

CHARLES DICKENS

MÜŞTEREK DOSTUMUZ

CİLT 2

ASLI BİÇEN'İN ÇEVİRİSİYLE
TUNCAY BİRKAN'IN SUNUMUYLA

Charles John Huffam Dickens

D. 7 Şubat 1812, Portsmouth - Ö. 9 Haziran 1870, Higham, Kent

Yazar, şair ve eleştirmen Charles Dickens, Viktorya Dönemi'nin ve İngiliz edebiyatının en önemli yazarlarından biridir. *Müşterek Dostumuz*, *Oliver Twist*, *David Copperfield*, *Büyük Umutlar* ve *İki Şehrin Hikâyesi* gibi önemli eserlere imza atan Dickens'ın en önemli yapıtı olarak kabul edilir.

Çıktığı seyahatlerden dolayı yorgun düşen yazar, *Edwin Drood'un Gizemi* adlı eserini tamamlayamadan, en şöhretli zamanlarında ölmüştür.

Müşterek Dostumuz
Charles Dickens

Orijinal Adı *Our Mutual Friend*

İthaki Yayınları - 1234

Yayın Koordinatörü *Tuğçe Nida Sevin*

Editör *Alican Saygı Ortanca*

Yayına Hazırlayan *Tuncay Birkan*

Düzeltili *Ömer Ezer*

Kapak İllüstrasyonu *Fatma Süleymanoğlu*

Kapak Tasarımı *Şükrü Karakoç*

Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık *B. Elif Balkın*

1. Baskı, Haziran 2017, İstanbul

ISBN 978-605-375-688-0

Sertifika No 11407

Türkçe çeviri © Aşlı Biçen, 2016

© İthaki, 2016

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. Ltd. Şti.'nin yan kuruluşudur.

Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy - İstanbul

Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34

editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık

Gümüşsuyu Cad. Topkapı Center, Odin İş Merkezi No: 403/2 Topkapı-İstanbul

Tel: (0212) 613 30 06 - Faks: (0212) 613 51 97

Sertifika No: 29652

İTHAKİ DÜNYA KLASİKLERİ

CHARLES DICKENS
MÜŞTEREK DOSTUMUZ

Çeviren
ASLI BİÇEN

Sunuş
TUNCAY BİRKAN

ithaki

İçindekiler

3. Kitap UZUN BİR YOL

1. Bölüm – Garipler Sokağı Sakinleri
2. Bölüm – Muhterem Dosta Başka Bir Açıdan Bakmak
3. Bölüm – Aynı Muhterem Dostumuz Başka Açılardan
4. Bölüm – Güzel Bir Değişiklik
5. Bölüm – Altın Çöpçü Kötü Arkadaşlar Ediniyor
6. Bölüm – Altın Çöpçü Daha Beter Arkadaşlar Ediniyor
7. Bölüm – Dostça Hamle Güç Kazanıyor
8. Bölüm – Uzun Yolculuğun Sonu
9. Bölüm – Birisi Bir Kehanette Yer Alıyor
10. Bölüm – İz Peşinde
11. Bölüm – Karanlıkta
12. Bölüm – Kötü Niyet
13. Bölüm – İnsanın Adı Çıkacağına Canı Çıksın
14. Bölüm – Bay Wegg, Bay Boffin’in Burnunu Sürtmeye Hazırlanıyor
15. Bölüm – Altın Çöpçü Dibe Vuruyor
16. Bölüm – Altın Saçlı Kız ve Üç Ayıcık
17. Bölüm – Sosyal Bir Koro

4. Kitap DÖNÜM NOKTASI

1. Bölüm – Tuzak Kurmak
2. Bölüm – Altın Çöpçü Biraz Yükseliyor
3. Bölüm – Altın Çöpçü Tekrar Batıyor
4. Bölüm – Kız Kaçırma
5. Bölüm – Dilencinin Karısı
6. Bölüm – Yardım Çılgılığı
7. Bölüm – Kabil Olmaktansa Habil Olmak Yeğdir
8. Bölüm – Biraz Karabiber
9. Bölüm – İki Boş Yer
10. Bölüm – Bebek Terzisi Bir Kelime Keşfediyor
11. Bölüm – Bebek Terzisinin Keşfi Uygulamaya Konuyor
12. Bölüm – Geçen Gölge
13. Bölüm – Altın Çöpçü'nün Tozu Nasıl Dağıttığına Dair
14. Bölüm – Dostça Hamleye Şah Mat
15. Bölüm – Kurulan Tuzaklara Neler Yakalandı
16. Bölüm – Genel İtibariyle İnsanlar ve Şeyler
- SON BÖLÜM – Sosyetenin Sesi
- SONSÖZ – Önsöz Yerine

3. Kitap

UZUN BİR YOL

I

Garipler Sokağı Sakinleri

Londra'da sisli bir gündü, ağır ve karanlıktı sis. Londra'nın canlıları, batan gözler, yanan ciğerlerle, öksürüp tıksırıyor, boğulur gibi oluyordu; Londra'nın cansızları, görünür olmakla olmamak arasında kararsız kalmış, neticede her ikisi de olamayan isli bir hayaletti. Gaz lambaları, güneşin altında işleri olmadığını bilen gece yaratıkları olduklarının bilinciyle, yabani ve cenabet bir halde dükkânlarda titreyordu; güneşin kendisiyse, sis girdapları arasında bir an seçilir gibi olduğunda sönmüş, soğumuş, çökmüş gibi görünüyordu. Etraftaki kırlarda bile hava sisli ama orada sis griydi, halbuki Londra'da şehir sınırları civarında koyu sarı, biraz içinde kahverengi, daha içeri gittikçe daha koyu, daha koyu kahverengi ve Şehrin göbeğinde –mesela St. Mary Axe'in orada– paslı siyahtı. Kuzeydeki yüksek sırtlardan aşağı bakıldığında, en yüksek binaların başlarını bu sis denizi üzerine çıkarmaya çabaladığı görülebilirdi, özellikle St. Paul Katedrali'nin büyük kubbesi çetin cevizdi; ama ayakları dibindeki sokaklarda bunu anlamak imkânsızdı, koca şehir, tekerleklerin boğuk sesiyle dolu, devasa bir hastayı sarmalayan bir buğu bulutundan ibaretti.

Böylesi günlerde sabahın dokuzunda, Pubsey and Co. müessesesi, muhasebenin penceresinde hıçkırarak gaz lambası ve onu gırtlaklamak için giriş kapısının anahtar deliğinden hırsızlama içeri sızan sisle, zaten pek hareketli bir yer olmayan St. Mary Axe'in bile en hareketli mekânı sayılmazdı. Ama ışık söndü, kapı açıldı ve Riah, kolunun altında bir çantayla dışarı çıktı.

Daha kapıdan çıkmadan sise girip, St. Mary Axe'teki gözlerden gizlendi. Ama bu hikâyenin gözleri onun peşinden batıya, Cornhill, Cheapside, Fleet Sokağı, Strand, Piccadilly'den Albany'ye kadar takip edebilir. O taraflara gitti, ciddi ve ölçülü adımları, elinde sopası, bileklerine dolanan etekleriyle; çoktan siste kaybolmuş bu muhterem ihtiyarı görmek için çevrilen pek çok kafa, hayal güçlerinin ve sisin onlara olduğundan farklı gösterdiği, dikkatle bakılmamış, sıradan biri olduğunu düşündü.

İkinci katında efendisinin oturduğu eve gelen Riah, merdiveni çıkıp, Hoşsohbet Fledgeby'nin kapısına geldi. Zili ya da tokmağı kullanmaktan çekinerek, sopasının ucuyla tıklattı kapıyı, içeriye biraz kulak kabarttıktan sonra da eşige oturdu. Boyun eğme alışkanlığıyla, çıplak, karanlık basamaklarda bekliyordu, nice atalarının zindanlarda, başlarına gelene razı olarak bekledikleri gibi.

Bir süre sonra, parmaklarına hohlamanın da işe yaramayacağı kadar üşüyünce ayağa kalkıp tekrar sopasıyla kapıyı tıklattı ve tekrar içeri kulak kabarttıktan sonra beklemek üzere oturdu. Bu hareketleri üçüncüye tekrarladığında, içeriyi dinleyen kulaklarına Fledgeby'nin sesi geldi, yatağından bağıırıyordu, "Kes gürültüyü! Şimdi açıyorum!" Ama hemen gelmek yerine, on beş dakika kadar tatlı uykusuna devam

etti. Riah bu süre zarfında da merdivende oturup mükemmel bir sabırla beklemeyi sürdürdü.

Nihayet kapı açıldı ve Bay Fledgeby'nin yerde sürünen etekleri tekrar yatağa döndü. Onu saygılı bir mesafeden takip eden Riah, bir süre önce yakılmış ateşin harıl harıl yandığı yatak odasına geçti.

"Gecenin bu saatinde burada işin ne?" diye sordu Fledgeby, yorganın altında arkasım dönüp, soğuktan titreyen ihtiyar adama omzunu vererek.

"Sabahın on buçuğu, efendim."

"Hadi ya! Çok mu sis var?"

"Hem de çok, efendim."

"Soğuktur da?"

"İnsanın içine işliyor," dedi Riah, gözleri cazip ateşte, halının kenarında durdu ve cebinden çıkardığı mendille kır sakalını ve uzun saçlarını kuruladı.

Fledgeby keyifli keyifli yatağına yerleşti.

"Kardı, tipiymi, yağmurdu, çamurdu, öyle bir şey var mı?" diye sordu.

"Hayır efendim, yok. O kadar da kötü değil. Sokaklar epey temiz."

"Afra tavra yapma bana," dedi Fledgeby, yatağıyla sokaklar arasındaki tezatı derinleştirme isteği boşa çıkınca hayal kırıklığına uğramıştı. "Ama huyundur yaparsın. Defterleri getirdin mi?"

"Getirdim, efendim."

"Tamam. Ben şu konuyu kafamda bir iki dakika çevireyim, sen de bu arada çantayı boşaltıp hazırlan."

Bay Fledgeby yatağa tekrar keyifle gömülerek uykuya daldı. Onun emirlerini yerine getiren ihtiyar adam, bir

iskemlenin kenarına ilişip ellerini önünde kavuşturdu ve yavaş yavaş sıcağa teslim olup uyuklamaya başladı. Bay Fledgeby'nin yatağının ayak ucunda, Türk terlikleri, pembe Türk şalvarı (birilerini dolandıran birinden ucuza almıştı), onları tamamlayan bir kaftan ve takkeyle zuhur etmesiyle uyandı. Bir de elinde oturulacak yeri olmayan sandalye, fener ve kibrit olsa, Guy Fawkes kılığında sokakta dolaşanlardan bir farkı kalmayacaktı.

"Bana bak moruk!" diye bağırdı Hoşsohbet pek latif bir alaycılıkla, "şimdi ne üçkâğıt peşindesin, öyle gözlerin kapalı orada? Uyumuyorsun. Su uyur düşman uyumaz!"

"Korkarım içim geçmiş, efendim," dedi ihtiyar.

"Yok canım!" dedi Fledgeby kurnaz bir bakışla. "Başkalarını inandırabilirsin belki ama ben kül yutmam. Gerçi fena fikir değil, pazarlık yaparken kayıtsız görünmek istiyorsan iyi. Az üçkâğıtçı değilsin ha!"

İhtiyar adam, bu suçlamayı kibarca reddederek başını iki yana salladı ve iç çekmemek için kendini tutarak masaya gitti. Fledgeby, ateşin yanında hazır duran bir çaydanlıktan güzel kokulu sıcakık bir kahve döküyordu kendine. Koltuğuna oturmuş kahvesini içen genç adamla, ak saçlı başını önüne eğmiş onun keyfinin olmasını bekleyen yaşlı adamın görüntüsü ibretlikti.

"şimdi!" dedi Fledgeby. "Bilançoyu dök bakalım, söylediğinden fazla kazanıp kazanmadiğını rakamlarla kanıtla. Önce şu mumu yak."

Riah ona itaat etti, sonra göğsünden bir kese çıkardı ve hesabını vermekle sorumlu olduğu parayı masaya döktü, saydı. Fledgeby, altın liraları ısıra ısıra tekrar saydı.

"Bunları hafifletmemişsindir umarım," dedi, birini gö-

züne yaklaştırıp dikkatle inceleyerek, “sizin millet bu işi iyi bilir. Parayı terletmek nedir iyi bilirsiniz.”

“Siz ne kadar biliyorsanız biz de o kadar biliriz,” dedi ihtiyar adam, ellerini geniş yenlerinin içine sokmuş, saygıyla efendisinin yüzüne bakarak masanın yanında duruyordu. “İzninizle bir şey söyleyebilir miyim?”

“Söyle,” diye lütfetti Fledgeby.

“Acaba, efendim... istemeyerek de olsa –istemediğiniz muhakkak– yanınızda çalışan biri olarak gerçek karakterimle, sizin iş politikalarınız için büründüğüm karakteri birbirine karıştırmıyor musunuz?”

“Ben hiçbir şeyi öyle ince eleyip sık dokumam,” cevabını verdi Hoşsohbet umursamazca.

“Adil mi peki bu?”

“Adaleti yemişim!” dedi Fledgeby.

“Cömertliğe sığar mı bu?”

“Cömertlikten bahseden bir Yahudi!” dedi Fledgeby. “Ne de uyarlar ya! Makbuzları çıkart, bana Kudüs zırvaları anlatma.”

Makbuzlar çıkartıldı ve yarım saat boyunca Bay Fledgeby üstün dikkatini bunlara verdi. Makbuzlarla hesaplar birbiriyle örtüştü ve defterlerle kâğıtlar çantadaki yerlerine geri döndü.

“Şimdi,” dedi Fledgeby, “şu senet kırma işlerini konuşalım, benim en sevdiğim iş. Hangi karşılıksız senetler, kaçtan satın alınacak? Piyasadakilerin listesi var mı sende?”

“Uzun bir liste, efendim,” dedi Riah, bir dosya içinden katlanmış bir kâğıdı çıkarıyor ve açtığı anda sık yazılarla kaplanmış büyük boy bir kâğıt olduğu anlaşılıyor.

“Vay!” diyor Fledgeby, ıslık çalarak kâğıdı eline alıyor.

“Garipler Sokağının amma çok sakini var şu anda! Bunlar taksit taksit elden çıkarılacak, değil mi?”

“Sözleşmeleri öyle olanlar taksitle,” dedi yaşlı adam patronun omuzlarının üstünden kâğıtlara bakarak: “bazıları da bir seferde.”

“Bir seferlik olanların yarısı çöpe gidecek, şimdiden belli,” dedi Fledgeby. “Mesele senin bunları çöp fiyatına alıp alamayacağın.”

Riah başını salladı ve Fledgeby küçük gözleriyle listeyi taramaya başladı. Çok geçmeden gözleri parlamaya başladı ve bunu fark eder fark etmez, omzunun üzerinden arkasındaki vakur yüze bakarak şöminenin yanına gitti. Şömine rafını masa niyetine kullanarak sırtını ihtiyar adama döndü ve bir yandan dizlerini ısıtırken bir yandan listeyi dikkatle incelemeye koyuldu; bazı satırlar özellikle ilgisini çekiyormuş gibi tekrar tekrar onlara dönüyordu. Bunu yaptıkça da, şöminenin üzerindeki aynadan ihtiyar adama bakıyor, kendisiyle ilgili ne düşündüğünü kestirmeye çalışıyordu. İhtiyar pek bir şey düşünüyormuş gibi durmuyordu ama patronunun şüphelerinin farkında olduğundan gözlerini yerden kaldırmıyordu.

Bay Fledgeby böyle halim selim işlerine dalmışken dışarıdan bir ayak sesi duyuldu ve kapı hızla açıldı. “Hop! Hep senin yüzünden, İsrail sünepesi,” dedi Fledgeby; “kapıyı kapatmamışsın.” Sonra ayak sesleri içeri doğru ilerledi ve Bay Alfred Lammle’ın yüksek sesle bağırdığı duyuldu, “Fledgeby, evde misin?” Fledgeby, alçak sesle Riah’a ona bakmadan gıcını bile çıkarmamasını tembihledikten sonra, “Buradayım!” diye bağırarak yatak odasının kapısını açtı.

“Buraya buyur,” dedi Fledgeby. “Bu bey St. Mary Axe’te-

ki Pubsey and Co.'dan geliyor, talihsiz bir arkadaşımın ödeyemediği bir senet meselesi vardı da onunla anlaşmaya varmaya çalışıyorum. Ama Pubsey and Co. alacaklılarına karşı öyle sert, esneklikten öyle uzak ki zaman kaybından başka bir şey değil. Arkadaşımın işinde hiçbir şekilde anlaşma sağlayamaz mıyız Bay Riah?”

“Ben sadece asıl patronun temsilcisiyim, efendim,” dedi Yahudi alçak sesle. “O ne derse onu yaparım. Bu işe sermaye yatırmadım. Kâr payı da almıyorum.”

“Ha, ha!” diye güldü Fledgeby. “Lammle?”

“Ha, ha!” diye güldü Lammle. “Tabii. Öyledir. Bilmez miyiz!”

“İyi muhabbet, di mi Lammle?” dedi Fledgeby, üstü örtülü şakasından pek bir keyiflenmiş halde.

“Hep böyledir zaten, hep!” dedi Lammle. “Bay...”

“Riah, Pubsey and Co., St. Mary Axe,” diye araya girdi Fledgeby, gizli şakası öyle hoşuna gitmişti ki gözlerinden akan yaşları elinin tersiyle sildi.

“Bay Riah, böyle işler için hazırlanmış malum şablona riayet etmek durumunda,” dedi Lammle.

“Başkasının temsilcisiymiş!” diye bağırdı Fledgeby. “Patronu ne derse onu yaparmış! Kendi sermayesi yokmuş! Ay aman! Ha ha ha ha!” Bay Lammle da onunla birlikte gülerken, biz bu işleri biliriz gibilerinden bakıyordu; o öyle yaptıkça Bay Fledgeby’nin gözünde gizli şaka daha da eğlenceli bir hal alıyordu.

“Ancak,” dedi hoşsohbet beyefendi, gözlerini tekrar sileerek, “böyle devam edersek Bay Riah’la ya da Pubsey and Co., St. Mary Axe’le ya da bir başkasıyla dalga geçiyormuş gibi olacağız ki hiç istemeyiz. Bay Riah, sizden rica etsem ben

Bay Lammle'la konuşurken bir iki dakikalığına öteki odada bekler misiniz, gitmeden önce anlaşılmaya varabiliriz belki.”

Bay Fledgeby'nin şakası esnasında gözlerini yerden hiç kaldırmamış olan ihtiyar adam, sessizce başını eğdi ve Fledgeby'nin açtığı kapıdan çıktı. Kapıyı kapatan Fledgeby, arkasını ateşe vermiş olan Lammle'a döndü; bir eli ceketinin altında, öteki eli sakalında ayakta duruyordu.

“Aha!” dedi Fledgeby. “Kötü bir şey olmuş!”

“Nerden anladın?” diye sordu Lammle.

“Asılmış suratın,” dedi Fledgeby, farkında olmadan ka-fiye yaparak.

“Peki madem,” dedi Lammle; “kötü bir şey oldu; her şey kötü.”

“Hadi!” dedi Hoşsohbet uzatarak ve ateşi arkasına almış, ateş püsküren arkadaşına bakarak oturup ellerini dizlerine koydu.

“İnan bana, Fledgeby,” diye tekrarladı Lammle, sağ kolunu açarak, “her şey kötü. Oyun bitti.”

“Ne oyunu?” diye sordu Fledgeby yine önceki kadar yavaş ama biraz daha sıkıntılı.

“Oyun. Bizim oyun. Oku şunu.”

Fledgeby onun uzattığı notu alıp yüksek sesle okudu. “Sayın Alfred Lammle, Beyefendi, Bayan Alfred Lammle ve sizin, kızımız Georgiana'ya gösterdiğiniz nazik ilgi karşısında Bayan Podsnap'la aynı düşünceleri paylaşıyoruz. Affınıza sığınarak bundan böyle bu ilgiyi kabul edemeyeceğimizi belirtmek ve iki ailenin artık birbirine tümüyle yabancı olması ricasını iletmek istiyoruz. Sadık bendeniz, John Podsnap.” Fledgeby, bu notun boş taraflarına da, ilk baştaki anlamlı tarafına baktığı gibi uzun uzun, dikkatle baktı, sonra

Lammle'a baktı, o da sağ kolunu tekrar açarak bu bakışa cevap verdi.

"Bu kimin başının altından çıktı?" dedi Fledgeby.

"Tahmin dahi edemiyorum," dedi Lammle.

"Belki," dedi Fledgeby, çatık kaşlarla epey bir düşündükten sonra, "birileri arkandan seni çekiştiriyordu."

"Ya da seni," dedi Lammle kaşlarını ondan beter çatarak.

Bay Fledgeby tam isyana yeltenecekti ki eli tesadüfen burnuna dokundu. Bu uzvun ona hatırlattığı şeyler tam zamanında uyar vazifesi gördüğü için burnunu işaret parmağıyla baş parmağı arasında tutarak derin düşüncelere daldı; bu arada Lammle ona kaçamak bakışlar fırlatıyordu.

"Ne yapalım!" dedi Fledgeby. "Konuşmakla düzelecek bir durum yok Kimin yaptığını öğrenirsek dersini verimiz. Söylenecek başka bir şey yok, sadece şu denebilir belki, bu gelişmenin yapınana engel olduğu şeyi yapmayı vadetmiştin."

"Sen de durumdan daha seri faydalansan bu zamana kadar çoktan halledeceğin şeyi yapmayı vadetmiştin," diye hırladı Lammle.

"Hah!" dedi Fledgeby, ellerini şalvarından içeri sokarak, "Nereden baktığına göre değişir."

"Bay Fledgeby," dedi Lammle dayılanarak, "ne demeye getiriyorsun, bu işte beni mi suçluyorsun, bana kusur mu buluyorsun?"

"Hayır," dedi Fledgeby, "aramızda yaptığımız anlaşmayı yanında getirdiysen ve bana verirsen hiç öyle bir şey demem."

Lammle hiç nazlanmadan kâğıdı çıkarttı. Fledgeby göz gezdirdi, emin oldu, sonra buruşturup ateşe attı. İkisi de parlayıp sönmesini ve tüy gibi bir kül yığını halinde bacaya doğru uçmasını seyrettiler.

“Şimdi, Bay Fledgeby,” dedi Lammle önceki gibi, “ne demeye getiriyorsun, bu işte beni mi suçluyorsun, bana kusur mu buluyorsun?”

“Hayır,” dedi Fledgeby.

“Nihai, çekincesiz bir hayır mı bu?”

“Evet.”

“Fledgeby, sana elimi uzatıyorum.”

Bay Fledgeby kendisine uzanan eli sıktı. “Bu işi kimin yaptığını öğrenirsek dersini veririz. Dostane hislerle sana bir şey daha söylememe izin ver. Maddi durumun nasıldır bilmiyorum, sormuyorum da. Burada bir kayıp yaşadın. Çoğu kişiler zaman zaman dara düşebilir, belki düşmüşsündür, belki düşmemişsindir. Ama her ne yaparsan yap, Lammle, sakın – sakın –sana yalvarırım– şu yan odada bekleyen Pubsey and Co.’nun eline düşme çünkü insanı öğütüyorlar. İnsanı yiyip bitiriyorlar, öğütüyorlar, sevgili Lammle,” diye tekrarladı Fledgeby, adeta keyiflenerek, “insanın ensesinden ayağının tabanına derisini milim milim yüzüyorlar ve derisini öğütüp diş tozu yapıyorlar. Bay Riah’ı gördün. Sakın eline düşeyim deme, Lammle, dostun olarak rica ediyorum!”

Bu şefkatli tembihin ciddiyetinde telaşlı bir şeyler sezen Bay Lammle, Pubsey and Co.’nun eline düşeceğini de nereden çıkardığını sordu?

“Ne yalan söyleyeyim,” dedi içten Fledgeby, “adını duyduğunda o Yahudi’nin sana bakışlarını hiç beğenmedim. Belki de arkadaşım olduğun için evham yapmışımdır. Tabii karşılayamayacağın bir senedin filan yoksa ve bu senet onun eline geçmemişse endişem sadece hayalden ibaret kalacak. Yine de bakışını beğenmedim.”

Düşüncelere dalan Lammle'ın, kıpır kıpır oynayan burnunda bir görünüş bir kaybolan beyaz çukurlar, işkenceci bir cin onu çimdikliyormuş gibi bir görüntü veriyordu. Şer yüzünde gülüş vazifesi yapan bir buruşmayla onu seyreden Fledgeby, bu işkencecinin ta kendisiydi sanki.

"Ama onu fazla bekletmesem iyi olacak," dedi Fledgeby, "yoksa acısını bahtsız arkadaşşımdan çıkarır. Akıllı ve hoş eşin nasıl? Topu atmamızı nasıl karşıladı?"

"Ona mektubu gösterdim."

"Çok mu şaşırdı?" diye sordu Fledgeby.

"Bence daha fazla şaşırabilirdi," dedi Lammle, "sende biraz daha bir şey görseydi!"

"Ya! Demek benden biliyor?"

"Bay Fledgeby, lafımı çarpıtma."

"Sinirlenme, Lammle," dedi Fledgeby alttan alarak, "sinirlenecek bir şey yok. Sadece bir soru sordum. Yani benden bilmiyor mu? Bu da başka bir soru sadece."

"Hayır, bayım."

"Memnun oldum," dedi Fledgeby, kendisinden bildiğini hemen anlayarak. "Kendisine selamlarımı ilet. Güle güle!"

El sıkıştılar ve Lammle kara kara düşünerek dışarı çıktı. Fledgeby onu sise kadar geçirdikten sonra ateşin başına döndü, dalgın dalgın pembe Türk şalvarının paçalarını açıp dizlerini çömelecekmiş gibi büktü.

"Senin o sakallarını gözüm hiç tutmamıştı zaten, Lammle," diye mırıldandı Fledgeby, "parayla alınacak şey değil; halin, tavrın, konuşman pek havalı; burnumu çekmek istedin, beni bu fiyaskoya soktun, karın da sebebinin ben olduğumu düşünüyor. Canına okuyacağım. Sakalım olmasa

da,” olması gereken yerleri ovaladı, “halim, tavrım, konuşmam kötü olsa da!”

Asil zihnini bu şekilde rahatlattıktan sonra, Türk şalvarının paçalarını topladı, dizlerini düzeltti ve yan odadaki Riah’a seslendi, “Hey, bayım!” İhtiyar adamın, kendisinin ona yamadığı karakterle hiç alakası olmayan muazzam bir nezaketle içeri girdiğini görünce yine keyiflenip kıkır kıkır gülmeye başladı. “Çok iyi ya! Çok komik! Hakikaten çok komik!”

“Şimdi,” diye devam etti Fledgeby gülmesi bittiğinde, “kalemle işaretlediğim senetleri alacaksın –şunu, şunu, bir de şunu– bahse girerim ondan sonra tam bir Yahudi gibi bu Hıristiyanların suyunu çıkaracaksın. Şimdi sen çekini de istersin –gerçi ihtiyacın yok ya, bir yerlerde paran var senin ama yerini bile ne aşk olsun, ateşe atsalar söylemezsin– al yazıyorum işte çeki.”

Bir çekmecenin kilidini açıp içinden bir anahtar aldı, onunla başka bir çekmeceyi açıp içinden bir anahtar aldı, onunla başka bir çekmeceyi açıp içinden bir anahtar aldı, onunla başka bir çekmece açıp içinden çek defterini aldı; çeki yazıp, aynı işlemi tersten yaparak bütün anahtarlar yerlerine koyduktan, çek defterini emniyete aldıktan sonra; katladığı çeki gelip alsın diye adama uzattı.

“Benim işler tamam, moruk,” dedi Fledgeby, Yahudi çeki cüzdanının içine koyup onu da göğüs cebine yerleştirirken, “şimdi beni pek ilgilendirmeyen mevzuya geçelim. Kız nerede?”

22 Elini henüz göğüs cebinden çekmemiş olan Riah irkiler bir an durdu.

“Aha!” dedi Fledgeby. “Demek beklemiyordun! Onu nereye sakladın?”

Hazırlıksız yakalandığı beli olan ihtiyar adam, efendisinin pek hoşuna giden bir şaşkınlıkla ona baktı.

“St. Mary Axe’te benim kirasını ve vergisini ödediğim evde mi?” diye sordu Fledgeby.

“Kendini ölmüş gibi göstermek ya da başka bir numara çevirmek için o evin tepesindeki bahçene saklanmadı değil mi?”

“Hayır, efendim.”

“Peki nerede?”

Riah gözlerini yere indirip, emanete hıyanet etmeden bu soruya cevap vermesinin mümkün olup olmadığını düşündü, sonra mümkün olmadığına karar vererek sessizce gözlerini Fledgeby’ye kaldırdı.

“Ya!” dedi Fledgeby. “Seni şimdi sıkıştırmayacağım. Ama bunu öğrenmek istiyorum ve öğreneceğim. Ne işler karıştırıyorsun?”

Efendisinin neyi kastettiğini anlamıyormuş gibi özür dilercesine başını ve ellerini kımıldatan ihtiyar, soran gözlerle sessizce ona baktı.

“Kız peşinde koşan kart bir zampara olmadığını biliyorum,” dedi Fledgeby. “Şu Hristiyan ilahisindeki adam gibisin, eli ayağı titreyerek milletin kapısında merhamet dilenen. Dindar adamsın, titrek moruğun tekisin; bu Lizzie’ye âşık olmayasın sakın?”

“Ah, efendim!” diye bağırdı Riah. “O nasıl söz, efendim!”

“Peki neden,” diye çıkıştı Fledgeby, yüzü hafıftan kızarak, “çorbaya kaşığı neden soktuğunu anlatmıyorsun?”

“Beyefendi, size doğruyu söyleyeceğim. Fakat kusura bakmayın ama bu bir sır ve şeref meselesi.”

“Şerefmiş!” diye bağırdı Fledgeby alayla dudağını bükererek. “Yahudilerde de şeref varmış demek. Tamam. Uzatma.”

“Şerefınız üzerine yemin eder misiniz, efendim?” diye sordu ihtiyar, saygılı bir ısrarla.

“Elbette! Şeref meref,” dedi Fledgeby.

Otursun diye buyur edilmeyen ihtiyar adam, elini genç adamın koltuğunun arkasına koymuş ayakta duruyordu. Genç adam yüzünde meraklı bir dinleme ifadesi ateşe bakıyordu, her an onu gafil avlamaya hazır.

“Uzatma,” dedi Fledgeby. “Maksadını anlat.”

“Çaresiz birine yardım etmekten başka maksadım yoktur, efendim.”

Bay Fledgeby bu inanılmaz sözün içinde uyandırdığı hisleri, burnundan muazzam bir nefes bırakarak ifade etti.

“Tanıdıkça daha büyük bir saygı duyduğum bu genç kızla nasıl tanıştığımı, size evin üzerindeki naçizane bahçemde onu gördüğünüzde anlatmıştım,” dedi Yahudi.

“Öyle mi?” dedi Fledgeby itimatsız bir sesle. “Kimbilir, söylemiştin belki de.”

“Onu daha iyi tanıdıkça istikbaliyle daha fazla ilgilenmeye başladım. Bir an geldi büyük bir buhrana girdi. Bencil ve nankör kardeşi yüzünden, istemediği talibi yüzünden, daha kuvvetli bir sevgilinin getireceği felaket yüzünden, kendi kalbinin oyunlar yüzünden istikbali tehlikeye girdi.”

“Adamlardan birine gönlünü kaptırdı öyle mi?”

“Ona meyletmesi çok doğaldı, efendim, çünkü çok üstünlükleri vardı. Ama onunla aynı mevkide değildi ve evlenmek gibi bir niyeti yoktu. Kızı türlü tehlikeler kuşatıyor, etrafındaki halka kararıyordu; sizin de dediğiniz gibi, ona karşı baba şefkatinden başka bir his beslemeyecek kadar yaşlı olduğum için devreye ben girdim ve ona kaçmasını tavsiye ettim. ‘Öyle zamanlar vardır ki kızım, ahlaki tehlike söz ko-

nusu olduğuunda alınabilecek en zor erdemli karar kaçmaktır, en cesur kahramanlık kaçmaktır,' dedim ona. Kendisi de bunu düşündüğünü söyledi; ama hiç kimsenin yardımı olmadan nasıl kaçacağını bilmiyordu ve ona yardım edecek kimse yoktu. Ona yardım edecek birinin olduğunu söyledim ve yardım ettim. O da gitti."

"Onu nereye gönderdin?" diye sordu Fledgeby, boynunu sıvazlayarak.

"Uzak bir yere," dedi ihtiyar, kolunun vakur, geniş bir hareketiyle uzaklar işaret etti, "kendi halkımdan insanların yanına, orada çalışıp kendini kurtarır, kimse de rahatsız etmez."

Fledgeby gözlerini bir an ateşten ayırdığında, onun 'uzak bir yere' derken yaptığı hareketi görmüştü. Fledgeby (başarısızca) bu hareketi taklit etmeye çalıştı, başını sallayarak, "Demek onu sizinkilerin yanına yerleştirdin? Az üçkâğıtçı değilsin hani!" dedi.

Bir eli göğsünün üzerinde, diğeri koltuğun arkasında olan Riah, kendini savunmaya çalışmadan başka bir soru gelmesini bekledi. Ama tümüyle kendine sakladığı o tek konuda ona soru sormanın anlamsız olduğunu, birbirine çok yakın küçücük gözleriyle gayet iyi görmüştü Fledgeby.

"Lizzie," dedi Fledgeby, önce ateşe sonra tekrar ona bakarak. "Hıh, Lizzie. Evin tepesindeki bahçede bana soyadını söylememiştin. Ben sana söyleyeyim. Hexam."

Riah onaylayarak başını eğdi.

"Bana bak," dedi Fledgeby. "Şu ayartıcı, güçlü herif konusunda bir şeyler biliyormuşsun gibime geldi. Hukukla bir alakası var mı?"

"Sadece ismen, mesleği buymuş sanırım."

“Tahmin etmiştim. Adı Lightwood filan olmasın?”

“Hiç alakası yok efendim.”

“Hadi ama moruk,” dedi Fledgeby, ona göz kırparak, “söyle şu ismi.”

“Wrayburn.”

“Jüpiter aşkına!” diye bağırdı Fledgeby. “Demek o, öyle mi? Ötekini tahmin ederdim de bunu hiç etmezdim! Gerçi hangisinin yoluna taş koysan itirazım olmazdı çünkü ikisi de pek havalar da; ama o dediğin burnundan kıl aldırmayan türden. Hem sakalı da var, onunla da caka satıyor. Aferin moruk iyi etmişsin! Git keyfini sür!”

Bu beklenmedik iltifata sevinen Riah, başka talimatlar olup olmadığını sordu?

“Hayır,” dedi Fledgeby, “tıpış tıpış evine şimdi, Yahuda, sana verdiğim talimatları yerine getirmeye.” Bu sevimli kelimelerle huzurdan kovulan ihtiyar adam geniş kenarlı şapkasıyla bastonunu aldı ve bu yüce şahsın yanından ayrıldı: Bay Fledgeby’nin ayakları altına aldığı emir kulu değil de onu kutsamaya gelmiş üstün bir varlık gibiydi. Tek başına kalan Bay Fledgeby kapıyı kilitleyip ateşin başına geri döndü.

“Aferin!” dedi Hoşsohbet kendi kendine. “Belki biraz ağırsın ama işi biliyorsun!” Yine şalvarının paçalarını açıp dizlerini bükerek, bu sözleri büyük memnuniyetle üç dört kere tekrar etti.

“İyi atıştı, kendimle gurur duyuyorum,” diye kendi kendine konuşmaya devam etti. “Hem o atışla Yahudi’yi de indirdim! Lammlelar’da hikâyeyi duyduğumda Riah’la bağlantısını hemen kuramamıştım. Hemen oraya atlamadım, foyasını yavaş yavaş çıkardım.” Bu konuda çok haklıydı; ha-

yatta hiçbir şeye atladığı, zıpladığı ya da ileri doğru sıçradığı görülmemiştir, ulaşmak istediği şeye sürünerek ulaşırdı.

“Foyasını,” diye devam etti Fledgeby, sakalım yoklayarak, “yavaş yavaş çıkardım. Lammler, Lightwoodlar filan onu yakalasalar, hemen kızın kaybolmasıyla bir alakası olup olmadığını sorarlardı. Benim daha iyi yöntemlerim var. Çalının arkasına saklanıp üzerine ışığı tuttum, ateş ettim, külçe gibi indi. Hıh! Gerçi alt tarafı bir Yahudi, benimle aşık atacak değil ya!”

Yine güleyim derken alayla buruşturduğu yüzü ona tekinsiz bir görünüm vermişti.

“Hıristiyanlara gelince,” diye devam etti Fledgeby, “kendinizi kollayın, sevgili din kardeşlerim, özellikle de Garipler Sokağında oturanlar! Artık Garipler Sokağı benim elimde, orada epey bir oyun göreceksiniz. Üzerinizde güç kurmak, hem de bunu sizin ruhunuz duymadan, siz kim olduğumu bilmeden yapmak, verdiğim paraya değer. Hele üzerinizden kar elde etmeye başlayınca, değme gitsin!”

Sözüne noktayı koyan Bay Fledgeby, Türk kıyafetlerini çıkarıp Hıristiyan kisvesine büründü. Bu işlemi takip eden sabah temizliğinin ve insan yüzünde gür kıllar çıkartmak için yapılmış yüzde yüz garantili son mamulün sürülmesinden sonra (tefeciler dışında inandığı yegane bilgeler şarlatanlardı) sabah sisi üzerine kapanıp onu isli kollarına aldı. Bir daha hiç kollarından bırakmasa dünya büyük bir şey kaybetmiş olmaz, yerine hemen depodan yenisini koyardı.

II

Muhterem Dosta Başka Bir Açıdan Bakmak

Aynı sisli günün akşamında, Pubsey and Co.'nun sarı perdesi, bitmiş işlerin üzerine çekildiğinde, Yahudi Riah bir kez daha St. Mary Axe'e çıktı. Ama bu sefer elinde çanta yoktu ve efendisinin işlerine koşmuyordu. Londra Köprüsü'nden geçip Westminster üzerinden Middlesex sahiline döndü ve sisi kulaçlaya kulaçlaya, kendini bebek terzisinin kapısında buldu.

Bayan Wren onun geleceğini biliyordu. Riah pencereden baktığında, daha uzun dayansın, o yokken ziyan olmasın diye nemli kömür cürufuyla kapatılmış, sönük ateşin ışığında bonesini giymiş beklediğini gördü. Camı tıkkatınca, dalgın dalgın içinde oturduğu yalnızlıktan sıyrıldı Bayan Wren ve kapıyı açmaya geldi; küçük koltuk değneğiyle adımlarını yardımlaya yardımlaya.

"İyi akşamlar iyilik perisi!" dedi Bayan Jenny Wren.

İhtiyar adam gülerek ona kolunu uzattı.

"İçeri girip biraz ısınmak istemez misin iyilik perisi?" diye sordu Bayan Jenny Wren.

"Sen hazırsan istemem, Sindirella'cığım."

“Ah!” diye bağırdı Bayan Wren sevinçle. “Gerçekten de çok akıllı bir koca oğlansın sen! Bu müessesede ödöl dağıtsaydık (hoş onu verecek adam nerde) neyi ima ettiğimi bu kadar çabuk anladığın için ilk gümüş madalyayı sen alırdın.” Bunları söylerken kilitte takılı duran anahtarı alıp cebine koydu Bayan Wren, sonra kapıyı hızla çekip eliyle de yokladı. Barınağının emniyette olduğuna kanaat getirince elini ihtiyar adamın koluna soktu ve öteki eliyle de koltuk değneğini ayarladı. Ama anahtar öyle devasa bir şeydi ki yola koyulmadan önce Riah, taşımayı teklif etti.

“Yok yok, hayır! Ben kendim taşıyın,” dedi Bayan Wren. “Çok fena yana çekiyorum malum, onu cebime koydum mu dengeyi kurar. Sana bir sır vereyim mi iyilik perisi, cebimi bunun için yüksek tarafıma koydum.”

Sisin içinde ilerlemeye başladılar.

“Evet gerçekten de çok zekisin iyilik perisi,” diye devam etti Bayan Wren takdirle, “şıp diye anladın beni. Ama gerçekten de o küçük, renkli kitaplardaki perilere benziyorsun! İnsanların geri kalanından öyle farklısın ki, bir hayır işlemek için hemen şu anda kendini bu kılığa sokmuş gibisin. Ay!” diye bağırdı Bayan Jenny, yüzünü ihtiyar adama yaklaştırarak. “Sakalının arkasından yüz hatlarını görebiliyorum, iyilik perisi.”

“Peki başka nesneleri de değiştirebiliyor muyum Jenny?”

“Hı hı! Tabii! Koltuk değneğimi alıp şu kaldırıma, ayağım la dokunduğum şu kirli taş a iki kere vurursan altı atlı bir arabaya dönüşecek. Buna inanalım derim!”

“Bütün kalbimle,” dedi iyi yürekli ihtiyar.

“Senden bir dileğim var, iyilik perisi. Benim oğlana değneğinle dokunup onu değiştirmeni istiyorum. Son zaman-

larda iyice fena oldu benim oğlan! Üzüntüden delireceğim. On gündür ne işe gitti ne bir şey. Birtakım korkuları da var, kırmızılar giymiş bakır rengi dört adamın onu bir fırına atmaya çalıştığını zannediyor.”

“Ama bu tehlikeli bir şey, Jenny.”

“Tehlikeli mi iyilik perisi? Benim yaramaz oğlum, şöyle böyle hep tehlikelidir. Aklına esmişse,” lafın burasında omzunun üzerinden gökyüzüne baktı, “şu anda evi ateşe veriyor olabilir. İnsanın bu çocuklardan çektiği! Silkelemek de işe yaramıyor. Onu silkeleyim derken başım döndü. ‘Neden Allah’ın buyruklarına uyup annene saygı göstermiyorsun, a yaramaz çocuk,’ dedim. Hep diyorum. Ama mızıldanıp bana bakıyor, o kadar.”

“Ondan başka neyi değiştireyim?” diye sordu Riah, merhametli, oyuncu bir sesle.

“Doğrusu bu sefer biraz bencillik edeceğim, iyilik perisi, şu sırtımla bacaklarımı düzeltmeni isteyeceğim. Senin gibi kuvvetli bir peri için vızıltı ama ağrılar içinde kıvranan benim gibi zayıf bir kız için büyük şey.”

Bu sözlerde biraz kavgacı bir şikayet havası olsa da dokunaklılıktan bir şey kaybetmemişlerdi.

“Sonra?”

“Evet, sonrası malum, iyilik perisi. Altı atlı arabaya atlayıp Lizzie’ye gideriz. Aklıma gelmişken sana ciddi bir soru sorayım, iyilik perisi. Sen çok bilge bir adamsın (seni periler yetiştirmiş ne de olsa) ve bu soruma cevap verebilirsin: Güzel bir şeye sahip olup da onu kaybetmek mi iyidir yoksa hiç sahip olmamak mı?”

“Biraz açıklasana, evladım.”

“Şimdi yanımda Lizzie olmayınca, onu tanımadan önce

kendimi hissettiğimden çok daha yalnız ve çaresiz hissediyorum.” (Bunu söylerken gözleri yaşarmıştı.)

“Çoğu insan hayatında sevdiği birilerini kaybeder, canım,” dedi Yahudi, “ben karımı, güzel kızımı, umut vadeden oğlumu kaybettim ama onların bana verdiği mutluluk baki.”

“Ya!” dedi Bayan Wren düşünceli düşünceli, hiç ikna olmamış, bu ünlemi küçük keskin palasıyla doğramıştı; “madem öyle, sana yapman gereken ilk değişikliği söyleyeyim, iyilik perisi. Geçmiş şimdide, şimdide de geçmişe döndürüp öyle bırak.”

“İyi de bu senin işine yarar mı? O zaman hep acı çekmez misin?” diye sordu ihtiyar adam şefkatle.

“Doğru!” diye bağırды Bayan Wren çenesini şaklatarak. “Beni daha bilge yaptın, iyilik perisi. Gerçi,” diye ekledi çenesiyle gözlerini tuhaf bir edayla kaldırarak, “bunu yapmak için çok matah bir iyilik perisi olmaya da gerek yok.”

Böyle konuşa konuşa Westminster Köprüsü’nü geçtiler, Riah’ın gelirken geçtiği yolları, üzerine başka yolları aştılar; zira Londra Köprüsü üzerinden Thames Nehri’ni yeniden geçtiklerinde nehrin kıyısı boyunca ilerlemiş, çok daha sisli olan bu yoldan ayrılmamışlardı.

Giderlerken Jenny, muhterem dostunu çekiştirip, ona ıslıl ıslıl aydınlatılmış bir oyuncakçı dükkânını gösterdi, “Şunlara bak! Hepsi benim elimden çıkma!” diye bağırды.

Sarayda takdim edilmek, balolara gitmek, araba gezintisine çıkmak, ata binmek, yürüyüşe çıkmak, evlenmek, başka bebeklerin evlenmesine yardım etmek, hayattaki her türlü keyifli işi yapmak üzere giyinip kuşanmış, gökkuşağı renklerine bürünmüş, yarım daire halinde duran bebekleri gösteriyordu.

“Çok güzel, çok güzel!” dedi ihtiyar adam ellerini çırparak. “Seçkin bir zevk.”

“Beğenmene sevindim,” dedi Bayan Wren koltuklar kabarak “İşin eğlenceli kısmı, mühim hanımefendiler üzerinde elbiselerimi prova etmek. Gerçi işin en zor kısmı da bu, sırtım ve bacaklarım kötü olmasa bile zor olurdu.”

Riah dediklerinden bir şey anlamadığım gösteren bir bakışla ona baktı. “İlahi, iyilik perisi,” dedi Bayan Wren, “günün her saati şehirde dolaşmak zorundayım. Sadece tezgahımın başında oturup biçsem diksem daha kolay olurdu; mühim hanımefendiler üzerinde prova etmek iflahımı keşiyor.”

“Nasıl prova ediyorsun?” diye sordu Riah.

“Ne kadar dalgın bir iyilik perisisin sen!” dedi Bayan Wren. “Şöyle ki; diyelim ki genç kızların sosyeteye takdimi var ya da parkta bir tören, bir gösteri, bir şölen, aklına ne gelirse. Hemen kalabalığın arasında kendime bir yer bulup etrafı seyretmeye başlıyorum. İşim için elverişli mühim bir hanımefendi gördüğümde ‘Münasipsin, şekerim!’ diyorum ve ona iyice dikkat ediyorum, sonra eve dönüp kalıbını çıkarıyor hızlı hızlı teyelliyorum. Başka bir gün sağlama yapmak için tekrar geliyorum ve onu tekrar inceliyorum. Bazen bakışlarıyla, ‘Şu ufak şey nasıl da dik dik bakıyor!’ diyor, bazen hoşlanıyor, bazen hoşlanmıyor ama genelde hoşlanıyor. Bu arada ben kendi kendime, ‘Şurayı biraz daha alayım, burayı biraz yuvarlayayım,’ diyorum; ve onu bebek elbiselerimi üzerinde prova etmek için kölem yapıyorum. Gece toplanmaları benim için daha zor oluyor çünkü sadece kapıda görebiliyorum onları ve arabaların tekerlekleri, atların bacakları arasında ezilmeme ramak kalıyor. Ama öyle bile olsa onları

ele geçiriyorum. Arabalarından çıkıp hızlı hızlı eve giderlerken, yağmurda bir polisin pelerini ardında ufak tefek endamımla gözlerine çarptığımda, herhalde onlara hayran olup bayıldığımı zannediyorlar ama bebeklerim için çalıştıklarını bilmiyorlar! Mesela Lady Belinda Whitrose diye birisi vardı. Ona bir gece çifte mesai yaptırdım. Arabadan çıktığında, ‘Münasipsin şekerim!’ dedim ve doğruca eve koştum, hemen kalıbını çıkarıp diktim. Tekrar geri dönüp arabaları çağıran adamların arkasında bekledim. Çok da soğuk bir geceydi. Nihayet bağıldılar, ‘Lady Belinda Whitrose’un arabası! Lady Belinda Whitrose geliyor!’ O arabaya binene kadar da provayı yaptıırverdim – hiç kolay olmadı ya! Şu belinden asılı duran Lady Belinda, gaz lambasına biraz fazla yakın asmışlar, halbuki balmumundan, hani şu ayakları içeri dönük olan.”

Nehrin kıyısında bir süre ilerledikten sonra Riah, Six Jolly Fellowship Porters diye bir meyhaneyi sordu. Aldığı tarifi takip ettiklerinde, bir iki kere tereddütle durup düşündükten ve etraflarına baktıktan sonra Bayan Abbey Potterson’ın hükümdarlığının kapısına geldiler. Kapının camından içeri göz attıklarında bütün albenisiyle barı gördüler, Bayan Abbey’nin kendisi de elinde gazete, konforlu tahtında oturuyordu. Saygıyla ona kendilerini takdim ettiler.

Gözlerini gazeteden kaldırıp, okuduğu paragrafı bitirmeden başka hiçbir işle ilgilenemeyeceğini gösteren, meşgul bir yüz ifadesiyle onlara baktı ve biraz da sert bir sesle sordu, “Ne bakmıştınız?”

“Bayan Potterson’ı görebilir miyiz?” diye sordu ihtiyar, şapkasını çıkararak.

“Görebilirsiniz, hatta görmektesiniz,” diye cevap verdi patroniçe.

“Sizinle konuşabilir miyiz hanımefendi?”

Bu arada Bayan Potterson’ın gözleri, ufak Bayan Jenny Wren’e takılmıştı. Onu daha yakından incelemek için gazetesini bırakıp ayağa kalktı ve barın yarım kapısı üzerinden baktı. Koltuk değneği, sahibi namına, içeri girip ateşin yanında oturma ricasında bulunur gibiydi; bunu gören Bayan Abbey kapıyı açtı ve koltuk değneğine cevap verir gibi: “Evet, içeri girin de ateşin başında biraz dinlenin,” dedi.

“İsmim Riah,” dedi ihtiyar adam zarif bir hareketle, “şehir merkezinde çalışıyorum. Genç arkadaşım da...”

“Bir dakika,” dedi Bayan Wren. “Hanımefendiye kartımı vereyim.” Üzerine abanmış devasa anahtarın altından kartı çıkarana kadar epey bir uğraştıktan sonra çalımla uzattı. Hayretini açıkça belli eden Bayan Abbey, minik belgeyi eline alıp okudu:

Bayan Jenny Wren BEBEK TERZİSİ Bebeklere evlerinde hizmet verilir

“Şu işe bak!” dedi Bayan Potterson hayretle bakarak. Sonra kartı bir kenara koydu.

“Genç arkadaşımınla birlikte sebeb-i ziyaretimiz,” dedi Riah, “Lizze Hexam’ın ricasıdır.”

Bayan Potterson, bebek terzisinin bonesini çıkarmak için eğilmişti. Öfkeyle arkasına dönüp: “Lizzie Hexam aşırı gururlu bir genç hanım,” dedi.

“Sizin kendisi için iyi şeyler düşündüğünüzü bilmekten de gurur duyacaktır,” dedi Riah hünerle, “Londra’dan ayrılmadan önce...”

“Ümit Burnu aşkına, nereye gitti?” diye sordu Bayan Potterson, onun göç ettiğini filan zannetmişti.

“Şehir dışına,” diye tedbirli bir cevap aldı. “Sırf size gös-

termemiz için bize bıraktığı bir belgeyi, size takdim etmemizi rica etti. Ben kendisini bu mahalleden ayrıldıktan sonra tanımış, işe yaramaz bir arkadaşım. Bir süredir genç arkadaşım ile birlikte oturuyordu. Yardımsever ve ferahlatıcı bir dost oldu onun için. Çok da aranıyor,” diye ekledi sesini biraz alçaltarak. “İnanın bana, bilemezsiniz ne kadar aranıyor.”

“İnanırım,” dedi Bayan Abbey, yumuşayan gözlerle ufak mahlûka bakarak.

“Hiç katılaşmayan bir kalbe, hiç bozulmayan sinirlere, hiç can yakmayan bir dokunuşa sahip olmak gurursa,” diye araya girdi Bayan Jenny, kızarmış bir suratla, “evet gururlu. Değilse, değil.”

Bayan Abbey’ye açıktan açığa karşı çıkması, bu korkulan otoriteyi kızdırmak şöyle dursun, yüzünde sıcak bir tebessüm belirmesine neden oldu. “Aferin, kızım,” dedi Bayan Abbey, “sana hakkı geçmiş birinden iyi bahsetmek en doğrusu.”

“Doğru mu yanlış mı bilmem,” diye mırıldandı Bayan Wren ona duyurmadan, “ben ondan böyle bahsederim, sen de ayağını denk al, hanım.”

“Belge burada, hanımefendi,” dedi Yahudi, Rokesmith’in yazıp Riderhood’un imzaladığı belgeyi ona uzatarak. “Rica etsem okur musunuz?”

“Ama ona geçmeden,” dedi Bayan Abbey, “hiç meyve likörü içtin mi yavrum?”

Bayan Wren başını iki yana salladı.

“İçmek ister misin?”

“Güzel bir şeyse isterim,” dedi Bayan Wren.

“Bence bir dene. Beğenirsen sana sıcak suyla karıştırıp hazırlarım. Ayacıklarını da şöminenin demirine koy. Bu gece

hava çok soğuk, sis yapıştı kaldı.” Bayan Abbey, sandalyesini döndürmesi için ona yardım ederken gevşeyen bonesi yere düştü. “Şu saçlara bak ne güzel!” diye bağırdı Bayan Abbey. “Dünyanın bütün bebeklerine peruk yapılır bundan. Ne gür saç!”

“Buna gür mü diyorsunuz?” dedi Bayan Wren. “Hıh! Ya hepsini görseniz ne diyeceksiniz?” Konuşurken saç bağını çözdü ve altın bir şelale, kendisiyle sandalyenin üzerinden yerlere kadar döküldü.

Bayan Abbey’nin hayranlığı şaşkınlığını arttırmış gibiydi. Likör şişesini rafından alırken Yahudi’yi yanına çağırıp fısıldadı: “Çocuk mu, kadın mı?”

“Yaşça çocuk,” dedi ihtiyar, “çektiği çilelere, kendi kendini geçindirmesine bakınca kadın.”

“Beni çekiştiriyorsunuz demek,” diye düşündü Bayan Jenny, altın pelerini içinde oturmuş ayaklarını ısıtıyordu. “Ne dediğinizi duymuyorum ama ben sizin bütün numaralarınızı bilirim!”

Bir kaşıkla tadına bakılan likör Bayan Jenny’nin damak zevkine mükemmelen uyduğu için, Bayan Potterson hünerli elleriyle ölçülü bir miktar hazırladı ve bir kısmını da Riah’a paylaştırdı. Bu ön hazırlığın ardından Bayan Abbey belgeyi okumaya başladı; okurken kaşlarını kaldırdıkça, onun her hareketini yakından takip eden Bayan Jenny de hislerini paylaşırcasına içkisinden bir yudum alıyordu.

“Burada yazılanlar,” dedi Bayan Abbey Potterson, tekrar tekrar okuyup iyice bir düşündükten sonra, “Haydut Riderhood’un alçağın teki olduğunu kanıtlıyor (hoş bunun kanıtı ihtiyacı yok ya). Bu cinayeti tek başına onun işlediğinden de şüphelenmiyor değilim ama bu şüpheler-

rin bu saatten sonra aydınlığa kavuşacağını hiç zannetmem. Lizzie'nin babasına haksızlık etmişim anlaşılan ama Lizzie'ye hiç haksızlık etmedim çünkü işler sarpa sardığında ona güvendim, sonuna kadar itimat ettim ve gelip buraya sığınmaya ikna etmeye çalıştım. Birisine haksızlık etmiş olmak beni çok üzüyor, hele telafisi de mümkün olmayınca. Rica ederim Lizzie'ye bu dediklerimi söyleyin; geçmişi geride bırakıp Porters'a gelmek isterse burası onun evidir ve burada daima bir dostu vardır. Ona Bayan Abbey'yi eskiden beri tanıdığını hatırlatın, o ev ne menem bir evdir, o dost ne menem bir dosttur kendisi iyi bilir. Genelde kısa ve yerinde konuşurum – bazen de kısa ve acı konuşurum, en azından bazılarına göre,” dedi Bayan Abbey, “diyeceklerim de bunlardır, çok bile.”

Ama sulu likör bitmeden Bayan Abbey belgenin bir kopyasını elinin altında bulundurmağı istedi. “Pek uzun değil, beyefendi,” dedi Riah'a, “size zahmet olmazsa hızlı hızlı çiziktiriverseniz.” ihtiyar adam seve seve gözlüğünü taktı ve Bayan Potterson'ın faturalarını dosyaladığı ve numune şişeleri tuttuğı, köşedeki küçük masada, güzel yuvarlak bir el yazısıyla yazmaya koyuldu. Seri hareketlerle yazan ihtiyarın, kendini işine vermiş, kadim, kâtipvari görüntüsünü ve altın peleriniyle ateşin önünde oturan küçük bebek terzisini seyreten Bayan Abbey, onları Six Jolly Fellowships'te rüyasında gördüğüne, birazdan uyandığında yerlerinde yeller eseceğine inanacak gibi oluyordu.

Bayan Abbey iki kere gözlerini kapatıp tekrar açarak bunu tecrübe etmiş, söz konusu şahısları yine yerlerinde bulmuştu ki salondan rüya gibi karman çorman bir uğultu yükseldi. Onun yerinden doğrulmasıyla üçü bakiştılar, yük-

selen uğultuya ayak sesleri de eklenmişti; sonra bütün pencerelerin hızlı hızlı açıldığı duyuldu ve nehirden içeri çığlık sesleri süzüldü. Bir dakika sonra, Bob Gliddery, botlarının çivilerini takırdatta takırdatta koridordan geldi.

“Ne oluyor?” diye sordu Bayan Abbey.

“Sisten pek anlaşılmıyor, hanfendi,” dedi Bob. “Nehirde çok insan var.”

“Söyle güğümleri ateşe koysunlar!” diye bağırdı Bayan Abbey. “Kazanları doldurun. Bir küvet çıkarın. Ateşin önüne birkaç battaniye asın. Toprak şişelere sıcak su doldurun. Aklınızı başınıza toplayın, aşağıya kızlar, kullanmayı da ihmal etmeyin.”

Bayan Abbey bu talimatları kısmen Bob’a –saçlarından tutup aklını başına toplamasını sağlamak için kafasını duvara vura vura– kısmen mutfaktakilere yağıdırıyordu. Salondakiler birbirlerini çiğneye çiğneye rıhtıma çıktılar ve dışarıdaki sesler çoğaldı.

“Gidip bakalım,” dedi Bayan Abbey misafirlerine. Üçü birlikte boşalmış salona koştular ve pencerelerden birini kullanarak nehre uzanan ahşap verandaya çıktılar.

“Aşağıda ne olup bittiğini bilen var mı?” diye sordu Bayan Abbey otoriter bir sesle.

“Buharlı, Bayan Abbey,” diye bağırdı siste tam seçilmeyen biri. “Zaten ne olursa buharlıdan olur, Bayan Abbey,” diye bağırdı bir başkası.

“Na şu ilerde kırıpışan ışıklar yok mu, Bayan Abbey, işte onun ışıkları,” diye bağırdı bir diğeri.

“Buharını bırakıyor, Bayan Abbey, sisi de koyultuyor, gürültüyü de arttırıyor,” diye açıkladı bir başkası.

Kayıklar açılıyor, meşaleler yakılıyor, insanlar akın akın

su kıyısına koşuyorlardı. Adamlardan biri şap diye suya düştü, kahkahalar arasında kıyıya çekildi. Kancalar, ağlar alındı. Can simidi diye bir çığlık ağızdan ağıza geçti. Nehirde ne olup bittiğini anlamak imkânsızdı çünkü açılan her tekne daha bir boy gitmeden siste kayboluyordu. Pek iyi gözle bakılmayan buharlının herkes tarafından kınanması dışında açık bir şey yoktu. Darağacı Koyu'na giden Katil gemisiydi; Ceza Kolonisi'ne giden Cani gemisiydi; kaptanı ömür boyu hapse çarptırılmalıydı; tayfaları kürekli sandallara çarpıp batırmaktan zevk alırdı; çarklarıyla Thames mavnacılarını paramparça etmişti; bacasından savrulan kıvılcımlar insanların evlerini yakmıştı; kendisine benzeyen bütün buharlılar gibi daima birine ya da bir şeye yıkım getirecekti. Koca sis kütlesi, aynı boğuk seslerle sarfedilen böylesi kanaatlerle doluydu. Bu esnada, durmuş kazanın neticesinde başına gelecekleri bekleyen buharlının ışıkları bir hortlak gibi pek az kımıldanıyordu. Derken mavi ışıklar yaktı. Sisi ateşe vermiş gibi aydınlık bir hale oluştu etrafında ve o halenin içinde –daha bir heyecanlanan, yükselen sesler arasında– hareket eden insanların ve teknelerin gölgeleri seçilmeye başladı, bir taraftan bağırışlar duyuluyordu: “Şurada!” “Na şurada!” “İki kulaç ötede!” “Hoop!” “Dikkat!” “Az bekle!” “Yanaş!” Son bir iki mavi ateş topu da suya yuvarlandıktan sonra gece tüm karanlığıyla tekrar kapandı, buharlının çarkları dönmeye başladı ve ışıkları denize doğru uzaklaştı.

Bayan Abbey'ye iki misafirine epey zaman geçmiş gibi geldi. Binanın altındaki kıydan tekneler nasıl telaşla açılmışsa şimdi aynı telaşla geri dönüyorlardı; geri dönen ilk sandalla birlikte olup bitenler de ortaya çıktı.

“Şu gelen Tom Tootle’sa,” diye bağırdı Bayan Abbey en buyurgan sesiyle, “hemen aşağı gelsin.”

Uysal Tom itaat etti ve peşindeki kalabalıkla birlikte verandanın altına geldi.

“Ne olmuş Tootle?” diye sordu Bayan Abbey.

“Yabancı bir buharlı, kayığa çarpmış.”

“Kayıkta kaç kişi varmış?”

“Bir kişi, Bayan Abbey.”

“Bulundu mu?”

“Evet. Suyun altında çok kalmış ama cesedini buldular.”

“İçeri getirsinler. Bob Gliddery, kapıyı kapat ve ölünün başında bekle, ben diyene kadar açmayacaksın kapıyı. Polis var mı aşağıda?”

“Var, Bayan Abbey,” diye cevap verdi resmi bir ses.

“Cesedi içeri aldıktan sonra kalabalığı uzak tutarsın, olmaz mı? Bob Gliddery’ye yardım et de kimse girmesin.”

“Peki, Bayan Abbey.”

Diktatör patroniçe, Riah ve Bayan Jenny’yle birlikte içeri girdi ve bu kuvvetleri iki tarafına alarak, bir siper arkasına geçer gibi barın yarım kapısı arkasına geçti.

“Bana yakın durun,” dedi Bayan Abbey, “o zaman hiçbir şeycik olmaz, hem cesedi de görürsünüz. Bob, sen kapının yanında dur.”

Nöbetçi tayin edilen Bob, gömleğinin kollarını bir kat daha kıvrarak, omuzlarını da şöyle bir düzelterek emre itaat etti.

Konuşmalar ve ayak sesleri duyuldu. Hışırtılar. Bir anlık sessizlik. Kapıya boğuk boğuk iki kere vuruldu, taşınarak getirildiği kapıya hareketsiz ayaklarının tabanlarıyla ölmüş adam vuruyordu sanki.

“Onu neyle taşıyorlarsa onunla vuruyorlar herhalde,” dedi Bayan Abbey kulağının tecrübesiyle. “Aç kapıyı Bob!”

Kapı açıldı. Yüklü adamlar ağır adımlarla girdiler. Durdular. Bir koşuşturma oldu. Koşuşturma kesildi. Kapı kapandı. Hayal kırıklığına uğrayan dışarıdaki adamlar homurdandılar.

“Gelin!” dedi Bayan Abbey; tebası üzerinde öyle büyük bir etkisi vardı ki taşıyıcılar bile onun iznini bekliyorlardı. “Birinci kata.”

Girişin ve merdivenlerin tavanı basık olduğundan, yükü alçakta taşıyacak şekilde kaldırmışlardı. Ceset hemen hemen tam yarım kapının hizasından geçti.

Bayan Abbey adamı görünce irkilerek geriye doğru bir adım attı. “Aman Allahım!” dedi, misafirlerine dönerek, “elimizdeki beyanı yapan adamın ta kendisi bu. Riderhood!”

III

Aynı Muhterem Dostumuz Başka Açılardan

Hakikaten Bayan Abbey'nin birinci kat yatak odasına taşınan Riderhood'dan başkası değil, daha doğrusu Riderhood'un kabuğundan başkası değil. Kıvrılıp bükülmeye pek alışık olan Haydut şimdi kaskatı; ona eşlik eden ayakların çeşitli manevralarıyla, sedyeyi indirip kaldırmalarıyla, kayıp trabzanların üzerine yığılması tehlikesini zorlukla atlatarak çıkartılabiliyor yukarı.

“Doktor çağırın,” diyor Bayan Abbey. “Kızını çağırın.” İki vazifeyi de yerine getirmek üzere birer hızlı ulak fırlıyor.

Doktoru aramaya giden ulak, onunla polis kordonu altında yarı yolda karşılaşiyor. Doktor ıslak cesedi muayene ediyor ve pek umutlu olmasa da canlandırmaya çalışmaya değebileceğini söylüyor. Hemen gerekli şeyler yapılıyor, herkes elinin, kalbinin, ruhunun erdiğini yapıyor. Kimsenin adama en ufak bir saygısı yok; hepsinin uzak durduğu, şüphelendiği, sevmediği bir adam; ama içindeki hayat kıvılcımı gariptir ondan ayrı bir şey sanki şimdi ve herkes onu derinden önemsiyor, belki de sırf hayat olduğu için, kendileri hayatta oldukları ve ölecekleri için.

Doktor kazanın nasıl meydana geldiğini ve bir suçlusunun olup olmadığını sorduğunda, Tom Tootle hükmünü veriyor, kaçınılmaz bir kaza, mağdurun kendisinden başka suçlu yok. “Kayığıyla aranıyormuş,” diyor Tom, “ölünün arkasından konuşulmaz ama hep aranırdı böyle, kendini buharlının önünde bulmuş, buharlı da onu ortadan ikiye bölmüş.” Bay Tootle ikiye bölünmek derken mecazi konuşmuş, adamı değil kayığı kastetmişti. Zira adam tek parça halinde önlerinde yatmaktaydı.

Parlak şapkalı, şişe burunlu müdavim, itibarlı eski okulun öğrencilerinden Kaptan Joey, (boğulan adamın fularını taşımak gibi önemli bir hizmeti ifa ederken odaya kadar sızmayı başarmış) doktoru eski ilmin hikmetiyle aydınlatarak adamın ayaklarından asılması gerektiğini söylüyor, “kasap dükkânlarındaki kuzular gibi,” sonra da soluk alabilsin diye fiçilerin üzerinde yuvarlamak gibi seçkin bir manevrayı tavsiye ediyor. Kaptanın atalarının bu hikmeti, Bayan Abbey’nin tepesini öyle attırıyor ki, tek kelime etmeden, onu yakasından tuttuğu gibi odadan dışarı atıyor.

Doktorla Tom’a yardım edecek üç devamlı müşteri kalıyor geri, Bob Glamour, William Williams ve Jonathan (soyadı varsa bile kimseler bilmiyor); bu kadarı yeter de artar bile. Bayan Abbey bir noksan kalmadığına emin olduktan sonra bara iniyor; orada kibar Yahudi ve Bayan Jenny Wren’le birlikte sonucu beklemeye başlıyor.

Ebediyete intikal etmediysen Bay Riderhood, şu anda nerelerde saklandığını bilmek müthiş olurdu. Üzerinde bunca sabırla çalıştığımız, bu gevşek ölümlülük yığını hiç işaret vermiyor senden. Hepten gittiysen pek ağır bir şey olur bu Haydut, ama geri dönersen de daha hafif olmaz. Şimdi ne-

rede olabileceğine dair o ilk sorunun belirsizliği ve gizeminde, ölümün ağırlığını arttıran bir şey var, biz yanında olanlar sana bakmaktan da bakmamaktan da korkuyoruz, aşağıdakiler de yukarıdan gelen en ufak bir gıcırtyla bile irkiliyor.

Durun! Gözkapağı kıpırdadı mı ne? Nefesini tutup dikkatle onu inceleyen doktor soruyor bu soruyu kendine. Hayır.

Şu burun deliği titredi mi ne? Hayır.

Suni solunumu bırakınca, elimin altında belli belirsiz bir tıptırtı hissediyor muyum ne? Hayır.

Tekrar tekrar. Hayır. Hayır. Ama bir daha bir daha denemeye devam.

Bakın! Bir hayat emaresi! Şüphe götürmez bir hayat emaresi! Bu kıvılcım zayıflayıp sönebilir ya da canlanıp yayılabilir, bakalım! Onu gören dört bıçkın adam gözyaşlarına boğuluyor. Riderhood ne bu dünyada ne de ötekinde gözlerini yaşartabilir böyle: ama iki dünya arasında mücadele eden bir insan ruhu yaşartıyor kolayca.

Geri dönmeye çabalıyor. Kâh gelir gibi oluyor Kâh çok uzaklara gidiyor. Kâh geri dönmek için daha fazla mücadele ediyor. Yine de –bayıldığımızda hepimize olduğu gibi– ömrümüzün her günü uyandığımızda hepimize olduğu gibi – bu varoluşun bilincini geri kazanmaya gönülsüz içgüdüsel olarak, kalabilse, öyle uykuda kalacak.

Arandığı sırada dışarıda olan ve hemen bulunamayan Pleasant Riderhood’la geliyor Bob Gliddery. Başına bir şal atmış, ağlayarak şah çıkarıp Bayan Abbey’ye selam verdikten sonra ilk işi saçını düğümlemek oluyor.

“Teşekkür ederim, Bayan Abbey, babamı içeri almışsınız.”

“Doğrusu alırken kim olduğunu bilmiyordum,” diyor Bayan Abbey; “ama bilsem de aynı şeyi yapardım.”

Zavallı Pleasant, bir yudum kanyakla takviye edilip birinci kattaki odaya götürülüyor. Babasının cenazesinde konuşma yapması istense bu kadar duygulanmaz ama şimdi onun kendisine ömrü billah duyduğundan daha büyük bir sevgi duyuyor onun için ve öyle bilinçsizce yattığını görünce acı acı ağlıyor ve ellerini kavuşturarak doktora soruyor: “Hiç umut yok mu efendim? Ah zavallı babam! Babacığım öldü mü?”

Tek dizinin üzerinde önündeki bedenle uğraşan doktor, hiç başını çevirmeden cevap veriyor: “Kendine mukayyet olup sessiz duramayacaksan odada kalınana izin veremem kızım.”

Pleasant bunun üzerine saçlarıyla gözlerini siliyor ve yeniden düğümlenmeleri icap ettiği için hemen o işi halledip yapılanlar korku dolu bir ilgiyle seyretmeye koyuluyor. Bir kadın olarak bu tür şeylere doğal yatkınlığı sayesinde çok geçmeden biraz yardım etmesi mümkün oluyor. Doktorun neye ihtiyacı olacağını önceden tahmin ederek sessizce hazırlıyor ve bir süre sonra babasının başını kolunda tutma sorumluluğu kendisine veriliyor.

Babasının bir merhamet ve ilgi nesnesi olduğunu, birilerinin onun bu dünyadaki varlığına seve seve tahammül ettiğini, hatta bu dünyadan gitmesin diye ısrarlı taleplerde bulunduğunu görmek, ona daha önce hiç yaşamadığı hisler veriyor. Bu durum uzun süre böyle devam etse pek saygıdeğer bir değişiklik olacağı fikri belli belirsiz kafasından geçiyor. Belki de içindeki şeytanın boğulduğunu, ruhu ya tağın üzerinde yatan boş kabuğa sevinçle geri dönse her şe-

yin deęiřeceęini dūřunuyor. Bu dūřuncelerle o tař dudakları öpüyor ve tuttuęu bu cansız el hayat bulursa řefkatli bir el olacaęına inanıyor.

Pleasant Riderhood hoř bir yanılısama içinde! Ama yle olağanüstü bir ilgiyle onu kurtarmaya çalışıyorlar, kaygıları öyle büyük, gayretleri öyle fazla, hayat emareleri kuvvetlendikçe artan sevinçleri öyle yoğun ki, zavalcılık böyle dūřünmeyip de ne yapsın? Babası doğal olarak nefes alıp vermeye başlıyor, kımıldanıyor ve doktor onun çıktığı o bilinmez yolculuktan geri döndüğünü, artık burada olduğunu söylüyor.

Bunu söylediğinde doktorun yanında olan Tom Tootle heyecanla elini sıkıyor. Bob Glamour, William Williams ve soyadsız Jonathan, birbirleriyle ve doktorla el sıkışıyorlar. Bob Glamour burnunu siliyor, soyadsız Jonathan da aynı şeyi yapmak istiyor ama mendili bulunmadığından hislerini bu şekilde dışarı vurmaktan vazgeçiyor. Pleasant kendi adının hoşluğuna yaraşır gözyaşları akıtıyor ve o tatlı yanılısaması zirveye vuruyor.

Riderhood'un gözlerinde zekâ pırıltıları beliriyor. Soru sormak istiyor. Nerede olduğunu merak ediyor. Söylüyorlar.

"Baba, nehirde kaza geçirdin, şimdi Bayan Abbey Potterson'ın yerindesin."

Kızına bakıyor, etraftakilere bakıyor, gözlerini kapatıyor ve kızının kolunda uyuyor.

Kısa ömürlü yanılısama dağılmaya başlıyor. Bayağı, kötü, laf anlamaz surat nehrin ya da başka bir şeyin derinliklerinden geri dönüyor, yüzeye çıkıyor. O ısındıkça doktorla diğer dört adam soğuyor. Yüz hatları canlılıkla yumuşadıkça, adamların yüzleriyle kalpleri katılaşıyor.

“Artık kirişı kırdı,” diyor doktor ellerini yıkayıp hastaya artan bir hoşnutsuzlukla bakarak.

“Ne düzgün adamlar gördük,” diyor Tom Tootle üzüntüyle başını sallayarak, “onun kadar şanslı değillerdi.”

“İnşallah bundan sonra hayatını daha iyi bir işe vakfeder,” diyor Bob Glamour, “sanmam ya.”

“Öncesi neydi ki sonrası ne olsun,” diye ekliyor William Williams.

“Onun yapacağı iş değil,” diyor soyadsız Jonathan, dörtluden ayrılmadan.

Kızı orada diye alçak sesle konuşuyorlar ama Pleasant hepsinin çekildiklerini, odanın öteki tarafında, babasından uzakta toplandıklarını görüyor. Onun için bu kadar çok şey yaptıktan sonra ölmesini istediklerinden şüphe etmek abartılı olur, ama bu kadar zahmeti daha iyi biri için çekmiş olmayı diledikleri aşikâr. Bu haberin bardaki Bayan Abbey’ye iletilmesi üzerine kendisi olay mahaline geliyor ve doktorla bir şeyler fısıldaşarak uzaktan bakıyor. Hayat kıvılcımı muallaktayken herkes üzerine titriyordu ama şimdi Bay Riderhood’un içinde parladıktan sonra, bu beyefendi yerine başka birinin içinde parlarsa herkesin daha memnun olacağı anlaşıyor.

“Olsun,” diyor Bayan Abbey, “insanlık vazifenizi yaptınız, gelin de aşağıda şirketten bir şeyler için.”

Hepsi kızı babasının başında bırakarak bu davete icabet ediyor. Onların yokluğunda Pleasant’ın yanına Bob Glidery geliyor.

“Suratı bir acayip görünüyor değil mi?” diyor Bob hastayı inceledikten sonra.

Pleasant hafifçe başını sallıyor.

“Uyandığında daha acayip görünecek, değil mi?” diyor Bob. Pleasant öyle olmaz umarım, diyor. Neden ki?

“Burada olduğunu anlayınca,” diye açıklıyor Bob. “Bayan Abbey ona buraya girmeyi yasaklamıştı, onu kovmuştu. Ama kader onu tekrar içeri soktu. Acayip değil mi?”

“Kendiliğinden gelmezdi,” diyor zavallı Pleasant, biraz olsun gururunu korumaya çalışarak.

“Hayır,” diyor Bob ters ters. “Gelse de içeri alınmazdı.”

Kısa ömürlü yanılısma artık epey dağılmış halde. Kolumunda yatan eski babasının değişmediğini gördüğü gibi, kendine geldiğinde herkesin ondan uzak duracağını da anlıyor Pleasant. “Onu ayılır ayılmaz götüreyim,” diye düşünüyor, “en iyisi evde olması.”

Birazdan hepsi geri dönüyor, bir an önce bilincini kazansın da ondan kurtulalım diye bekliyorlar. Üstüne giysin diye bir iki kıyafet bulunuyor, kendi giysileri sırlıslıkla, üstünde de battaniyeden başka bir şey yok.

Ortama hâkim olan hoşnutsuzluk onu uykusunda bulup kendini hissettirmiş gibi gitgide huzursuzlanıyor hasta, nihayet gözlerini açıyor ve kızının yardımıyla yatakta doğruluyor.

“Nasıl hissediyorsun Riderhood?” diye soruyor doktor.

“Pek matah sayılmaz,” diye homurdanıyor. Hayata pek abus bir suratla dönmüş.

“Vaaz vermek gibi olmasın ama,” diyor doktor ciddi ciddi başını sallayarak, “umarım bu şekilde kurtulmak seni olumlu yönde etkiler, Riderhood.”

Hastanın memnuniyetsiz homurtusu anlaşılıyor ama kızı, sözlerini tercüme edecek olsa, “bırak papağanlığı” dediğini söylerdi.

Bay Riderhood gömleğini istiyor; (kızının yardımıyla) kafasından geçiriyor, daha yeni dövüşten çıkmış gibi.

“Buharlıydı di mi?” diye soruyor kızına.

“Evet, baba.”

“Dava açacağım, bedelini ödeyecek.”

Sonra dövüşte ne cezalar aldığını görmek ister gibi iki üç kere durup ellerini, kollarını inceleyerek, sıkıntıyla düğmelerini ilikliyor. Diğer kıyafetlerini de talep edip ağır ağır giymeye başlıyor, sabık rakibine ve bütün seyircilere bela okur gibi. Burnunun kanadığını zannediyor olmalı ki birkaç kere elinin tersiyle siliyor ve elinin üzerine bakarak boksörler gibi neticeyi anlamaya çalışıyor, böylece bu uygunsuz benzerliği iyice artırıyor.

Kıyafetlerini giydikten sonra, “Kürk şapkam nerde?” diye soruyor aksi bir sesle.

“Nehirde,” diyor birisi.

“Onu oradan alacak bir insan evladı yok muydu? Vardır ama olmaz mı, alıp sonra da savuşmuştur. Sizden de bu beklenir zaten!”

Bu sözleri sarfeden Bay Riderhood kızının elinden, pek nalet bir havayla kendisine ödünç verilen şapkayı alıyor ve homurdanarak kafasına geçiriyor. Sonra titreyen bacakları üzerinde doğrulup ağırlığını kızına veriyor ve onu da kalaylıyor, “Sen düzgün duramaz mısın? Ne! Bir de yere yuvarlan bari!” Sonra da ölümle dövüştüğü ringden ayrılıyor.

IV

Güzel Bir Değişiklik

Bay ve Bayan Wilfer'ın gördükleri evlilik yıldönümleri, Bay ve Bayan Lammle'ın gördüklerinin yirmi beş katıydı, yine de bu özel günü aile içinde kutlamayı ihmal etmezlerdi. Bu kutlamaların aman aman bir netice verdiği görülmemişti hiç, ama aile de bu anlamlı günü büyük eğlence ümitleriyle beklemediğinden asla hayal kırıklığına uğramazdı. Bir şölenden ziyade bir oruç gibi beklenen bu gün, Bayan Wilfer'ın karalar bağlamasına yarar, bu etkileyici kadını en sevdiği renge boyardı.

Asil hanımefendinin bu keyifli kutlamalardaki ruh hali, kahramanca bir tahammül ve kahramanca bir bağışlamadan mürekkepti. Yüzünün korkunç karanlığı altında, yapmış olabileceği daha iyi evlilikler bütün haşmetiyle parlardı ve kerubiyi, ondan daha üstün erkeklerin boşu boşuna peşinde koştuğu bir nimeti ele geçirmiş, Allah'ın sevgili kulu, küçük bir canavar olarak gösterirdi. Bu muazzam hazine karşısındaki ezik konumu öyle yerleşmişti ki, evlilik yıldönümü kerubiyi hep af diler vaziyette bulurdu. Hatta mütevazı nedameti öyle bir hal alırdı ki, bu kadar yüce bir şahsı karısı yapma cüretini gösterdiği için kendi kendini kınardı.

Bu birleşmeden olan çocuklar, söz konusu şölenlerden öyle bizar olmuşlardı ki, biraz akılları ermeğe başladığında, annelerinin bu kadar yüklendiği babalarının başkasıyla evlenmiş olmasını ya da babalarının anneleri yerine bir başkasıyla evlenmiş olmasını dilerlerdi her sene. Evde sadece iki kız kardeş kaldığında, Bella'nın cüretkâr zihni, yine bu kutlamalardan birinde, hayretin doruklarına yükselerek, "Babam annemde ne buldu da ona evlenme teklif etmek gibi bir salaklık yaptı," diye düşünmekten kendini alamamıştı.

Sene, her zamanki seyrini takip ederek, söz konusu güne vardığında Bella kutlamalara yardımcı olmak üzere Boffinler'in arabasıyla geldi. Bu kutlamalarda izdivaç tanrısı Hymen'in mihrabında bir çift kümes hayvanı kurban edilmesi aile geleneği idi; Bella önceden bir not gönderip malum adağı beraberinde getireceğini bildirmişti. Nitekim Bella ve kümes hayvanları, iki at, iki adam, dört tekerlek, Dördüncü George'un yakası kadar rahatsız bir tasmanın ucunda arabanın arkasından koşan bir köpeğin bütün enerjisini de arkalarına alarak, baba evinin kapısı önüne geldiler. Burada bizzat Bayan Wilfer tarafından karşılandılar, çoğu özel günde olduğu gibi bu gün de vakarı gizemli bir diş ağrısıyla bir kat daha artmıştı.

"Geceleyin arabayı istemiyorum," dedi Bella. "Yürüyerek döneceğim."

Bay Boffin'in uşağı şapkasına dokundu ve tam ayrılmak üzereyken Bayan Wilfer'in korkunç bakışları altında kaldı, kendisi her ne zannederse zannetsin arabalı uşakların burada pek rastlanmadık şeyler olmadığını, o kibirli ruhuna iyice belletmeye çalışan bakışlardı bunlar.

"Ee anneciğim," dedi Bella, "nasılsın?"

“Bu durumda ne kadar iyi olabilirsem, o kadar iyiyim, Bella,” dedi Bayan Wilfer.

“Aman anne,” dedi Bella, “daha yeni doğum yapmış gibi konuşuyorsun!”

“Sabah kalktığımızdan beri bu vaziyette,” diye araya girdi Lavvy, annesinin omzu üzerinden, “aslında çok komik ama insanı daha fazla sinir edecek bir şey daha yoktur herhalde.”

Bayan Wilfer, söze gerek bırakmayacak kadar haşmetli bir bakışla, kızlarını adağın hazırlanacağı mutfığa götürdü.

“Bay Rokesmith,” dedi kaderine razı bir ses tonuyla, “büyük nezaket gösterip oturma odasını bu gece bize tahsis etti. Böylece ailenin mütevazı evinde de, şimdiki alışkanlıklarına uygun bir biçimde ağırlanacaksınız Bella, senin şerefine yemek odamızla oturma odamız ayrı olacak. Baban, bu basit yemeğe Bay Rokesmith’i de davet etti. Ama kendisinin önceden verilmiş bir sözü olduğundan affını rica etti ve bize odasını verdi.”

Bella, onun Bay Boffin’in evindeki odasında oturmak dışında kimseye verilmiş sözü olmadığını biliyordu ama uzakta durmasını tasvip etti. “Birbirimizin neşesini kaçırdık olsa olsa,” diye düşündü, “zaten bunu bol bol yapıyoruz.”

Yine de odasını öyle merak ediyordu ki hiç gecikmeden yukarı koşup ne var ne yok dikkatlice inceledi. Hesaplı ama zevkli eşyalarla döşenmiş, derli toplu bir odaydı. İngilizce, Fransızca ve İtalyanca kitaplar vardı; yazı masasının üzerinde de kâğıtlar dolusu notlar ve hesaplar vardı, besbelli Boffinler’in işleri. Yine aynı masada, dikkatle kumaşa yapıştırılmış, cilalanmış, çerçevelenmiş ve harita gibi kıvrılmış ilan vardı; uzaklardan kocası olmak için gelmiş ve

burada ölmüş adamı tarif eden ilan. Bu tekinsiz sürpriz onu irkiltmişti. İlanı tekrar kıvrıp bağlarken korkuyla ürperdi. Sağı solu karıştırırken, koltuğun yanındaki köşede, zarıfçe çerçevelenmiş, güzel bir kadın portresi gördü. “Demek öyle bayım!” dedi Bella durup dikkatle baktıktan sonra. “Demek öyle, bayım! Bunu kime benzettiğinizi tahmin edebiliyorum. Ama asıl neye benziyor size söyleyeyim – sizin küstahlığınızla!” Bunu söyledikten sonra, sadece canı sıkıldığı için değil, bakacak başka bir şey kalmadığı için odadan çıktı.

“Anne,” dedi Bella, yüzünde kalmış hafif bir pembelikle mutfakta yeniden belirdiğinde, “Lavvy’yle ikiniz, benim elimden hiçbir iş gelmeyecek kadar yükseklerde olduğumu düşünüyorsunuz ama size aksini kanıtlayacağım. Bugün yemekleri ben pişiriyorum.”

“Dur!” dedi haşmetli annesi. “Buna izin veremem. O kıyafetle yemek pişmez!”

“Elbise hususunda,” dedi Bella, neşeyle bir çekmeceyi karıştırarak, “önüme büyük bir önlük takmayı düşünüyorum; izne gelince, verip vermemen umrumda değil.”

“Yemek pişireceksin öyle mi?” dedi Bayan Wilfer. “Evdeyken hiç pişirmezdin.”

“Evet anne,” dedi Bella; “tam üstüne bastın.”

Beyaz bir önlük kuşandı ve bir bez parçasını çabuk çabuk düğümleyip iğneleyerek boynuna kadar örtündü, öyle ki bez onu öpmek için boynuna sarılmış gibi duruyordu. Bu önlüğün üzerinde gamzeleri bir harika duruyordu, altındaki güzel vücudu da onlardan aşağı kalmıyordu. “Anne,” dedi Bella, şakaklarındaki saçlar elleriyle geri iterek, “önce ne yapayım?”

“Önce,” dedi Bayan Wilfer huşunetle, “geldiğin vasıtayla hiç alakası olmayan bir davranış tarzında ısrar edeceksen...”

“Ediyorum, anne.”

“Öyleyse önce tavukları ateşe koy.”

“Anlaşıldı!” diye bağırdı Bella; “unlayıp şöyle bir yağda çeviriyorum, oldu bitti!” Hızlı hızlı karıştırdı. “Sonra ne yapayım?”

“Sonra,” dedi Bayan Wilfer ahçılık tahtından idirilme-yi protesto edercesine eldivenlerini sallayarak, “ateşin üzerindeki tencerede pişen pastırmalı patatesi çatalla bir yokla derim. Bu yakışsız davranışta ısrar edersen, sonra da yeşillikleri hazırlaman icap edecek.”

“İsrar ediyorum, anne.”

İsrarcı Bella, bir şeyle uğraşırken diğerini unutarak, dikkatini ona verdiğinde üçüncü şeyi unutarak ve üçüncü için dördüncünün gerektiğini hatırlayarak ve ne zaman bir hata yapsa bahtsız tavukları bir tur daha çevirip pişme ihtimallerini iyice düşürerek işine devam ediyordu. Yine de mutfakta fena sayılmazdı. Bu arada mutfakla karşısındaki oda arasında mekik dokuyan Bayan Lavinia yemek masasını hazırlıyordu. Bu vazifeyi yerine getirirken (ev işleri konusundaki daimi gönülsüzlüğüyle) epey bir gürültü patırtı çıkarıyor; masa örtüsünü yelken açar gibi seriyor, bardaklarla tuzluklar kapıyı çalar gibi yerleştiriyor, çatal bıçağı düelloyu andıran bir şakırtıyla yerlerine koyuyordu.

İşi bittiğinde, “Anneme bak,” diye fısıldadı Lavinia, Bella’ya. Birlikte kızaran tavukların başında duruyorlardı. “Dünyadaki en hayırlı evlat bile olsan (tabii herkes öyle olmayı ister) şu köşede onun öyle kazık gibi dimdik oturduğunu görünce tahta bir sopayla dürtellemek gelmez mi insanın içinden?”

“Ya zavallı babam da başka bir köşede öyle dimdik otursaydı,” dedi Bella.

“Yapamaz, canım, yapamaz,” dedi Lavvy. “Babam hemen gevşer. Ama zannetmem ki dünyada, annem kadar dik oturan ve sırtına bu kadar yüklenen bir insan evladı daha olsun! Neyin var anne? İyi hissetmiyor musun?”

“Gayet iyi hissediyorum,” dedi Bayan Wilfer, tahammüllü bir horgörüyle en küçük çocuğuna bakarak. “Neyim olacak ki?”

“Pek canlı görünmüyorsun, anne,” dedi cesur Lavvy.

“Canlı!” dedi annesi kınayarak. “Canlı! Bu bayağı ifade nerden icap etti Lavinia? Şikayet etmiyorsam, sessizce kade-rime razı oluyorsam, bu kadarı aileme yetsin.”

“Peki, anne,” dedi Lavvy, “madem kendin kaşındın, yüksek müsaadenle söyleyeyim, her evlilik yıldönümünde dış ağrının nüksetmesinden dolayı ailen sana müteşekkir, böyle sürekli kendinden vermen onlar için büyük nimet. Yine bu lütufla gurur duymakta bile fazla aşırıya kaçabilir insan.”

“Seni arsızlık muskası,” dedi Bayan Wilfer, “annenle böyle mi konuşuyorsun? Bula bula bu günü mü buldun? Yıllar önce bugün, baban RW’nin evlilik teklifini kabul etmedim sen şimdi nerede olacaktın biliyor musun?”

“Hayır, anne,” diye cevap verdi Lavvy, “hiç bilmiyorum. Yeteneklerine ve bilgine büyük saygı duysam da, senin bildiğinden de şüpheliyim.”

Bayan Wilfer’ın siperlerindeki zayıf noktaya yapılmış bu etkili saldırının, söz konusu kahramanı bir anlık bozguna uğratıp uğratmadığı, Bay George Sampson’ın şahsında ateşkes bayrağının mekâna intikal etmesiyle muallakta kaldı. Artık alakasının Bella’dan Lavinia’ya kaydığı anlaşılan Bay Sampson aile dostu olarak şölene davet edilmişti. Lavinia da kendisini –muhtemelen ilk başta onu gözden kaçırma zevksizliğinde bulunduğunu unutmuyarak– sıkı disiplin altında tutuyordu.

“Bu özel günde sizi tebrik ediyorum, Bayan Wilfer,” dedi Bay George Sampson, gelmeden önce ne konuşacağını planlamıştı. Bayan Wilfer azametli bir iç çekişle ona teşekkür ettikten sonra yine ne idüğü belirsiz dış ağrısının pençesine düştü.

“Bayan Bella’nın yemek pişirmeye tenezzül etmesi beni şaşırttı,” dedi Bay Sampson cılız bir sesle.

Bunun üzerine Bayan Lavinia, bu konunun üzerine vazife olmadığını söyleyerek, bahtsız genç beyefendinin üzerine çullandı. Kerubi gelene kadar Bay Sampson’ı hazin bir içe kapanmaya sevketti bu çıkış. Kerubi gelip de güzel kadının hangi işle iştigal ettiğini görünce hayretten küçük dilini yuttu.

Ancak Bella, yemeği pişirdiği gibi, tevzi etmekte de ısrar etti, sonra da önlüğünü çıkarıp, pek mühim bir misafir olarak masaya oturdu: Kocasının, “Burada kutlamak üzere toplandığımız...” şeklindeki girişine, cenazedeymiş gibi Amin diyen Bayan Wilfer, en aç insanın bile iştahını kaçırabilirdi.

“Acaba içleri neden pembe kalmış, baba,” diye sordu Bella tavukların bölünmesini seyrederken. “Bunların cinsi mi böyle?”

“Sanmam, canım,” dedi babası. “Bence tam pişmemişler.”

“Ama pişmiş olmaları gerekirdi,” dedi Bella.

“Pişmiş olmaları gerektiğinin farkındayım, canım,” dedi baba, “ama pişmemişler.”

Tavukların tekrar kızartılması gündeme geldi ve kendi ailesinde, Eski Ustaların resimlerindeki melekler gibi kötüye kullanılmaya alışık olan, munis kerubi tavukları kızartma işini üstlendi. Resimlerdeki kerubiler gibi, devlet dairesinde

çalışıyormuşçasına boş boş etrafı seyretmek şöyle dursun, bu ev kerubisi epey iş görürdü; mesela devasa üflemeli çalgılar çalmak yerine, ailenin bütün ayakkabılarını boyayıp cilalar, anlaşılmaz bir maksatla havada asılı durmak yerine, şen bir hamaratlıkla faydalı maksatlar uğruna didinir dururdu.

Bella ona tamamlayıcı aşçılık görevinde yardımcı olarak onu çok mutlu etti ama tekrar masaya oturduklarında, “Greenwich’te kümes hayvanları nasıl pişiriyorlar acaba? Herkesin söylediği kadar iyi mi ki?” diyerek babasının, korkudan ödünü patlattı. Çaktırmadan göz kırpmaları ve si-temle baş sallamaları, hıncır Bella’yı öyle eğlendirdi ki gülmekten boğulacaktı neredeyse. Lavinia sırtına vurduğunda daha beter gülmeye devam etti.

Ama annesi, masanın öteki tarafında herkesi hizaya sokmaya yeterdi. Babası masum bir muhabbetle ara sıra ona soruyordu: “Canım, keyifsiz misin acaba?”

“Neden olacaktımşım, RW?” diye cevap veriyordu karısı yankılı bir sesle.

“Biraz moralin bozuk gibi görünüyor da ondan canım.”

“Hiç de değil,” cevabı geliyordu yine aynı ses tonuyla.

“Etin lades kemikli kısmını ister misin, canım?”

“Teşekkür ederim. Sen nasıl istersen öyle olsun, RW.”

“İyi ama sen kendin istemiyor musun?”

“Her şeyi ne kadar istiyorsam onu da o kadar isterim, RW.” Azametli kadın, kendini çoğunluğun iyiliği için feda edercesine, hayır için birilerini besliyormuş gibi yemeye devam ediyor.

Bella yanında tatlı ve iki şişe şarap getirerek, kutlamaya daha önce eşi görülmemiş bir ihtişam katmıştı. Bayan Wilfer kadeh kaldırma işini üstlenmişti: “Sana içiyorum, RW.”

“Teşekkür ederim, canım. Ben de sana.”

“Babama ve anneme!” dedi Bella.

“Rica ederim,” diye araya girdi Bayan Wilfer eldivenini uzatarak. “Bunu uygun bulmuyorum. Ben babana kadeh kaldırdım. Ama illa beni de araya sokacaksan itiraz edecek değilim.”

“Neden ki anne,” diye araya girdi cesur Lavvy, “bugün babamla ikinizi birleştiren gün değil mi? Hiç dayanamıyorum buna!”

“Bugün her ne ifade ederse etsin, Lavinia, çocuklarımdan birinin bana diklenmesine izin verebileceğim bir gün değil. Senden rica ediyorum –hayır sana emrediyorum!– bana diklenme. RW, asıl komutayı ele alması gereken sensin hatırlatırım, benim de sana uymam gerekiyor. Burası senin evin, bu sofranın efendisi sensin. İkimizin de sağlığına!” İçkiyi kaskatı içti.

“Gerçekten de bana pek keyif almıyormuşsun gibi geliyor, canım,” dedi kerubi munis munis.

“Aksine,” dedi Bayan Wilfer, “çok keyif alıyorum. Neden almayayım?”

“Bana öyle geldi ki canım, yüzün biraz...”

“Yüzüm biraz cefakar olabilir belki, gülsem bunu kim bilir kim anlar?”

Bunu diyerek güldü; bu gülüşü gören Bay George Sampson’ın kanının donduğu çok belliydi. Zira genç beyefendi, onun gülen gözündeki ifadeden öyle rahatsız olmuştu ki, bu bakışı üzerine çekmek için ne suç işlediğini düşünmeye başlamıştı.

“Zihin böyle bir günde,” dedi Bayan Wilfer, “doğal olarak dalıyor, derin düşüncelere mi desem, hatıralara mı desem?”

Kollarını muhalif bir tavırla kavuşturmuş oturan Lavvy onun duyamayacağı bir sesle cevabı yaptırdı, “Allah aşkına birini seç de bizi kurtar anne .”

“Zihin doğal olarak,” diye devam etti Bayan Wilfer söylev çeker gibi, “insanın annesiyle babasına gidiyor, bu günün çok daha öncelerine. Beni uzun bulurlardı; öyleydim belki. Annemle babam kesinlikle uzundu. Annemden daha güzel kadın görmedim hiç; babam da öyleydi.”

Ele avuca sığmayan Lavvy bu sefer yüksek sesle söyledi: “Dedem neydi bilmiyorum ama kadın olmadığı kesin.”

“Deden,” diye çıkıştı Bayan Wilfer korkunç bir bakış ve sesle, “ben onu nasıl tarif ediyorsam öyleydi, torunlarından birinin bunu sorgulamaya kalkıştığını duysa onu hemen yere çalardı. Annemin en büyük umudu benim toplumun uzun üyelerinden biriyle evlenmemdi. Bu bir zaaf olabilir ama öyle bile olsa, Prusya Kralı Frederick’le aynı zaaf.” Teke tek mücadeleye girme cesaretini kendinde bulamayan, göğsü masanın altında, gözleri yerde oturan George Sampson’a hitap eden Bayan Wilfer, kararlılığı ve vurgusu artan bir sesle, onu kendini ele vermeye zorlamak üzere devam etti. “Annem sonradan olacaklar sezmiş gibiydi çünkü bana sürekli tembihler dururdu, ‘Sakın ufak tefek bir adamla evlenme. Bana söz ver, yavrum! Sakın ha!’ derdi. Babam da, o müthiş mizah duygusuyla, ‘Bir balina ailesi, çaçabalığıyla dünürlük edemez,’ derdi. Bu sözünden de anlaşılacağı üzere, zamanın nüktedanları onunla ahbaplık etmek için can atar, adeta evimizden çıkmazlardı. En müstesna şakaları ve cevapları birbirleriyle değiş tokuş eden üç bakır levha ustasını bir arada gördüğümü bilirim.” (Burada teslim bayrağını çeken Bay Sampson, sandalyesinin huzursuz bir hareketiyle, üç ra-

kamının çok yüksek olduğunu ve bu grubun çok eğlenceli olduğuna emin olduğunu söyledi.) “Bu seçkin çevrenin üyeleri arasında bir doksan boyunda bir beyefendi vardı. Bakır ustası değildi.” (Burada Bay Sampson sebepsiz yere, Elbette, dedi.) “Bu beyefendi de sağolsun, bana yanlış anlamamın imkânsız olduğu bir alaka gösteriyordu.” (Bay Sampson, insanın bu gibi şeyleri anladığını söyledi mırıl mırıl.) “Hemen annemle babama, bu alakaya cevap veremeyeceğimi, bu talibi onaylamadığımı söyledim. Neden, çok mu uzun diye sordular. Onlara boyunun değil zekâsının çok yükseklerde olduğunu söyledim. Evimizdeki fikriyatın çok üst seviyede olduğunu, bu baskının benim gibi gündelik işlere dalmış sıradan bir kadın için çok fazla olduğunu söyledim. Annem ellerini kavuşturarak, ‘Kesin ufak tefek birini bulacak!’ dedi. (Bay Sampson ev sahibine bakarak elemle başını iki yana salladı.) Hatta zekâsı vasatın altında olan ufak tefek birini bulacağım kehanetinde bile bulundu ama bir annenin hayal kırıklığı nöbeti esnasında söylenmiş bir şeydi bu. Bir ay sonra,” dedi Bayan Wilfer, korkunç bir hayalet hikâyesi anlatır gibi sesini alçaltarak, “bir ay sonra kocam RW’yi ilk kez gördüm. Bir yıl sonra onunla evlendim. Tam da bugün bu karanlık tesadüfleri hatırlamak çok doğal.”

Sonunda Bayan Wilfer’in gözlerinin hapsinden kurtulan Bay Sampson derin bir nefes aldı ve çok özgün, çarpıcı bir gözlemde bulunarak, bu tür önsezileri açıklamanın imkânsız olduğunu söyledi. RW başını kaşdı ve özür dilercesine herkese tek tek baktıktan sonra yine karısına döndü; onun öncekine nazaran çok daha kasvetli bir çarşafa sarınmış olduğunu görünce bir kez daha, “Canım, gerçekten de pek keyif almıyormuşsun gibi geliyor bana,” dedi. Karısı bir

kere daha aynı cevabı verdi, “Aksine, RW. Çok keyif alıyorum.”

Bu sevimli eğlencede zavallı Bay Sampson’ın konumu iyice acınacak haldeydi. Zira hem Bayan Wilfer’ın tiradları karşısında savunmasız kalıyor, hem Lavinia’dan duymadığı hakaret kalmıyordu; kısmen Bella’ya bu adama istediği her şeyi yapabildiğini göstermek isteyen, kısmen de halen Bella’nın güzelliğine hayran olduğunu açıkça belli ettiği için ona dersini vermeye çalışan Lavinia, George Sampson’a köpek muamelesi yapıyordu. Bir taraftan Bayan Wilfer’ın hitabetindeki azametle aydınlanan, öte tarafta terk edildikten sonra kendini adadığı genç hanımın müdahaleleri ve somurtmalarıyla gölgelenen genç beyefendinin çektiği azaba şahit olmak pek fenaydı. Bu iki tesir altında yalpalayan zihnini mazur göstermek için doğuştan raşitik olduğu ve bacakları üzerinde pek duramadığı söylenebilirdi.

Şen saatler şu gibi akıp gitmiş, Bella’nın babası eşliğinde geri dönme vakti gelmişti. Gamzeler gerektiği gibi bone ipleriyle bağlandıktan ve vedalaşma işi tamamlandıktan sonra birlikte açık havaya çıktılar. Kerubi buna pek memnun olmuş gibi derin derin nefes aldı.

“Bu yıldönümünü de atlattık sayılır, babacığım,” dedi Bella.

“Evet, canım.” dedi kerubi, “bir tanesi daha geride kaldı.”

Birlikte yürürlerken Bella babasının koluna sıkıca sarılıp, teselli edercesine hafif hafif birkaç kere vurdu. “Teşekkür ederim, canım,” dedi baba, kızı onunla konuşmuş gibi, “ben iyiyim, canım. Ee sen nasılsın bakalım Bella?”

“Bende iyiye gidiş yok, baba.”

“Yok canım, öyle mi?”

“Öyle. Hatta daha beter oldum.”

“Yapma!” dedi kerubi.

“Daha beter oldum, baba. Öyle çok hesaplar yapıyorum ki, evlendiğimde senelik elime kaç para geçmeli, en az ne kadarla idare edebilirim diye düşünme düşünme burnumun üstü kırılmaya başladı. Bu akşam burnumda hiç kırıksık gördün mü baba?”

Babası buna gülünce Bella onu şöyle bir çekiştirdi.

“İnsan güzel kadını bitap görüp de güler mi bayım? Vaktiyle kendini hazırlasan iyi olur. Para hırslımı uzun müddet gözlerimden uzak tutamayacağım, o zaman üzüleceksin, ama zamanında ayağını denk almadığın için sana müstahak. Evet bayım, madem sırdaşlık anlaşması imzaladık, bana anlatacak bir şeyiniz var mı?”

“Senin anlatacak şeylerin olduğunu düşünüyordum, canım.”

“Ya! Öyle mi bayım? Madem öyle neden çıkar çıkmaz sormadınız? Güzel kadının verdiği sırlar hafife alınmamalı. Ama bu seferlik seni affediyorum, al bakalım,” Bella sağ elinin küçük işaret parmağını dudaklarına dokundurup babasının yanına koydu, “sana bir öpücük. Şimdi sana ciddi ciddi –dur bakayım kaç tane– dört sır vereceğim. Dikkat! Ciddi, önemli, ağır sırlar. Sadece ikimizin arasında.”

“Birincisi nedir, canım?” dedi babası, sırları dinlemeye hazır, güzelce koluna girmişti kızının.

“Birincisi,” dedi Bella, “seni zıplatacak, baba. Bil bakalım,” dalgacı bir tavırla konuşsa da biraz kafası karışık gibiydi, “bana kim talip oldu?”

Babası yüzüne baktı, yere baktı, sonra tekrar yüzüne baktı ve tahmin edemeyeceğini söyledi. “Bay Rokesmith.”

“Deme!”

“Bay Rokesmith, baba,” dedi Bella heceleyerek. “Bu iş ne diyorsun?” Babası, soruya soruyla karşılık verdi, “Sen ne dedin canım?”

“Hayır dedim,” dedi Bella çabucak, “tabii ki.”

“Evet. Tabii ki,” dedi babası dalgın dalgın.

“Ona, bunun emanete hıyanet olduğunu ve bana karşı saygısızlık olduğunu söyledim.”

“Evet. Tabii. Gerçekten çok şaşırdım. Biraz daha önünü görmeden böyle bir itirafta bulunmasına hayret ettim. Düşünüyorum da, seni baştan beri beğeniyordu bence, canım.”

“Arabacının teki de beğenebilir beni,” dedi Bella, annesinin büyülenmesiyle.

“Kuvvetle muhtemel, canım. İkincisi neydi?”

“İkincisi baba, yine aynı konu ama o kadar akla mantığa aykırı değil. Bay Lightwood’a izin versem bana evlenme teklif edecek”

“Bu sözünden, izin vermek niyetinde olmadığını anlıyorum, canım.”

Bella tekrar, yine önceki vurguyla, “Elbette ki hayır!” deyince babası da onu yankıladı, “Elbette hayır.”

“İlgimi çekmiyor,” dedi Bella.

“Zaten bu yeter,” dedi babası.

“Hayır baba, yetmez,” dedi Bella, onu yine çekiştirerek “Sana nasıl para pul delisi olduğumu anlatmadım mı? Adamın parası, müşterisi, beklentisi, borçtan başka hiçbir şeyi yok.”

“Hıı!” dedi kerubi, biraz içi sıkılarak “Üçüncü neydi canım?”

“Üçüncüsü daha iyi bir şey baba. Cömert, asil, harika bir şey. Bayan Boffin, bana sır olarak söyledi, o tatlı dudaklarıy-

la –eminim dünyada bundan daha samimi iki dudak açılıp kapanmamıştır– bana hayırlı bir kısmet bulmak istediklerini söyledi; onların onayladığı biriyle evlenirsem iyi bir şeyiz düzeceklermiş bana.” Lafın burasında minnettarlıkla ağlamaya başladı.

“Ağlama canım,” dedi babası, eliyle gözlerini silerek; “en sevdiğim çocuğumun, bütün o hayal kırıklıklarından sonra böyle rahata kavuşmasının, iyi bir mevkiye gelmesinin beni duygulandırması normal; ama sen ağlama, sen ağlama. Onlara müteşekkirim. Seni de tüm kalbimle tebrik ediyorum canım.” İyi huylu, yumuşak adamcağızın gözlerini kurumasıyla, Bella ona sarılıp yolun ortasında şefkatle öptü ve dünyanın en iyi babası ve en iyi arkadaşı olduğunu, düğün gününde önünde diz çöküp onunla uğraştığı için ve böyle sabırlı, anlayışlı, içten, taze bir yüreğe karşı duyarsız kalmış gibi görüldüğü için özür dileyeceğini söyledi. Bu sıfatların her birini söylerken öpücüklerini iki katına çıkarıyordu, nihayet babasının kafasından şapkasını düşürdü ve rüzgâra kapılıp yuvarlanan şapkanın arkasından koşmasına katıla katıla güldü.

Babası şapkasını ve soluğunu geri kazandığında yine yürümeye başlamışlardı. Babası sordu: “Dördüncü nedir?”

Bella’nın neşeli yüzü birden asıldı. “Belki de dördüncüyü ertelesen iyi olacak baba. Bir kere daha deneyeyim, çünkü çok kısa zaman oldu, umarım doğru değildir.”

Ondaki bu değişiklik, kerubinin dört numaraya ilgisini arttırmıştı: “Ne doğru değildir, canım?”

Bella endişeyle ona bakarak başını salladı.

“Ama doğru olduğunu gayet iyi biliyorum, baba. Gayet iyi.”

“Hayatım,” dedi babası, “beni biraz endişelendirdin. Başka kimseye hayır dedin mi canım?”

“Hayır, baba.”

“İzin versen, evetle hayır arasında şansını deneyecek başka biri var mı?”

“Bildiğim kadarıyla yok, baba.”

“Peki şansını denemesini istediğin halde denemeyen biri var mı?” dedi kerubi son olarak.

“Elbette yok, baba,” dedi Bella, onu tekrar çekiştirerek

“Elbette olamaz,” dedi babası. “Bella, canım, ya bu gece hiç uyku uyumayacağım ya da dördüncüyü söylemen için sana ısrar edeceğim.”

“Ah baba, dördüncüden hayır gelmez! Beni çok üzüyor, inanmak istemiyorum, görmemek için elimden geleni yaptım, anlatması da çok zor, sana bile. Ama para, Bay Boffin’i bozuyor, gün be gün değişiyor.”

“Umarım, eminim öyle değildir kızım.”

“Ben de umdum, hatta emindim baba; ama gün be gün kötüye gidiyor. Bana karşı değil –bana karşı eskisi gibi– ama etrafındaki diğer insanlara karşı. Şüpheli, kaprisli, katı ve adaletsiz birine dönüşüyor gözlerimin önünde. Servet yüzünden bozulmuş biri varsa o da benim hamim. Ama bir düşün baba, paranın cazibesi ne korkunç! Bunu görüyorum, bundan nefret ediyorum ve korkuyorum; para bende çok daha beter bir değişiklik yapmaz mı bilmiyorum. Yine de düşüncelerimde, isteklerimde hep para var; düşlediğim hayat para, para, para ve paranın yaptıkları!”

V

Altın Çöpçü Kötü Arkadaşlar Ediniyor

Bella Wilfer'ın keskini zekâsı mı yaralıyordu, yoksa Altın Çöpçü girdiği bu imtihanda sınıfta mı kalmıştı? Kötü haber tez ulaşır. Yakın öğreniriz.

Mutlu Yıldönümünden döndüğü akşam meydana gelen bir olayı gözleri ve kulaklarını dört açıp takip etmişti Bella. Boffin malikânesinin yan tarafında, Bay Boffin'in odası diye bilinen bir daire vardı. Evin geri kalanına göre çok daha gösterişsiz ve rahat olan bu dairede hoş bir yuva sıcaklığı vardı. Bay Boffin'in diğer odalardaki merhamet ricalarına acımasızca kulak tıkayan dekorasyon despotluğu, yuva sıcaklığını bu odaya sürmüştü. Konum itibariyle çok ahım şahım olmasa da –pencereleri Silas Wegg'in eski köşesine bakıyordu– kadiife, saten ve yaldızdan yana bir iddiası olmasa da, rahat bir sabahlık ve bir çift terlikle aynı ayarda bir işlevi vardı evde; aile ne zaman ateş başında oturup hoş bir akşam geçirmek istese, adeta bu iş için kurumlaşmış Bay Boffin'in odasını seçerdi.

Bella geri döndüğünde, kendisine Bay ve Bayan Boffin'in bu odada oturduğu söylendi. İçeri girdiğinde Sekreter'i de orada buldu; resmi bir iş için gelmişti anlaşılan, zira elinde

birtakım kâğıtlarla, siperlikli mumların durduğu masanın başında dikiliyordu, Bay Boffin de aynı masanın başında koltuğuna kurulmuştu.

“İşiniz var galiba, efendim,” dedi Bella kapıda durularak

“Önemli değil, canım, önemli değil. Sen de bu evin bir insanısın. Yabancı gibi görmüyoruz. Gel içeri. Bizim hanım her zamanki yerinde.”

Bay Boffin’in sözlerine ilaveten Bayan Boffin de başını sallayarak gülümseyince, Bella kitabıyla birlikte, Bayan Boffin’in şöminenin yanındaki masasına gitti. Bay Boffin’in makamı öteki taraftaydı.

Bella nerede kaldığını bulmak için kitabının sayfalarını çevirirken Altın Çöpçü, Sekreter’in dikkatini çekmek için sertçe masaya vurdu: “Ee Rokesmith, nerde kalmıştık?”

Sekreter biraz gönülsüzce ve odadakilere şöyle bir göz atarak, “Maaşımı tayin etme zamanının geldiğini söylüyordunuz efendim,” dedi.

“Ücret desen ne çıkar,” dedi Bay Boffin hırçın bir sesle. “Neyse! Ben çalışırken maaş filan demezdim.”

“Ücretimi,” diye düzeltti Sekreter.

“Umarım gururlu bir adam değildir, Rokesmith,” dedi Bay Boffin, güvensizce onu süzerek.

“Umarım değilimdir, efendim.”

“Çünkü ben fakirken hiç gurur yapmazdım,” dedi Bay Boffin. “Fakirlikle gurur bir arada olmaz. Unutma. Nasıl olsun? Bi düşün. Fakir adamın gurur duyacak neyi var. Abes.”

Başını hafifçe yana eğen Sekreter biraz şaşırılmış bir bakışla, dudaklarını “abes” der gibi oynatarak onun bu sözünü onaylar göründü.

“Şimdi ücrete gelelim,” dedi Bay Boffin. “Otursana.”

Sekreter oturdu.

“Neden daha önce oturmadın?” diye sordu Bay Boffin itimatsız. “Gururdan değildir umarım. Ücretlere gelince, ben iyice düşündüm, yılda iki yüz diyorum. Ne düşünüyorsun? Yeterli mi?”

“Teşekkür ederim. İyi bir teklif.”

“Ne kadar yetecekse o kadarını söyledim,” diyor Bay Boffin, “daha fazlasını değil. Sebebini söyleyeyim Rokesmith. Benim gibi mal mülk sahibi bir adam piyasayı dikkate almak zorundadır. İlk başta bu işlere pek girmedim ama arada başka mal mülk sahibi insanlarla tanıştım, para sahibi olmanın insana yüklediği vazifeleri öğrendim. Para benim için önemli olmasa da piyasayı yükseltmemem lazım. Diyelim bir koyunun fiyatı şu kadar, onu vermeliyim, daha fazlasını değil. Bir sekreterin fiyatı şu kadar, onu vermeliyim, daha fazlasını değil. Yine de senin için bir esneklik payım var.”

“Çok düşüncelisiniz, Bay Boffin,” dedi Sekreter kendini zorlayarak.

“Öyleyse anlaştık,” dedi Bay Boffin, “senelik iki yüz. Rakamı kararlaştırdık Şimdi yılda iki yüz vererek ne aldığımı konusunda bir yanlış anlama olmasın. Ne de olsa bir koyun aldım mı her şeyle benim olur. Aynı şekilde bir sekretere para verdim mi o da her şeyle benim olur.”

“Başka bir deyişle, bütün zamanımı mı alıyorsunuz?”

“Elbette. Bak ama,” dedi Bay Boffin; “bütün zamanını bana ayır demiyorum; arada yapacak işin olmadığında kitap mitap okursun ama daima yapacak faydalı bir şey bulursun sen bence. Ama her an elimin altında olmam istiyorum. Sürekli malikânede bulunman iyi olur. Bu yüzden

de kahvaltıyla akşam yemeği arası hep burada bulunmanı bekliyorum.”

Sekreter başını eğdi.

“Eskiden, çalıştığını zamanlarda,” dedi Bay Boffin, “aklıma estiği, keyfimin istediği gibi aylıklık edemezdim, senden de aynı şeyi bekliyorum. Son zamanlarda biraz fazla aylıklık etmeye başladın; belki de her şeyi tam netleştirmedğimiz içindir. Şimdi netleştiriyoruz. Başka işin oldu mu izin istersin.”

Sekreter tekrar başını eğdi. Rahatsız ve şaşırılmış bir hali vardı, aşağılandığını hisseder gibiydi.

“Bu odadan seninkine bir zil döşettireceğim,” dedi Bay Boffin, “gelmeni istediğimde onu çalarım. Şu anda söyleyecek başka bir şeyim yok.”

Sekreter ayağa kalktı, kâğıtlarını toplayıp huzurdan ayrıldı. Bella’nın gözleri onu kapıya kadar takip etti, kendinden memnun koltuğuna yayılmış Bay Boffin’e geri döndü, sonra tekrar kitabına düştü.

“Bu çocuğa, şu benim delikanlıya,” dedi Bay Boffin, odanın içinde bir aşağı bir yukarı yürüyerek, “fazla yüz verdim. Sonu iyi gelmez. Yerini bilsin. Mal mülk sahibi bir adam kendisi gibi olanlara borçludur ve kendinden aşağı olanlara haddini bildirmelidir.”

Bella, Bayan Boffin’in pek rahat olmadığını hissetti; bu konuşmayı dinleyip dinlemediğini, dinlediyse üzerinde nasıl bir etki yarattığını anlamak için Bella’nın yüzüne bakıyordu. Bu sebeple Bella’nın gözleri daha büyük bir ilgiyle kitabına döndü ve kendini tümüyle kaptırmış gibi sayfayı çevirdi.

“Noddy,” dedi Bayan Boffin, işini bırakıp bir müddet düşündükten sonra.

“Canım,” dedi Altın Çöpçü, olduğu yerde durarak.

“Kusura bakma, Noddy ama söylemeden edemeyeceğim! Bu gece Bay Rokesmith’e biraz sert davranmadın mı? Acaba eski halinden biraz –çok azıcık– uzaklaşmadın mı?”

“Umarım öyledir,” dedi Bay Boffin neşeyle, hatta biraz böbürlenerek.

“Umar mısın, canım?”

“Eski halimiz buraya uymaz, hanım. Sen daha anlamadın mı? Eski halimizle burada olsa olsa soyuluruz, onun bunun elinde oyuncak oluruz. Eski halimiz servet sahibi insanlar değildi; yeni halimiz öyle; arada büyük fark var.”

“Ya!” dedi Bayan Boffin, yine işini bırakmış, derin bir nefes alarak ateşe bakmıştı. “Büyük fark.”

“Bu farka ayak uydurmalıyız,” diye devam etti kocası; “bu farka layık olmalıyız, layık. Herkese karşı kendi malımıza sahip çıkmalıyız (çünkü herkes elini cebimize sokmak için uzatmış), para parayı çeker unutmamalıyız, başka her şeyi de çeker.”

“Hazır unutmamaktan bahsetmişken,” dedi Bayan Boffin, işini bırakmış, gözlerini ateşe dikmiş, elini çenesine dayamıştı, “Bay Rokesmith, bizi görmeye Köşk’e ilk geldiğinde ve sen onu işe aldığında, Allah John Harmon’ı servetine sağ salım gönderse, mirasımız olan o tek tepenin bize yeteceğini, geri kalanı istemeyeceğini söylemiştin, hatırlıyor musun?”

“Hatırlıyorum, hanım. Ama o zaman geri kalana sahip olmanın ne demek olduğunu bilmiyorduk. Yeni ayakkabılarımızı eve getirmiştik ama daha giyip dolaşmamıştık. Şimdi onları giyiyoruz, onları giyiyoruz ve adımımızı onlara göre atmalıyız.”

Bayan Boffin tekrar nakışını alıp sessizce iğnesini batırıp çıkarmaya başladı.

“Rokesmith’e, şu benim delikanlıya gelince,” dedi Bay Boffin sesini alçaltıp, birilerinin onları dinlediğinden şüphelenir gibi kapıya bakarak, “uşaklar neyse o da aynı. Bunları ezmedin mi bunlar seni ezer. Bunlara yerlerini bildirmezsen onlardan üstün olduğuna inanmazlar, hele mazin hakkında bir şeyler (yalanlar) duymuşlarsa kendileriyle denk olduğuna bile inanmazlar. Ya kendine çekidüzen vereceksin ya da kendini harcayacaksın, ikisinin ortası yok; bunu bir kenara yaz, hanım.”

Bella bir an kirpiklerinin altından ona kaçamak bir bakış fırlattığında, eskiden açık olan o yüzü gölgeyen karanlık şüphe, hırs ve kibir bulutunu gördü.

“Her neyse,” dedi Bayan Boffin, “Bayan Bella’ya pek eğlenceli gelmiyordur bu mevzular, değil mi Bella?”

Tümüyle kitabına yoğunlaşmış ve tek kelime bile duymamış gibi dalgın dalgın ona baktı, kandırıkçı Bella.

“Hah! Bu konuşmayı dinlemekten daha iyi işleri var,” dedi Bay Boffin. “Aferin, en iyisi. Özellikle de sana, kimse-nin kendi değerini nasıl arttıracığını anlatmasına gerek yok, canım.”

Bu iltifat karşısında biraz kızaran Bella sordu, “Umarım kendini beğenmiş olduğumu söylemiyorsunuzdur efendim?”

“Olur mu, canım,” dedi Bay Boffin. “Ama senin yaşında dünyanın gidişatına bu kadar iyi ayak uydurmak ve neyin peşinde koşacağını bu kadar iyi bilmek takdire şayan. Hak-lısın. Paranın peşinden koş, canım. Ne varsa parada var. Bu güzellik sana iyi para getirir, Bayan Boffin’le benim sana verme mutluluğuna ereceğimiz parayı da ekledin mi ömrünün

sonuna kadar zengin yaşırsın. Zaten öyle yaşamak lazım!” dedi Bay Boffin ağzında eze eze. “Z-z-zengin!”

Kocasına baktıktan sonra evlat edindikleri kıza dönüp: “Sen ona aldırma Bella’cığım,” diyen Bayan Boffin’in yüzünde sıkıntı vardı.

“Ne?” diye bağırdı Bay Boffin. “Aldırma da ne demek?”

“Öyle demek istemedim,” dedi Bayan Boffin endişeli bir bakışla, “onun iyi ve cömert bir adam olduğundan başka şeye inanma, Bella çünkü o dünyanın en iyi adamıdır. Bu kadarını söylemeliyim, Noddy. Sen dünyanın en iyi adamısın oldum olası.”

Bu sözü kocasının bir itirazı varmış gibi vurgulamıştı ki elbette bir itirazı yoktu.

“Sana gelince Bella,” dedi Bayan Boffin yine aynı sıkıntılı ifadeyle, “ne derse desin, seni çok sever, kendi baban bile belki seninle onun kadar ilgilenmez, onun kadar sevemez.”

“Ne derse desin de ne demek!” diye bağırdı Bay Boffin. “Ben ne diyorsam açıkça söylüyorum. Gel bana bir iyi geceler öpücüğü ver de bizim hanımın söylediğini tasdik edelim. Seni çok seviyorum, canım ve aynen senin gibi düşünüyorum, zengin olman için de elimden geleni yapacağım. Bu güzellik (kendini beğenmiş olmasan da, olmaya yerden göğе hakkın var canım) çok para eder, sen de o parayı kapacaksın. Eline geçen para da sana daha fazla para getirecek. Ayaklarının dibinde altın bir top var. İyi geceler canım.”

Nedense Bella, kendisine verilen bu teminattan ve bu gelecek fikrinden pek hoşnut kalmamıştı. Nedense, iyi geceler demek için kollarını Bayan Boffin’e doladığında, bu iyi kalpli kadının endişeli yüzüne ve kocasını affetmesi dileğine layık olmadığı hissine kapılmıştı. “Onu ben mi affede-

ceğim?” diye düşündü Bella, kendi odasında oturduğunda. “Söylediği çok makul ve doğrudu, orası kesin. Sık sık kendi kendime söylediğim şeyi tekrarladı. Peki hoşuma gitmedi mi? Hayır, gitmedi ve benim eli açık hamim olduğu halde onu hor gördüm bunları dediği için. Madem öyle,” dedi Bella, her zamanki gibi aynada soruyu acımasızca kendine yönelterek, “bu ne manaya geliyor, seni küçük tutarsız cadı?”

Kendisinden açıklama talep edilen ayna papaz yemini etmiş gibi sessizliğini koruduğundan Bella, ruhunda uykusuzluğun verdiği yorgunluktan daha büyük bir yorgunlukla yattı. Ertesi gün yine Altın Çöpçü’nün yüzünde o bulutu, gitgide kararan o bulutu aradı.

Bir süredir sabah yürüyüşlerinde ona eşlik eder olmuştu ama bu sefer Bay Boffin onu tuhaf bir işine de ortak etti. Hayatı boyunca sıkıcı bir alanda çok sıkı çalıştığı için dükkânlara bakmaktan çocukça bir keyif alıyordu. Özgürlüğün ona getirdiği ilk keyifli yeniliklerden biriydi bu ve karısına da aynı zevki veriyordu. Senelerce Londra’da sadece Pazar günleri dükkânlar kapalıyken dolaşmışlar; artık haftanın her günü tatilde olduklarından, vitrinlerde hiç tükenmeyecek gibi duran çeşitlilik, güzellik ve hoşluktan büyük keyif almaya başlamışlardı. Ana caddeler büyük bir tiyatroymuş, oynanan oyun da çocuksu bir yenilik taşıyormuş gibi, Bella’yı evlerine aldıkları ilk günlerden itibaren, sürekli en ön sırada yerlerini almışlar, gördükleri her şeye bayılmışlar, deliler gibi alkışlamışlardı. Ama artık Bay Boffin’in ilgisi kitapçılara kaymaya başlamıştı; özellikle de tek bir tür kitaba.

“Şuraya bak, canım,” derdi Bay Boffin, kitapçı vitrininin karşısında kolunu çekştirerek, “sen bir baktın mı okursun,

gözlerin de parlak oldukları kadar keskin. Şöyle iyice bir bak da Cimrilerle ilgili bir kitap görüyor musun söyle.”

Bella böyle bir kitap görecektiyse Bay Boffin hemen içeri girip satın alırdı. Sonra da bulmamışlar gibi başka bir kitapçıda tekrar ararlardı, “İyice bak canım, Bir Cimrinin Hayatı ya da benzeri bir kitap var mı; Cimri olabilecek tuhaf insanların hayatları filan.”

Bella, bu talimatlar altında, vitrini büyük dikkatle incelerken Bay Boffin de onun yüzünü incelerdi. Egzantrik şahısların hayatları, tuhaf karakterlere dair anekdotlar, ilginç kişilerin kayıtları ya da benzeri bir şeyi işaret ettiği anda Bay Boffin’in yüzü aydınlanır, hemen içeri girip kitabı satın alırdı. Büyüklüğünün, fiyatının, kalitesinin önemi yoktu. Bir cimrinin hayat hikâyesini barındırma ihtimali olan her kitabı saniye kaybetmeden satın alıp eve götürüyordu Bay Boffin. Bir kitapçının ona Annual Register dergisinde kısmen “Karakterlere” de yer verildiğini söylemesi üzerine hemen bütün seti almış ve bir cildi Bella’ya emanet edip, diğer üçünü kendi alarak peyderpey eve taşımaya başlamıştı. Bu çalışmanın tamamlanması iki haftalarını aldı. Ancak görev tamamlandığında Bay Boffin’in Cimri açlığı yatışmak şöyle dursun iyice arttı ve tekrar arayışa başladı.

Çok geçmeden Bella’ya ne arayacağını söylemek gerekmemeye başladı ve ikisi arasında, onun daima Cimrilerin Hayatına bakması hususunda bir anlaşma tesis oldu. Her sabah şehri dolaşıp bu tuhaf araştırmayı sürdürüyorlardı. Cimri edebiyatı çok yaygın olmadığından, yüzde bir oranında başarı sağlanabiliyordu; yine de asla yılmayan Bay Boffin’in cimri hırsı aynı şiddette devam ediyordu. İşin tuhaf yanı Bella’nın evde kitaplar hiç görmemesi, Bay Boffin’den

bunların içeriklerine dair en ufak bir söz işitmemesiydi. Cimrilerin para biriktirmesi gibi o da cimri biriktiriyordu. Onların paraya tamah etmesi, hiç sözünü etmemesi ve saklaması gibi, kitaplara tamah ediyor, sözünü etmiyor, saklıyordu. Ama bir şey vardı ki şüphesiz fark ediliyordu, en azından Bella fark ediyordu: Don Quixote'nin şövalye kitaplar toplamaları gibi büyük bir gayretle bu sefil hikâyeleri biriktirmeye devam ettikçe, parasını daha sakınarak harcamaya başlamıştı. Bazen, bu zavallı deliler hakkındaki yeni bir kitapla bir dükkândan çıktığında, koluna tekrar girerken attığı o sinsi, alaycı kahkahayı duyunca Bella'nın içinden kaçmak gelirdi. Bayan Boffin onun bu yeni merakından haberdar görünmüyordu. Bella'yla ikisinin yalnız oldukları sabah yürüyüşleri dışında bundan hiç bahsetmezdi; Bella da hem açıkça söylenmemiş olsa da bunun aralarında bir sır olduğunu hissettiğinden hem de Bayan Boffin'in o geceki endişeli yüzünü hatırladığından aynı şekilde ketum kalırdı.

Bütün bu gelişmeler olmaktayken Bayan Lammle, Bella'nın kendisi üzerinde büyüleyici bir etkisi olduğunu keşfetmişti. Sevgili Veneeringler'in tanıştırdığı Lammleler, bütün büyük davetlerde Boffinler'i ziyaret etmişse de Bayan Lammle bunu daha önce fark edememiş, nedense bu bilgi ona aniden gelmişti. Bu çok olağanüstü bir şeydi (Bayan Boffin'e böyle söylemişti); güzelliğin gücü karşısında aptalca bir dayanıksızlığı vardı ama hepsi bundan ibaret değildi; doğal bir zarafete karşı koymak hiç elinden gelmezdi ama hepsi bundan ibaret değildi; bundan çok daha fazlaydı ve bu büyüleyici kıza duyduğu alakayı ifade edecek kelime bulamıyordu.

Bayan Boffin'in bu lafları aktardığı büyüleyici kız (ki

takdir edilmekten gurur duyar, keyif aldığı her şeyi yapmak isterdi) doğal olarak Bayan Lammle'in derinlik ve zevk sahibi bir kadın olduğunu düşündü. Bayan Lammle'in hislerine büyük bir iltifatla karşılık vererek, bu cazibeyi karşılıklı hale getirmek için ona fırsat sundu ama coşkulu Sophronia'nın yanında daima biraz daha ciddi bir görünümü vardı. Mamafih birlikte öyle çok zaman geçirmeye başladılar ki Boffinler'in arabası, Bayan Lammle'i Bayan Boffin'den daha fazla taşımaya başladı; bu durumu hiç mi hiç kıskanmayan muhterem hanımefendi, "Bayan Lammle hem daha genç bir arkadaş hem de modayı daha yakından takip ediyor," diyordu.

Ama Bella Wilfer'la Georgiana Podsnap arasında, başka pek çok farkın yanı sıra bir de şöyle bir fark vardı ki Bella'nın Alfred'e hayranlık duyması gibi bir tehlike yoktu. Kız ona güvenmiyor, ondan hoşlanmıyordu. Sezgileri öyle güçlü, gözlemleri öyle keskindi ki aslında karısına da pek itimat etmiyordu, ama kendini beğenmişlik ve bencillikle, bu güvensizliği zihninin bir köşesine atıp üzerine kilit vurmuştu.

Bayan Lammle, Bella'nın iyi bir kısmet bulmasıyla yakından ilgiliydi. Güzel Bella'cığına, Alfred'le ikisinin porföyündeki varlıklı mahlûkları bir bir göstereceğini söylemişti, oyuncu bir havayla, hepsinin de kölesi olacağına emindi. Uygun fırsatlar bulunduğu anda, Bayan Lammle, daima Bourse'ta, Yunan, İspanyol, Hint ya da Meksika Borsalarında falancayı alıp filancayı şu kadardan satmak üzere sürekli Şehre gidip gelen, heyecanlı, havalı ve aşırı rahat beyefendiler arasından en ehvenlerini seçerek ona tanıştırdı. Kendileri de o sevimli tavırlarıyla Bella'ya, hoş bir kız, asil bir at, güzel bir araba ve harika bir pipo karışımıymış gibi kur yaptılar.

Ama hiçbir sonuç elde edemediler öyle ki Bay Fledgeby bile denendi.

“Sana erkek beğendirmek çok zor Bella,” dedi Bayan Lammle günün birinde arabada giderken.

“Bana kimsenin beğendirilmesini beklemiyorum,” dedi Bella, mayışık gözlerini ona çevirerek.

“Doğrusunu istersen canım,” dedi Sophronia başını sallayıp en güzel gülüşüyle gülerek, “senin cazibene layık erkek bulmak hiç kolay olmayacak.”

“Önemli olan erkek değil,” dedi Bella soğuk bir sesle, “müessese.”

“Hayatım,” dedi Bayan Lammle, “basiretin beni hayrete düşürüyor –hayatı bu kadar iyi nerede öğrendin?– çok haklısın. Senin durumunda önemli olan uygun bir müessese bulmak. Bay Boffin’in evinden, ondan daha aşağı bir yere geçemezsin ve tek başına güzelliğinle bunu başaramasan bile eminim Bay ve Bayan Boffin ...”

“Ah! Yaptılar bile,” diye sözünü kesti Bella.

“Ya! Öyle mi?”

Biraz erken konuştuğundan şüphe duyan ve böyle boca-
ladığı için sinirlenen Bella, geri adım atmamaya karar verdi.

“Yani,” diye açıkladı, “bana evlatlık muamelesi yapacaklar. Bilmiyorum sen bunu mu söylemeye çalışıyordun. Ama kimseye söyleme.”

“Söylemek mi!” dedi Bayan Lammle, böyle imkânsız bir şeye darılmış gibi. “Ne münasebet!”

“Sizin bilmenizde bir sakınca yok Bayan Lammle ...”
diye söze başladı Bella.

“Hayatım, bana Sophronia de yoksa ben de sana Bella diyemem.”

Küçük, kısa, hırçın bir “Ya!” ile mukabele etti Bella, “Ya! –Sophronia-aramızda kalsın ama insanların gönül dediği şey bende yok, Sophronia; bu tür şeylerin saçmalık olduğunu düşünüyorum.”

“Cesur kız!” diye mırıldandı Bayan Lammle.

“Bu yüzden de,” diye devam etti Bella, “beğenmek beğenmemek meselesinde tek bir şeye dikkat ediyorum. Gerisi umrumda değil.”

“Ama senin beğenilmemen mümkün değil, Bella,” dedi Bayan Lammle çapkın bir eda ve en iyi gülüşüyle, “seninle gurur duyan, sana hayran olan bir kocan olacak mutlaka. Bir adamdan hoşlanıp hoşlanmamak umurunda olmasa da, onun senden hoşlanıp hoşlanmaması umurunda olmasa da, bu konudan muaf değilsin, zira kendine rağmen onu hoşnut edeceksin, canım; bana sorarsan burada asıl mesele bu arada kendini de hoşnut edebilmek.”

Bu abartılı iltifat, Bella’yı gerçekten de kendine rağmen beğenildiğini kanıtlamaya sevketti. İçinde yanlış bir iş yaptığına dair bir his vardı –içten içe bunun sonunda bir zarar görebileceğini sezse de ne gibi neticeler doğabileceği üzerinde fazla düşünmedi– ama sırlarını ifşa etmeye devam etti.

“Bana kendine rağmen hoşla gitmekten bahsetme,” dedi Bella, “artık gına geldi.”

“Ya?” diye bağırdı Bayan Lammle. “Desene dediklerim çoktan doğrulanmış bile.”

“Boşver, Sophronia, bu konuyu kapatalım. Bana başka soru sorma lütfen.”

Bu açıkça, sor bana, anlamına geldiği için Bayan Lammle kendinden bekleneni yaptı:

“Anlatsana, Bella. Hadi, canım. Nasıl can sıkıcı bir pıtırak bu güzel eteklere de takılmış da zorlukla silkelenmiş?”

“Can sıkıcı gerçekten de,” dedi Bella, “pek övünülecek bir şey değil! Rica ederim gerisini sorma.”

“Tahminde bulunayım mı?”

“Asla tahmin edemezsin. Bizim Sekreter’e ne dersin?”

“Hayatım! Sürekli arka merdivenlerde sürünen, kimse-lere görünmeyen, münzevi Sekreter mi?”

“Arka merdivenlerde sürünüyor mu bilemeyeceğim,” dedi Bella küçümsemeyle, “bana pek öyle gibi gelmiyor; görünmemesine gelince, onu hiç görmemiş olmayı tercih ederdim ama en az senin kadar görünür. Ama hoşuna gitmişim (günahlarımın cezası olsa gerek) o da bunu bana söyleyecek küstahlığı gösterdi.”

“Bu adam sana ilan-ı aşkıta bulunmadı değil mi Bella?”

“Buna emin misin, Sophronia?” dedi Bella. “Ben pek emin değilim. Aslında tam aksinin gerçekleştiğine eminim.”

“Adam delirmiş olmalı,” dedi Bayan Lammle adeta teslim olarak.

“Bana aklı başında gibi göründü,” dedi Bella, başını geriye doğru atarak, “epey bir şeyler söyledi. Ona sözleri ve davranışları konusundaki düşüncemi söyleyip savuşturdum. Pek münasebetsiz, pek nahoş bir şey oldu bu benim için. Gerçi tümüyle sır olarak kaldı. Sır demişken Sophronia, kendimi alamayarak sana bu sırrı anlattım, başkasına söylemezsin eminim.”

“Söylemek mi!” diye tekrarladı Bayan Lammle daha önce yaptığı gibi. “Ne münasebet!”

Sophronia bu sefer o kadar içtendi ki eğilip Bella’yı öpmeden duramadı. Tam bir Yahuda öpüşüydü bu; çün-

kü Bella'nın elini elinde sıkarken şöyle düşünüyordu: "Aptal çöpçünün şişirmesiyle kendini havalarda gören, kalpsiz, kibirli kız, sana acımam yok. Beni buraya gönderen kocam seni kendine kurban seçerse bu sefer ona engel olmayacağım." Aynı anda Bella da şöyle düşünüyordu: "Neden sürekli kendimle savaş halindeyim? Kendime saklamam gerektiğini bildiğim bir şeyi neden anlattım? Neden içimde bu kadını kötileyen fısıltıları dinlemeyip onunla arkadaşlık ediyorum?"

Eve döndüğünde ve bu soruları aynaya yönelttiğinde, her zamanki gibi cevap alamadı. Belki ondan daha iyi bir falcıya başvursa sonuç daha tatminkâr olurdu ama başvurmadı ve işler doğal seyrini takip etti.

Bay Boffin'i sıkı takip altında bulundururken bir noktada merakı iyice kabardı ve Sekreter'in de onu takip edip etmediğini, ondaki bu değişimi görüp görmediğini kendi kendine sormaya başladı. Bay Rokesmith'le ilişkisi o kadar kısıtlıydı ki bunu öğrenmek zordu. Artık Bay ve Bayan Boffin önünde zevahiri kurtarmak dışında bir iletişimleri yoktu; tesadüfen ikisi yalnız kaldığında da Sekreter hemen çekiliyordu. Nakış işlerken ya da kitap okurken çaktırmadan yüzünü incelediğinde de bir şey göremiyordu. Her şeyi bastırıyormuş gibi bir hali vardı: ama yüz hatları üzerinde mütahiş bir denetim kurmuştu ve Bay Boffin onunla ne zaman Bella'nın yanında konuşacak olsa, her ne söylerse söylesin Sekreter'in yüzü duvar gibi kalıyordu. Hafifçe çatılan kaşları, adeta mekanik bir ilgiden fazlasını ifade etmiyordu, dudaklarını birbirine bastırması da belki küçümseyici bir gülüşü engellemek içindi – sabahtan akşama, her gün, her hafta, bu değişmez ifadeyi görüyordu, bir heykele bakar gibi.

İşin en kötü tarafı, Bay Boffin'i takip etmenin, anlaşıl-

maz – ve Bella’nın sinirli sinirli kendi kendine şikayet ettiği üzere çok usandırıcı– bir biçimde sürekli Bay Rokesmith’i takip etmeyi gerektirmesiydi. “Şu hareket de bakışını değiştirmeyecek mi?” – “Hiç etkilenmemesi mümkün mü?” Bella bu tür soruları günün her saati kendine sorar olmuştu. Bilmek imkânsızdı. Hep aynı sabit surat.

“Yılda iki yüze şahsiyetini satacak kadar bayağı olabilir mi?” diye düşünürdü Bella. “Neden olmasın ki? Başkaları için de bu sadece bir fiyat meselesi değil mi? Yeterince para alsam ben de kendiminkini satardım herhalde.” Bunun üzerine tekrar kendisiyle savaşıma koyulurdu.

Bay Boffin’in yüzü artık okunmaz olmuştu. O eski basit yüz ifadesi, iyi huyluluğunu bile içinde eriten bir tür kurnazlıkla maskelenmişti. Gülüşü bile sahteydi, cimrilerinin portreleri içinden kendine bir gülüş seçmişti sanki. Arada bir yaptığı sabırsızca çıkışlar ve efendi olduğunu kabaca ortaya koyması dışında hâlâ iyi huylu bir adamdı ama buna ekşi bir güvensizlik karışmıştı; gözleri parlarsa, yüzü gülse de, kendini saklamaya meyli varmış, daima savunmada kalması gerekiymiş gibi kendine sarılarak otururdu.

Bu iki yüzü seyrede seyrede ve bu hırsızlama meşgalenin kendi yüzünde de izini bıraktığını hissede hissede, Bella aralarındaki en doğal, en samimi yüzün Bayan Boffin’de olduğunu düşünmeye başlamıştı. Eskisine nazaran daha az neşeli olması, Altın Çöpçü’deki değişim karşısında sadakatle kaygısını ve üzüntüsünü ifade etmesi de bu hissi arttırıyordu.

“Rokesmith,” dedi Bay Boffin bir akşam, yine herkes onun odasında toplanmıştı ve Sekreter bazı hesaplar gözden geçiriyordu, “çok fazla para harcıyorum. En azından sen benim namıma çok fazla para harcıyorsun.”

“Zenginsiniz, efendim.”

“Değilim,” dedi Bay Boffin.

Bu cevap öyle sertti ki Sekreter’e yalancı demiş kadar olmuştı. Ama sabit yüzde hiçbir değişiklik meydana gelmedi.

“Sana zengin değilim diyorum,” diye tekrarladı Bay Boffin, “bunu böyle bilesin.”

“Zengin değil misiniz efendim?” diye tekrarladı Sekreter, kelimeleri ölçe biç.

“Olsam bile,” dedi Bay Boffin, “beni ilgilendirir. Ne seni ne de bir başkasını memnun edeceğim diye bu şekilde para harcamaya devam etmeyeceğim. Kendi paran olsa senin de hoşuna gitmezdi.”

“Tabii böyle bir şey olması imkânsız ama efendim...”

“Dilini tut!” dedi Bay Boffin. “Öyle olsa da olmasa da hoşuna gitmezdi. Kabalık etmek istemezdim ama beni buna mecbur bıraktın, hem burada patron benim. Dilini tut demek istemezdim. Kusura bakma. Dilini tutma. Sadece bana karşı çıkma. Bay Elwes’in hayatını okudun mu hiç?” dedi nihayet en sevdiği konuya göndermede bulunarak.

“Şu cimri mi?”

“Haa! Cimri derler tabii. İnsanlar başkalarına hep isim takar. Hiç okudun mu?”

“Sanırım.”

“Benim iki katım parası vardı ama asla zengin olduğunu kabul etmedi. Daniel Dancer’ı duydun mu?”

“Bir başka cimri değil mi? Evet duydum.”

“O sağlam adamdı,” dedi Bay Boffin, “kendine layık bir de kızkardeşi vardı. Onlar da hiç zenginiz dememişler. Zenginiz demiş olsalar muhtemelen zengin olamazlardı.”

“Sefalet içinde yaşamış ve ölmüşlerdi. Değil mi efendim?”

“Ben onu bilmiyorum,” dedi Bay Boffin kesip atarak. “Öyleyse benim bildiğim cimriler değil sizinkiler. O zavallı sefiller...”

“İnsanlara öyle şeyler söyleme, Rokesmith,” dedi Bay Boffin. “Bu örnek ağabey kardeş, rezil ve aşağılık bir biçimde yaşadılar ve öldüler.”

“Hoşlarına gittiği gibi yaşadılar,” dedi Bay Boffin, “Pazarlarını harcamış olsalardı da bundan fazlasını yapamazlardı. Onlar ne yaparsa yapsın benim paramı sokağa atmaya niyetim yok. Masrafları kıs. Sen her şeye yetişemiyorsun, Rokesmith. En küçük şeylere bile sürekli dikkat etmek gerekiyor. Bu gidişle Darülacezede öleceğiz.”

“Sözünü ettiğiniz kişiler de,” dedi Sekreter sükûnetle, “aynı şeyi düşünüyorlardı, yanlış hatırlamıyorsam, efendim.”

“Çok da iyi ediyorlardı,” dedi Bay Boffin. “Kimsenin eline bakmak istemiyorlardı’ Ama onları boşver şimdi. Evden çıkacağını ev sahibine haber verdin mi?”

“Sizin talimatınız üzerine haber verdim, efendim.”

“Tamam, şimdi beni dinle,” dedi Bay Boffin, “üç aylık kirayı öde –böylesi daha ucuza gelir– hemen buraya gel ki gece gündüz evde bulunup masrafları kısılabilesin. Üç aylık kirayı benden kesersin, onun parasını da bir yerlerden arttırmaya çalışırız. Senin güzel mobilyaların vardı değil mi?”

“Odamdaki eşyalar bana ait.”

“Öyleyse senin için mobilya almamıza gerek yok. Eğer kiranı ödediğim için,” dedi Bay Boffin kurnaz bir bakışla, “borç altında kalmayayım diye, hani onuruna dokunur da eşyaları bana hibe etmek kafanı rahat ettirirse, çekinme. Böyle bir talebim yok ama içinden gelirse sana mani olmam. Odaya gelince, üst kattaki boş odalardan herhangi birini seç.”

“Boş herhangi bir oda işimi görür,” dedi Sekreter.

“Kendi tercihini yap,” dedi Bay Boffin, “maaşına haftada sekiz on şilin eklenmiş olacak. Ücretinden kesmeyeceğim; masrafları kısarak bunu telafi etmeni bekliyorum. Şimdi bir ışık alıp önüme düş de senin çalışma odana gidip bir iki mektup yazalım.”

Bu diyalog sürmekteyken Bella, Bayan Boffin’in berrak ve cömert yüzünde bir yürek ağrısının izlerini öyle açık görmüştü ki, yalnız kaldıklarında gözlerini o yüze kaldırmaya cesaret edemedi. Kendini nakışına kaptırmış gibi yaparak iğneyi hızlı hızlı batırıp çıkarıyordu ki Bayan Boffin’in eli usulca onu durdurdu. Bu dokunuşa bıraktığı elinin, iyi yürekli kadının dudaklarına gittiğini ve üzerine bir damla gözyaşı düştüğünü hissetti.

“Ah benim sevgili kocam!” dedi Bayan Boffin. “Bunları görmek, duymak ne kadar ağır. Ama Bella’cığım inan bana, bu kadar değişmesine rağmen, o hâlâ dünyanın en iyi adamı.”

Bella onu teselli etmek için bu eli iki eli arasında tutarken Bay Boffin geri döndü.

“Ee?” dedi, itimatsızca kapıdan bakarak. “Sana ne anlatıyor öyle?”

“Sizi methediyor, efendim,” dedi Bella.

“Methediyor, öyle mi? İliğimi kemiğimi sömürmek için bekleyen yağmacılara karşı kendimi savunduğum için beni suçluyor olmasın? Üç beş kuruş bir kenara koyduğum için beni suçluyor olmasın?”

Yanlarına geldiğinde, karısı iki elini omzuna koyarak yüzünü ellerinin üzerine kapattı.

“Hadi ama!” dedi Bay Boffin merhametsiz denemeyecek bir sesle. “Yapma böyle, hanım.”

“Ama seni böyle görmeye dayanamıyorum, canım.”

“Saçma! Unutma, eskisi gibi değiliz artık. Unutma, ya ezeceğiz ya ezileceğiz. Unutma, elimizdekini tutmalıyız. Unutma, para parayı çeker. Merak etme Bella, yavrum; sakın şüphelere kapılma. Ben ne kadar biriktirirsem sana o kadar fazla kalır.”

Bella, karısının şefkatli yüzünü omzuna gömmüş olmasının çok yerinde olduğunu düşündü çünkü bunu söylerken gözlerinde kurnaz bir ışık vardı, ondaki nahoş değişikliği aydınlatan ve ahlaken daha çirkin gösteren bir ışık.

VI

Altın Çöpçü Daha Beter Arkadaşlar Ediniyor

Bay Silas Wegg, talihin yaverini, devlet kuşunun tüneğini artık nadiren kendi evinde görebiliyor, kendisine verilen talimat icabı belli saatler arası Köşk'te bekliyordu. Bay Wegg bu düzenlemeye büyük infial duyuyordu, zira belli saatler akşam saatleriydi ve dostça hamlenin gelişimi bakımından elzem saatlerdi. Bayan Elizabeth, Efendi Georgejane Teyze ve Parker Amca gibi saygın mahlûkların üstüne basıp yükselen bu yeni zenginin, okuryazar adamına eziyet etmesinin tam da ondan beklenecek şey olduğunu söylemişti Bay Venüs'e acı acı.

Roma İmparatorluğu'nun çöküp gitmesi üzerine Bay Boffin, elinde Rollins'in Antik Tarih kitabıyla çıkagelmışti, uyşukluk verici özelliğı sabit bulunan bu kıymetli eser, Makedonyalı İskender'in bütün ordusunun (o sırada yaklaşık kırk bin kişi olsa gerekti) komutanlarını yaptığı banyodan sonra bir titreme nöbetine yakalanmışken gördüklerinde hep birlikte gözyaşlarına boğulduğu sıralarda bir kenara bırakılmıştı. Bay Wegg'in komutası altında Yahudi Savaşlarının da hezimetle sonuçlanması üzerine Bay Boffin bu sefer

elinde Plutarkhus'la çıkagelmişti: Yazdığı hayat hikâyelerini neticede pek eğlenceli bulsa da Plutarkhus'un bunlara inanmasını beklemeyeceğini umuyordu. Okunulan şeylerin ne kadarına inanıp ne kadarına inanmayacağı Bay Boffin'in edebi alandaki başlıca meselesiydi; bir müddet yarısına mı inansın, hepsine mi hiçbirine mi bilememiştii; sonunda ılımlı bir adam olarak yarısına inanmakta karar kıldığında da hangi yarısına inanacağı sorusu baki kalmıştı. Bu engeli aşmayı asla başaramadı.

Silas Wegg patronun, yıllar ve heceler boyu birbiriyle savaşıp, sınırsız sayıda esiri ve ganimeti coğrafi sınırları hiçe sayarak oradan oraya kolayca taşıyan, garip garip soylardan gelen, akıl almaz insanların, telaffuz edilmez isimleriyle dolu zındık bir tarihçi eşliğinde bir arabadan inip çıkagelmesine artık alışınıştı ki bir akşam patron matron gelmedi. Yarım saat kadar gecikme payı tanıdıktan sonra Bay Wegg bahçe kapısına çıktı ve belki Bay Venüs yakınlardadır da duyar diye, evde olduğunu ve meşgul olmadığını bildirmek için bir ısıklık çaldı. Bunun üzerine yandaki duvarın gölgesinden Bay Venüs çıkıverdi.

“Silah arkadaşım,” dedi Bay Wegg zevkten dört köşe, “hoşgeldin!”

Buna mukabil Bay Venüs ona kuru kuru iyi akşamlar demekle yetindi.

“İçeri geç birader,” dedi Silas, omzunu sıvazlayarak, “şöminenin başında yerini al. Hani şu şarkıda olduğu gibi,

Ne bir kötülük var korkacak

Ne yalan dolan

Tek mutluluğum hakikat, Bay Venüs

Unuttum neydi sevincim

Lay lay lom
Neydi kılavuzum, unuttum
Ateşimin başında, efendim
Ateşimin başında.”

Gücünü lafzından ziyade ruhundan alan bu kupleye Bay Wegg misafirini evine buyur etti.

“Öyle bir gelişin var ki birader,” dedi Bay Wegg misafirperver bir coşkuyla, “tıpkı şey gibisin –hani vardır ya aynen öyle– gözüm kamaşmaktan seni göremeyecektim neredeyse – böyle etrafında ıslıl ıslıl hale gibi bir şey.”

“Nasıl haleymiş o öyle?” diye sordu Bay Venüs.

“Umut, bayım,” dedi Silas. “Senin halen bu işte.”

Bu konudan pek emin olmayan Bay Venüs, memnuniyetsizce ateşe baktı.

“Bu akşamı,” diye bağırdı Wegg, “dostça hamlemizi daha da ilerletmek için kullanacağız. Sonrasında da şarap dolu bir kadehi kırıp –tabii bizimki sulandırılmış romla dolu olacak– yemin edeceğiz. Nasıl demiş şair?

Senin kendi kara şişen olmana gerek yok Bay Venüs
Ben benimki olurum
Senin bardağına bir dilim limon atarız, bilirim seversin
Auld lang syne*

Wegg'deki bu misafirperverlik ve alıntı bolluğu, Bay Venüs'te bir hırçınlık gözlemlenmiş olmasından geliyordu.

“Dostça hamleye gelince,” dedi adı geçen beyefendi, diz-

* Robert Burns'ün 1788'de yazdığı ve sonraları birçok İngiliz şair tarafından sık sık alıntılanan, yılbaşlarında, mezuniyet törenlerinde, vedalaşmalarda vs. söylenen İskoçça şiirin başlığı. “Çok eskiden [ben],” “o eski günlerde” gibi bir anlamı vardır. –çn

lerini sinirli sinirli ovalayarak, “itirazım, bu hamlenin hamle filan edememesi.”

“Roma, birader,” dedi Wegg, “belki pek bilinmez ama ikizlerle bir kurt tarafından kurulmuş ve mermerden yapılmış bir şehirdir; bir günde kurulmadı.”

“Ben kuruldu mu dedim?” diye sordu Venüs.

“Hayır, demedin birader. Doğrusun.”

“Ama şunu diyorum,” diye devam etti Venüs, “anatomik hazinelerim arasından çekilip alınıyorum, insan parçalarının yerine yanmış kömür parçalarını koymam isteniyor ve bundan bir şey çıkmıyor. Ben bırakacağım artık.”

“Hayır, bayım!” diye karşı çıktı Wegg heyecanla. “Hayır, bayım!

Atıl, Chester, atıl

Devam, Bay Venüs, devam!

Sakın öldüm bittim deme! Senin gibi bir adam!”

“Öldüm demeye itirazım yok,” dedi Bay Venüs, “ölme-ye itirazım var. Ayrıca itirazım olsa da olmasa da öleceğime göre, küller arasında boşu boşuna aranarak harcayacak vak-
tim yok.”

“Ama hamleye ne kadar az zaman ayırıyorsun bir düşün,” diye üsteledi Wegg. “Birlikte bu işi yaptığımız akşamlar toplasan kaç eder? Sen ki fikirden, kanaatten, histen yana tıpkı benim gibisin, sen ki bütün toplumu tellerle birbirine tutturacak sabra sahipsin –iskeleti şeyediyorum anladın?– bu kadar çabuk mu teslim olacaksın?”

“Bu işi sevmiyorum,” dedi Bay Venüs sıkıntıyla başını dizlerinin arasına koyup tozlu saçlarını çekiştirerek “Hem insanı devam etmeye teşvik eden bir şey de yok.”

“Şu dışarıdaki tepelerde,” dedi Bay Wegg çok kuvvetli

bir fikir ortaya atıyormuş gibi elini uzatarak, “insanı teşvik eden bir şey yok mu? Şu bize bakan tepelerde?”

“Çok büyükler,” diye homurdandı Venüs. “Şurasını kazmak, orasını dürtüklemek, burasını delmek neye yarar? Hem şimdiye kadar ne bulduk?”

“Ne bulduk?” diye bağırdı Wegg, onaylayacak bir şey bulmaktan memnun. “Bak orada haklısın, ahbap. Hiçbir şey bulamadık. Ama bir de öteki taraftan bak, ne bulabiliriz? Sen de kabul edersin, her şey.”

“Bu işi sevmiyorum,” dedi Venüs hırçın hırçın. “Fazla düşünmeden girdim bu işe. Hem senin Boffin, tepeleri çok iyi bilmiyor mu? Merhumun huyunu suyunu da çok iyi bilmiyor mu? Kendisi hiç burada bir şey bulmayı umuyormuş gibi davrandı mı?”

Tam o anda tekerlek sesleri duyuldu.

“Gecenin bu vakti gelecek kadar densiz olduğunu düşünmek istemiyorum,” dedi Bay Wegg sabırlı bir dargınlıkla, “ama gelen o sanki.” Bahçe kapısının zili çaldı.

“Ta kendisi,” dedi Bay Wegg, “bu kadar densizmiş. Buna üzüldüm işte, azıcık olsun bir saygı kırıntısını muhafaza etmek isterdim ona karşı.”

Bay Boffin’in bahçe kapısından gürbüz bir sesle bağırdığı duyuldu, “Merhaba! Wegg! Hu huuu!”

“Otur oturduğun yerde, Bay Venüs,” dedi Wegg. “Belki şöyle bir uğramıştır.” Sonra seslendi, “Hoşgeldiniz efendim! Hemen geliyorum! Bir dakika, Bay Boffin. Bacağımın izin verdiği kadar hızlı gelmeye çalışıyorum!” Sevinçli bir telaş içindeymiş gibi elindeki ışıkla topallaya topallaya kapıya gitti ve dışarıda duran arabanın camından bakınca, bir yığın kitap tarafından içeriye hapsedilmiş Bay Boffin’i gördü.

“Yardım et, Wegg,” dedi Bay Boffin heyecanla, “yol

açılmadan dışarı çıkamayacağım. Bak bu Annual Register, Wegg, bir araba dolusu. Bunu biliyor musun?”

“Animal Register mı efendim?” dedi, ismi yanlış anlayan üçkâğıtçı. “Bahse girerim, gözüm kapalı içinden istediğiniz hayvanı bulurum, Bay Boffin.”

“Buradaki Kirby’nin Muhteşem Müze’si,” dedi Bay Boffin, “Caulfield’in Karakterler’i, bu da Wilson’ın. Ne karakterler ama, Wegg, ne karakterler! Bu gece en iyisinden bir iki tanesini duymam şart. Paralarını paçavralara sarıp ne acayip yerlere koyarlarmış şaşarsın. Şu ciltleri tutuver, Wegg, yoksa devrilip çamura düşecekler. Etrafta yardım edecek kimse yok mu?”

“Sizden ümidimi hiç istemeden de olsa kesince bir arkadaşımı davet etmiştim, o var efendim.”

“Çağır gelsin,” diye bağırdı Bay Boffin; “bir el atıver-sin. Kolunun altındakine dikkat et düşmesin. Dancer o. Kız kardeşiyle yürürken buldukları ölü bir koyunun etiyle börek yapmışlar. Arkadaşın nerde kaldı? Hah, gelmiş! Rica etsem Wegg’le bana şu kitaplar taşımamıza yardım eder misiniz? Ama Southwark’lı Jemmy Taylor’la Gloucester’li Jemmy Wood’u bırakın. O iki Jemmy’yi ben kendim taşı-yacağım.”

Büyük bir heyecan içinde durmadan konuşarak, oradan oraya koşuşturarak, kitapların taşınmasına ve düzenlenmesine nezaret etti, bütün kitaplar yere yığılana ve araba gönderilene kadar kendinde değil gibiydi.

“İşte!” dedi Bay Boffin şeytanca bir zevkle onlara bakarak. “Hepsi bir arada, yirmi dört kemancı gibi. Tak gözlüğü-

* Wegg, yıllık anlamına gelen “annual”ı hayvan demek olan “animal”la karıştırıyor. Annual Register, 18. Yüzyılın ortalarında yayınlanmaya başlayan, günümüzde de hâlâ yayınlanan bir almanaktır. -çn

nü Wegg; en iyilerinin nerede olduğunu biliyorum, hemen şöyle tadımlık bir bakıverelim. Arkadaşının adı neydi?”

Bay Wegg arkadaşını Bay Venüs olarak takdim etti.

“Hı?” diye bağırdı Bay Boffin, ismi hatırlayarak. “Clerkenwell’den mi?”

“Clerkenwell’den, beyefendi,” dedi Bay Venüs.

“Sizi duydum,” diye bağırdı Bay Boffin. “İhtiyar adam hayattayken bahsetmişti. Onu tanıyordunuz. Ondan bir şey aldınız mı hiç?” Batıcı bir merakı bu.

“Hayır, beyefendi,” dedi Venüs.

“Ama size bazı şeyler göstermiştir, değil mi?”

Bay Venüs, arkadaşına göz ucuyla bakarak olumlu cevap verdi.

“Size ne gösterdi?” diye sordu Bay Boffin, ellerini arkasında kavuşturup, başını merakla uzatarak. “Kutular, küçük dolaplar, cüzdanlar, paketler, kilitli ya da mühürlü şeyler, bağlı şeyler gösterdi mi?”

Bay Venüs başını iki yana salladı.

“Porselenden anlar mısınız?”

Bay Venüs yine başını salladı.

“Çünkü size bir çaydanlık filan gösterdiyse bilmek isterim,” dedi Bay Boffin. Sonra sağ eli dudaklarında düşünceli düşünceli tekrar etti. “Çaydanlık, çaydanlık,” ve yerdeki kitaplara baktı, içlerinde bir yerde çaydanlıkla ilgili ilginç bir şey varmış gibi.

Bay Wegg’le Bay Venüs merakla birbirlerine baktılar; Bay Wegg gözlüğünü düzelterip, çerçevesi üzerinden gözlerini kocaman açtı ve eliyle burnunun yanma vurdu. Venüs’e gözlerini dört açmasını tembihler gibiydi.

“Çaydanlık,” diye tekrar etti Bay Boffin, düşünceli dü-

şünceli kitapları karıştırarak; “çaydanlık, çaydanlık Hazır mısın Wegg?”

“Emrinize amadeyim, efendim,” dedi beyefendi, koltuğunda her zamanki yerini alıp, tahta bacağını sehpanın altına uzatarak. “Bay Venüs, rica etsem biraz yanıma geçip bana yardımcı olur musun, mumların fitillerini kesmek için?”

Bay Venüs’ün bu davete anında icabet etmesi üzerine, Silas tahta bacağıyla onu dürtükleyerek, iki koltuğun arasında durmuş dalgı dalgı ateşe bakan Bay Boffin’i işaret etti.

“Öhö, öhö!” diye öksürdü Bay Wegg, işverenin ilgisini çekmek için.

“Register’dan bir hayvanla başlamak ister miydiniz efendim?”

“Hayır,” dedi Bay Boffin, “hayır, Wegg.” Göğüs cebinden küçük bir kitap çıkarıp büyük bir özenle okuryazar adama verdi ve sordu, “Bunun adı ne, Wegg?”

Silas gözlüğünü düzelterip birinci sayfayı okudu, “Merryweather’ın, Cimrilerin Hayatları ve Yaptıkları. Bay Venüs, rica etsem mumları biraz yakma çeker misiniz?” Bu fırsatı arkadaşına anlamlı bir bakış fırlatmak için yaratmıştı.

“Hangileri var orada?” diye sordu Bay Boffin. “Kolaydaysa bir bakıver.”

“Bakayım, efendim,” dedi Silas, içindekiler bölümüne dönüp, yavaş yavaş sayfaları karıştırarak, “hepsi burada olmalı bence, efendim; epey bir var; gözüme çarpanlar John Overs, John Little, Dick Jarrel, John Elwes, Blewbury’den Peder Jones, Akbaba Hopkins, Daniel Dancer...”

“Dancer’ı oku, Wegg,” dedi Bay Boffin.

Arkadaşına yine bir bakış atan Silas, bölümü arayıp buldu.

“Yüz dokuzuncu sayfa, Bay Boffin. Sekizinci bölüm. Bölümün içindekiler ‘Doğumu ve Mal Varlığı. Giysileri ve Dış Görünümü. Bayan Dancer ve Kadısı Faziletleri. Cimrinin Malikânesi. Bulunan Hazine. Koyun Etinin Hikâyesi. Cimrinin Ölümünden Anladığı. Cimrinin Köpeği Bob. Griffiths ve Efendisi. Üç Beş Kuruş Kazanmanın Yolları. Ateş Yerine. Enfiye Kutusu Taşımanın Faydaları. Sırtmda Bir Gömleği Olmadan Ölümü. Gübre Yığını Hazineleleri...”

“Hı? O neymiş?” diye sordu Bay Boffin.

“Gübre Yığını Hazineleleri,” diye tekrar etti Silas tane tane. “Bay Venüs, rica etsem şu mumların fitillerini keser misiniz?” Bunu sırf ilgisini dudaklarına çekmek için söylemişti “Tepeler!” dedi sadece ağzını açıp kapayarak.

Bay Boffin, ayakta durduğu yere bir iskemle çekti ve oturup kurnazca ellerini ovalayarak: “Dancer’ı oku,” dedi.

Bay Wegg bu mühim adamın hayat hikâyesini, türlü tammah ve rezillik safhalarını bir bir geçerek, Bayan Dancer’ın sadece soğuk un çorbası içmekten ölümüne, Bay Dancer’ın paçavralarını bir urganla tutturmasına, yemeğini üzerine oturarak ısıtmasına, üzerinde bir çuvalla cırılçıplak ölümüne kadar okudu. Sonra da şu şekilde devam etti:

“Dancer’ın ölümüyle Kaptan Holmes’e kalan evi, daha doğrusu enkaz yığını, pek bakımsız, harap bir binaydı çünkü yarım asırdan fazladır tamir edilmemişti.”

(Bay Wegg durup arkadaşına ve oturdukları odaya baktı; burası da uzun süredir tamir görmemişti.)

“Ama dışarıdan bakıldığında çok fukara görünen harap binanın içi çok zengindi. Bütün her yerini keşfetmek haftalar sürmüştü; cimrinin gizli zulalarını açığa çıkarmak Kaptan Holmes için çok keyifli bir uğraş olmuştı.”

(Wegg durup “gizli zulalar”lafını tekrar etti ve tahta bacağıyla arkadaşını tekrar dürttü.)

“Bay Dancer’ın en zengin kasalarından biri, ahırdaki gübre yığınıydı; bu zengin gübrenin içinde iki bin beş yüz pounda yakın bir meblağ saklıydı; dikkatle yalağa bağlanmış ve iyice çivilenmiş eski bir ceketin içinde de banknot ve altın halinde beş yüz pound daha bulundu.”

(Burada Bay Wegg’in tahta bacağı sehpanın altında yavaş yavaş yükselmeye başladı.)

“Tam ve yarım altınla dolu pek çok küp bulundu; evin gizli köşelerinde farklı zamanlarda yapılan araştırmalarda da çok sayıda banknot paketine rastlandı. Bazıları duvardaki oyuklara tıklılmıştı.”

(Burada Bay Wegg duvara baktı.)

“Sandalyelerin minderleri ve döşemeleri altına çıkınlar yerleştirilmişti.”

(Burada Bay Wegg, hafifçe yana eğilip oturduğu koltuğa baktı.)

“Bazıları çekmecelerin arkalarına yerleştirilmişti; altı yüz pound değerinde kâğıt para katlanmış vaziyette bir çaydanlığın içinde bulundu. Kaptan ahırda, eski bozuk paralarla dolu küpler buldu. Bacayı aramayı da ihmal etmediler, zahmete de değdi çünkü kurum dolmuş on dokuz farklı delikte farklı miktarda paralar vardı, toplamı iki yüz poundu geçiyordu.”

Bay Wegg’in tahta bacağı zirveye doğru yükseldikçe yükselmiş, çapraz dirseği de Bay Venüs’ün böğrüne daldıkça dalmıştı, sonunda bu iki hareket dengesini muhafaza etmesini imkânsız hale getirince, yana doğru devrilip Bay Venüs’ü de koltuğun kenarına sıkıştırdı. Bir iki saniye ikisi

de toparlanmak için bir girişimde bulunmadı; ikisi de akçe baygınlığından mustarıptı.

Ama gözlerini ateşe dikmiş, kendine sarılmış iskemlesinde oturan Bay Boffin üzerlerinde ayıltıcı bir etki yaptı. Hareketlerini perdelemek için hapşurma rolüne yatan Bay Wegg, derinden bir “Hapşuuu!” sesiyle Bay Venüs’le kendisine ustaca çekidüzen verdi.

“Biraz daha okuyalım,” dedi Bay Boffin aç aç.

“Sırada John Elwes var, efendim. John Elwes’i dinlemeyi arzu eder miydiniz?”

“Ya!” dedi Bay Boffin. “Dinleyelim bakalım John neler yapmış.”

O pek bir şey saklamışa benzemiyordu, bu yüzden de hikâye tekdüze geldi. Ama altın ve gümüş liraları bir turşu kavanozuna koyup onu da büyük saatin içine saklayan, bir kahve kutusu dolu hazineyi merdivenin altına yerleştiren, bir kısım parayı da eski bir fare kapanına koyan Wilcocks adında örnek bir hanımefendi ilgiyi yeniden tazeledi. Onu fukara olduğunu iddia eden başka bir hanım takip etti; serveti küçük kâğıt ve paçavralara sarılı halde bulunmuştu. Onu elmacılık yapan başka bir hanım takip etti, on bin poundluk bir servet biriktirmiş ve bunu “sağda solda, köşelerde oyuklarda, tuğlaların arkasında, zemin tahtalarının altında” saklamıştı. Onun ardından gelen Fransız beyefendi, bacasını tıkamak pahasına parasını oraya saklamıştı, ölümünden sonra “yirmi bin frank, altın liralara ve değerli taşlar dolu deri bir valiz” bulmuştu baca temizleyici. Bu basamakların ardından son vakaya, insan Saksığan vakasına geldi Bay Wegg.

“Seneler önce Cambridge’de Jardine soyadlı cimri bir çift yaşardı; iki oğulları vardı; baba tam bir cimriydi ve öl-

düğünde yatağında bin altın bulundu. Oğullar da babaları kadar pinti oldular. Yirmi yaşlarında Cambridge’de kumaşçılığa başlayıp, ölene kadar bu işi sürdürdüler. Jardineler’in Dükkânı, Cambridge’deki dükkânların en kirlisiydi. Müşteriler olsa olsa meraktan oraya bir şey almaya giderdi. Kardeşlerin pek rezil bir görünümü vardı; etrafları meslek gereği rengârenk kumaşlarla çevrili olduğu halde kirli paçavralar içinde dolaşırlardı. Yatakları olmadığı, yatağa para vermek yerine, tezgahın altında, paket kâğıtları üzerinde uyudukları söylenirdi. Evlerinde her şey kıttı. Yirmi yıldır sofraları bir lokma et görmemişti. Yine de kardeşlerden büyüğü öldüğünde, öteki hayretler içinde, kendisinden bile saklanan büyük miktarda para buldu.”

“Bakın!” diye bağırdı Bay Boffin. “Ondan bile saklamış, sadece iki kişilermiş ama birisi ötekinden saklamış.”

Fransız beyefendiyle tanıştığından beri eğilip eğilip bacaya bakan Bay Venüs son cümleyle dikkatini topladı ve kendini tutamayarak tekrar etti.

“Hoşuna mı gitti?” diye sordu Bay Boffin aniden dönerek.

“Anlamadım?”

“Wegg’in okudukları hoşuna mı gitti?”

Bay Venüs son derece ilginç bulduğunu söyledi.

“Madem öyle tekrar gel,” dedi Bay Boffin, “biraz daha dinle. İstedığın zaman gel; öbür gün yarım saat erken gel. Daha çok var; ucu bucağı yok.”

Bay Venüs buna katıldığını söyledi ve daveti kabul etti.

“Neler saklanıyor, inanılır gibi değil,” dedi Bay Boffin dalgın dalgın, “inanılır gibi değil.”

“Paradan mı bahsediyorsunuz, efendim?” dedi Wegg,

onun ağzını aramak için olabildiğince mültefit bir surat takınıp, arkadaşına bir tepik daha atarak.

“Para!” dedi Bay Boffin. “Tabii belgeler de.”

Keyiften kendinden geçen Bay Wegg tekrar Bay Venüs’ün üzerine yıkıldı ve tekrar kendini toparlayarak hislerini bir hapşırıkla maskeleydi.

“Hap-şuu! Belgeler mi dediniz efendim? Saklanmış belgeler?”

“Saklanıp unutulmuş,” dedi Bay Boffin. “Bana Harika Müze’yi satan kitapçı – Harika Müze nerde?” Dizlerinin üzerine çökmüş hevesle kitapları karıştırıyordu.

“Size yardım edeyim mi efendim?” dedi Wegg.

“Hayır, buldum; burada,” dedi Bay Boffin yeniyle kitabın tozunu alarak. “Dördüncü cilt. Kitapçı bana dördüncü ciltten okumuştur. Bak bakalım, Wegg.”

Silas kitabı alıp sayfalarını çevirdi.

“Hayrete Şayan Taşlaşma mı efendim?”

“Hayır, değil,” dedi Bay Boffin. “Taşlaşma olamaz.”

“Ayaklı Saz Mumu dedikleri General John Reid’in hikâyesi mi? Portresi de var.”

“Hayır o da değil,” dedi Bay Boffin.

“Mücevher yutan adamın tuhaf hikâyesi mi?”

“Saklamak için mi yutmuş?” diye sordu Bay Boffin.

“Hayır efendim,” dedi Wegg metne bakarak; “kazara olmuşa benziyor. Hah! Şu olacak, Yirmi Bir Yıl Kayıp Kalan Mirasın Şaşırtıcı Keşfi!”

“Tamam o!” diye bağırdı Bay Boffin. “Onu oku.”

“Bu olağanüstü dava,” diye okumaya başladı Silas yüksek sesle, “İrlanda’daki son Maryborough mahkemelerinde görüldü. Özetle şöyledir. Robert Baldwin 1782’de vasiyetini

yazmış ve ihtilaflı topraklarını en küçük oğlunun çocuklarına bırakmıştı; daha sonra elden ayaktan düştü, bunadı ve seksen küsur yaşında öldü. Davalı büyük oğul, babası öldükten hemen sonra babasının vasiyeti imha ettiğini söyledi; başka bir vasiyet bulunmadığından ihtilaflı toprak ona geçti ve yirmi bir yıl boyunca onda kaldı. Bütün aile babalarının vasiyet bırakmadan öldüğüne inanıyordu. Yirmi bir yıl sonra davalının karısı öldü ve kısa süre sonra yetmiş sekiz yaşındaki davalı çok genç bir kadınla evlendi; iki oğlunun bu gelişmeden endişe duyması ve hislerini onu iğneleyerek ifade etmesi babalarını öyle usandırdı ki öfkeyle büyük oğlunu mirastan mahrum bırakacak bir vasiyet yazdı ve bir öfke nöbeti esnasında bunu küçük oğluna gösterdi. Küçük oğlan toprağın ağabeyine kalması için hemen vasiyeti alıp imha etmeye karar verdi. Bunu yapmak üzere babasının yazıhanesinin kilidini kırdığında, babasının değil, ailede çoktan unutulmuş dedesinin vasiyetini buldu.”

“Al işte!” dedi Bay Boffin. “Bakın insanlar neler saklayıp unutup ya da imha etmeye niyetlenip etmiyor!” Sonra ağır ağır ekledi, “A-kıl al-maz!” Sonra onun gözleriyle odayı taraması üzerine Wegg’le Venüs de gözleriyle odayı taradı. Sonra Wegg, gözlerini tekrar ateşe bakmaya başlayan Bay Boffin’e dikti; sanki üzerine atlayıp ya düşüncelerini ya canını diye bağırıacaktı.

“Ama bu gece çok geç oldu,” dedi Bay Boffin, bir sessizliği takiben elini sallayarak. “Öbür gün daha fazla okuruz. Kitapları raflara yerleştir, Wegg. Bay Venüs de sana yardım eder herhalde.”

Konuşurken elini paltosunun iç cebine sokmuş, kolay kolay çıkmayacak kadar büyük bir şeyi çıkarmaya çabalı-

yordu. Bu nesnenin kırık dökük bir hırsız feneri olduğunu görünce iki arkadaşın ağzı açık kaldı!

Bu küçük aletin yarattığı etkiyi hiç fark etmeyen Bay Boffin yere diz çöktü ve cebinden bir kutu kibrit çıkarıp fenerin içindeki mumu dikkatle yaktıktan sonra, kibriti söndürüp ateşe attı. “Ben gidiyorum, Wegg,” dedi sonra, “etrafta, avluda filan bir iki tur atacağım. Sen gelme. Ben bu fenerle zamanında yüzlerce, ne yüzlercesi, binlerce tur atmışımdır burada.”

Wegg, “Ama efendim nasıl olur, böyle tek başınıza...” diye kibarca söze başlamıştı ki, kapıya doğru giden Bay Boffin durdu.

“Seni yanımda istemediğimi söyledim, Wegg.”

Wegg, bir an küşayış gelmiş gibi baktı, sanki patronunun bu sözü ancak şimdi dikkatine sunulduğunda farkına varmıştı. Bay Boffin’in dışarı çıkıp kapıyı arkasından kapamasına izin vermekten başka yapacak bir şeyi yoktu. Ama o çıkar çıkmaz, Venüs’ün iki elini birden tutarak, boğuluyormuş gibi fısıldadı:

“Bay Venüs onu takip etmeliyiz, gözlemeliyiz, bir an olsun gözden kaybetmemeliyiz.”

“Neden ki?” diye sordu Bay Venüs, yine aynı kısık sesle.

“Bu gece geldiğinde keyfimin yerinde olduğunu fark etmişsindir dostum. Bir şey buldum.”

“Ne buldun?” diye sordu Venüs, Wegg’i sıkı sıkı tutarak, iki ünlü gladyatör gibi kilitlenmiş duruyorlardı.

“Anlatacak zaman yok. Onu aramaya gitti bence. Hemen peşinden gitmeli.”

Birbirlerini bırakarak sessizce kapıya gittiler, yavaşça açtılar ve dışarı baktılar. Bulutlu bir geceydi ve tepelerin karanlık gölgesi avluyu daha da karartıyordu. “Bir dolap çevirmese,”

diye fısıldadı Wegg, “neden hırsız feneri kullansın? Normal fener taşısa ne iş karıştırdığını görürdük. Sessiz ol. Şu taraftan.”

Küllere gömülmüş çömlek parçalarının çevrelediği patikada dikkatle ilerliyorlardı. Onun kendine has hızlı adımlarıyla, yola yuvarlanmış közleri ezerek yürüdüğünü duyabiliyorlardı. “Burayı ezbere biliyor,” diye mırıldandı Silas, “feneri açmaya hiç ihtiyacı yok, yerin dibine batası!” Ama tam o anda feneri açıp ışığını tepelere çevirdi.

“Orası mı?” diye sordu Venüs fısıltıyla.

“Heyecanlı,” dedi Silas aynı ses tonuyla. “Hem nasıl heyecanlı. Kesin yakınlaştı. Çıkarmaya gidiyor bence. Elindeki ne?”

“Kürek,” diye cevapladı Venüs. “Onu nasıl kullanacağını da ikimizden de daha iyi bilir.”

“Arayıp da bulamazsa, ne yapalım ortak?” diye sordu Wegg.

“Dur bakalım, bulamazsa o zaman düşüneriz,” dedi Venüs.

Akıllıca bir tavsiyeydi bu çünkü feneri tekrar kapattı ve tepe karardı. Bir iki saniye sonra ışığı tekrar açtı, ikinci bir tepenin dibinde duruyordu, feneri ağır ağır omuzu hizasına kadar kaldırdı ve yüzeyin durumunu inceliyormuş gibi öylece tuttu.

“Burası da mı değil?” dedi Venüs.

“Hayır,” dedi Wegg, “soğuyor.”

“Bana öyle geliyor ki,” diye fısıldadı Venüs, “birilerinin burayı karıştırıp karıştırmadığını anlamaya çalışıyor.”

“Şşş!” dedi Wegg, “İyice soğudu, hatta buz tuttu.” Bu sözün ardından fener tekrar kapandı, ve üçüncü bir tepenin dibinde tekrar açıldı.

“Üzerine tırmanıyor!” dedi Venüs. “Kürekle filan!” dedi Wegg.

Omzundaki kürek, ona eski anıları hatırlatarak canlandırmış gibi hızlı adımlarla, yükseliş ve çöküşe başladıkları zamanlarda Silas Wegg’e tarif ettiği tepenin üzerine çıkan ‘yılankavi patikayı’ tırmanmaya başladı Bay Boffin. Fenerini kapamıştı. Diğer ikisi de, feneri tekrar açtığında seçilmemek için sine sine peşinden gitmeye başladılar. Bay Venüs öne geçmiş, Bay Wegg’i takma bacağıyla kendisine kazacağı tuzaklardan çabucak kurtarmak üzere çeke çeke götürüyordu. Altın Çöpçü’nün bir an soluğunu tuttuğunu fark edince onlar da soluklarını tuttular.

“Bu onun kendi tepesi,” diye fısıldadı Wegg hızlı hızlı soluklanarak, “bu tepe.”

“Üçü de onun zaten,” dedi Venüs.

“Kendisi de öyle düşünüyor; ama bu ona bırakılan ilk tepeydi, onun için benim diyordu; ona miras kalan bir tek bu vardı ilk başta.”

“Işığı açtığında,” dedi Venüs, hayal meyal seçilen patronundan gözlerini ayırmadan, “hemen eğil, bana yakın dur.”

Tekrar yola koyulduğunda onlar da tekrar peşine düştüler. Tepenin zirvesine ulaştığında feneri yarım açıp yere koydu. Orada çıplak, eğri, hava şartlarından rengi ağarmış bir direk gömülüydü küllere, senelerdir de oradaydı. Tam bu direğin yanında duruyordu fener: Aşağıdaki birkaç karışlık bölümünü ve etrafındaki küllü zemini aydınlatıyor, havaya da maksatsız bir ışık hüzmesi düşürüyordu.

“O direği çıkaracak değil ya!” diye fısıldadı Venüs, iyice sinmiş, birbirlerine yanaşmışlardı.

“Belki içi boştur, bir şeyle doludur,” diye fısıldadı Wegg.

Her ne içinde orayı kazacaktı çünkü kollarını kıvırmış, avuçlarına tükürmüş, eski günlerdeki gibi küremeye başlamıştı. Direkle bir alakası yoktu ama işe başlamadan bir kürek boyu mesafe ölçmüştü, derin kazmak gibi bir amacı da yoktu. On, on beş kadar uzmanca darbe yeterli olmuştu. Sonra durup oyuğa baktı, üzerine eğildi ve sıradan bir içki şişesi çıkardı: Hollandalı'nın içinde Cesaretini sakladığı söylenen şu bodur, yüksek omuzlu, kısa boyunlu şişelerden. Bunu yapar yapmaz feneri kapadı ve karanlıkta deliği doldurduğunu işittiler. Küller usta bir el tarafından kolayca kaldırılıp koparıldığından casuslar bunun kaçmak için en uygun zaman olduğunu düşündüler. Yine geldikleri gibi Bay Venüs, Bay Wegg'in yanından geçti ve onu arkadan çeke çeke aşağı indirmeye başladı. Ama Bay Wegg'in inişi bir miktar müşkülât içermiyor değildi, zira başına buyruk takma bacağı yarıya kadar küllere gömülüyordu. Zaman da iyice daraldığı için Bay Venüs onu yakasından tuttuğu gibi sırtına vurdu ve yolculuğun geri kalanını ceketini kafasına geçmiş, tahta bacağı yerde sürüklenerek tamamladı. Bu yolculuk şekli Bay Wegg'i öyle hırpalamıştı ki zekâ dairesi aşağıda olmak üzere düz zemine bırakıldığında feleğini şaşırmıştı, öyle ki Bay Venüs göstermese evinin yolunu bulamayacaktı. O zaman bile sersem sepelek etrafına bakarak kendi etrafında dönüp durdu ve ancak Bay Venüs'ün sert darbelerle tozunu silkmesinin ardından kendine gelebildi.

Bay Boffin ağır ağır inmişti. Bu arada toz alma işlemi başarıyla sona erdirilmiş, Bay Venüs de biraz soluklanmaya zaman bulmuştu. Şişenin üzerinde olduğuna şüphe yoktu ama nerede olduğu belirsizdi. Kaba, bol bir palto giyiyordu ve şişeyi yarım düzine cebinden herhangi birine koymuş olabilirdi.

“Ne oldu Wegg?” diye sordu Bay Boffin. “Rengin mum gibi solmuş.” Bay Wegg içim dışıma çıkmış gibi hissediyorum dedi, pek teşbihe başvurmadan.

“Safra kesesi,” dedi Bay Boffin, fenerin mumunu üfleyip paltosunun aynı cebine yerleştirdi. “Safra kesenden şikayetin var mı Wegg?”

Bay Wegg yine gerçeğe bağlı kalarak, daha önce hiç böyle bir şey hissetmediğini söyledi.

“Yarın doktora git, Wegg,” dedi Bay Boffin, “öbür güne hazır ol. Bu arada bu mahalle büyük bir kayıp yaşayacak, Wegg.”

“Nasıl kayıp, efendim?”

“Tepeleri kaybedecek.”

Dostça hamleciler birbirlerine bakmamak için öyle bariz bir gayret sarf ettiler ki baksalar daha iyi olacaktı.

“Onlarla işiniz bitti mi Bay Boffin?” diye sordu Silas. “Evet; buradan gidiyorlar. Benimki gitmiş kadar oldu bile.”

“Üzerinde direk dikili olan küçük tepe mi?”

“Evet,” dedi Bay Boffin, yeni bir kurnazlıkla, kulağını eskisi gibi ovalayarak “Üç beş kuruş getirecek. Yarın taşımaya başlıyorlar.”

“Eski dostunuzla vedalaşmaya mı gittiniz efendim?” diye sordu Silas şakacı bir tavırla.

“Hayır,” dedi Bay Boffin. “Nerden aklına gelir böyle şeyler?”

Bunu öyle ani ve sert söylemişti ki, eteklerine iyice yanaşmış, elinin tersiyle paltonun yüzeyinde şişeyi arayan Wegg bir iki adım geri sıçradı.

“Şaka yaptım, efendim,” dedi Wegg yaltaklanarak. “Şaka.”

Bay Boffin ona, bir köpeğin kemiğini isteyen başka bir köpeğe baktığı gibi baktı; ve gerçekten de köpek gibi hafif bir hırıltıyla cevap verdi.

Elleri arkasında, şüpheci gözlerle Wegg'i inceleyerek, düşünceli düşünceli sustuktan sonra, "İyi geceler," dedi. "Hayır! Sen dur. Ben yolu biliyorum, ışığa da ihtiyacım yok."

Tamah ve gecenin tamah hikâyeleri ve gördüklerinin ateşleyici etkisi, belki de bozuk kanının yere düşerken beynine hücum etmiş olması, Silas Wegg'i öyle doyurulmaz bir açlığa sevketmişti ki kapı kapandığında, Venüs'ü de arkasından sürükleyerek o tarafa doğru atıldı.

"Buradan çıkamaz," diye bağırdı. "Onu bırakamayız! Şişe üzerinde. Şişeyi almalıyız."

"Ne yani zorla mı alacaksın?" diye sordu Venüs onu tutarak.

"Zorla mı? Evet zorla. Her ne pahasına olursa olsun alacağım! İhtiyar bir adamdan gitmesine izin verecek kadar mı korkuyorsun, ödle?"

"Senden gitmene izin veremeyecek kadar korkuyorum," diye mırıldandı Venüs onu sıkı sıkı tutarak.

"Ne dediğini duydun mu?" diye diklendi Wegg. "Bizi hayal kırıklığına uğratmaya karar vermiş. Tepeleri temizletecekmiş, her yer talan edilecek, duymadın mı köpek? Sende hakkını savunacak ruh olmayabilir ama bende var. Bırak gideyim."

Sapıtmış bir halde epey sağlam mücadele ettiği için Bay Venüs, onu kaldırıp yere fırlatmayı uygun gördü, kendisi de birlikte yuvarlandı; yere düştü mü tahta bacağıyla kalkmasının kolay olmayacağını biliyordu. İkisi birlikte yerde yuvarlanmaya başladılar, bu arada Bay Boffin dışarı çıkıp bahçe kapısını arkasından kapadı.

VII

Dostça Hamle Güç Kazanıyor

Bay Boffin bahçe kapısını çarparak çıktıktan sonra dostça hamleciler, soluk soluğa, birbirlerine ters ters bakarak yerde dimdik doğruldular. Venüs'ün zayıf gözlerinde ve kızılımsı toz rengi saçlarının her telinde Bay Wegg'e karşı bariz bir güvensizlik ve en ufak bir hareketinde üzerine atılma kararlılığı vardı. Wegg'in damarlı yüzünde ve düğüm düğüm kasılmış vücudunda (tahtadan bir Alman oyuncağına benziyordu) hiç mi hiç içten geliyormuş gibi durmayan bir politik uzlaşma ifadesi vardı. İtiş kakışın etkisiyle ikisinin de yüzleri kızarmış, saçları başları dağılmış, üstleri buruşmuştu; Wegg, yere düşerken, vefakar başının arkasına sağlam bir darbe almıştı ve kötü bir şaşkınlıkla hâlâ onu ovalıyordu. İkisi de ilk sözü karşıdakine bırakarak bir müddet sessiz kaldı.

“Birader,” dedi Wegg sonunda sessizliği bozarak, “sen haklıydın, ben yanlış yaptım. Kendimi unuttum.”

Bay Venüs, bilirim der gibilerinden dağınık saçlarını salladı, Bay Wegg'in kendisini hiçbir maske takmadığı için asıl şimdi hatırladığını düşünür gibi bir hali vardı.

“Ama dostum,” diye devam etti Wegg, “Bayan Elizabeth'i,

Efendi George'u, Jane Teyze'yi, Parker Amca'yı tanıyan sen değilsin tabii."

Bay Venüs bu müstesna şahısları hiç tanımamış olduğunu kabul etti ve onlarla tanışmış olma şerefine ermeyi hiç bu kadar istemediğini ekledi.

"Öyle deme dostum!" dedi Wegg sesini yükselterek. "Öyle deme! Çünkü onları tanımadan, bir Gaspçıyı gördüğünde cinnet geçirecek raddeye gelmek ne demektir bilemezsin."

Bu bahaneyi kendisine büyük bir paye veriyormuş gibi söyleyen Bay Wegg, elleriyle odanın köşesindeki bir sandalyeye kadar süründü ve orada birkaç hantal sıçramanın ardından dikey konuma gelebildi. Bay Venüs de kalktı.

"Dostum," dedi Wegg, "geç otur. Dostum, insan yüzüne bakınca düşüncelerini okuyabiliyor!"

Bay Venüs istemeye istemeye yüz hatlarını yumuşatmaya çalıştı ve onlardan da bir şey okunuyor mu anlamak ister gibi ellerine baktı.

"Çünkü, şunu iyi bilesin, bu manidar yüz ifadesinin," diye devam etti Wegg kelimelerini işaret parmağıyla vurgulayarak, "bana hangi soruyu sorduğunu çok iyi biliyorum."

"Ne sorusu?" dedi Venüs.

"Bir şey bulduğumu neden daha önce söylemediğim sorusu," dedi Wegg neşeli bir hatışşınaslıkla. "Yüzün bana bunu soruyor: 'Neden bu akşam geldiğimde hemen söylemedin? Bay Boffin'in onu aramaya geldiğini düşünene kadar neden benden sakladın?' Yüz ifaden bu soruyu lisandan çok daha açık soruyor. Sen de benim yüzümden cevabımı okuyabiliyor musun?"

"Hayır," dedi Venüs.

“Tahmin etmiştim! Peki neden?” diye sordu Wegg aynı neşeli samimiyetle. “Çünkü benim konuşan bir yüzüm yok. Çünkü kusurlarının farkındayım. Bütün insanlara aynı niyet bahşedilmez. Ama kelimelerle cevap verebilirim. Hangi kelimelerle mi? İşte şunlar. Sana hoş bir süp-pi-RİZ yapmak istemiştim!”

Sürpriz kelimesini böyle uzatıp vurguladıktan sonra Bay Wegg, arkadaşı ve biraderini iki eliyle sarstı, sonra mutlu bir ayrıcalık hissiyle kendisi için gördüğü küçücük bir hizmetin lafını bile etmemesini isteyen şefkatli patronu gibi iki eliyle dizlerine vurdu.

“O konuşan yüzün,” dedi Wegg, “aldığı cevaptan memnun soruyor, ‘Ne buldun?’ Bu kelimeleri söylediğini duyar gibi oluyorum!”

Venüs onu boşu boşuna bekledikten sonra, “Ee!” diye çıktı, “madem öyle neden cevap vermiyorsun?”

“Bir dinle!” dedi Wegg. “Cevap vereceğim. Bir dinle! Sevgili biraderim, eylemlerimin olduğu gibi hislerimin de ortağı, bir para kutusu buldum.”

“Nerede?”

“Bir dinle!” dedi Wegg. (Olabildiğince çok şeyi kendine saklamaya çalışıyor, ne zaman bir şeyi açıklamaya zorlansa, Bir dinle, diyerek sıyrılmaya çalışıyordu.) “Günün birinde...”

“Ne zaman?” dedi Venüs pervasızca.

“Ha-hayır,” dedi Wegg başını dikkatli, düşünceli ve oyuncu bir havayla sallayarak. “Hayır, bayım! Konuşan yüzünün sorduğu soru bu değil. Bu senin sesin; sadece sesin. Devam edelim. Günün birinde avluda yürüyordum –tek başıma– aile dostumuz, All’s Well’in yazarının sözleriyle:

Batan ay da terketmişti beni, Bay Venüs

hatırlarsınız belki

Daha ben söylemeden anlayacaksınız,

yıldızlar aydınlatmaktaydı geceyi

Kulelerde, surlarda, çadır kurulmuş sahralarda

Nöbetçi tek başına yürür

Nöbetçi

... işte ben de aynı şekilde, bayım, bir ikindi vakti avluda yürüyordum ve elimde de zaman zaman edebi hayatın tek-düzeliğini dağıtmak için kullandığım demir bir çubuk vardı ki ismi lazım değil bir nesneye denk geldim.”

“İsmi lazım. Ne nesnesi?” diye sordu Bay Venüs gazapla.

“Bir dinle!” dedi Wegg. “Pompa. Bir pompaya denk geldim ve bir de baktım üst tarafı hem gevşemiş, hem orada bir kapak var, hem de içinde bir şeyler tıngırıyor. O şey küçük, yassı, uzun bir para kutusu çıktı. Heves kırıcı denecek kadar hafif olduğunu söylememe bilmem gerek var mı?”

“İçinde kâğıtlar vardı,” dedi Venüs.

“Tam o konuşkan yüze layık bir söz!” diye bağırdı Wegg. “Bir kâğıt vardı. Kutu kilitlenmiş, bağlanmış, mühürlenmişti, üzerine parşömenden bir etiket yapıştırılmıştı: VASIYE-TİM, JOHN HARMON, GEÇİCİ OLARAK BURAYA SAKLANMIŞTIR.”

“İçeriğini öğrenmemiz lazım,” dedi Venüs.

“Bir dinle!” diye bağırdı Wegg. “Ben de öyle düşündüm ve kutuyu kalkıp açtım.”

“Bana gelmeden!” diye bağırdı Venüs.

“Aynen öyle, bayım!” dedi Wegg gamsız, pervasız. “Aynı dili konuşuyoruz! Senin gibi bu işlerden anlayan bir adamın da teslim edeceği gibi, süp-pi-RİZ yapacaksam tam

yapayım dedim! Ne mutlu ki senin de tahmin ettiğin gibi, belgeyi inceledim. Usûlüne uygun hazırlanmış, usûlüne uygun şahitleri var, çok kısa. Hiç arkadaşı olmadığı ve kendine karşı gelen bir ailesi olduğu için, John Harmon, Nicodemus Boffin'e Küçük Tepeyi bırakıyor, onun için yeter de artar bile, geri kalan mal varlığınıysa devlete bırakıyor."

"Uygulamaya geçirilen vasiyetin tarihine bakmak lazımdır," dedi Venüs. "Bundan daha sonra hazırlanmış olabilir."

"Bir dinle!" diye bağırdı Wegg. "Ben de öyle dedim. O vasiyete bakmak için bir şilin ödedim (senin payını vermesen de olur). Birader, o vasiyet bundan aylar önce yazılmış. Şimdi sevdiğim bir insan ve dostça hamlede ortağım olarak," diye ekledi Wegg, tekrar alicenap bir tavırla ellerini tutarak ve dizlerine vurarak, "aramızdaki muhabbete yaraşacak bir iş çıkarmış mıyım, senin için süp-pi-RİZ oldu mu?"

Bay Venüs dostu ve ortağını şüpheli gözlerle süzdükten sonra ağaç gibi cevap verdi: "Büyük haber, Bay Wegg. Bunu inkâr edemem. Ama bana bu haberi, böyle yüreğin hoplamadan vermeni tercih ederdim ve sorumluluğu paylaştırmadan önce bana ne yapacağız diye sormanı tercih ederdim."

"Bir dinle!" diye bağırdı Wegg. "Böyle diyeceğini biliyordum. Ama bütün kaygıyı tek başıma taşıdım, bütün suçu da ben yükleneceğim!" Bunu muazzam bir yüce gönüllülükle söylemişti.

"Şimdi bu vasiyetle şu kutuyu bir görelim," dedi Venüs.

"Acaba şey mi demek istiyorsun," dedi Wegg gözle görülür bir isteksizlikle, "bu vasiyetle bu kutuyu gör. .."

Bay Venüs masaya sertçe vurdu.

"Bir dinle!" dedi Wegg. "Bir dinle! Hemen gidip getiriyorum."

Tamahkarlıktan bu hazineyi ortağına göstermeye bir türlü karar veremiyormuş gibi uzun bir süre ortalıkta görünmedikten sonra eski, deri bir şapka kutusuyla geri döndü. Hem sıradan bir görüntü vermek hem de şüphe çekmemek için öteki kutuyu bunun içine koymuştu. “Ama burada açma sakın,” dedi Silas alçak sesle, etrafına baktı: “geri dönebilir, gitmemiş olabilir; gördüklerimizden sonra ne işler karıştırdığını bilemeyiz.”

“Hakkın var,” diye onayladı Venüs. “Benim oraya gel.”

Kutuyu ondan kıskanan ama mevcut koşullarda açmaya da korkan Wegg bir an tereddüt etti. “Sana benim oraya gel diyorum,” dedi Venüs bağırarak. Bu teklifi reddetmenin bir yolunu bulamayan Wegg alelacele cevap verdi, “Bir dinle! – Gelirim tabii.” Bunun üzerine Köşk’ü kapadı ve birlikte yola koyuldular Bay Venüs koluna sımsıkı yapışmıştı.

Bay Venüs’ün müessesesine gelince her zamanki sönük ışığı vitrinde yanar buldular, ellerinde kılıçla salamura edilmiş ve aralarındaki şeref meselesi henüz çözülmemiş iki kurbağa bu ışıktaki pek seçilmiyordu. Bay Venüs çıkarken dükkânın kapısını kilitlemişti, girerken anahtarıyla açtı ve içeri girdikleri anda tekrar kilitledi ama öncesinde kepenkleri de sıkı sıkı kapatmıştı. “Biz izin vermeden kimse giremez,” dedi sonra, “buradan daha emniyetli yer bulamayız.” Paslı ocaktaki ılık közleri toplayıp ateşi canlandırdı, küçük tezgahın üzerindeki mumun fitilini kesti. Ateş titrek ışığını yağlı kara duvarlara rasgele düşürmeye başladığında Hint bebek, Afrikalı bebek, mafsallı İngiliz bebek, kafatasları ve koleksiyonun diğer parçaları, efendileri gibi dışarı çıkmış da yeni dönmüşler, bu sırada nezaret etmek için verdikleri randevuya dakikası dakikasına uymuşlar gibi yerlerini almaya başladı-

lar. Bay Wegg onu son gördüğünden beri Fransız beyefendi epey gelişmiş, bir çift bacak, bir de kafa sahibi olmuştu ama kolları henüz muallaktaydı. Kafa esasen her kime aitse, bu kadar çok dişini muhafaza etmiş olmasa Silas Wegg kendisine yapılmış bir incelik telakki edecekti.

Silas sessizce ateşin önündeki tahta kutunun üzerinde yerini aldı; taburesine oturan Venüs de iskelet elleri arasından çay tepsisiyle, fincanları çıkartıp çaydanlığı ateşe koydu. Silas bu hazırlıklardan içten içe memnundu çünkü neticenin Bay Venüs'ün zekâsını sulandıracağına güveniyordu.

“Şimdi,” dedi Venüs, “her şey güvenli ve sakin. Keşfi bir görelim.”

Wegg, ellerinde bariz bir isteksizlikle ve iskelet ellerinden bir ikisi fırlayıp belgeyi kapacakmış gibi onlara tekrar tekrar bakarak şapka kutusunu açtı ve para kutusunu çıkardı, sonra da para kutusunu açıp vasiyeti çıkardı. Venüs kağıdın bir köşesini tutmuş dikkatle okurken o da öteki köşeyi sıkı sıkı tutuyordu.

“Doğru mu anlatmışım, ortak?” dedi Bay Wegg.

“Doğru anlatmışsın, ortak,” dedi Bay Venüs.

Bunun üzerine Bay Wegg rasgele, zarif bir hareketle kağıdı katlamaya davrandı ama Bey Venüs köşesini tutmaya devam ediyordu.

“Hayır, bayım,” dedi Bay Venüs, zayıf gözlerini kırpıştırıp başını sallayarak “Hayır, ortak. Şimdi bunu kimin saklayacağı meselesi var. Kim saklayacak, ortak?”

“Ben,” dedi Wegg.

“Hiç olur mu, ortak!” diye çıkıştı Venüs. “Orada yanlışsın. Ben saklayacağım. Bana bak, Bay Wegg, seninle öyle uzun uzadıya tartışmak istemiyorum, senin üzerinde anatomik bazı işlere de girişmek istemiyorum.”

“Ne demek istiyorsun?” dedi Wegg sükûnetle.

“Şunu demek istiyorum, ortak,” dedi Venüs ağırdan alarak, “şu anda sana karşı muazzam dostane duygular içindeyim. Ama kendi mekânımdayım, sanatımın ganimetleri arasındayım, aletlerim de çok kullanışlıdır.”

“Ne demek istiyorsun, Bay Venüs?” diye sordu Wegg tekrar.

“Demin de söylediğim gibi,” dedi Bay Venüs uysal bir sesle, “sanatımın ganimetleri arasındayım. Bunlardan bol bol var, çeşitli insan parçaları stoğum kabarık, dükkân ağzına kadar dolu, şu anda yeni bir ganimete ihtiyacım yok. Ama sanatımı severim ve nasıl yapacağımı da bilirim.”

“Senin üstüne yok,” diye onayladı Bay Wegg, biraz sarılmış vaziyette.

“Pek çok insan numunesinden seçmeler var,” dedi Venüs “(tahmin etmezsin ama) şu oturduğun kutuda. Kapının arkasındaki şu güzel kompozisyonda pek çok insan numunesinden seçmeler var;” başıyla Fransız beyefendiyi göstermişti, “ama hâlâ iki kol bulamadım. Gerçi çok acelem de yok ya.”

“Biraz kafan karıştı herhalde, ortak,” dedi Silas.

“Kafa karışıklığının kusuruna bakma,” dedi Venüs, “bazen biraz böyle olurum. Sanatımı severim, sanatımı nasıl yapacağımı iyi bilirim ve bu belgeyi ben saklayacağım.”

“İyi de bunun sanatınla ne alakası var, ortak?” diye sordu Wegg anlamazdan gelerek.

Bay Venüs kronik yorgunluktan mustarip gözlerinin ikisini aynı anda kırptı ve ateşin üzerindeki çaydanlığı düzelterek, kof bir sesle, “İki dakikaya kaynar,” dedi.

Silas Wegg çaydanlığa, raflara, kapının arkasındaki Fransız beyefendiye baktı, sonra kızarmış gözlerini kırptırıp ve boştaki eliyle cebinde bir şeyler –belki bir çakı–

arayan Bay Venüs'ü görünce içine bir korku geldi. İkisi de alalade bir kâğıt parçasından ibaret olan belgenin bir ucunu tuttuklarından Venüs'le mecburen çok yakın oturmuşlardı.

“Ortak,” dedi Wegg, yine anlamazlığa gelerek, “ikiye bölüp ikimizin de birer yarısını saklamasını teklif ediyorum.”

Venüs dağınık saçlarını iki yana salladı, “Bölmek iyi fikir değil, ortak. İptal edilmiş gibi görünebilir.”

“Ortak,” dedi Wegg, birbirlerini dikkatlice süzdükleri kısa bir sessizlikten sonra, “yüzün bana bir orta yol teklif edecekmiş gibi geliyor.”

Venüs dağınık saçlarını tekrar iki yana salladı. “Ortak, bu belgeyi benden daha önce saklamıştın. Bir daha saklamana izin vermeyeceğim. Kutuyu ve etiketi sen alabilirsin ama belgeyi ben saklayacağım.”

Silas bir an daha tereddüt ettikten sonra köşeyi bırakıp, yine o yüce gönüllü, coşkulu ses tonunu takınarak bağırdı, “Güven olmayınca hayat nedir ki? Dostu da şerefli olmayacak mı insanın? Emniyet ve güvenle belgeyi sana emanet ediyorum, ortak.”

Kızarmış gözlerini kırıştırmaya devam eden –ama bunu bir zafer gösterisinden ziyade, kendi kendisiyle konuşur gibi yapan– Bay Venüs elinde kalan kağıdı katladı ve arkasındaki bir çekmeceye kilitleyerek anahtarı da cebine attı. Sonra, “Çay içer misin ortak?” diye sordu. Bay Wegg, “Teşekkür ederim, ortak,” dedi ve çay demlenip fincanlara boşaltıldı.

“Şimdi,” dedi Venüs, tabağa döktüğü çayını üfleyip yakın dostuna bakarak, “şu soru akla geliyor, nasıl bir yol takip etmeli?”

Bu hususta Silas Wegg'in söyleyeceği çok şey vardı.

Dostu, biraderi ve ortağından, o akşam okudukları etkileyici bölümleri hatırlamasını rica ediyordu; Bay Boffin'in kafasında bu vakalarla Köşk'ün eski sahibi ve şimdiki konumu arasında bir bağlantı kurulduğu açıktı; şişe ve kutu vardı. Biraderi ve dostuyla, kendisine felek gülmüştü; bu belgeye bir fiyat biçmekten ve bu fiyatı, talihin yaveri, devlet kuşunun tüneğinden talep etmekten başka yapmaları gereken bir şey yoktu; kendisi artık yaverden ziyade tüneğe benzemeye başlamıştı. Buradan gelecek parayı tek bir anlamlı sözle ifade etmek mümkündü, "Yarısı!" Peki bu 'yarısı' ne zaman talep edilecekti? Burada tavsiye edebileceği bir hareket planı vardı ama tek koşulla. Hareket planı, sessizce beklemeye geçmekti; Tepelerin yavaş yavaş taşınıp küçülmesini bekleyecekler, bu işlemi seyretme fırsatını değerlendireceklerdi –bu da her gün kazıp karıştırma zahmetini başkasının üzerine yıkmak demekti, hem geceleri tozun ters yüz edilmesini, kendi özel araştırmaları için kullanabilirlerdi– Tepeler gittiğinde, ortaklaşa çıkarları namına bu şansı da kullandıklarında, işte o zaman yaver ve tüneğin karşısına çıkacaklardı. Şartıysa suydı ve dostunun, ortağının, biraderinin dikkatini buna özellikle çekiyordu. Artık kendi malları olarak görülmesi gereken malları, yaver ve tüneğin alıp götürmesine kesinlikle tahammül edilemezdi. Wegg, yaverin sinsice, içinde ne gibi kıymetli şeyler olduğu bilinmeyen o şişeyle çekip gittiğini gördüğünde ona hırsız gözüyle bakmıştı, bu sebeple de onu haksızca elde ettiği bu kazançtan mahrum etmek istemişti, tabii dostu, biraderi ve ortağı isabetli bir müdahalede bulunmasaydı. Bu yüzden de şu şartı öneriyordu, yaver yine öyle sinsi sinsi geri döner ve yakın takip sonucu, her ne olursa olsun bir şey aldığı görülürse, kafasının üzerinde sallanan

keskin kılıç ona o saat gösterilecekti, neyi bildiği neden şüphe ettiği iyice sorgulanacaktı, onlar yani efendileri tarafından yönlendirilecek, tam bir manevi boyunduruk ve kölelik altında bulundurulacak, efendileri varlığının yansı karşılığında özgürlüğünü satın almasına izin verene kadar da öyle kalacaktı. Bay Wegg, “Yarısı!” demekle bir hata yapmışsa, dostu, biraderi ve ortağından onu düzeltme ve zayıflığını yerine konusunda çekingen davranmamasını rica ediyordu. Belki bu gibi durumlarda üçte ikisi, dörtte üçü türü şeyler söylemek daha uygun kaçardı. Bu açıdan her türlü düzeltmeye açıktı.

Arka arkaya üç fincan çay üzerinden, dikkatini bu konuşmaya üfürmüş olan Bay Venüs, dile getirilen fikirlerin arkasında olduğunu belirtti. Bunu duyarak coşkuya kapılan Bay Wegg ona, anasının sütü gibi ak sağ elini uzattı. Çayını elden bırakmayan Bay Venüs, fazla ayrıntıya girmeden, olabildiğince nazik bir dille, o elin eskiden anasının sütü gibi ak olduğunu belirtti. Ona sadece bakmakla yetindi ve alıp bağrına basmadı.

“Birader,” dedi Wegg bu mutlu anlaşımdan memnun, “sana bir şey sormak istiyorum. Buraya ilk geldiğim geceyi hatırlıyor musun? Hani o güçlü zihnini çayla zayıflatmaya çalışıyordun.”

Halihazırda çayını yudumlamakta olan Bay Venüs başını salladı.

“Yine aynı yerde oturuyordun,” diye devam etti Wegg düşünceli bir takdir havasıyla, “sanki hiç kalkmamışsın! Bu mis kokulu sıvıyı tüketmekte sınırsız bir kapasiten varmış gibi oturuyordun! Eserlerinin arasında, misafirleri tarafından, Evim, Güzel Evim şarkısını söylemesi istenmiş bir aile reisi gibi oturuyordun!

Evden uzak oldum mu ihtişamı neyleyim Bana Preparatlarımı verin yeter

Güzelce doldurulmuş kuşlarım çağırdım mı gelmese de Öyle bir huzur verir ki bu da bana yeter. Evim, Evim, Evim, güzel Evim!

Her ne kadar,” diye ekledi Bay Wegg etrafına bakarak, “genel itibariyle biraz ürkütücü olsa da, yine insanın evi gibi yok.”

“Bir şey sormak istediğini söylemiştin ama sormadın,” dedi Venüs, hiç dostane olmayan bir tavırla.

“O gece kafan,” dedi Wegg teselli kabilinden, “kafan biraz bozuktu. O işler nasıl? Olumlu bir gelişme var mı?”

“Kendini bu konumda görmeyi,” dedi Bay Venüs öfkeli bir inatla, narin bir hüznü karışımı komik bir ruh haliyle, “ya da başkaları tarafından bu konumda görülmeyi istemiyor-muş. Diyecek başka bir şey yok.”

“Yazık, yazık!” dedi Wegg içini çekerek ama Venüs’le birlikte ateşe bakıyormuş gibi yapsa da gözünün ucuyla onu süzüyordu, “Kadın milleti! O gece, yine böyle karşı karşıya otururken, senin böyle kafan bozuk, bana bu işlerle ilgilen-diyiğini söylemiştin. Ne tesadüf!”

“Babası,” dedi Venüs, sonra durup biraz daha çay içti, “babası bu işlere karışmıştı.”

“Hanımın ismini söylememiştin, değil mi?” diye sordu Wegg dalgın dalgın. “Hayır o gece ismini söylememiştin.”

“Pleasant Riderhood.”

“Öyle mi!” diye bağırdı Wegg. “Pleasant Riderhood. İnsan etkileyen bir isim. Pleasant. Vay canına! O nahoş lafi etmese cidden adının ifade ettiği gibi hoş biri olabilirdi ama o lafi ederek öyle olmadığını gösterdi. Onunla nasıl tanıştı-

ğını sorsam, bilmem yaralarına tuz mu basmış olurum, Bay Venüs?”

“Nehir kıyısındaydım,” dedi Venüs bir yudum daha çay içip hüznü hüznü gözlerini kırıştırarak, “papağan arıyordum.” Bir yudum daha içip sustu.

Bay Wegg, dikkatini çekmek için araya laf karıştırdı: “Britanya ikliminde papağan avlamaya çıkmadın herhalde?”

“Hayır, hayır,” dedi Venüs aksi aksi. “Denizcilerin getirdikleri papağanlara bakmak için gitmiştim. Alıp içini dolduracaktım.”

“Ha tabii!”

“Bir müzenin siparişini hazırlamak için de güzel bir çift çingiraklı yılan arıyordum ki felek onu karşıma çıkardı. Nehirde şu cesedin bulunduğu zamanlardı. Babası cesedin kıyıya çekilişini görmüştü. Bu konunun herkesin diline düşmesini fırsat bilip onunla tanışıklığımı ilerletmek için tekrar gittim, o gün bu gündür de aynı adam değilim. Düşünüp durmaktan iliğim kemiğim eridi. Bana şunları bir çatıver diye kendi kemiklerimi getirselers benimdir demeye yüzüm olmaz. İşte bu kadara kadar.”

İlgisini biraz kaybeden Bay Wegg karanlıkta özellikle bir rafa bakıyordu.

“Gayet iyi hatırlıyorum, Bay Venüs,” dedi dostça bir dertleşme havasında, “(ağzından çıkan tek kelime yok ki unutayım) o gece oraya gittiğini söylediğini gayet iyi hatırlıyorum, sonra da ‘Neyse boşver’ demiştin.”

“Ondan aldığım papağan,” dedi Venüs gözlerini elemle indirip kaldırarak. “Evet; orada yatıyor, kurumuş; tüyleri hariç aynı ben. Onu hazırlayacak cesareti asla bulamadım kendimde, bundan sonra da bulamam.”

Hayal kırıklığına uğrayan Silas, zihninde bu papağanı tropik ötesi yerlere gönderdi. Şimdilik Bay Venüs'ün acılarına ilgi gösteriyormuş gibi yapma gücünü kaybettiği için tahrata bacağına sağlamlayarak yola çıkma hazırlıklarına başladı; akşamki cimmastik hareketleri bacağın yapısına epey zarar vermişti.

Silas elinde şapka kutusuyla dükkândan çıkıp Bay Venüs'ü çayın ağırlığıyla kendini dünyayı unutma noktasına kadar batırmaya bıraktığında, bu sanatçıyı kendine ortak etmiş olmak epey canını sıktı. Bay Venüs'ün ortaya attığı birkaç bilgi kırıntısını farklı yorumlayıp acele davranmıştı, halbuki şimdi anlıyordu ki ortada kendi amacına hizmet edecek en ufak bir şey yoktu. Para kaybetmeden bu ortaklığı sona erdirmenin yollarını arayarak, sırrını açık ettiği için kendine kızarak, kazara turnayı gözünden vurduğu için kendini tebrik ederek Clerkenwell'den Altın Çöpçü'nün malikânesine kadar gitti.

Zira Silas Wegg, Şeytani Deha pozunda, Bay Boffin'in evi üzerine çöreklenmeden başını rahatça yastığa koyamayacaktı. Bayağı insanlar için gücün (zekâ ya da fazilet gücü olmadıkça) büyük cazibesi vardır; bilinçsiz ev cephesine meydan okumak, içinde yaşayan ailenin üzerinden çatıyı, oyun kâğıtlarından yapılmış bir evin çatısıymışçasına çekip alma gücünü elinde bulundurmak Silas Wegg'e büyük zevk veriyordu.

Kendisi kabara kabara sokağın karşısında dururken arabaya kapıya yanaştı.

“Yakında işin bitecek,” dedi Wegg, şapka kutusuyla onu tehdit ederek. “Cilan dökülmeye başladı.”

Bayan Boffin arabadan inip içeri girdi.

“Düşmeye hazırlan, Çöpçü Hanım,” dedi Wegg.

Bella çevik bir hareketle aşağı inip onun peşinden koştu.

“Ne kadar da canlısınız!” dedi Wegg. “O eski, paspal evine böyle neşeyle koşmayacaksınız kızım. Gerçi dönüp döneceğiniz yer orası.” Biraz sonra Sekreter çıktı.

“Seni bana tercih ettiler,” dedi Wegg. “Ama kendine yeni bir iş arasan iyi olacak, delikanlı.”

İçeride turlayan Bay Boffin’in gölgesi üç büyük pence-
renin güneşlikleri üzerinden geçti, geri dönerken bir daha
geçti.

“Aha!” diye bağırdı Wegg. “Demek buradasın. Şişeyi
ne yaptın? Bu kutuyu almak için o şişeyi seve seve verirdin,
Çöpçü!”

Kendini derin bir uykuya böyle hazırladıktan sonra eve
yollandı. Hırsı öyle büyüktü ki kafası yarıyı geçip üçte ikiye,
onu geçip dörtte üçe, oradan bütün her şeyi ele geçirmeye
uzanmıştı. “Yok ama o kadarı da olmaz,” diye düşündü, yü-
rüdükçe sakinleşerek “Zaten bizi satın almasa da başına aynı
şey gelecek. Hepsini istersek hiçbir şey alamayız.”

Herkesi öyle kendimize göre yargılıyoruz ki bizi satın
almayabileceği, dürüst çıkabileceği, fakir kalmayı tercih ede-
bileceği aklına gelmiyordu hiç. Bu düşünce belirir gibi olun-
ca hafiften ürperdi ama belirdiği gibi kaybolduğu için bu
ürperti fazla uzun sürmedi.

“Paranın zevkini iyi aldı,” dedi Wegg; “paranın zevkini
iyi aldı, artık bunu yapamaz.” Kaldırımında topallaya topallaya
giderken bu sözler adeta bir nakarata dönüştü. Bu şarkıya
adımlarıyla tempo tutarak (kendi ayağıyla picno, tahta baca-
ğıyla forte) sokakları inlete inlete ilerledi, “Paranın zevkini
iyi aldı, paranın zevkini iyi aldı, artık bunu yapamaz.”

Silas ertesi gün bile kendini bu ahenkli nakaratla rahatlatıyordu. Sabahın köründe yataktan kaldırılmış, avlunun kapısını açıp Küçük Tepeyi taşımaya gelen arabaları içeri almıştı. Günler haftalar boyu süreceği anlaşılan bu uzun çalışmayı izlerken gözünü bile kırpmıyordu ve ne zaman (tozda boğulmamak için) gözlerini işçilerden hiç ayırmadan küçük bir kül devriyesine çıksa hâlâ bu şarkıya tempo tutarak yürüyordu: “Paranın zevkini iyi aldı, paranın zevkini iyi aldı, artık bunu yapamaz.”

VIII

Uzun Yolculuğun Sonu

Yük arabaları, şafaktan günbatımına kadar sıra sıra gelip gittiği halde, kül yığınının görünümünde büyük bir değişiklik olmuyordu ama günler ilerledikçe yığın yavaş yavaş erimeye başladı. Lordlarım, Beyefendiler ve saygıdeğer Meclis Üyeleri, tozlan küreyip közleri tırmıklayarak iddialı bir başarısızlık dağı oluşturmuşsanız, onu ortadan kaldırmak için saygıdeğer ceketlerinizi çıkarmanız ve kraliçenin bütün atlarıyla bütün adamlarının gücüyle çalışmanız gerekir yoksa o dağ, üzerimize yıkılıp bizi diri diri gömer.

Evet, filhakika, Lordlarım, Beyefendiler ve saygıdeğer Meclis Üyeleri, ilmihalinizi buna uygularsanız, Allah'ın yardımıyla da uygulamanız lazım zaten, göreceğiniz budur. Zira işler öyle bir noktaya gelmişse, elimizde fakirleri kurtaracak muazzam bir hazine olduğu halde, fakirlerin en adamlıklıları merhametimizden tiksindir, başlarını bizden saklar ve içimizde açlıktan ölerek hepimizi utandırır noktaya gelmişse, refahla bağdaşmayan, devamı olmayan bir noktadır bu. Podsnapçılık İncil'inde yazılı olmayabilir; Ticaret Kurulu toplantılarında atılan nutuklarda bulamazsınız bu kelimeleri; ama kainatın temelleri atıldığından beri doğru-

dur bunlar ve kainatın temelleri onu İnşa eden tarafından yıkılana kadar da doğru kalacaktır. Böbürlendiğimiz bu eserimiz, kıyafetlerini bile isteye yırtan, vitrinleri kıran, gürbüz profesyonel dilenciler için dehşet verici değildir belki ama kaderin sillesini yemişlere acımasız darbeler indirir, daha iyisini hak ettiği halde talihi yaver gitmeyenler için korkunçtur. Onu tamir etmek zorundayız Lordlarım, Beyfendiler ve saygıdeğer Meclis üyeleri, yoksa bir kötü zamanında o bizi sakatlayacak.

İhtiyar Betty Higden, kadınlı erkekli pek çok dayanıklı mahlûkun, hayat yollarında nafakalarını çıkarmaları gibi, çıktığı hac yolculuğunda kendini idare etmişti. Sabırla, kıt kanaat hayatını kazanmak ve hayır kurumlarının eline düşmeden sessizce ölebilmek için – dünyadaki en büyük umudu buydu.

Çekip gittiğinden beri Bay Boffin'in evine ondan hiç haber gelmemişti. Hava sert, yollar kötü, morali düzgündü. Onun kadar dirayetli olmayan bir başkası böyle aksi etkilere yılabilirdi; dahası küçük takımı için aldığı borcu geri ödeyecek parayı biriktirememiş, işleri tahmininden kötü gitmişti ama iddiasın kanıtlamakta, bağımsızlığını korumakta ısrarlıydı.

İmanlı kadın! Sekreter'e "zaman zaman üzerine gelen geberiklikten" bahsettiğinde, azmi yüzünden pek basit bir şey gibi göstermişti. Gittikçe daha sık üzerine gelir olmuştu; gittikçe daha karararak, yaklaşan Ölümün gölgesi gibi. Bu gölgenin de diğer gölgeler gibi yaklaştıkça koyulması fiziksel dünyanın kuralı gereği idi, zira Betty Higden'ın üzerine düşen bütün ışık Ölümün arkasından geliyordu.

İhtiyar kadıncağz genel güzergah olarak Thames

Nehri'nden yukarı doğru ilerliyordu; eski evi de bu yolun üzerindeydi, onu tanıyan ve seven insanlar da. Terk ettiği evinin yakınlarında oyalandı bir süre, ördü satı, ördü sattı, sonra devam etti. Chertsey, Walton, Kingston ve Staines gibi güzel kasabalarda, birkaç hafta içinde tanınır oldu ama orada da çok durmadı.

Pazar kurulan yerlerde hemen yerini alırdı; pazar kurulmayan yerlerde ana caddenin en işlek yerini seçerdi (ki orası bile çok işlek sayılmazdı); başka zamanlar büyük malikânelere gider, sepetiyle birlikte içeri girmek için ricada bulunur, nadiren kabul edilirdi. Ama arabayla geçen hanımefendiler sık sık ondan alışveriş yapar, pırıl pırıl gözlerinden ve umutlu sözlerinden hoşnut kalırlardı. Bu özelliği ve tertemiz kıyafeti, eskiden varlıklı olduğuna dair bir efsane doğmasına neden olmuştu. Hiç kimseye hiçbir şeye mal olmadan konu edildiği kişiye paye veren böyle efsaneler pek tutulur.

Thames üzerindeki bu güzel, küçük kasabalarda, çit dalyanları üzerinden aşan suyun sesi, hatta durgun havalarda sazların hışırtısı bile duyulur; köprülerden çocuk nehir görünür, bebek gibi gamzeli gamzeli ağızlar arasından oynayarak akar gider, yol boyunca onu bekleyen pisliklerle kirlenmemiştir henüz, denizin derin çağrılarını da duymamıştır. Betty Higden'in böyle şeyler düşündüğünü iddia etmek aşırıya kaçmak olur; hayır düşünmüyordu; ama zaman zaman genç nehrin, onun gibi pek çoklarına yaptığı gibi seslendiğini duyuyordu, "Gel bana, gel bana! Ne zamandır kaçtığın acımasız utanç ve dehşet seni yakalayacak olursa gel bana! Ebedi ordu donatım subayı tarafından Kurtarma Memuru tayin edildim; işimi yapmazsam takdir görmem. Benim

göğsüm, fukara bakıcılarının göğsünden yumuşaktır; benim kollarımda ölüm, fukara koğuşlarında ölmekten huzurludur. Gel bana!”

Eğitim görmemiş zihninde daha yumuşak hayallere de yer vardı. Şu güzel evlerin içindeki şu ekabirler ve çocukları ona baktıklarında, gerçekten aç olmanın, gerçekten üşümenin nasıl bir şey olduğunu anlarlar mıydı? Kendisinin onlara hayret ettiği gibi onlar da kendisine hayret ediyorlar mıydı? Ömürleri uzun olsun, o tatlı, gülen çocuklar! Hasta Johnny’yi kollarında görseler merhametten ağlarlar mıydı? Johnny’yi o küçük yatakta ölmüş görseler anlarlar mıydı? Ömürleri uzun olsun! Dışarısı karardıkça içerideki ateş pencerelerini daha bir aydınlatan orta halli evlere bakınca da düşünürdü. Aileler geceleyin içeride toplandıklarında, panjuru kapatıp ışığı kesmelerinin biraz umursamazlık olduğunu düşünmek aptalcaydı. Işıkları yanan dükkânlara bakınca da düşünürdü, acaba sahipleri arka odada mı içiyorlardı çaylarını –o kadar da uzak sayılmazdı arka oda, çayla kızarmış ekmeğin kokusu, ışıkla karışık sokağa kadar gelirdi– acaba kendi sattıkları şeyleri yerler, kendi sattıkları şeyleri mi giyerlerdi, ticaretini yaptıkları için daha büyük bir keyifle. Geceleyin uyuyacağı yere giden ıssız yolun yakınındaki mezarlığa bakınca da düşünürdü. “Ah, ah! Bu karanlıkta, bu havada ölülerle ben başbaşayız! Sıcak evlerinde oturanlara ne mutlu.” Kadıncağız kimseye haset etmiyor, kimseye bir şeyi çok görmüyordu.

Ama elden ayaktan düştükçe içindeki eski korku artıyor ve onun taban tepe tepe bulduğundan daha fazla gıda buluyordu. Bazen o insanı mahcup eden sahneyi görürdü, kimsesiz bir mahlûk –ya da paçavralar içinde, aralarında çocuklar da olan kadınlı erkekli veya sırf kadın, sırf erkek

gruplar, biraz ısınmak için küçük kemirgenler gibi birbirlerine sokulmuşlar– bir kapıda bekleyip duruyorlar, bir vakfın maaşlı savuşturmacısı, kirli işini yapıp onları bezdirerek oradan uzaklaştırmayı başarana kadar. Bazen kendisi gibi fakir ve namuslu birini görürdü, kocaman, boş, çıplak bir Düşkünler Evine kapatılmış, gücü tükenmiş bir akrabasını ya da arkadaşını görmek için kilometrelerce süren bir hac yolculuğuna çıkmış; bu Düşkünler Evi oturduğu yere öyle uzaktır ki Bölge Hapishanesini andırır (zaten kırsal kesimde ufak tefek suç işleyenler için en büyük ceza hapishanesinin uzaklığıdır), yemekleri, yatakları, hasta bakımı da bir ceza kurumundan farksızdır. Bazen birisinin yüksek sesle okuduğu gazeteye kulak kabartırdı ve Nüfus Dairesi Başkanının, bir hafta içinde yokluktan ve hava şartlarından ölen birimler hakkındaki açıklamasını dinlerdi; bu Kayıt Meleğinin genel toplamda daima onlar için ayrı bir yeri vardı sanki, virgülden sonraki küsurlar hanesinde. Bütün bunları, erişilmez ihtişamımızla bizim, asla dinleyemeyeceğimiz şekilde dinliyordu, Lordlarım, Beyefendiler ve sevgili Meclis Üyeleri ve onlardan öfkeli Umutsuzluğun kanatlarıyla kaçıyordu.

Bu bir benzetme zannedilmesin. İhtiyar Betty Higden, ne kadar yorgun olsa, ayakları ne kadar ağrısa yine kalkıp yürümeye başlardı, Hayır kurumlarının eline geçme dehşeti kabardığında. İyi Samiriyeli'yi, insanları kovalayan bir gazap meleği haline getirmek de kayda değer bir Hıristiyanlık başarısı olsa gerek; ama Betty'nin durumu böyleydi ve onun gibi daha nice niceleri var.

İki hadise bir araya gelip o eski, akıldışı korkuyu yoğunlaştırdı çünkü insanlar çoğunlukla akıldışı davranır, ateş olmayan yerden duman çıkarırlar.

Günün birinde bir Pazar yerinde, önüne satmak için koyduğu ufak tefekle, bir han kapısı önündeki sırada oturuyordu ki savaştığı o geberiklik öyle bir üzerine çullandı ki karşısındaki görüntü gözlerini terk etti; görüntü geri döndüğünde kendini yerde buldu, başı iyi kalpli bir pazarcı kadının kucağındaydı ve etrafında küçük bir kalabalık toplanmıştı.

“Nasılsın annecim, daha iyi misin?” diye sordu kadınlarından biri. “Biraz toparlanabilecek misin?”

“Hastalandım mı ki?” diye sordu ihtiyar Betty.

“Bayılır gibi oldun,” dediler cevaben, “ya da nöbet gibi bir şey geçirdin. Debelenmedin ama kaskatı, uyuşmuş gibi durdun.”

“Ya!” dedi Betty, hafızasını tazeleyerek. “Uyuşukluk demek. Evet. Bazen oluyor öyle.”

Geçmiş miydi peki? diye sordu bir kadın.

“Geçti,” dedi Betty. “Eskisinden bile daha sağlam olacağım. Çok teşekkür ederim, canlarım, siz de benim yaşıma geldiğinizde yardım edenleriniz çok olsun!”

Ayağa kalkmasına yardım ettiler ama hâlâ pek duramadığından tekrar sıraya oturttular.

“Başım biraz dönüyor, ayaklarım da ağırlaşmış gibi,” dedi ihtiyar Betty, yüzünü daha önce konuştuğu kadının göğsüne dayayarak “Birazdan düzelirim. Bir şeyciğim kalmaz.”

“Sorsana,” dedi ayakta duran çiftçilerden biri, yemek yediği handan yeni çıkmıştı, “kimi kimsesi yok muymuş?”

“Kimin kimsen yok mu anne?” diye sordu kadın.

“Evet, tabii,” dedi Betty. “Beyefendinin sorduğunu duydum da hemen cevap veremedim. Çok var. Benim için meraklanmayın, canım.”

“Peki yakınlarda kimsen var mı?” diye sordu erkek sesleri, kadın sesleri de onlara eşlik edip nakaratı uzattılar.

“Yakın sayılır,” dedi Betty doğrularak “Siz beni merak etmeyin, komşular.”

“Ama yolculuk edecek halde değilsin. Nereye gidiyorsun?” diye sordu merhamet korosu.

“Bütün mallarımı satıp bitirince Londra’ya gideceğim,” dedi Betty zorlukla doğrularak “Londra’da çok iyi arkadaşlarım var. Bir noksanım yok. Bana bir şey olmaz. Teşekkür ederim. Beni merak etmeyin.”

Sarı tozluklu, mor suratlı, iyi niyetli bir adam, kırmızı, yünlü atkısının üzerinden, “Bırakmamak lazım” dedi.

“Allah aşkına benimle uğraşmayın!” diye bağırdı ihtiyar Betty, üzerine üşüşen korkularla. “Şimdi çok daha iyiyim ve hemen gitmem lazım.”

Daha lafını bitirmeden sepetini kaptı, sendeleye sendeleye onlardan kaçmaya çalışıyordu ki aynı adam kolundan tutarak onu durdurdu ve onunla birlikte kasaba doktoruna gelmesi için ısrar etmeye başladı. Muazzam bir azimle kendini toplayan zavallı kadıncağz titreyerek onu kolundan adeta silkeledi ve kaçmaya başladı. Pazarla arasına iki üç kilometre girene, saklanıp biraz soluklanmak için, avlanan bir hayvan gibi bir çalının altına girene kadar da kendini emniyette hissetmedi. Ancak o zaman, kasabadan çıkarken omzunun üzerinden baktığını, yolun kenarında asılı duran Beyaz Aslan tabelasını, kıpır kıpır pazar tezgahlarını, eski gri kiliseyi, arkasından bakan ama peşinden gelmeye kalkışmayan küçük kalabalığı gördüğünü hatırlama fırsatını bulabildi.

İkinci korkutucu hadise de şuydu. Yine öyle kötüleşmiş,

sonra birkaç gün daha iyi olmuştu, tuttuğu yol nehir kıyısından gidiyordu ve yağmurlu mevsimlerde öyle sık taşkın olurdu ki yolun yerini göstermek için uzun, beyaz direkler dikilmişti. Onun olduğu yere doğru bir mavna çekiliyordu, seyretmek için kıyıya oturdu. Akıntı yüzünden aradaki halat gevşeyip suya batınca kafası aniden öyle allak bullak oldu ki mavnanın üzerinde ona ciddi ciddi el sallayan ölmüş çocuklarını, torunlarını gördüğünü zannetti; sonra halat tekrar gerilip, elmaslar saçarak sudan çıktığında titreşerek iki paralel ipe bölündü sanki ve uzaklarda olduğu halde garip bir tınlamayla ona çarptı. Tekrar gözlerini açtığında ne mavna, ne nehir ne de gün ışığı vardı, daha önce hiç görmediği bir adam yüzüne mum tutuyordu.

“Bayan,” dedi, “nereden geliyorsun, nereye gidiyorsun?”

Kadıncağz o sersemlikle bu soruya nerede olduğunu sorarak karşılık verdi.

“Ben havuz bekçisiyim,” dedi adam.

“Havuz bekçisi mi?”

“Ben bekçi yardımcısıyım, burada görevliyim, kanal havuzunun kapısı burası, bu da bekçi kulübesi. Bekçi de yardımcısı da bir gerçi, ikisi de aynı işi yapıyor, öteki adam hastaneye yattı, yerine ben bakıyorum. Hangi kilisedensin?”

“Kilise!” Çabucak sahra yatağından doğrulup el yordamıyla sepetini aramaya başladı, bir taraftan da dehşet içinde adama bakıyordu.

“Kasabada da aynı soruyu soracaklar,” dedi adam. “Seni burada misafir sayarlar olsa olsa. Hemen kendi bölgene gönderirler, bayan, son sürat. Yabancı bölgelere bu halde gelip de bakım talep edemezsin, olsa olsa misafir sayarlar.”

“Yine o geberiklik!” diye mırıldandı Betty Higden elini

başına koyarak. “Evet ona şüphe yok,” dedi adam. “Seni buraya ilk getirdiklerinde, geberiklik deseler hafif gelirdi. Hiç arkadaşın var mı, bayan?”

“Çok iyi arkadaşlarım var, efendi.”

“Senin için bir şey yapabileceklerini düşünüyorsan onları aramam tavsiye ederim,” dedi bekçi yardımcısı. “Paran var mı?”

“Az bir şey.”

“Sende kalsın istiyor musun?”

“Elbette!”

“Biliyorsun,” dedi bekçi yardımcısı, elleri ceplerinde omzunu silkip, felaket tellalı gibi başını iki yana sallayarak, “kasabaya gidersen kilise yetkilileri parayı elinden alır.”

“Ben de kasabaya gitmem.”

“Misafir olarak serbest bırakılman ve kendi kilise bölge-ne gönderilmen için elinde ne kadar para varsa alırlar,” dedi.

“Uyarın için teşekkürler, efendi, beni buraya aldığın için teşekkürler, iyi geceler.”

“Hele bir dur,” dedi bekçi yardımcısı, kapıyla arasına girerek. “Neden böyle titriyorsun, acelen ne bayan?”

“Aman efendi!” dedi Betty Higden. “Ben ömrü billah bu kilisecilerle savaştım, bunlardan kaçtım, bunlara bulaşmadan ölmek istiyorum.”

“Bilmiyorum,” dedi bekçi yardımcısı düşünceli düşünceli, “seni bırakmalı mıyım bilmiyorum. Alnının teriyle geçimini sağlayan dürüst bir adamım ben, seni bırakırsam başım belaya girebilir. Daha önce de başım belaya girmişti, ne demek olduğunu bilirim, artık daha dikkatli davranıyorum. Buradan bir kilometre ötede –ya da yarım kilometre– ya yine geberiklik gelirse o zaman bana sormazlar mı, dürüst

bekçi yardımcısı neden onu sağ salim kiliseye teslim etmek yerine gitmesine izin vermiş diye? Onun konumundaki bir adam bunu yapmalıydı, diyebilirler,” dedi bekçi yardımcısı, Betty’nin dehşetinin tellerine kurnazca vurarak; “onu sağ salim kiliseye teslim etmeliydi. Onun gibi bir adamdan bu beklenirdi.”

Kapının ağzında duran zavallı, endişe yorgunu, yol yorgunu kadın ellerini kavuşturarak gözyaşlarına boğuldu, büyük bir ızdırapla adama dua ediyor gibiydi.

“Sana söyledim efendi, benim çok iyi arkadaşlarım var. Bu mektup ne kadar doğru konuştuğumu gösterir, onlar benim için de teşekkür eder.”

Bekçi yardımcısı mektubu ciddi bir suratla açtı ama yazanları okurken yüzü hiç değişmedi. Okuma bilse değişebilirdi tabii.

“Azıcık param var derken ne kadardan bahsediyordun bayan?” diye sordu dalgın bir havayla.

Hemen ceplerini boşaltan ihtiyar Betty, masanın üzerine bir şilin, iki yarımılık birkaç da peni koydu.

“Seni sağ salim kiliseye vermek yerine gitmene izin verirsem,” dedi yardımcı parayı gözleriyle sayarak, “kendi isteğinle bunları burada bırakır mısın?”

“Al, efendi, al, hepsi senin olsun, teşekkür ederim!”

Mektubu ona geri verip paralan birer birer cebine atan bekçi yardımcısı, “Ben hayatımı alnımın teriyle kazanıyorum,” diyerek bu mütevazı geliri büyük emekler sarfederek kazanmış gibi elinin tersiyle alnını sildi, “sana mani olmaya çağım. İstedğin yere git.”

Adam onu bırakır bırakmaz kendini bekçi kulübesinden dışarı attı ve sarsak adımlarla yine yola koyuldu. Ama ileri

gitmeye de geri dönmeye de korkuyordu; önündeki küçük kasabanın göğe vuran aydınlığında kaçtığı şeyi görüyordu, ardında bıraktığı her yerde, pazar yerlerinin her taşında da karmakarışık bir dehşet vardı; arka yollara saptı, kafası karıştı, yolunu kaybetti. O gece Samiriyeli'nin son onaylanmış biçiminden kaçıp bir çiftçinin saman yığınınına sığındı; o ıssız gecede Samiriyeli'nin kendisi yolun karşısından geçip gitse, kurtuldum diye Allah'a dua ederdi – bunu varın bir düşünün iyi Hristiyanlar.

Sabah onu yine ayakta buldu ama kararlılığı olmasa da düşüncelerinin berraklığı azalmıştı. Gücünün onu terk ettiğini, hayat mücadelesinin neredeyse sonuna geldiğini anladığı halde koruyucularına gitmenin bir yolunu düşünemiyor, hatta bu fikir aklından bile geçmiyordu. Her şeyi bastıran dehşet, o inatçı, rezil olmadan ölme kararlılığı zayıflayan zihninde kalan son iki şeydi. Hayatı boyunca uğruna mücadele ettiği şeyi gerçekleştirme arzusuyla yoluna devam etti.

Bu küçük hayatın ihtiyaçlarının çekildiği zaman gelmişti. Şu ileriki tarlaya ziyafet sofrası kursalar bir lokma yiyemezdi. Hava soğuk ve yağmurluydu ama farkında bile değildi. Ele geçirilmekten korkan bir suçlu gibi saklana saklana yoluna devam ediyordu zavallı kadın, hava aydınlıkken düşüp kalmaktan ve canlı bulunmaktan ödü kopa kopa. Bunun son gecesi olmasından hiç korkusu yoktu.

Gömleğinin göğsüne dikilmiş kefen parasına hiç dokunmamıştı. Bu günü atlatıp, karanlığın örtüsü altında ölebilse, kimseye muhtaç olmadan ölmüş olacaktı. Ondan önce yakalanırsa, dilenci olduğu ve para taşımaya hakkı olmadığı söylenerek parası elinden alınacak, feci bir düşkünler evine gönderilecekti. Kendi amacına ulaşabilirse, mektup parayla

birlikte göğsünde bulunacak, o kibar insanlara geri verildiğinde, “İhtiyar Betty Higden bunun kıymetini bildi; hakkını verdi; yaşadığı müddetçe bunun o korktuğu insanların eline düşmesini izin vermedi,” diyeceklerdi. Çok mantıksız, tutarsız, aptalca bir düşünceydi bu ama ölüm vadisinde dolaşanlar biraz aptallaşır; düşük gelirli, tükenmiş, ihtiyar insanların düşünme şekilleri de hayatları kadar sıradandır ve senede on bin pound gelirleri olsa kuşkusuz Fakirler Kanunu’muza daha sağduyulu bir yaklaşım geliştirebilirler.

Arka yolları takip edip insanlardan uzak durarak, saklana saklana kasvetli günü akşam etti bu çilekeş kadın. Ancak başka başıboş kaçakların aksine, gün ilerledikçe gözlerinde parlak bir ateş, zayıf kalbinde bir çarpıntıyla, “Allah bu günü atlatmama yardım eder!” diyordu adeta coşkuyla.

Samiriyeli’den kaçarken hangi hayali eller yol gösteriyordu ona; mezarda susmuş hangi sesler konuşuyordu onunla; ölmüş çocuğu nasıl kollarında hayal ediyor, üşümesin diye nasıl şalını düzeltip duruyordu; ağaçlar nasıl da kulelere, çatılara, çan kulelerine benziyordu; ne atlılar koşuyordu peşinden bağırarak, “İşte şurada! Dur! Betty Higden, dur!” ve yaklaştıkça dağılıp gidiyorlardı; bunlar anlatılmadan kalsın. Yürüyüp saklanarak saklanıp yürüyerek, bir katılmış de bütün ülke peşindeymiş gibi günü tüketip geceye kavuştu, zavallı zararsız mahlûk.

“Bataklık gibi bir yerler,” diye mırıldanıyordu bazen, hac yolculuğunda, başını kaldırıp da etrafındaki gerçek nesneleri seçebildiğinde. Karanlıkta, ıııklı pencereleri olan kocaman bir bina vardı karşısında. Arkasındaki yüksek bacadan duman çıkıyor, yanında dönen su değirmeninin sesi duyuluyordu. Binayla arasında, üzerine ışıkların yansıdığı bir su

birikintisi vardı, kıyısında da birkaç ağaç. “Yüce rabbime şükürler olsun,” dedi Betty Higden, kurumuş ellerini havaya kaldırarak, “yolculuğumun sonuna geldim!”

Ağaçların arasında, aradaki dalların arkasından ışıklı pencerelerin hem kendilerini hem de sudaki yansımalarını görebileceği bir ağaç gövdesine kadar süründü. Derli toplu küçük sepetini yanına koydu ve yere çöküp sırtını ağaca verdi. Bu ona Çarmıh’ın dibini hatırlattı ve kendini onun üzerinde ölene sundu. Gücü, göğsündeki mektubu görülecek şekilde düzeltmesine yetti. Sonra da onu terk etti.

“Burada güvendeyim,” oldu uyuşan beyninin son düşüncesi. “Çarmıh’ın dibinde ölü bulunduğumda, benim gibi bir insan bulacak beni; şu karşıkı ışıkların orada çalışan biri. Artık ışıklı pencereleri göremiyorum ama oradalar. Bunun için şükran duyuyorum.”

Karanlık gitmiş, üzerine eğilen bir yüz. “Güse hanım mı bu?”

“Ne dediğini anlamıyorum. Dur dudaklarını şu kanyakla ıslatayım biraz. Onu getirmeye gitmiştim. Çok mu uzattım?”

Gür, siyah saçlarla gölgelenmiş bir kadın yüzüydü bu. Genç ve güzel bir kadının samimi yüzüydü. Ama bu dünyada işim bittiğine göre bu bir melek olmalı.

“Öleli çok oldu mu?”

“Ne dediğini anlamıyorum. Dur dudaklarını bir daha ıslatayım. Olabildiğince çabuk döndüm, yabancılardan korkarsın diye de kimseyi yanımda getirmedim.”

“Ölmedim mi ben?”

“Ne dediğini anlamıyorum. Sesin öyle alçak, öyle boğuk ki duyamıyorum. Beni duyuyor musun?”

“Evet.”

“Evet mi dedin?”

“Evet.”

“İşten dönüyordum, şu arkadaki patikadan (dün gece vardiyasıındaydım), bir inilti duydum ve seni burada buldum.”

“Nerde çalışıyorsun canım?”

“Nerde mi dedin? Kâğıt değirmeninde.”

“Nerede?”

“Gökyüzüne baktığın için göremezsın. Yakında. Benim yüzümü görebiliyor musun, gökyüzüyle senin aranda?”

“Evet.”

“Seni kaldırıyım mı?”

“Daha değil.”

“Başını koluma da mı almayayım? Özene özene kaldırı-
rım, anlamazsın bile.”

“Daha değil. Kâğıt. Mektup.”

“Göğsündeki şu kâğıt mı?”

“Hay yaşa!”

“Dur dudaklarını tekrar ıslatayım. Açayım mı? Okuyayım mı?”

“Hay yaşa!”

Mektubu hayretle okuyor ve yanında çömeldiği hareketsiz yüze yeni bir ifadeyle, fazladan bir ilgiyle bakıyor. “Bu isimleri biliyorum. Çok duydum.”

“Bu mektubu gönderir misin canım?”

“Anlamıyorum. Dur dudaklarınla alnını yeniden ıslatayım. Tamam. Ah zavalıcılık, zavallı!” Bu kelimeleri dökülen gözyaşları arkasından söylemişti. “Ne istedin? Dur kulağımı iyice yaklaştırayım.”

“Mektubu gönderir misin canım?”

“Yazanlara mı? İsteğin bu mu? Gönderirim tabii.”

“Onlardan başka kimseye vermezsin di mi?”

“Hayır.”

“Sen de yaşlanacaksın, sen de ölüm döşeğine düşeceksin, yemin et canım, başka kimseye vermeyeceksin değil mi?”

“Vermem. Yemin ederim.”

“Kiliseye vermezsin değil mi?” Vücudu kasılmıştı.

“Hayır. Yemin ederim.”

“Kilisenin bana dokunmasına, hatta bakmasına bile izin verme olmaz mı?” dedi büyük mücadeleyle.

“Hayır. Yemin ederim.”

Tükenmiş, ihtiyar yüzü bir şükran ve sevinç bakışı aydınlattı. Gökyüzüne sabitlenmiş karanlık gözler anlam kazanarak, gözyaşlarının döküldüğü merhametli yüze döndü ve yaşlı dudaklar gülümseyerek sordu: “Adın ne canım?”

“Lizzie Hexam.”

“İyice çirkinleşmişimdir herhalde. Beni öpmeye korkar mısın?” Soğuk ama gülümseyen ağıza hemen dokunuveren dudaklar verdi cevabı.

“Hay yaşa! Şimdi beni kaldırabilirsin, canım.”

Lizzie Hexam usulca, ak saçlı, ıslak başı yerden kaldırdı, ta gökyüzünün yedinci katına kadar.

IX

Birisi Bir Kehanette Yer Alıyor

“BU HEMŞİREMİZİ GÜNAHKÂR DÜNYANIN SEFALETİNDEN KURTARMA LÜTFUNDA BULUNDUĞUN İÇİN EN KALPTEN ŞÜKRANLARIMIZI SUNARIZ SANA.” Dua kitabından bu satırları okuyan Frank Milvey’in sesi biraz huzursuzdu, zira hemşiremizin ardından bu sözleri söylemeye yüzümüz olmadığını, bazen hemşirelerimizin de biraderlerimizin de arkasından bu sözleri okurken dilimizin dolandığını hissetmeden edemiyordu.

Zifos –cesur merhume, başka türlü kendisinden ayrılmayacağını bildiği için kaçıp gidene kadar hiç sırtını çevirmemişti ona– Zifos da kalpten şükran sunacak halde değildi. Zifos’un bu yaptığı bencillik de olsa hoş görülebilir belki çünkü hemşiremiz onun için anneden ileri olmuştu.

Bu sözler, nehir kıyısındaki bir mezarlıkta Betty Higden’ın külleri üzerinde okunmuştu; ne olduğu öyle belirsizdi ki bu mezarlığın, içinde tek bir mezartaşı yoktu, sadece ot bürümüş tümsekler vardı. Bu kayıt kuyut çağında, mezarlarının yerini belirtecek bir şey konması için de yardım makbuzu kesebilseydik, mezar kazıcılarla, tabutçuların

itirazı olmazdı herhalde; böylece yeni nesiller nerede kimin yattığını bilirdi; böylece eve dönen asker, denizci, göçmen, babasının, annesinin, oyun arkadaşının, nişanlısının istira-hatgahını bulabilirdi. Ne de olsa hepimiz gözlerimizi kal-dırıp ölümden eşit olduğumuzu söylüyoruz, gözlerimizi aşağı indirip bu sözü, bu dünyada hayata geçirebiliriz. Duygusal mı olur acaba? Ama sizin ifadenizle, Lordlarım, Beyefen-diler, Meclis Üyeleri, kalabalıklarımıza baktığımızda, azıcık duyguyu alacak bol bol yer görmez miyiz?

Duayı okuyan Rahip Frank Milvey'in yanında minyon karısı, Sekreter John Rokesmith ve Bella Wilfer vardı. Zifos dışında, bu fakir mezarın başında matem tutanlar bu ka-dardı. Elbisesine diktığı paraya tek kuruş eklenmemişti: Bu onurlu kadının ne zamandır yaptığı plana uyulmuştu.

"Kafamdan çıkaramıyorum," dedi Zifos, tören bittikten sonra teselli kabul etmeyen kafasını kilise kapısına dayaya-rak. "Hiç kafamdan çıkaramıyorum, bazen biraz terslenir-dim ona, düşündükçe içim acıyor."

Zifos'u rahatlatmaya çalışan Rahip Milvey, içimizden en iyilerinin bile Tezgahının çarkını çevirirken zaman za-man teklediğini, hepimizin pek zayıf, zorlanan, kusurlu, is-tikrarsız bir güruh olduğumuzu anlattı.

"O öyle değildi, efendim," dedi Zifos, bu iç karartıcı te-selliği, merhum koruyucusuna bir hakaret gibi alarak. "Biz kendi adımıza konuşalım. O bütün vazifelerini yerine getir-di. Benimle uğraştı, bakımlıklarla, kendisiyle, her şeyle. Ah Bayan Higden, Bayan Higden, senin gibi bir kadın, anne, işçi milyonda bir, milyonda bir."

Zifos bu yürekten sözlerle başını kilise kapısından kal-dırıp tekrar köşedeki mezara götürdü ve oraya dayayıp tek

başına ağlamaya başladı. “Üzerinde bu candan figürle,” dedi Rahip Frank Milvey, eliyle gözlerini silerek, “hiç de fakir bir mezar gibi durmuyor. Westminster Abbey’deki heykelli mezarlardan çok daha zengin bence!”

Onu kendi haline bırakıp küçük kapıdan çıktılar. Kâğıt değirmeninin çarkı buradan duyuluyor ve kış manzarasını adeta yumuşatıyordu. Daha yeni gelmişlerdi. Lizzie Hexam, içine Bay Rokesmith’in mektubunu koyduğu ve talimatlarını sorduğu mektuba ilaveten bir iki şey daha anlatmıştı: İniltiyi nasıl duyduğunu, ondan sonra olanları, mezarlığa kadar eşlik ettikleri külleri değirmenin o temiz, güzel, boş deposuna koymak için nasıl izin aldığını, son isteklerin nasıl yerine getirildiğini.

“Hepsini, hatta bir kısmını bile tek başıma yapamazdım,” dedi Lizzie. “İstekten yana bir sıkıntım olmazdı da gücüm yetmezdi, buradaki idareci arkadaş olmasa.”

“Bizi karşılayan Yahudi değildi herhalde?” dedi Bayan Milvey.

(“Neden olmasın ki canım?” diye sordu kocası parantez içinde.)

“Beyefendi Yahudi evet,” dedi Lizzie, “karısı da Yahudi, beni onlara gönderen de Yahudi’ydi. Ama bence dünyada onlardan iyi bir halk yoktur.”

“Peki ya seni döndürmeye çalışırlarsa!” dedi Bayan Milvey, bir din adamının karısına yaraşır titizlikle.

“Ne yaparlarsa?” diye sordu Lizzie mütevazı bir gülüşle.

“Dinini değiştirmeye çalışırlarsa,” dedi Bayan Milvey.

Lizzie gülümsemeyi sürdürerek başını iki yana salladı. “Bana dinimi sormadılar bile. Hikâyemi sordular, ben de anlattım. Benden çalışkan ve sadık olmamı istediler, ben de söz

verdim. Burada çalışan herkese karşı görevlerini memnuniyetle yerine getiriyorlar, biz de aynı şekilde karşılık vermeye çalışıyoruz. Hatta sadece görevlerini yerine getirmekle kalmıyorlar, çok da düşünceli davranıyorlar.”

“Seni çok sevdikleri belli oluyor, canım,” dedi minyon Bayan Milvey, pek memnun görünmüyordu.

“Sevmediklerini söylesem nankörlük etmiş olurum,” dedi Lizzie, “çünkü kısa zamanda burada önemli bir mevkiye yükseldim. Ama onlar kendi dinlerinin gereklerini yerine getiriyor, bizi de rahat bırakıyorlar. Ne kendi dinlerinden ne de bizim dinimizden bahsediyorlar. Bu değişirmende bir tek ben olsam yine bir şey değışmezdi. O zavallının hangi din-den olduğunu bile sormadılar bana.”

“Canım,” dedi Bayan Milvey, kocasının kulağına eğilerek, “onunla konuşsan iyi olacak bence.”

“Canım,” dedi Rahip Milvey, munis, minyon karısının kulağına eğilerek, “ben o işi başkasına bıraksam iyi olacak. Şimdi hiç müsait bir durum yok. Ortalıkta konuşmaya meraklı çok adam var, yakında birini bulur.”

Onlar kendi aralarında konuşurken, Bella da Sekreter de dikkatle Lizzie Hexam’ı inceliyordu. Sözde katilinin kızıyla ilk kez karşılaşan John Harmon’ın, onun yüz hatlarını, tavırlarını dikkatle incelemek için kendine has sebepleri olması doğaldı. Bella, kendi hayatı ve istikbali üzerinde bu kadar büyük etki yaratan bir suçun yanlışlıkla Lizzie’nin babasına yüklendiğini biliyordu; onun ilgisi de, Sekreter’inki gibi sır barındırmasa da doğaldı. İkisi de gerçek Lizzie Hexam’dan çok daha farklı bir şey görmeyi beklemişti ve bu şekilde kendisi farkında olmadan ikisini bir araya getirmişti.

Kâğıt değirmeninin yanındaki tertemiz köye kadar yürümüşler, Lizzie'nin aynı işyerinde çalışan orta yaşlı bir çiftin yanında kaldığı küçük eve gitmişler, Bayan Milvey'le Bella yukarı çıkıp odasını görmüşlerdi ki, değirmenin kampanası çaldı. Lizzie'nin bir süreliğine gitmesi gerekince Sekreter'le Bella ne yapacaklarını bilmez halde küçük sokakta kaldılar; Bayan Milvey köy çocuklarının peşine düşmüş, kendini onların İsrail çocuklarına dönüşme tehlikesi olup olmadığını araştırmaya vakfetmişti; Rahip Frank'e gelince –doğrusu– ruhani işlevlerinin bu cephesini savsaklayıp, ortadan kaybolmayı tercih etmişti.

Uzun bir sessizlikten sonra Bella: “Üstlendiğimiz vazife hakkında konuşsak daha iyi olmaz mı Bay Rokesmith?” diye sordu.

“Elbette,” dedi Sekreter.

“Herhalde,” dedi Bella biraz kekeleyerek, “bu vazife ikimize de verildi. Yoksa ikimiz de burada olmazdık değil mi?”

“Herhalde,” dedi Sekreter.

“Bay ve Bayan Milvey'le birlikte gelebileceğimi söylediğimde,” dedi Bella, “Bayan Boffin gitmemi özellikle rica etti, ona Lizzie Hexam hakkında karınca kararınca rapor verebilmem için –öyle pek büyük kıymeti yok, Bay Rokesmith, sadece kadın gözüyle olması dışında– hatta belki bu bile sizin gözünüzde daha kıymetsiz hale getirebilir.”

“Bay Boffin de beni aynı maksatla gönderdi,” dedi Sekreter.

Konuşurken küçük sokaktan çıkıp nehir kıyısında ağaçlık bir alana giriyorlardı.

“Lizzie hakkındaki düşünceleriniz olumlu mu Bay Rokesmith?” diye devam etti Bella, bütün adımları kendisinin attığının bilincinde.

“Çok olumlu.”

“Ne güzel! Çok saf bir güzelliği var değil mi?”

“Çarpıcı bir görünümü var.”

“İnsana dokunaklı gelen hüzünlü bir hali var. En azından ben – yanlış anlamayın Bay Rokesmith, size kendi naçiz fikrimi benimsetmeye çalışmıyorum,” dedi Bella, mahcup bir tavırla özür dileyip, meramını açıklayarak, “karşılıklı konuşalım diye söylüyorum.”

“O hüznü ben de fark ettim,” dedi Sekreter sesini biraz alçaltarak, “umarım geri alınan şu haksız itham yüzünden değildir.”

Konuşmadan bir müddet yürüdükten sonra Bella, çaktırmadan Sekreter’e bir iki kere baktıktan sonra aniden patladı: “Rica ederim Bay Rokesmith, böyle katı olmayın, bana böyle soğuk davranmayın; gönül indirin! Sizinle iki eşit gibi konuşmak istiyorum.”

Sekreter’in birden yüzü aydınlandı: “İnanın bana sizi düşündüğüm için böyle davranıyorum. Doğal davranırsam yanlış anlamanızdan korktuğum için kendimi mesafeli davranmaya zorluyordum. Buyrun. Yok bilin.”

“Teşekkür ederim,” dedi Bella, küçük elini uzatarak. “Beni affedin.”

“Hayır!” diye bağırdı Sekreter heyecanla. “Siz beni affedin!” Çünkü Bella’nın gözlerinde yaşlar vardı ve dünyadaki bütün pırıltılardan daha güzel görünüyordu ona (gerçi taşıdıkları sitemle onu can evinden vuruyorlardı).

Biraz daha ilerlemişlerdi. “Benimle konuşmak istemiştiniz,” dedi Sekreter, uzun süredir üzerine musallat olan gölgeyi silkelemiş halde, “Lizzie Hexam hakkında. Ben de lafa nereden başlayacağımı bilsem aynı konuda konuşmak istiyordum.”

“Artık nereden başlayacağınızı bildiğinize göre,” dedi Bella, kelimenin altına gamzelerinden birini koyarak onu italik yapmış gibi, “ne diyecektiniz söyleyin lütfen.”

“Muhakkak hatırlayacaksınız, Bayan Boffin’e yazdığı kısa ama özlü mektupta adının ve yaşadığı yerin aramızda sır olarak kalmasını rica etmişti.”

Bella başıyla onayladı.

“Benim vazifem bu ricayı neden yaptığını bulmak. O geri alınan suçlamaya rağmen halen üzerinde bir şaibe kalıp kalmadığını öğrenmem gerek, hem Bay Boffin’in talimatı böyle hem de ben çok istiyorum. Yani bu itham ona herhangi birisi karşısında, hatta kendi içinde bir mağduriyet yaşıyor mu?”

“Evet,” dedi Bella, düşünceli düşünceli başını sallayarak; “anlıyorum. Çok ferasetli, ince bir yaklaşım.”

“Belki farkına varmamışsınızdır, Bayan Wilfer ama siz onunla nasıl ilgilendiyseniz o da sizinle aynı şekilde ilgilendi. Siz nasıl onun güz – görünümü ve tavırlarından etkilendiyseniz o da sizinkilerden etkilendi.”

“Gerçekten de farkına varmamışım,” dedi Bella, yine gamzesiyle altını çizerek, “doğrusu zevkine...”

Sekreter gülümseyerek elini kaldırdı ve “bunu söylemesen daha iyi” der gibilerinden lafını böldü. Küçük şımarıklık teşebbüsü yanda kesilen Bella kulaklarına kadar kızardı.

“Bu yüzden de,” diye devam etti Sekreter, “gitmeden önce onunla yalnız konuşabilirsiniz, aranızda kolayca doğal bir sırdaşlık kurulacağına eminim. Elbette kimse sizden bu sırları açık etmenizi istemeyecek; isteseler de yapmazsınız zaten. Ama bu soruyu ona sormaya itirazınız yoksa –bu konudaki hislerinden emin olabilmemiz için– doğru bir cevap

alma şansınız hepimizden daha fazla. Bay Boffin bu konuya çok önem veriyor. Ben de,” diye ekledi Sekreter bir an durakladıktan sonra, “kendime has sebeplerle çok önem veriyorum.”

“Bu konuda bir faydam olabilirse,” dedi Bella, “çok mutlu olurum Bay Rokesmith; zira bugünkü hazin sahneden sonra kendimi dünyada epey faydasız hissetmeye başladım.”

“Öyle demeyin,” dedi Sekreter.

“Ama cidden böyle hissediyorum!” dedi Bella, kaşlarını kaldırarak.

“Bu dünyada bir başkasının yükünü hafifletebilen hiç kimse faydasız değildir,” dedi Sekreter.

“İnanın ben böyle bir şey yapmıyorum, Bay Rokesmith,” dedi Bella ağlamaklı.

“Babanız için de mi?”

“Benim kendini umursamayan, kolayca tatmin olan, sevecen, biricik babam! Tabii! O öyle zannediyor!”

“Öyle zannetmesi yeter,” dedi Sekreter. “Müdahale ettiğim için kusura bakmayın; kendinizi kınadığınızı duymak hoşuma gitmiyor.”

“Ama siz de zamanında beni kınamıştınız, beyefendi,” diye düşündü Bella somurtarak, “umarım başınıza açtığınız bu işten memnun kalmışsınızdır!” Ama bu manaya gelecek bir şey söylemedi. Hatta tam tersi manaya gelecek bir şey söyledi.

“Bay Rokesmith, birlikte doğal bir biçimde konuşmalıyız o kadar uzun zaman geçti ki başka bir konuyu açmaya biraz çekiniyorum. Bay Boffin. Ona ne kadar minnettar olduğumu biliyorsunuz, değil mi? Ona büyük saygı beslediğimi ve kendi cömertliğinden kaynaklanan güçlü bağlarla bağlı olduğumu biliyorsunuz.”

“Şüphesiz. En sevdiği arkadaşının siz olduğunu da biliyorum.”

“Bu da,” dedi Bella, “ondan bahsetmeyi çok zorlaştırıyor. Ama... Size iyi davranıyor mu?”

“Bana nasıl davrandığını görüyorsunuz,” dedi Sekreter, sabırlı ama gururlu bir havayla.

“Evet, üzüntüyle görüyorum,” dedi Bella hararetle.

Sekreter ona öyle ışıltılı bir bakışla baktı ki yüzlerce kez teşekkür etse bu kadar çok şey söylemiş olmazdı.

“Üzüntüyle görüyorum,” diye tekrarladı Bella, “ve genellikle bana kendimi çok kötü hissettiriyor. Çünkü bunu onayladığımın ya da bunda dolaylı bir payımın olduğunun düşünülmesine katlanamıyorum. Çok kötü hissediyorum çünkü servetin Bay Boffin’i bozduğunu kabul etme mecburiyetine katlanamıyorum.”

“Bayan Wilfer,” dedi Sekreter yüzünde güller açarak, “servetin sizi bozmadığını öğrenmenin beni ne kadar sevindirdiğini bilseniz, başkasından gördüğüm hakaretleri fazlasıyla telafi ettiğini de tahmin ederdiniz.”

“Lütfen benden bahsetmeyin!” dedi Bella, eldiveniyle sabırsızca kendisine vurarak. “Beni o kadar iyi tanımıyorsunuz...”

“Ne kadar, sizin kendinizi tanıdığınız kadar mı?” diye sordu Sekreter, onun sustuğunu görünce. “Siz kendinizi tanıyor musunuz?”

“Epeyce tanıyorum,” dedi Bella, kendinden umudu kesmiş sevimli bir edayla, “daha iyi tanıdıkça da pek matah bir şey görülüyor. Ama Bay Boffin’e dönelim.”

“Bay Boffin’in bana eskisi gibi davranmadığı, beni eskisi gibi görmediği,” dedi Sekreter, “inkâr edilemez. Fazlasıyla açık.”

“İnkâr etmek mi isterdiniz, Bay Rokesmith?” diye sordu Bella hayretle.

“Edebilsem ederdim tabii, sırf kendim için bile olsa.”

“Doğru,” dedi Bella, “sizi çok yoruyor olmalı, hem – bu ekleyeceğim şeyi yanlış anlamayacağınıza söz verir misiniz Bay Rokesmith?”

“Bütün kalbimle.”

“Bana öyle geliyor ki, zaman zaman,” dedi Bella tereddütle, “sizi kendi gözünüzde de biraz küçük düşürüyor olmalı?”

Başının bir hareketiyle bu sözü onaylayan ama hiç de onaylıyormuş gibi görünmeyen Sekreter dedi ki:

“İkimizin de oturduğu bu evdeki konumumun sıkıntılarına katlanmak için çok kuvvetli sebeplerim var, Bayan Wilfer. İnanın bana bu sebeplerin hiçbirisi parayla ilgili değil. Doğrudur, kaderin tuhaf oyunları yüzünden hayattaki mevkiimi kaybettim. Nazik ve hoş bir duygu yakınlığıyla, gördüğünüz (ve görmediğiniz) şeylerin gururumu kıracağını tahmin ediyorsunuz, ama beni sessizce bunlara katlanmaya mecbur bırakan başka kaygılarım var. Onlar çok daha kuvvetli.”

“Sanırım, Bay Rokesmith,” dedi Bella, gizemli sözlerinden duyduğu merakla ona bakarak, “kendinizi bastırdığınızı ve pasif davranmaya zorladığınızı fark ettim.”

“Haklısınız. Kendimi bastırıyorum ve belli bir şekilde davranmaya zorluyorum. Munis bir karakterim olduğu için boyun eğmiyorum. Belli bir maksadım olduğu için boyun eğiyorum.”

“İyi bir maksattır, umarım,” dedi Bella.

“İyi bir maksattır, umarım,” diye cevap verdi Sekreter, gözlerinin içine bakarak.

“Bazen bana öyle geliyor ki,” dedi Bella gözlerini kaçırarak, “Bayan Boffin’e duyduğunuz büyük saygı sayesinde dayanıyorsunuz.”

“Bunda da haklısınız. Onun için her şeyi yaparım, her şeye dayanırım. O iyi kalpli kadına duyduğum hürmeti ifade edecek kelime bulamıyorum.”

“Ben de aynı şekilde! Size bir soru daha sorabilir miyim Bay Rokesmith?”

“İstedığınız kadar sorabilirsiniz.”

“Bay Boffin’in değiştiğini gördükçe nasıl acı çektiğini görüyorsunuz değil mi?”

“Görmem mi, sizin de gördüğünüz gibi günbegün görüyorum ve ona acı verdiğim için büyük keder duyuyorum.”

“Siz mi acı veriyorsunuz?” diye çabucak bu sözü tekrarladı Bella, kaşlarını kaldırarak.

“Maalesef genelde ben sebebiyet veriyorum.”

“Belki bana söylediği gibi size de, her şeye rağmen onun dünyanın en iyi adamı olduğunu söylüyordur sık sık.”

“Kocasına olan o samimi, güzel bağlılığıyla size söylediğini sıkça duyuyorum,” dedi Sekreter yine aynı açık bakışlarla, “ama bana söylediğini doğrulayamayacağım.”

Bella bu bakışlara, bir an hülyalı, dalgın bakışlarla cevap verdikten sonra güzel başını, hayattan dersler çıkaran (en iyisinden) gamzeli bir filozof gibi birkaç kere yavaş yavaş salladı; iç geçirdi ve kendinden nasıl ümit kesmişse her şeyden de ümidini keserek teslim oldu.

Her şeye rağmen çok hoş bir yürüyüş olmuştu. Ağaçlarda yaprak, nehirde su sümbülü yoktu belki ama gökyüzünün güzel mavisi mevcuttu ve sudan yansiyordu; ayrıca akıntıyla aynı yönde esip suyu ürperten enfes bir rüzgâr vardı. İnsan

elinden çıkma hiçbir ayna yoktur ki, yansıtmış olduğu bütün görüntüler tekrar yüzeyinden geçse, bir dehşet ya da sıkıntı sahnesi göstermesin. Ama nehrin devasa dingin aynası, o sakin kıyılar arasında yansıtmış olduğu her şeyi yeniden gözler önüne serse, huzurlu, kırsal, çiçek çiçek olmayan hiçbir şey çıkmayacaktı sanki gün yüzüne.

Az önce dolmuş olan mezardan, Johnny'den ve daha başka şeylerden bahsederek yürümeye devam ettiler. Geri dönerlerken onları aramaya gelen tezcanlı Bayan Milvey'le karşılaştılar; köyde bir Hristiyan okulu olduğu, üzerindeki yegane Yahudi etkisinin de bahçesinde görüldüğü, çocuklar için korkulacak bir durum olmadığı bilgisiyyle gelmişti. Köye geri döndüklerinde Lizzie Hexam da kâğıt değirmeninden geliyordu. Bella kendi evinde onunla konuşmak üzere diğerlerinden ayrıldı.

"Fakir odamın kusuruna bakmayın," dedi Lizzie gülümseyerek onu buyur ederken ve ateşin yanında şeref konuklarına ayırdığı yere oturttu.

"Zannettiğin kadar fakir değil, canım," dedi Bella, "ben daha nelerini gördüm." Gerçekten de, bembeyaz bir baca içine yerleştirilmiş gibi gelen, daracık bir dönen merdivenle çıkıldığı, tavanı pek alçak, zemini pek yıpranmış olduğu ve kafesli penceresi pek küçük kaldığı halde, Bella'nın kiracı almak mecburiyetine kederlendiği, kendi evindeki odasından kat kat daha güzeldi.

İki kız ateşin yanında birbirlerine bakarken hava karar-maya başlamıştı. Loş odayı sadece ateş aydınlatıyordu. Şömine yerinde o eski mangal, alevler arasında da o eski boşluk olabiliirdi pekâlâ.

"Kendi yaşıma bu kadar yakın ve bu kadar güzel bir ha-

nımfendi tarafından ziyaret edilmek,” dedi Lizzie, “benim için yeni bir şey. Size bakmak büyük zevk.”

“Bana söyleyecek bir şey kalmadı,” dedi Bella kızarak, “çünkü ben de sana bakmanın büyük zevk olduğunu söyleyecektim, Lizzie. Ama bir başlangıç olmadan da başlayabiliriz değil mi?”

Lizzie, aynı güzellikte bir samimiyetle uzatılmış olan, güzel, küçük eli tuttu.

“Canım,” dedi Bella, sandalyesini biraz daha yakma çekip, yürüyüşe çıkacaklarmış gibi Lizzie’nin koluna girerek, “sana bir şey söylemekle görevlendirildim, büyük ihtimalle de yanlış söyleyeceğim ama becerebilsem doğru söylemek isterdim. Bay ve Bayan Boffin’e yazdığın mektupla ilgili. Nasıl desem. Evet! Demek istediğim şu.”

Bu mukaddemenin ardından Bella, Lizzie’nin o dokunaklı gizli kalma ricasına lafı getirdi, sonra özenle o haksız ithamdan ve geri alınışından bahsederek, bu ricayla uzaktan yakından alakası olup olmadığını sordu. “Bana öyle geliyor ki canım,” dedi Bella, işkadını havasıyla ilerleyişine kendisi de şaşarak, “bu konu sana acı veriyor ama ben de işin içine karışmış vaziyetteyim; çünkü –bilmem haberin var mı ya da tahmin ediyor musun ama– vasiyette adı geçen kız benim, kendisi lütfedip beni beğenseydi o talihsiz adamla evlenmem gerekecekti. Yani kendi rızam olmadan bu işin içine çekildim, sen de aynı şekilde, aramızda pek büyük bir fark yok.”

“Adını sık sık duyduğum Bayan Wilfer’ın siz olduğunuzu şüphem yoktu,” dedi Lizzie. “Tanımadığım dostumun kim olduğunu söyleyebilir misiniz?”

“Tanımadığın dostun?” dedi Bella.

“Zavallı babama yapılan ithamı geri alıran ve yazıp bana gönderen kişi.” Bella ondan bahsedildiğini hiç duymamıştı. Kim olduğuna dair en ufak bir fikri yoktu.

“Ona teşekkür etmek isterdim,” dedi Lizzie. “Benim için çok büyük bir şey yaptı. Günüñ birinde ona teşekkür etme-me izin vereceğini umuyorum. Bana bunun şeyle alakası var mı diye sormuştunuz...”

“İthamla,” diye hatırlattı Bella.

“Evet. Burada gizli ve münzevi bir hayat yaşamamla alakası var mı diye soruyorsanız, hayır yok.”

Lizzie Hexam başını iki yana sallayarak bu cevabı verdikten sonra bakışlarını ateşe çevirdi. Kavuşturduğu ellerindeki sakin kararlılık, Bella’nın zeki gözlerinden kaşmamıştı.

“Yalnız yaşadın mı çok?” diye sordu Bella.

“Evet. Benim için yeni değil. Babacığım hayattayken de gece olsun, gündüz olsun saatlerce yalnız kalırdım.”

“Kardeşin varmış, öyle mi?”

“Kardeşim var ama benimle arası bozuk. Çok iyi bir çocuk, ama, çalışkanlığıyla kendini kurtardı. şikayetim yok ondan.”

Gözleri ateşin ışılıtısında bu sözleri söylerken yüzüne bir an keder hakim oldu. Bella bunu fırsat bilip elini tuttu.

“Lizzie, kendi yaşında bir kız arkadaşın var mı bilmek istiyorum.”

“Hep yalnızdım, hiç arkadaşım olmadı,” cevabı geldi.

“Benim de,” dedi Bella. “Gerçi ben yalnız yaşamadım, doğrusu, daha yalnız olmayı istediğim anlar çoktur. Annemin yüzünün haşmetli köşelerinde ağrılarla Trajik bir Peri gibi ortalıkta dolaşmasından, Lavvy’nin hainliklerinden iyidir – tabii ikisini de çok severim o ayrı. Benimle arkadaş

olmanı çok isterdim, Lizzie. Mümkün mü sence? Belki kanarya kuşu kadar karakterim yoktur, canım ama bana güvenebilirsin.”

Ayaklarını yere bastırarak bir amacın yokluğundan başı dönen, küçük şeyler arasında koştururaktan kaprisli olmuş, bu şımarık, oyuncu, şefkatli mizacın bir büyüğü de yok değildi. Lizzie için öyle yeni, öyle hoş, hem kadınsı hem çocuksu bir şeydi ki onu hemen kazandı. Bella, içinde belli belirsiz bir şüphe taşıyormuş gibi başını yana eğip kaşlarını kaldırarak bir kez daha, “Ne dersin mümkün mü Lizzie?” dediğinde, Lizzie bunun mümkün olduğunu sorguya yer bırakmayacak şekilde gösterdi.

“Söylesene canım,” ded Bella, “sorun nedir, neden böyle yaşıyorsun?”

Lizzie giriş kabilinden, “Eminim senin pek çok aşışın vardır. ..” diye lafa başlamıştı ki Bella küçük bir hayret çığlığıyla onu böldü.

“Hiç de yok!”

“Bir tane bile mi?”

“Bilmem! Belki bir tane vardır,” dedi Bella. “Gerçekten de bilmiyorum. Eskiden bir tane vardı ama şu anda bu konuda ne düşündüğünü bilmiyorum. Belki yarım daha vardır (o salak George Sampson’ı hesaba katmıyorum tabii). Neyse beni boşver. Seni merak ediyorum asıl.”

“Birisi var,” dedi Lizzie, “beni sevdiğini söyleyen, tutkulu, öfkeli bir adam var, eminim seviyordur. Kardeşimin arkadaşı. Kardeşim onu ilk getirdiğinde içimde bir şeyler ondan kaçmak istedi ama onu son gördüğümde korkudan ödümü koparttı.” Sustu.

“Ondan kaçmak için mi geldin buraya, Lizzie?”

“Beni korkuttuktan hemen sonra geldim.”

“Burada da korkuyor musun ondan?”

“Genelde korkak bir yapım yoktur ama ondan daima korkarım. Londra’da olanlarla ilgili gazete okumaya, anlatılanları dinlemeye korkuyorum, birilerine bir fenalık yaptığını duyacağım diye.”

“O zaman ondan kendin için korkmuyorsun, öyle mi?” dedi Bella bu sözleri biraz kafasında çevirdikten sonra.

“Buralarda karşılaşsam kendim için de korkardım. Geceleri işe gidip gelirken hep etrafı kolluyorum.”

“Londra’da kendi kendine bir fenalık yapacağından mı korkuyorsun canım?”

“Hayır. Belki kendine bile zararı dokunabilir ama pek tahmin etmiyorum.”

“Öyleyse,” dedi Bella hünerle, “başka biri var sanki.”

Lizzie cevap vermeden önce bir an ellerini yüzüne kapattı: “Sözleri sürekli kulaklarımda yankılanıyor, onları söylerken duvara indirdiği yumruk hep gözümün önünde. Hatırlamaya değmeyeceğine ikna etmeye çalıştım kendimi ama bir türlü hafife almayı başaramadım. ‘Umarım onu öldürmem!’ dediğinde elinden kan damlıyordu.”

İrkilen Bella, Lizzie’nin beline sıkı sıkı sarıldı, sonra ikisi birlikte ateşe bakarken sakın, yumuşak bir sesle sordu:

“Öldürecekmiş ha! Kimi kıskanıyor bu adam?”

“Bir beyefendiyi,” dedi Lizzie. “Nasıl anlatacağımı bilmiyorum, benim çok üzerimde, hayat tarzımın çok üzerinde bir beyefendi, babamın ölüm haberini verdi bana ve o zamandan beri ilgisini eksik etmedi.”

“Seni seviyor mu?”

Lizzie başını iki yana salladı.

“Seni beğeniyor mu?”

Lizzie başını sallamayı bırakıp, elini, belinin çevresindeki canlı kuşağa bastırdı.

“Seni buraya gelmeye o mu yönlendirdi?”

“Hayır! Burada olduğumu bilmesini, beni nerede bulacağına dair en ufak bir ipucu edinmesini kesinlikle istemem.”

“Lizzie’ciğim! Neden?” diye sordu Bella bu çıkışa hayret ederek. Ama sonra Lizzie’nin yüzünü okuyup çabucak ekledi: “Yok, tamam. Nedenini söyleme. Aptalca bir soruydu. Anladım.”

Üzerlerine bir sessizlik çöktü. Lizzie başını eğmiş, ilk hayallerini besleyen alevlere bakıyordu, kardeşini içinden çekip aldığı o sefil hayattan ilk kaçışları onlara olmuştu.

“Artık her şeyi biliyorsun,” dedi gözlerini Bella’ya kaldırarak. “Eksik kalmadı. Hakiki dostum olan çok iyi bir amcanın yardımıyla buraya saklanmaya geldim. Hayatımın bir kısmında, babamla birlikte yaşarken bazı şeyler vardı –nedir diye sorma– onlara savaş açmıştım, düzeltmeye çalışıyordum. Babamı bırakmadan daha fazlasını yapamazdım; ama bazen vicdanımda ağırlık yapıyorlar. Elimden gelenin en iyisi yaparak zamanla onları silebilirim inşallah.”

“Hak etmeyen birine duyduğun bu zaafı da sil, Lizzie,” dedi Bella tatlı bir sesle.

“Hayır. Onu silmek istemiyorum,” dedi telaşla, “Onun bunu hak etmediğine inanmak istemiyorum, inanmıyorum. Bu bana hiçbir şey kazandırmaz, ama neler kaybettirir.”

Bella cevap vermeden önce, konuşkan küçük kaşları bir müddet ateşe itiraz etti:

“Sana baskı yaptığımı düşünme ama Lizzie, sence de huzur, umut, hatta özgürlük kazanmaz mısın? Böyle sakla-

narak yaşamaktanşa doğal, sağlıklı bir hayat sürmek daha iyi değil mi? Sorduğum için bağışla ama bu bir kazanç olmaz mı?”

“Bir kadının kalbinde – senin sözünü ettiğin zaaf varsa,” dedi Lizzie, “kazanç peşinde koşabilir mi?”

Bu soru, Bella’nın babasına da aktardığı hayat görüşüne öyle aykırıydı ki içinden, “Seni pis paragöz! Duydun mu bunu? Kendinden utanmıyor musun?” dedi ve kendi kendine küçük bir yumruk atmak için kollarını Lizzie’nin belinden çözdü.

“Demin sana çok şeyler kaybettireceğini söylemiştin, Lizzie,” dedi Bella, kendine bu cezayı verdikten sonra yeniden konuya dönerek, “ne kaybedeceğini söyler misin?”

“Gün boyu yanımda taşıdığım en iyi anılan, bana kuvvet veren en güzel şeyleri kaybederim. Onun eşiti olsaydım ve beni sevmiş olsaydı, onu daha iyi, daha mutlu yapmaya çalışacağıma, onun da aynı şeyi yapacağına inancımı kaybederim. Sırf boşa gittiğini düşünmesin diye bütün zorlukların üstesinden gelerek, onun sayesinde edindiğim azıcık eğitime verdiğim kıymeti kaybederim. Onun bir tür resmini kaybederim –ben bir hanımefendi olsaydım ve o beni sevseydi nasıl olacağını– o resim hep yanımda ve o yanımdayken kötü bir şey, yanlış bir şey yapamazmışım gibi geliyor bana. O değerli bilgiyi kaybederim; onu tanıdığımdan beri bana sadece iyiliği dokunduğu, benim içimde büyük bir değişiklik yaptığı bilgisini – ellerimdeki değişiklik gibi, eskiden nehirde babamın kayığında kürek çekerken ellerim kuru, çatlak, sert ve esmerdi, bu yeni iş onları yumuşatıp narinleştirdi, bak.”

Uzattığı elleri titriyordu ama takatsizlikten değil.

“Beni anla, canım,” diye devam etti, “bu dünyada benim

için o güzel resimden başka herhangi şey olabileceğini hayal dahi etmedim onun, senin içinde bunu anlayacak kudret olmasa anlatmam mümkün olmazdı. O nasıl düşünmediyse ben de karısı olmam ihtimalini hayal etmedim hiç –kelimeler bundan daha güçlü olamaz. Yine de onu seviyorum. Onu öyle çok, öyle derinden seviyorum ki bazen pek matah bir hayatım olmasa da onunla gurur duyduğumu, ondan memnun olduğumu hissediyorum. Ona hiçbir faydası olmasa da onun için acı çekmekten gururluyum ve memnunum, o bunu hiç bilmeseydi, hiç umursamasa da.”

Bella, kendi yaşındaki bu kızın ya da kadının, derin, bencillikten uzak tutkusunu, doğru anlaşılacağına duyduğu güvenle, cesaretle gözler önüne sermesi karşısında yerine zincirlenmiş gibi oturuyordu. Hiç böyle bir şey yaşamamış, var olduğunu bile düşünmemişti.

“Pek berbat bir gece, geç vakitti,” dedi Lizzie, “buradan çok farklı olan, nehir kıyısındaki eski evimde gözleri bana ilk baktığında. Belki bir daha bana hiç bakmayacak gözleri. Keşke hiç bakmamış olsalardı; umarım bir daha hiç bakmazlar. Ama o gözlerin hayatıma getirdiği ışığı dünyada hiçbir şeye değişmem. Sana her şeyi anlattım, canım. Bu sırrı birine vermiş olmak bana biraz tuhaf gelse de pişman değilim. Sen gelmeden önce tek kelimesini kimseye söylemeye niyetim yoktu; ama sen gelince fikrim değişti.”

Bella onu yanağından öptü ve güveni için teşekkür etti. “Keşke bu güveni daha fazla hak eden biri olsaydım,” dedi Bella.

“Nasıl yani?” diye sordu Lizzie, duyduklarına inanamıyormuş gibi gülerek.

“Bu sırrı saklamak manasında söylemiyorum,” dedi Bel-

la, “çünkü tek hecesini olsun benden almak için önce beni lime lime etmeleri gerek, ama bu da büyük meziyet değil çünkü zaten keçi gibi inatçıyım. Demek istediğim şu, Lizzie, ben kendini beğenmiş küstahın tekiyim ve sen beni mahcup ediyorsun.”

Bella’nın başını hararetle iki yana sallaması yüzünden çözölen güzel kahverengi saçlarını yukarı topladı Lizzie; bir taraftan da ona itiraz ediyordu, “Canım, nasıl söz öyle!”

“Hıh! Canım diyorsun iyi hoş,” dedi Bella şımarık şımarık sızlanarak, “çok da hoşuma gidiyor ama kimsenin canı olacak biri değilim ben. İşe yaramazın tekiyim!”

“Canım!” diye çıkıştı Lizzie yine.

“Sığ, soğuk, paragöz, dar canavar!” dedi Bella, son sıfatın üzerine kuvvetle basa basa.

“Sence öyle olsan ben anlamaz mıyım?” diye sordu Lizzie dingin gülüşüyle, Bella’nın saçını toplama işini bitirmişti.

“Anlar mısın gerçekten?” dedi Bella. “Beni daha iyi tanıdığını mı düşünüyorsun? Keşke öyle olsa ama maalesef kendimi en iyi ben tanıyorum.”

Kahkahayı koyuveren Lizzie, sen hiç kendi yüzünü gördün mü, kendi sesini duydun mu diye sordu.

“Tabii,” dedi Bella, “habire aynaya bakanın, saksağan gibi bütün gün gevezelik yaparım.”

“Ben senin yüzünü gördüm ve sesini işittim,” dedi Lizzie, “ve hiç kimseye söylemeyeceğimi düşündüğüm şeyleri sana söylemeye teşvik etti bunlar beni – yanılmadığımı o kadar emindim ki. Bu sana kötü görünüyor mu?”

“Hayır, görünmüyor,” dedi Bella, tatlı bir gülüşle tatlı bir hıçkırık arasında kendini tutup dudaklarını büzerek.

“Eskiden ateşin içinde resimler görürdüm,” dedi Lizzie

oyuncu bir sesle, “kardeşimi oyalamak için. Sana şu ateşin parladığı yerde ne gördüğümü söyleyeyim mi?”

Ayağa kalkmış şöminenin önünde duruyorlardı, artık ayrılma zamanı gelmiş, vedalaşmak için birbirlerine sarılmışlardı.

“Orada ne gördüğümü sana söyleyeyim mi?” diye sordu Lizzie.

“Sığ canavarı mı?” diye sordu Bella kaşlarını kaldırarak.

“Kazanmak için her şeyi yapmaya degecek bir kalp, zaten çoktan kazanılmış. Bir kere kazanıldı mı, onu kazanan uğruna ateşe, suya atılacak, yolundan dönmeyecek, yılmayacak bir kalp.”

“Bu kalp bir kıza mı ait?” diye sordu Bella, kaşlar eşliğinde.

Lizzie başını salladı. “Peki bu kalp kimin?”

“Senin,” dedi Bella.

“Hayır. Apaçık, besbelli senin.”

Böylece konuşma ikisinin birbirine söylediği güzel sözlerle bitti. Bella arkadaş olduklarını ona tekrar tekrar hatırlattıktan sonra yakında tekrar buralara geleceğine söz verdi. Akabinde Lizzie işine, Bella da yol arkadaşlarına katılmak üzere hana koştu.

“Biraz ciddi görünüyorsunuz, Bayan Wilfer,” dedi Sekreter onu görür görmez.

“Biraz ciddi hissediyorum,” dedi Bayan Wilfer.

Bunun dışında tek bir şey söyledi: Lizzie Hexam’ın sırrının ne o acımasız ithamla ne de onun geri alınmasıyla bir ilgisi vardı. Aynen öyle! dedi Bella; bir şeyden daha bahsedebilirdi, Lizzie ona bu yazılı beyanı gönderen, tanımadığı dostuna teşekkür etmeyi çok istiyordu. Öyle mi? dedi Sek-

reter. Hı hı! Bella ona bu bilinmeyen dostun kim olduğunu biliyor mu diye sordu? En ufak bir fikri yoktu.

Oxfordshire sınırlarına gelmişlerdi, ihtiyar Betty Higden buralara kadar savrulmuştu. Trenle döneceklerdi. İstasyon yakın olduğu için Rahip Frank ve Bayan Frank, Zifos, Bella ve Sekreter yürüyerek gitmeye karar verdiler. Kırılık yerde patikalar beş kişiyi alacak kadar geniş olmadığından Bella'yla Sekreter arkada kaldı.

“İnanır mısınız, Bay Rokesmith,” dedi Bella, “Lizzie Hexam’ın kulübesine gittiğimden beri seneler geçmiş gibi geliyor.”

“Bir güne çok şey sığdırdık,” dedi Sekreter, “mezarlıkta da çok fena oldunuz. Biraz fazla yoruldunuz.”

“Hayır, hiç yorgun değilim. Ne demek istediğimi tam ifade edemedim. Aradan çok zaman geçmiş gibi gelmiyor ama çok şeyler olmuş gibi geliyor, yani bana.”

“İyi şeylerdir umarım.”

“Umarım,” dedi Bella.

“Üşümüşsünüz, titriyorsunuz. Şu yanımda taşıdığım battaniyeyi sırtınıza koyayım mı? Şöyle omzunuzun üzerinde katlasam elbiseniz buruşur mu acaba? Böyle de çok ağır olacak, etekleri yere sürtünecek. Nasıl olsa koluma giremeyeceksiniz, ucunu kolumda taşıyayım.”

Girebilirim, diye düşündü. Nasıl yaptı etti, iyice sarmalanmış olduğu halde kolunu dışarı çıkarmanın bir yolunu buldu ve Sekreter’in koluna girdi.

“Lizzie’yle uzun ve ilginç bir konuşma yaptım, Bay Rokesmith, bana bütün sırlarını açtı.”

“Saklamak elinden gelmemiştir,” dedi Sekreter.

Bella olduğu yerde durup ona baktı, “Nasıl oluyor da tam bana söylediği şeyi söyleyebiliyorsunuz hayret!”

“Tahmin ettim çünkü bu konuda ben de aynen onun gibi hissediyorum.”

“Bu tam olarak ne manaya geliyor, beyefendi?” diye sordu Bella tekrar yürümeye başlayarak.

“Onun –herhangi birinin– güvenini kazanmak istemeniz yeter, başarısız olmanız imkânsız.”

Demiryolu bu noktada, bilgiç bilgiç yeşil gözünü kapayıp kırmızı gözünü açınca hemen koşmaya başladılar. Bella öyle sarmalanmış vaziyette rahatça koşmadığı için Sekreter’in ona yardım etmesi gerekti. Kompartımanda karşı köşedeki yerini aldığı anda yüzündeki ışıltı öyle güzeldi ki, “Ne güzel yıldızlar, ne muhteşem gece!” diye bağırdığında, Sekreter, “Evet,” dedi ama pencereden dışarı bakmaktansa, geceyi ve yıldızları onun güzel küçük yüzündeki ışıktaki görmeyi tercih eder gibiydi.

Ah, güse hanım, büyüleyici güse hanım! Johnny’nin vasiyetinin yasal varisi ben olsaydım! Sana bırakılan payı ödeyip, makbuzunu alma hakkım olsaydı! – güse hanımın geçmesi için bilgiç bilgiç yeşil gözlerini kapayıp kırmızı gözlerini açan istasyonlardan bir hışımla geçen trenin gürültüsüne böyle şeyler karışıyordu.

X

İz Peşinde

“Seni benim için bir bebek elbisesi dikmeye ikna edemeyecek miyim, Bayan Wren,” dedi Bay Eugene Wrayburn.

“Hayır,” diye cevabı yapıştırdı Bayan Wren; “bebek elbisesi istiyorsan git dükkândan al.”

“Ya benim o sevimli vaftiz kızım ne olacak,” dedi Bay Wrayburn şikayetçi bir sesle, “Hertfordshire’da beni bekleyen yavrucağ...”

(“Demin Humbugshire’dı sanki,” diye lafını kesti Bayan Wren.)

“Bütün herkesle aynı muameleyi mi görmeli, benim Saray Terzisiyle olan ahbablığımın faydasını hiç görmemeli mi?”

“Vaftiz kızına faydası olacak bir şey diyeyim mi – ne matah vaftiz babası var ya!” dedi Bayan Wren, iğneyi havada ona batırarak, “Saray Terzisi senin bütün numaralarını biliyor, bunu kendisine mektupla bildirebilirsin, selamlarını iletmeyi de ihmal etme!”

Bayan Wren mum ışığında işiyle uğraşıyordu, Bay Wrayburn’s’e, kısmen işin dalgasında, kısmen şaşkın, tamamen aylak ve sıkıntılı, tezgahın yanına oturmuş onu sey-

rediyordu. Bayan Wren'in yaramaz çocuğu hepten kepaze, bir köşede içkiden sersemlemiş, titreyerek büyük bir sefalet sergilemekteydi.

"Ah, seni kepaze çocuk!" diye bağırdı Bayan Wren, birbirine vuran dişlerinin sesini duyunca, "bütün dişlerin gırtlığından aşağı dökülür de midende zar oynar inşallah! Hain evlat! Kara koyun!"

Bu söylenmelerin her birine ayağını yere vurarak eşlik ettiği için sefil mahlûk köşesinde inildeyip duruyordu.

"Senin için beş şilin verdim!" diye devam etti Bayan Wren. "Beş şilin kazanmak için kaç saat çalışmam gerekiyor biliyor musun sen, yaramaz çocuk? Öyle ağlama yoksa şu bebeği atanın kafana. Senin için beş şilin ceza verdim! Çöpcüye beş şilin versem de seni çöpe attırsam daha iyi!"

"Hayır, hayır," diye yalvardı abuk sabuk mahlûk. "Lütfen attırma!"

"Bu çocuk annesinin yüreğine indirecek," dedi Bayan Wren, olayı kısmen Eugene'e havale ederek. "Bunu hiç büyütmeyeydim keşke. Batak suyu kadar durgun olmasa, ejder dışından daha keskin olurdu. Bi bak şuna. Bir anne için ne acı manzara!"

Doğrusu domuzdan bile daha beter haldeki adam (en azından domuzlar tıkındıkça semirirler de etleri bollaşır) herkes için acı bir manzaraydı.

"Kafası bulanık, titrek, ihtiyar bir çocuk," dedi Bayan Wren, sert bir sesle onu azarlayarak, "hiçbir işe yaramaz, ancak onu mahveden alkolde turşusu kurulabilir, kendisi gibi başka titrek çocuklara ibret olsun diye koca bir kavanoza konsa yeri – karaciğerini düşünmüyor, annesini de mi düşünmüyor?"

“Evet. Lütfen bağırma!” diye yalvardı bu öfkeli sözlerin hedefi.

“Lütfen bağırma, lütfen bağırma!” diye devam etti Bayan Wren. “Lütfen yapma! Peki sen neden yapıyorsun bunu?”

“Bi daha yapmam. Bi daha yok. Lütfen!”

“Şu hale bak,” dedi Bayan Wren eliyle gözlerini kapayarak “Sana bakmaya dayanamıyorum. Yukarı çık, bana bonemle şalımını getir. Biraz işe yara, hain evlat seni, seni istemiyorum ama iki dakikalığına odanı istiyorum.”

Ona itaat eden adam, sallana sallana odadan çıktı. Eugene Wrayburn, elini gözlerinin önünde tutmaya devam eden küçük mahlûkun parmakları arasından süzülen gözyaşlarını gördü. Üzülmüştü ama duyduğu merhamet, üzülmek dışındada bir şey yapacak kadar etkili olmadı kayıtsızlığı üzerinde.

“Prova için İtalyan Operasına gidiyorum,” dedi Bayan Wren, bir süre sonra elini çekip, ağladığını saklamak için alayla gülerek; “gitmeden önce senin sırtını görsem iyi olur, Bay Wrayburn. Bir kere sana şunu diyeyim, beni ziyarete gelmenin sana bir faydası dokunmaz. İstersen yanında kerpeten getir, peşinde olduğun şeyi benden alamazsın.”

“Vaftiz çocuğum için bebek elbisesi yapmamakta bu kadar mı inat ediyorsun?”

“Hı hı!” dedi Bayan Wren çenesini kaldırarak, “bu kadar inat ediyorum. Mesele bebek elbisesi mi, bebek adresi mi sen onu daha iyi bilirsin. Vazgeç bu sevdadan.”

Yerin dibine batırdığı emaneti gelmiş, bone ve şalla arkasında duruyordu.

“Onları bana ver sonra da köşene git, seni yaramaz ihtiyar!” dedi Bayan Wren, arkasına dönüp onu görünce. “Hayır, yardım istemiyorum senden. Hemen köşene!”

Sefil adam, titreyen ellerini bilekten aşağı ovalayarak, sallana sallana utanç köşesine gitti; yanından geçerken Eugene'e tuhaf bir bakış fırlattı, herhangi bir uzvu ya da eklemi iradesine cevap verebilse dirseğiyle bir hareket yapacaktı sanki. İçgüdüsel olarak bu nahoş temastan kaçmak dışında onu kaale almayan Eugene, Bayan Wren'le tembel tembel vedalaştıktan sonra, purosunu yakmak için izin istedi ve çıktı.

“Seni müsrif ihtiyar oğlan,” dedi Jenny, başını ve küçük işaret parmağını yüküne sallayarak, “ben dönene kadar orada oturacaksın. O köşeden kımıldadığını görürsem, niye kımıldadığını da anında bilirim.”

Bu tembihin ardından çalışırken yaktığı mumları üfle-yip ona sadece ateşin ışığını bıraktı; koca anahtarı cebine koyup, koltuk değneğini de eline alarak dışarı çıktı.

Eugene purosunu tüttürerek ağır ağır Temple'a doğru yürüyordu ama yolun farklı taraflarından yürüdükleri için bebek terzisini görmedi. Dalgın dalgın yürümeye devam etti, Charing Kavşağı'nda durup ilgisiz gözlerle etrafına bakındı, tam tekrar yoluna devam edecekti ki beklenmedik bir şey çarptı gözüne. Jenny Wren'in kötü çocuğu, karşıdan karşıya geçmek üzere yolun kenarında duruyordu.

Sarsak adımlarla yola atılan, sonra çok uzaklardaki, hatta var olmayan arabalardan korkarak sallana sallana geri kaçan, bu zavallı düşkünden daha gülünç, daha acınası bir manzara görmemiştir sokaklar. Cadde tamamen boşaldığında ortaya kadar gidiyor, bir daire çiziyor, tekrar geri dönüyordu; sonuna kadar gitse on kere geçmişti yolu. Sonra kaldırımın kenarında duruyor, titreyerek caddenin iki tarafına bakıyor, bu arada onlarca insan ona sürtünerek yanından geçip yol-

larına devam ediyordu. Onların karşıya başarıyla geçtiğini göre göre bir süre sonra cesaretini tekrar topluyor, bir hamlede daha bulunuyor, tekrar yay çiziyor, tam ayağını öteki kaldırıma koymasına bir adım kala bir şeyin geldiğini görüp ya da hayal edip tekrar geri dönüyordu. Orada büyük bir sıçrama için hazırlanır gibi türlü seyirmelerle bekliyor, nihayet en kötü zamanda hamlede bulunuyor, arabacıları küfürler işitiyor, tekrar geri çekilip aynı yerde titreyerek duruyor ve en baştan başlıyordu.

Onu bir müddet seyreden Eugene umursamazca, “Bana öyle geliyor ki dostumun bir randevusu varsa biraz gecikecek,” diyerek yoluna devam etti ve bir daha adamı aklına bile getirmedi.

Geri döndüğünde Lightwood evdeydi ve tek başına yemeğini yemişti. Eugene, ateşin karşısına geçmiş şarabını içerek akşam gazetesini okuyan arkadaşının yanına bir sandalye çekti ve onu yalnız bırakmamak için kendine de bir kadeh şarap aldı.

“Sevgili Mortimer, gün boyu faziletle emek harcadıktan sonra dinlenen, kendinden memnun bir çalışkanlık timsalisin adeta.”

“Sevgili Eugene, sen de hiç mi hiç dinlenmeyen, kendinden memnuniyetsiz bir aylaklık timsalisin adeta. Nereledeydin?”

“Öylesine dolaşıyordum,” dedi Wrayburn. “Şu anda bulunduğumuz mekâna uğrama sebebimse, son derece zeki ve saygın avukatıma, durumumu sormaktır.”

“Son derece zeki ve saygın avukatın, durumunun çok kötü olduğu fikrinde, Eugene.”

“Gerçi,” dedi Eugene düşünceli düşünceli, “kaybedecek

hiçbir şeyi olmayan ve hiçbir bedel ödemesi mümkün olmayan bir müvekkile bunu söylemek zekice midir, diye sorulabilir.”

“Yahudilerin eline düştün, Eugene.”

“Daha önce de birtakım Hıristiyanların eline düşmüştüm,” dedi borçlu, dalgın dalgın bardağını alarak, “bu yüzden bu durumu soğukkanlılıkla karşılayabiliyorum.”

“Bugün bizi sıkıştırmakta kararlı görünen bir Yahudi’yle konuştum, Eugene. Aynı Shylock, Mübarek bir şahıs. Ak saçlı, ak sakallı, kürek şapkalı, cüppeli, resim gibi ihtiyar bir Yahudi.”

“Sakın,” dedi Eugene durup kadehini bırakarak, “kıymetli dostum Bay Agop olmasın?”

“İsminin Riah olduğunu söyledi.”

“Bu arada,” dedi Eugene, “şimdi hatırlıyorum da –kuşkusuz onu kilisemizin bağrına çekme arzusuyla, içgüdüsel olarak– ona Agop ismini ben takmıştım!”

“Eugene, Eugene,” dedi Lightwood, “saçmalamayı iyice abarttın. Ne diyorsan açık söyle.”

“Senin sözünü ettiğin türden Mübarek bir şahısla tanışma zevkine ve şerefine ermişliğim var. Bu tanışmamızda kendisine Bay Agop diye hitap etmiştim, zira bana İbrani-ce, anlamlı, münasip ve iltifat kabilinden görünmüştü. Asıl isminin bu olması için böylesi güçlü sebepler bulunmasına rağmen, ismi bu olmayabilir tabii.”

“Dünyadaki en acayip adam sensin bence,” dedi Lightwood gülerek

“Hiç de değil. Beni tanıdığından bahsetti mi?”

“Etmedi. Sadece senden hangi meblağda bir ödemede bulunmanı beklediğini söyledi.”

“Bu da,” dedi Eugene ciddiyetle, “beni hiç tanımadığını gösterir. Umarım kıymetli dostum Bay Agop değildir bu adam, çünkü doğruyu söylemek gerekirse Mortimer, bana karşı peşin hükümlü olabileceğini düşünüyorum. Lizzie’nin kaçırılmasında onun parmağı olduğuna dair güçlü şüphelerim var.”

“Her şey,” dedi Lightwood sabırsızca, “kaderin bir cilvesi sonucu, bizi Lizzie’ye çıkartıyor. ‘Şehirde dolaşıyordum,’ dediğinde de Lizzie’yi bulmaya çalıştığını söylemek istiyorsun, Eugene.”

“Benim şu avukat var ya,” dedi Eugene, dönüp mobilyalarla konuşarak, “çok ferasetli adam!”

“Öyle değil mi, Eugene?”

“Evet, öyle Mortimer.”

“Yine de Eugene, aslında ona gerçekten önem vermediğini biliyorsun.”

Eugene Wrayburn ayağa kalkıp ellerini ceplerine soktu ve ayağını şöminenin demirine dayayıp ateşe bakarak ileri geri sallanmaya başladı. Uzunca bir sessizlikten sonra: “Ben buna pek emin değilim. Senden sanki kesin böyle bir şey varmış gibi konuşmamı rica edeceğim,” dedi.

“Ona gerçekten önem versen, onu kendi haline bırakırdın.”

Eugene yine epey bir sustuktan sonra cevap verdi: “Buna da emin değilim. Söyle. Onun ortadan kaybolması kadar kafayı taktığımı gördün mü hiçbir şeye? Senden bilgi talep ediyorum.”

“Sevgili Eugene, keşke bir bilgim olsaydı!”

“Demek bilgin yok? Pekâlâ. Benim izlenimim de bu yöndeydi zaten. Ona önem veriyormuş gibi mi görünüyorum böyle? Bilgi talep ediyorum.”

“Asıl ben senden bilgi talep ediyorum, Eugene,” dedi Mortimer sitemle.

“Biliyorum ama sana veremem. Ben de bilgiye açım. Ne mi diyorum? Onu bulmak için katlandığım bunca zahmet ona önem verdiğimi göstermiyorsa ne manaya geliyor? ‘Peter Piper bir kavanoz biber turşusu almışsa, turşu nerede?’ vs.”

Bunu neşeli bir sesle ama karışık, meraklı bir yüzle söylemişti, kendisi de neye yoracağını bilemiyormuş gibi. Tam Lightwood, “İşin sonunu düşün...” diye aklını başına getirmeye çalışıyordu ki atıldı.

“Ah! Şimdi anladım! Benim yapamadığım tam da bu. Zayıf noktamı ne kadar isabetle buldun, Mortimer! Birlikte okurken derslerimi son anda hazırlardım, günü gününe, dakikası dakikasına; şimdi büyüdük hayata atıldık yine aynı şeyi yapıyorum. Şu andaki ödevimde buradan öteye geçemedim – Lizzie’yi bulmak niyetindeyim, onu bulmaya kararlıyım, onu bulmak için her yolu denerim. Dürüst olsun olmasın. Sana soruyorum –bilgi edinmek için– bu ne manaya geliyor? Onu bulduğumda sana tekrar sorabilirim –bilgi edinmek için– şimdi niyetim ne diye? Ama bu safhada erken olur, benim zihin yapıma aykırı.”

Arkadaşının neredeyse söylediklerini bir savuşturma olmaktan çıkaracak kadar başına buyruk, açık, tartışmacı bir tavırla konuşması karşısında başını iki yana sallıyordu Lightwood ki kapıda bir hışırtı duyuldu, sonra birisi tokmağı arıyormuş gibi belli belirsiz bir tıkırtı geldi. “Şu anda elime geçirsem hiç teşrifata gerek duymadan camdan aşağı fırlatacağım mahallemizin şakacı gençleri,” dedi Eugene, “lambayı söndürdüler herhalde. Bu gece nöbetçi benim, kapıya ben bakarım.”

Bu kızı bulmaktan bahsederken arkadaşının yüzünde beliren ve susmasıyla kayboluveren, eşine rastlanmamış kararlılık ışıltısını daha düşünmeye fırsat bulamamıştı ki Eugene, tepeden tırnağa titreyen, kir pas içinde, rezil bir adam müsvettesiyle geri döndü.

“Bu enteresan beyefendi,” dedi Eugene, “tanıdığım bir hanımefendinin oğlu olur – bazı kusurları olduğu için biraz yürek üzüntüsü bir evlattır kendisi. Sevgili Mortimer – Bay Bebek.” Eugene küçük terzinin kendi ismini kendisinin seçtiğini bildiğinden, adamın adının ne olabileceğine dair en ufak bir fikri yoktu ama gayet rahat bir tavırla, onu aklına gelen ilk çağrışımla takdim etmişti.

“Anladığım kadarıyla, sevgili Mortimer,” diye devam etti Eugene, Lightwood bu muzır ziyaretçiyi süzerken, “genelde biraz karmaşık bir hali tavrı olan Bay Bebek benimle konuşmak istemekte. Bay Bebek’e senden gizlim saklım olmadığını söyledim ve düşüncelerini burada dile getirmesini rica ettim.”

Sefil adam, şapkasından geri kalanı elinde tutmaktan pek mahcup olduğu için Eugene umursamaz bir tavırla şapkayı kapıya doğru fırlattı ve onu bir sandalyeye oturttu.

“Kendisinden fani işlerimize dair bir şeyler öğrenebilmek için Bay Bebek’i kurmak gerekecek sanırım. Kanyak mı içersiniz Bay Bebek yoksa?”

“Üç penilik rom,” dedi Bay Bebek.

Kendisine, temkinli davranılarak, şarap kadehinde pek az miktarda içki verilen adam, yolda türlü sapmalar ve tökezlemelerle içkiyi ağzına nakletme çalışmalarına başladı.

“Bay Bebek’in sinirleri,” dedi Eugene, Lightwood’a, “çok gevşek. Bu sebeple Bay Bebek’i tütsülemeyi muvafık buluyorum.”

Şöminenin yanından küreği aldı, üzerine birkaç köz koydu, sonra şömine rafındaki bir kutudan bir iki parça tütsü alarak üstüne serpti; sonra tekmil ciddiyetle, küreği ağır ağır Bay Bebek'in önünde sallamaya başladı.

"Eh artık daha neler, Eugene," diye bağırdı Lightwood gülerek, "ne deli adamsın! Bu mahlûk seni görmeye neden geldi?"

"Şimdi anlarız," dedi Wrayburn, yüzüne dikkatli dikkatli bakarak.

"Hadi bakalım. Konuş. Korkma. Anlat bizimle ne işin var, Bebek."

"Bah Wrayburn!" dedi misafir, boğuk ve çatlak bir sesle. "Sen Bah Wrayburn'sün di mi?" Sersem sersem bakıyordu.

"Benim ya. İyi bak. Ne istiyorsun?"

Bay Bebek sandalyesine gömüldü ve cılız bir sesle, "Üç penilik rom," dedi.

"Rica etsem Bay Bebek'i tekrar kurar mısın sevgili Mortimer?" dedi Eugene. "Ben tütsüleme işiyle meşgulüm."

Yine aynı miktarda içki kondu bardağa, o da aynı dolambaçlı yollarla ağzına götürdü. İhtikten sonra da, belli ki acele etmezse yine kendini kaybedeceğinden korkarak hemen işe geçti.

"Bah Wrayburn. Dirsek atmaya çalıştım, kaçtın. O adresi istiyosun. Nerde yaşadığını bilmek istiyorsun. Di mi Bah Wrayburn?"

Eugene arkadaşına baktıktan sonra bu soruya ciddiyetle cevap verdi, "İstiyorum."

"Ben," dedi Bay Bebek, yumruğunu göğsüne vurmaya çalışırken gözüne isabet ettirdi, "bu iyi yapcak adam, yapcak adam benim."

“Hangi işi?” diye sordu Eugene yine ciddiyle.

“Adresi vercek.”

“Adresi biliyor musun?”

Büyük zahmetle kendine gururlu ve vakarlı bir hava vermeye çalışan Bay Bebek, bir müddet büyük beklentiler yaratarak başını çevirdi, sonra çok müjdeli bir haber verir gibi: “Hayır,” dedi.

“Madem öyle meramın ne?”

Son entelektüel zaferinin ardından, büyük bir bitkinlikle çöken Bay Bebek, “Üç penilik rom,” cevabını verdi.

“Onu tekrar kur, sevgili Mortimer,” dedi Wrayburn; “tekrar kur.”

İsteğini yerine getiren Mortimer, “Eugene, Eugene,” diye söyleniyordu, “böyle bir vasıtaya baş vuracak kadar mı alçaldın?”

“Sana söyledim,” dedi Eugene, yine aynı kararlılık ışıltısıyla, “onu hangi yolla olursa olsun bulacağım, dürüst olsun olmasın. Bu dürüst olmayan bir yol ama bunu da deneyeceğim – tabii Bay Bebek’in kafasını tütsü aletiyle kırma arzusuna direnebilirim. Adresi öğrenebilir misin? Onu mu demeye çalışıyorsun? Konuş! Bunun için geldiysen karşılığında ne istediğini söyle.”

“On şilin – üç penilik rom,” dedi Bay Bebek.

“Tamam.”

“On beş şilin – üç penilik rom,” dedi Bay Bebek doğrulmaya çalışarak.

“Tamam. Orda dur. Adresi nasıl alacaksın?”

“Bu ijin adamı benim,” dedi Bay Bebek kabarak, “bulurum ben.”

“Nasıl bulacaksın diye soruyorum.”

“Çok çekiyom ben,” dedi Bay Bebek. “Zabbahtan ak-

şama azar işitiyorum. Demediini bırakmıyo bana. Para basıyo orda ama üç penilik rom içsem dayanamıyo.”

“Geç bunları,” dedi Eugene, adamın göğsüne düşen titrek başına küreğin ucuyla vurarak. “Başka diyeceğin yok mu?”

Kendini toparlamak için vakur bir teşebbüste bulunan ama adeta bir parçasını yerden alayım derken on parçasını düşüren Bay Bebek, başını iki yana savurarak, sorgucusuna çalımli bir gülüş ve küçümseyen nazarlarla bakmaya çalıştı.

“Beni çocuk yerine koyuyor, beyim. Ben çocuk değilim. Adamım. Adam becerikli. Mektuplar gelip gidiyo. Postacı mektuplar. Becerikli bir adam kolayca adresi alır, kendi adresi gibi kolay.”

“Al o zaman,” dedi Eugene; sonra fısıltıyla canı yürekten ekledi: “Hayvan! Git al, bana getir, altmış tane üç penilik rom içecek para kazan, hepsini arka arkaya iç, son sürat geber.” Bu özel talimatların son bölümünü, aldığı közleri geri atıp, küreği yerine koyarken ateşe hitaben söylemişti.

Bay Bebek beklenmedik bir biçimde Lightwood’un kendisine hakaret ettiği keşfinde bulunarak onu dışarıda “kozlarını paylaşmaya” çağırdı, sonra da bu işi bir altına bağlamayı teklif etti. Derken ağlayarak yere düştü, sonra uyuklamaya başladı. Bu son gelişme, mekândaki mevcudiyetini uzatmak gibi bir tehdit içerdiğinden, etkili tedbirler alınması gerekti. Eugene yıpranmış şapkasını maşayla tutarak başına geçirdi ve onu –kol mesafesinde– yakasından tuttuğu gibi aşağıya indirip Fleet Sokağı’na çıkardı. Orada yüzünü batıya çevirip bıraktı.

Geriye döndüğünde Lightwood ateşin başında durmuş, sıkıntılı düşüncelere dalmıştı.

“Ellerimi, fiziksel olarak, Bay Bebek’ten bir arındırayım da,” dedi Eugene, “hemen yanına geleceğim, Mortimer.”

“Kendini Bay Bebek’ten ahlaken arındırmanı tercih ederdim, Eugene.”

“Ben de öyle,” dedi Eugene; “ama onsuz hiçbir şey yapamam.”

Bir iki dakika sonra her zamanki kayıtsız tavrıyla sandalyesindeki yerini aldı ve adaleli misafirlerinin meydan okumasından paçayı bu kadar kolay kurtardığı için arkadaşıyla dalga geçmeye başladı.

“Ben gülecek bir şey göremiyorum,” dedi Mortimer huzursuzca. “Beni her konuda güldürebilirsin, Eugene, bu hariç.”

“Peki!” diye bağırdı Eugene, “Ben de biraz utanıyorum bu konudan, iyisi mi değiştirelim.”

“Çok acı bir sinsilik bu yaptığın,” dedi Mortimer. “Böyle rezil bir casus kullanmak sana hiç yakışmıyor.”

“Konuyu değiştirmiştik!” diye bağırdı Eugene hafiften alarak. “Senin safrettiğin şu kelime yeni konumuz olsun, casus. Şömine rafından Bebek’e kaşlarını çatan Sabır gibi durma öyle, otur, sana gerçekten eğlenceli bulacağın bir şey anlatacağım. Bir puro yak. Benimkine bak. Yakıyorum, bir nefes alıyorum, dumanı üflüyorum, uçtu gitti, Bebek, gitti, o gidince insan kendini daha iyi hissediyor.”

“Konumuz,” dedi Mortimer bir puro yakıp iki üç nefesle kendini rahatlatarak, “casuslardı, Eugene.”

“Aynen öyle. Ne zaman hava karardıktan sonra sokağa çıksam, bir, hatta çoğunlukla iki casus tarafından takip edilmem sence de çok komik değil mi?”

Lightwood hayretle puroyu ağzından çıkardı ve kelimelerinin arkasında bir şaka ya da gizli bir anlam olduğundan şüphe ediyormuş gibi arkadaşına baktı.

“Yemin ederim, yok,” dedi Wrayburn, bu bakışa cevap verip kayıtsızca gülerek “Böyle zannetmene şaşmadım ama şerefim üzerine yemin ederim doğru. Dediğim şey hakikat. Ne zaman hava karardıktan sonra dışarı çıksam, belli bir mesafeden bir ya da iki casus tarafından takip ediliyor ve gözetleniyorum.”

“Emin misin Eugene?”

“Eminim! Sevgili dostum, hep aynı adamlar.”

“Ama sana karşı başlatılmış bir işlem yok. Yahudiler sadece tehdit savuruyor. Başka bir şey yapmadılar. Hem seni nerede bulacaklarını biliyorlar, ayrıca seni ben temsil ediyorum. Neden zahmete katlansınlar?”

“Şu hukuk kafasına bak!” dedi Eugene, tembel bir coşkuyla tekrar mobilyalara dönerek. “Boyacının eli,’ nasıl da yaptığı işle bir olmuş – ya da yapacak iş bulsa olacak! Saygıdeğer avukat hazretleri, mesele bu değil. Öğretmen.”

“Öğretmen mi?”

“Hı hı! Bazen hem öğretmen hem öğrencisi. Ohoo, bir iki saatliğine gidiyorum hemen paslanıyorsun! Daha anlamadın mı? Hani bir gece buraya gelen tipler. Hava karardıktan sonra bana eşlik ederek şereflendiren casuslar onlar.”

“Bu ne zaman başladı?” diye sordu Lightwood, arkadaşının kahkahasına ciddi bir yüzle cevap vererek.

“Malum şahıs buradan gittiğinden beri bence. Muhtemelen ben biraz da geç farkına varmışımdır; bu da hemen hemen o zamana denk geliyor.”

“Onu senin kaçırdığını mı zannediyorlar?”

“Sevgili Mortimer, mesleğimin ne kadar çok vaktimi aldığını biliyorsun, bu konuya kafa yoracak zaman bulamadım.”

* Shakespeare’ın 3. Sone’sine gönderme. –çn

“Onlara ne istediklerini sordun mu? Bu yaptıklarına karşı çıkmadın mı?”

“Onlara ne istediklerini neden sorayım? Hiç umrumda değil ne istedikleri. Yaptıklarına neden karşı çıkayım? Karşı değilim ki.”

“Gamsızlığı iyice ele aldın. Ama daha demin bu durumun komik olduğunu söylemiştin; pek çok kişi buna karşı çıkardı, başka her şeye kayıtsız kalsa bile.”

“Zaaflarımı okuyarak beni ihya ediyorsun Mortimer. (Bu arada, Okumak kelimesinin eleştirel kullanımına bayılıyorum. Aktrisin hizmetçi okuması, dansçının klarnet okuması, şarkıcının şarkı okuması, deniz ressamının denizi okuması, trampetin enstrümantal bir bölümü okuması, ne taze ne harika sözler.) Benim zaaflarımı hemen tespit etmeden bahsediyordum. Komik bir durumda kalmaya karşı çıkma konusundaki zaafımı kabul ediyorum ama bu konumu casuslara bırakıyorum.”

“Keşke biraz daha akli başında ve basit konuşsan Eugene, en azından benim kendimi senin kadar rahat hissetmememe hürmeten.”

“Madem öyle, akli başında ve basit konuşuyorum, Mortimer, öğretmeni delirtiyorum. Öğretmeni öyle gülünç bir durumda bırakıyorum ve ne kadar gülünç duruma düştüğünü öyle gözüne sokuyorum ki, birbirimizin yanından geçerken her gözeneğinden sıkıntı püskürdüğünü görüyorum. Bu mülayim meşgale, şimdi üzerinde durmak istemediğim bir şekilde atlatıldığımdan beri hayatımın yegane tesellisi. Bunda tarif edilmez bir avuntu buluyorum. Şöyle yapıyorum: Hava karardıktan sonra dışarı çıkıyorum, biraz yürüyorum, bir cama bakıp çaktırmadan öğretmeni kolaçan ediyorum.

Er ya da geç öğretmenin erketeye yattığını görüyorum; bazen umut vaat eden öğrencisi de yanında oluyor; çoğunlukla öğrencisiz oluyor. Beni izlediğine kanaat getirince onu bütün Londra’da peşimden sürüklüyorum. Bir gece doğuya gidiyorum, bir gece kuzeye, bazen çepeçevre bütün yönleri dolaşıyorum. Bazen yürüyorum; bazen araba tutuyorum, beni arabayla takip etmek zorunda kalan öğretmenin cebini boşaltıyorum. Gün boyu dolambaçlı yollar, çıkmaz sokaklar arıyorum. Geceleyin üzerine Venedik gizemi çökmüş bu çıkmaz sokakları bulup karanlık avlulardan onlara kayarak öğretmeni peşimden çekiyor, sonra aniden geri dönüp kaçmasına fırsat bırakmadan onu yakalıyorum. Birbirimizle yüzyüze geldiğimizde varlığından haberdar değilmiş gibi yanından geçiyorum, acılar içinde kıvranıyor. Aynı şekilde kısa bir sokakta son sürat yürüyüp hızla köşeyi dönüyorum, onun görme menziline çıkınca da aynı hızla geri dönüyorum. Onu dört nala gelirken yakalıyorum ve yine varlığından haberdar değilmiş gibi yanından geçiyorum, acılar içinde kıvranıyor. Her gece tekrar tekrar hayal kırıklığına uğruyor ama eğitimci bağrında umut ebediyen yeşeriyor ve ertesi gün yeniden peşime düşüyor. Böylece hem takip edilmenin keyfini yaşıyorum hem de bu sağlıklı idmandan faydalaniyorum. Takip edilme keyfi yaşamadığımda, bence bütün gece Temple kapısında nöbet tutuyor olmalı.”

“Olağandışı bir hikâye,” dedi Lightood, ciddi bir dikkatle dinledikten sonra. “Hoşuma gitmedi.”

“Biraz kuruntulu olmaya başladın, dostum,” dedi Eugene, “fazla eve kapandın. Gel de takibin keyfini çıkar.”

“Sence şimdi de gözetliyor mu?”

“Hiç şüphesiz.”

“Bu gece de gördün mü?”

“Son çıktığımda bakmayı unuttum,” dedi Eugene son derece sakın bir umursamazlıkla; “ama kesin oradadır. Hadi! Gerçek bir Britanyalı sporcu gibi takibin keyfini çıkarmaya gel. Sana da iyi gelir.”

Lightwood bir an tereddüt etti ama merakı baskın çinkınca ayağa kalktı.

“Bravo!” diye bağırdı Eugene kendisi de ayağa kalkarak. “Yoksa avlarda bağırdıkları gibi, hobarey mi desem? Ayaklarına dikkat et, Mortimer, botların sağlam mı anlayacağız. Hazır olduğun anda çıkabiliriz – şu av şarkısındaki gibi bağırsam mı hey ho koyul yola, atıl ileri, av şurada!”

“Seni ciddiye sevkedecek hiçbir şey yok mu?” dedi Mortimer, sıkıntısına rağmen gülerek

“Ben daima ciddiyimdir ama şu anda ava çok müsait bir güney rüzgârı ve bulutlu bir hava olduğu için biraz heyecanlandım, hazır mısınız? Tamam. Lambayı söndürelim, kapıyı kapatalım, kendimizi araziye atalım.”

Temple’den caddeye çıktıklarında, Eugene alicenap bir ev sahibi gibi Mortimer’a hangi yöne doğru başlamak istediğini sordu. “Benthal Green dolaylarında biraz zorlu bir arazi var,” dedi Eugene, “hem o tarafa gitmeyeli epey oldu. Benthal Green’e ne dersin?” Mortimer kabul edince yüzlelerini doğuya çevirdiler. “St. Paul Mezarlığı’na geldiğimizde,” diye devam etti Eugene, “ustalıkla oyalanırız, ben de sana öğretmeni gösteririm.” Ama ikisi de onu daha oraya varmadan gördüler; tek başınaydı ve karşı taraftaki evlerin gölgesine sine sine onları takip ediyordu.

“Derin bir nefes al,” dedi Eugene, “çünkü şimdi hızlanıyorum. Bu iş daha fazla uzarsa Şen İngilteremiz’in evlat-

larının eğitim ışığından mahrum kalacağını düşündün mü hiç? Öğretmen hem bana hem oğlanlara yetemez aynı anda. Hazır mısın? Hızlan!”

Öğretmeni soluk soluğa bırakmak için o ne hızdı öyle; sonra sabrını başka bir şekilde tüketmek için o ağırdan almalar, oyalanmalar; onu hayal kırıklığına uğratmak ve cezalandırmak için yaptığı akla hayale gelmez şeyler; egzantrik şerefının üretebildiği her türlü dahiyane buluşla onu tüketmesi; onun kadar kayıtsız bir adamın bu kadar tetikte olmasına ve onun kadar tembel bir adamın bu kadar zahmete katlanmasına hayret ederek bunları bir kenara yazıyordu Lightwood. Nihayet takip keyfinin üçüncü saatinde, zavallı inatçı herifi tekrar şehrin göbeğine çektikten sonra, Mortimer’ı birkaç karanlık geçinen, küçük kare bir avluya soktuğunda ve oradan aynı hızla dışarı çıkarttığında Bradley Headstone’la burun buruna geldiler.

“Tam anlattığım gibi, değil mi Mortimer,” dedi Eugene kendilerinden başka duyacak kimse yokmuş gibi yüksek sesle ve büyük bir serinkanlılıkla, “tam anlattığım gibi, büyük acılar içinde kıvranıyor.”

Bu durumu anlatmak için yeterince kuvvetli değildi bu sözler. Avcı değil av gibi görünen, kınlan umutlarının verdiği bitkinlikle sersemlemiş, yorulmuş, yüzünde onu tüketen bir nefret ve öfke, dudakları bembeyaz, gözü dönmüş, saçları karışmış, kıskançlık ve gazap püsküren, bütün bunları açıkça sergilediğini bildiği için kendine işkence eden adam, havada asılı kesik bir kafa gibi karanlıkta yanlarından geçti; yüz ifadesi öyle güçlüydü ki bedenini siliyordu.

Mortimer Lightwood öyle her şeyden kolay kolay etkilenen bir adam değildi ama bu yüzün tesiri altında kalmıştı.

Geri dönerken yolda bir iki kere, eve döndükten sonra da bir iki kere bundan bahsetti.

Odalarına çekilmelerinin üzerinden iki üç saat geçmişti ki Eugene ayak seslerine uyandı, Lightwood'u yatağının yanında dururken görünce de iyice gözleri açıldı.

“Bir şey mi oldu Mortimer?”

“Hayır.”

“Madem öyle neden gece vakti ortalıkta dolaşıyorsun?”

“Çok fena uykum kaçtı.”

“Neden acaba?”

“Eugene, o adamın suratı gözümün önünden gitmiyor.”

“Tuhaf!” dedi Eugene gülerek “Benim gözümün önünden gidiyor.” Arkasını dönüp tekrar uykuya daldı.

XI

Karanlıkta

Eugene Wrayburn'ün rahatça yatağında döndüğü o gece Bradley Headstone gözünü bile kırpıyordu; ufacık tefecik Bayan Peecher da. Bradley, kayıtsız rakibinin rüyalara dalmış olduğu noktada, hem yalnız saatleri hem de kendini tüketmişti; ufacık tefecik Bayan Peecher'sa kalbinin efendisinin geri dönüşünü bekleyerek ve kederle onun çok değiştiğini düşünerek. Ama Bayan Peecher'ın dikiş sepeti gibi basit bir şekilde düzenlenmiş, kasvetli ve karanlık dehlizleri olmayan düşüncelerinin kavrayabileceği bir değişiklik değildi bu. Çünkü adam cinayetin eşiğindeydi.

Adam cinayetin eşiğindeydi ve bunun farkındaydı. Dahası hasta bir adamın vücudundaki bir yarayı kanatmasına benzeyen sapık bir hazla kurcalıyordu bunu. Gün boyu disiplinli gösterisiyle bağlandıktan, gürültücü bir kalabalığın ortasında eğitim numaralarını sergilemeye boyun eğdikten sonra geceleri, tam ehlileşmemiş bir yabani hayvan gibi ipten kazıktan kurtuluyordu. Gün boyu kendini dizginlerken, akşamki vaziyetini düşünmek, yine o hale gelme özgürlüğü olduğunu bilmek ona bir eziyet değil teselli gibi geliyordu. Ünlü caniler doğruyu söyleseler –ama

nl oldukları için söylemezler– nadiren suça karşı verdikleri mücadeleyi anlatırlar. Onlar suça doğru mücadele verir. O belalı sahilten uzaklaşmak için değil, oraya çıkmak için boğuurlar karşıdan gelen dalgalarla. Bu adam, rakibinden kuvvetle, amansızca nefret ettiğini biliyordu ve kendisini Lizzie Hexam’a götürmesi halinde, bunun ne kendine ne de Lizzie’ye faydası olacağını biliyordu. Bütün bu zahmete katlanmasının tek sebebi, bu tiksindiği adamı, onun saklandığı yerde, onunla birlikte, onun sevgisine mazhar görüp cinnet geçirmekti. Bunu gördüğünde ne yapacağını da, kendi anasından doğduğunu bildiği gibi biliyordu. Gerçi bu hakikati nasıl sürekli kendine hatırlatmıyorsa, ötekini de kelimelere dkmyordu.

Her gece gamsız ve küstah Eugene’in kendisiyle oynamasına izin vererek bu kini, bu nefreti beslediğini, tahrik ve haklılık biriktirdiğini de gayet iyi biliyordu. Bütün bunları bildiğine ve sonsuz bir tahammül, ızdırap ve ısrarla aynı şeyleri yapmayı sürdürdüğüne göre, karanlık ruhunun nereye gittiğinden şüphesi olabilir miydi?

Aciz, fkeden delirmiş, bitkin düşmüş, Wrayburn’le Lightwood’un üzerine kapanan Temple kapısının önünde oyalanıyor, hemen eve dönsün m biraz daha kalıp gzetlesin mi karar veremiyordu. Bütün bunlar Wrayburn’n baının altından çıkmamışsa bile en azından sırrı bildiği sabit fikrine kapılmıştı kıskançlıktan; azimle yapışarak eninde sonunda onu mat edeceğine emindi, mesleğinde bu noktalara gelirken karşısına çıkan pek çok konuda da bu ağır, inatçı sürece bavurmuştı ne de olsa. Duyguları hızlı, zekâsı ağır bir adam olduğundan daima işine yaramıştı bu tutum, şimdidenden sonra yaramaması için bir sebep yoktu.

Gözleri Tempe kapısında, bir kapı ağzında dururken, Lizzie'nin belki de o odalarda saklandığı şüphesi geçti aklından. Wrayburn'ün amaçsız gezilerinin sebebi bu olabilirdi. Düşündü düşündü, nihayet bekçi içeri girmesine izin verirse yukarıya kadar çıkıp kapıya kulak kabartmaya karar verdi. Havada asılı duran o bitap kafa, daha önce Temple Bar'da kesilip demirlere takılmış kafalardan birinin hayaleti gibi yolun karşısına geçti ve bekçinin karşısında durdu.

Bekçi bakıp sordu: "Kime baktın?"

"Bay Wrayburn."

"Çok geç oldu."

"Yaklaşık iki saat önce Bay Lightwood'la birlikte dönmüş olmaları lazım. Yatmışsa posta kutusuna bir not bırakıp giderim. Beni bekliyor."

Bekçi bir şey demedi ve biraz şüpheyle de olsa kapıyı açtı. Ama misafirin dosdoğru, hızlı hızlı, doğru istikamete gittiğini görmek ona yetti.

Bitap kafa karanlık merdiveni çıktı ve dairenin kapısı önünde yavaşça yere doğru indi. İçerideki odaların kapıları açıktı anlaşılan. Birinden mum ışığı süzülüyordu dışarı, ayrıca içeride ayak sesleri vardı. İki ses duyuluyordu. Kelimeler seçilmiyordu ama ikisi de erkek sesiydi. Bir iki dakika sonra sesler sustu, adımlar kesildi ve içerideki ışık söndü. Lightwood uykusunu kaçırın yüzün, ondan bahsettiği anda kapının önünde, karanlıkta içeriye dinlediğini görebilse, gecenin geri kalanında uyumaya daha az meyilli olurdu.

"Burada yok," dedi Bradley; "ama olabilirdi." Baş yerden eski irtifasına kadar yükseldi, tekrar merdivenden süzülüp kapıdan geçti. Orada bir adam durmuş bekçiyle konuşuyordu.

"Hah!" dedi bekçi. "Şu gelen bey!"

Kendisinden bahsedildiğini anlayan Bradley bir bekçiye bir adama baktı.

“Bu bey Bay Lightwood’a bir mektup bırakıyordu,” dedi bekçi, mektubu göstererek; “ben de daha demin birisinin Bay Lightwood’un dairesine çıktığını söylemiştim. Aynı iş için olabilir mi acaba?”

“Hayır,” dedi Bradley, tanımadığı adama bakarak.

“Hayır,” dedi adam ters ters; “benim mektubum –kızım yazdı ama mektup benim– benim işimle ilgili, benim işim de başka kimseyi ilgilendirmez.”

Bradley kararsız adımlarla dışarı çıkarken kapının arkasından kapandığını ve ona yetişmeye çalışan adamın ayak seslerini duydu.

“Affedersin,” dedi adam; içkiliydi, dikkatini çekmek için omzuna dokunmak yerine üzerine yuvarlanmış gibiydi; “Öteki Efendiyi tanıyor musun?”

“Kimi?” diye sordu Bradley.

Sağ omzunun üzerinden sağ başparmağıyla işaret eden adam, “Öteki Efendiyi,” dedi.

“Ne dediğini anlamıyorum.”

“Ya iki tane var ya,” sağ elinin işaret parmağıyla bu sözü sol elinin iki parmağına kancaladı, “yok mu? Bir artı bir, iki – Avukat Lightwood, bu birinci parmak, di mi? Orta parmağım da Öteki, onu tanıyor musun?”

“Tanıdığım kadarı bana yeter,” dedi Bradley kaşlarını çatıp uzaklara bakarak.

“Yaşa!” diye bağırdı adam. “Yaşa Öteki öteki Efendi! Yaşa, Öteki Efendi! Benim kafadansın.”

“Gecenin bu vakti bu kadar gürültü yapma. Ne demeye çalışıyorsun?”

“Berî bak, Ötöteki Efendi,” dedi adam boğuk sesini sır verir gibi alçaltarak. “Öteki Efendi çok makaraya sardı beni çok, hayatını alın teriyle kazanan dürüst bir adam olduğum için. Kendisi öyle değil, hiç değil.”

“Bundan bana ne?”

“Ötöteki Efendi,” dedi adam incinmiş bir masumiyetle, “merak etmiyorsan hiç anlatmayayım. Sen başlattın. Onunla aranın pek iyi olmadığını kendin dedin, kendin gösterdin. Ama kimseye kendimi zorla dinletmeye meraklı değilim. Ben dürüst bir adamım, dürüst. Beni rıhtımda istediğin yere koy –hiç fark etmez– ‘Allahım ben dürüst adamım,’ derim. Beni istediğin mahkemede şahit yerine koy –hiç fark etmez– yargıç hazretlerine de aynısını söylerim, kitabı da öperim. Kolumun yenini öpmem, kitabı öperim.”

Bu güçlü karakter beyanından ziyade, üzerinde yoğunlaştığı keşfe yardımcı olacak dur durak bilmez yol arayışları yüzünden: “Yanlışı anlama, seni susturmak gibi bir niyetim yoktu. Sokağın ortasında çok yüksek sesle konuşuyordun da ondan,” dedi Bradley Headstone.

“Öteki Efendi,” dedi Bay Riderhood, sakinleşip, gizemli bir hal alarak, “ben yükseği alçağı bilirim. Bittabi. Bilmesem şaşardım, adım Roger ne de olsa, babamdan almışım, o da kendi babasından, gerçi ailede bu ismi kim ilk almış, şimdi ne desem yalan olur. Sağlığın görüldüğünden iyidir umarım; için de dışına benziyorsa pek iyi halde olmasan gerek.”

Yüzünün, aklından geçenleri fazlasıyla açığa vurduğu imasıyla irkilen Bradley ifadesini temizlemeye çabaladı. Böyle biçimsiz bir saatte bu tuhaf adamın Lightwood, Wrayburn ya da ikisiyle birlikte ne işi olduğunu öğrenmek

ilginç olabilir. Adam Lizzie'yle bu ikisi arasında haber getirip götürüyor olabilir.

“Geç saatte gelmişsin,” dedi beceriksiz bir rahatlık gösterisiyle.

“Benden uzun yaşayacaksın,” diye bağırdı Bay Riderhood kaba bir kahkahayla, “tam ben de aynı şeyi sana söyleyecektim, Ötöteki Efendi!”

“Tesadüf işte,” dedi Bradley, sıkıntıyla etrafına bakınarak,

“Benimki de öyle,” dedi Riderhood. “Ama sana anlatsam da olur. Neden anlatmayayım? Nehirde Havuz Bekçisi Yardımcısıyım, dün görevliydim, yarın da görevliyim.”

“Eee?”

“Özel işlerimle ilgilenmek için Londra'ya geldim. Birinci havuz bekçisi olmak ve boğulmama neden olan B'lowbridge buharlısına dava açmak için geldim. Bedavaya boğamazlar beni öyle.”

Bradley, adam hayalet olduğunu itiraf etmiş gibi baktı.

“Buharlı,” dedi Bay Riderhood inatla, “kayığımıza çarptı ve beni boğdu. Birileri uğraştı da öyle tekrar geri döndüm; gerçi geri getirmelerini ben istemedim, buharlı da. Ben buharlının aldığı canımın tazminatını istiyorum.”

“Gecenin yarısı Bay Lightwood'un odasına bu iş için mi geldin?” diye sordu Bradley, güvensizce onu süzerek.

“Hem bunun için, hem de birinci bekçi olmam için dilekçe yazsın diye. Yazılı bir tavsiye gerekiyor, başka kim yazacak? Kızımın yazısıyla yazılmış, benim de kanuna karşı geçsin diye parmak bastığım mektubumda aynen böyle diyorum, Avukat Lightwood, bu belgeyi senden başka kim teslim edebilir, buharlının verdiği zararın tazminini senden başka kim becerebilir? Diyorum ki (parmak baskımın al-

tında) sen ve arkadaşın başıma çok dert açtınız. Sen bana arka çıksaydın Avukat Lightwood, Ötöteki Efendi de doğru geçirseydi dediklerimi (diyorum parmak baskımın altında) şimdi paraya para demeyecektim, bir araba hakaret işitmeyecektim, tükürdüğümü yalamayacaktım, insan ne kadar iştahlı olursa olsun pek hoş bir yiyecek değil! Hazır gece yarısı demişken, Ötöteki Efendi,” diye homurdandı Bay Riderhood, hatalarının tekdüze özetini nihayete erdirerek, “koltuğumun altındaki şu çıkma bir göz ativer, Havuzuma geri dönüyorum, Temple da yolumun üzeriydi, tamam mı?”

Bu son resital sırasında Bradley Headstone’un yüzü değişmiş, dikkati azalmıştı.

“Biliyor musun,” dedi, bir müddet sessizce yanyana yürüdükten sonra, “adını tahmin edebilirim.”

“Et bakalım madem,” dedi adam durup ona bakarak.

“Adın Riderhood.”

“Valla öyle,” dedi malum beyefendi. “Ama ben seninkini bilmiyorum.”

“O başka,” dedi Bradley. “Bilmeni beklemezdim zaten.”

Bradley dalgın dalgın yürürken, Haydut da mırıldanarak yanından gidiyordu. Mırıldanması şu minval üzreydi: “Haydut Riderhood ismi herkesin diline düşmüş! Önüne gelen, kolayca bu ismi ağzına sakız edebiliyor.” Bradley’nin düşünceleriye şu minval üzreydi: “Al sana bir alet. Bunu kullanabilir miyim?”

Strand’dan yürüyüp Pall Mall’a çıkmışlar, bayır yukarı Hyde Park’ın köşesine gelmişlerdi; tempoyu ve kılavuzluğu Riderhood’a bırakan Bradley Headstone, istikameti onun tayin etmesine izin vermişti. Öğretmenin zihnini tümüyle işgal eden o tek amacın yanında tali kalan düşünceleri öyle

ağırdı, planları öyle belirsizdi ki –sonunda Wrayburn’le Lizzie’yi gördüğü o uzun yolun iki yanına sıralanmış karanlık ağaçlar gibiydiler fırtınalı gökyüzü altında– ancak yarım kilometre yürüdükten sonra konuşabildi. O zaman da sadece şu soruyu sordu:

“Havuzun nerde?”

“Nehirden yukarı otuz küsur – otuz beş küsur kilometre ileride,” dedi adam ters ters. “Adı ne?”

“Plashwater Weir – Değirmeni Havuzu.”

“Sana beş şilin versem ne yaparsın?”

“Alırım,” dedi Bay Riderhood.

Öğretmen elini cebine atıp iki yarım altın çıkardı ve Bay Riderhood’un avcuna bıraktı: Adam paraya teşekkür etmeden önce bir kapı aralığına çekilip ikisini de dişledi.

“Bu yönünü sevdim, Ötöteki Efendi,” dedi Riderhood, tekrar yürümeye devam ederek, “paradan yana cimri değilsin. Peki,” dedi paralan dikkatle yeni arkadaşından en uzak cebine yerleştirerek, “bu ne için?”

“Senin için.”

“Onu biliyorum,” dedi Riderhood, gayet açık bir şeye itiraz eder gibi. “Bir kere aldım mı, kendini bilen hiç kimsenin onu bana geri verdirtemeyeceğini bildiğim gibi biliyorum. Karşılığında ne istiyorsun?”

“Karşılığında bir şey istiyor muyum bilmiyorum. İstiyorsam da ne olduğunu bilmiyorum.” Bradley bu cevabı, Bay Riderhood’a çok garip gelen, hissiz, dalgın, kendi kendisiyle konuşur gibi bir tavırla söylemişti.

“Bu Wrayburn için iyi düşünmüyorsun di mi?” dedi Bradley, zorla sürükleniyormuş gibi istemeye istemeye bu isme geri dönerek.

“Hayır.”

“Ben de öyle.”

Riderhood başını sallayarak sordu: “Bu para onun için mi?”

“Başka bir şey için olduğu kadar bunun için de olabilir. İnsanın düşüncelerini çok meşgul eden bir konuda uyuşmak için.”

“Sana hiç uymuyor bu,” dedi Bay Riderhood dobra dobra. “Hayır! Uymuyor, Ötöteki Efendi, kendi kendine uyuyormuş gibi göstertmeye çalışmanın da faydası yok. İçine oturuyor, içinde paslanıyor, seni zehirliyor.”

“Diyelim ki öyle,” dedi Bradley titreyen dudaklarla, “hiç mi sebebi yok?”

“İddiaya girerim sebebi büyüktür!” diye bağırdı Bay Riderhood.

“Bu adamın seni de kışkırttığını, aşağıladığını, küfrettiğini, öyle bir şeyler yaptığını söylemedin mi? Bana da aynı şeyi yaptı. Tepeden tırnağa zehirli hakaretler ve küfürlerle dolu bu adam. O ikisinin senin başvurunun hafife alıp, purolarını onunla yakmayacağını ne biliyorsun?”

“Doğrusu yaksalar hiç şaşırmam!” dedi Bay Riderhood sinirlenerek.

“Yaksalarmış! Yakacaklar. Sana bir soru sorayım. İsminden fazlasını biliyorum; Gaffer Hexam’la ilgili. Kızını en son ne zaman gördün?”

“Kızını en son ne zaman mı gördüm Ötöteki Efendi?” diye tekrar etti Bay Riderhood, berikinin konuşması hızlandıkça, kendisinin idrakı da kasten ağırlaşmaktaydı.

“Evet. Konuşmaktan bahsetmiyorum. Hiç gördün mü – bir yerlerde?”

Haydut istediği ipucunu almıştı ama daha neresinden tutacağım bilemiyordu. Ezberden toplama yapar gibi bir ifadeyle bu hınçlı surata bakarak ağır ağır cevap verdi: “Bir kere bile görmedim, Gaffer’ın öldüğü günden beri.”

“Gördün mü tanır mısın?”

“Tanımam mı! Hem nasıl.”

“Ya ötekini?”

“Öteki de kim?” diye sordu Riderhood, şapkasını çıkar-mış alnını ovalayarak sorgucusuna aptal aptal bakıyordu.

“Adı batasica! Bu kadar mı seviyorsun da tekrar duymak istiyorsun?”

“Ha, o!” dedi Riderhood, öğretmeni ustalıkla köşeye sıkıştırmıştı, yine o şeytani tesir altındaki yüzüne baktı. “Tabii, bin kişi arasından tanırım.”

“Onları,” Bradley bu soruyu sükûnetle sormaya çalışı-yordu ama sesini kontrol etmek için ne yaparsa yapsın yüzü-nü zaptedemedi, “onları hiç birlikte gördün mü?”

(Haydut artık ipucuna sıkı sıkı yapışmıştı.)

“Evet gördüm, Ötöteki Efendi, Gaffer’ı kıyıya çektikleri gün gördüm.”

Kendisine merakla bakan koca bir sınıfın keskin gözle-rinden özel bir bilgi parçasını kendine saklayabilirdi Bradley, ama cahil Riderhood’un gözlerinden, içinde tuttuğu bir son-raki soruyu saklayamadı. “Cevap istiyorsan açık açık sorman lazım,” diye düşündü Haydut inatla, “kendiliğimden cevap vermeyeceğim.”

“Şey! Adam ona karşı da küstah mıydı?” diye sordu Bradley kendiyile epey mücadele ettikten sonra. “Yoksa aşırı nazik mi davranıyordu?”

“Ona çok acayip nazik davranıyordu,” dedi Riderhood. “Şu işe bak! Şimdi anlıyorum...”

Böyle bambaşka bir yere atlaması kesinlikle doğaldı. Bradley, sebebini anlamak için ona baktı.

“Şimdi düşünüyorum da,” dedi Bay Riderhood kaçamak bir tavırla, çünkü aslında, “Şimdi nasıl kışkırdığını görünce,” sözleri geçiyordu aklından; “belki de benim maksadımı yanlış anladı, kızda gözüm var zannetti!”

Böyle bir şüphe ya da şüphe iddiasını onaylama bayağlığı, öğretmenin ulaştığı noktanın kıl payı ilerisindeydi. Lizzie ve kardeşi üzerine leke düşüren bir adamla konuşmak ve planlar yapmak noktasıysa geçilmişti. O kıl payı mesafeye biraz daha vardı. Öğretmen cevap vermedi ama yüzünü yere eğerek yürümeye devam etti.

Ağır ve meşakkatli düşünceleri arasında, bu tanışıklıktan ne kazanç elde edebileceğini çıkaramıyordu. Nefret ettiği adama karşı bir gücenikliği vardı ki bu da bir şeydi; gerçi kendi zannettiğinden azdı çünkü kendi bağrında yanan ölümcül öfke ve kin yoktu onda. Kızı tanıyordu ve tesadüfen görebilir ya da hakkında bir şeyler duyabilirdi; bir çift göz, bir çift kulak daha kazanmak gibi bir şeydi bu. Kötü bir adamdı ve para karşılığı bir şeyler yapmaya da istekliydi. Bu da işe yarayabilirdi çünkü kendi durumu ve maksadı olabilirdiğince kötüydü ve hiç kullanmasa bile, kullanışlı bir alet bulundurmak ona belli belirsiz bir rahatlık veriyordu.

Aniden olduğu yerde durdu ve Riderhood’a pat diye kızın nerede olduğunu bilip bilmediğini sordu. Elbette bilmiyordu. Kızla ilgili ya da Wrayburn’ün kızı aramasıyla, kızla görüşmesiyle ilgili bir şeyler öğrenecek olursa, para karşılığı kendisine bilgi verebilir miydi? Hem de seve seve. Küfrederek ikisinden de nefret ettiğini söyledi, neden mi? Çünkü onun hayatını alınının teriyle kazanmasına engel olmuşlardı.

“Madem öyle,” dedi Bradley Headstone, bu minval üzere

biraz daha konuşulduktan sonra, “yakında görüşürüz. Senin yola geldik, hava da açılıyor. Hayret.”

“İyi de Ötöteki Efendi,” dedi Bay Riderhood, “seni nerede bulacağımı bilmiyorum.”

“Gerek de yok, ben seni nerede bulacağımı biliyorum, havuzuna gelirim.”

“Ama Ötöteki Efendi,” diye üsteledi Bay Riderhood, “kuru kuruya ahbaplıktan kimseye fayda gelmez. Bir bardak romlu sütle ağzımızı bir ıslataydık.”

Bu isteği kabul eden Bradley, onunla birlikte erkenci bir meyhaneye girdi, içeriye nahoş, küflü saman ve nemli hasır kokuları sinmişti, geri dönen yük arabalarından inmiş ırğatlar, sıska köpekler, sersemlemiş kuşlar ve geceleyin buraya tünemiş bazı insan kuşlarla doluydu içerisi, hepsi de kendini kendi meşrebince avutmaya çalışıyordu; salaş bara doluşmuş gece kuşların arasında bir tanesi bile yoktu ki, saygıdeğer tüylere bürünmüş, hınçtan tükenmiş gece kuşunun, kuşların en zalimi olduğunu bir bakışta anlamasın.

Kendisiyle aynı yöne giden yan sarhoş bir arabacının bir anlık merhamet kıvılcımı, Bay Riderhood’un bir araba dolu su sepetin üzerine kaldırılmasına ve yoluna sırtüstü uzanmış, başı çıkınına dayanmış devam etmesine sebebiyet verdi. Bunun üzerine Bradley de yavaştan geri dönüş yoluna koyuldu ve geçtiği sokaklardan geri yürüyerek okuluna, evine vardı. Güneş yükseldiğinde onu yıkanmış, saçlarını taramış, saygın siyah ceketiyle yeleğini muntazaman giymiş, resmi siyah kravatını takmış, kırçılı pantolonunu giymiş, saygın gümüş saatini cebine koymuş, kordonunu boynuna asmış buldu; etrafında havlayıp bağırarak bekleyen dinlenmiş sürüsüyle, ava çıkmak üzere kuşanmış bir eğitim avcısı.

İşkencenin insanı kuvvetle ikna eden etkisi ve ortalığı saran dehşet dalgası yüzünden inanılmaz suçları kabul eden, o elim zamanların zavallı mahlûklarından bile daha fazla büyüünün etkisinde olan öğretmen, henüz çekilmiş gece boyunca Kötü Ruhlar tarafından sürülmüştü. Mahmuzlanıp kamçılanmış, epey ter atmıştı. Duvarlarda, kutsal kitaptan alınmış huzur dolu metinlerin yerini, bu sporun kayıtları alacak olsa, en büyük alimler bile öğretmenden korkup kaçardı.

XII

Kötü Niyet

Güneş bütün Londra'ya ışıklar saçarak yükseldi ve o muhteşem tarafsızlığıyla, kahvaltıya oturmuş olan Bay Alfred Lammle'in sakallarında ışığı kırmaya bile tenezzül etti. Dışarıdan gelecek her türlü aydınlığa ihtiyacı vardı Bay Alfred Lammle'in, zira içi pek kararmış gibiydi ve aşırı tatminsiz bir havası vardı.

Bayan Alfred Lammle, efendisinin karşısındaydı. Birbirlerini dolandırmış olmak gibi hoş bir bağ ile birbirine bağlı, mutlu dolandırıcı çift, masa örtüsünü inceleyerek meyyus meyyus oturmaktaydı. Sackville Sokağı'nın güneşli tarafında olmasına rağmen kahvaltı odasında durum pek kasvetli görünüyordu. Ailenin alışveriş ettiği tüccarlardan biri perdelerin arkasından içeriyi görebilse, hemen faturasını gönderir ve bir an önce ödenmesi için baskı yapardı. Gerçi söz konusu tüccarlar, bu manzarayı görmedikleri halde, çoktan faturalar göndermişti.

“Bana öyle geliyor ki,” dedi Bayan Lammle, “evlendik evleneli hiç para kazanmadın.”

“Sana öyle gelen,” dedi Bay Lammle, “belki de öyledir. Ama mühim değil.”

Bay ve Bayan Lammle'a has bir şey miydi bu, yoksa bütün sevişen çiftler böyle midir? Karı koca konuşurlarken asla birbirlerine hitap etmezler, ortalarında görünmez bir varlık duruyormuşçasına ona hitap ederlerdi. Böylesi evcimen anlarda sakın dolaptaki iskelet olmasın çıkıp konuşmaya katılan?

"Evde hiç para görmedim," dedi Bayan Lammle iskelete, "kendi yıllık maaşım hariç. Buna yemin edebilirim."

"Yemine hacet yok," dedi Bay Lammle iskelete; "tekrar ediyorum, mühim değil. Sen de o maaşı hiç faydalı bir biçimde kullanamadın."

"Faydalı biçimde mi! Nasıl?" diye sordu Bayan Lammle.

"Borç alıp iyi yaşayacak biçimde," dedi Bay Lammle.

Bu soruya ve cevaba kulak misafiri olan iskelet alayla gülmüştü belki; ama Bay ve Bayan Lammle'ın güldükleri kesindi.

"Şimdi ne olacak?" diye sordu Bayan Lammle iskelete.

"Şimdi iflas edeceğiz," dedi Bay Lammle aynı yetkiliye.

Bunun üzerine Bayan Lammle horgörüyle iskelete baktı —ama bakışı Bay Lammle'a kadar uzatmadan— gözlerini indirdi. Bay Lammle da onunla aynı şeyi yaptıktan sonra gözlerini indirdi. Bir hizmetçinin kızarmış ekmeklerle içeri girmesi üzerine iskelet dolaba geri dönüp kendini kapadı.

"Sophronia," dedi Bay Lammle, hizmetçi çekildiğinde. Sonra daha yüksek sesle tekrar etti: "Sophronia!"

"Efendim?"

"Zahmet olmazsa bir dinleyiver." Dikkatini toplamasını beklerken ona ters ters bakıyordu. "Sana bir şey danışacağım. Fuzuli şeyleri bırak. Anlaşmamızı biliyorsun. Ortak çıkarlarımız için birlikte çalışmamız lazım ve bu işlerde sen

de benim kadar iyisin. Olmasan şimdi birlikte olmazdık Ne yapabiliriz? Köşeye sıkıştık. Ne yapalım?”

“Biraz para getirecek hiçbir planın yok mu?”

Bay Lammle düşünmek için sakallarına daldı ve oradan umutsuz çıktı. “Hayır; maceracı olduğumuzdan fazla para kazanmak için çok riske girmek gerekiyor, bu ara şansımız hiç yaver gitmedi.”

“Peki senin...” diye lafa başlamıştı ki kocası onu durdurdu.

“Biz Sophronia. Biz, biz, biz.”

“Satacak bir şeyimiz yok mu?”

“Az bir şey! Bir Yahudi’ye borç karşılığı bu eşyaları verdim. Yarın, bugün, her an gelip alabilir. Fledgeby olmasa çok daha önce alırdı.”

“Fledgeby’nin ne alakası var ki bu adamla?”

“Adamı tanıyordu. Pençesine düşmeden önce beni ona karşı uyardı. Başka birisi namına adamı ikna etmeye çalışıyordu o sırada ama başaramadı.”

“Fledgeby adamı sana karşı yumuşattı mı yani?”

“Bize, Sophronia. Bize, bize, bize.”

“Bize karşı.”

“Yani Yahudi henüz yapabileceklerini yapmadı, onu tutsa tutsa Fledgeby tutuyordur.”

“Fledgeby’ye inanıyor musun?”

“Sophronia, ben kimseye inanmam. Sana inandığımdan beri kimseye inanmıyorum. Ama öyle gibi görünüyor.”

İskelete yaptığı bu isyankar tespitlerin intikamını karısından bu şekilde alan Bay Lammle masadan kalktı –gülüşünü ve gülerken burnunda oluşan beyaz çukurları saklamak için belki–, halının üzerinde bir tur attıktan sonra şöminenin önüne geldi.

“O hayatı Georgiana’ya yamayabilseydik; neyse olan oldu artık.”

Sırtını ateşe veren Lammle, sabahlığının eteklerini yukarıya sıvayarak bunları söylediğinde Sophronia’nın rengi attı ve gözlerini yere indirdi. Bir ihanet hissiyle ya da belki kendini tehlikede hissettiği için –çünkü ondan korkuyordu– kendisine hiç şiddet uygulamadığı halde ellerinden, ayaklarından bile korkuyordu – kendini onun gözünde daha iyi bir konuma getirmeye çalıştı.

“Biraz borç alabilseydik, Alfred...”

“İster dilenelim, ister borç alalım, ister çalalım, bizim için hepsi bir, Sophronia,” diye lafını kesti kocası. “Peki bunu atlatabilecek miyiz?”

“Elbette. Pek özgün olmasa da inkâr edilemeyecek bir gerçek var, Sophronia, iki kere iki dört eder.”

Ama karısının kafasında bir şeyler çevirdiğini görünce, sabahlığının eteklerini tekrar toplayıp koltuk altına sıkıştırdı, öteki eliyle de gür sakallarını toparlayarak, sessizce onu seyretmeye koyuldu.

“Böylesi bir acil durumda,” dedi, biraz ürkekçe ona bakarak, “tanıdığımız en zengin insanların aklımıza gelmesi çok doğal.”

“Haklısın, Sophronia.”

“Boffinler.”

“Haklısın, Sophronia.”

“Onlarla bir şey yapılamaz mı?”

“Onlarla ne yapılacak ki Sophronia?”

Kadın yine düşüncelere dalıp gözlerini yere indirdi.

“Ben de Boffinler’i tekrar tekrar düşündüm, Sophronia,” diye devam etti kısır bir sessizliğin ardından, “ama yapacak

bir şey bulamadım. İyi korunuyorlar. O iblis Sekreter onlarla – kıymetli insanlar arasına giriyor.”

“Ondan kurtulmanın bir yolu olsa?” dedi Sophronia, biraz daha düşündükten sonra yüzü aydınlanarak

“İyi düşün, Sophronia,” dedi onu izleyen kocası, müte-hakkim bir tavırla.

“Onun aradan çıkarılması Bay Boffin’in yararına gibi gösterilebilse?”

“İyi düşün, Sophronia.”

“Son zamanlarda, ihtiyar adamın çok şüpheli ve güven-siz bir hal aldığını konuşmuştuk, Alfred.”

“Pintileşti de canım; bizim için en umut kırıcı olan bu. Yine de düşünelim, Sophronia, düşünelim.”

Sophronia biraz düşündü. “Ondaki bu eğilimden fayda-lansak. Diyelim ki benim vicdanım...”

“Vicdan nedir çok iyi biliriz, hayatım. Eee?”

“Diyelim ki o züppe kızın bana söylediği şeyi, Sekreter’in ona ilanı aşkta bulunduğunu daha fazla saklamaya vicdanım el vermiyor. Diyelim ki vicdanım beni, bunu Bay Boffin’e anlatmaya zorluyor.”

“Bak bu hoşuma gitti,” dedi Lammle.

“Diyelim ki Bay Boffin’e, nazik hassasiyetim ve şerefimin...”

“Çok güzel kelimeler, Sophronia.”

“Nazik hassasiyetimiz ve şerefimizin,” diye devam etti, son heceleri acı acı vurgulayarak, “Sekreter’in bu kurnaz, paragöz oyununa seyirci kalmamıza izin vermediğini söy-ledik. Ona güvenen işverenine karşı büyük bir vefasızlık örneği olduğunu. Diyelim ki bu faziletli tedirginliğimi muhteşem kocama da açtım, o da her zamanki dürüstlü-

ğüyle bana, ‘Sophronia, bunu hemen Bay Boffin’e anlatmalısın,’ dedi.”

“Aferin, Sophronia,” dedi Lammle, ağırlığını öteki bacağına vererek, “bu da hoşuma gitti.”

“İyi korunduğunu söyledin,” diye devam etti karısı. “Ben de öyle düşünüyorum. Belki bu malumat sonucu Sekreter’i işten çıkarır, böylece saldıracak zayıf bir nokta oluşur.”

“Anlatmaya devam et, Sophronia. Çok hoşuma gitmeye başladı bu iş.”

“Kusursuz faziletimizle, güvendiği bir insanın ihaneti konusunda onu uyardığımızda, hem bize borcu olacak, hem de güvenecek. Bu işten faydamız çok mu olur az mı, bekleyip görmek lazım – o konuda yapacak bir şey yok. Muhtemelen olabilecek azami faydayı sağlarız.”

“Muhtemelen,” dedi Lammle.

“Ne dersin,” diye sordu aynı soğuk, kumpasçı havayla, “Sekreter’in yerini alman imkânsız mı?”

“Hiç imkânsız değil, Sophronia. Olmayacak şey değil. Uсталıkla bu netice elde edilebilir.”

Ateşe bakan Sophronia, bu imayı anladığını gösterecek şekilde başını salladı. “Bay Lammle,” dedi dalgın dalgın, biraz da ironiyle, “Bay Lammle yardım etmekten mutluluk duyacaktır. Bay Lammle’in kendisi de işadamı ve sermaye sahibidir. Bay Lammle’a en nazik konular bile emanet edilebilir, buna alışkıdır. Bay Lammle, benim küçük servetimi de başarıyla idare etti ama kendisi asıl ününü, şeytana uymayan, dürüst, varlıklı bir insan olarak yapmıştır.”

Bay Lammle gülümsedi, hatta karısının başını bile okşadı. Bu plandan duyduğu uğursuz sevinçle karısının tepesinde dikilirken, burnu iki katına çıkmıştı sanki.

Adam düşünerek, kadın da küllenen ateşi seyrederek bir müddet hareketsiz kaldı. Ama adam konuşmaya başlar başlamaz karısı irkilerek ona kulak kabarttı, oynadığı iki taraflı oyundaydı sanki aklı, adamın ellerinden ve ayaklarından duyduğu korku da yeniden canlanmıştı.

“Bence konunun bir yönünü ihmal ediyorsun, Sophronia. Belki de etmiyorsundur, çünkü kadınlar kadınları daha iyi anlar. Kızın kendisinden de kurtulamaz mıyız?”

Bayan Lammle başını iki yana salladı. “İkisinin de üzerinde muazzam bir etkisi var, Alfred. Maaşlı bir sekreterle mukayese kabul etmez.”

“Ama sevgili yavrucuğun,” dedi Lammle çarpık bir gülüşle, “hamilerine karşı açık olması gerekirdi. Biricik evlatçığın, hamilerinden sır saklamaması gerekirdi.”

Sophronia başını tekrar salladı.

“Peki! Kadınlar kadınları daha iyi anlar,” dedi kocası, biraz hayal kırıklığıyla. “İsrar etmeyeceğim. İkisini birden aradan çıkartabilirsek başımıza talih kuşu konardı. Malı mülkü ben idare ederdim, adamla kadını da karım – peh!”

Karısı yine başını sallayarak: “Kızla asla kavga etmezler. Kızı asla cezalandırmazlar. Kızı kabul etmeliyiz,” dedi.

“Peki!” diye bağırды Lammle, omuzlarını silkerek, “öyle olsun, ama sakın unutma, onu istemiyoruz.”

“Şimdi geriye tek bir soru kalıyor,” dedi Bayan Lammle, “ne zaman başlıyoruz?”

“Ne kadar erken olursa o kadar iyi, Sophronia. Sana anlattığım gibi maddi durumumuz felaket, her an topu atabiliriz.”

“Bay Boffin’i yalnız yakalamalıyım, Alfred. Karısı da yanımızda olursa pişmiş aşı soğuk su katar. Karısı orada olursa

örkeye kapılmasını sağlayamayabilirim. Kıza gelince – onun güvenine ihanet ettiğim için onun da kesinlikle mevcut olmaması gerek.”

“Yazıp randevu alsan?” dedi Lammle.

“Yok, olmaz. Neden yazdığımı merak edip aralarında konuşurlar, ben onu tümüyle hazırlıksız yakalamak istiyorum halbuki.”

“Evlerine gidip yalnız görüşme talebinde bulunsan?” dedi Lammle.

“O da olmaz. Bu işi bana bırak. Bugün ve (bugün işi halledemezsem) yarın için küçük arabayı bana ayır, bir kenarda durur beklerim.”

Daha karara yeni varılmıştı ki bir erkek figürü pencerenin önünden geçti ve kapının çaldığı duyuldu. “Fledgeby,” dedi Lammle. “Seni beğeniyor ve takdir ediyor. Ben çıkıyorum. Yahudi üzerindeki nüfuzunu kullanmaya ikna et onu. Adamın adı Riah, şirketin adı Pubsey and Co.” Aradaki iki kapıya ve hole rağmen, Bay Fledgeby’nin keskin kulaklarına çalınır diye son kelimeleri fısıltıyla söyleyen Lammle, uşağına evde olduğunun bilinmesini istemediğini işaret ederek sessizce yukarı çıktı.

“Bay Fledgeby,” dedi Bayan Lammle, onu büyük iltifatla karşılamıştı, “sizi gördüğüme çok sevindim! İşlerinin derdine düşen zavallı Alfred’ciğim bu sabah biraz erken çıktı. Lütfen oturun, sevgili Bay Fledgeby.”

Sevgili Bay Fledgeby oturdu ve hemen yüzüyle oynamaya başlayarak Albany’nin köşesinden döndü döneli sakal çıkması konusunda bir gelişme olmadığı konusunda kendini temin etti.

“Sevgili Bay Fledgeby, biricik Alfred’imin bu aralar iş-

leri konusunda endişeli olduğunu size söylememe gerek yok çünkü bu geçici zorluklar esnasında ona ne kadar yardımcı olduğunuzu bana anlattı.”

“Ya!” dedi Fledgeby.

“Evet,” dedi Bayan Lammle.

“Ben Lammle’i işleri konusunda daha ketum bilirdim,” dedi Bay Fledgeby, koltuğunun farklı bir köşesine yerleşmeye çalışarak. “Bana karşı değil,” dedi Bayan Lammle derin bir sevgiyle.

“Doğru ya!” dedi Fledgeby.

“Bana karşı değil, sevgili Bay Fledgeby. Ben onun karısıyım.”

“Evet. Bunun farkındayım tabii,” dedi Bay Fledgeby.

“Alfred’in karısı olarak, sevgili Bay Fledgeby, sizin de hassas gözlem gücünüzle müşahade edeceğiniz gibi, onun bilgisi haricinde, bu büyük hizmeti sürdürmenizi rica edeceğim. Bize biraz daha zaman kazandırmak için Bay Riah üzerindeki nüfuzunuzu kullanabilir misiniz? Alfred’in bu ismi uykusunda sayıkladığını duymuştum, Riah’tı değil mi?”

“Alacaklının ismi Riah,” dedi Bay Fledgeby, ilk kelimeyi uzlaştırmaz bir aksanla vurgulamıştı. “St Mary Axe. Pubsey and Co.”

“Ah evet!” diye bağırdı Bayan Lammle, coşkunu bir ke-derle ellerini çırparak. “Pubsey and Co.”

“Bu tür bir rica, kadın...” diye başladı Bay Fledgeby ve bir kelime bulamayarak öyle uzun süre aynı yerde takılı kaldı ki Bayan Lammle tatlı bir sesle, “Kalbi?” diye öneride bulundu.

“Hayır,” dedi Bay Fledgeby, “Türü – kadın türünün rica-sına kulak tıkayamaz hiçbir erkek, bu benim için de geçerli.

Ama Riah biraz acımasız bir adam, Bayan Lammle, gerçekten öyle.”

“Siz onunla konuşursanız eminim yumuşayacaktır, sevgili Bay Fledgeby.”

“Yeminle söylüyorum çok acımasız adam!” dedi Fledgeby.

“Deneyin. Bir kez daha deneyin, sevgili Bay Fledgeby. Yeter ki siz isteyin yapamayacağınız şey yok.”

“Teşekkür ederim,” dedi Fledgeby, “iltifat ediyorsunuz. Sizin ricanızla bir kez daha deneyebilirim elbette. Ama elbette neticeyi garanti edemem. Riah biraz zorlu bir adam, bir şeyi yapacağım dedi mi yapar.”

“Kesinlikle,” diye bağırdı Bayan Lammle, “size bekleyeceğinizi söylerse bekler.”

(“Ne akıl var kadında,” diye düşündü Fledgeby. “Ben o açığı görmemiştim ama daha laf ağzımdan çıkar çıkmaz hemen yakaladı.”)

“Doğrusu, sevgili Bay Fledgeby,” diye devam etti Bayan Lammle ilgi çekici bir tavırla, “bu kadar yakın arkadaş olduğunuz için Alfred’in beklentilerini sizden saklayacak değilim. Ufkundaki bulutlar dağılacak gibi görünüyor hemen olmasa da.”

Bu benzetme Hoşsohbet Fledgeby’ye biraz gizemli göründü, “Neredeki neler dağılacakmış, hı?”

“Alfred bu sabah çıkmadan önce, sevgili Bay Fledgeby, şu andaki sıkıntıları tümüyle ortadan kaldıracak bazı beklentileri olduğundan bahsediyordu.”

“Öyle mi?” dedi Fledgeby.

“Evet!” Burada Bayan Lammle mendilini devreye soktu. “Siz de bilirsiniz, sevgili Bay Fledgeby –insan kalbini, hayatı sizin kadar incelemiş biri nasıl bilmez– kısacık bir zaman

atlatılabilse bütün her şey düze çıkabilecekken, insanın konumunu ve itibarını kaybetmesi çok yazık olur.”

“Hı!” dedi Fledgeby. “Yani Lammle’a biraz zaman verilirse iflas etmeyeceğini mi söylemeye çalışıyorsunuz Bayan Lammle? Para piyasasındaki ifadeyi kullandığım için kusuruma bakmayın,” diye açıkladı Bay Fledgeby özür dilercesine.

“Aynen öyle. Kesinlikle öyle!”

“Bu her şeyi değiştirir,” dedi Fledgeby. “Riah’ı görmeye hemen gideceğim.”

“Size ne kadar teşekkür etsem azdır, sevgili Bay Fledgeby!”

“Rica ederim,” dedi Fledgeby. Bayan Lammle ona elini uzattı. “Güzel ve yüksek zekâlı bir hanımın eli,” dedi Fledgeby.

Ondan kurtulmak için can atan Bayan Lammle, “Asil bir jeste değer!” diye tamamlayıverdi.

“Ben öyle demeyecektim,” dedi Fledgeby, kendisine önerilen bir ifadeyi hiçbir koşulda kabul ettiği görülmemiştir, “ama çok mültefitsiniz. Acaba bu elin üzerine bir –bir tane– kondurabilir miyim? İyi günler!”

“Hemen harekete geçeceğinize güvenebilir miyim sevgili Bay Fledgeby?”

Kapıdan ona bakıp eliyle saygılı bir öpücük gönderen Fledgeby, “Güvenebilirsiniz,” dedi.

Doğrusu Bay Fledgeby merhametinden üstlendiği bu vazifeyi yerine getirmek için sokaklarda öyle hızlı yürüyordu ki Cömertliğin hizmetindeki iyi ruhlar ayaklarına kanat takmış gibiydi. Yüreğinde de kendilerine yer bulmuş olabirlerdi zira keyifli ve şen bir haldeydi. St. Mary Axe’deki muhasebe bürosuna gelip de bir an onu boş bulduğunda,

merdivenlerin dibinde cınlayan sesinde neşeli bir titreşim vardı: “Hey Yahuda, yukarılarda ne işler çeviriyorsun?”

İhtiyar adam her zamanki hürmetiyle göründü.

“Merhabaa!” dedi Fledgeby, gözünü kırıp bir adım geri atarak. “Aklın fenalıkta, Kudüs!”

İhtiyar adam gözlerini merakla ona kaldırdı.

“Hem nasıl,” dedi Fledgeby. “Seni günahkâr! Seni mad-rabaz! Ne! Lammlelar’ın eşyalarını hacze mi gidiyorsun? Hiçbir şey seni bundan vazgeçiremez öyle mi? Bir dakika daha bekleyemez misin?”

Efendisinin ses tonu ve bakışlarıyla hemen harekete geçmeye zorlanan ihtiyar adam şapkasını küçük tezgahın üzerinden aldı.

“Sen gidip onu nakavt etmesen kendini kurtaracağını öğrendin öyle mi?” dedi Fledgeby. “Demek kendini kurtarıp kurtarmaması umurunda değil? Senin yeterince teminatın var, alacağını karşılayacak yeterli mal var öyle mi? Seni Yahudi!”

İhtiyar adam kendisini bekleyen başka talimatlar da olabileceğini düşünüyormuş gibi bir an tereddütte kaldı.

“Gideyim mi efendim?” diye sordu nihayet alçak sesle.

“Bir de bana soruyor!” diye bağırды Fledgeby. “Sanki kendi niyetini bilmiyormuş gibi bana soruyor! Sanki şapkasını takmamış gibi bana soruyor! İhtiyar ama keskin gözleri –bıçak gibi keskin mazallah– kapının yanındaki bastonuna dikilmemiş gibi bana soruyor!”

“Gideyim mi efendim?”

“Gidecek misin?” dedi Fledgeby alayla. “Gideceksin ya. Seni titrek Yahuda!”

XIII

İnsanın Adı Çıkacağına Canı Çıksın

Hoşsohbet Fledgeby muhasebe bürosunda yalnız kalınca şapkasını yana eğip ısıklık çalarak ortalıkta dolaşmaya, çekmelerde parasının sızdırıldığına dair küçük kanıtlar aramaya başladı ama bulamadı. “Benden çalmaması kendi faziletinden değil,” dedi gözünü kırparak, “benim tedbirli olmamdan.” Sonra bastonuyla tabureleri ve kutuları dürtükleyip, ateşe tükürerek Pubsey and Co. üzerindeki sahiplik haklarını tembel bir azametle ortaya koydu. Alemin kralıymış gibi pencereye gidip, yarım perdenin üzerine ancak erişen küçük gözleriyle dar sokağa baktı. Bu perde ona muhasebe bürosunda yalnız olduğunu, ön kapının da açık olduğunu hatırlattı. Böylesi bir tedbirsizlik yüzünden müessesesyle bir alakasının olduğu anlaşılmasın diye tam kapıyı kapatmaya gidiyordu ki içeri birinin girdiğini görerek olduğu yerde kaldı.

Gelen bebek terzisiydi, kolunda küçük sepeti, elinde koltuk değneğiyle. Bay Fledgeby daha onu görmeden, keskin gözleri Bay Fledgeby’yi yakalamıştı; bu beyefendi tam kapıyı kapatıp onu dışarıda bırakmak üzere hamle etmişti ki, yüzüne bakıp hızlı hızlı başını sallamasıyla olduğu

yerde kaldı. Bebek terzisi bu üstünlüğü merdivenleri hızla çıkarak kullandı ve daha Bay Fledgeby evde kimse yokmuş ayaklarına yatamadan, muhasebe bürosunda karşısına dikiliverdi.

“Umarım iyisinizdir, beyefendi,” dedi Bayan Wren. “Bay Riah yok mu?”

Fledgeby kendini bir sandalyeye bırakmış, beklemekten sıkılmış gibi haller almıştı. “Birazdan gelir herhalde,” dedi, “aniden çıkıp beni burada bıraktı nedense. Seni daha önce görmemiş miydin?”

“Bir kere – tabii baktığını görüyorsan,” dedi Bayan Wren, cümlenin ikinci kısmını alçak sesle söyleyerek.

“Evin tepesinde bir oyunlar oynuyordunuz. Arkadaşın nasıl?”

“Bende arkadaş çok, efendim,” dedi Bayan Wren. “Hangisini sormuştunuz?”

“Neyse boşver,” dedi Bay Fledgeby, tek gözünü kapayarak, “arkadaşlarından herhangi biri, hepsi. Tahammüllü müdürler?”

Bu iltifat karşısında ne diyeceğini bilemeyen Bayan Wren, kapının arkasındaki köşeye oturup sepetini kucağına aldı. Uzun ve sabırlı bir sessizliğin ardından konuştu:

“Kusura bakmayın, efendim ama Bay Riah genelde bu saatte burada olur, ben de onun için bu saatlerde gelirim. Sadece iki şilinlik artıklarımı almak istiyorum. Rica etsem siz verirsiniz belki, ben de işime giderim.”

Yüzünü ışığa dönmüş, yanaklarını yoklayarak oturan Fledgeby, “Ben mi vereceğim?” dedi başını ona çevirerek. “Burasıyla, bu işle bir alakam olduğunu zannetmiyorsun değil mi?”

“Zannetmek mi!” diye bağırdı Bayan Wren. “O gün, size patron diye hitap ediyordu!”

“Şu karalar giyen moruk mu? Riah mı? O abuk sabuk konuşur öyle.”

“Olabilir ama siz kendiniz de aynı şeyi söylediniz,” dedi Bayan Wren. “En azından patron gibi davrandınız ve onu düzeltmediniz.”

“Dolaplarından biri işte,” dedi Bay Fledgeby soğuk ve küçümser bir tavırla omzunu silkerek. “Dolapçının tekidir zaten. ‘Yukarı gelin, efendim, size güzel bir kız göstereceğim ama size patron demem lazım,’ dedi bana. Ben de evin tepesine çıktım ve bana güzel bir kız gösterdi (cidden bakmaya değer bir kızdı) ama bana patron dedi. Nedenini bilmiyorum. Kendisi de bilmiyordur bence. Laf olsun diye insan kandırmaya bayılıyor, dolapçıların en dolapçısı,” dedi Bay Fledgeby, en etkili kelimeleri kullanma gayretiyle.

“Ah başım!” diye bağırdı bebek tarzı, kafası çatlayacakmış gibi iki eliyle tutarak. “Bu söyledikleriniz doğru olamaz.”

“Hem de nasıl doğru,” diye çıkıştı Fledgeby.

Bu karalama, başka birinin gelip de onu orada yakalaması ihtimaline karşı Fledgeby’nin geliştirdiği bir politikaydı ama aynı zamanda Bayan Wren’e aşırı uyanık olması yüzünden verilmiş bir ceza ve ihtiyar Yahudi üzerinden yaptığı mizahın hoş bir örneği idi. “İhtiyar bir Yahudi olduğu için adı kötüye çıkmış, ama bu sayede para kazanıyor, paramın karşılığını almam lazım.” İş konusunda Fledgeby’nin her zamanki düşünceleriydi bunlar, ihtiyar adamın sözümona ondan bir sır saklaması yüzünden şu an iyice ayyuka çıkmıştı; gerçi hoşlanmadığı birini sinir ettiği için bu sırdan hiç de hoşnutsuz değildi.

Bayan Wren asılmış bir yüzle kapının arkasında oturmuş düşünceli düşünceli yere bakıyordu. O uzun ve sabırlı sessizlik bir kez daha kendine yer etmişti ki Bay Fledgeby'nin yüzü, kapının üzerindeki camdan, muhasebe bürosunun eşliğinde kararsız kalmış birini seçti. Sonra kapının önünde bir kıpırtı duyuldu, kapı tıklatıldı, bir kıpırtı daha, yine bir tıklama. Fledgeby hiç üzerine alınmadığı için kapı nihayet yavaşça açıldı ve ufak tefek, mülayim, yaşlıca bir beyefendinin kuru yüzü içeri uzandı.

“Bay Riah mı?” dedi misafir büyük bir kibarlıkla.

“Ben de onu bekliyorum, beyefendi,” dedi Bay Fledgeby. “Dışarı çıkıp beni burada bıraktı. Her an geri dönebilir. Buyrun oturun.”

Beyefendi iskemleye oturup, üzüntülü bir ruh halindeymiş gibi elini alnına koydu. Fledgeby ona yan yan bakıyordu. Bu haline içten içe seviniyor gibiydi.

“Güzel bir gün, beyefendi,” dedi Fledgeby.

Ufak tefek, kurumuş beyefendi kendi sıkıntılı düşüncelerine öyle dalmıştı ki, Bay Fledgeby'nin sesi muhasebe bürosunda sönene kadar kendine bir şey dendiğinin farkına varmadı. Sonra irkilerek kendine geldi: “Kusura bakmayın, beyefendi. Bana bir şey mi söylediniz?”

“Evet,” dedi Fledgeby sesini biraz daha yükselterek, “güzel bir gün, demiştim.”

“Kusura bakmayın. Kusura bakmayın. Evet.”

Ufak tefek, kuru beyefendi yine elini alnına koydu ve Bay Fledgeby bundan yine büyük zevk aldı. Beyefendi içini çekerek duruşunu değiştirdiğinde Fledgeby sırtarak tekrar konuştu.

“Bay Twemlow'du değil mi?”

Kuru adam buna pek şaşıtı.

“Sizinle birlikte Lammlelar’da yemek yeme zevkine nail olmuşum,” dedi Fledgeby. “Hatta akrabanız olmakla gurur duyuyorum. Burada karşılaşmayı hiç beklemezdim; ama insan Şehre indi mi kiminle karşılaşacağı belli olmuyor. Umarım sıhhat ve afiyetiniz yerindedir.”

Son kelimelerde hafif bir münasebetsizlik olduğu söylenebilirdi ama Bay Fledgeby’nin kendine has bir incelik de olabilirdi. Bay Fledgeby başında şapkası, ayağı bir taburenin çubuğunda, başka bir taburede oturuyordu. Bay Twemlow kapıdan içeri baktığında şapkasını çıkarmış bir daha takmamıştı.

Kibar Fledgeby’nin planlarını engellemiş olduğunu hatırlayan Twemlow vicdan azabı hissettiği için bu karşılaşmadan iyice rahatsız olmuştu. Bir beyefendi ne kadar huzursuz olabilirse o kadar huzursuzdu. Fledgeby’ye mesafeli davranması gerektiğini düşündüğünden soğuk bir selam verdi. Onun bu tavrını gören Fledgeby küçük gözlerini iyice kıstı.

Bebek terzisi, kapının arkasındaki köşede, gözleri yerde, elleri sepetinin üzerinde koltuk değneğini kavramış, görünüşe göre hiçbir şeye dikkat etmeden öylece oturuyordu.

“Gecikti,” diye mırıldandı Bay Fledgeby saatine bakarak. “Sizce saat kaç olmuştur, Bay Twemlow?”

Bay Twemlow on ikiyi on geç tahmininde bulundu.

“Dakikası dakikasına doğru,” dedi Fledgeby. “Umarım sizin buradaki işiniz benimkinden daha keyiflidir, Bay Twemlow.”

“Teşekkür ederim, beyefendi,” dedi Bay Twemlow.

Büyük bir hoşnutlukla, elindeki katlanmış mektubu hızlı hızlı bir sehpaye vuran Twemlow’a bakan Fledgeby küçük gözlerini yine iyice kıstı.

“Bay Riah’ı tanıdığım kadarıyla,” dedi Fledgeby, ismini itibarını düşürecek şekilde telaffuz ederek, “bu dükkâna gelenin pek hoş işi olmaz. Londra’nın en gaddar, en acımasız tefecisidir.”

Bay Twemlow bu sözlerle soğuk bir baş hareketiyle cevap verdi. Huzursuz olduğu belliydi.

“O kadar ki,” diye devam etti Fledgeby, “bir arkadaşım rica etmiş olmasa burada bir dakika daha durmazdım. Ama insanın dostu dara düştü mü yanında olmalı. Ben böyle düşünür böyle yaparım.”

Adil Twemlow, kimin ağzından çıkarsa çıksın bu hissin içten bir onayı hak ettiğini düşündü. “Çok haklısınız, beyefendi,” dedi takdirle. “Cömertlik ve insanlık bunu gerektirir.”

“Takdir etmenize memnun oldum,” dedi Fledgeby. “Şu tesadüfe bakın Bay Twemlow,” tüneğinden inip ona doğru yürüdü, “bugün yardımcı olmaya çalıştığım arkadaşlar sizinle evlerinde tanıştığım arkadaşların ta kendisi! Lammlelar. Çok akıllı ve hoş bir kadın değil mi?”

Vicdanı Twemlow’un rengini ruhunu soldurdu. “Evet,” dedi. “Öyle.”

“Bu sabah benden buraya gelmemi ve alacaklıları Bay Riah’ı biraz sakinleştirmemi istedi. Daha önce başka bir arkadaş için de aracılık yaptığımdan onun üzerinde büyük etkim olduğunu zannediyor ama öyle bir şey yok. Onun gibi bir kadın insana sevgili Bay Fledgeby diye hitap edip göz yaşları dökünce elden ne gelir?”

Twemlow nefesini bıraktı, “İstediyini yapmak.”

“İstediyini yapmak. Ben de geldim. Ama Riah’a, Lammleların haczi biraz ertelemesini rica ettiklerini söylediğimde,” dedi Fledgeby, ellerini ceplerine sokup derin düşünce-

lere dalmış gibi yaparak, “neden öyle dikildi, neden hemen dönerim deyip fırlayıp gitti, neden beni burada bu kadar zaman yalnız bıraktı anlamadım.”

Saf Kalp Şövalyesi, yüksek ruhlı Twemlow’un bir tahmini yoktu. Yaptığı şeye öyle pişmandı ki. Hayatında ilk olarak gizli bir iş çevirmiş ve birine haksızlık etmişti. Sırf bu genç adam kendisine benzemiyor diye, bu samimi gencin aleyhine müdahalede bulunmuştu.

Samimi genç Twemlow’un hassas başında yanan ateşe kova kova kömür atmaya devam ediyordu.

“Kusura bakmayın, Bay Twemlow; gördüğünüz gibi burada yürütülen işlere aşinalığım var. Sizin için yapabileceğim bir şey var mı? Siz bir beyefendi olarak yetiştirilmişsiniz, işadamı olarak değil,” bu da münasebetsizlik addedilebilirdi, “belki de iş konularında pek iyi değilsinizdir. Normali de bu değil mi?”

“İşadamlığım, adamlığımdan bile daha kötü, beyefendi,” dedi Twemlow, “bu konudaki yetersizliğimi bundan daha kuvvetle anlatamam. Beni buraya getiren meseledeki konumumu bile tam olarak anlamış değilim. Ama yardımınızı kabul etme konusunda bazı hassasiyetlerim var. Böyle bir şeyden faydalanmak istemem. Bunu hak etmiyorum.”

İyi kalpli, çocuksu mahlûk! Daracık, iyi aydınlatılmamış yollardan çıkarılmış dünyaya, yolda pek az kir pas görmüş!

“Belki,” dedi Fledgeby, “bu konuda konuşmak gururunuzla dokunuyordur – bir beyefendi olarak yetiştirildiğiniz için.”

“Alakası yok, beyefendi,” dedi Twemlow, “alakası yok. Hakiki gururla boş gururu ayırt edebiliyordumdur umarım.”

“Bende hiç gurur yoktur,” dedi Fledgeby, “bazı şeyleri

birbirinden ayırmak için böyle ince farklar bulmaya çalışmam. Ama burada bir işadaminin bile bütün hünerine muhtaç olduğunu biliyorum; benim hünerim sizin işinize yararsa emrinize amadedir.”

“Çok iyisiniz,” dedi Twemlow kekeleyerek. “Ama gerçekten de...”

“Hünerimin,” diye devam etti Fledgeby bozulmuş bir bakışla, “size toplum içinde faydalı olabileceğin gibi kibirli düşüncelerim yok ama burada faydalı olabilir. Siz toplumu yükeltirsiniz, o da sizi, ama Bay Riah toplum değil. Toplumda Bay Riah karanlıkta kalır, değil mi Bay Twemlow?”

İyice huzuru kaçan Twemlow, alnının üzerinde çırpınan eliyle, “Haklısınız,” dedi.

Samimi genç adam ondan durumunu anlatmasını rica etti. Fledgeby’nin, ifşa edeceği şeylerden hayrete kapılmasını bekleyen, bu tür şeylerin her gün meydana gelme olasılığını bir an olsun düşünmeyen masum Twemlow, yüzyılda bir meydana gelen korkunç bir olaymışçasına anlatmaya koyuldu. Ölmüş bir arkadaşı vardı, evli barklı bir memur, tayini çıktığında taşınma masrafları için paraya ihtiyaç duymuştu, Twemlow da ona kefil olmuştu ve bekleneceği ama Twemlowın hiç mi hiç beklemediği üzre asla sahip olmadığı bu parayı kendisi ödemek durumunda kalmıştı. Seneler zarfında küçük küçük ödemeler yaparak borcunu biraz azaltmıştı, zira “malum asilzadenin eli açıklığına bağlı, sabit ve sınırlı bir geliri olduğundan daima parasını idareli kullanmak durumundaydı” ve gelirinin faizini kuruşu kuruşuna bu borca yatırmıştı. Hayatının bu tek borcuna senede bir kere kapısını çalan bir müşkülât gözüyle bakmaya başlamıştı ki imzaladığı kefalet belgesi her nasılsa Bay Riah’ın eline düşmüş, ondan

bütün borcu bir kerede ödemesi istenmiş, ödememesi halinde de feci sonuçlarına katlanması gerekeceği belirtilmişti. Buna ilaveten bazı bulanık anılar vardı: Bir ofise götürülüp “borcunu teyit etmişti” (ifadeyi yanlış hatırlamıyorsa), başka bir ofise götürülmüştü ve şarap ticaretiyle alakası olabilecek bir adama^{*} hayatta olduğu ispat edilmişti, adamın verecek parası olmasa da bir Stradivarius kemanı, bir de Meryem tablosu vardı. Twemlow’un hikâyesi üç aşağı beş yukarı bundan ibaretti. Tabii hikâyenin başından sonuna, tefeciler tarafından sisler içindeki bir teminat olarak görülen korkunç Snigsworth’un gölgesi kol geziyor, baronluk asasıyla Twemlow’un ödünü kopartıyordu.

Bay Fledgeby bütün bunları, her şeyi önceden bilen samimi bir gence yaraşır mütevazı ciddiyetle dinlemiş, bittiğinde de ciddiyetle başını sallamıştı. “Hiç hoşuma gitmedi, Bay Twemlow,” dedi Fledgeby, “Riah’ın borcun tamamını talep etmesi hiç hoşuma gitmedi. Talep etti mi vermemezlik edemezsiniz.”

“Ya veremiyorsam, beyefendi?” dedi Twemlow bunalmış bir halde.

“O zaman gideceksiniz,” diye çıkıştı Fledgeby.

“Nereye?” diye sordu Twemlow içi çekilerek.

“Hapishaneye,” dedi Fledgeby. Bunun üzerine Bay Twemlow masum başını eline dayayarak, keder ve utançla inledi.

“Yine de,” dedi Fledgeby, umutlanacak bir şey bulmuş gibi, “belki korktuğumuz kadar kötü olmaz. Müsaadenizle, Bay Riah geldiğinde ona sizin kim olduğunuzu anlatayım, arkadaşım olduğunuzu söyleyeyim ve sizin yerinize ben ko-

* Tefeciler o dönemde kendilerini genelde şarap taciri şeklinde takdim ederlerdi. —çn

nuşayım; belki ben daha işadamı ağzıyla anlatabilirim. Hadimi aşıyor muyum sizce?”

“Size ne kadar teşekkür etsem az, beyefendi,” dedi Twemlow. “Cömertliğinizden faydalanmak konusunda ciddi tereddütlerim var ama çaresizlik yüzünden teklifinizi kabul edeceğim. Zira en yumuşak tabirle, bunu hak edecek bir şey yapmadığımı düşünüyorum.”

“Nerede kaldı acaba?” diye mırıldandı Fledgeby, tekrar saatine bakarak. “Niçin çıkmış olabilir? Siz kendisini hiç gördünüz mü Bay Twemlow?”

“Asla.”

“Gördünüz mü Yahudi olduğunu anlarsınız ama asıl iş yaptınız mı ne biçim Yahudi olduğunu anlarsınız. Sakinse korkacaksınız. Sessiz duruyorsa ben bunu kötüye yorayım. İçeri girdiğinde gözünüzü üstünden ayırmayın, sakinse sakın umutlanmayın. İşte geldi! Sakin gibi!”

Zararsız Twemlow'da ızdıraplı bir heyecan yaratan bu kelimelerle Bay Fledgeby eski yerine çekildi ve ihtiyar adam muhasebe bürosuna girdi.

“Nerede kaldınız, Bay Riah,” dedi Fledgeby, “kayboldunuz sandım!”

Yabancıya bakan ihtiyar adam olduğu yerde kaldı. Efendisinin ona birtakım talimatlar vermeye hazırlandığını anlamıştı ve çözebilmek için bekliyordu.

“Gerçekten de,” diye ağır ağır tekrar etti Fledgeby, “kaybolduğunuzu düşündüm, Bay Riah. Ama şimdi sizi görünce – yok ama, yapmış olamazsınız; yapmış olamazsınız!”

İhtiyar adam, şapkası elinde başını kaldırıp, sıkıntıyla Fledgeby'ye baktı, şimdi nasıl bir ahlaki yük taşıması gerekeceğini merak eder gibi bir hali vardı.

“Herkesten önce davranıp Lammlelar'a haciz götür-

müş olamazsınız,” dedi Fledgeby. “Yapmadım deyin, Bay Riah.”

“Yaptım, efendim,” dedi ihtiyar adam alçak sesle.

“Yazıklar olsun,” diye bağırdı Fledgeby. “Cık cık cık! Nasıl olur! Sizin katı bir müşteri olduğunuzu biliyordum, Bay Riah ama bu kadarını beklemezdim.”

“Beyefendi,” dedi ihtiyar adam gayet rahatsız bir tavırla, “bana verilen emri yerine getirdim. Buranın sorumlusu ben değilim. Patronum ne derse onu yapıyorum, başka seçeneğim, gücüm yok.”

“Öyle demeyin,” diye terslendi Fledgeby, ihtiyar adamın iki seyircinin keskin yargıları karşısında ellerini öne uzatarak kendini savunmaya çalışması pek hoşuna gitmişti. “Bana bu nakaratları söylemeyin, Bay Riah. Canınız istiyorsa borcunuzu talep etme hakkınız var ama sizinle aynı işi yapan herkes talep ediyormuş gibi de davranmayın. En azından bana yapmayın. Ne gereği var Bay Riah? Ben sizin içinizi dışınızı bilirim.”

İhtiyar adam entarisinin eteğini tutup kederle Fledgeby’ye baktı.

“Sakın,” dedi Fledgeby, “sizden rica ediyorum, Bay Riah, sakın bana öyle aşırı uysal davranmayın çünkü sonrasında ne geldiğini biliyorum. Bakın Bay Riah. Bu beyefendi Bay Twemlow.”

Yahudi dönüp selam verdi. O zavallı kuzucuk da, nezaket ve korkuyla selamına karşılık verdi.

“Arkadaşım Lammle için yaptığım rica o kadar başarisız oldu ki,” diye devam etti Fledgeby, “arkadaşım (hatta akrabam) Bay Twemlow için yapacağım ricanın da bir işe yarayacağını tahmin etmiyorum. Ama kimse için iyilik yap-

masanız da benim için yapacağınızı düşünüyorum, denemekten bir şey çıkmaz, hem Bay Twemlow'a da söz verdim. Borcunun faizini, azar azar da olsa daima zamanında öder. Bay Twemlow'u neden zorluyasınız? Ona karşı bir hıncınız olamaz! Neden ona müsamaha göstermeyesiniz?"

İhtiyar adam, Fledgeby'nin gözlerinde, Bay Twemlow'a müsamaha göstermek için bir işaret aradı ama bulamadı.

"Bay Twemlow sizin akrabanız değil, Bay Riah," dedi Fledgeby; "hayatta beyefendi olduğu ve ailesinin sırtından geçindiği için onunla ödeşmek istiyor olamazsınız. Bay Twemlow iş alemini küçümsüyorsa bundan size ne?"

"Kusura bakmayın," diye araya girdi kibar kurban, "ama küçümsemiyorum. Bu iddia doğru olmaz bence."

"Gördünüz mü, Bay Riah!" dedi Fledgeby. "Ne de güzel söyledi değil mi? Hadi! Benim için Bay Twemlow'la anlaşın."

Zavallı, çelimsiz beyefendiyi kurtarmak için yine bir izin belirtisi aradı ihtiyar adam. Hayır. Bay Fledgeby onun mahvedilmesini istiyordu.

"Çok üzgünüm, Bay Twemlow," dedi Riah. "Ben emir kuluyum. Bana verilen emirlerden dışarı çıkma yetkim de yok. Parayı ödemeniz lazım."

"Bir kerede mi Riah?" diye sordu Fledgeby, iyice anlaşılın diye.

"Bir kerede," diye cevapladı Riah.

Bay Fledgeby esfle başını sallayarak Twemlow'a baktı ve gözlerini yere indirmiş karşısında duran saygıdeğer adama, "Ne canavar bir İsraili!" dercesine baktı.

"Bay Riah!" dedi Fledgeby.

İhtiyar adam bir kere daha gözlerini, Bay Fledgeby'nin

kafasındaki küçük gözlere kaldırdı, işaretin şimdi geleceğine dair son bir umutla.

“Bay Riah, sizden bir gerçeği saklamamın manası yok. Bay Twemlow’un arkası kuvvetli.”

“Biliyorum,” dedi ihtiyar.

“Şimdi açık açık, bir iş meselesi olarak soruyorum Bay Riah. Bu söz konusu önemli şahsın ya kefaletini ya da parasını almaya kesin kararlı mısınız?”

“Kesin kararlıyım,” dedi Riah, efendisinin yüzünü okumuştı ve hangi ifadenin ne anlama geldiğini artık iyice ezber etmişti.

“Bay Twemlow’la söz konusu önemli şahsın arasında kopacak kavgaya ve tatsızlığı hiç umursamıyorsunuz,” dedi Fledgeby özel bir vurguyla, “hatta bundan zevk alıyorsunuz öyle mi?”

Bu söze gerçekten cevap beklenmediğinden cevap verilmedi. Asil akrabası ufukta belirmediğinden beri dehşet üzerine dehşet yaşadığı her halinden belli olan zavallı Bay Twemlow içini çekerek ayağa kalktı. “Çok teşekkür ederim, beyefendi,” dedi ateşler içinde yanan elini Fledgeby’ye uzatarak. “Bana hiç hak etmediğim bir hizmette bulundunuz. Teşekkür ederim.”

“Rica ederim,” dedi Fledgeby. “Şimdilik başarı sağlayamamış olsam da biraz daha kalıp Bay Riah’la bu konuyu tekrar konuşmak istiyorum.”

“Kendinizi kandırmayın, Bay Twemlow,” dedi Yahudi, ilk olarak doğrudan ona hitap ederek. “Sizin için hiç umut yok. Buradan bir müsamaha beklemeysin. Borcun tamamını ödemek zorundasınız, hem de bir an önce, yoksa çok ağır bedel ödeyeceksiniz. Bana güvenmeyin, beyefendi. Para,

para, para.” Anlayışlı bir tavırla bu sözleri söylediğinde Bay Twemlow’un hâlâ kibar bir baş hareketiyle cevap verdiğini gördü ve o mülayim, ufak tefek ekabir, morali iyice bozulmuş bir halde dükkândan ayrıldı.

O muhasebe bürosundan çıktıktan sonra Hoşsohbet Fledgeby öyle büyük bir neşeye kapıldı ki pencereye gidip kollarını perdenin çubuğuna dayadı ve sırtını emir kuluna dönerek sessizce gülmeye başladı. Sakin bir yüzle geri döndüğünde emir kulu hâlâ aynı yerde duruyor, bebek terzisi de kapının arkasında yüzünde dehşet ifadesiyle oturuyordu.

“Hey!” diye bağırdı Bay Fledgeby, “şuradaki genç hanımı unutuyorsunuz, Bay Riah, uzun zamandır bekliyor. Ona artıkları satın lütfen, iyi bir fiyat verin, hayatınızda bir kere hakkaniyetle davranacak olursanız tabii.”

Yahudi küçük sepeti pılı pırtıyla doldururken bir müddet seyretti ama neşesi tekrar kabarmınca, pencereye dönüp bir kere daha perdenin çubuğuna yaslanmaya mecbur oldu.

“Tamamdır, Sindirella’cığım,” dedi ihtiyar adam fısıltıyla ve yorgun bir bakışla, “sepet doldu. Selametle git!”

“Bana Sindirella’cığım deme artık,” dedi Bayan Wren. “Seni zalim iyilik perisi!”

Küçük işaret parmağını, evdeki yürek üzüntüsü, yaşlı çocuğuna sallar gibi üzüntü ve sitemle Riah’ın yüzüne doğru salladı.

“Sen iyilik perisi filan değilsin!” dedi. “Ormandaki kurt-sun sen, kötü kurt! Sevgili Lizzie’cığımı birisi satar ve ona ihanet ederse bunu kimin yaptığını bileceğim!”

XIV

Bay Wegg, Bay Boffin'in Burnunu Sürtmeye Hazırlanıyor

Cimrilerin hayatlarının incelendiği birkaç akşama daha katkıda bulunan Bay Venüs, Köşk'teki toplantılar için adeta vazgeçilmez olmuştu. Wegg'in açığa çıkardığı harikaları dinleyecek birinin daha olması, hatta belki çaydanlıklarda, bacalarda, harabelerde, ahırlarda ve başka gizli yerlerde bulunan paralan sayacak bir kişinin daha olması Bay Boffin'in zevkine zevk katıyordu; normalde anatomistin göze girmesinden hoşlanmayacak kışkanç tabiatlı bir insan olduğu halde Silas Wegg, söz konusu beyefendinin –kendi haline bırakılması durumunda elindeki kıymetli belgeyle birtakım oyunlar oynayacağından öyle korkuyordu ki– hep gözünün önünde olmasını istiyor ve onu Bay Boffin'e, muhabbeti çok keyif veren bir arkadaş olarak gösterme fırsatlarını hiç kaçırmıyordu. Hatta ona karşı yeni bir dostluk gösterisi daha geliştirmişti. Her seferinde, okuma bitip de patron gittikten sonra Bay Venüs'ü mutlaka evine bırakıyordu. Elbette ortak mülkiyetlerindeki belgeyi görüp tazelenmesi teklif ediliyordu kendisine; ama onu farkında olmadan tekrar

Clerkenwell'e çeken şeyin Bay Venüs'ün, insanı iyiye güzele sevkeden arkadaşlığından duyduğu büyük keyif olduğunu söylemeyi asla ihmal etmiyordu, ama hazır Bay V'nin sosyal becerileri sayesinde buralara kadar gelmişken, formalite icabı bu küçük işlemi de aradan çıkartıvermek iyi olurdu. "Sizin gibi hassas birinin," diye ekliyordu Bay Wegg, "fırsat buldukça denetimden geçmek istediğini biliyorum, bu arzunuz boş çıkarmak istemem."

Bay Wegg'in yağılamalarına cevap vermeyen bir paslılık vardı Bay Venüs'te, kendisini zorlayan tornavidanın altında, tutuk tutuk ve gıcırdayarak döndüğü açıkça görülüyordu. Okuma akşamlarına katkıda bulunurken, bir iki kere, Bay Wegg bir kelimeyi abartılı şekilde yanlış telaffuz ettiğinde ya da bir bölümü hiç anlam ifade etmeyecek hale getirdiğinde, müdahale edecek kadar ileri gitmişti; öyle ki Bay Wegg gündüz gideceği yolu incelemeyi ve akşamleyin önüne çıkan kayaların üzerine atılmak yerine etrafından dolaşmayı adet edinmişti. Anatomiye en küçük bir gönderme bile yapılsa çekiniyor, önüne bir kemik çıktı mı adını söylemektense yolu kilometrelerce uzatıp etrafından dolanmayı tercih ediyordu.

Zalim felek; bir akşam Bay Wegg'in hantal gemisine çok heceliler hücum etti, zor kelimelerden oluşan takımadalar arasında müşkül durumda kaldı. Her saniye derinliği iskandil etmek ve tekmil dikkatle ilerlemek gerektiği için Bay Wegg'in dikkati tamamıyla işgal olmuş durumdaydı. Bu ikilemden faydalanan Bay Venüs, Bay Boffin'in eline bir kâğıt tutuşturup parmağını dudaklarına götürdü.

Bay Boffin gece evine döndüğünde, kağıdın içinde Bay Venüs'ün kartını ve şu kelimeleri buldu: "Bir akşam hava kararırken, kendi işlerinizle ilgili bir konuyu görüşmek üzere uğramanızdan şeref duyarım."

Hemen ertesi akşam, Bay Boffin, Bay Venüs'ün vitrininde kavanozda korunan kurbağaya bakmaktaydı ki Bay Venüs'ün teyakkuzdaki birinin dikkatiyle hemen onu gördüğünü fark etti ve içeri davet edildi. Bu davete icabet eden Bay Boffin, ateşin önündeki karma insan kemikleri kutusuna buyur edildi ve hayran gözlerle etrafı inceleyerek oturdu. Sönük ateş durup durup kırpıştığı, dışarıda da kasvetli bir hava olduğu için, içerideki her şey Bay Venüs gibi gözlerini kırpıştıırıyordu sanki. Fransız beyefendi de gözleri olmamasına rağmen onlardan geri kalmıyor, alevlerin yükselip alçalmasına ayak uydurup cam gözlü köpekler, ördekler ve kuşlar gibi olmayan gözlerini açıp kapıyordu adeta. Koca kafalı bebekler de genel görünüme iyice ucubelik katıyorlardı.

“Gördüğünüz gibi hiç vakit kaybetmedim,” dedi Bay Boffin. “Hemen geldim.”

“Hoşgeldiniz, beyefendi,” dedi Bay Venüs.

“Gizlilikten hoşlanmam,” diye devam etti Bay Boffin, “en azından genel itibariyle, ama sizin bana bu gizlilik için iyi bir sebep göstereceğinize inanıyorum.”

“Ben de öyle, beyefendi,” dedi Venüs.

“Güzel,” dedi Bay Boffin. “Wegg’in gelmesi beklenmiyor herhalde.”

“Hayır, efendim. Mevcutlar dışında kimse beklenmiyor.”

Bay Boffin, bu kapsayıcı başlık altına Fransız beyefendi ve onun hareketsiz muhitini de kattığını belli edercesine etrafına baktı ve “Mevcutlar,” diye tekrar etti.

“Beyefendi,” dedi Bay Venüs, “işimize geçmeden önce, burada konuşulanların aramızda sır kalacağı konusunda bana şerefınız üzerine söz vermenizi rica edeceğim.”

“Bir dakika, önce bu ifadenin ne anlama geldiğini anla-

yalım,” dedi Bay Boffin. “Ne kadar zaman sır kalacak? Son-
suza kadar mı?”

“Ne demek istediğinizi anlıyorum, beyefendi,” dedi Venüs; “meselenin ne olduğunu öğrendiğinizde sır olarak saklayamayacağınız bir şey çıkabileceğini düşünüyorsunuz.”

“Olabilir,” dedi Bay Boffin temkinli bir bakışla.

“Haklısınız, beyefendi. Madem öyle,” dedi Venüs, zihnini canlandırmak için tozlu saçlarını çekiştirerek, “başka bir şekilde ifade edelim. Benim haberim olmadan hiçbir şey yapmayacağınıza ve benim adımla bu işe karıştırmayacağınıza söz vermeniz halinde size meseleyi açacağım.”

“Kulağa makul geliyor,” dedi Bay Boffin. “Kabul ediyorum.”

“Şerefınız üzerine söz verir misiniz?”

“Söz veriyorum dedim ya,” diye çıkıştı Bay Boffin, “şeref yoksa sözün, değeri mi kalır? Ben zamanında çok toz eledim ama bu ikisinin ayrı ayrı yığınlarına gittiğini hiç görmedim.”

Bu söz Bay Venüs’ü biraz bocalattı. Bir anlık tereddütten sonra “Çok haklısınız, efendim,” dedi ve konuşmaya devam etmeden tekrarladı, “Çok haklısınız.”

“Bay Boffin, konusu siz olan ama aslında olmamanız gereken bir teklifi boş bulunup kabul ettiğimi size itiraf edersem, o sırada gerçekten çok berbat bir ruh hali içinde olmamı hafifletici bir sebep olarak görebilir misiniz acaba?”

Ellerini kalın bastonunun üzerinde kavuşturmuş, çenesini de onlara dayamış olan Altın Çöpçü, gözlerinde kem ve değişken bir bakışla başını sallayarak, “Anlıyorum, Venüs,” dedi.

“Bu teklif, beyefendi, sizin emniyetinize öyle alçakça ihanet etmek anlamına geliyordu ki hemen size haber ver-

mem gerekirdi. Ama haber vermedim, Bay Boffin ve boş bulunup kabul ettim.”

Bay Boffin gözünü de tek bir parmağını da oynatmadan başını salladı ve munis bir sesle, “Anlıyorum, Venüs,” dedi.

“Baştan beri pek gönüllü değildim zaten,” diye devam etti pişman anatomist, “kendime hep kızdım, bilimin yolundan sapıp da...” aslında ‘kötülüğün’ diyecekti ama kendine fazla yüklenmek istemediği için büyük bir vurguyla, “Wegg-ciliğin yoluna girdiğim için,” diye tamamladı.

Aynı munis ve tuhaf bakışlarla, “Anlıyorum, Venüs,” diye cevap verdi Bay Boffin.

“Şimdi,” dedi Venüs, “sizi kabaca hazırladığıma göre ayırtırlara geçebilirim.” Bu kısa profesyonel girişin ardından, dostça hamlenin tarihçesine girdi ve hakikate uygun şekilde anlattı. Bay Boffin’de öfke, şaşkınlık ya da başka bir duyguya sebebiyet vermesi beklenebilirdi anlatılanların ama sadece önceki ifadesini tekrarlamakla yetindi, “Anlıyorum, Venüs.”

“Bu anlattıklarım sizi şaşırtmıştır herhalde, beyefendi?” dedi Bay Venüs kararsızlıkla duralayarak

Bay Boffin sadece önceki sükûnetiyle: “Şaşırttı, Venüs,” dedi.

Asıl şaşıran Venüs’tü. Ama bu böyle devam etmedi. Çünkü Wegg’in bulduğu belgeye ve birlikte Bay Boffin’i o şeyi kazarken seyretmelerine geldiğinde, beyefendinin rengi değişti, hali tavrı değişti ve aşırı tedirgin bir hal aldı, (Venüs’ün hikâyesini bitirmesiyle de) açık kaygı, telaş ve kafa karışıklığı belirtileri göstermeye başladı.

“Bakin, beyefendi,” dedi Venüs son olarak, “o şişede ne olduğunu en iyi siz bilirsiniz, neden kazdığınızı, neden alıp gittiğinizi de. Ben gördüğümden fazlasını bildiğimi iddia

etmeyeceğim. Tek bildiğim şu: Mesleğimle gurur duyuyorum, (kalbimi ve neredeyse aynı ölçüde iskeletimi etkileyen korkunç bir sakıncaya rağmen) mesleğimle hayatımı kazanmak istiyorum. Başka kelimelerle ifade edersem, bu namussuzluktan tek bir kuruş bile kazanmak istemiyorum. Bu iş en başta girmiş olmamı telafi etmek için, sizi uyarmak için Wegg'in bulduğu belgeyi haber veriyorum. Bana sorarsanız Wegg ucuza susmaz, bunu gücünü anlar anlamaz sizin malınızı sahiplenmeye başlamasından anlıyorum. Onu her ne pahasına olursa olsun susturacak mısınız, buna siz karar vereceksiniz ve gerekli tedbirleri alacaksınız. Bana gelince, ben para talep etmiyorum. Doğruyu anlatmam icap ederse anlatının ama şu anda yaptığımdan fazlasını yapmak istemiyorum, bu kadarla kalsın istiyorum.”

“Teşekkürler, Venüs!” dedi Bay Boffin, elini içtenlikle sıkarak; “teşekkürler, Venüs, teşekkürler!” Sonra heyecanla küçük dükkânın içinde dolanmaya başladı. “İyi ama Venüs,” dedi neden sonra asabiyetle yerine oturarak, “sen bu işten çıksan bile Wegg’i daha ucuza satın alamam. Yani yine paranın yarısını almak yerine – yarısıydı değil mi? Eşit mi paylaşacaktınız?”

“Yarısı demişti, efendim,” diye cevapladı Venüs.

“Şimdi hepsini alacak. Benim aynı miktar ödemem gerekecek, belki daha fazla. Çünkü bana vicdansız bir köpek, bir leş kargası olduğunu söyledin.”

“Öyle,” dedi Venüs.

Bir müddet ateşe bakan Bay Boffin, “Ne dersin Venüs,” diye lafa girdi, “Wegg satın alınana kadar bu işin içindeymiş gibi davransan, sonra da cebe indirmiş gibi yaptığın parayı bana vererek kafanı rahatlatırsan, nasıl olur?”

“Olmaz, beyefendi,” dedi Venüs son derece kararlı bir ifadeyle.

“Telafi etmek için bile mi?”

“Hayır, beyefendi, uzun uzadıya düşündükten sonra, insanın çerçeveden çıkmasının en iyi telafisinin çerçeveye geri girmek olduğu anlaşıyor.”

“Hıhı!” dedi Bay Boffin düşünceli düşünceli. “Çerçeve derken...”

“Doğruyu kastediyorum,” dedi Venüs kısaca.

“Bana öyle geliyor ki,” dedi Bay Boffin, ateşe bakıp incinmiş gibi homurdanarak, “bir yerde bir doğru varsa benden yana. İhtiyar adamın parası üzerinde devletten çok daha fazla hakkım var. Devlet ona ne yapmış ki, kraliyet vergisi kesmek dışında? Halbuki kanınla ben onun için her şeyi yaptık.”

Bay Boffin’in tamahını görmekten duyduğu kederle başını ellerinin üzerine koyan Bay Venüs, kederini iyice azdırmak için mırıldandı: “Kendini böyle bir konumda görmek ya da başkaları tarafından bu konumda görülmek istemiyor-muş haspa.”

“Ben ne yeyip ne içeceğim,” diye sordu Bay Boffin acınacak bir tavırla, “elimdeki azıcık parayla da birilerini satın alıp duracaksam? Peki bu işi nasıl ayarlayacağım? Parayı ne zaman hazırlayacağım? Teklifte ne zaman bulunacağım? Ne zaman gırtlığımı çökmeyi planladığını söylemedin.”

Venüs, Bay Boffin’in gırtlığına çökme işinin, hangi şartlar ve düşüncelerle tepelerin temizlenmesine kadar ertelendiğini açıkladı. Bay Boffin dikkatle dinledi. “Herhalde,” dedi bir umut, “bu kahrolası vasiyetin gerçek olduğuna ve tarihinin doğru olduğuna dair bir şüphe yoktur?”

“Yok,” dedi Bay Venüs.

“Şu anda nerede?” diye sordu Bay Boffin inler gibi. “Benim elimde, beyefendi.”

“Öyle mi?” diye bağırdı büyük bir sevinçle. “Üzerinde anlaşıcağımız kabarık bir meblağ karşılığı onu ateşe atabilir misin, Venüs?”

“Hayır atamam,” dedi Bay Venüs.

“Peki bana veremez misin?”

“Aynı kapıya çıkar. Veremem, beyefendi,” dedi Bay Venüs.

Altın Çöpçü sorularına devam edecek gibi duruyordu ki kapıya yaklaşan tahta bacağın sesi duyuldu. “Şşş! Bu Wegg!” dedi Venüs. “Köşedeki küçük timsahın arkasına geçin Bay Boffin ve ona kendiniz not verin. O gidene kadar mum yakmam; sadece ateşin ışığında otururuz; Wegg timsahı çok gördü artık pek dikkatli bakmaz. Bacaklarınızı toplayın, Bay Boffin; şu anda kuyruğunun altında bir çift ayakkabı görüyorum. Başınızı ağzının iyice gerisine çekin, orada rahatça uzanabilirsiniz; ağzının arkasında bol bol yer var. Biraz tozlu ama yapısı size çok uygun. Rahat mısınız?”

Bay Boffin tam fısıltıyla rahat olduğunu söylemişti ki Wegg topallayarak içeri girdi. “Ortak,” dedi şen bir havayla, “nasılsın bakalım?”

“İdare eder,” dedi Bay Venüs. “İç güveysinden hallice.”

“Öyle mi!” dedi Wegg, “kendini daha hızlı toparlayamadığın için üzülüyorum ortak ama ruhun bedeninin için fazla büyük; ondan. Ee bizim sermaye nasıl, ortak? Sağlamda mı?”

“Görmek istiyor musun?” diye sordu Venüs.

“İçinden geliyorsa, ortak,” dedi Wegg ellerini ovuşturarak. “Seninle birlikte görmek isterim. Şarkıda dediği gibi:

Senin gözlerinle görmek isterim
Ben kendi gözlerimle kadeh kaldırıyorum.”

Arkasına dönüp bir anahtarı çeviren Bay Venüs, belgeyi her zamanki köşesinden tutarak dışarı çıkarttı. Az önce Bay Boffin’in kalktığı yerde oturan Bay Wegg de öteki köşesini tutup göz gezdirdi. “Pek güzel,” dedi belgeyi bırakmakta isteksiz, ağırdan alarak, “pek güzel!” Arkasını dönüp anahtarı tekrar çeviren ortağını hırsıyla seyretti.

“Yeni bir şeyler var mı?” diye sordu Venüs, tezgahın arkasındaki tabureye tekrar oturarak.

“Evet, var,” dedi Wegg; “yeni bir şeyler var, o kurnaz tilki, o hırsız...”

“Bay Boffin’den mi bahsediyorsun?” diye sordu Venüs, timsahın bir metrelik sırtıtışına şöyle bir göz atarak.

“Bay batasıca!” diye bağırdı Wegg, içinden taşan öfkeye teslim olarak. “Boffin. Çöpçü Boffin. O kurnaz düzenbaz, bu sabah avluya kendi adamını gönderdi, bizim mülkümüze burnunu sokmak için, Zifos diye bir delikanlı. ‘Burası özel bir mülktür genç adam, burada ne işin var?’ diye sorduğumda Boffin’in bana tercih ettiği öteki köpeğinin yazdığı bir belge çıkardı. ‘İşbu belge Zifos’u yükleme ve nakliye işlerine nezaret etmekle yetkili kılmıştır.’ Artık bu da biraz fazla değil mi Bay Venüs?”

“Unutma, daha mülkü üzerinde hak talep ettiğimizi bilmiyor,” dedi Venüs.

“O zaman kendisine çıtlatsak iyi olacak,” dedi Wegg, “şöyle korkularını harekete geçirecek kuvvetli bir şey söylemeli. Elini verdin mi kolunu istiyor. Bu sefer de aklına estiği gibi davranmasına izin verirsek sonra bizim malımıza neler yapmaz? Sana söyleyeyim Bay Venüs; bu Boffin’e boyun eğ-

dirmezsem sinirden patlayacağım. Onu gördüğümde kendimi zor tutuyorum. Ne zaman elini cebine attığını görsem benim cebime atıyormuş gibi geliyor. Ne zaman paralarını şingırdattığını duysam, benim paramı kullanıyormuş gibi geliyor. Etten kemikten ol da gel dayan. Hayır,” dedi Bay Wegg, çileden çıkmış halde, “hatta daha ileri gideceğim. Tahta bacak bile buna dayanmaz!”

“Ama Bay Wegg,” dedi Venüs, “tepeler temizlenene kadar bombayı patlatmamak senin fikrindi.”

“Ama malımızın etrafında dolaşmaya, burnunu işimize sokmaya başlarsa tehdit edilmesi ve buna hakkı olmadığının kendisine bildirilmesi ve kölemiz haline getirilmesi de benim fikrimdi. Değil mi Bay Venüs?”

“Kesinlikle öyle, Bay Wegg.”

“Senin de dediğin gibi ortak, kesinlikle öyle,” dedi Wegg, böyle tasdik edilmek sinirini biraz dağıtmış gibiydi. “Pekâlâ. Ben avluya bu maşalarından birini yerleştirmesini, işimize burnunu sokmak olarak görüyorum. Burnunu sürtmek lazım.”

“O akşam o şişeyle çekip gitmesi senin suçun değildi, Bay Wegg, itiraf ediyorum.”

“Ne güzel söyledin, ortak! Benim suçum değildi. O şişeyi ondan söke söke alırdım ben. Gece gece hırsız gibi gelmesine, ondan çok bize ait olan tepeleri kazmasına (istediğimiz parayı vermezse zerresini bile bulamaz), hazineler çıkarıp götürmesine katlanmak zorunda mıyız? Hayır. Bu yüzden de burnunu sürtmek lazım.”

“Bu işi nasıl yapacaksın, Bay Wegg?”

“Burnunu nasıl mı sürteceğim? Ona açıktan açığa hakaret edeceğim,” dedi saygıdeğer adam. “Gözümün içine bakıp

da bana cevap vermeye cüret edecek olursa, nefes almasına fırsat vermeden, ‘Bir kelime daha ettin mi kendini dilenci bil, pis köpek!’ diyeceğim.”

“Ya hiçbir şey demezse Bay Wegg?”

“O zaman,” dedi Wegg, “zahmetsizce anlaşılmış oluruz, burnuna halkayı taktığım gibi istediğim yere çekerim, Bay Venüs. Gemi ağzına geçiririm, itaat ettiririm, istediğim gibi sürerim. İhtiyar çöpçüye ne kadar abanırsan o kadar çok para verir. İnan bana azma razı olmayacağım, Bay Venüs.”

“Adeta hınçla konuşuyorsun, Bay Wegg.”

“Hınç mı! Geceler boyu onun için yükselip çökmedim mi ben? Her akşam onu evde beklemedim mi, kukalar gibi beni tekrar tekrar dikip topla –yani keyfinin istediği kitaplarla– devirsin diye? Ben ondan yüz kat daha adamım, banyım; beş yüz kat daha!”

Belki de bu konuda içindekileri iyice döksün diye biraz art niyetle, bundan şüphe ediyormuş gibi baktı Bay Venüs.

“Ne! Şu anda o talihin yaveri, o devlet kuşunun tüneği tarafından işgal edildiği için kan ağlayan o evin önünde,” dedi Wegg, bu en kuvvetli kınama sözleriyle tezgaha hızla vurarak, “ondan beş yüz kat daha adam olan ben Silas Wegg, her türlü havada oturup, bana verilecek vazifeyi ya da bir müşterinin gelmesini beklemedim mi? Tam da hayatımı kazanmak için yarım peniye şarkı sözü sattığım o evin önünde otururken görmedim mi ilk onu, lüksün kucağında yuvarlanırken? Beni tozun içine atmasına, üzerime basıp geçmesine izin mi vereceğim? Hayır.”

Ateşin etkisiyle Fransız beyefendinin uğursuz yüzünde bir sırtış belirmişti; tam da Bay Wegg’in söylediğine benzer bahanelerle, talihli insanlara cephe alan binlerce caniyi, bin-

lerce haini sayıyordu sanki. Yine aynı yöntemle kendilerine iyiliği dokunan insanları düşmana dönüştüren insan evlatlarını saymak için hidrosefalik bir çabaya giren koca kafalı bebekler öne doğru yuvarlanıyordu. Timsahın bir metreyi bulan sırtışı “Asırlar önce bataklıkların dibinde hep bilinen şeylerdi bunlar,” der gibiydi.

“Ama,” dedi Wegg, bütün bunları birazcık olsun sezebilmiş gibi, “sizin o konuşkan yüzünüz, Bay Venüs, her zamankinden daha sıkıcı ve haşın olduğumu söylüyor. Belki de son zamanlarda biraz fazla düşündüğüm içindir. Git başımdan, kasvetli Kaygı! İşte gitti. Seni gördüm daha iyi oldum. Hani nasıl der şu şarkıda – yanlış hatırlıyorsam düzelt:

Bir erkeğin kalbi yıldıığında kaygılardan
Sisler dağılır Venüs’ün çıkmasıyla
Bir kemanın notaları gibi tatlı tatlı, beyefendi
Ruhumuzu aydınlatır, kulaklarımızı şenlendirir

İyi geceler, efendim.”

“Bu yakınlarda seninle biraz konuşmak istiyorum, Bay Wegg,” dedi Bay Venüs, “konuştuğumuz projedeki payımla ilgili.”

“Ne zaman istersen,” dedi Wegg. “Bu arada Çöpçü Boffin’in burnunu sürtmeyi ihmal etmeyeceğim, haberin olsun. Bu eller onun burnunu öyle bir sürtecek ki her tarafta kıvılcımlar uçuşacak”

Bu hoş vadin ardından Wegg topallaya topallaya dışarı çıkıp kapıyı arkasından çekti. “Mumu yakana kadar bekle-yin, Bay Boffin,” dedi Venüs, “o zaman daha rahat çıkarsınız.” Mumun yakılması ve kendine doğru uzatılması üzerine Bay Boffin timsahın sırtışı ardından çıktı. Yüzü öyle asıktı

ki timsah kendi yaptığı şakaya kendi gülmüş gibi görünüyordu, hem de ucu Bay Boffin'e çok fena dokunan bir şakaya.

"Hain," dedi Bay Boffin, kollarıyla bacaklarını silkeleyerek, timsah biraz pis bir arkadaştı. "İğrenç mahlûk."

"Timsah mı beyefendi?" diye sordu Venüs.

"Hayır, Venüs, o değil. Yılan."

"Belki fark etme lütfunda bulunmuşsunuzdur, Bay Boffin," dedi Venüs, "ona bu işten tümüyle çekileceğimi söylemedim çünkü sizi hazırlıksız yakalamak istemedim. Ama ne kadar çabuk kurtulsam o kadar memnun olacağım, Bay Boffin, sizin için ne zaman çekilmem daha uygun olur?"

"Teşekkür ederim, Venüs, teşekkürler; ama ne diyeceğimi bilmiyorum," dedi Bay Boffin; "ne yapacağımı bilmiyorum. Öyle ya da böyle gırtlığıma çökecek. Buna kesin kararlı görünüyor değil mi?"

Bay Venüs niyetinin bu olduğunu belirtti.

"İşin içinde kalsaydın belki beni koruyabilirdin," dedi Bay Boffin; "aramızda durup onu biraz yumuşatabilirdin. Ben kendimi biraz toparlayana kadar bu işin içindeymiş gibi davranamaz mısın Venüs?"

Venüs doğal olarak Bay Boffin'in toparlanmasının ne kadar süreceğini sordu.

"Gerçekten de bilmiyorum," cevabı geldi, karmakarışık bir sesle. "Her şey birbirine girdi. Mirası hiç almasaydım umrumda olmazdı. Ama insanın bir kere eline geçti mi ondan mahrum bırakılmak çok zor geliyor; sence de öyle değil mi Venüs?"

Bay Venüs, bu hassas meselede Bay Boffin'in kendi sonuçlarına kendisinin varmasını tercih edeceğini söyledi.

"Gerçekten de ne yapacağımı bilmiyorum," dedi Bay

Boffin. “Başkasına akıl danışacak olsam, satın alacak bir kişi daha çıkacak, daha beter para kaybedeceğim, onun yerine mirastan vazgeçip doğrudan düskünler evine gitsem daha iyi. Benim adama, Rokesmith’e danışacak olsam onu satın almam gerekecek. Er ya da geç o da Wegg gibi gırtlığıma çökecek. Bu dünyaya gırtlığıma çökülsün diye gelmişim sanki.”

Bay Boffin, içlerinde ızdırap varmış gibi ceplerini sıkı sıkı tutarak bir aşağı bir yukarı yürüyor; Bay Venüs onun gamlanmalarını sessizce dinliyordu.

“Gerçi sen de ne yapacağını söylemedin, Venüs. Bu işten çekildikten sonra ne yapacaksın?”

Belgeyi Bay Wegg bulup ona verdiği için, niyetinin onu Wegg’e geri vermek olduğunu söyledi, belge konusunda kimseye bir şey söylemeyecek ve bir şey yapmayacaktı, Wegg kendi istediği gibi davranmalı ve sonuçlarına katlanmalıydı.

“Sonra da bütün ağırlığıyla gırtlığıma çökecek!” diye bağırdı Bay Boffin azapla. “Keşke o değil de sen çökeydin ya da tek başına o çökeceğine birlikte çökeydiniz!”

Bay Venüs bir kere daha tekrar ederse, niyeti bilim yoluna dönmek ve ölene kadar o yoldan ayrılmamaktı; kendisi gibi insan evlatlarının gırtlığına onlar ölmeden çökmeyecek, o zaman da bu işi onları en iyi şekilde muhafaza etmek için yapacaktı.

“Ne kadar süreyle bu işin içindeymiş gibi davranmaya ikna edilebilirsin?” diye sordu Bay Boffin, daha önceki fık-rine geri dönerek “Tepeler taşınana kadar kalabilir misin?”

Hayır. Bay Venüs’ün içindeki huzursuzluk o kadar bek-lemeye imkân vermiyordu.

“Peki ya sana güzel bir sebep söylesem?” diye sordu Bay

Boffin, “Kalmam sağlayacak güzel ve yeterli bir sebep göstersem?”

Bay Boffin güzel ve yeterli bir sebep demekle, dürüst ve şaibesiz bir sebebi kastediyorsa, şahsi isteklerine rağmen Bay Venüs üzerinde bir etkisi olabilirdi. Ama kendisine böyle bir sebep gösterilmesini imkan dâhilinde görmüyordu.

“Beni evimde ziyaret et, Venüs,” dedi Bay Boffin.

“Sebep orada mı, beyefendi?” diye sordu Bay Venüs, inanmayan bir yüzle gözlerini kırıştırtarak

“Olabilir de olmayabilir de,” dedi Bay Boffin, “nereden baktığına göre değişir. Ama bu arada işin içinde kal. Sadece bunu yap. Benim haberim olmadan Wegg’le bir şey konuşmayacağına söz ver, tıpkı benim söz verdiğim gibi.”

“Söz veriyorum, Bay Boffin!” dedi Venüs bir an düşündükten sonra. “Teşekkürler Venüs, teşekkürler! Söz!”

“Sizi görmeye ne zaman geleyim?”

“Ne zaman istersen. Ne kadar çabuk olursa o kadar iyi. Şimdi gitmem lazım. İyi geceler Venüs.”

“İyi geceler, beyefendi.”

“Diğer mevcutlara da iyi geceler,” dedi Bay Boffin çepeçevre dükkâna bakarak “Pek acayip bir görüntüleri var, Venüs, günün birinde onlarla daha iyi tanışmak isterim. İyi geceler, Venüs, iyi geceler! Teşekkürler, Venüs, teşekkürler!” Hızlı adımlarla dışarı çıkıp evine doğru yürümeye başladı.

“Acaba,” diye düşündü, bastonuna sarılmış dalgın dalgın ilerlerken, “Venüs, Wegg’den daha fazla mı nemalanmaya çalışıyor? Ben Wegg’i satın aldıktan sonra, tümüyle ona kalmamı, beni kemiklerime kadar sıyırmayı mı planlıyor?”

Tahsil gördüğü cimriler okuluna pek yaraşan, kurnaz ve şüpheli bir fikirdi bu; sokaklarda yürürken de çok kurnaz ve

şüpheli görünüyordu. Bir iki kere, iki üç kere, belki beş altı kere bastonunu taşıdığı kolundan alıp tepesiyle havaya sertçe vurmıştu. Muhtemelen Bay Silas Wegg'in hissiz suratı belirmişti o sırada gözlerinin önünde çünkü vururken aldığı keyif yüzünden okunuyordu.

Evine birkaç sokak kalmıştı ki karşı yönden gelen küçük, özel bir araba yanından geçti, biraz ileriden dönüp tekrar yanından geçti. Tuhaf hareketler yapan küçük bir arabaydı çünkü arkasında durup tekrar döndüğünü işitti ve tekrar yanından geçtiğini gördü. Sonra durdu, sonra gözden kayboldu. Ama çok da uzaklaşmamıştı çünkü kendi evinin köşesini döndüğünde onu yeniden gördü.

Arabaya yaklaştığında pencerede bir kadın yüzü gördü, tam yanından geçiyordu ki kadın alçak sesle adını söyledi.

"Bir şey mi dediniz hanımefendi?" dedi Bay Boffin durarak.

"Benim, Bayan Lammle," dedi kadın.

Bay Boffin pencereye yaklaştı ve umarım iyisinizdir, dedi.

"Pek de iyi değilim, sevgili Bay Boffin; huzursuzluktan, endişeden kendi kendimi yiyorum, belki de aptalca bir şey yüzünden. Sizi bekliyordum. Konuşabilir miyiz?"

Bay Boffin, Bayan Lammle'ı az ilerideki evine davet etti.

"Gelmesem daha iyi Bay Boffin, tabii siz ille de öyle istemiyorsanız. Öyle hassas ve zor bir mesele ki evinizde konuşmamayı tercih ederim. Herhalde bunu tuhaf buluyorsunuzdur?"

Bay Boffin hayır dedi ama evet demek isterdi.

"Bütün arkadaşlarımla benim hakkımdaki iyi düşünceleri için o kadar minnettarım, bu benim için o kadar önemli

ki, vazife uğruna bile bunu tehlikeye atmak istemem. Eşime (sevgili Alfred'ciğime) bunu yapmanın gerçekten üstüme vazife olup olmadığını sorduğumda, büyük bir içtenlikle, Evet dedi. Keşke ona daha önce sorsaydım. Bu kadar sıkıntı çekmemiş olurdum.”

“Yine mi gırtlığımıza çökecekler?” diye düşündü Bay Boffin iyice sersemlemiş vaziyette.)

“Beni size Alfred yolladı, Bay Boffin. ‘Bay Boffin’i görüp her şeyi anlatmadan geri dönme, Sophronia. Bu konuda ne düşüneceğini kendisi bilir ama mutlaka öğrenmesi lazım,’ dedi. Arabaya buyurmaz mıydınız?”

Bay Boffin, “Tabii,” diyerek Bayan Lammle’ın yanına oturdu.

“Ağır ağır devam et, nereye gittiğin önemli değil,” dedi Bayan Lammle arabacıya, “arabayı fazla tangırdatma.”

“Yine gırtlığımıza çöküyorlar bence,” dedi Bay Boffin içinden. “Sırada ne var?”

XV

Altın Çöpçü Dibe Vuruyor

Bay Boffin'in evinde kahvaltı sofrası genelde pek hoş olurdu ve sofraya daima Bella nezaret ederdi. Altın Çöpçü sanki her güne sağlıklı, doğal karakteriyle başlıyor, servetinin bozucu etkilerine teslim olması için birkaç saat geçmesi gerekiyordu, zira kahvaltıda ne halinde tavrında ne de yüzünde karanlık bir şey olurdu. O zaman değişmediğine inanmak daha kolaydı. Gün ilerledikçe bulutlar toplanır, sabahki aydınlıktan eser kalmazdı. Kendi gölgesi uzadıkça, tamah ve güvensizliğin de gölgeleri uzuyor, yavaş yavaş üzerine gece çöküyordu sanki.

Ama uzun zaman unutulmayacak bir sabah, Altın Çöpçü ilk olarak arzı endam ettiğinde üzerinde geceyarısı karanlığı vardı. Karakterindeki değişiklik hiç bu kadar bariz açığa vurulmamıştı daha önce. Sekreterine karşı davranışları öyle küstah bir güvensizlik ve saldırganlıkla doluydu ki, Sekreter daha kahvaltı bitmeden masayı terk etti. Uzaklaşan Sekreter'in arkasından bakarken yüzünde öyle kurnaz bir kötülük vardı ki o kapıyı kapattıktan sonra arkasından yumruğunu sallayarak gizlice onu tehdit etmese bile, Bella hayrete ve öfkeye kapılırdı. Bu talihsiz sabah, Bay Boffin'in

küçük arabasında Bayan Lammle'la yaptığı konuşmadan sonraki sabahı.

Bella, kocasının bu fırtınalı ruh hali için Bayan Boffin'den bir yorum ya da açıklama bekler gibi yüzüne baktı ama bir şey bulamadı. O da kaygı ve sıkıntıyla Bella'nın yüzünde bir şeyler arıyordu. İkisi yalnız kaldıklarında –ki öğleyi bulmuştu, çünkü Bay Boffin uzun müddet koltuğunda oturmuş, arada yumruğunu sıkıp bir şeyler mırıldanarak odanın içinde gezinip durmuştu– Bella dehşetle ne olup bittiğini sordu. “Bu konuyu seninle konuşmam yasak, Bella’cığım; sana söylememem lazım,” cevabını alabildi ancak. Yine de hayret ve üzüntüyle ne zaman gözlerini Bayan Boffin’in yüzüne kaldırsa, orada aynı kaygı ve sıkıntıyı görüyordu.

Bir belanın yaklaşmakta olduğu hissiyle bunalan ve Bayan Boffin’in kendisine neden bu işte payı varmış gibi baktığı üzerine fikir yürütmekten yorulan Bella’ya çok uzun ve kasvetli geldi gün. Akşama doğru kendi odasında otururken bir uşak gelip Bay Boffin’in onu odasında beklediğini haber verdi.

Bayan Boffin de orada divanda oturuyordu. Bay Boffin’se bir aşağı bir yukarı yürümekteydi. Bella’yı görünce durup yanına çağırdı ve koluna girdi. “Sakin telaşlanma, canım,” dedi tatlı bir sesle; “Sana kızgın değilim. Titriyorsun! Böyle telaşlanma Bella’cığım. Hakkını aldirtacağım.”

“Hakkımı aldirtmak mı?” diye düşündü Bella. Şaşırmış bir halde bunu yüksek sesle tekrar etti: “Hakkımı aldirtmak mı?”

“Hı hı!” dedi Bay Boffin. “Hakkını aldirtacağım. Rokesmith’i buraya gönderin.”

Yeterli zaman olsa Bella'nın kafası iyice karışabilirdi ama uşak Bay Rokesmith'i hemen yakınlarda bulunca, neredeyse anında odaya girdi.

"Kapıyı kapatın, bayım" dedi Bay Boffin. "Hoşlanmayacağınızı düşündüğüm bir şey söyleyeceğim."

"Kusura bakmayın, Bay Boffin," dedi Sekreter, kapıyı kapadıktan sonra ona dönerek, "ama bence de hoşlanmam çok muhtemel."

"Ne demek istiyorsun?" diye babalandı Bay Boffin.

"Demek istediğim, duymak istemediğim şeyleri sizin ağzınızdan duymak benim için yeni değil."

"Ya! Bu durumu değiştirebiliriz belki," dedi Bay Boffin tehditkar bir havayla başını çevirerek.

"Umarım," dedi Sekreter. Sessiz ve saygılıydı; ama Bella'nın (keyifle) düşündüğü gibi, mert bir havası vardı.

"Şimdi, bayım," dedi Bay Boffin, "kolumdaki bu genç hanıma bak."

Kendisine böyle aniden atıfta bulunulunca ister istemez gözlerini kaldıran Bella, Bay Rokesmith'le göz göze geldi. Rengi solgundu ve heyecanlı görünüyordu. Sonra gözlerini Bayan Boffin'e çevirdi ve yine aynı bakışla da karşılaştı. Bir anda şafak attı ve ne yaptığını anlamaya başladı.

"Size söylüyorum, bayım," diye tekrarladı Bay Boffin, "kolumdaki bu genç hanıma bak."

"Bakıyorum," dedi Sekreter.

Gözleri bir an Bella'nın üzerinde kaldığında, içlerinde sitem vardı sanki. Ama o sitemi Bella kendi kendine yapıyor da olabilirdi.

"Benim haberim olmadan," dedi Bay Boffin, "bu genç hanımı ayartmaya nasıl cüret edersin? Nasıl olur da mevki-

ini, evimdeki konumunu unutup, bu genç hanıma hayasızca kur yaparak ona sıkıntı verirsin?”

“Böyle hakaretamız edayla sorulmuş sorulara cevap vermeyi reddediyorum,” dedi Sekreter.

“Cevap vermeyi reddediyorsun ha!” diye bağırdı Bay Boffin. “Reddediyorsun öyle mi? Madem öyle, senin yerine ben cevap vereyim Rokesmith. Bu işin iki yönü var, ikisini de ayrı ayrı ele alacağım. Birincisi pür küstahlık. Bu bir.”

Sekreter, “Benim gördüğüm ve işittiğim de bu,” dercesine acı acı gülümsedi.

“Bu genç hanımı düşünmek bile,” dedi Bay Boffin, “Senin için pür küstahlık Bu genç hanım senin çok üzerinde. Bu genç hanım senin dengin değil. Bu genç hanım (fazlasıyla layık olduğu) parayı bekliyor, senin paran yok.”

Bella başını yere eğdi ve Bay Boffin’in onu koruyan kolundan çıkmak istiyormuş gibi geri çekildi.

“Sen nesen ki,” diye devam etti Bay Boffin, “bu genç hanımın peşinde dolanacak cüreti kendinde buluyorsun? Bu genç hanım etrafta kendine yağlı bir kısmet arıyor; parası olmayan, satın alma gücü olmayan adamlar tarafından kapılmak gibi bir niyeti yok.”

“Ah, Bay Boffin! Bayan Boffin, lütfen benim için bir şey söyleyin!” diye mırıldandı Bella, elini onun kolundan çekip, yüzünü kapatarak.

“Hanım,” dedi Bay Boffin karısından önce, “diline hakim ol. Bella’cığım, sen üzme kendini canım. Hakkını aldirtacağım.”

“Ama hakkımı aldirtmıyorsunuz!” diye bağırdı Bella üzerine basa basa. “Bana haksızlık ediyorsunuz, haksızlık!”

“Sen kendini üzme canım,” diye müsterih devam etti

Bay Boffin. “Bu genç adamı yola getirmeyi bilirim ben. Bana bak, Rokesmith! Cevap vermeyi reddedebilirsin belki ama dinlemeyi reddedemezsin. Sana davranışının bir yanının Küstahlık olduğunu söyledim – Küstahlık ve Haddini aşma. Mümkünse bir şeye cevap ver. Aynı şeyi bu genç hanım da sana söylemedi mi?”

“Söyledim mi Bay Rokesmith?” diye sordu Bella yüzünü açmadan. “Söyleyin, Bay Rokesmith! Söyledim mi?”

“Üzülmeyin, Bayan Wilfer; artık önemi kalmadı.”

“Ya! İnkâr edemiyorsun değil mi!” dedi Bay Boffin başını bilmiş bilmiş sallayarak.

“Ama sonradan beni affetmesini rica ettim,” diye bağırdı Bella; “onu kurtaracağını bilsem şimdi de dizlerimin üzerine çöküp beni affetmesini rica ederim!”

O anda Bayan Boffin ağlamaya başladı.

“Hanım,” dedi Bay Boffin, “kes şu zırlıtyı! Hassas bir kalbin var, Bayan Bella; ama hazır bu genç adamı köşeye sıkıştırmışken iyice bir haddini bildirmek istiyorum. Bana bak, Rokesmith! Sana davranışının bir yanını söyledim – Küstahlık ve Haddini aşma. Şimdi ondan çok daha beter olan ikinciye geleceğim. Vurgunculuk.”

“Bunu nefretle inkâr ediyorum.”

“İnkâr etmenin bir faydası yok; inkâr etsen de etmesen de bir manası yok; benim de omuzlarımin üzerinde bir kafam var, bebek değilim. Ne!” dedi Bay Boffin, en şüpheli tavrını alıp, yüzünü kıvrım kıvrım bir harita gibi buruşturarak. “Paralı adamlardan nasıl habire bir şeyler tırtıklamaya çalıştıklarını bilmiyor muyum? Gözümü açık, ceplerimi kapalı tutmasam, daha anlayamadan düşkünler evini boylayacağımı bilmiyor muyum? Dancer, Elwes, Hopkins Blew-

bury Jones ve daha niceleri bana benzer şeyler yaşamadı mı? Herkes onların elindekini avcundakini alıp, onları sefaletle sürüklemeye çalışmadı mı? Ellerinden kapılmasın diye her şeyi saklamak zorunda kalmadılar mı? Kaldılar tabii. Şimdi de onların insan tabiatından anlamadığım söylersin Allah bilir!”

“Onlar! Zavallılar!” diye mırıldandı Sekreter.

“Ne dedin?” diye hırladı Bay Boffin. “Her neyse söylemeye zahmet etme çünkü işitmeye degecek bir şey değildir, bana da vız gelir. Planlarını bu genç hanımın gözleri önünde ifşa edeceğim; bu genç hanıma senin bu ikinci yönünü göstereceğim; söyleyeceğin hiçbir şey de buna engel olamayacak. (Şimdi beni iyi dinle Bella’cığım.) Rokesmith, sen paraya muhtaç bir adamsın. Sokaklardan kurtardığım bir adamsın. Değil mi?”

“Devam edin, Bay Boffin; bana müracaat etmeyin.”

“Müracaat mı!” diye çıkıştı Bay Boffin, sanki yapmamış gibi. “Sanmam ki öyle bir şey yapayım! Sana müracaat etmek pek tuhaf olurdu. Dediğim gibi sen benim sokaklardan kurtardığım paraya muhtaç bir adamsın. Sokakta yanıma gelip seni Sekreter olarak almamı istedin ben de aldım. Pek güzel.”

“Pek kötü,” diye mırıldandı Sekreter.

“Ne dedin sen?” diye yine hırladı Bay Boffin.

Cevap gelmedi. Bastırmaya çalıştığı merakla, onu komik bir bakışla süzen Bay Boffin, baştan başlamak zorunda kaldı.

“Bu Rokesmith, benim sokaktan Sekreter olarak aldığım muhtaç bir genç adam. Bu Rokesmith benim maddi durumumun ayrıntılarını ve bu genç hanıma bir miktar para bağışlayacağımı öğreniyor. ‘Aha!’ diyor bu Rokesmith,” –bu-

rada Bay Boffin, Rokesmith'in o sıradaki hareketlerini taklit edencesine parmağını burnuna götürüp sinsi sinsi birkaç kere vurdu— “tam bana göre bir vurgun; şuna bir asılayım!” Bu hırslı, bu aç Rokesmith, dizlerinin üzerinde paraya doğru sürünmeye başlıyor. Hiç de fena vurgunculuk değil; çünkü bu hanım romantiklerden olsa, kafası bu kadar iyi çalışmasa, pekâlâ da buradan bir şeyler çıkarabilir! Ama neyse ki bu genç hanım onun için biraz büyük bir lokma, şimdi yakalandığında da şu haline bak. Bak nasıl duruyor orada!” dedi Bay Boffin, gülünç bir tutarsızlıkla Rokesmith'in kendisine hitap ederek. “Şuna bak!”

“Talihsiz şüpheleriniz, Bay Boffin...” diye başladı Sekreter.

“Senin için çok talihsiz olduğunu söyleyebilirim,” dedi Bay Boffin.

“Kimse tarafından çürütülecek gibi değil, ben de böyle umutsuz bir işe kalkışmayacağım. Ama Hakikat üzerine bir iki diyeceğim var.”

“Ya! Hakikat senin de ne umurundadır ya,” dedi Bay Boffin parmaklarını şaklatarak.

“Noddy! Hayatım!” diye bağırdı karısı.

“Hanım,” dedi Bay Boffin, “sen sus. Ben Rokesmith'le konuşuyorum. Hakikat de onun ne umurunda ya. Bir daha söylüyorum, hakikat de onun ne umurunda ya.”

“Aramızda herhangi bir ilişki kalmadığına göre, Bay Boffin,” dedi Sekreter, “söylediğinizin benim için fazla bir önemi yok.”

“Ya! Sen ne çok biliyorsun öyle,” diye diklendi Bay Boffin, uğursuz bir bakışla, “herhangi bir ilişki kalmadığına göre, öyle mi? Ama benden önce davranamazsın. Bak elim-

de ne var. Bu ücretin, kovuldun. Sen ancak benim dediğimi yaparsın. Benden önce davranamazsın. İstifa etmişsin gibi yapma. Seni ben kovuyorum.”

“Gittikten sonra,” dedi Sekreter, bu iddiayı elinin bir hareketiyle kenara iterek, “benim için hepsi bir.”

“Öyle mi?” dedi Bay Boffin. “Ama benim için bir değil. Foyası meydana çıkan birinin istifa etmesine izin vermek başka, küstahlığı, haddini bilmezliği ve efendisinin parası üzerindeki planları yüzünden onu kovmak başka. Bir artı bir iki eder, bir değil. (Hanım, sen araya girme. Sus.)”

“Bana diyeceğinizi dediniz mi?” diye sordu Sekreter.

“Bilmiyorum,” dedi Bay Boffin. “Duruma göre değişir.”

“Belki de bana edecek başka hakaretler var mı düşünmek istersiniz?”

“Düşünürsem de,” dedi Bay Boffin inatla, “kendim için düşünürüm senin için değil. Son sözü sen etmek istiyorsun. Buna izin vermek uygun olmayabilir.”

“Noddy! Sevgili, sevgili Noddy! Bunlar ne acımasız sözler!” diye bağırdı Bayan Boffin, kendini tutamayarak.

“Hanım,” dedi kocası, sesinde sertlik yoktu, “senden araya girmemeni istediğimde girersen, seni bir mindere oturtup dışarı taşıyım. Ne söylemek istiyorsun Rokesmith?”

“Size hiçbir şey, Bay Boffin. Ama Bayan Wilfer ve iyi kalpli, tatlı eşinize iki çift lafım var.”

“Peki,” dedi Bay Boffin, “ama fazla uzatma, artık canımıza yettin.”

“Buradaki,” dedi Sekreter alçak sesle, “düşük mevkiime, Bayan Wilfer’dan ayrılmamak için tahammül ettim. Burada hiç hak etmediğim bir muamele gördüğüm, onun gözünde de pek itibarsız olduğum halde, yakınında olmak benim için

bir telafiydi. Bayan Wilfer beni reddettiğinden beri ona hiçbir şekilde ısrarda bulunmadım, ne bir bakışla ne bir heceyle. Ama –affına sığınarak söylüyorum– ona olan bağlılığında hiçbir değişiklik olmadı, daha köklenmek ve derinleşmek dışında.”

“Şu adamın dediklerini iyi dinle Bayan Wilfer, aslında zenginleşmek demeye çalışıyor,” diye bağırdı Bay Boffin kurnazca gözünü kırparak. “Tek derdi pound, şilin ve peniler!”

“Bayan Wilfer’a karşı hislerim,” diye devam etti Sekreter onu kaale bile almadan, “utanılacak bir şey değil. Sonuna kadar sahip çıkarım. Onu seviyorum. Bu evden ayrıldığımda her nereye gidersem gideyim, onu arkamda bıraktığım için hayatım bomboş olacak.”

“Zenginliği arkamda bıraktığım için,” dedi Bay Boffin, yorum kabilinden, yine gözünü kırparak.

“Bayan Wilfer söz konusu olduğunda,” diye devam etti Sekreter yine onu kaale almadan, “maddiyatla ilgili bir şey düşünmek, bir plan yapmak elimden gelmiyor. Gerçi bu benim çok faziletli olmamdan filan değil, onun yanında hayal edebileceğim her türlü ödülün sönük kalmasından. Dünyanın en büyük servetine sahip olsa, en yüksek mevkiinde bulunsa, onu benden biraz daha uzaklaştırmasından ve böyle bir şey mümkünse, umudumu biraz daha azaltmasından başka bir şey ifade etmez benim için. Diyelim ki,” dedi Sekreter, efendisinin gözlerinin içine bakarak, “diyelim ki tek bir kelimeyle Bay Boffin’i bütün servetinden mahrum edip, kendisi bu serveti ele geçirdi, yine de benim gözümde şu ankinden daha değerli olmaz.”

“Ee, hanım buna ne diyorsun,” diye sordu Bay Boffin

alaycı bir tavırla karısına dönerek, “Bay Rokesmith’in bu hakikat merakına ne diyorsun? Ne düşündüğünü söylemene gerek yok, hayatım çünkü lafa karışmanı istemiyorum ama sen yine de düşün. Benim servetimi ele geçirme işine gelince, bahse girerim elinden gelse tenezzül etmezdi.”

“Hayır,” dedi Sekreter yine gözlerinin içine bakarak.

“Ha, ha, ha!” diye güldü Bay Boffin. “Güzel espri.”

“Bir an için,” dedi Sekreter, arkasını ona dönüp eski tavrına bürünerek, “söyleyeceğim az bir şey vardı, onu da şaşırdım. Bayan Wilfer’a olan ilgim onu ilk gördüğüm anda başladı; hatta onun hakkında konuşulduğunu ilk duyduğum zaman. Doğrusu, Bay Boffin’in yoluna çıkıp kendimi onun hizmetine sunma sebebim de odur. Bayan Wilfer’ın şu ana kadar bundan haberi yoktu. Bunu söylememin tek sebebi bana yakıştırılan sevimsiz planla alakam olmadığını kanıtlamaktır (gerçi böyle bir kanıtın gerekli olmadığını umuyorum).”

“Vay hilekâr köpek,” dedi Bay Boffin kurnaz bir bakışla. “Benim düşündüğümünden de uzun zamandır plan kuruyormuş. Nasıl sabırlı, nasıl sistemli asılmış işe baksana! Beni öğrenmiş, servetimi, bu genç hanımı, onun zavallı genç John’un hikâyesindeki payını, her şeyi bir araya getirmiş, kendi kendine demiş ki ‘Boffin’in yanına girerim, bu genç hanımın kanına girerim, ikisine de aynı anda işlerim, sonra bir münasip zamanda taşı gedğine koyarım.’ Valla billa, içinden böyle dediğini duyar gibiyim! Yüzünden okunuyor!”

Bay Boffin suç üstü yakalamış gibi mücrime işaret etti ve bu derin sezgisinden ötürü kendine sarılarak kendini tebrik etti.

“Ama neyse ki neyse ki karşısına umduğu gibi insan-

lar çıkmadı, Bella'cığım!" dedi Bay Boffin. "Hayır! Neyse ki karşısına sen ve ben çıktık; Daniel ve kardeşi Bayan Dancer, Elwes, Akbaba Hopkins, Blewbury Jones ve diğerleri çıktı. Yenildi; aynen öyle oldu; bize yenildi. Bizden para koparacağını zannediordu ama kendi ipini çekti, Bella'cığım!"

Bella'cığım hiç cevap vermedi, en ufak bir onaylama emaresi göstermedi. Yüzünü ilk kapadığında bir koltuğa çökmüş, ellerini koltuğun arkalığına dayamış ve hiç kıpırdamamıştı. O sırada kısa bir sessizlik oldu ve Bayan Boffin onun yanına gitmek ister gibi usulca ayağa kalktı. Ama Bay Boffin bir hareketiyle onu durdurunca, tekrar uysallıkla yerine oturdu.

"İşte ücretin, Bay Rokesmith," dedi Altın Çöpçü, elindeki katlanmış bir kâğıt parçasını sabık Sekreterine fırlatarak. "Ne kadar alçalabildiğini gördük, bunu almak için yere eğilmekten de gocunmazsın herhalde."

"Ben sadece bunun için eğilirim," dedi Rokesmith parayı yerden alarak; "bu benim hakkım çünkü bunu kazanmak için verdiğim emeğin haddi hesabı yok."

"Umarım eşya toplamakta hızlısındır," dedi Bay Boffin, "çünkü pılını pırtını toparlayıp ne kadar çabuk ayrılırsan herkes için o kadar iyi olur."

"Korkmayın oyalanmaya hiç niyetim yok."

"Son bir şey daha var," dedi Bay Boffin, "senden kurtulmadan önce, bu genç hanıma senin gibi kumpasçıların kendilerini ne kadar havalarda gördüklerini, kendi kendinizle çelişkiye düştüğünüzü kimsenin görmeyeceğini sandığınızı göstermek için bir şey daha sormak istiyorum."

"Bana istediğinizi sorabilirsiniz," dedi Rokesmith, "ama benden beklediğiniz hızla."

“Bu genç hanıma büyük bir hayranlık besliyormuş gibi yapıyorsun değil mi?” dedi Bay Boffin, Bella’ya bakmadan korumacı bir tavırla elini başına koyarak.

“Gibi yapmıyorum.”

“Ya! Demek öyle! Madem bu kadar titizsin bu konuda, bu genç hanıma büyük bir hayranlık besliyorsun öyle mi?”

“Evet.”

“Peki bu genç hanımın yapması gerekeni bilmeyen, zayıf karakterli, basiretsiz bir budala olmasıyla, parasını har vurup harman savurmasıyla, son sürat düşkünler evine koşmasıyla çelişmiyor mu bu hayranlık?”

“Anlamadım.”

“Anlamadın mı? Anlamazlıktan mı geliyorsun? Senin söylediğin laflara kulak assa bu genç hanımı başka nasıl bir gelecek beklerdi?”

“Sevgisini ve kalbini kazansam ne mi olurdu?”

“Sevgisiymiş,” dedi Bay Boffin muazzam bir aşağılamayla, “kalbini kazanmakmış! Bir aslan miyav dedi, minik fare kükredi! Sevgisini ve kalbini kazanmakmış! Miyav, hav hav!”

Karşısında böyle esip gürleyen adama, adeta aklını oynattığını düşünüyormuş gibi baktı John Rokesmith.

“Bu genç hanımın hakkı,” dedi Bay Boffin, “para, kendisi de bunu gayet iyi biliyor.”

“Ona hakaret ediyorsunuz.”

“Asıl sen hakaret ediyorsun; sevgilerinle, kalplerinle, caflı caflı boş sözlerinle!” dedi Bay Boffin. “Diğer yaptıklarına da çok iyi yaklaşıyor. Bütün bu çevirdiğin işlerden dün gece haberim oldu, yoksa emin ol senin de daha önce haberin olurdu. Çok kafalı bir hanımdan öğrendim bunu, bu genç

hanımı da tanıyor, ben de bu genç hanımı tanıyorum ve hepimiz de onun Para istediğini biliyoruz – para, para, para ve senin bütün sevgilerin, kalplerin filan yalan, bayım, yalan!”

“Bayan Boffin,” dedi Rokesmith, sükûnetle ona dönerek, “o hassas, o hiç değişmeyen nezaketiniz için, en derin şükranlarımı kabul edin. Hoşçakalın! Bayan Wilfer, hoşçakalın!”

“Şimdi canım,” dedi Bay Boffin, elini tekrar Bella’nın başına koyarak, “artık rahat edebilirsin, umarım hakkının verildiğini hissediyorsundur.”

Ama Bella, hakkının verildiğini hissetmek şöyle dursun, fırladığı gibi onun elinden ve koltuktan uzaklaştı ve gözyaşları içinde, kollarını uzatarak bağırdı, “Bay Rokesmith, gitmeden önce, beni tekrar yoksul yapın lütfen! Ah! Biri beni tekrar yoksul yapsın, yalvarıyorum, bu böyle devam ederse kalbim çatlayacak! Babacığım, beni tekrar yoksul yap, beni eve geri al! Orada da kötüydüm ama burada daha beterim. Bana para vermeyin, Bay Boffin. Para istemiyorum. Parayı benden uzak tutun, sadece bırakın tatlı babacığımınla konuşayım, başımı omzuna dayayıp bütün üzüntülerimi ona anlatayım. Ondan başka kimse beni anlayamaz, kimse beni rahatlatamaz, kimse ne kadar değersiz olduğumu bildiği halde küçük bir çocukmuşum gibi beni sevemez. En çok babamın yanında mutluyum – daha masum, daha üzgün, daha neşeli!” Buna dayanamıyormuş gibi hüngür hüngür ağlayarak, başını Bayan Boffin’in onu bekleyen göğsüne bıraktı.

John Rokesmith ve Bay Boffin oldukları yerden, sakinleşene kadar ses çıkarmadan onu seyrettiler. Sonra Bay Boffin rahatlatıcı, yumuşak bir sesle, “Yapma canım, hakkını aldın artık, her şey yolunda. Bu adamla böyle bir sahne ya-

şadığın için biraz sinirlerinin bozulmasına hiç şaşmıyorum ama bitti artık, hakkını aldın ve her şey yolunda, her şey – yolunda!” Bay Boffin bu sözü kendinden gayet memnun bir kesinlikle tekrarlamıştı.

“Sizden nefret ediyorum!” diye bağırdı Bella, küçük ayağını yere vurup aniden ona dönerek, “Daha doğrusu sizden nefret edemem ama hiç hoşlanmıyorum!”

“A-aa!” dedi Bay Boffin şaşkın bir sesle.

“İnsanları azarlayan, adaletsiz, fesat, kırıncı, kötü bir ihtiyarsınız siz!” diye bağırdı Bella. “Nankörlük edip size böyle kötü şeyler söylediğim için kendime kızıyorum ama böyle bir adamsınız ve böyle olduğunuzu kendiniz de biliyorsunuz!”

Bay Boffin bir nöbet geçirdiğinden şüphe ediyormuş gibi etrafına bakıyordu.

“Sizi utanç içinde dinledim,” dedi Bella. “Kendimden utanarak, sizden utanarak. Sineğin yağını çıkaran bir kadının bayağı dedikodularının üzerinde olmanız gerekirdi; ama artık hiçbir şeyin üzerinde değilsiniz.”

Nöbet geçirdiğine iyice ikna olan Bay Boffin, gözlerini yuvarlayıp fularını gevşetti.

“Buraya geldiğimde size saygı duyuyordum, çok geçmeden sevgi de duymaya başladım,” diye bağırdı Bella. “Şimdi sizi görmeye bile tahammül edemiyorum. Belki bu kadar ileri gitmemeliyim ama siz – siz bir canavarsınız!” Bunu söylemek için büyük bir kuvvet sarfeden Bella isteği geçiyormuşçasına hem ağlayıp hem gülüyordu.

“Sizin iyiliğiniz için tek bir dileğim var,” dedi Bella tekrar saldırıya devam ederek, “umarım dünyada tek kuruşunuz kalmaz. Gerçek bir dostunuz, iyiliğinizi isteyen biri sizi iflas

ettirebilse dünyanın en tatlı adamı olurdunuz ama servet sahibi bir adam olarak tam bir şeytansınız!”

Daha da büyük bir kuvvet sarf ederek bu ikinci hücumda bulunan Bella bir müddet daha hem ağlayıp hem güldü.

“Bay Rokesmith, rica ederim bir dakika daha kalın. Rica ederim gitmeden beni dinleyin! Benim yüzümden maruz kaldığınız hakaretler beni çok üzdü. Sizden bütün kalbimle özür diliyorum.”

Bella’nın kendisine doğru bir adım attığını görünce Sekreter hemen yanına gitti. Kendisine uzattığı elini dudaklarına götürüp, “Allah sizi korusun!” dedi. Bu sefer Bella’nın gözyaşları arasına kahkahalar karışmıyordu; saf ve içtendi ağlaması.

“Size söylenmiş –nefret ve öfkeyle işittiğim– tek bir kötü söz yoktur ki beni sizden daha fazla yaralamasın, Bay Rokesmith çünkü bütün bu sözleri hak eden benim, siz değil. O gece aramızda geçenlerin bu çarpıtılmış halini bana borçlusunuz, Bay Rokesmith. Bu sırrı verdiğim anda bile kendime kızmıştım. Çok kötü bir hareketti ama kötülük olsun diye yapmadım. Bir anlık kibir ve aptallıkla yaptım –böyle anlarım – saatlerim – senelerim – çoktur gerçi. Bunun cezasını çok ağır çektiğim için, sizden bağışlamanızı rica ediyorum!”

“Bütün kalbimle.”

“Teşekkür ederim. Ah çok teşekkür ederim! Size hakkınızı verecek son bir söz daha etmeden gitmeyin lütfen. O gece benimle o şekilde –nasıl büyük bir incelikle, nasıl sakınarak konuştuğunuzu bir ben bilirim, bunun için minnettarım da– konuşmaktaki tek kusurunuz, başı dönmüş, maddiyatçı, sığ, ona teklif ettiğiniz şeyin kıymetini anlaya-

mayacak bir kız tarafından küçük düşürülmeye kendinizi açmış olmanızdır. Bay Rokesmith, o kız kendini o günden beri pek acınası, pek zavallı gördü ama hiç bu günkü kadar değil, bütün o sevimsizliği, kibiriyle size cevap verirken takındığı berbat ses tonu Bay Boffin'in ağzından kendi kulaklarında yankılanana kadar değil.”

Sekreter elini tekrar öptü.

“Bay Boffin'in konuşmaları benim için iğrençti, irkilticiydi,” dedi Bella, küçük ayağını bir kez daha yere vurarak söz konusu beyefendiyi sıçratmıştı. “Doğru, bu şekilde ‘hakkımın verilmesini’ hak ettiğim bir dönem oldu, hem çok yakınlarda, Bay Rokesmith; ama umarım bir daha böyle bir şeyi asla hak etmem!”

Sekreter bir kez daha elini dudaklarına götürdü, sonra bıraktı ve odadan çıktı. Bella uzun müddet yüzünü gömdüğü koltuğa doğru gidiyordu ki yolda Bayan Boffin'i görerek durdu. “Gitti,” diye hıçkırdı öfkeyle, umutsuzlukla, elli çeşit başka hisle ve kollarını Bayan Boffin'in boynuna doladı. “Çok utanç verici bir biçimde hakarete uğradı, haksızca ve adice kovuldu ve bunun sebebi benim!”

Bütün bunlar olurken Bay Boffin, nöbet bir türlü geçmek bilmiyormuş gibi gevşettiği fuları üzerinde gözlerini yuvarlıyordu. Artık biraz açılır gibi olduğunu hissetmiş olmalı ki bir müddet dik dik önüne baktı, fularını tekrar bağladı, derin derin nefes aldı, birkaç kere yutkundu ve nihayet kendini çok daha iyi hissediyormuş gibi iç geçirerek: “Pekâlâ!” dedi.

Bayan Boffin iyi ya da kötü hiçbir şey söylememişti; şefkatle Bella'yla ilgileniyor, emir bekler gibi kocasına bakıyordu. Bay Boffin hiçbir emir vermeden, karşısındaki bir

iskemleye oturdu. Bacaklarını iki yana açıp, dirseklerini dizlerine koyarak onlara doğru eğildi ve Bella'nın gözlerini silip başını kaldırmasını bekledi. Bu biraz zaman aldı.

"Eve dönmek zorundayım," dedi Bella aceleyle ayağa kalkarak. "Benim için yaptıklarımıza minnettarım ama burada daha fazla kalamam."

"Yavrucuğum!" diye itiraz etti Bayan Boffin.

"Hayır, burada kalamam," dedi Bella; "gerçekten kalamam. Ih! Seni kötü ihtiyar!" (Bunu Bay Boffin'e demişti.)

"Acele etme, canım," diye üsteledi Bayan Boffin. "Bir şey yapmadan önce iyi düşün."

"Evet, bence de iyi düşün," dedi Bay Boffin.

"Sizin için asla iyi bir şey düşünemem," diye bağırды Bella onun sözünü keserek. Anlamlı küçük kaşlarında yoğun bir horgörü, her gamzesinde sabık Sekreter'in savunusu vardı. "Hayır! Bir daha asla! Paranız sizi taşa dönüştürdü. Katı kalpli bir cimrisiniz. Dancer'dan, Hopkins'ten, Blackberry Jones'tan, bütün o aşağılık adamlardan daha betersiniz. Dahası," diye devam etti Bella tekrar gözyaşlarına boğularak, "az önce kaybettiğiniz Beyefendiyi hiç mi hiç hak etmiyorsunuz."

"Rokesmith'le beni kıyasladığını söylemiyorsun ya Bayan Bella?" diye ürkekçe itiraz etti Altın Çöpçü.

"Söylüyorum!" dedi Bella. "O sizin gibi bir milyon adama bedel."

Boyunu olabildiğince yükseltip (gerçi ne kadar uğraşsa o kadar da fazla uzayamıyordu) gür, kahverengi saçlarını savurarak hamisini reddederken, çok kızgın olduğu halde çok güzel görünüyordu.

"Sizin benim hakkımda iyi düşünmenizdense," dedi

Bella, “altın arabanızın tekerleklerinden onun üzerine çamurlar yağdırsanız bile, ekmeğini kazanmak için sokakları süpürse bile, onun benim hakkımda iyi düşünmesini tercih ederim.”

“Öyle mi!” diye bağırdı Bay Boffin gözlerini ona dikerek.

“Ta ne zamandan beri, siz kendinizi onun çok üstünde görmeye başlayalı beri, ben sizi sadece onun ayaklarının altında gördüm,” dedi Bella. “Tamam mı! Onda efendi, sizde hizmetkâr gördüm. Tamam mı! Siz ona utanç verici bir biçimde davrandığınızda onun tarafında yer aldım ve onu sevdim. Tamam mı! Bununla övünüyorum.”

Bu kuvvetli itiraftan sonra Bella başını koltuğun arkasına gömüp uzun uzun ağlamaya başladı.

“Bana bak,” dedi Bay Boffin, sessizliği bölmenin bir yolunu bulduğunda. “Dikkatini bana ver, Bella. Ben kızgın değilim.”

“Ben kızgınım!” dedi Bella.

“Diyorum ki,” diye devam etti Altın Çöpçü, “kızgın değilim ve senin için iyi şeyler düşünüyorum ve bunu görmezden gelmek istiyorum. Yani sen olduğun yerde kal, bir daha bu konuda konuşmayız.”

“Hayır burada kalamam,” diye bağırdı Bella, tekrar aceleyle ayağa kalkarak; “burada kalmayı düşünmem bile. Bir daha dönmek üzere eve gitmem lazım.”

“Saçmalama,” dedi Bay Boffin. “Geri dönüşü olmayan bir şey yapma; sonradan üzüleceğin bir şey yapma.”

“Bunun için asla üzülmem,” dedi Bella, “bu olanlardan sonra burada oturursam daima üzüleceğim, hayatımın her anında kendimden tiksineceğim.”

“En azından, Bella,” dedi Bay Boffin, “bir yanlış anlama

olmasın. Adım atmadan önce önüne bak. Olduğun yerde kalırsan her şey düzelir ama bir kere gittin mi bir daha geri dönemezsin.”

“Bir daha geri dönemeyeceğimi biliyorum, zaten benim istediğim de bu,” dedi Bella.

“Bizi böyle bırakıp gidersen,” diye devam etti Bay Boffin, “sana para filan vereceğimi bekleme çünkü vermem. Hayır, Bella! Dikkatli ol! Bir kuruş vermem.”

“Beklemek mi!” dedi Bella kibirle. “Siz vermek bile isterseniz dünyada benim o parayı almamı sağlayacak bir kuvvet olabilir mi, bayım?”

Ama Bayan Boffin’den de ayrılmak gerekiyordu ve duygusal kızcağız, depreşen vakarına rağmen tekrar çöktü. İyi kalpli kadının önünde diz çökerek ona sarıldı ve hıçkırığa hıçkırığa ağlayarak bir ileri bir geri sallanmaya başladı.

“Canımsın, canım, herkeslerden başkasın!” diye bağırdı. “Hiç kimse senden iyi olamaz. Ne kadar teşekkür etsem yetmez, seni asla unutmayacağım. Kör de olsam sağır da olsam, yüzünü görmeye, sesini duymaya devam ederim, ölene kadar!”

Bayan Boffin de içtenlikle ağlayarak bütün şefkatiyle ona sarıldı ama “canım kızım”dan başka tek kelime etmedi. Gerçi onu çok çok söyledi, tekrar tekrar söyledi ama başka bir şey demedi.

Bella nihayet kendini ondan koparabildi, tam ağlayarak odadan çıkıyordu ki kendine has tuhaf bir şefkatle Bay Boffin’e karşı biraz yumuşar gibi oldu.

“Sizinle öyle ileri geri konuştuğum için çok memnunuz, efendim,” dedi hıçkırarak, “çünkü hepsini hak ettiniz. Ama sizinle öyle ileri geri konuştuğum için çok üzgünüm de, çünkü eskiden çok başka bir adamdınız. Hoşçakalın!”

“Güle güle,” dedi Bay Boffin uzatmadan.

“Ellerinizden hangisinin daha az bozulmuş olduğunu bilseydim,” dedi Bella, “son bir kez sıkmak için izninizi isterdim. Ama söylediklerime pişman olduğumdan değil. Çünkü değilim. Hepsi doğrudu!”

“Sol eli dene,” dedi Bay Boffin, duygusuz bir tavırla elini uzatarak, “bu daha az kullanılıyor.”

“Bana karşı daima iyi ve nazik davrandınız,” dedi Bella, “bunun için elinizi öpüyorum. Bay Rokesmith’e karşı çok ama çok kötü davrandınız, bunun için elinizi itiyorum. Kendim için teşekkürler, hoşçakalın!”

“Güle güle,” dedi Bay Boffin önceki gibi.

Bella boynuna sarılıp onu öptü ve bir daha dönmek üzere koşarak odadan çıktı.

Üst kata, odasına koştu ve yere oturup uzun uzun ağladı. Ama hava kararıyordu ve kaybedecek zaman yoktu. Dolaplarını, çekmecelerini açtı ve sadece yanında getirdiği kıyafetleri alıp geri kalanları bıraktı, arkasından gönderilmesi için kocaman biçimsiz bir bohça yaptı onlardan.

“Ötekilerden tek birini bile almayacağım,” dedi, kararlılıkla bohçaya sıkı sıkı düğüm atarak. “Bütün hediyeleri geride bırakıp sadece kendime ait şeylerle yeniden başlayacağım.” Bu kararını tam manasıyla tatbik etmek için üzerindeki kıyafeti bile değiştirip malikâneye gelirken giydiği elbiseyi giydi. Taktığı şapka bile, Holloway’de Boffinler’in arabasına binerken giydiği şapkaydı.

“Şimdi tamam,” dedi Bella. “Biraz zor ama gözlerimi soğuk suyla yıkadım, artık ağlamayacağım. Benim için çok güzel bir odaydın, sevgili odam! Elveda! Birbirimizi bir daha asla görmeyeceğiz.”

Elini dudaklarına götürüp bir öpücük yollayarak usulca kapıyı kapattı ve sessiz adımlarla geniş merdivenden indi, kimseyle karşılaşmak istemediği için ara sıra durup kulak kabartıyordu. Etrafta kimseler olmadığından hole kadar sessizce indi. Sabık Sekreter'in eski odasının kapısı açık duruyordu. Geçerken içeri bir göz attı ve masanın boşluğuna, her şeyin genel görünümüne bakarak çoktan gitmiş olduğuna hükmetti. Holün büyük kapısını usulca açıp arkasından usulca kapadı ve dönüp hafifçe öptü –eski ahşap ve demirin hissiz bir bileşimiydi!– sonra hızlı adımlarla koşmaya başladı.

“Çok iyi ettim!” dedi Bella soluk soluğa. Öteki sokağa geçtiğinde adımlarını yavaşlatıp yürümeye başladı. “Kendime ağlayacak nefes bıraksam kesin tekrar ağlamaya başlardım. Ah benim zavallı babacığım, güzel kadını hiç ummadığın bir anda göreceksin şimdi.”

XVI

Altın Saçlı Kız ve Üç Ayıcık

Bella kasvetli sokaklarında ilerlerken şehir pek ümit vaat edermiş gibi görünmüyordu. Para değirmenlerinin çoğu yelkenlerini indirmekte, öğütmeye paydos etmekteydi. Değirmen sahipleri çoktan gitmişti, ustalar da birer ikişer ayrılmaya başlamıştı. İş muhitlerinin olduğu sokaklarda ve avlularda bir takatsizlik vardı; hatta kaldırımlar bile milyonlarca ayak tarafından çiğnenmekten serseme dönmüş, bitkin düşmüştü. Böylesi hareketli bir yerde gün boyu yaşanan keşmekeşin sindirilmesi için uzun gece saatlerine ihtiyaç vardı. Dönmeleri ve öğütmeleri henüz kesilmiş para değirmenlerinin gaillesi halen havada asılı gibiydi; sessizlikse, gücünü toplamaya çalışan bir canavarın istirahatinden ziyade yorgunluktan bitmiş bir canavarın baygınlığını andırıyordu.

Koca bankaya bakan Bella, parlak bakır bir kürekle paralar içinde bir saatlik bahçecilik faaliyetinin ne hoş olacağını düşünse de pek tamahkar bir ruh halinde değildi. Bu açıdan hayli olgunlaşmış olarak, parlak gözlerinin önünde dans eden, içine altın karışmamış yarım yamalak imgelerle, Mincing Sokağı'nın ilaç kokulu yerlerine geldiğinde, kendini bir eczanedeki çekmecelerden birini açmış gibi hissetti.

Chicksey, Veneering ve Stobbles muhasebe bürosunu Bella'ya, müessesenin temizlik işlerine aşına orta yaşlı bir hanım tarif etti; kendisi ağzını silerek bir meyhanenin kapısından çıkmaktaydı ve dudaklarının nemini, fizik bilimi tarafından da kabul görmüş olan, saati öğrenmek için içeri bir göz atma ilkesiyle açıkladı. Muhasebe bürosu, karanlık bir kapıdan girilen, gözlerine perde inmiş bir giriş katıydı. Bella oraya yaklaşırken içeri girip R. Wilfer'ı sormasının Şehirde bir emsali olup olmadığını düşünüyordu ki hafif bir şeyler atıştırmak için açık pencerelerden birinin önüne geçmiş R. Wilfer'ı gördü.

Biraz daha yaklaşan Bella, atıştırılan şeyin küçük bir köy ekmeği ve bir penilik süt olduğunu gördü. Kendisinin bu keşfiyle aynı anda babası da onu keşfetti ve Mincing Sokağı'nı, "Gözlerime inanamıyorum!" nidasıyla cınlattı.

Sonra bir kerubi gibi uçarak şapkasız mapkasız dışarı çıktı ve kızına sarılıp onu içeri aldı. "Mesai saati bitti, tek başınayım, canım," diye açıkladı, "sessiz sakın çay saati yapıyorum kendime – herkes gittiğinde ara sıra yapıyorum böyle."

Babası bir mahkummuş, burası da onun hücresiymiş gibi etrafına bakan Bella, iyice doyana kadar babasını kucaklayıp nefessiz bıraktı.

"Hayatta bu kadar şaşırmadım, canım!" dedi babası. "Gözlerime inanamıyorum. Gözlerimin yalan söylediğini düşünesim var! Senin tek başına buraya gelmen! Neden uşağı göndermedin canım?"

"Yanımda uşak filan yok, baba."

"Öyle mi! Peki o şık arabaya da mı binmedin?"

"Hayır, baba."

"Yürüyerek gelecek değilsin ya canım?"

“Evet, yürüdüm, baba.”

Babası öyle hayrete düşmüş görünüyordu ki Bella haberi hemen vermek istemedi.

“Bunun sonucunda da baba, senin güzel hanımın biraz içi bayıldı, çayını seninle paylaşmak istiyor.”

Köy ekmeği ve bir penilik süt, pencere önündeki sedire, bir kâğıt parçasının üzerine konmuştu. Kerubi çakısı, ucuna takılı ilk lokmayla, onların yanında, aceleyle bırakıldığı yerde duruyordu. Bella lokmayı alıp ağzına attı. “Evladım,” dedi babası, “böyle basit bir yiyeceğe mi kaldın! En azından sana da ekmekle süt alayım. Bir dakika bekle canım. Mandıra hemen şu köşede.”

Bella’nın itirazlarını dinlemeden hemen dışarı koştu ve yeni erzakla geri döndü. “Evladım,” dedi onun önüne başka bir kâğıt yayarak, “böyle harika...!” kızına bakıp sustu.

“Ne oldu baba?”

“Böyle harika bir hanımın,” diye devam etti ağır ağır, “böyle mütevazı şeylerle yetinmesi! Üzerindeki elbise yeni mi canım?”

“Hayır baba, eski elbisem. Hatırlamıyor musun?”

“Bilmem, hatırlıyorum sanki.”

“Hatırlaman lazım, baba, çünkü sen almıştın.”

“Evet, bana da öyle gelmişti, canım!” dedi kerubi, zekâsını canlandırmak ister gibi silkinerek

“Kendi zevkini beğenmeyecek kadar ayran gönüllü mü oldun yoksa baba?”

“Öyle değil de, canım,” dedi babası, boğazına yapışan lokmayı zorlukla yutarak, “içinde bulunduğun durum için yeterince gösterişli değil.”

“Demek böyle,” dedi Bella, karşısında oturmaktansa tat-

lulukla yanına sokularak, “burada çay saati yapıp tek başına kafa dinliyorsun, baba. Kolumu şöyle omzuna atsam sana engel olur muyum?”

“Evet canım ve hayır canım. Birinci sorunu cevabı evet, ikincinin elbette hayır. ay saatine gelince canım, bazen gün boyu uğraşılın işler insanı biraz yoruyor, onlarla annenin arasına hiçbir şey girmediğinde, ne yalan söyleyeyim, annen de insanı biraz yoruyor.”

“Biliyorum, baba.”

“Evet, canım. Ben de bazen burada pencerenin önüne küçük bir çay sofrası kuruyorum, sakın sakın sokağı seyrediyorum (insanı rahatlatıyor) böylece araya bir şey sokmuş oluyorum, işle, evdeki...”

“Saadet arasına,” dedi Bella hüzünle.

“Evdeki saadet arasına,” diye tekrarladı babası, bu sözü kabul etmekten memnun.

Bella onu öptü. “Evde olmadığın zamanlarda bütün ömrün bu karanlık, kasvetli mapushanede mi geçiyor baba?”

“Evde ya da yolda olmadığımda. Evet. Köşedeki şu küçük masayı görüyor musun?”

“Şu karanlık köşe mi, pencereye ve şömineye en uzak köşe? Şu en eski masa mı?”

“Sana öyle mi göründü, canım?” dedi babası, başını yana eğip bir ressam havasıyla masayı inceleyerek. “O benim masam. Rumba’nın Tüneğı diyorlar.”

“Kimin tüneğı?” diye sordu Bella hışımla.

“Rumba’nın. Biraz yüksekte durduğu için, iki basamakla çıkıldığı için tünek diyorlar. Bana da Rumba diyorlar.”

“Ne cüret!” diye bağırdı Bella.

“Şakacı arkadaşlar, Bella’cığım, şakacı. Benden daha

genç çoğu, şakacılar. Hem ne fark eder? Somurtuk ya da Abus gibi hoşuma gitmeyecek yüzlerce sevimsiz şey söyleyebilirlerdi. Rumba! Rumba neden olmasın?”

Bebekliğinden beri yaptığı bütün kaprislerde, düşündüğü, sevdiği, takdir ettiği bu mülayim tabiatlı adama büyük bir hayal kırıklığı yaşatmak Bella'ya bu zorlu günün en zor işi gibi göründü. “En baştan söylesem,” diye düşündü, “daha iyi olurdu; hemen şimdi söylesem daha iyi olur, hazır hafif de olsa kafası bir şeye takılmışken; tekrar mutlu olursa daha beter üzülecek.”

Tatlı mı tatlı bir yüz ifadesiyle yine ekmeğiyle sütüne dönmüştü. Bella kolunu ona iyice dolamış, çocukluğundan beri alışkanlık haline getirdiği karşı konmaz isteğe uyarak saçlarıyla oynamaya başlamıştı, tam: “Babacığım, canını sıkma ama sana sevimsiz bir şey anlatacağım!” demek üzereydi ki babası tuhaf bir hale bürünerek onu durdurdu.

“Gözlerime inanamıyorum!” diye bağırdı, Mincing Sokağı'nı yine çınlatarak “Bu çok acayip.”

“Acayip olan ne, baba?”

“Şimdi de Bay Rokesmith geliyor!”

“Hayır baba, olamaz!” diye bağırdı Bella telaşlanarak “O değildir.”

“Kızım o! Bak!”

Bay Rokesmith sadece pencerenin önünden geçmekle kalmadı, muhasebe bürosunun içine de girdi. Sadece muhasebe bürosuna girmekle kalmadı, kendini orada Bella ve babasıyla başbaşa bulunca, hemen Bella'ya koşup onu kollarına aldı ve coşkuyla: “Canım, bir tanem; yürekli, cömert, kendini düşünmeyen, cesur, asil yavrum!” Bununla da kalmadı (ki epey kuvvetli bir şaşırtma dozu vardı) Bella başını

bir an yere eğdikten sonra kaldırıp onun göğsüne dayadı, başı için kendine burayı seçmiş, ebediyen burada kalacaktı gibi!

“Babana geleceğini biliyordum, seni takip ettim,” dedi Rokesmith. “Aşkım, hayatım! Benim misin?”

Bella cevaben, “Evet, beni almaya değer buluyorsan seninim!” dedi. Sonra da onun kollarında küçülüp küçülüp adeta hiç oldu, kısmen Rokesmith ona kuvvetle sarıldığı için kısmen de kendini tümüyle bu sarılışa bıraktığı için.

Bu hayret verici manzara karşısında, Bella deminki gibi karıştırmasa da saçları aynı şekilde dikilecek olan kerubi, sendeleyerek az önce kalktığı sedire geri oturdu ve ardına kadar açılmış gözlerle çifte bakmaya başladı.

“Ama babamı düşünmemiz lazım,” dedi Bella, “babama daha anlatmadım; önce onunla konuşalım.” Bunun üzerine bu işi yapmak için ona döndüler.

“Önce bir ricam olacak, canım,” dedi kerubi zayıf bir sesle, “yüzüme şu süttten biraz serpiver, sanki içim geçiyor gibi oldu.”

Gerçekten de mülayim adamcağızın eli ayağı kesilmişti ve dizlerinden yukarısı uyuşmaya başlamıştı. Bella ona süt yerine öpücükler serpti, sütü de biraz içirdi; onun şefkatli bakımıyla babası yavaş yavaş kendini topladı.

“Şimdi sana alıştırma alıştırma anlatacağım, babacığım,” dedi Bella.

“Canım,” dedi kerubi ikisine birden bakarak, “baştan o kadar ani söylediniz ki artık alıştırmasanız da olur.”

“Bay Wilfer,” dedi John Rokesmith heyecan ve sevinçle, “tek kuruş servetim, hatta işim bile olmadığı halde Bella benimle evlenmeyi kabul etti; bizi bekleyen hayatta ona temin

edebileceklerim dışında hiçbir şeyim yok. Bella beni kabul etti!”

“Evet, o kadarını ben de anlamıştım, beyefendiciğim,” dedi kerubi cılız bir sesle, “Bella’nın sizinle evlenmeyi kabul ettiğini, bir iki dakika önce gördüklerimden iyi kötü çıkar-dım.”

“Bilemezsin baba,” dedi Bella, “ona ne kötü davrandım!”

“Bilemezsiniz efendim,” dedi Rokesmith, “onda nasıl bir yürek var!”

“Bilemezsin baba,” dedi Bella, “nasıl korkunç bir mahlûka dönüşüyordum ki beni kendimden kurtardı!”

“Bilemezsiniz efendim,” dedi Rokesmith, “benim için ne büyük bir fedakârlık yaptı!”

“Bella’cığım,” dedi kerubi, halen acıklı bir korku vardı üzerinde, “sevgili John Rokesmith, sana böyle hitap etmeme izin verirsen...”

“Evet baba, öyle hitap et!” dedi Bella ısrarla. “Ben izin veriyorum, benim isteğim de onun kanunudur. Değil mi – sevgili John Rokesmith?”

Bella ona ilk kez adıyla hitap ederken üzerinde öyle cazip bir mahcubiyet vardı, buna öyle cazip bir sevgi, güven ve gurur karışıyordu ki John Rokesmith’in yaptığını yapması gayet anlaşılırdı. Zira yine onu daha önceki gibi ortadan kaybetmişti.

“Canlarım,” dedi kerubi, “biriniz bir tarafıma, biriniz öbür tarafıma otursanız, biraz daha mesafe kaydedebiliriz, her şeyi biraz daha açıklığa kavuşturabiliriz. John Rokesmith biraz önce işi olmadığını söyledi.”

“Yok,” dedi Rokesmith.

“Hayır, baba, yok,” dedi Bella.

“Bundan şu sonuca mı varmalıyım,” diye devam etti kerubi, “Bay Boffin’in yanından ayrıldı mı?”

“Evet, baba. Ben de...”

“Dur biraz, canım. Yavaş yavaş ilerleyelim. Peki Bay Boffin ona iyi davranmıyor muydu?”

“Ona utanç verici bir biçimde davranıyordu, babacığım!” diye bağırdı Bella yüzü al al.

“Bu durumu,” diye devam etti kerubi, eliyle onu sabra davet ederek, “uzaktan akrabam olan paragöz genç bir şahıs onaylamadı. Doğru mu gidiyorum?”

“Onaylayamazdı, canım babacığım,” dedi Bella gözlelerinde yaşlarla gülüp, neşeyle onu öperek.

“Bunun üzerine,” diye devam etti kerubi, “daha önce zenginliğin Bay Boffin’i bozduğunu gözlemlemiş ve bana anlatmış bulunan, uzaktan akrabam, söz konusu genç paragöz şahıs, neyin doğru neyin yanlış olduğu hissini satmamaya karar verdi, neyin gerçek neyin sahte olduğu, neyin adil neyin adaletsiz olduğu hissini satın almaya hayatta kimsenin parasının yetmeyeceğine karar verdi öyle mi? Doğru mu gidiyorum?”

Yine gözlerinde yaşlarla gülen Bella neşeyle onu öptü.

“Bu yüzden de – bu yüzden de,” diye devam etti kerubi ışıl ışıl bir sesle, Bella’nın eli yeleğinden boynuna doğru çıkmaktayken, “uzaktan akrabam olan bu genç paragöz şahıs kendisine verilen bedeli reddetti, onun bir parçası olan gösterişli, moda kıyafetleri çıkarttı, ona son aldığım nispeten fakir kıyafeti giydi, doğru olanı yaptığında onu destekleyeceğime güvenerek dosdoğru bana geldi. Doğru bildim mi?”

Bella’nın eli ve yüzü boynundaydı artık.

“Uzaktan akrabam olan genç paragöz şahıs,” dedi tatlı

babası, “çok iyi etmiş! Uzaktan akrabam olan genç paragöz şahıs bana boşuna güvenmemiş! Uzaktan akrabam olan genç paragöz şahıs bana Çin ipekleriyle, Kaşmir şallarla, Golconda elmaslarıyla gelse onu bu kıyafetle ettiğim kadar takdir etmezdim. Bu genç şahsı çok seviyorum. Bu genç şahsın kalbindeki adama, bütün kalbimle, ‘Aranızdaki bu nişanı kutluyorum; senin uğruna ve hakikat uğruna kabul ettiği bu yoksullukla birlikte sana büyük talih getirir inşallah!’ diyorum.”

John Rokesmith’e elini uzatırken, ufak tefek, sağlam adamın sesi titredi ve yüzünü kızının üzerine eğerek bir müddet sessiz kaldı. Ama fazla uzun değil. Hemen başını kaldırıp, şen bir sesle konuştu:

“Evladım, sen John Rokesmith’i bir iki dakika oyalayabilirsen, bir koşu mandıraya gidip ona da köy ekmeğiyle süt getireyim de çay saatini hep birlikte yapalım.”

Ormandaki evlerinde üç ayının yediği yemek gibi olduğunu söyledi Bella neşeyle ama tek bir farkı vardı, “Birisi sütümü içmiş!” diye gürleyen kimse yoktu. Enfes bir ziyafetti bu; Bella’nın, John Rokesmith’in, hatta R. Wilfer’in şimdiye kadar yediği en leziz yemektir. Ortamın tuhaflığı, sevimsizliği, Chicksey, Veneering ve Stobbles’in sıkıcı bir canavarın gözleri gibi bir köşeden onlara bakan iki pirinç tokmağı da yemeği daha keyifli bir hale getirmişti.

“Şu işe bak,” dedi kerubi, kelimelere dökülemeyecek bir keyifle ofise bakarak, “burada duygusal bir şeylerin meydana gelebileceği dünyada aklıma gelmezdi. Bella’cığımı, müstakbel kocasının kollarında burada göreceğim dünyada aklıma gelmezdi!”

Ekmeleklerle sütün ortadan kaybolması üzerinden epey zaman geçmiş, gece belirtileri Mincing Sokağı’na süzölmeye

başlamıştı ki kerubi yavaş yavaş tedirgin bir hal aldı ve boğazını temizleyerek Bella'ya sordu:

“Annemi düşündüm mü hiç canım?”

“Evet, baba.”

“Mesela kardeşin Lavvy'yi düşündün mü?”

“Evet, baba. Evde fazla ayrıntıya girmesek iyi olur bence. Bay Boffin'le aramızda anlaşmazlık çıktığını ve ebediyen yanlarından ayrıldığımı söylesek yeter bence.”

“John Rokesmith annemi tanıdığı için, canım,” dedi babası hafif bir tereddütten sonra, “annemi belki biraz usandırıcı bulabileceğini söylemekten imtina etmeyeceğim.”

“Biraz mı? Ah benim sabırlı babam,” dedi Bella nağmeli bir gülüşle, sesindeki sevgi onu daha da nağmeli yapıyordu.

“Pekâlâ! Aramızda sır olarak, usandırıcı diyelim; pek ayrıntıya girmeyelim,” diye itirafta bulundu kerubi. “Kardeşinin asabiliği de usandırıcı.”

“Umrumda değil, baba.”

“Ayrıca kendini şeye de hazırlamalısın, kıymetlim,” dedi babası çok tatlı bir sesle, “ev çok fakir, çok kıt kanaat görünecek sana, Bay Boffin'in evinden sonra, çok da rahatsız.”

“Umrumda değil, baba. Bundan çok daha zorlu şeylere de katlanabilirim –John için.”

Son kelimeler çok alçak sesle, kızara bozara söylense de John bunları duymuş; duyduğunu da, o gizemli kaybolma numaralarından birinde Bella'ya yine yardımcı olarak göstermişti.

“Pekâlâ!” dedi kerubi neşeyle, en ufak bir kınamada bulunmadan, “sen – sen çekildiğin yerden geri dönüp de tekrar yüzeye çıktığında, artık kapıyı kilitleyip çıksak iyi olacak.”

Chicksey, Veneering ve Stobbles'ın kapısına kilit vuran

çoğu insan memnuniyet duysa da, bu üç kişiden daha bahtiyar olanı varsa gerçekten mutluluğun zirvesine çıkmış olmalı. Ama çıkmadan önce Bella, Rumba'nın tüneğine çıktı ve "Bütün gün burada ne yaptığını bana gösterebilirsin, babacığım. Böyle mi yazıyorsun?" diye sordu, hiç işle alakası olmayan bir hareketle yuvarlak yanağını, tombul sol kolunun üzerine koyup kalem saçlarının dalgaları arasında kaybederek. Gerçi John Rokesmith bundan hoşlanmışa benziyordu.

Böylece üç ayı, kırıntıları süpürüp ziyafetlerinin bütün izlerini ortadan kaldırarak Mincing Sokağı'na çıktılar, oradan da Holloway'e yürüdüler; üçüncü ayı, öbür iki ayının mesafenin iki katı olmasını istediklerinden emindi. Gerçekten de o mütevazı şahıs kendini onların yoldan aldığı keyif önünde öyle büyük engel görüyordu ki özür dilercesine: "Ben yolun karşı tarafından önden gitsem, sizinle alakam yokmuş gibi davransan daha iyi olacak," dedi. Dediklerini de yaptı, güllerin yokluğunda yola gülümsemeler dökerek.

Wilfer şatosunu görüp durduklarında saat neredeyse onu bulmuştu; sakın ve ıssız bir yerde durduklarından, Bella bütün gece sürecekmış gibi görünen bir dizi kaybolma numarasına başladı.

"Düşünüyorum da John," dedi kerubi nihayet, "uzak akrabam olan genç şahıstan vazgeçebilirsen, kendisini içeri götürebilirim."

"Vazgeçemem," dedi John, "ama onu size ödünç vermek zorundayım. Sevgilim!" Bu büyülü kelime Bella'nın bir anda yine kaybolmasına sebebiyet verdi.

"Babişko," dedi Bella, tekrar görünür olduğunda, "elim tut, son sürat eve koşalım, bu işi atlatalım. Şimdi, baba! Bir!"

“Canım,” dedi kerubi, üzerinde bir korkaklıkla, “diyecektim ki annen...”

“Zaman kazanmak için oyalanmak yok, bayım,” diye bağırdı Bella, sağ ayağını öne atarak. “Bunu görüyor musunuz bayım? Başlangıç noktası burası; başlangıç noktasına gelin, bayım, hemen. Bir! İki! Üç, koş, baba!” Kerubiyi de peşinden sürükleyerek öne atıldı ve kapıya gelip de zili çalana kadar ne kendi durdu ne onu durdurdu. “Şimdi baba,” dedi Bella, onu bir testi gibi iki kulağından tutup yüzünü, pembe dudaklarına çekerek, “arbede başlıyor!”

Bayan Lavvy, yanında o dikkatli şövalye ve aile dostu, Bay George Sampson’la birlikte kapıyı açmaya geldi. “İnanamıyorum, Bella!” diye bağırdı Bayan Lavvy, bir adım geri kaçarak. Sonra içeri seslendi, “Anne! Bella gelmiş!”

Bu bağırış, daha eve girmeye fırsat bulamadan, Bayan Wilfer’in dışarı uğramasına sebep oldu. Onları kapıda, hayaletlere yaraşır bir kasvet ve tekml merasimle karşıladı.

“Hoşgeldin çocuğum, gerçi beklemiyorduk ama,” dedi, yanağını, misafirlerin isimlerini yazması beklenen soğuk bir taş tahta gibi uzatarak. “Sen de hoşgeldin RW, gerçi geciktin ama. Bayan Boffin’in uşağı beni duyabiliyor mu?” Bu soruyu, söz konusu hizmetkârdan cevap bekleyen derin tınılı bir sesle sormuştu.

“Beni bekleyen yok, anne,” dedi Bella.

“Bekleyen yok mu?” diye tekrarladı Bayan Wilfer azametli bir aksanla.

“Hayır, anne.”

Bayan Wilfer’in omuzlarını ve eldivenlerini “Muamma!” der gibilerinden vakur bir silkinme sardı, sonra heyetin başını çekerek ailenin oturma odasına intikal ettiğinde şöyle buyurdu:

“Şayet, RW,” huşunetle kendisine dönülen beyefendi yerinde sıçramıştı, “eve gelirken fakir akşam yemeğimize bir katkıda bulunmak gibi bir tedbir almadıysan, Bella’ya pek lezzetsiz gelecek. Soğuk koyun boynu ve marul, Bay Boffin’in sofrasının lüksleriyle rekabet edemez.”

“Rica ederim böyle konuşma, anne,” dedi Bella; “Bay Boffin’in sofrası umrumda değil.”

O sırada dikkatle Bella’nın bonesini süzmekte olan Bayan Lavinia, “Bella bu ne!” diye araya girdi.

“Evet, Lavvy farkındayım.”

Eleavucasıgmaz kız gözlerini Bella’nın elbisesine indirip, daha iyi görmek için eğilerek tekrar bağırdı “Bella bu ne!”

“Evet Lavvy, üzerimde ne olduğunu biliyorum. Lafımı kesmeseydin anneme tam onu anlatacaktım. Bay Boffin’in evini ebediyen terk ettim anne, eve döndüm.”

Bayan Wilfer tek kelime etmedi ama feci bir sessizlikle bir iki dakika kızına baktıktan sonra, geri geri makamına çekilerek oturdu, Rus pazarında satılan donmuş şeyler gibi.

“Kısacası anne,” dedi Bella, beğenilmeyen boneyi kafasından çıkarıp saçlarını savurarak, “Bay Boffin’in, ev ahali-sinden birine karşı davranışları yüzünden onunla ciddi bir anlaşmazlık yaşadık, nihai bir anlaşmazlıktı bu ve benim için o sayfa kapandı.”

“Söylemeden edemeyeceğim, canım,” diye ekledi RW uysal bir tavırla, “Bella gerçekten de çok cesur davranmış, hem de gösterdiği tepkide çok haklı. Bu yüzden de umarım, büyük bir hayal kırıklığına uğramazsın, canım.”

“George!” dedi Bayan Lavvy, annesininkini örnek alan, adeta öte dünyadan gelmiş gibi bir sesle, “George Sampson, konuş! Boffinler için sana ne demiştin?”

Derme çatma teknesinin, yalçın kayalıklar arasında ilerlediğinin farkında olan Bay Sampson, kendisine söylenen şeylerden yanlış birine gönderme yaparım korkusuyla belli bir şeyden bahsetmemenin en emniyetli yol olduğuna karar verdi. Takdire şayan bir denizcilik sergileyerek, “Evet, gerçekten de,” mırıltısıyla teknesini derin sulara çıkardı.

“Evet! George Sampson’a demiştim, kendisi de söyledi,” dedi Bayan Lavvy, “o iğrenç Boffinler’in Bella’dan sıkılır sıkılmaz kavga etmenin bir yolunu bulacaklarını söylemiştim. Buldular mı bulmadılar mı? Haklı mıymışım değil miymişim? Şimdi Boffinciklerin için ne diyeceksin bakalım Bella?”

“Lavvy, anne,” dedi Bella, “Bay ve Bayan Boffin için önceden ne diyorsam şimdi de onu söylüyorum; hep de onu söyleyeceğim. Ama bu gece beni kimse kavga etmeye zorlayamaz. Umarım beni gördüğüne üzülmemişsindir, anne,” dedi annesini öperek, “umarım beni gördüğüne üzülmemişsindir, Lavvy,” dedi onu da öperek; “annemin sözünü ettiği marul masada durduğuna göre iyisi mi ben salatayı yapayım.”

Bella neşeyle salata yapmaya koyulduğunda Bayan Wilfer’in etkileyici çehresi de haşın gözleriyle onu takip etmeye başladı; eskiden han tabelalarında çok kullanılan Serazen kafası figürlerini andırıyordu böyle ve kızı salataya sirke koymayı unutsa pek isabetli olacağı izlenimi veriyordu. Ama azametli ananın dudaklarından tek kelime çıkmamıştı. Orada bulunanları hizaya sokmaya yönelik her türlü belagat çağlayanından daha fazla korkutuyordu bu durum kocasını (belki kendisi de bunun farkındaydı).

“Anneciğim,” dedi Bella bir süre sonra, “salata hazır, yemek de epey gecikti.”

Bayan Wilfer ayağa kalktı ama sessizliğini muhafaza etti. “George!” dedi Bayan Lavinia, ikaz sesiyle, “annemin sandalyesi!” Bay Sampson, uçarcasına muhteşem hanımefendinin arkasına koşup, elinde sandalyeyle yakından takibe başladı. Masaya geldiklerinde kazık gibi yerine oturdu ama öncesinde Bay Sampson’a öyle aksi bir bakış fırlattı ki genç beyefendi neye uğradığını şaşırarak yerine çekilmek durumunda kaldı.

Böylesi azametli bir zata hitap etme cüretini kendinde bulamayan kerubi, ona yemeği üçüncü şahıslar üzerinden takdim etme yolunu seçti, “Annene et ver, Bellacığım,” ya da “Annenin tabağına salata koyarsan eminim yiyecektir, Lavvy,” şeklinde. Bayan Wilfer bu gıdaları kabul ederken, aklı durmuş, taşlaşmış gibi bir hali vardı; gerçi bu halde bile tabağındakileri yemekten geri durmadı, sadece zaman zaman çatalıyla bıçağını bırakıyor, adeta kendi kendine, “Ben ne yapıyorum böyle?” diye soruyor ve öfkeyle malumat sorar gibi gözlerini masadakilerden birine dikiyordu. Bu bakışların öyle mıknaatıslı bir etkisi vardı ki bakılan kişi farkında değilmiş gibi davranamıyordu; onları bir seyreden olsa, Bayan Wilfer’i hiç görmese bile, haşın nazarlarının, baktığı kişinin yüzündeki yansımalarından o anda kime gözlerini diktiğini hemen anlardı.

Bayan Lavinia, bu özel gecede Bay Sampson’a karşı son derece sokulgan davranıyordu, bir ara fırsattan istifade, ablasına bunun sebebini anlattı.

“Seni böyle basit bir şeyle meşgul etmek istemedim, Bella, aileden öyle farklı bir dünyada yaşıyordun ki bu konuyla ilgilenmen beklenemezdi,” dedi Lavinia çenesini kaldırarak, “ama George Sampson bana evlenme teklif etti.”

Bella bunu duyduğuna sevinmişti. Bay Sampson kıpkırmızı kesildi ve kolunu Bayan Lavinia'nın beline dolamasının beklendiğini hissetti; ama genç hanımın kemerindeki büyük bir iğneye parmağını feda edince, aniden bağırarak Bayan Wilfer'ın şimşekli bakışlarını üzerine çekti.

"George'un durumu çok iyi," dedi Bayan Lavinia -ki o anda pek de öyle görünmüyordu- "bence nikahın artık eli kulağında. Bunu sana daha önce söylemedim çünkü, Boffinler'inle..." lafın burasında Bayan Lavinia kendini şöyle bir kontrol edip daha yumuşak bir tavırla devam etti, "Bay ve Bayan Boffin'le oturuyordun ama şimdi kardeşlik icabı durumu sana açmayı uygun gördüm."

"Teşekkür ederim, Lavvy'ciğim. Tebrik ederim."

"Teşekkürler, Bella. Aslında, George'la sana söylesek mi söylemesek mi bilemedik ama ben George'a bu kadar önemsiz bir meseleyle fazla ilgilenmeyeceğini söyledim, onun da aileye katıldığını görmektense bizden büsbütün uzak durmayı tercih etmenin daha mümkün olduğunu söyledim."

"Yanılmışsın, Lavvy'ciğim," dedi Bella.

"Öyle görünüyor," dedi Bayan Lavinia; "ama durum da değişti tabii, canım. George yeni bir iş buldu, istikbali de çok parlak. Dün olsa sana söylemeye cesaret edemezdim çünkü maddi durumu sana çok kötü görünürdü, dikkate bile almazdın, ama bu akşam kendimi epey cesur hissediyorum."

"Ne zamandır ürkeklik duyar oldun, Lavvy?" diye sordu Bella gülümseyerek.

"Ürkeklik duyduğumu söylemedim, Bella," dedi Elea-vucasıgmaz. "Ablamın duygularına karşı hassasiyet gösterdiğim için kendimi tutmasam, belki bir süredir büyük bir bağ hissetmediğimi söyleyebilirdim, canım, müstakbel eşimin

(yine iğne batacak, George) küçük görülmesine müsamaha gösterecek kadar büyük bir bağ hissetmediğimi söyleyebilirdim. Zengin ve yüksek mevkide biriyle evlenmeyi beklediğin zamanlarda onu küçük görsen seni suçlayamazdım, Bella; sadece öyle büyük bağ hissetmiyordum.”

Eleavucasıgmaz, Bella'nın kavga etmeyeceğini ilan etmesine mi bozulmuştu, Bay George Sampson'ın kur menziline geri dönmesine mi sinirlenmişti, yoksa o anda birisiyle zıtlaşmak asabına iyi mi gelecekti bilinmez ama büyük bir küstahlıkla azametli ebeveynine saldırdı.

“Anne, rica ederim bana öyle dik dik bakıp da sinirlerimi bozma. Burnuma is filan sürülmüşse söyle sileyim; yoksa beni rahat bırak.”

“Benimle böyle mi konuşuyorsun?” dedi Bayan Wilfer. “Bana ukalalık mı yapıyorsun?”

“Allah aşkına ukalalıktan bahsetme anne. Nişanlanacak yaşa gelmiş bir genç kız, duvar saati gibi kendisine bakılmasına itiraz edecek yaşa gelmiş demektir.”

“Küstah!” dedi Bayan Wilfer. “Anneannen, hangi yaşta olursa olsun kızlarından biri kendisine böyle hitap etse, onu hemen karanlık bir yere kapatırdı.”

“Anneannem,” dedi Lavvy, kollarını kavuşturup arkasına yaslanarak, “dik dik insanların suratına bakmazdı eminim.”

“Bakardı!” dedi Bayan Wilfer.

“Onun adına üzüldüm öyleyse,” dedi Lavvy. “İnsanları karanlık yerlere kapadığı sıralarda büyükannem ihtiyar değilse bile kesin bunamış! Kendini komik duruma düşürüyormuş doğrusu! İnsanları, St.Paul Katedrali'nin tepesindeki küçük topa kapatmak için de ısrar ediyor muydu acaba, ediyorsa oraya nasıl götürüyordu!”

“Sus!” diye bağırdı Bayan Wilfer. “Sus dedim sana!”

“Susmaya hiç niyetim yok anne,” dedi Lavinia serinkanlılıkla, “aksine. Boffinler’den gelmişim gibi bana bakman karşısında sessiz kalmayacağım. George Sampson’a, Boffinler’den gelmiş gibi bakman karşısında sessiz kalmayacağım. Babam kendisine Boffinler’den gelmiş gibi bakılmasına ses çıkarmıyorsa kendi bilir. Ben çıkarıyorum. İzin vermeyeceğim!”

Lavinia’nın mühendislik çabalarının Bella’da açtığı bu çatlaktan içeri daldı Bayan Wilfer.

“Seni asi ruhlu, isyankar çocuk! Söyle bana, Lavinia. Annenin hislerini hiçe saymak uğruna, Boffinler’in hamiliğini kabule tenezzül etmiş olsaydın ve o esaret saraylarından geri dönmüş olsaydın...”

“Bu çok saçma, anne,” dedi Lavinia.

“Nasıl olur!” diye bağırdı Bayan Wilfer muazzam bir şiddetle.

“Esaret sarayları lafı, anne, çok saçma,” dedi hiç mi hiç etkilenmeyen, Eleavucasığmaz.

“Seni haddini bilmez çocuk, himaye boyunduruğu altında iki büklüm olmuş vaziyette, pırıl pırıl elbiseli hizmetkârların eşliğinde Portland Place Mahallesi’nden beni ziyarete gelmiş olaydın, derinlerdeki duygularımı bakışlarla ifade edebilir miydin zannediyorsun?”

“Ben sadece doğru insana ifade edilmesini istiyorum,” dedi Lavinia.

“Eğer,” diye devam etti annesi, “eğer, Bayan Boffin’in yüzünün şer dolu olduğu konusundaki uyarılarımı ciddiye almasaydın ve benim yanımda kalmak yerine Bayan Boffin’e koşsaydın, sonra da Bayan Boffin tarafından reddedilerek,

Bayan Boffin'in ayakları altında çiğnenerek, Bayan Boffin tarafından kovularak eve dönseydin, hislerim bakışlarla ifade edilebilir miydi sence?"

Lavinia tam hürmette kusur etmediği annesine, kendisine hiçbir şekilde bakmasa çok daha memnun olacağını söyleyecekti ki Bella ayağa kalktı, "İyi geceler, anneciğim. Çok yorucu bir gün geçirdim, ben artık yatayım," dedi. Bu latif aile toplantısı da böylece dağılmış oldu. Bay George Sampson fazla oyalanmadan izin istedi, Bayan Lavinia hole kadar ona mumla, bahçe kapısına kadar mumsuz eşlik etti; Bayan Wilfer ellerine bulaşan Boffinler'i yıkayıp, yatağına Lady Macbeth edasıyla girdi; RW de yemek masasının en-kazı başında melankolik bir halde tek başma kaldı.

Ama hafif bir ayak sesi onu düşüncelerinden uzaklaştırdı. Gelen Bella'ydı. Güzel saçlarını çözmüş, elinde fırçası, yalınayak, ona iyi geceler demek için gelmişti.

"Canım, hiç tartışmasız güzel bir hanımsın," dedi kerubi, bir buklesini elini alarak.

"Buraya bakın, bayım," dedi Bella. "Güzel hanımınız evlendiğinde, isterseniz elinizdeki parçayı alabilirsiniz, size ondan bir zincir örer. Sevgili yavrunuzun bu yadigarına kıymet verecek misiniz?"

"Evet, kıymetlim."

"Madem öyle, uslu durursanız, sizindir bayım. Evde bu tatsızlıklara neden olduğum için gerçekten çok ama çok üzgünüm baba."

"Güzelim," dedi babası müthiş bir iyi niyetle, "sıkma tatlı canını. Gerçekten de üzerinde durmaya değmez, çünkü öyle ya da böyle evdeki durum yine aynı olacaktı. Annenle kardeşin insanı usandıracak bir konu bulurlar nasıl olsa.

Usandırıcı konu kılığı çektiğimiz olmuyor hiç, canım, inan bana. Korkarım Lavvy'yle paylaştığınız eski odan sana feci rahatsız gelecek Bella.”

“Gelmez, baba; önemli değil. Peki sence neden önemli değil baba?”

“Bilmem ki yavrum, şimdiki gibi kıyaslayacak şeylerin yokken bile şikayet ediyordun odadan. Tek cevabım, çok olgunlaşmış olman.”

“Hayır, baba. Çok minnettar ve çok mutluyum!”

Uzun saçlarıyla babasını hapsurtana kadar ona sımsıkı sarıldı, sonra onu da güldürene kadar güldü, sonra ötekiler işitmesin diye tekrar sımsıkı sarılıp sesini boğdu.

“Bakın, bayım,” dedi Bella. “Sizin güzel hanımınız, bu gece eve dönerken kendisini nasıl bir geleceğin beklediğini bir falcıdan öğrendi. Maddi durumu öyle pek fazla iyi olmayacak çünkü talibi, umduğu işe girerse yılda yüz elli pound kazanacak. Ama bu başlangıç, hem ileride artmasa bile güzel hanım bunu yettirir. Hepsi bu değil. Falda bir de sarışın adam çıktı –falcı ufak tefek dedi– kendisi daima güzel hanımın yakınında olacakmış ve güzel hanımın küçük evinde kendisine daima huzurlu bir köşe ayrılacakmış. Bana o adamın adını söyleyin, bayım.”

“Oyun kartlarındaki vale mi yoksa?” diye sordu kerubi gözleri ıslı ıslı.

“Evet!” diye bağırdı Bella, büyük bir neşeyle onu tekrar boğarak “Wilferlar’ın valesi! Babacığım, güzel hanım bu fal gerçekleşsin diye can atıyor, gerçekleşirse şimdi olduğundan çok daha iyi bir güzel hanım olacak. Ufak tefek, sarışın adamdan beklenen, kendisinin de bu fal gerçekleşsin diye can atması ve ne zaman aşırı endişelenme tehlikesi belirse,

‘Nihayet kara göründü,’ demesi.”

“Nihayet kara göründü!” diye tekrarladı babası.

“Wilferlar’ın sevgili valesi!” diye bağırdı Bella, sonra küçük, beyaz ayağını ileri bastı. “Başlangıç noktası burası, bayım. Başlangıç noktasına gelin. Botunuzu buraya koyun. Anca beraber kanca beraber, tamam mı! Şimdi bayım, minnettarlık ve mutlulukla koşmaya başlamadan önce güzel hanımı öpün! Evet, ufak tefek sarışın adam, minnettarlık ve mutlulukla!”

XVII

Sosyal Bir Koro

Bay ve Bayan Lammle'in arkadaş çevresinin yüzlerinde şaşkınlık hakim; birinci sınıf mobilyalar ve eşyalarının (büyük harfle Bilardo Masası dahil) "icra yoluyla açık arttırmaya çıkarıldığı" Sackville Sokağı'ndaki pencerelerinden asılı bir kilimin üzerinde cümle aleme ilan ediliyor. Ama Cepçilerden Sayın MA Harnilton Veneering kadar şaşıranı yok, zira ruhunun kayıt defterine yazdığı kişiler arasında, dünyadaki en eski ve en sevgili dostu olmayan yegane kişilerin Lammleler olduğunun farkına varıvermiş aniden. Cepçilerden MAK Bayan Veneering de sadık bir eş olarak kocasının bu keşfini ve tarif edilmez şaşkınlığını paylaşıyor. Belki de Veneering çifti, bu son ağza alınmaz hissi, şöhretleri açısından daha elzem görüyorlar, zira bir zamanlar, Şehirdeki daha büyük başların, Veneeringler'in her alandaki işleri ve büyük servetlerinden bahsedildiğinde silkindikleri duyulmuş. Ancak ne Bay ne de Bayan Veneering hayretlerini ifade edecek kelime bulabiliyor, bu sebeple de dünyadaki en eski ve en sevgili dostlarına bir hayret yemeği vermek icap ediyor.

Artık hangi hadise vuku bulursa bulsun, Veneeringler'in bunun şerefine bir akşam yemeği vermesi adetten. Lady

Tippins, kronik bir Veneeringler'e yemeğe davet edilme halinde yaşıyor ve yemeklerde kronik aşk maceraları yaşama halinde. Boots ve Brewer'ın dünya üzerinde, arabalara atlayıp insanları yaka paça Veneeringler'e yemeğe getirmekten başka işi yok. Veneering meclis lobilerinde kol gezerek, meclis azası meslektaşlarını tuzağa düşürüp yemeğe götürüyor. Bayan Veneering bir gün önce yirmi beş yepyeni yüzle yemek yiyor; ertesi gün hepsini ziyarete gidiyor; daha ertesi gün hepsini haftaya yemeğe davet ediyor; daha o yemek sindirilmeden, o şahısların ablalarıyla kardeşlerini, oğullarıyla kızlarını, yeğenlerini, teyzelerini, amcalarını, kuzenlerini ziyaret edip onları da yemeğe çağırıyor. İlk bakışta yemek muhiti genişliyormuş gibi görünse de, Veneeringler'e yemeğe gidenlerin Bay ve Bayan Veneering'le birlikte olmaya değil (akıllarındaki son şey bu) birbirleriyle birlikte olmaya gittikleri gözleniyor.

Belki de –kimbilir?– Veneering için bu yemekler pahalıya patlasa da sonunda o karlı çıkıyordur, taraftar toplamak bakımından. Temsil gücü yüksek bir adam olan Bay Podsnap, pek çokları gibi hem kendi şerefi, hem ahbablarının şerefi konusunda titizlenir ve Onayını almış olanlar gözden düşerse kendisi de düşecek diye, öfkeyle onları destekler. Altın ve gümüş develer, buz kovaları ve Veneering sofrasının geri kalan süsleri göz alıyor; ben, Podsnap, herhangi bir yerde geçen pazartesi görkemli bir deve kervanı eşliğinde yemek yediğimi söylesem, bunların kırık dizli develer olduğunu ya da herhangi bir şüphenin yükü altında bel verdiğini öğrenmek onuruma dokunur. “Benim böyle deve mevesergilemeye ihtiyacım yok, ben bunların üzerindeyim; çok daha sağlam bir adamım; ama bu develer benim gül yüzü-

mün nurundan faydalandı; siz nasıl olur da benim ışığımda aydınlanmış develerin üzerinde zerre şaibe olabileceğini ima edersiniz?”

Lammlelar'ın paramparça olmasına duyulan hayret yemeği için develer Analitik'in kilerinde parlatılıyor. Bay Twemlow, St. James Duke Sokağı'ndaki kiralık araba avlusuna bakan dairesinde, divanda otururken kendini bir tuhaf hissediyor çünkü öğlen saatlerinde iki tane hap yutmuş; (bir şilin, bir buçuk penilik) hapların kutusundan çıkan prospektüste, sofraya keyfi öncesinde bir tedbir olarak alındığında son derece faydalı olduğunun görüleceği belirtiliyor. Gırtlığına yapışmış hapın çözülmediği ve daha aşağılarda ılık bir mide sıvısının kaynaştığı hissiyle otururken bir uşak gelip, bir hanımın onunla konuşmak istediğini haber veriyor.

“Bir hanım!” diyor Twemlow, sönmüş tüylerini havalandırarak. “Hanımdan ismini bahsetmesini rica et.”

Hanımın ismi Lammle. Bay Twemlow'un sadece üç beş dakikasını rica ediyor. Özellikle kısa bir görüşme talep ettiği için Bay Twemlow'un onunla görüşme lütfunda bulunacağına emin. Hanım, Bay Twemlow'un adını duyduğunda onu kabul edeceğine hiç şüphe etmiyor. Uşaktan ismini doğru söylemesini rica etmiş. Kart gönderecekmiş ama yanında yokmuş.

“Hanımı içeri buyur et.” İçeri buyur edilen hanım geliyor.

Bay Twemlow'un küçük dairesi, eski moda eşyalarla mütevazı bir biçimde döşenmiş (Snigsworthy Park'taki kahyanın odasını andırıyor daha ziyade) neredeyse hiç süsü yok, şöminenin üzerine asılmış bir gravür dışında: yüce Snigsworth bir Korint sütununa somurtuyor, ayaklarının dibinde

bir kâğıt rulosu, başının üzerinde her an düşecekmiş gibi duran ağır bir perde; bu aksesuarların asil lordu, ülkesini kurtarıırken temsil edildiğini göstermesi bekleniyor.

“Rica ederim oturun, Bayan Lammle.” Bayan Lammle oturup konuşmayı başlatıyor.

“Hiç şüphesiz, Bay Twemlow, başımıza gelen talihsizliği duymuşsunuzdur. Kötü haber tez ulaşır – özellikle de dostlar arasında.”

Hayret yemeğini düşünen Twemlow, içi hafifçe cız ederek bu suçlamayı kabul ediyor.

“Şu anda talan edilen o evde aramızda geçenlerden sonra,” diyor Bayan Lammle, Twemlow’u ürküten sert bir tavırla, “bu olay sizi diğerleri kadar şaşırtmamıştır herhalde. O gün söylediklerime bir tür son söz düşmek için rahatsız ettim sizi bugün.”

Yeni bir alengirli durumun ufukta belirmesiyle Bay Twemlow’un kuru ve çökük yanaklar, daha bir çöküyor.

“Doğrusu,” diyor, ufak tefek beyefendi huzursuzlukla, “doğrusu beni başka sıklardan muaf tutarsanız size minnettar kalırım, Bayan Lammle. Hayattaki en büyük gayelerimden biri –ki maalesef pek fazla değil– etliye sütlüye karşılamak, entrikalardan, müdahalelerden uzak durmaktır.”

Gözlem gücü Twemlow’a nazaran çok daha kuvvetli olan Bayan Lammle onu o kadar rahat okuyor ki konuşurken yüzüne bakmaya bile gerek duymuyor.

“Son sözüm – demin kaldığım yerden devam edersem,” diyor Bayan Lammle, söylediği şeyin gücünü arttırmak için gözlerini ona dikerek, “tam tamına sizin söylediğiniz şeyle örtüşüyor, Bay Twemlow. Yeni bir sır vererek sizi bunaltmak değil, sadece eskisini hatırlatmak istiyorum. Bir şeye

müdahale etmenizi değil, tamamen tarafsız kalmanızı rica ediyorum.”

Twemlow’un cevap vermeye hazırlandığını görünce gözlerini yine dinlendiriyor, bu kadar zayıf bir kabın içindekileri almak için kulaklarının yeteceğini biliyor.

“Sanırım,” diyor Twemlow tedirgin tedirgin, “bu konuda bana söyleme şerefini bahsettiğiniz herhangi bir şeyi dinlemeyi reddetmek için mantıklı bir sebep öne süremiyorum. Ama bütün hassasiyet ve nezaketimle bunun ötesine geçmenizi rica ediyorum, lütfen.”

“Beyefendi,” diyor Bayan Lammle, gözlerini tekrar yüzüne kaldırıp, o sert tavrıyla onu iyice sindirerek, “size bir bilgi vermiştim ve münasip gördüğünüz şekilde bunu başka birine iletmenizi rica etmiştim.”

“Ben de bu dediğinizi yaptım,” diyor Twemlow.

“Bunun için size teşekkür borçluyum; gerçi bu konuda kocama neden ihanet ettim bilmiyorum, o aptal kızcağız için. Ben de aptal bir kızcağızdım zamanında; başka sebep bulamıyorum.” Kayıtsız gülüşü ve soğuk bakışının Twemlow üzerinde yarattığı etkiyi görünce, gözlerini ondan ayırmadan devam ediyor. “Bay Twemlow, kocamı ya da beni veya ikimizi birden –ortak tanıdığımız olsun olmasın– herhangi biriyle yakın ve samimi görürseniz, size belli ve gerçekleşmiş bir maksatla verdiğim bilgiyi aleyhimize kullanmaya hakkınız yok. Bunu söylemeye geldim. Bu bir rica değil; bir beyefendi için sadece bir hatırlatmadır.”

Twemlow eli alnında, kendi kendine mırıldanarak oturuyor.

“Bu (en baştan beri sizin onurunuza güvenmiş olan) benimle, sizin aranızda o kadar basit bir şey ki,” diye devam

ediyor Bayan Lammle, “bu konuda başka bir şey söylemeyeceğim.” Bay Twemlow omzunu silkerek, “Evet, sanırım bana güvenebilirsiniz,” der gibilerinden yana doğru hafif bir selam verene kadar Bay Twemlow’a dik dik bakıyor, sonra dudaklarını ıslatarak, rahatlamaş görünüyör.

“Sizi sadece birkaç dakika meşgul etmek konusunda uşaaınıza verdiğim sözü tutacağım. Sizi daha fazla rahatsız etmeyeceğim, Bay Twemlow.”

“Durun!” diyor Twemlow, onunla birlikte kalkarak. “Bir dakikanızı rica edeceğim. Bu söyleyeceğimi söylemek için kalkıp size gelmezdim, hanımefendi, ama madem siz kalkıp buraya geldiniz, bu yükü zihnimden atayım. Bay Fledgeby’ye karşı birlikte o tedbiri aldıktan sonra, kendisine sevgili can dostum diye hitap etmeniz ve ondan sizin için bir iyilik yapmasını istemeniz, dürüstlikle bağdaşıyor mu sizce? Tabii ben kendim görmüş ya da duymuş değilim, bana böyle anlatıldı.”

“Size kendisi mi anlattı?” diye dikleniyor Bayan Lammle, yine dinlerken kullanmadığı gözlerini, konuşurken kuvvetli bir etki yaratacak şekilde kullanıyor.

“Evet.”

“Size doğruyu anlatmış olması ilginç,” diyor Bayan Lammle ciddi ciddi düşünerek. “Bu olağandışı olay nerede meydana geldi söyleyebilir misiniz acaba?”

Twemlow tereddüt yaşıyor. Hanımefendiden daha zayıf olduğu gibi daha da kısa; kadın sertleşmiş tavrı ve iyi kullandığı gözleriyle tepesinde dikilirken kendini öyle avantajsız bir konumda hissediyor ki karşı cinsten olmak istiyor.

“Lütfen bu olayın nerede meydana geldiğini söyleyebilir misiniz Bay Twemlow? Kesinlikle aramızda kalacak.”

“İtiraf etmeliyim ki,” diyor mülayim, çelimsiz beyefendi,

cevaba yavaş yavaş yaklaşıarak, “Bay Fledgeby bundan bahsettiğinde biraz vicdan azabı çektim. Kendime pek iyi gözle bakamadım. Özellikle de Bay Fledgeby, hiç de layık olmadığı halde insanlık gösterip sizin kendisinden rica ettiğiniz hizmeti benim için de yapmakta ısrar edince.”

Bu son cümle, zavallı beyefendinin ruhundaki hakiki asaletten kopup geliyor. “Öteki türlü,” diye düşünüyor, “onun içinde bulunduğu sıkıntıyı bildiğim halde hiç kendi sıkıntım yokmuş gibi yukarıdan bakmış olurum. Bu da çok bayağı bir davranış olur, çok bayağı.”

“Bay Fledgeby’nin yardımı, sizin için de aynı ölçüde etkisiz mi oldu?” diye soruyor Bayan Lammle.

“Aynı ölçüde.”

“Bay Fledgeby’yi nerede gördüğünüzü bana söylemeyecek misiniz Bay Twemlow?”

“Kusura bakmayın. Söylemek niyetindeydim. Kasıtlı bir şey değil. Bay Fledgeby’yle orada karşılaştım. Orada derken, St. Mary Axe’teki Bay Riah’ın dükkânını kastediyorum.”

“Siz de mi Bay Riah’ın eline düşme bahtsızlığına uğradınız?”

“Maalesef, hanımefendi,” diyor Twemlow, “benim mad-di yükümlülüğüm, hayatımın tek borcu (ama haksız bir borç değil, arkasındayım) Bay Riah’ın eline düşmüş.”

“Bay Twemlow,” diyor Bayan Lammle, gözleriyle onun gözlerini sabitleyerek; Twemlow’un elinden gelse onu men etmek istiyor ama yapamıyor; “borcunuz Bay Fledgeby’nin eline düşmüş. Bunu size kendinizi sakınmanız için söylüyorum. Bu bilgi belki bir işinize yarar, en azından herkesi kendiniz gibi dürüst zannetmenize, her söylenene inanmanıza engel olsa bir şeydir.”

“İnanamıyorum!” diye bağıyor Twemlow ağzı bir karış açık. “Bunu nerden biliyorsunuz?”

“Doğrusu nerden bildiğimi ben de bilmiyorum. Arka arkaya gelen olaylar gösterdi.”

“Ya! Kanıtınız yok yani?”

“Çok tuhaf,” diyor Bayan Lammle soğuk ve atılğan bir tavır, biraz da küçümsemeyle, “erkeklerin karakterleri çok farklı olsa da bazı konularda nasıl da birbirlerine benziyorlar! Bay Twemlow’la kocam kadar birbiriyle alakasız iki erkek yoktur. Ama kocam da bana ‘kanıtın yok’ dedi, tıpkı Bay Twemlow gibi!”

“Ama neden, hanımefendi?” diye kibarca itiraza yelteniyor Twemlow. “Neden aynı kelimeleri sarfediyoruz? Çünkü hakikat bu. Çünkü kanıtınız yok.”

“Erkekler kendilerince çok akıllı,” diyor Bayan Lammle, Snigsworth’ün portresine küçümseyerek bakıp, çıkmadan önce eteklerini silkeleyerek; “ama öğrenecekleri çok şey var. Kolayca güvenen, samimi ya da tecrübesiz biri olmayan kocam da bu kadar açık bir gerçeği tıpkı Bay Twemlow gibi göremiyor – çünkü kanıt yok! Yine de benim yerimdeki altı kadından beşi bunu görürdü. Ancak kocam bunu görene kadar elimden geleni ardıma koymayacağım (sırf Bay Fledgeby’nin elimi öpmesi hatırasına). Size hiç kanıt sunmasam da, bu gerçeği bir an önce görmek yararınıza olacaktır Bay Twemlow.”

Kapıya doğru giderken ona eşlik eden Bay Twemlow, teselli mahiyetinde, Bay Lammle’in maddi durumunun dönüşsüzce bozulmadığını umduğunu söylüyor.

“Bilmiyorum,” diye cevap veriyor Bayan Lammle, durup şemsiyesinin ucuyla duvar kağıdındaki deseni takip ederek,

“duruma göre değişir. Belki bir imkan doğmak üzere olabilir, belki de yoktur. Yakında belli olur. Eğer bir gelişme olmazsa burada iflasımızı ilan edip yurtdışına gitmemiz gerekecek herhalde.”

Bay Twemlow her şeyde iyi bir taraf bulma arzusuyla, yurtdışında da hoş bir hayat sürülebileceğini söylüyor.

“Evet,” diyor Bayan Lammle, duvara şekiller çizmeye devam ederek; “ama bilardo ya da kâğıt oynayarak nafaka temin etmeye çalışmak ve şaibe altında, kirli, salaş otellerde kalmak ne kadar hoştur bilemeyeceğim.”

Twemlow (müthiş şaşkınlığa uğramış olduğu halde) Bay Lammle için her türlü koşulda ona destek olan, onu itibarsız ve tehlikeli yollara sapmaktan alıkoyan birinin yanında bulunmasının büyük nimet olduğunu söylüyor. Bunu duyan Bayan Lammle şekil çizmeyi bırakıp yüzüne bakıyor.

“Alıkoymak mı, Bay Twemlow? Yeyip içmemiz, giyinmemiz, bir çatı altına başımızı sokmamız lazım. Her türlü koşulda destek olmak mı? Bunda övünülecek bir şey yok; benim yaşımda bir kadın başka ne yapsın? Evlenirken kocamla birbirimizi kandırdık; bu aldatmacanın sonuçlarına katlanmak zorundayız –yani birbirimize, bugünkü akşam yemeği, yarınki kahvaltı için birlikte dolaplar çevirmeye katlanmak zorundayız– ölüm bizi boşayana kadar.”

Bu sözlerin ardından, St. James’s Duke Sokağı’na çıkıyor. Bay Twemlow divanına dönüp ağrıyan başını, küçük, kaygan, at kılı yastığına dayıyor, sofra keyfi öncesinde bir tedbir olarak alındığında son derece faydalı olan hapların üzerine sıkıntılı bir konuşma almamak gerektiğine ikna oluyor içten içe.

Akşam saat altı suları, kıymetli beyefendi kendini biraz daha iyi hissetmeye başlıyor ve Veneeringler’deki hayret

yemeği için modası geçmiş ipek çoraplarıyla makosenlerini giymeye koyuluyor. Saat yediyi bulduğunda onu da Duke Sokağı'nda buluyor, araba parasından altı peni tasarruf etmek için köşeye kadar yürüyor.

İlahi Tippins o saatlerde yemeklene yemeklene öyle bir hal almış ki, hastalıklı bir zihin, yemekten çatlayıp yatıp zıbarmasını arzu edebilir. Bay Eugene Wrayburn'ün zihni tam da böyle; Twemlow içeri girdiğinde onu Tippins'e son derece gamlı bir yüzle bakar vaziyette buluyor, o oyuncul mahluksa Wrayburn'e, adalet bakanlığı koltuğunun ne zamandır onu beklediğini söyleyerek latife yapıyor. Tippins, Mortimer Lightwood'a karşı da pek işveli, şu topu atan, hilekâr, adını-söyleyiver çiftin nikahında sağdıç olduğu için onu yelpazeyle dövüyor. Yelpaze genelde pek hareketli olsa ve dört bir yandaki erkeklere vurmak için kullanılsa da, akla Lady Tippins'in kemiklerini getiren gıcırtılı bir ses çıkarıyor.

Kamu yararı için Parlamento'ya girdiğinden beri Veneeringler'de yeni bir yakın dost ırkı türemiş ki Bayan Veneering bunlara özel bir ilgi gösteriyor. Bu dostlardan bahsederken, astronomik mesafelerde olduğu gibi sadece büyük rakamlarla konuşuluyor. Boots, içlerinden birinin, doğrudan ya da dolaylı olarak beş yüz bin kişiye iş sağlayan bir Müteahhit olduğunu söylüyor. Brewer, bir diğerinin haftada trenle en az beş bin kilometre yapan, ülkenin dört bir yanındaki yönetim kurullarının aranan üyesi, bir İdareci olduğunu söylüyor. Tampon, içlerinden birinin altı ay önce cebinde altı peni bile olmadığını söylüyor; büyük mali dehasıyla seksen beşten satışa çıkarılan hisseleri peşin para ödemedен almış, aynı fiyat-tan nakit parayla satmış, şimdi üç yüz yetmiş beş bin pound'u varmış -Tampon özellikle o yetmiş beş bini vurguluyor, bir kuruş aşağı inmiyor. Lady Tippins de Tampon, Boots ve

Brewer'la birlikte, Para Babaları Kilisesinin bu Evliyelerine pek meraklı: Gözlüğünü takıp onları inceliyor, Boot, Brewer ve Tampon'a, onlarla aşk yaparsa, kendisine servet yaparlar mı diye soruyor ve daha nice latifelerde bulunuyor. Veneering de bu Evliyelerle meşgul ama başka bir şekilde; sofu bir tavırla onlarla birlikte seraya çekiliyor, bu inzivadan zaman zaman "Komite" kelimesi duyuluyor ve Evliyeler, Veneering'e solundaki piyano vadisinden ayrılmasını, şömüne rafı seviyesine çıkmasını, şamdandaki bir açıklıktan geçmesini, konsoldaki nakliyat trafiğini ele geçirmesini ve perdelerin orada muhalefeti kökünden kesip atmasını salık veriyor.*

Bay ve Bayan Podsnap da konuklar arasında ve Evliyeler, Bayan Podsnap'ı çok hoş buluyor. Boots'un, beş yüz bir adam çalıştıran Evliyasına tahsis edilmiş Bayan Podsnap, Veneering'in soluna demir atmış; böylece (Veneering her zamanki gibi yok hükmünde olduğundan) sağındaki şakacı Tippins'le muhabbet edebiliyor. Tippins ona şu meşhur, adaleli demiryolu işçilerinin aşklarını soruyor, gerçekten çığ etle mi besleniyorlarmış, siyah birayı el arabasından mı içiyorlarmış. Ama bu küçük sapmalara rağmen, bunun bir hayret yemeği olduğu, hayret etme işinin ihmal edilmemesi gerektiği unutulmuyor. Bunun üzerine, yapıştığı bir konuyu asla bırakmamasıyla tanınan Brewer, genel hissiyata tercüman oluyor.

"Bu sabah," diyor Brewer bir münasip boşlukta, "bir arabaya atlayıp açık arttırmaya gittim."

Kıskançlıktan çatlayan Boots, "Ben de," diyor. Tampon,

* O dönemde parlamentodan yasa çıkmadan yeni demiryolu hattı döşenemediği için demiryolu şirketleri meclis üyelerine hisselerini rüşvet olarak dağıtıyormuş. İdareciler, müteahhitler, para babaları vs.'den oluşan sistem parlamentoyu öyle ele geçirmiş ki hiçbir bakan buna ilişmeye cesaret edemiyormuş. —m

“Ben de,” diyor ama umursayan çıkmıyor. “Eee nasıldı?” diye soruyor Veneering.

“İnanın bana,” diyor Brewer, cevabını verecek bir başkasını arayıp nihayet Lightwood’da karar kılarak; “inanın bana, ölü eşek fiyatına satıldı her şey. Çok şık eşyalar vardı ama hiç para getirmede.”

“Ben de öyle duydum,” diyor Lightwood.

Brewer bu sefer de şunu merak ediyor, “Meslekten biri olarak size sorabilir miyim, bu – insanlar – nasıl – oldu – da – böyle – beş – parasız – kaldı?” (Brewer kelimeleri dura dura söyleyerek vurguluyor.)

Lightwood elbette kendisine de danışıldığını ama icraya konu olan borcu ödeyecek bir yol bulamadığını, bu yüzden de başlarına bu gelenin kazandıklarından çok para harcamaktan kaynaklandığı tahmininde bulunmakla kimsenin güvenine ihanet etmeyeceğini umduğunu söylüyor.

“İyi ama insanlar bunu nasıl yapabiliyor?” diyor Veneering.

Hah! Bütün herkes bu sorunun cuk oturduğunu düşünüyor. İnsanlar bunu nasıl yapabiliyor? Şampanya servisi yapmakta olan Analitik Kimyager, zahmete değse onlara insanların bunu nasıl yapabildiğini gayet güzel anlatacakmış gibi görünüyor.

“Nasıl,” diyor Bayan Veneering, çatalını bırakıp ince parmaklarını birbirine bastırarak ve haftada beş bin kilometre yol yapan Evliyaya hitap ederek: “bir anne, kocasının gelirinden çok daha fazlasını harcadığını bile bile, nasıl olup da bebeğinin yüzüne bakar bilemiyorum,” diyor.

Eugene, anne olmadığı için Bayan Lammle’ın yüzüne bakması gereken bir bebek olmadığını hatırlatıyor.

“Doğru,” diyor Bayan Veneering, “ama bu ilke yine de geçerli.”

Boots da ilkenin geçerli olduğunda hemfikir. Tampon da. Bir davaya destek olmakla ona zarar vermek de Tampon'un talihsizliği. Tampon söyleyene kadar konuklar da ilkenin geçerli olduğu önermesini uysalca kabul etmiş durumdalar, ama o söyler söylemez bütün herkes ilkenin geçerli olmadığını mırıldanmaya başlıyor.

"Ama anlamıyorum," diyor üç yüz yetmiş beş bin pound sahibi Evliya, "sözü geçen bu şahısların sosyete de bir yeri var mıydı ki?"

Veneering bu evde yemek yediklerini, hatta evlendiklerini itirafa mecbur kalıyor.

"Bu durumda," diye devam ediyor Evliya, "kazandıklarından fazla harcasalar bile nasıl böyle iflas ettiklerini anlamıyorum. Çünkü şöyle ya da böyle bir ağırlığı olan insanlar daima işlerini hale yola sokmanın bir yolunu bulurlar."

Bu akşam biraz karamsar tahminler yürütmeye meyilli görünen Eugene, "Ya hiç kazanmadıkları halde fazla harcıyorlarsa?" diye soruyor.

Evliyanın hayal dahi edemeyeceği bir iflas durumu bu. Kendine saygısı olan hiç kimsenin hayal dahi edemeyeceği bir iflas durumu, herkes tarafından hor görülecek bir durum. Ama herhangi birinin nasıl topu atabildiği öyle hayrete şayan ki, herkes kendince bir açıklama getirmeden duramıyor. Evliyalardan biri, "Kumar," diyor. Bir diğeri, "Spekülasyonun bir bilim olduğunu bilmeden borsa spekülasyonu yapmaktan," diyor. Boots, "At yarışı," diyor. Lady Tippins yelpazesine, "Metres," diyor. Bay Podsnap hiçbir şey söylemediği için kendisine fikri soruluyor; kıpkırmızı bir surat ve aşırı öfkeli bir tavırla beyan ediyor fikrini:

"Bana sormayın. Bu insanların işlerini hiç tartışmak istemiyorum. Bu konudan nefret ediyorum. İğrenç bir konu,

rahatsız edici bir konu, beni hasta eden bir konu ve ben...” Her şeyi süpürüp sonsuza kadar bir yerlere havale eden gözde sağ kol hareketiyle, kazandıklarından fazla harcayıp iflas eden bu münasebetsiz, açıklanamaz rezilleri kainattan süpürüyor Bay Podsnap.

Arkasına yaslanan Eugene, Bay Podsnap’ı saygısız bir yüzle inceliyor, belki de yeni bir tahmin ortaya atmak üzere ama Analitik’in, Arabacıyla münakaşa ettiği görülüyor; Arabacı elinde gümüş bir tepsiyle içeri girmek maksadında, karısı ve çocuklar için biraz yiyecek isteme niyetinde; Analitik onu büfenin yanında zaptediyor. Arabasından indiğinde bir hiç olan adam karşısında Analitik’in üstün teşrifatı, hatta kurmaylığı galip geliyor ve Arabacı tepsiyi indirip tırs tırs geri dönüyor.

Sonra Analitik, tepsinin üzerinde duran bir kâğıt parçasını, edebiyat sansürcüsü havasında okuduktan sonra katlıyor, biraz oyalanıyor, sonra kâğıtla birlikte masaya gidip Bay Eugene Wrayburn’e takdim ediyor. Bunun üzerine sevimli Tippins yüksek sesle, “Adalet Bakanı istifa etti!” diyor.

Eugene ilgiyi dağıtacak bir umursamazlık ve ağırlıkla –zira o Cazibe timsalinin doymak bilmez merakını bilirdi– gözlüğünü çıkarıyor, camını temizliyor, üzerinde yazan şıp diye okuduğu halde zorlukla çıkarıyormuş gibi uzattıkça uzatıyor. Islak mürekkeple kağıda yazılı olan: “Genç Blight.”

“Bekliyor mu?” diye soruyor Eugene omzunun üzerinden alçak sesle Analitik’e.

“Bekliyor,” diye cevap veriyor Analitik, aynı mahrem tavırla.

Eugene, Bayan Veneering’e, “İzninizle,” bakışı fırlatarak çıkıyor ve Mortimer’ın katibi genç Blight’ı hol kapısında buluyor.

“Siz yokken gelecek olursa, her neredeyse oraya getirmemi istemiştiniz, efendim,” diyor ketum, genç beyefendi, parmaklarının ucuna yükselip fısıldayarak; “ben de getirdim.”

“Zeki çocuk. Nerede?” diye soruyor Eugene.

“Arabada, efendim, kapıda. Mümkünse onu kimselere göstermemenin daha iyi olacağını düşündüm; çünkü tepeden tırnağa titriyor, tıpkı...” Belki de etraftaki tabak tabak tatlıdan alıyor bu benzetmenin ilhamını, “tıpkı jöle gibi.”

“Zeki çocuk,” diyor Eugene. “Yanına gideceğim.”

Hemen dışarı çıkıyor ve rahat bir tavırla kollarını bekleyen arabanın açık penceresine dayayarak içerideki Bay Bebek’e bakıyor: Beraberinde kendi atmosferini getirmiş, kokusuna bakılırsa, arabaya uygun olarak bir cep kanyığı içinde getirmiş.

“Bebek, uyan!”

“Bah Wrayburn? Adres! On beş şilin!”

Kendisine uzatılan kirli kâğıt parçasını dikkatle okuduktan ve aynı dikkatle yeleğinin cebine yerleştirdikten sonra Eugene parayı veriyor; ilk şilini dikkatsizce Bay Bebek’in avucuna koyup anında pencereden dışarı uçtuğunu gördükten sonra on beş şilini arabanın koltuğuna sayıyor.

“Onu Charing Kavşağı’na götürüp, orada kurtul, zeki çocuk.”

Yemek odasına geri dönüp bir an paravanın arkasında duraklayan Eugene, insan sesleri ve tabak çanak tıkırtısı üzerinden güzel Tippins’in sesini duyuyor: “Neden çıktığını öğrenmezsem meraklanırsam öleceğim!”

“Öyle mi?” diye mırıldanıyor Eugene. “Bu durumda öğrenemezsen gerçekten de ölürsün belki. Ben de topluma bir hizmette bulunmuş olurum. Bir yürüyüş, bir puro, şunu iyice

bir düşünüyim. İyice düşünüyim.” Düşünceli bir yüzle şapkasını ve pelerinini buluyor ve Analitik’e görünmeden dışarı çıkıyor.

4. Kitap

DÖNÜM NOKTASI

1

I Tuzak Kurmak

Plashwater Weir Değirmeni Savağı, yaz akşamı dingin ve güzel görünüyordu. Hafif bir rüzgâr, taze, yeşil ağaçların yapraklarını ürpertiyor, yumuşak bir gölge gibi suyun, daha da yumuşak bir gölge gibi uysal otların üzerinden geçiyordu. Dökülen suyun sesi, denizin ve rüzgârın sesleri gibi, dikkatli birine kendi dışındaki bir bellek gibi gelebilirdi; ama savak kapılarının küt, tahta manivelaları üzerine oturmuş uyuklayan Bay Riderhood için pek öyle değildi. Şarabın varilden alınabilmesi için ilk önce bir vasıtayla o varile girmiş olması lazımdır; Bay Riderhood'un içine duyarlılık şarabı hiçbir vasıtayla girmediği için, doğada onu açığa çıkaracak hiçbir güç de yoktu.

Rogue, arada bir kafası düşüp dengesini kaybettikçe, öfkeli bir bakış ve homurtuyla gözlerini açıyordu, başka adam yokluğunda kendine karşı saldırgan eğilimleri varmış gibi. Bu uyanmalardan birinde, "Bekçi hop! Bekçi!" bağıırışı tekrar uyuklamaya dönmesine engel oldu. Kaba ve somurtkan suratıyla, silkinerek ayağa kalktığıında, homurtusunu cevap verir gibi bağlayarak, kimin bağırdığını görmek için nehir-den tarafa baktı.

Amatör bir kürekçiydi bağırın, hızlı tempoyla kürek çektiği halde fazla çaba harcıyormuş gibi görünmüyordu, öyle hafifti ki kayığı, Haydut: “Az daha hafif olsan senden yarış kayığı olur,” diye mırıldandı; sonra kürekçi içeri girsin diye savak kapısını açmaya koyuldu. Beriki, çapasıyla savağın yanındaki tahtalara tutunmuş beklerken Haydut Riderhood, onun ‘Öteki Efendi’, yani Bay Eugene Wrayburn olduğunu fark etti; gerçi Haydut’la konuşamayacak kadar kayıtsız ya da meşguldü.

Gıcırdayan savak kapakları ağır ağır açıldı, hafif kayık geçecek kadar açıklığı bulur bulmaz içeri daldı ve gıcırdayan savak kapakları üzerine kapandı; iki kapak arasında suyun yükselmesini ve yukarıdaki kapakların açılmasını beklemeye koyuldu. Riderhood ikinci kapağın bocurgatına koşup çevirdikten sonra, kapak açılın diye manivelaya yüklenmişti ki, savağın yanındaki çekek yerinin oradaki çalılığın altında bir mavnacının yatmış dinlenmekte gördü.

Savaktan boşalan su, kapakların ardında biriken cürufu dağıtarak yükseldikçe yükseldi; kayık da suyla birlikte yükseliyor, mavnacının bakış açısından, kürekçi de ışığın önünde bir hortlak gibi havalanıyordu. Riderhood mavnacının dirseğinin üzerinde doğrulduğunu ve gözlerini, yükselen figüre diktiğini fark etti.

Ama kapaklar sızlana sızlana açılmaktayken ücretin de ödenmesi gerekiyordu. Öteki Efendi, bir parça kağıda sarılmış parayı kıyıya doğru fırlattı ve bunu yaptığı anda bekçinin kim olduğunu da anladı.

“Vay! Dürüst arkadaş, sensin demek?” dedi Eugene, tekrar kürek çekmek üzere yerini alırken. “Burayı kaptın öyle mi?”

“Kaptım ama ne sen bir şey yaptın ne de Avukat Lighthwood,” diye ters ters cevap verdi Riderhood.

“Biz tavsiye mektubunu bir sonraki adaya sakladık, dürüst arkadaş,” dedi Eugene, “sen atıldığında ya da asıldığında yerine gelecek adaya. Fazla uzatma olmaz mı?”

Bunu söyledikten sonra öyle vurdumduymaz bir tavırla tekrar kürek çekmeye başlamıştı ki Riderhood verecek cevap bulamadan arkasından bakakaldı. Kayık, devasa topaclar gibi rıhtımın yanında duran, sol kıyıdaki ağaçların sarkan dalları tarafından neredeyse tümüyle gizlenmiş bir dizi ahşap nesnenin yanından geçip, karşı akıntıya girmeden uzaklaşmıştı. Artık cevap vermek için çok geç kaldığından, dürüst adam uğursuz bir homurtuyla sayıp sövmeye başladı. Sonra kapıları kapatarak, savak köprüsünden karşı kıyıdaki çekek yerine geçti.

Bu arada mavnacıya çaktırmadan bir bakış fırlattı. Sonra tembel tembel kendini savak yanındaki çimlerin üzerine attı ve arkasını ona dönerek yolduğu otları çiğnemeye başladı. Eugene Wrayburn’ün küreklerinin sesi artık duyulmaz olmuştu ki mavnacı, çalıların dibinden, olabildiğince uzak durmaya çalışarak yanından geçti. Riderhood doğrulup adamın arkasından dikkatli dikkatli baktı ve bağırdı: “Heeey! Savak! Plashwater Weir Değirmeni Savağı!”

Mavnacı durup geriye baktı.

“Plashwater Weir Değirmeni Savağı, Ötöteki Efeendi-di-di-di!” diye bağırdı Bay Riderhood ellerini ağzına götürerek.

Mavnacı arkasını döndü. Yaklaştıkça Bradley Headstone’a dönüştü, üzerinde elden düşme, kaba denizci kıyafetleri vardı.

“Vay anasını,” dedi Riderhood, oturduğu yerde sağ bacağına vurup kahkahalarla gülerek, “beni taklit etmişsin ki hem nasıl, Ötöteki Efendi! Bu kadar iyi göründüğümü bilmezdim!”

Gerçekten de Bradley Headstone, o gece birlikte yürürlerken dürüst adamın kıyafetlerini iyice incelemişti. Hafızasına işlemiş, iyice ezberlemiş olacaktı. Zira üzerindeki kıyafet tıpatıp aynısıydı. Kendi öğretmen kıyafetleri içinde başkasının giysisini giymiş gibi görünse de şimdi başka birinin ya da birilerinin kıyafetleri içinde bunlar kendine aitmiş gibi görünüyordu.

“Demek senin savak bu?” dedi Bradley, gerçekten şaşırmış gibi: “Soruşturduğumda üçüncü savak olduğunu söylemişlerdi. Halbuki bu ikinci.”

“Bana sorarsan, efendi,” dedi Riderhood, gözünü kırparak, “bir taneyi atlamışsın. Senin aklın savakta mavakta değil!”

Manidar bir hareketle parmağını ayrılan kayığın arkasından sallayınca Bradley’in yüzü sabırsızlıktan kızardı ve endişeyle nehirden yukarı baktı.

“Sen savaklara mavaklara bakmamışsın,” dedi Riderhood, öğretmenin gözleri tekrar geri döndüğünde, “Hayır efendim!”

“Sence başka ne hesapla uğraşıyordum? Matematik mi?”

“Buna matematik dendiğini hiç duymadım. Biraz uzun bir kelime. Yine de sen öyle diyorsundur belki,” dedi Riderhood, inatçı bir ifadeyle otunu çiğneyerek.

“Bu mu? Bu da ne?”

“Ben olsam bunlar derdim,” cevabı geldi fütursuzca. “Hem durumu kurtarmak daha kolay olurdu.”

“Bunlar dediğin şeyler de neymiş?”

“Kinler, gazezler, rencide olmalar, etmeler, ölümcül hid-detler, falan filan,” dedi Riderhood.

Bradley Headstone ne kadar uğraşırsa uğraşsın yüzünde daha önce beliren o sabırsızlığı savuşturamıyor, gözlerini en-dişeyle nehrin yukarısına bakmaktan alıkoyamıyordu.

“Ha, ha! Korkma, Ötöteki,” dedi Riderhood. “Öteki akıntıya karşı gittiği için ağırdan alıyor. Birazdan yetişirsin. Hoş kendin de bilmiyo musun sanki? Gelgitten nerede çıkmıştır –Richmond mı– orayla burası arasında ona ne kadar fark atabileceğini en iyi sen bilirsin.”

“Onu takip ettiğimi mi düşünüyorsun?” dedi Bradley.

“Takip ettiğini biliyorum,” dedi Riderhood.

“Peki! Ettimse ettim,” diye itirafta bulundu Bradley. “Ama,” yine kaygıyla nehir yukarı baktı, “karaya çıkabilir.”

“Sakin ol! Çıksa da bir yere kaybolacak değil,” dedi Riderhood. “Kayığını illaki bırakacak. Katlayıp, bohçalayıp koltuğunun altında götürecek değil ya.”

“Demin seninle konuşuyordu,” dedi Bradley, dizini yere koyup savak bekçisinin yanına çökerek. “Ne dedi?”

“Küstahlık,” dedi Riderhood. “Ne?”

“Küstahlık,” diye tekrar etti Riderhood söver gibi; “küstahlık dedi. Ağzından küstahlıktan başka bir şey çıkmıyor. Üzerine atlayıp kayığını batıraydım keşke.”

Bradley vahşi yüzünü çevirip biraz durduktan sonra bir tutam çimen yolarak “Allah belasını versin!” dedi.

“Yaşaa!” diye bağırdı Riderhood. “Bak şimdi gözüme girdin! Yaşa! Ötöteki’yi aynen destekliyorum.”

“Bugün ne şekil aldı,” dedi Bradley, kendini zaptetme gayretiyle yüzünü silerek, “küstahlığı?”

“Şu şekli aldı,” diye cevap verdi Riderhood birden celal-
lenerek, “benim asılmaya hazırlandığımı umma şeklini aldı.”

“Beklesin!” diye bağırdı Bradley. “Beklesin! Zarar verdi-
ği, alay ettiği adamlar asılmayı göze alıyorsa onun için pek
iyi haber değil. Asıl o kendi kaderine hazırlansın. Söylediği
şeyin hiç tahmin edemeyeceği anlamları var, yoksa söyleme-
meye aklı ererdi. Beklesin bakalım, beklesin! Haksızlık etti-
ği adamlar, küstahlık ettiği adamlar asılmaya hazırlanıyorsa
onun ölüm çanları çalıyor demektir. Adamların değil.”

Gözlerini ondan ayıramayan Riderhood, öğretmen bu
kelimeleri muazzam bir öfke ve nefretle söylerken yavaş ya-
vaş yerinden doğrulmuştu. Öğretmen sözünü bitirdiğinde, o
da tek dizi üzerinde karşısında duruyordu.

“Hı!” dedi Riderhood, göstere göstere ağzındaki otu tü-
krerek. “Yani şimdi kıza mı gidiyor, Ötöteki?”

“Londra’dan,” diye cevap verdi Bradley, “dün ayrıldı. Bu
sefer ona gittiğine neredeyse hiç şüphem yok.”

“Emin değilsin öyleyse?”

“Burada,” dedi Bradley, kalın gömleğinin göğsünü sıkıca
kavrayarak, “adım gibi eminim,” sonra da elini gökyüzünü
yumruklar gibi savurdu.

“Ya! Ama haline bakınca,” dedi Riderhood, çiğnediği
ottan tümüyle kurtulup koluyla ağzını silerek, “daha önce de
emin olmuş ve hayal kırıklığına uğramış gibi görünüyorsun.
Yüzüne sinmiş.”

“Sana bir şey diyeyim mi,” dedi Bradley alçak sesle, elini
bekçinin omzuna koymak için öne eğilerek “Tatildeyim.”

“Öyle mi!” diye mırıldandı Riderhood, hınçtan tüken-
miş yüze bakarak. “Tatilin buysa, işgünün pek zorlu olmalı.”

“Tatile girdiğimden beri,” diye devam etti Bradley, sa-

bırsız bir el hareketiyle onu susturarak, “peşini hiç bırakmadım. İkisini birlikte görene kadar da bırakmayacağım.”

“Peki birlikte görünce ne yapacaksın?” dedi Riderhood.

“Buraya geri döneceğim.”

Riderhood dizinin üzerinden doğrulup ayağa kalktı ve karanlık nazarlarla yeni arkadaşına baktı. Konuşmadan karar vermişler gibi kayığın gittiği yöne yürümeye başladılar; Bradley önde, Riderhood arkada; Bradley küçük kesesini çıkardı cebinden (öğrencileri ona hediye etmek için aralarında birer peni toplamıştı); Riderhood düşünceli düşünceli, gömleğinin yenleriyle ağzını sildi.

“Sana bir pound,” dedi Bradley.

“İki,” dedi Riderhood.

Bradley parmaklarının arasında bir altın tutuyordu. Gözleri çekek yerinde, ona yaklaşan Riderhood sol avucunu açıp kendine doğru çekmek ister gibi bir hareketle ona uzattı. Bradley kesesinden bir altın daha çıkardı ve ikisi birlikte Riderhood’un avcunda tıngırdadı ve kendine çekme hareketi güçlenerek paraları cebine atıverdi.

“Şimdi peşinden gitmem lazım,” dedi Bradley Headstone. “Nehirden gitmeyi tercih etti –salak!– şaşırtmak, dikkat dağıtmak, belki de sadece benim kafamı karıştırmak için. Ama benden kurtulmak için görünmez olması lazım.”

Riderhood durdu. “Yine hayal kırıklığına uğramazsan, Ötöteki, belki de geri döndüğünde bekçi kulübesinde kalırsın?”

“Kalırım.”

Riderhood başını salladı ve mavnacı kılığındaki adam, çekek yerinin yanındaki yumuşak toprak boyunca, çalıların arkasına sine sine hızla uzaklaştı. Nehrin uzunca bir bölü-

münün görünebildiği bir yere gelmişlerdi. Buralara yabancı biri, çalılar boyunca yer yer birilerinin durmuş, mavnacının gelmesini beklediğini düşünebilirdi. İsyancı Wat Tyler'ı öldüren hançeri taşıyan, Londra Şehri armasının üzerine basıldığı direklere alışana kadar Bradley'in kendisi de öyle zannetti.

Bay Riderhood'a göre bütün hançerler birdi. Hiç kitaba bakmadan köylü ayaklanmasını, elebaşı Wat Tyler'ı, onu öldüren Belediye Başkanı Lord Walworth'u ve Kral'ı, bunları bilmekle mükellef gençlere anlatabilecek durumdaki Bradley Headstone için bile o yaz akşamı, dünyadaki bütün kesici aletlerin tek hedefi vardı. Bu yüzden de gözleri kayıkta, huzursuz eli hançerinin üzerinde uzaklaşan Bradley de, onun arkasından bakan Riderhood da aynı çamurdan yapılmıştı.

Kayık, yukarıda kavuşan ağaçların altından, sudaki dingin gölgelerin üzerinden ilerledi. Karşı kıyıda sine sine ilerleyen mavnacı da peşinden. Işıltılar Riderhood'a, küreklerin nerede suya daldığını gösteriyordu. O öyle boş boş durmuş seyrederken güneş battı ve her yer kıızıla boyandı. Sonra kızıl renk yeryüzünden silinip gökyüzüne çekilir gibi oldu, akıtılmış kan da öyle çekilir derler ya.

Savağına geri dönen (görüş mesafesinden hiç çıkmamıştı gerçi) Haydut zihin gücünün el verdiğince derin düşüncelere daldı. "Neden benim kıyafetlerimin aynısını almış? Başka istediği kılığa girebilirdi." Düşüncelerinin ana teması buydu; arada, nehirdeki yarı batmış yarı yüzer bütün cüruf gibi, "Tesadüften mi ibaret?" sorusu bir görünüp bir kayboluyordu. Bunun tesadüfi olup olmadığını öğrenmek için bir tuzak kurma fikri çok geçmeden, tesadüf değilse neden ya-

pılmış olabileceğine dair daha muğlak ve kurnaz bir soruyla yer değiştirdi. Sebep de barızdı.

Haydut Riderhood bekçi kulübesine gidip, artık külle-
nen ışıktaki kıyafet sandığını dışarı çıkardı. Çimenlere otu-
rup içindekileri teker teker çıkarmaya başladı, nihayet yer
yer kullanılmaktan kararmış, gözalıcı, kırmızı bir boyunbağı
buldu. Dikkatini ona vererek bir müddet oturdu, sonra boy-
nundaki rengi kaçmış şeyi çıkarıp kırmızı boyunbağını taktı
ve uçlarını aşağı doğru sarkıttı. “Şimdi,” dedi Haydut, “be-
nim boynumda böyle bir boyunbağı gördükten sonra ken-
disi de aynısından takarsa tesadüf olmadığını anlarız.” Bu
buluştan memnun, sandığı içeri taşıyıp yemeğini yedi.

“Hop bekçi! Savakçı!” Aydınlık bir geceydi. Nehir aşağı
inen bir mavna onu uykudan sıçrattı. Mavnayı savaktan ge-
çirmiş, kapakları kapatıyordu ki Bradley Headstone, savağın
kenarında beliriverdi.

“Meraba!” dedi Riderhood. “Hemen döndün mü, Ötö-
teki?”

“Balıkçıların kaldığı bir hana girdi,” dedi Bradley, bitkin
ve boğuk bir sesle. “Sabah altıda tekrar yola koyulacak. Bir
iki saat dinleneyim diye geldim.”

“İhtiyacın da var,” dedi Riderhood, derme çatma köprü-
sünden öğretmene doğru ilerleyerek.

“İhtiyacım filan yok,” dedi Bradley asabi asabi, “dinlen-
mesem, bütün gece onu takip etsem daha iyi. Ama o önden
gitmedikçe ben de takip edemem. Sabah kaçta çıkacağını
öğrenmek için bekledim; kesin olarak öğrenmeseydim orada
kalırdım. – Bir adamı ellerini bağlayıp buraya atsan işi biter.
Bu kaygan dümdüz duvarlarla hiç şansı yok. Bu kapaklar da
insanı altlarına çeker değil mi?”

“Çeker, yutar, dışarı çıkamaz,” dedi Riderhood. “Elleri bağlı olmasa bile çıkamaz. Onu iki kapağın ortasına at, sonra buraya benim yanıma çıkarsa ona benden bir şişe halis bira.”

Bradley ürpertici bir sevinçle aşağı baktı. “Kenarda koşturup duruyorsun, karanlıkta, bir karış çürümüş tahta üzerinde,” dedi. “Boğulacağım diye neden korkmuyorsun hayret.”

“Boğulamam!” dedi Riderhood.

“Boğulamaz mısınız?”

“Hayır!” dedi Riderhood, büyük bir inançla başını sallayarak, “bunu herkes bilir. Boğulmuşken beni geri getirdiler, artık boğulmam. Ama o külüstür B’lowbridger’in kulağına gitmesin, yoksa mürettebatı tazminat almama engel olur. Ama benim gibi su kenarında yaşayan adamlar bir kere boğulmaktan kurtarılan birinin tekrar boğulmayacağını gayet iyi biliriz.”

Bradley, öğrencilerinin birinden duysa düzelterceği bu cahilce laflara acı acı güldü ve karanlık bir büyü varmış gibi aşağıdaki suya bakmaya devam etti.

“Hoşuna gitti galiba,” dedi Riderhood.

Onu hiç duymamış gibi aşağı bakmaya devam ediyordu. Yüzünde çok karanlık bir ifade vardı; Haydut’un anlamakta zorlandığı bir ifade. Yırtıcı ve kararlı bir ifade; ama bu kararlılık kendisi dahil herhangi birini hedef almış olabilirdi. Gerilmek için bir adım geri atsa, sıçrasa ve kendini aşağı atsa hiç şaşırtıcı bir seyirlik olmazdı. Belki de bir yerden şiddet kusmak isteyen huzursuz ruhu, farklı türden şiddetler arasında asılı kalmıştı.

“Demin bir iki saat dinlenmeye geldim dememiş miydin?” diye sordu Riderhood yan yan onu seyrettikten sonra,

ama o zaman bile sorusuna cevap almak için dirseğini çekirtmek zorunda kaldı.

“Hı? Evet.”

“İçeri girip bir iki saat dinlensen daha iyi olmayacak mı?”

“Teşekkürler. Evet.”

Yeni uyanmış gibi Riderhood’un peşinden bekçi kulübesine gitti, onun bir dolaptan tuzlanmış et, yarım ekmek, azalmış bir şişe cin çıkarmasını ve sürahiyle su getirmesini seyretti. Sürahi nehirde taze doldurulup üzerinden sular damlayarak geldi.

“Al bakalım, Ötöteki,” dedi Riderhood, sürahiyi masaya koymak için üzerine eğilerek “Uyumadan önce bir iki lokma bir şey ye.” Kırmızı boyunbağının sarkan uçlar öğretmenin dikkatini çekti. Riderhood onun bakışlarını yakaladı.

“Hım!” diye düşündü muhterem. “Fark ettin öyle mi? Hadi bakalım! İyice incele.” Akıllı bunlarla meşgul masanın öteki ucuna oturdu, yeleğini açtı ve çok ağır hareketlerle boyunbağını çözüp tekrar bağladı.

Bradley yiyip içiyordu. Tabakıyla bardağının başında otururken, Riderhood onu tekrar tekrar boyunbağına baskarken yakaladı, zayıf gözlem gücüne destek olmaya, ağır hafızasına hız vermeye çalışıyordu sanki. “Uyumak istediğinde,” dedi dürüst mahlûk, “köşedeki yatağa yatıver, Ötöteki. Hava saat üçten önce ağarıyor. Ben seni erkenden uyandırırım.”

“Uyandırmana gerek yok,” dedi Bradley. Biraz sonra sadece ayakkabılarıyla paltosunu çıkararak uzandı.

Riderhood kollarını göğsünde kavuşturup tahta iskemlesinde kaykıldı ve kendi gözleri de buğulanıp uykuya dalana kadar, sağ eliyle dişlerini sıkmış uyuyan adamı seyretti.

Uyandığında havayı aydınlanmış, misafirini de ayaklanmış buldu, kafasını serinletmek için nehir kıyısına iniyordu.

Arkasından bakan Riderhood, “Bütün Thames’in suyu gelse bu kafayı serinletebilir mi bilmem!” diye mırıldandı kulübenin kapısında. Bradley bir iki dakika içinde yola koyulup, önceki günkü gibi sakın patika boyunca uzaklaştı. Sıçrayıp etrafına baktığında bir balığın sıçradığını tahmin ediyordu Riderhood.

“Bekçi hop! Bekçi!” bağırışlarıyla geçti gün, geceleyin de üç kere tekrarlandı ama Bradley dönmedi. İkinci gün kapalı ve sıkıntılıydı. Öğleden sonra fırtına çıktı ve tam yağmur indirmeye başlamıştı ki Bradley bizzat fırtına gibi kapıdan içeri daldı.

“İkisini birlikte görmüşsün!” diye bağırdı Riderhood, yerinden sıçrayarak.

“Gördüm.”

“Nerede?”

“Yolculuğunun sonunda. Kayığı üç gündür karaya çekili. Emirleri verişini kendi kulaklarımla duydum. Sonra onu beklediğini ve onunla buluştuğunu gördüm. İkisini,” boğuluyormuş gibi sustu, sonra tekrar devam etti, “dün gece ikisini yanyana yürürlerken gördüm.”

“Ne yaptın?”

“Hiç.”

“Ne yapacaksın?”

Kendini sandalyeye bırakıp bir kahkaha attı. Sonra burundan aniden kan boşandı.

“Bu nasıl oldu?” diye sordu Riderhood.

“Bilmiyorum. Durduramıyorum. Dün gecedan beri iki – üç – dört kere mi ne kanadı. Önce tadı sonra kokusu geliyor, beni boğacak gibi oluyor sonra böyle boşanıyor.”

Kafasına bir şey geçirmeden sağanak yağmurun altına çıktı ve nehre eğilip iki eliyle yüzüne su çarparak kanı temizledi. Kapıdan ona doğru bakan Riderhood, arkasında gökyüzünün dörtte birini kaplamış, yukarı doğru hareket eden kapkara bir perde gördü. Tepeden tımağa islanmış vaziyette geri döndü ama nehre soktuğu yenlerinin ucundan sular damlıyordu.

“Hayalet gibisin,” dedi Riderhood.

“Hiç hayalet gördün mü ki?” cevabı geldi aniden.

“Yani çok yorgun görünüyorsun.”

“Olabilir. Buradan ayrıldığımdan beri dinlenmedim. Oturduğumu bile hatırlamıyorum.”

“Şimdi biraz uzan öyleyse,” dedi Riderhood.

“Bana susuzluğumu dindirecek bir şey ver de uzanayım.” Şişeyle sürahi yine çıkarıldı. Bol sulu bir cin hazırlayıp, arka arkaya iki bardak içti. “Bana bir şey sordun,” dedi sonra.

“Yok, sormadım,” dedi Riderhood.

“Yüzümü yıkamaya nehre gitmeden önce bana bir şey sordun,” diye diklendi Bradley, deli deli bakarak.

“Ha o mu?” dedi Riderhood biraz geri çekilerek. “Ne yapcan diye sormuştum.”

“Bu halde insan ne yapacağını bilebilir mi?” Titreyen ellerini öyle sert bir hareketle ileri uzattı ki, kollarını silkelemiş gibi etrafa sular sıçradı. “Hiç uyumadan nasıl plan yapabilirim?”

“E, ben de öyle dedim ya,” dedi beriki. “Uzan demedim mi sana?”

“Olabilir, demişsindir belki.”

“Tabii! Şimdi tekrar söylüyorum. Geçen sefer yattığın yere yat; ne kadar iyi uyursan, ne yapacağına da o kadar kolay karar verirsin.”

Riderhood tahta iskemlesine oturdu ve pencereden şimşekleri seyredip gökgürültüsünü dinledi. Ama kafası pek bunlarda değildi çünkü tekrar tekrar, yatakta bitap yatan adama bakıyordu tuhaf nazarlarla. Adam fırtınadan korunmak için üzerindeki kalın paltonun yakasını kaldırmış ve üst düğmesini sıkıca iliklemişti. Bunun ve daha pek çok şeyin bilincinde olmadığından, hem yüzünü nehirde yıkarken hem de kendini yatağa attığında paltosunu çıkartmamıştı; halbuki çıkartsa çok daha rahat ederdi.

Gökgürültüsü yüklü yüklü yukarıdan geçti; çatallı şimşekler dışarıdaki o devasa perdeyi lime lime etti. Riderhood bu arada pencerenin yanında oturmuş ara sıra yatağı kolaçan ediyordu. Yatağın üzerindeki adamı üzerine bazen kızıl, bazen mavi bir ışık vururken görüyor, bazen karanlıktan zar zor seçiyor, bazen titreyen bembeyaz bir ateşle gözleri kamaştığından hiçbir şey göremiyordu. Zaman zaman yağmur tekrar bütün hiddetiyle boşanıyor, nehir onu karşılamak ister gibi yükseliyor, rüzgâr kapıya yükleniyor, görünmez ulaklar adamı götürmek için yatağın etrafına toplanmış gibi, Kâh saçları Kâh giysisi kıpırdanıyordu. Fırtınanın bütün bu safhalarından, onun uykudaki adamı izlemesini engelleyen –biraz fazla görkemli– müdahalelermiş gibi kafasını çeviriyordu Riderhood.

“Derin uyuyor,” dedi içinden; “yine de benim her hareketime karşı öyle tetikte ki, odada çanlar çalsa uyanmaz ama sandalyemden kalksam uyanabilir; nerede dokunmak!”

Büyük bir dikkatle ayağa kalktı. “Ötöteki,” dedi alçak, sakın bir sesle, “rahat mısın? Hava biraz serinledi, usta. Üzerine bir palto örteyim mi?”

Cevap yok.

“Gerçi zaten üzerinde,” diye mırıldandı Riderhood biraz daha alçak ve farklı bir sesle; “palto üzerinde, palto üzerinde!”

Uyuyan adam kolunu kıpırdatınca yine sandalyesine oturdu ve pencereden fırtınayı seyretme pozu aldı. Muazzam bir görüntüydü ama gözlerini yarım dakikadan fazla yataktaki adamdan ayırtacak kadar muazzam değil.

Riderhood genelde uyuyan adamın saklı duran boyuna bakıyordu tuhaf tuhaf, nihayet uyku yerini zihnen ve bedenen bitap düşmüş birinin baygınlığına bıraktı sanki. O zaman Riderhood pencerenin önünden dikkatle ayrılıp yatağın başına dikildi.

“Zavallı adam!” diye mırıldandı alçak sesle, yüzü kurnaz, gözleri dikkatli, ayakları tetikteydi, uyanırsa diye; “bu paltoyla rahat uyumaz. Biraz gevşetsem rahat eder mi acaba? Evet evet, iyisi mi gevşeteyim! Zavallı adam.”

Müthiş temkinli parmaklarla en üst düğmeye dokundu, bir ayağını geri attı. Ama uyuyan adam en ufak bir bilinç emaresi göstermediğinden diğer düğmelere daha kendinden emin dokundu, belki bu yüzden daha da hafif. Yavaş ve yumuşak hareketlerle paltosunun önünü açtı.

Kıpkırmızı bir boyunbağının uçları ortaya çıktı, hatta kullanıla kullanıla lekelenmişti hissini vermek için bazı yerleri bir şeylerin içine bile batırılmıştı. Riderhood yüzünde büyük bir hayretle bir boyunbağına bir adama bakakaldı. Sonra yavaşça sandalyesine geri döndü ve elini çenesine dayayıp, kukumav kuşu gibi boyunbağıyla adamı incelemeye devam etti.

II

Altın Çöpçü Biraz Yükseliyor

Bay ve Bayan Lammle, Bay ve Bayan Boffin'le kahvaltıya gelmişlerdi. Tam manasıyla davetsiz sayılmazlardı ama altın çifte kendilerini öyle bir aciliyetle dayatmışlardı ki onlarla birlikte olma saadeti ve şerefi kaçınılmaz bir hal almıştı. O gün pek bir sevecenlikleri üstlerindeydi Bay ve Bayan Lammle'in; Bay ve Bayan Boffin'e de birbirlerine oldukları kadar düşkündüler adeta.

“Sevgili Bayan Boffin,” dedi Bayan Lammle, “Alfred’imi, Bay Boffin’le böyle başbaşa konuşurken görmek canıma can katıyor. İkisi samimi olmak için yaratılmışlar. Güçlü bir karakterle birleşmiş o sadelik, munis ve müşfik bir ruhla birleşmiş o feraset – ikisinin de ayırt edici özellikleri.”

Yüksek sesle söylenen bu sözler, Bay Boffin’le birlikte pencere tarafından kahvaltı masasına dönen Bay Lammle’a, karısının bıraktığı yerden sözü alma fırsatı verdi.

“Sophronia’cıgım,” dedi söz konusu beyefendi, “zavallı kocanın karakterine dair bu taraflı değerlendirmen...”

“Hayır! Hiç de taraflı değil, Alfred,” diye karşı çıktı, şefkatle isyan eden kadın, “rica ederim böyle konuşma.”

“Yavrum, kocan hakkında iyi fikirlerin desem – bu ifadeye de itirazın olur mu canım?”

“Nasıl olsun, Alfred?”

“Madem öyle, iyi fikirlerin, Biriciğim, Bay Boffin için biraz hafif kaçıyor, benim içinse fazla abartılı.”

“Birinci suçlamayı kabul edebilirim, Alfred ama ikinciye asla!”

“Bay Boffin için biraz hafif kaçıyor, Sophronia,” dedi Bay Lammle, sesine manevi bir ihtişam katarak, “çünkü Bay Boffin’i olduğundan daha düşük bir seviyede gösteriyor; benim için biraz abartılı, Sophronia, çünkü beni Bay Boffin’le aynı yüksek seviyede gösteriyor. Halbuki Bay Boffin’in hem benden çok daha üstün nitelikleri var, hem de benden çok daha tahammüllü.”

“Senin tahammülsüzlüğün kendine karşı yapılanlara mı, Alfred?”

“Hayatım, mesele bu değil.”

“Değil mi, avukat bey?” dedi Bayan Lammle şakacı bir edayla.

“Hayır, sevgili Sophronia. Ben kendi seviyemden yukarı baktığımda Bay Boffin’i fazlasıyla cömert, hoşgörölü, kendisine layık olmayan, nankör insanlara karşı aşırı merhametli görüyorum. Ben bu asil nitelikler üzerinde hak iddia edemem. Aksine, gördüğüm zaman öfkeleniyorum.”

“Alfred!”

“Buna layık olmayan insanlara yöneldiğini görünce öfkeleniyorum, canım. İçimden Bay Boffin’le böylesi insanların arasına girip kendimi siper etmek geliyor. Neden mi? Çünkü ben onun gibi ulvi bir insan olmadığımın daha harcıalem, daha az hassasım. Bay Boffin kadar yüce gönüllü olmadığım için maruz kaldığı muamele beni daha çok yaralıyor ve bunu yapanlarla mücadele gücünü kendimde daha fazla buluyorum.”

Bu sabah Bay ve Bayan Boffin'i hoş bir muhabbetin içine çekmenin biraz zor göründüğünü fark etmişti Bayan Lammle. Bir sürü yem atıldığı halde ikisi de tek kelime etmemişti. Bayan Lammle'la kocası yapmacıklı ve yararlı bir konuşma tutturmuş gidiyorlardı ama tek başlarına. İhtiyarcıkların duyduklarından etkilenmiş olduklarını tahmin ediyorlardı etmesine de, emin olmayı tercih ederlerdi, hele konuşma ihtiyarcıklardan biri üzerinden dönerken. İhtiyarcıklar konuşmada icap eden yerlerini alamayacak kadar mahcup ya da budalaysa bile, yakapaça tutulup konuşmaya çekilmeleri gerekmekteydi.

"Kocamın sözleri sizce de," diye sordu Bayan Lammle masum bir edayla, Bay ve Bayan Boffin'e, "hizmet etmek için yanıp tutuştuğu birine duyduğu hayranlıkla kendi geçici talihsizliğini unuttuğu anlamına gelmiyor mu? Böylece aslında kendisinin de cömert bir karaktere sahip olduğunu açık etmiş olmuyor mu? Fikir tartışmalarında çok kötüyümdür ama sizce de böyle değil mi sevgili Bay ve Bayan Boffin?"

Bay ve Bayan Boffin yine tek kelime etmediler. Bay Boffin, gözlerini tabağına dikmiş çöreğiyle salamını yiyor, Bayan Boffin de mahcup mahcup çaydanlığa bakıyordu. Bayan Lammle'ın masum sorusu havada kalmış, çaydanlıktan çıkan buhara karşımıştı. Bay ve Bayan Boffin'e bakarak "Sence de bir tuhafılık yok mu?" gibilerinden kocasına belli belirsiz kaşlarını kaldırdı.

Çeşitli durumlarda göğsünü etkili bir şekilde kullanmayı öğrenmiş olan Bay Lammle, engin gömleğinin önünü olabildiğince şişirdi ve gülümseyerek karısını hafifçe payladı:

"Sophronia, sevgilim, Bay ve Bayan Boffin sana o eski vecizeyi hatırlatacaktır, bırak da seni başkaları övsün."

“Kendimi övmek mi, Alfred? Seninle et ve tırnak gibi olduğumuzu mu söylemeye çalışıyorsun?”

“Hayır, yavrucuğum. Ama durup bir an düşünürsen, Bay Boffin’e karşı hissettiğim için bana iltifat ettiğin duygunun aynısını sen de Bayan Boffin’e karşı hissettiğini söylemişti geçenlerde.”

(“Bu avukat beni yenecek,” diye neşeyle Bayan Boffin’in kulağına fısıldadı Bayan Lammle. “İsrar ederse söylediği şeyi kabul edeceğim, zira mahvıma sebep olsa bile doğru.”)

Bayan Boffin’in bir anlığına, aslında gülümsemeye benzemeyen mahcup bir gülüşle gözlerini çaydanlıktan kaldırıp sonra hemen tekrar indirdiğini gören Bay Lammle’in burunda çok sayıda beyaz çukurluk belirip kayboldu.

“Bu suçlamayı kabul ediyor musun, Sophronia?” diye sordu Alfred seçim kampanyası sesiyle.

“Doğrusu,” dedi Bayan Lammle yine neşeyle, “kendimi mahkemenin insafına bırakıyorum. Bu soruya cevap vermek zorunda mıyım, Lordum?” Bunu Bay Boffin’e hitaben söylemişti.

“Hoşunuza gitmiyorsa cevap vermeyin, hanfendi,” cevabını aldı. “Bence hiç önemi yok.”

Karı koca onu şüpheyile süzdüler. Tavrı sertti ama kaba değildi; konuşmanın gidişatından duyduğu hoşnutsuzluğu bastırmak ona ağır bir hava vermişti.

Bayan Lammle, tekrar kocasından talimat bekleyerek kaşlarını kaldırdı. Kocası hafif bir baş hareketiyle, “Bir kere daha dene,” dedi.

“Kendimi üstü örtülü kendi kendini methetme şüphe-sine karşı savunmak için, sevgili Bayan Boffin,” dedi Bayan Lammle bunun üzerine, “size bu olayın nasıl cereyan ettiğini anlatmam lazım.”

“Hayır. Rica ederim anlatmayın,” diye lafını kesti Bay Boffin.

Bayan Lammle gülerek ona döndü. “Mahkemenin itirazı mı var?”

“Hanfendi,” dedi Bay Boffin, “mahkeme (eğer mahkeme bensem) itiraz ediyor, iki sebeple. Birincisi mahkeme bunu adil bulmuyor. İkincisi Bayan Mahkeme (ben baysam) bundan rahatsız oluyor.”

Bayan Lammle bir an, buradaki yaltaklanan tavrıyla Bay Twemlow’un yanındaki meydan okuyan tavrı arasında gidip geldi. “Mahkeme neyi adil bulmuyor?”

“Sizin devam etmenize izin vermeyi,” diye cevap verdi Bay Boffin. Size olabildiğince yumuşak davranmaya çalışacağız, icap ettiğinden daha katı olmayacağız, der gibilerinden teskin edercesine başını salladı. “Dürüst değil, adil değil. Bizim hanım rahatsızsa bunun mutlaka iyi bir sebebi vardır. Onun rahatsız olduğunu görüyorum ve bunun sebebinin sizin konuşmanız olduğu da belli. Kahvaltınız bitti mi hanfendi?”

Bayan Lammle meydan okuyan tavrında karar kılarak tabağını itti, kocasına baktı ve bir kahkaha attı; ama bu sefer neşyle değil.

“Kahvaltınız bitti mi beyefendi?” diye sordu Bay Boffin.

“Teşekkür ederim,” diye cevap verdi Alfred, bütün dişlerini göstererek. “Bayan Boffin lütfederse bir bardak daha çay alabilirim.”

Çok daha etkili olmasını beklediği halde umduğunu bulamadığı göğsüne döktü çayın birazını, ama burnundaki beyaz çukurlar neredeyse çay kaşığı büyüklüğünü alsa da, büyük bir afra tafrayla içti. “Ne kadar teşekkür etsem az,” dedi sonra. “Kahvaltım bitti.”

“Şimdi,” dedi Bay Boffin sakın bir sesle, cebinden cüzdanını çıkarmıştı, “tahsildar hanginiz?”

“Sophronia, canım,” dedi kocası arkasına yaslanıp sağ elini ona doğru sallayarak, bu arada sol elinin başparmağını yeleğinin kol oyduğuna takmıştı: “bu iş sana düşer.”

“Kocanızın almasını tercih ederdim, hanfendi, çünkü – neyse, sebebinin bir önemi yok. Bu işi onunla yapmayı tercih ederdim. Yine de söylemem gereken şeyi mümkün olduğunca sizi kırmadan söylemeye çalışacağım; hatta hiç kırmamak mümkün olsa daha memnun olurum. Bana bir hizmette, büyük bir hizmette bulundunuz, bizim hanım da bunun ne olduğunu biliyor, bu zarfın içine yüz pound koydum. Bu hizmetin yüz poundu hak ettiğini düşünüyorum ve bunu size vermekten mutluyum. Rica etsem bu parayı ve teşekkürlerimi kabul eder misiniz?”

Bayan Lammle kibirli bir tavırla ve ona bakmadan sol elini uzattı, Bay Boffin de küçük paketi eline bıraktı. Karısı parayı göğsüne soktuğunda Bay Lammle adeta ferahlayıp daha rahat nefes almaya başladı, sanki Bay Boffin’den emniyetle Sophronia’cığına geçene kadar paranın kendisine ait olduğuna inanamamıştı.

“Zaman içinde Rokesmith’in yerini almak gibi bir fikriniz olması mümkün müdür?” diye sordu Bay Boffin, Alfred’e dönerek.

“Mümkün değildir diyemeyeceğim,” diye kabul etti Alfred ısltılar saçan bir gülüş ve bol miktarda burunla.

“Belki siz de hanımefendi,” diye devam etti Bay Boffin, Sophronia’ya dönerek, “büyük bir incelik göstererek bizim hanımı peylemiş, kendisine sürekli nezaret etme şerefi bahsetmek üzerine düşünmeye başlamışsınızdır. Onun için bir

Bayan Bella Wilfer, hatta daha fazlası olabilir miyim diye kendinize soruyor muydunuz?”

“Doğrusu,” dedi Bayan Lammle, küçümseyen bakışlar ve yüksek sesle, “karınızla herhangi bir ilişkim olsaydı, banyım, emin olun sizin deyiminizle Bayan Bella Wilfer’dan çok daha fazlası olurdu onun için.”

“Sizin deyiminiz nedir, hanfendi?” diye sordu Bay Boffin.

Bayan Lammle cevap vermekten imtina ederek, meydan okuyan bir tavırla ayağını yere vurarak oturmakla yetindi.

“Bu söylediğim şey de mümkündür herhalde. Değil mi beyefendi?” diye sordu Bay Boffin, Alfred’e dönerek.

“Mümkün değildir diyemeyeceğim,” diye gülümseyerek kabul etti Alfred yine.

“Şimdi,” dedi Bay Boffin yumuşak bir sesle, “bu iş olmaz. Hatırladığımızda hoşlanmayacağımız bir kelime sarf etmek istemiyorum; ama bu iş olmaz.”

“Sophronia, canım,” diye tekrar etti kocası şakacı bir tavırla, “duydun mu? Bu iş olmaz.”

“Hayır,” dedi Bay Boffin, sesini yükseltmeden, “gerçekten olmaz. Kusura bakmayın. Siz kendi yolunuza, biz de kendi yolumuza gidersek, bu vaka herkesi mutlu edecek şekilde neticelenmiş olur.”

Bayan Lammle bu ‘herkes’in arasına girmediğini gösteren mutsuz bir bakışla ona baksa da bir şey söylemedi.

“En iyisi bu vakaya,” dedi Bay Boffin, “bir iş meselesi olarak bakmak, bir iş meselesi olarak da sonuna gelmiştir. Bana büyük bir hizmette bulundunuz, çok büyük bir hizmet, ben de bunun karşılığını verdim. Ücret konusunda bir itiraz var mı?”

Bay ve Bayan Lammle masanın üzerinden birbirlerine baktılar ama ikisi de itiraz belirtmedi. Bay Lammle omuzlarını silktiler, Bayan Lammle kaskatı oturmaya devam etti.

“Çok güzel,” dedi Bay Boffin. “Bu koşullar altında seçilebilecek en dürüst ve açık kestirme yolu (hanımla birlikte) seçmemizi takdir edersiniz umarım. Büyük bir özenle konuştuk bunu (hanımla birlikte) ve sizi yanlış bir yola sevk etmenin ya da kendiliğinizden bu yolda yürümenize izin vermenin doğru olmayacağına karar verdik. Ben de size açık açık,” –Bay Boffin farklı bir ifade aradı ama aklına daha önce kullandığı söz kadar etkili başka bir söz gelmediği için sır verir gibi bir sesle tekrar etti– “bu işin olmayacağını, söyledim. Elimden gelse daha hoş bir şekilde ifade etmek istedim ama umarım çok da nahos ifade etmemişimdir; öyle olmuşsa bile niyetim bu değildi. Yani,” dedi Bay Boffin nutkunu bağlayarak, “size kendi yolunuzda başarılar diliyoruz ve artık o yola gideceğiniz tespitiyle de kapatıyoruz.”

Bay Lammle masadan küstah bir kahkahayla kalktı, Bayan Lammle da küçümseyen bir gülüşle. Tam o anda merdivenlerde hızlı ayak sesleri duyuldu ve Georgiana Podsnap takdim edilmeden, gözyaşları içinde içeri daldı.

“Sevgili Sophronia’cığım” diye bağırdı Georgiana, kollarını sallaya sallaya ona sarılmaya koşarak, “Alfred’le ikinizin iflas etmenize çok üzuldüm! Bana yaptığınız onca iyilikten sonra evinize haciz gelmesi beni çok üzdü, zavallı Sophronia’cığım! Bay ve Bayan Boffin lütfen böyle damdan düşer gibi geldiğim için beni bağışlayın ama babam görüşmemi yasaklamadan önce Sophronia’yı çok severdim, başlarına gelen talihsizliği annemden duyduğumdan beri de çok üzülyorum! Bütün gece gözüme uyku girmede, ilk ve tek arkadaşım

Sophronia için sabahlara kadar nasıl ağladım bilmiyorsunuz, bilemezsiniz, düşünemezsiniz!”

Sersem kızcağızın sarılışları Bayan Lammle’ın tavrını değiştirmiş, beti benzi solmuştu; önce Bayan Boffin’e sonra da Bay Boffin’e rica edercesine baktı. İkisi de, kalpleriyle algıları arasında daha dolaylı bir yol olan, çok daha eğitilmiş insanlarda rastlanmayacak bir hassasiyetle durumu derhal anladılar.

“Bir dakika bile kalamayacağım,” dedi zavallı Georgiana. “Bu sabah erkenden annemle alışverişe çıktım, sonra Piccadilly’de başımın ağrıdığını, dışarıda faytonda bekleyeceğimi söyledim ve Sackville Sokağı’na koştum. Bana Sophronia’nın burada olduğunu söylediler, sonra annem Portland Place’te, taşradan gelmiş türbanlı, taş gibi suratlı, korkunç bir ihtiyar kadını görmeye gitti, ben onunla gitmeyeceğimi Boffinler’e gidip kart bırakacağımı söyledim, isminizi kullandığım için kusura bakmayın, ama ne yapayım! Kafam karıştı, fayton kapıda, babam öğrenirse ne der?”

“Çekinme, canım,” dedi Bayan Boffin. “Bizi ziyarete geldin.”

“Hayır, gelmedim!” diye bağırdı Georgiana. “Biliyorum hiç kibar değil ama eski dostum, zavallı Sophronia’cığımı görmeye geldim. Ah! Senden ayrılmak bilsen beni ne kötü yaptı Sophronia, hele böyle müşkül bir duruma düştüğünü öğrendikten sonra daha da kötü oldum!”

Saf, yufka yürekli kız boynuna kollarını doladığında, cesus kadının gözlerinde hakiki gözyaşları vardı.

“Ama iş için geldim,” dedi Georgiana, hıçkırıklar arasında yüzünü kurulayarak. Sonra küçük çantasını karıştırmaya başladı. “İşimi yapmadan gidersem boşa gelmiş olurum!

Sackville Sokağı'nı öğrense babam ne der, o korkunç türbanlının kapısı önünde onu bekletsem annem ne der. Bizimkiler kadar adamı sarsan at var mıdır? Ben kafamı toplamaya her zamankinden fazla ihtiyaç duyarken kafamı dağıttıkça dağıttılar; burada hiç işleri olmadığı halde Bay Boffin'in sokağına geldiler. Ah! Nerdeydi? Aman! Bulamıyorum!" Bütün bunları söylerken sürekli hıçkırarak küçük çantasının içinde aranıyordu.

"Ne arıyorsun, canım?" diye sordu Bay Boffin ona yaklaşarak.

"Of! Zaten çok az," dedi Georgiana, "annem bana bebekmişim gibi davranıyor çünkü (keşke bebek olsam!) ama şimdiye kadar hiç harcamadım ve on beş pound biriktirdim, Sophronia, üç tane beş pound hiç yoktan iyidir umarım, ama çok az, çok az! Sonunda buldum – aman Allahım! Öteki nerde! Hah, o da buradaymış!"

Bunları söyleyen ve hıçkırarak çantasını karıştırmaya devam eden Georgiana bir gerdanlık çıkardı.

"Annem parayla mücevher bir arada olmaz der," diye devam etti Georgiana, "bu yüzden de bundan başka bir şeyim yok ama herhalde Hawkinson Teyzem onun gibi düşünmüyordur, çünkü bana bunu bıraktı, gerçi gömse daha iyiydi çünkü sürekli pamuklara sarılıp saklanıyor. İşte onu da getirdim, nihayet bir işe yarayacak, bunu satıp kendine bir şeyler alabilirsin, sevgili Sophronia."

"İstersen bana ver," dedi Bay Boffin nazik bir hareketle gerdanlığı elinden alarak. "Ben onun uygun şekilde kullanılmasını temin ederim."

"Ah! Sophronia'nın bu kadar iyi dostu musunuz, Bay Boffin?" diye bağırdı Georgiana. "Ne kadar iyisiniz! Ne kadar

düşüncelisiniz! Bir şey daha vardı ama aklımdan uçtu gitti! Yok yok, hatırladım şimdi. Reşit olduğumda büyükanne- min mülkü bana kalacak, Bay Boffin, sadece benim olacak, annemle babamın denetiminde olmayacak. Bunun birazını Sophronia ve Alfred'e vermek istiyorum. Belki bir yerlerde bir şeyler imzalarım, onlara önden biraz para verirler. Durumlarını düzeltmelerini sağlayacak bir meblağ vermek istiyorum onlara. Sevgili Sophronia'cığımın bu kadar iyi dostu olduğunuza göre bu teklifi reddetmezsiniz değil mi?"

"Hayır," dedi Bay Boffin, "bununla ilgilenirim."

"Ah, teşekkür ederim, teşekkürler!" diye bağırdı Georgiana. "Hizmetçimin yarım altını olsa, köşedeki pastaneye kadar bir koşu gidip bir Şeyler imzalayabilirdim ya da birisi yanımda gelip bana kefil olsa, yanında da kalem, mürekkep ve kurutma kağıdı getirse Meydan'da bir şeyler imzalayabilirdim. Ah, ne fena! Artık gitmek zorundayım yoksa babam da annem de anlayacak! Canım, canım Sophronia, hoş, hoş- çakal!"

Saf kızcağız tekrar Bayan Lammle'a büyük bir şefkatle sarıldı, sonra elini Bay Lammle'a uzattı.

"Hoşçakalın, sevgili Bay Lammle – yani Alfred. Bundan sonra müşkül duruma düştüğünüz için seni terk ettiğimi düşünmezsin değil mi Sophronia? Aah, ah! Deminden beri ağlayıp duruyorum, annem kesin sebebini soracak. Birisi beni aşağı indirsin, lütfen, lütfen!"

Bay Boffin onu aşağı indirdi ve arabayla uzaklaşana kadar arkasından baktı; küçük kıpkırmızı gözleri, zayıf çenesi, hardal rengi faytonun arka penceresinden dışarı bakarken, bir kabahat işleyip de gündüz vakti yatağa girme cezasına çarptırılmış, pişmanlık ve üzüntüyle yorganın altından ba-

kan küçük bir çocuğu andırıyordu. Kahvaltı odasına geri döndüğünde Bayan Lammle'la Bay Lammle'ı yine masanın iki tarafında ayakta dururlarken buldu.

Bay Boffin parayla gerdanlığı göstererek, "Bunların en kısa zamanda iade edilmesini sağlayacağım," dedi.

Bayan Lammle sehpadan şemsiyesini almış, ucuyla Twemlow'un duvar kağıdına çizdiği şekiller gibi kendinden desenli döşemelik kumaş üzerine şekiller çiziyordu.

"Umarım onu aydınlatmazsınız, Bay Boffin?" dedi, gözlerini değilse de başını ona çevirerek.

"Hayır," dedi Bay Boffin.

"Yani dostunun kıymeti konusunda," diye açıkladı Bayan Lammle, ölçülü bir sesle 'dost' kelimesini vurgulayarak.

"Hayır," dedi Bay Boffin. "Evinde, onun özenli bir korumaya ihtiyaç duyduğunu çıtlatmaya çalışabilirim ama ailesine başka bir şey söylemem, hele genç hanıma hiç."

"Bay ve Bayan Boffin," dedi Bayan Lammle, çok büyük bir gayret sarfedyormuş gibi şekiller çizmeye devam ederek, "bu koşullar altında, sizin bana davrandığınız kadar düşünceli ve özenli davranacak fazla insan yoktur sanırım. Teşekkür etsem kabulünüz müdür?"

"Teşekkürler daima kabulümüzdür," dedi Bayan Boffin, her zamanki yumuşaklığıyla.

"Öyleyse ikinize de teşekkür ederim."

"Sophronia," diye sordu kocası alayla, "yoksa duygusallaştın mı?"

"Öyle demeyin beyefendi," diye araya girdi Bay Boffin, "başka birisi hakkında iyi şeyler düşünmek çok güzeldir, başka birinin bizim hakkımızda iyi şeyler düşünmesi de çok güzeldir. Bayan Lammle bundan bir şey kaybetmez."

“Lütfettiniz. Ama ben Bayan Lammle’a sormuştum.”

Yüzü sıkıntılı ve kapalı, masa örtüsüne şekiller çizerek sessizce durmaya devam etti Bayan Lammle.

“Çünkü,” dedi Alfred, “mücevherlere ve paraya el koymanız konusunda ben de biraz duygusallaşma eğilimindeyim, Bay Boffin. Küçük Georgiana’nızın dediği gibi, üç beş pound hiç yoktan iyidir ve bir gerdanlık satarsanız getireceği parayla birtakım şeyler alabilirsiniz.”

“Satarsanız,” dedi Bay Boffin, gerdanlığı cebine koyarak.

Alfred hem gerdanlığı, hem de Bay Boffin’in cebinde kaybolana kadar paraları tamalıkar bakışlarla takip etti. Sonra karısına yarı hüsranlı yarı alaycı bir bakış fırlattı. O hâlâ şekil çizmeye devam ediyordu; ama bunu yapmaktayken kendi kendiyile mücadele ettiği belliydi, şemsiyenin ucunu son birkaç deseni çizerken iyice bastırmıştı masa örtüsüne, nihayet gözünden birkaç damla yaş süzüldü.

“Allahın cezası kadın,” diye bağırdı Lammle, “neymiş efendim duygusalmış.”

Kocasının öfkeli bakışlarından kaçarak pencereye doğru yürüdü, bir an dışarı baktı sonra buz gibi döndü.

“Duygusallıktan yana daha önce hiçbir şikayetin olmamıştı, Alfred, bundan sonra da olmayacak. Dikkat ettiğine değmez. Burada kazandığımız parayla yurtdışına gidiyoruz değil mi?”

“Senin de gayet iyi bildiğin gibi gidiyoruz, gitmek zorundayız.”

“Yanıma duygularımı da alırım diye korkma. Alsam bile fazla uzun muhafaza etmem mümkün olmazdı. Hepsini geride bırakacağım. Geride bıraktım bile. Hazır mısın Alfred?”

“Deminden beri seni değilse ben neyi bekliyorum, Sophronia?”

“Gidelim öyleyse. Vakur çıkışını geciktirdiysem kusura bakma.”

Bayan Lammle dışarı çıktı, kocası da onu takip etti. Bay ve Bayan Boffin meraktan pencereye gidip, uzun sokakta uzaklaşan çiftin arkasından baktılar. Kolkola girmiş, çalım satarak yürüyorlardı ama birbirlerine tek kelime bile etmiyorlardı. Dış görünüşlerine bakarak, gizli kelepçelerle birbirine bağlı iki düzenbazın mahcubiyetinden bahsetmek iddialı olurdu; ama birbirlerinden, kendilerinden, bütün dünyadan bezmiş olduklarını söylemek pek iddialı olmazdı. Köşeyi döndüklerinde, bu dünyadan da çıkmış kadar oldular, zira Bay ve Bayan Boffin, Lammlelar'ı bir daha hiç görmeyecekti.

III

Altın Çöpçü Tekrar Batıyor

O günün akşamı Köşk'teki okuma gecelerinden biri olduğu için Bay Boffin, saat beşte yenen akşam yemeğinden sonra Bayan Boffin'i öptü ve kocaman bastonunu iki koluyla sar-malayarak yola koyuldu. Eski günlerdeki gibi baston kula-ğına bir şeyler söylüyordu sanki. Yüzünde öyle dikkatli bir ifade vardı ki, kalın sopanın ona verdiği sırları dikkatle takip etmesi gerekiyormuş gibi görünüyordu. Bay Boffin'in yüzü, karmaşık bir konuşmayı dinleyen düşünceli birinin yüzüydü ve yürürken arada sırada yol arkadaşına "Deme!" gibilerin-den bir bakış fırlatıyordu.

Bay Boffin'le bastonu, aynı saatlerde Clerkenwell'den Köşk'e giden biriyle karşılaşmaları muhtemel olan kavşağa varana kadar tek başlarına ilerlediler. Orada durdular ve Bay Boffin saatine baktı.

"Venüs'le randevumuza daha beş dakika var," dedi. "Bi-raz erken gelmişim."

Ama Venüs çok dakik bir adamdı ve daha Bay Boffin saatini cebine yerleştirmeden karşıdan geldiği görüldü. Bay Boffin'in çoktan buluşma noktasına gelmiş olduğunu gö-rünce adımlarını hızlandırdı ve çabucak yanına geldi.

“Teşekkür ederim, Venüs,” dedi Bay Boffin. “Teşekkür, teşekkür, teşekkür!”

Anatomiste neden teşekkür ettiği pek belî değildi ama sonra bir açıklama getirdi.

“Çok güzel, Venüs. Benimle görüştüğün için ve Wegg’e karşı bir müddet daha bu işin içindeymiş gibi davranmayı kabul ettiğün için bir desteğim var. Çok güzel, Venüs. Teşekkür ederim, Venüs. Teşekkür, teşekkür, teşekkür!”

Bay Venüs kendisine uzanan eli tevazuyla sıktı ve Köşk istikametinde yürümeye başladılar.

“Sence Wegg bu gece gırtlığımı çöker mi, Venüs?” diye sordu Bay Boffin dalgın dalgın.

“Bence çöker, efendim.”

“Böyle düşünmenin özel bir sebebi var mı, Venüs?”

“Var, efendim,” dedi Venüs, “bana tekrar uğradı, sermayemiz dediği şeyi yoklamak ve bir dahaki gelişinizde harekete geçmekten kendisini kimsenin alıkoyamayacağı söylemek için. Bu gece de,” diye ekledi hassas bir tavırla, “bir dahaki gelişiniz oluyor.”

“Bu yüzden de şu burun sürme işine başlayacağını düşünüyorsun, öyle mi Venüs?” dedi Bay Boffin.

“Aynen, efendim.”

Bay Boffin, burnu şimdiden sürttürölüyormuş ve üzerinden kıvılcımlar fışkırmış gibi eliyle sıkı sıkı tuttu. “Çok fena bir adam bu; berbat bir adam. Bu işi nasıl atlatacağım bilemiyorum. İyi ve vefalı bir adam olarak yanımda dur Venüs. Elinden geldiğince bana destek olursun değil mi Venüs?”

Bay Venüs destek olacağı konusunda onu temin etti; Bay Boffin Köşk’ün kapısına gelene kadar endişeli ve moralsiz

bir halde sessizce yürüdü. Wegg'in tahta bacağıının sesi kapının arkasından duyuldu, sonra kapı menteşeleri üzerinde dönerek açıldı ve eli kilidin üzerinde duran Wegg göründü.

"Bay Boffin, siz misiniz efendim?" dedi. "Arayı soğuttunuz!"

"Evet. Başka işlerim vardı, Wegg."

"Öyle mi efendim?" dedi okur yazar adam, tehditkar bir gülüşle. "Ben de sizi bekliyordum, efendim, özel bir iş için."

"Deme Wegg?"

"Dedim bile. Bu gece gelmeseydiniz, yarın ben gelecektim. Evet! En iyisi anlatayım!"

"Bir yaramazlık yoktur umarım Wegg?"

"Hayır, Bay Boffin," cevabı geldi ironik bir havayla. "Bir yaramazlık yok! Boffinler'in Köşkünde ne yaramazlık olabilir ki? İçeri buyrun, efendim.

Eğer gelersen senin için gölgelediğim Köşke
Üzeri çiğlerle bezeli güller olmayacak yatağın;
Gelecek misin Köşke, gelecek, gelecek misin?
Yoksa gelmeyecek, gelmeyecek misin Köşke?"

Bu müzikli alıntıyla patronunu avluya alıp bahçe kapısını üzerine kilitleyen Wegg'in gözlerinde uğursuz bir düşmanlık ve hınç ışıltısı parlamaktaydı. Bay Boffin'in üzerinde kuyruğunu kıstırmış, uysal bir hava vardı. Avluda arkasından yürürlerken Wegg, Venüs'e fısıldadı: "Talih kuşunun tüneğine baksana, şimdiden yelkenleri suya indirmiş." Venüs de Wegg'e fısıldadı: "Çünkü ona anlattım. Senin için yolu açtım."

Her zamanki odaya giren Bay Boffin, genelde kendisine ayrılan koltuğun üzerine bastonunu bırakıp ellerini cepleri-

ne soktu ve omuzlarını kaldırıp şapkasını arkaya kaykılarak, umutsuzca Wegg'e baktı. "Dostum ve ortağım Bay Venüs, üzerinizdeki gücümüzden haberdar olduğunuzu söyledi," dedi o muktedir adam, "şapkanızı çıkarın da konuya girelim."

Bay Boffin şapkayı kafasının bir hareketiyle silkip attı ve yere yuvarlanan şapkaya hiç aldırmadan aynı acıklı ifadeyle aynı pozisyonda durmaya devam etti.

"Önce, kısa kesmek için sana Boffin diyeceğim," dedi Wegg. "Beğensen de beğenmesen de."

"Fark etmez, Wegg," dedi Bay Boffin.

"Senin adına sevindim, Boffin. Ee, okuma istiyor musun bu gece de!"

"Bu gece pek hevesim yok, Wegg."

"Çünkü isteseydin bile," diye devam etti Bay Wegg, bu beklenmedik cevap yüzünden edeceği lafın etkisi zayıflasa da, "okumayacaktım. Sana bu kadar kölelik ettiğim yeter. Artık çöpçülerin ayakları altında çiğnenmeyeceğim. Maaş hariç her şeyi reddediyorum."

"Madem öyle istiyorsun, Wegg," dedi Bay Boffin, kollarını kavuşturarak, "öyle olsun."

"Öyle olacak tabii," diye diklendi Wegg. "İkinci olarak (işe geçmeden önce durumu netleştirmek için), bu avluya suratsız, sinsî, sümüklü bir uşağını yerleştirdin."

"Buraya gönderdiğimde nezle değildi," dedi Bay Boffin.

"Boffin!" diye sesini yükseltti Wegg. "Bana şaka yapmaya kalkma!"

Burada Bay Venüs araya girerek, Bay Boffin'in onun tanımını düz anlamıyla almış olabileceğini söyledi; kendisi de Bay Wegg'in tanımının mecazi olduğunu anlatmaya kadar, söz

konusu kişinin sosyal ilişkilerin tadını kaçırarak, burnuyla ilgili ciddi bir illet kapmış olduğunu zannettiğini belirtti.

“Neyse ne,” dedi Wegg, “buraya yerleştirildi, şu anda da burada. Onu burada istemiyorum. Bu yüzden de başka bir şey söylemeden önce, Boffin’den onu çağırmasını ve buradan sepetlemesini istiyorum.”

Hiçbir şeyden haberi olmayan Zifos, o sırada pencerenin görüş alanında, kemik çıkıntılarını havalandırmaktaydı. Bay Boffin dışarıya belli etmediği bir tereddüdün ardından pencereyi açıp onu içeri çağırdı.

“Boffin’den,” dedi Wegg, bir şahitten cevap bekleyen savcı edasında, elini kalçasına dayayıp başını yana çevirerek, “uşağına burada benim Efendi olduğumu söylemesini istiyorum!”

Çıkıntıları parlayan Zifos içeri girdiğinde Bay Boffin, mütevazı bir uysallıkla ona: “Zifos, sevgili evladım, buranın efendisi Bay Wegg. Seni burada istemiyor, gitmen gerekiyor.”

“Ebediyen!” diye şiddetle bastırdı Bay Wegg.

“Ebediyen,” dedi Bay Boffin.

Zifos, gözleri, çıkıntılar ve ağzı ardına kadar açık baka kaldı; ama hiç zaman kaybetmeyen Silas Wegg tarafından bahçe kapısına kadar götürülüp dışarı itildi ve kapı da arkasından kilitlendi.

“Artık atmosfer,” dedi Wegg, harcadığı gayretten rengi kızarmış vaziyette, tahta bacağını taklatarak odaya girdiğinde, “nefes almak için daha uygun. Bay Venüs, buyrun oturun. Boffin sen de oturabilirsin.”

Bay Boffin, elleri yine gamlı gamlı ceplerinde, koltuğun köşesine ilişti, dertop oldu ve kudretli Silas’a, uzlaşmacı bakışlarla bakmaya başladı.

“Bu beyefendi,” dedi Silas Wegg, Venüs’ü işaret ederek,

“bu beyefendi Boffin, sana karşı daha yufka yürekli. Ama o benim gibi Roma zulmü çekmedi, cimri karakterlere duyduğun büyük açlık altında inim inim inlemedi.”

“Sevgili Wegg, ben hiç...” diye lafa başlamıştı ki Silas onu susturdu.

“Dilini tut, Boffin! Soru sorulduğunda cevap ver. Yapacak çok şeyin var. Hakkın olmayan bir mirasa konduğunun farkındasın artık, değil mi?”

“Venüs öyle söyledi,” dedi Bay Boffin, bir destek bulurum umuduyla ona bakarak.

“Ben de öyle söylüyorum,” dedi Silas. “İşte şapkam, Boffin, bu da bastonum. Beni ciddiye almazsan, şapkamı takarım, bastonumu alırım, seninle pazarlık etmek yerine mirasın gerçek sahibine giderim. Buna ne diyorsun?”

“Diyorum ki,” dedi Bay Boffin, elleri dizlerinin üzerinde telaşla eğilip yalvararak, “seni ciddiye alıyorum, Wegg. Venüs’e de söyledim.”

“Evet, söylediniz,” dedi Venüs.

“Dostumuza karşı çok yufka yüreklisin,” diye sitem etti Silas, odun kafasını hoşnutsuzlukla sallayarak. “Madem öyle, hemen anlaşmak istediğini itiraf et gitsin, Boffin, ediyor musun? Cevap vermeden önce şu şapkayla şu bastona iyice bir bak hele.”

“Anlaşmak istiyorum, Wegg.”

“İstemek yetmez, Boffin. İstesen kaç yazar. Anlaşmaya can atıyor musun? Sana anlaşma lütfunda bulunulmasını rica ediyor musun?” Bay Wegg tekrar kolunu kalçasına koyup başını öteki tarafa çevirdi.

“Evet.”

“Evet ne?” dedi amansız Wegg. “Evet yetmez. Hepsini söyle, Boffin.”

“Yarabbim,” diye bağırdı talihsiz beyefendi. “Sinirlerim kalktı! Anlaşma lütfunda bulunulmasını rica ediyorum, tabii belge doğruysa.”

“Sen onu merak etme,” dedi Silas, kafasını ona uzatarak. “Gördüğünde anlayacaksın. Bay Venüs belgeyi gösterecek, bu arada ben de seni tutacağım. Demek anlaşma şartlarını öğrenmek istiyorsun. Meblağı mı yoksa içeriği mi? Cevap verecek misin Boffin?” Bir an durdu.

“Yarabbim!” diye bağırdı talihsiz beyefendi tekrar. “Öyle sinilerim bozuk ki kafa filan kalmadı. Beni çok acele ettiriyorsun. Rica ederim şartları söyle, Wegg.”

“İyi dinle, Boffin,” dedi Silas. “İyi dinle, çünkü bundan aşağı inmeyeceğim, pazarlık yok. Senin Tepeyi de (zaten sana kalan küçük tepeyi) bütün mülke katıp üçe böleceksin, biri sende kalacak diğer ikisini bize vereceksin.”

Bay Boffin’in yüzü uzarken Bay Venüs’ün ağzı büzüştü; bu kadar açgözlü bir talep beklemiyordu.

“Dur bir dakika, Boffin,” diye devam etti Wegg, “bir şey daha var. Bu paranın bir kısmını gaspetmiştin – kendine ayırmıştın. Olmaz. Kendine ev aldın. Onun parası da düşecek.”

“Mahvolurum, Wegg!” diye cılız bir sesle itiraz etti Bay Boffin.

“Dur bir dakika, Boffin; bir şey daha var. Bu Tepeler bitene kadar nezaret etme işini bana vereceksin. İçlerinden kıymetli bir şey çıkarsa onları ben alacağım. Tepelerin kaç para ettiğini kuruşu kuruşuna öğrenmemiz için bize kontratı göstereceksin, diğer mülklerin de tam bir listesini yapacaksın. Tepelerin son küreği de atıldığında, her şey paylaşılacak.”

“Korkunç, korkunç, korkunç! Düşkünler evinde öleceğim!” diye bağırdı Altın Çöpçü ellerini başına kaldırarak.

“Dur bir dakika, Boffin; bir şey daha var. Hakkın olmadığı halde bu avlunun içinde aranıyordun. Bu avlunun içinde aranırken görüldün. Şu anda da sana bakan iki çift göz, seni tepelerden bir şişe çıkarırken gördü.”

“O benimdi, Wegg,” diye itiraz etti Bay Boffin. “Oraya kendim koymuştum.”

“İçinde ne vardı, Boffin?” diye sordu Silas.

“Ne altın, ne gümüş, ne para, ne mücevher, para edecek bir şey yoktu, Wegg; inan bana!”

“Buradaki tozlu dostumuzun,” diyerek, bilmiş ve üstün bir havayla ortağına döndü Wegg, “böyle kaçamak bir cevap vereceğini tahmin ettiğim için, aklıma güzel bir fikir geldi. Tozlu dostumuza şişe için bin poundluk fatura çıkaracağız.”

Bay Boffin derinden inledi.

“Dur bir dakika, Boffin; bir şey daha var. Yanında çalışan sinsi bir herif var, Rokesmith. Biz bu işleri yaparken onun ortalarda dolaşması iyi olmaz. İşten çıkarılması lazım.”

“Rokesmith çoktan işten çıkarıldı,” dedi Bay Boffin boğuk bir sesle, ellerini yüzüne kapamış, koltuğun üzerinde sallanıyordu.

“Çıkarıldı öyle mi?” dedi Wegg şaşkınlıkla. “Hı! Öyleyse şu anda başka bir diyeceğim yok, Boffin.”

Talihsiz adamın ara sıra inleyerek ileri geri sallanmaya devam ettiğini gören Bay Venüs, onun bu duruma katlanabilmesi ve yeni konumuna alışması için biraz zamana ihtiyacı olduğunu söyledi. Ama Silas Wegg’in, ona zaman verilmesini duymaya bile tahammülü yoktu. “Ya evet ya da hayır, ortası yok!” diye tekrar etti inatla, yumruğunu Bay Boffin’e

sallayıp, tehditkar ve ürkütücü bir tavırla tahta bacağına yere vurarak.

Nihayet Bay Boffin'e on beş dakikalık bir dinlenme, avluda on beş dakikalık ferahlatıcı bir yürüyüş bahşedildi. Bay Wegg bu büyük lütufta bulunmayı tek bir şartla kabul etti; tek başına giderse tepelerin arasından neler kazıp çıkaracağını bilmediğinden ona eşlik edecekti. Zihinsel tahriş hissiyle bitkin adımlarla yürüyen Bay Boffin ve arkasından büyük enerji harcayarak topallaya topallaya gelen, zengin sırlarla dolu bir köşeyi ele verecek diye Boffin'in kirpiklerinin her hareketini takip eden Bay Wegg'den daha tuhaf bir manzara görülmemiştir tepelerin gölgeleri arasında. Çeyrek saat sona erdiğinde Bay Wegg'in sınırları iyice tepesine çıkmıştı, yarışta sona kalmış gibi topallaya topallaya içeri girdi.

"Çıkar yol göremiyorum!" diye bağırdı Bay Boffin, cep-leri çökmüş gibi ellerini ta dibe kadar sokarak kendini kederle koltuğa attı. "Çıkar yol göremediğim halde karşı koymanın ne manası var? Bu şartlara razı olmak zorundayım. Ama önce belgeyi görmek isterim."

Çaktığı çiviye iyice yerine sağlamlamak isteyen Wegg, Boffin'in belgeyi bir saat içinde göreceğini bildirdi. Sonra onu bu amaçla, ete kemiğe bürünmüş kendi Şeytani Dehasıymış gibi himayesine aldı, şapkasını başına geçirdi ve hem vücudunun hem de ruhunun sahibiymiş gibi koluna girerek sürüklemeye başladı. Bu haliyle Bay Venüs'ün koleksiyonundaki her şeyden daha korkunç ve gülünç görünüyordu. Söz konusu açık renk saçlı beyefendi ikisinin arkasından geliyor, manen olmasa da madden Bay Boffin'e arka çıkıyordu; bu arada olabildiğince hızlı yürüyen Bay Boffin, Silas Wegg'in

yoldan geçenlerle çarpışmasına sebep oluyordu, kör bir adamın dalgın köpeği gibi.

Bu şekilde Bay Venüs'ün müessesesine ulaştıklarında, oraya kadar olan yolu kat etme tarzlarının da etkisiyle hepsini hararet basmıştı. Özellikle Bay Wegg'in alı al moru mordu; birkaç dakika gıkını bile çıkaramadan, mendiliyle başını silerek nefes nefese öylece durdu.

Bu arada kendisi yokken, düello yapan kurbağalarını cümle alem görsün diye yaktığı mum ışığında bırakan Bay Venüs kepenkleri kapattı. Tam bir mahremiyet sağlanıp dükkân kapısı da kilitlenince, ter içindeki Silas'a:

"Artık belgeyi çıkarabiliriz değil mi Bay Wegg?" diye sordu.

"Bir dakika bekleyin, beyefendi," dedi söz konusu temkinli şahıs; "bir dakika. Rica etsem şu kutuyu –daha önce içinde karışık parçalar olduğunu söylemişsiniz ya– bana doğru uzatabilir misiniz?"

Bay Venüs kendinden isteneni yaptı.

"Çok iyi," dedi Silas etrafına bakınarak; "çok iyi. Üzerine koymak için bana şu sandalyeyi de uzatır mısınız?" Venüs ona sandalyeyi de uzattı.

"Şimdi, Boffin," dedi Wegg, "çıkıp bunun üzerine otur, tamam mı?"

Bay Boffin, portresi yapılacakmış gibi, elektrikli sandalyede idam edilecekmiş gibi, mason teşkilatına kabul edilecekmiş gibi ya da tek başına başka bir olumsuz durumla karşı karşıya kalmış gibi kendisine hazırlanmış tüneğe çıktı.

"Şimdi, Bay Venüs," dedi Silas paltosunu çıkararak, "ben buradaki dostumuza sıkı sıkı sarılıp onu sandalyeye mihla-

dıktan sonra istediği şeyi gösterebilirsin. Belgeyi açıp tek elinle onu, öteki elinle de mumu tutarsan gayet iyi olur.”

Bay Boffin bu tedbirlere itiraz etmeye yeltenecek gibiydi ama Wegg hiç vakit kaybetmeden sarılınca duruma razı oldu. Bunun üzerine Venüs belgeyi çıkardı ve Bay Boffin ağır ağır heceleyerek okumaya başladı: öyle ağırdı ki, onu bir güreşçi gibi kafakola almış olan Wegg, harcadığı gayretten iyice bitap düştü. “Emniyetle yerine kaldırdığında haber ver, Bay Venüs,” dedi zorlukla, “zira böyle tutmak pek müşkül.”

Sonunda belge yerine kondu ve duruşu, amuda kalkmayı başaramadığı halde sürekli denemeye devam eden çok azimli bir adamın rahatsız duruşunu andıran Wegg kendini toparlamak için oturdu. Bay Boffin’se bırakıldığı halde hiç inmeye hamle etmeden, gamlı gamlı yukarıda kaldı.

“Eee Boffin!” dedi Wegg konuşacak kuvveti bulur bulmaz. “Gördün işte.”

“Evet, Wegg,” dedi Bay Boffin cılız bir sesle. “Gördüm.”

“Şüpheli var mı Boffin?”

“Hayır, Wegg. Hayır, Wegg. Yok,” dedi kederli bir sesle ağır ağır.

“Madem öyle,” dedi Wegg, “koşulları yerine getirmeye bak. Bay Venüs, bu hayırlı hadise şerefine, çaydan biraz daha sert bir içeceğin varsa, dostun olarak senden rica edeceğim.”

Ev sahibi vazifeleri kendisine hatırlatılan Bay Venüs biraz rom çıkardı.

“Suyla karıştıracak mısın, Bay Wegg?” diye sordu ev sahibi.

“Yok karıştırmayayım. Bu hayırlı hadise şerefine ilkin sek alayım.”

Rom istemeyen Bay Boffin, halen kaidesi üzerinde, hitap edilmeye uygun konumdaydı. Onu küstah bir tavırla ağır ağır süzen Wegg, içkiyle kendini tazelerken seslendi.

“Boffin!”

“Efendim, Wegg,” dedi, içini çekerek kapıldığı dalgınlıktan sıyrıldı.

“Bir şeyden bahsetmeyi unuttum çünkü bu durum icabı ortaya çıkan bir ayrıntı. Birinin seni takip etmesi lazım. Sürekli nezaret altında bulundurulman lazım.”

“Anlamadım,” dedi Bay Boffin.

“Öyle mi?” dedi Wegg alayla. “Kafan çalışmıyor mu Boffin? Tepeler bitip de iş tamamlanana kadar bütün mülkün hesabı senden sorulacak O hesabı bana vereceksin. Bay Venüs sana karşı fazla yufka yürekli olduğundan o işi ben yapacağım.”

“Düşünüyorum da,” dedi Bay Boffin sıkıntılı bir sesle, “bunu bizim hanıma söylememek en iyisi.”

“Paylaşım meselesini mi?” diye sordu Wegg, üçüncü bardağını alırken – arada ikinciye yuvarlamıştı bile.

“Evet. Eğer o önce ölürse, hayatı boyunca servetin ben-de olduğunu ve onu sakladığımı düşünebilir böylece.”

“Bana öyle geliyor ki, Boffin,” dedi Wegg başını ferasetle sallayıp ona kazık gibi göz kırparak, “sahip olduğundan çok daha fazla parası var zannedilen bir cimri hikâyesi olacak bu seninki. Gerçi bana göre hava hoş.”

“Anlamıyor musun Wegg?” dedi Bay Boffin canı yürekten, “Anlamıyor musun? Bizim hanım mala mülke çok alışı. Onun için çok kötü bir sürpriz olur.”

“Hayır anlamıyorum,” diye diklendi Wegg. “Benim ne kadar param varsa senin de o kadar olacak. Hem sen kim oluyorsun?”

“Gerçi bizim hanımın çok düzgün ilkeleri vardır.”

“Senin hanım da kim oluyor,” dedi Wegg, “benden daha düzgün ilkeleri mi var?”

Bay Boffin konuşmanın bu noktasında aynı sabrı gösteremedi ama kendini tutarak olabildiğince uysal bir sesle: “Bunu bizim hanımdan saklamak lazım, Wegg,” dedi.

“Peki,” dedi Wegg burun kıvrarak, gerçi belki de inatlaşırsa tehlike doğacağını hissetmişti, “senin hanımdan sakla. Benim de anlatmaya niyetim yok. O bilmese de seni kontrol altında tutabilirim. Ben de adamlıkta senden aşağı değilim, eksikim yok fazlam var. Beni akşam yemeğine çağır. Evinin idaresini bana ver. Bana börek ikram ettiğiniz zamanlarda, senin için de hanımın için de bir eksikim yoktu. Sizden önce Bayan Elizabeth, Efendi George, Jane Teyze, Parker Amca yoktu sanki.”

“Sakin ol, Wegg,” diye lafını kesti Venüs.

“Yufkayım diyorsun yani,” dedi, içtiği içkilerden biraz dili dolanarak. “Artık onu göz hapsine alıyorum, bu kadar.

Saftan safa yayıldı emir

İngiltere bekliyor bu adamdan

Boffin’i vazifeye davet etmesini.

Boffin seni evine bırakayım.”

Bay Boffin uysallıkla aşağı indi ve Bay Venüs’le vedalaştıktan sonra kendini teslim etti. Bir kez daha Gözleyen ve Gözlenen sokaklarda birlikte ilerleyerek Bay Boffin’in kapısına vardılar.

Ama orada bile, Bay Boffin bekçisine iyi geceler deyip, anahtarıyla kapıyı açtıktan ve içeri girip usulca kapadıktan sonra bile, kadiri-mutlak Silas yeni edindiği gücü anahtar deliğinden teyit etmek istedi.

“Boffin!” diye seslendi anahtar deliğinden.

“Efendim, Wegg,” cevabı geldi aynı kanaldan.

“Dışarı çık. Göster kendini. Bir yol daha bakalım sanal”

Bay Boffin –dürüst basitliğinin yüksek makamından nasıl da düşmüş ah!– kapıyı açıp emirlere uydu.

“Gir içeri. Artık yatabilirsin,” dedi Wegg sırtarak.

Kapı daha yeni kapanmıştı ki tekrar anahtar deliğinden seslendi.

“Boffin!”

“Efendim, Wegg.”

Bu sefer Silas cevap vermedi ama içerde deliğe eğilmiş Bay Boffin’in burnunu sürtdüğünü düşünerek oyalandı; sonra sessizce gülererek topallaya topallaya evinin yolunu tuttu.

IV

Kız Kaçırma

Kerubi baba, bir tatil sabahı erkenden, olabildiğince az ses çıkararak haşmetli annenin yanından doğruldu. Babayla güzel kadının, biraz tuhaf bir randevusu vardı.

Ama babayla güzel kadın birlikte gitmiyorlardı. Bella saat dörtten önce kalkmıştı ama başında bonesi yoktu. Merdivenin son basamağında bekliyordu –hatta oraya oturmuştu– yegane maksadı babasını karşılamak ve bir an önce dışarı çıkarmaktı sanki.

“Kahvaltınız hazır, bayım,” diye fısıldadı Bella, onu kucaklayarak karşıladıktan sonra, “yiyip içip kaçacaksınız. Nasıl hissediyorsun baba?”

“Evden çıkana kadar kendini bir türlü rahat hissedemeyen acemi bir hırsız gibi, canım.”

Bella neşeli, sessiz bir kahkahayla babasının koluna girdi ve parmaklarının ucuna basarak mutfığa indiler; her basmakta durup parmağını pembe dudaklarına götürüyor, sonra da babasının dudaklarına koyuyordu, en sevdiği şımarık öpüş buydu.

“Sen nasıl hissediyorsun canım?” diye sordu RW, kahvaltıya oturduğunda.

“Falcının dediklerinin çıktığını hissediyorum, babacığım, ufak tefek sarışın adam tam da söylendiği gibi çıktı.”

“Ya! Sadece o mu?” diye sordu babası.

Bella, onun dudaklarını yine parmağıyla mühürledikten sonra yanına diz çöktü: “Söyleyin bakalım, bayım, bugün sizden beklenenleri yaparsanız karşılığında ne alacaksınız sizce? Belli bir durumda uslu durursanız size ne vaat etmiştim?”

“İnan bana hatırlamıyorum, kıymetlim. Yok ama hatırladım. Şu güzel buklelerden bir parça değil miydi?” dedi kızının saçını okşayarak

“Hem nasıl!” dedi Bella yalandan somurtarak “Hem nasıl! Sizin için kestiğim güzel parça için falcının (imkanı olsa) beş bin altın vereceğini biliyor muydunuz, bayım? Onun için kestiğim, küçük çelimsiz bir parçayı kaç kere öptüğünü hayal bile edemezsiniz. Boynundan hiç çıkartmadığını da biliyorum! Kalbinin yanında tutuyor!” dedi Bella başını sallayarak. “Ya! Kalbinin hemen yanında! Ama sen de çok uslu durdun, şimdiye kadar gördüğüm en uslu çocuksun, işte senin için yaptığım kolye baba, izin ver de kendi elceğizlerimle boynuna takayım.”

Babası başını eğdiğinde üzerine kapanıp biraz ağladı (gözlerini babasının yeleğine sildikten sonra, bunun beyaz bir yelek olduğunu görüp gülerek), “Şimdi, canım babacığım, ellerini uzat ve sözlerimi tekrarla – Küçük Bella’cığım.”

“Küçük Bella’cığım,” diye tekrarladı babası.

“Seni çok seviyorum.”

“Seni çok seviyorum, canım,” dedi babası.

“Size buyurulmayan hiçbir şeyi söylememelisiniz, bayım. Kilisede söylemeye cüret edemezsiniz, kilise dışında da söylemeyin.”

“Canımı geri alıyorum,” dedi babası. “Aferin benim sofu çocuğuma! Devam – Sen daima...”

“Sen daima,” diye tekrarladı babası. “Sinir bozucu...”

“Hayır, hiç de değil,” dedi babası.

“Sinir bozucu (sözümünden çıkmayın bayım), kaprisli, nankör, sorunlu bir canavar oldun; ama bundan böyle düzeleceğini umuyorum, seni bağışlıyor, hakkımı helal ediyorum!” Burada sıranın babasına geldiğini unutup boynuna sarıldı. “İhtiyar Bay Harmon’ı ilk gördüğümüzde, ben tepinip çığlıklar atarken ve korkunç küçük bonemle sana vururken bana söylediğin bir şeyi bu sabah ne kadar çok düşündüm bir bilsen! Doğduğumdan beri tepiniyor, çığlık atıyor ve korkunç küçük bonemle seni dövüyormuşum gibi hissetim, canının!”

“Saçmalama, kızım. Bonelerine gelince hepsi de çok güzeldi çünkü hangi yaşta olursan ol sana çok yakıştırlardı –ya da sen onlara yakıştırdın.”

“Seni bonemle döverken canını çok yaktım mı, babacığım?” diye sordu Bella (pişmanlığına rağmen) bu tabloya keyifle gülerek

“Hayır, yavrum. Bir sineği bile incitmezdi!”

“Evet ama seni hiç dövmemem gerekirdi, yani canını yakmak istemiyorsam,” dedi Bella. “Bacaklarını çimdikler miydin baba?”

“Pek fazla değil, canım; ama artık zamanı...”

“Evet!” diye bağırdı Bella. “Ben çene çalmaya devam edersem, diri diri ele geçeceksin. Uç, baba, uç!”

Parmak ucunda usulca mutfak merdiveninden yukarı çıktılar. Bella hafif eliyle sessizce kapının sürgülerini açtı ve son bir kere kucaklanan babası yola koyuldu. Biraz gittikten

sonra dönüp arkasına baktı. Bunun üzerine Bella havadan ona bir parmak mührü daha gönderdi ve bu hareketin ne manaya geldiğini anlatmak için küçük ayağını gösterdi. Bu işareti hemen değerlendiren babası, olabildiğince hızlı yoluna devam etti.

Bella bir saat kadar düşünceli düşünceli bahçede dolandı, sonra Eleavucasığmaz Lavvy'nin horul horul uyuduğu yatak odasına döndü, sükûnetle ama biraz düzenbaz bir havada, bir gün önce yaptığı boneyi taktı. "Ben yürüyüşe çıkıyorum Lavvy," dedi eğilip kardeşini öperek. Eleavucasığmaz, sırtını dönüp daha uyanma vakti gelmediğini söyleyerek tekrar bilincini kaybetti.

Sokakta yürüyen Bella'ya bakın, yaz güneşi altında yürüyen en güzel kız! Baba evinden en azından beş kilometre mesafede, Bella'yı bir su pompası yanında bekleyen babasına bakın! Greenwich'e giden ilk buharlıya binen Bella'yla babasına bakın!

Greenwich'te bir bekleyenleri mi var? Muhtemelen. En azından Bay John Rokesmith iki saattir iskelede beklemekte. Kömür tozuna bulanmış (ona altın tozuna bulanmış gibi görünen) buharlı, Londra'da kazanlarını ısıtmadan çok önce gelmiş. Muhtemelen. En azından Bay John Rokesmith onları güvertede seçtiğinde halinden gayet memnun görünmüştü. Muhtemelen. En azından Bella karaya ayak basar basmaz, en ufak bir şaşkınlık ifadesi göstermeden Bay Rokesmith'in koluna girmiş ve ikisi adeta yerden fıskıran uçucu bir mutluluk havası içinde yürümeye başlamış, peşlerinden de Suratsız ve Hırçın bir gazi denizciyi çekmişlerdi. Bu suratsız ve hırçın gazi denizcinin iki tahta bacağı vardı ve Bella gemiden inip, tekmil güvenle Rokesmith'in koluna

girmeden önce hayatta tütün bulmak dışında bir maksadı yoktu. Suratsız ve Hırçın engin bir çamura demir atmıştı ki Bella bir anda onu yüzdürdü ve limandan çıkarttı.

Kerubi babanın önderliğinde önce hangi yöne gidiyoruz? Kafasında buna benzer bir soru beliren Suratsız ve Hırçın, içinde uyanan ani ilgiyle boynunu uzatıp aradan geçen insanların üstünden, iki tahta bacağı üzerinde parmak ucunda durmaya çalışır gibi RW'yi süzdü. Bu işin 'öncesi sonrası' olmadığını anladı Somurtuk ve Hırçın; kerubi baba dosdoğru Greenwich Kilisesi'ne gidiyordu, oradaki heykel akrabalarını görmeye.

Çoğu olaydan sadece ağzındaki tütünü çiğnemeyi bırakacak kadar etkilenen Suratsız ve Hırçın'ın, kilise mimarisindeki kerubilerle, beyaz yelek giymiş kerubi arasındaki akrabaların izini sürdüğü belliydi. Pek de bu adam gibi kararsız ada iklimine uygun giyinmemiş bir kerubinin, aşıkları mihraba götürdüğü eski Sevgililer Günü kartlarından birinin hatırası, tahta ayak parmaklarını karıncalandırdı belki. Sebebi bilinmez, demiri çözüp ekibin arkasına takıldı.

Önden etrafa gülücükler saçan kerubi gidiyordu; arkasından Bella ve John Rokesmith; Suratsız ve Hırçın da tutkal gibi onlara yapışmıştı. Seneler önce zihninin kanatları, bedeninin bacaklarını aramaya gitmişti ama Bella buharlıyla onları geri getirmiş ve kanatlar tekrar açılmıştı.

Mutluluk rüzgârına yelken açmış ağır ağır ilerliyordu ama randevuya yetişmek için kestirmeye saptı ve pişpirikte sayı ardına sayı yapıyormuş gibi tak tak tak yürüdü. Kilise revağının gölgesi onları yuttuğunda, muzaffer Suratsız ve Hırçın da yutulmak üzere kendini teslim etti. Saatler ilerledikçe kerubi baba beklenmedik olaylardan öyle korkar hale gelmişti

ki, Suratsız ve Hırçın iki tahta bacağı üzerinde ikna edici bir biçimde dikiliyor olmasa, gazinin yerinde Prenseslerin vaftiz törenlerini basan kindar periler gibi, iblislerle dolu bir arabayla nikâh törenini basmaya gelmiş kendi haşmetli karısını görebilirdi. Gerçekten de ücra orgun yakınlarında bir yerlerde gizemli bir hışırtı ve sinsi bir hareket seçer gibi olduğunda bir an yüzü soldu ve Bella'ya fısıldadı: "Bu gelen annen olamaz değil mi canım?" Ama bu kıpırtı hemen kesildi ve bir daha tekrarlanmadı. Ancak tümüyle hakikate uygun bu nikâh dökümünün de göstereceği üzre daha sonra tekrarlanacaktı.

Kim aldı? Ben John ve ben Bella. Kim verdi? Ben RW. John ve Bella kutsal evlilik bağıyla bağlanmaya razı olduklarına göre Suratsız ve Hırçın, bu işi olmuş bilip, iki tahta bacağı bu tapınaktan çıkarabilirsin. Kutsal kitabın emrinde, o sırada S ve H tarafından temsil edilmekte olan halka bu minval üzre bir konuşma yapmıştı Rahip.

Kilise revağı Bella Wilfer'ı sonsuza kadar yuttuğundan geri vermek elinden gelmiyordu, ama onun yerine mutlu gün ışığına, Bayan John Rokesmith'i bıraktı. Işıklı basamaklarda sereserpe oturan Suratsız ve Hırçın, bir rüya görmüş olmanın narkotik bilinciyle güzel geline bakıyordu.

Bella cebinden küçük bir mektup çıkarıp yüksek sesle babasına ve John'a okudu:

Sevgili Anneciğim – umarım bana kızmazsın ama şu anda Bay John Rokesmith'le evlenme saadetine ermiş bulunuyorum. Onu bütün kalbimle sevmek dışında bana duyduğu sevgiye layık olmam mümkün değil. Evde bazı anlaşmazlıklara yol açabileceği ihtimali yüzünden önceden söylememeyi uygun gördüm. Lütfen babama da haber ver. Lavvy'ye sevgiler,

Daima seni sevecek olan kızın
Bella
Not: Rokesmith

John Rokesmith mektubun üzerine kraliçenin çehresini yapıştırdı –Haşmetmaap Majesteleri bu hayırlı sabahta göründüğü kadar lütufkâr görünmüş müdür hiç?–, sonra Bella postaneye daldı ve çıktığında neşeyle, “Artık emniyettesin babacığım, asla canlı yakalanmayacaksın!” dedi.

Babası vicdanının çalkantılı derinliklerinde emniyette olduğundan öyle şüpheliydi ki Greenwich Parkı’nın zararsız ağaçları arasında pusuya yatmış haşmetli kadınlar görür gibi oluyor, Kraliyet Astronomunun eşinin dostunun geceleri kırpışan yıldızları seyrettiği Rasathanenin penceresinden çok iyi tanıdığı mendili, görkemli yüzüne bağlamış birinin baktığını zannediyordu. Ama dakikalar geçmesiyle ve Bayan Wilfer’in ete kemiğe bürünmüş halde zuhur etmemesiyle biraz daha rahatlayarak Bay ve Bayan John Rokesmith’in Blackheath’teki kulübesinde onları bekleyen kahvaltıya gönül rahat, iştahı açık intikal etti.

Mütevazı, küçük bir kulübeydi ama aydınlık ve tertemizdi; kar gibi masa örtüsünün üzerinde de dünyanın en cazip kahvaltısı duruyordu. Onlara hizmet için bir de genç kız hazır bekliyordu. Yaz meltemi gibi kıpır kıpır, pembele-re ve kurdelelere bürünmüş, Bella değil de kendisi evlenmiş gibi kızarıp duran ama yine de “İstedik mi hepinizi mihraba getiririz, beyler,” dercesine böbürlenene ve coşkulu bir koşuşturmayla, kendi cinsinin zaferini bildiriyordu sanki John’a ve babaya. Bella’nın hizmetçisi olan bu genç kız ona bir tomar anahtar teslim etmişti, salamura, kuru erzak, reçel ve turşu hazinelerinin anahtarlarıydı bunlar. Kahvaltıdan sonra bun-

ların incelenmesiyle vakit geçirilmişti. Derken Bella, “Babam bütün bunların tadına bakmalı, John, yoksa kismetimiz kapanır,” dedi ve her türlü gıdayı, onlarla ne yapacağını tam da bilemeyen babasının ağzına tıktırtırmaya başladı. Sonra üçü birlikte parkta güzel bir araba gezintisine çıktılar, onun ardından çiçeğe durmuş ağaçlar arasında güzel bir yürüyüş yaptılar ve ayaklarını dümdüz ileri uzatmış, görünüşe göre kaderin cilvelerini düşünen Somurtuk ve Hırçın’la karşılaştılar! Bella sevinçli bir şaşkınlıkla: “Ah! Nasılsınız? Yeniden görüştük Ne tatlı bir denizcisiniz!” Somurtuk ve Hırçın buna sabahleyin nikahını gördüm Güzelim, diyerek cevap verdi ve haddini aşmak sayılmayacaksa, ona neşe ve rüzgârların, havaların en güzelini diledi; daha sonra onu kutlamayı teklif etti ve iki tahta bacağı üzerinde doğrularak, şapkası elinde selama durdu, mangal yürekli, eski bir savaşçının nezaketile.

Altın rengi çiçekler arasında hoş bir manzaraydı, bu ihtiyar Suratsız ve Hırçın’ı, ince beyaz saçları rüzgârda savru-
larak, kürek şapkasını Bella’ya sallarken görmek. Kendisini bir kez daha suya indirdiği için ona teşekkür ediyordu sanki. “Çok sevimli bir ihtiyar gazisin sen,” dedi Bella, “o kadar mutluyum ki seni de mutlu etmek isterdim.” Suratsız ve Hırçın, “Bir elini öpeyim bana yeter güzelim!” diye cevap verdi. Bu ricanın yerine getirilmesiyle genel bir memnuniyet havası oluştu; Suratsız ve Hırçın günün ilerleyen saatlerinde kendi kendine “ana prasyayı sağlamlamla” emri vermemişse

* Prasyalar gemilerde serenlerin açısını, dolayısıyla geminin yönünü belirlemeye yarar. Eskiden savaşlarda gemilerin ana prasyası nişan alınırdı. Zarar görmesi halinde gemi yön değiştiremezdi. Bu sebeple seyir esnasında, acilen prasyanın tamir edilmesi için ana prasyayı sağlamlama emri verilirdi. Bu işi genellikle en becerikli ve deneyimli denizciler yapar, sonunda ödül olarak da kendilerine rom verilirdi. Bu emir

bunun sebebi, Çocuklar İçin Umut Hareketinin, yeşilaycı takipçilerini kızdırmamak değildi.

Düğün yemeğinin başarısıysa hepsini taçlandırdı, zira gelinle damat başbaşa verip, güzel hanımın bir zaman önce babasıyla birlikte yemek yedikleri otelin aynı- odasını tutmuşlardı! Bella babasıyla John'un arasına oturdu ve ikisiyle de eşit ölçüde ilgilenmeye dikkat etti ama (yemekten önce bir ara garson çıktığında) babasına artık onun güzel hanımı olmadığını hatırlattı.

"Bunun gayet iyi farkındayım, canım," dedi kerubi, "senden seve seve vazgeçiyorum."

"Seve seve mi bayım? Şu anda içinizde bir ağırlık olması gerekirdi."

"Seni kaybedeceğimi düşünsem olurdu, canım."

"Ama kaybetmeyeceğini biliyorsun; değil mi canım babacığım? Seni benim kadar sevecek, sana benim kadar minnettar olacak -hem benden hem senden dolayı- yeni bir ak-raba daha edindiğinin farkındasın, değil mi babacığım? Sana bir şey diyeyim mi," Bella parmağını önce kendi dudaklarına sonra babasınıninkilere götürdü, sonra tekrar kendi dudaklarına ve kocasının dudaklarına, "artık üçlü bir ortaklığımız var, babacığım."

Yemeğin gelmesi Bella'nın kaybolma numaralarından birini kısa kesmesine neden oldu: Zira din adamlarından bile daha din adamı gibi görünen, siyah takım elbiseli, beyaz kravatlı, ciddi bir beyefendinin nezareti altında icra edilmişti, kendisi pek yüksek makamlara çıkmış hatta çan kulesine tırmanmış gibi görünüyordu. Panç ve şaraplar mevzuunda John Rokesmith'le özel olarak fikir teatisinde bulunan muhterem, günah çıkaran birini dinleyen Katolik rahipler gibi

zamanla içki içmek yerine kullanılır olmuştur. -fn

başını eğmişti. John'un kendi görüşleriyle bağdaşmayan bir öneride bulunması üzerine yüzü bulutlanıp, nedamet tavsiye eder gibi Sitemkâr bir hal aldı.

Ne yemek! Denizde yüzen her balığın yolu buraya düşmüştü, *Binbir Gece Masalları*'ndaki önce konuşup sonra tavadan dışarı atlayan rengarenk balıklar da vardı belki aralarında, ama (tam rahiplere has muğlak bir açıklamayla) una bulanıp pişirildiğinde hepsi aynı rengi aldığından ayırt edilemiyordu. Yemekler Saadetle –Gereenwich'te her zaman bulunmayan bir malzemeydi bu– terbiye edilmişti ve lezzetleri mükemmeldi, altın rengi içkiler altın çağında şişelenmiş ve pırıltılarını korumuştular.

İşin en güzel tarafı, Bella, John ve kerubinin, bir düğün kutlaması yaptıklarını hiçbir faninin anlamayacağı şekilde davranma konusunda bir anlaşma yapmış olmalarıydı. Ancak onlara nezaret eden mübarek şahıs, Greenwich Başpiskoposu, nikahı kendi kıymış gibi biliyordu. Haşmetmaaplarının davet edilmediği halde azametle mahremiyetlerine girmesi ve diğer garsonları dışarıda tutmak için sarf ettiği gösterişli gayret, neşelerine neşe kattı.

Garsonluğun dalavereleri üzerine henüz tedris görmemiş, ince yapılı, cılız bacaklı, masum, genç bir garson vardı. Romantik bir yapısı olduğu ve kıymetinden habersiz genç bir kadına deli gibi (hatta umutsuzca) aşık olduğu çok belliydi. Bütün masumiyetine rağmen durumu anlamakta gecikmeyen bu saf delikanlı, Bella bir şey istemediğinde hayranlıkla kenardan onu izleyerek, bir şey istediğinde de hemen hamle ederek sürdürmekteydi görevini. Haşmetmaapları Başpiskopos onu sürekli engelliyor, tam başarılı olacağı an dirseğiyle devredışı bırakıyor, eritilmiş tereyağ getirmek gibi itibarsız işlere gönderiyor, tesadüfen elinde ikrama değer bir

yemek görecektir olursa hemen el koyuyor ve geride durmasını emrediyordu.

“Kusuruna bakmayın, hanımefendi,” dedi Başpiskopos alçak, tok bir sesle; “deneme döneminde çok genç bir delikanlı, ama denemeden öteye geçemeyecek pek.”

Bunun üzerine John Rokesmith –durumu biraz daha doğallaştırmak için– “Bella, canım, eski yıldönümlerimizden çok daha başarılı oldu bu seferki, bundan sonraki yıldönümlerini de burada kutlayalım,” dedi.

Bunun üzerine Bella, gelmiş geçmiş en başarısız ev hanımı rolüyle: “Aynı fikirdeyim, hayatım,” diye cevap verdi.

Bu noktada Greenwich Başpiskoposu, mevcut bulunan üç yardımcısının dikkatini çekmek için azametle öksürdü ve “Bana biat ediyorsanız buna da inanın!” der gibilerinden onlara baktı.

Sonra üç misafire “artık mahremiyetimize almadığımız bu adamların yardımına ihtiyacımız olmayacak,” der gibilerinden kendi elleriyle tatlıyı getirdi ve denenmekte olan delikanlının pusulayı şaşırmış beyninin sebep olduğu cüretkâr bir hareket olmasa, tekmiil vakarla çekilecekti. Lobide bir yerde portakal çiçekleri bulan talihsiz delikanlı, küçük bir vazoya koyduğu çiçekle çaktırmadan Bella’nın yanına gitmiş ve sağ eline bırakmıştı. Başpiskopos onu anında yakalayıp aforoz etti ama olan olmuştu bir kere.

“Hanımefendi eminim,” dedi Haşmetmaapları yalnız başına geri dönerek, “burada sadece denenmekte olan ve muhtemelen asla kabul edilmeyecek bir delikanlının yaptığı bir şey olarak bunu görmezden gelirsiniz,” dedi.

Daha sonra ciddiyetle selam vererek çıktı ve geri kalanlar hep birlikte kahkahalara boğuldular. “Rol yapmak işe ya-

ramıyor,” dedi Bella; “hepsi bir bakışta anlıyor; herhalde çok mutlu görüldüğüm için.”

Kocasının bu noktada, Bella’dan o gizemli kaybolma numaralarından bir yenisini daha yapmasını talep etmesi üzerine uysalca itaat etti; gizlendiği yerden yumuşak sesi duyuldu:

“O gün gemilerden konuşmuştuk hatırlıyor musun baba?”

“Evet, canım.”

“Bütün o gemilerde John’un olmadığını düşünmek sana da tuhaf gelmiyor mu baba?”

“Hayır, canım.”

“Baba! Hayır mı?”

“Hayır, canım. Bilinmeyen denizlerden bize doğru yol alan gemilerin güvertelerinde kimlerin olduğunu nerden bilelim?”

Bella’nın görünmezliğe ve sessizliğe dönmesi üzerine babası da tatlısına ve şarabına döndü, ta ki artık Holloway’e evine dönme zamanı geldiğini fark edene kadar. “Gerçi gitmeden önce,” diye ekledi kerubi bir edayla, “bu çok mutlu günün, yıldönümlerini senelerce kutlamaya içiyorum – içmesem ayıp olur.”

“Ben de! Binlerce kere!” diye bağırdı John. “Kendi bardağımı ve kıymetli eşimin bardağını dolduruyorum.”

“Beyler,” dedi kerubi, Anglosaksonlar’ın duygularını söylev çekerek dile getirme arzusuna teslim olup, onu duymasalar da, altı peni karşılığı kafalarını çamura gömmek için birbiriyle yarışan aşağıdaki oğlanlara hitap ederek, “Beyler –ve Bella ve John– sizin de tahmin edeceğiniz gibi böylesi bir durumda sizi çokça tespit yaparak bunaltmak istemem.

Şu anda kadehimi ne için kaldırdığımı hemen tahmin edebilirsiniz. Beyler –ve Bella ve John– şu anda hislerimi ifade edecek kelime bulamıyorum. Ama beyler –ve Bella ve John– bu olaydaki payım için, bana gösterdiğiniz güven için, bana fazlalıklımıym gibi davranmamak konusunda gösterdiğiniz şefkatli nezaket için size yürekten teşekkür ederim. Beyler –ve Bella ve John– sevgilerimi sunuyorum, şimdi olduğu gibi gelecekte de nice kutlamalarda buluşmak üzere: yani nice güzel yıldönümleri.”

Söylevini bu şekilde noktalayan sevimli kerubi kızını kucakladı ve onu Londra’ya götürecek buharlıya koştu. Buharlı, yüzen iskeleyi parçalamak ister gibi vura vura, yolcuları bekliyordu. Ama mutlu çift onunla hemen vedalaşmaya niyetli değildi; daha vapura bineli iki dakika olmuştu ki onları iskelede gördü.

“Baba!” diye bağırdı Bella, onu şemsiyesiyle vapurun yanına çağırıp, zarafetle eğildi.

“Evet, canım.”

“Korkunç küçük bonemle çok dövdüm mü seni, baba?”

“Sözünü etmeye bile değmez, canım.”

“Bacaklarını çok çimdikledim mi baba?”

“Tatlı, tatlı, güzelim.”

“Beni affettiğine emin misin baba? Lütfen baba, lütfen beni affet!” Bella yarı gülüp yarı ağlayarak, sevimli mi sevimli bağışlanmayı diliyordu; öyle tatlı, oyuncu ve doğal bir hali vardı ki babası bir çocuğu şımartır gibi ona bakarak, “Seni sersem tavuk seni!” dedi.

“Ama bu yaptıklarımı ve başka yaptıklarını da affediyorsun değil mi baba?”

“Evet, bir tanem.”

“Tek başına döndüğün için sakın yalnızlık hissetme olmaz mı baba?”

“Yok artık daha neler! Olur mu hiç, canım!”

“Hoşçakal, babacığım. Hoşçakal!”

“Hoşçakal, canım! Hadi götür artık şunu John. Eve girdin.”

Bunun üzerine Bella kocasının koluna girdi ve batan güneşin onlar için seçtiği güllerle bezeli bir patikadan eve döndüler. Evet ya! Bu hayatta öyle günler var ki yaşamaya da ölmeye de değer. Evet ya, o neşeli eski şarkıda da dediği gibi, Aşktır dünyayı döndüren, aşk, aşk, aşk!

V

Dilencinin Karısı

Düğün dönüşü, Bayan Wilfer'ın üzerindeki tesirli kasvet, kerubi vicdanın kapısını öyle sert çaldı, kerubi bacaklar öyle titretti ki, karşısında kederli kahraman hanımı, Bayan Lavinia ve muteber aile dostu Bay George Sampson kadar kafası meşgul insanlar olmasa, suçlunun ruhen ve bedenen sergilediği düşkünlük şüphe uyandırabilirdi. Ama üçünün de dikkati evlilik hadisesine yoğunlaşmış olduğundan, kabahatli suç ortağına ayıracak dikkatleri kalmamıştı neyse ki; bu sayede, hiç de kendisinden kaynaklanmayan sebeplerden paçayı kurtardı.

“Bakıyorum da RW,” dedi Bayan Wilfer devletli köşesinden, “kızın Bella'yı hiç sormuyorsun.”

“Gerçekten de canım,” dedi beceriksizce bilmezlikten gelerek, “unuttum gitti. Bella nasıl – daha doğrusu nerede?”

“Burada değil,” diye beyanda bulundu Bayan Wilfer kavuşturduğu kollarıyla.

Kerubi, “Öyle mi canım!” gibilerinden bir şeyler mırıldandı. “Burada değil,” diye tekrarladı Bayan Wilfer, sert, derinlerden gelen bir sesle. “Artık Bella diye bir kızın yok, RW.”

“Yok mu?”

“Hayır. Kızın Bella,” dedi Bayan Wilfer, söz konusu genç hanımla hiçbir zaman kan bağı olmamış gibi yüksekten alan bir tavırla; Bella’dan, onun bütün itirazlarına rağmen kocasının aldığı lüks bir eşyaymış gibi sitemle bahsederek “kızın Bella bir Dilenciye kapılandı.”

“O nasıl söz öyle, canım!”

“Kızı Bella’nın mektubunu babana göster, Lavinia,” dedi Bayan Wilfer, tekdüze parlamento sesiyle, elini sallayarak. “Sanırım baban bu belgenin söylediğim şeyi kanıtladığını kabul edecektir. Eminim baban kızı Bella’nın elyazısını tanıyordur. Gerçi belli olmaz. Tanımadığını da söyleyebilir. Hiçbir şeye şaşırmam artık.”

“Bu sabah Greenwich’ten gönderilmiş,” dedi Eleavucasığmaz, öfkeyle kanıtı babasına uzatarak. “Annemin kızmayacağını umuyormuş ama Bay John Rokesmith’le evlenmiş, çok mutluymuş, daha önce kavga çıkmasın diye haber vermemiş, sevgili sana da söyleyecekmiş, bana da sevgilerini yollamış, doğrusu bu ailenin başka bir bekar üyesi bu hareketi yapsa ne derdin merak ediyorum!”

Mektubu okudu ve cılız bir sesle, “İnanamıyorum!” diye bağırdı.

“İstediğin kadar inanamıyorum de,” diye çıkıştı Bayan Wilfer boğuk bir sesle. Bu teşvik üzerine RW aynı kelimeyi tekrar söylese de umduğu başarıyı elde edemedi; zira haşın hanımı müthiş bir hınçla: “Bunu demin de söyledin,” dedi.

“Çok şaşırtıcı. Ama bence, canım,” dedi kerubi, huzursuzluk verici bir sessizlik içinde mektubu katlayarak, “işe iyi tarafından bakalım! Bay John Rokesmith’in (onu tanıdığım kadarıyla) dilenci olmadığını söylesem itirazın olur mu canım?”

“Ne münasebet!” dedi Bayan Wilfer korkunç bir nezaketle. “Sahi mi? Bay Rokesmith’in mal mülk sahibi bir beyefendi olduğunun farkında değildim. Ama duyduğuma çok sevindim.”

“Bunu duyduğuna pek emin değilim, canım,” dedi kerubi tereddütle.

“Teşekkürler,” dedi Bayan Wilfer. “Anlaşılan yanlış şeyler söylüyorum. Olacağı da bu zaten. Kızım beni hiçe sayarsa kocam da sayacak elbet. Biri normalse öteki de normal. Birbirini tamamlıyor. Müthiş!” Tevekkülle silkinerek, ölümcül bir neşe ifadesi takındı.

Ancak Eleavucasığmaz bu noktada Bay Sampson’ı peşinden sürükleyerek çatışmaya daldı.

“Anne,” diye araya girdi genç hanım, “konudan çıkmasan, hiçe saymaktan filan bahsetmesen daha iyi olacak, bu dediğin çok saçma.”

“Ne!” diye bağırды Bayan Wilfer kara kaşlarını düğümleyerek.

“Bu dediğin çok saçma,” dedi Lavvy, “George Sampson da benim gibi düşünüyor.”

Aniden taş kesilen Bayan Wilfer, hiddetli gözlerini zavallı George’a dikti; sevgilisine borçlu olduğu destekle, sevgilisinin annesine borçlu olduğu destek arasında ikiye bölünen George kendini bile destekleyecek halde değildi.

“Mesele şu ki,” diye devam etti Lavinia, “Bella bana hiç de abla gibi davranmadı, George’un ve ailesinin önünde beni küçük düşürdü böyle kaçıp rezil ve bayağı bir şekilde evlenerek –nedimesi de kilisenin temizlikçisi olmuştur herhalde– halbuki bana söylemesi gerekirdi, ‘George’la nişanlanmış olman buna engel değilse, annemle babamdan sırrımı sak-

lamak şartıyla, nikahımda bulunarak beni şerefleştirmeni isterim Lavvy,' demesi gerekirdi. O zaman elbette giderdim.”

“Gider miydin? Nankör!” diye bağırdı Bayan Wilfer. “Çıyan!”

“Yapmayın hanımefendi! Rica ederim böyle demeyin!” diye araya girdi Bay Sampson, başını ciddi ciddi sallayarak. “Size saygım sonsuz ama yapmayın rica ederim. Biliyorsunuz. İnsan, bir beyefendinin hisleriyle genç bir hanımla nişanlanmışsa ve işin sonu (bir aile üyesinden bile olsa) çıyanlara gelmişse, olmaz! Bunu sizin insafınıza bırakıyorum,” dedi Bay Sampson, lafın sonunu biraz beceriksizce bağlayarak.

Bayan Wilfer’ın, bu müdahalesi sonucu genç beyefendiyeye bakışlarında öyle bir gaze vardı ki Bayan Lavinia gözyaşlarına boğuldu ve Sampson’ı savunmak için boynuna sarıldı.

“Öz be öz annem,” diye bağırdı genç hanım, “George’u ezmeye çalışıyor! Ezilmene izin vermeyeceğim George! Ben yaşadığım müddetçe asla!”

Sevgilisinin kollarındaki Bay Sampson, halen Bayan Wilfer’a başını sallamaya çabalıyordu. “Size saygım sonsuz hanımefendi ama çıyan miyan yakışmadı size!”

“Ezilmene izin vermeyeceğim George!” diye bağırdı Bayan Lavinia. “Annemin önce beni yok etmesi lazım, o zaman başı göğe erer belki. Vah vah! George’u mutlu yuvasından bunlara maruz kalsın diye mi çekip aldım? George sevgilim, özgürsün! Beni anneme ve kaderime terk et, sevgili George.

Teyzene selamlarımı söyle, sevgili George ve yoluna çıkıp varlığını harap eden bu çıyana bela okumamasını rica et. Vah vah!” Histerisel açıdan henüz reşit olmuş genç hanım, ilk icrası olduğu düşünüldüğünde gayet başarılı sayıla-

cak bir krize bıraktı kendini; bu arada üzerine eğilmiş olan Bay Sampson, içinde bulunduğu şaşkınlık sebebiyle Bayan Wilfer'a çelişkili ifadelerle hitap ediyordu: "İblis –size saygım sonsuz– yaptığını görüyor musun!"

Kerubi çaresizce çenesini ovalayarak olan biteni seyrediyordu ama genel itibariyle konunun bu şekilde güme gitmesinden memnundu, histerinin geri kalan her şeyi yutma özelliği sayesinde önceki meselenin kaynayacağını düşünüyordu. Gerçekten de öyle oldu çünkü yavaş yavaş kendine gelen Eleavucasığmaz, büyük bir heyecanla, "George, canım, sen iyi misin?" diye sormaya başlamıştı. "George sevgilim, ne oldu? Annem nerde?" Bay Sampson rahatlatıcı sözler söyleyerek, yere serilmiş kızı kaldırdı ve ikramlık bir şeymiş gibi Bayan Wilfer'a teslim etti. Bayan Wilfer vakarla bu ikramı (kendisine sunulan istiridyeymiş gibi) kabul ederek alnına dudaklarını şöyle bir dokundurduktan sonra, Bayan Lavvy sendeleyerek Bay Sampson'ın korumasına geri döndü: "George canım, aptalca bir şey yaptım galiba ama hâlâ kendime tam gelemedim, dizlerim titriyor, elimi bırakma George!" Daha sonra da en beklenmedik anlarda, elbisesinin göğsü yırtılacakmış gibi, hıçkırık sesiyle soda şişesi açılma sesi arası bir ses çıkararak, George'u epey telaşa gark etti.

Bu krizin en kayda değer sonuçlarından biri, barış tesis edildikten sonra Bayan Lavinia, Bayan Wilfer ve Bay George Sampson üzerinde açıklanamaz, rahatlatıcı bir manevi etki yaratmış olmasıydı. RW dışarıdan bakan ve en ufak sempati duymayan biri olarak bunun dışında kalmıştı. Bayan Lavinia bir yararlık göstermenin tevazusu içindeydi; Bayan Wilfer dingin bir bağışlama ve tevekkül halindeydi; Bay Sampson'sa ıslah edilmiş, uslanmış bir havadaydı. Bu etki,

daha önceki meseleye döndüklerinde genel ruh hallerine de sinmişti.

“George canım,” dedi Lavvy melankolik bir tebessümle, “bütün bu olanlardan sonra, eminim annem babama, Bella’ya onu ve kocasını görmekten mutluluk duyacağımızı söyleyebileceğini, söyleyecek.”

Bay Sampson kendisinin de buna emin olduğunu söyledi; Bayan Wilfer’a ne kadar büyük saygı duyduğunu ve daima da duyacağını mırıldandı. Hele bu olanlardan sonra.

“Benim hiç yapmayacağım bir şey varsa,” dedi Bayan Wilfer, köşesinden ilan ederek, “bir evladımın ve onun kızı-çoğlankız tercihi olan bir Gencin,” Bay Sampson bu sıfattan pek hoşlanmışa benzemiyordu, “hislerini dikkate almamaktır. Kendimi yanıltılmış ve kandırılmış hissedebilir –heyhat, buna emin olabilirim. Kendimi bir kenara itilmiş, çiğnenmiş hissedebilirim– heyhat, buna emin olabilirim. Bay ve Bayan Boffin’e karşı duyduğum kötü hisleri nihayet bastırıp onları bu çatı altında kabul etmişken ve kızın Bella’nın,” bu noktada kocasına dönmüştü, “onların çatısı altında ikamet etmesine razı olmuşken, kızın Bella’nın,” yine kocasına döndü, “bu kadar nahoş ve rezil bir ahbaplıktan, maddi anlamda biraz fayda sağlamasının iyi olacağını hissedebilirim –heyhat, buna emin olabilirim. Bay Rokesmith’le evlenmekle, yüzeydeki gösterişine rağmen bir Dilenciyle evlendiğini hissedebilir– heyhat, buna emin olabilirim. Ayrıca kızın Bella’nın,” tekrar kocasına döndü, “bir Dilencinin karısı olmakla ailesini yüceltmediğini hissediyor olabilirim. Ama bütün bu hislerimi bastırıyor ve hiçbir şey söylemiyorum.”

Bay Sampson, ailesi için bir yüzkarası değil daima örnek olmuş birinden de böylesinin bekleneceğini mırıldandı.

Hele bütün bu olup bitenlerden sonra daha fazla (diye ekledi Bay Sampson, biraz muğlak bir ifadeyle). Yine haddini aşarak eklemek istiyordu ki, annesi için geçerli olan bu durum küçük kızı için de geçerliydi ve ikisinin davranışlarının da içinde nasıl dokunaklı duygular uyandırdığını asla unutamazdı. Son olarak, göğsünde taş değil de yürek taşıyan birinin, şeyi yapmadan duramayacağını söyledi, ama ne olduğunu söylemedi çünkü Bayan Lavinia uzayan konuşmasına müdahale etmişti.

“Bu yüzden de RW,” dedi Bayan Wilfer, konuşmasına kaldığı yerden devam edip tekrar beyine dönerek, “kızın Bella’ya söyle istediği zaman gelsin, onu burada ağırlarız. Aynı zamanda,” kısa bir ara verip, o arada bir de hap yutmuş gibi devam etti, “kocasını da.”

“Rica ederim, baba,” dedi Lavinia, “Bella’ya benim burada yaşadıklarını anlatma. Hem bir şeye yaramaz, hem de kendine kızmasına sebep olabilir.”

“Yavrucuğum,” dedi Bay Sampson, “bilmesi lazım.”

“Hayır, George,” dedi Lavinia sesinde kararlı bir fedakârlıkla. “Hayır, sevgili George, bırak unutulsun gitsin.”

Bay Sampson bunu ‘çok asil’ buldu.

“O kadar asil bir şey yok, sevgili George,” dedi Lavinia. “Baba, rica ederim Bella’nın yanında George’la nişanlandırılmışımızı söyleme. Kendisini böyle heba edişini hatırlatmak için söylemişsin gibi olur. Aynı zamanda Bella’nın yanında George’un terfisinden bahsetmenin uygun kaçmayacağını da tahmin edersin. Kendi fakirliği yüzüne vuruluyormuş gibi hissedebilir. Onun kardeşi olduğumu asla unutmayacağım ve onu yaralayacak, acı verici kıyaslamalardan daima kaçınacağım.”

Bay Sampson, bu düşüncenin meleklerle yaraşacağı inancını beyan etti. Bayan Lavvy vakarla cevap verdi, “Hayır sevgili George, sadece insan olduğumun gayet iyi farkındayım.”

Bayan Wilfer kendi namına, gözlerini iki büyük, siyah soru işaret gibi kocasına dikmiş, amansızca soruyordu, Senin içinden neler geçiyor? Böyle büyük bir nimeti hak ediyor musun? Elini kalbine koyup, böyle histerik bir kıza layık olduğunu söyleyebilir misin? Böylesi bir eşe layık olup olmadığı sormuyorum bile –beni bir kenara bırakalım– seyretmekte olduğun bu aile tablosunun her yere sinmiş ahlaki ihtişamının farkında mısın, buna şükrediyor musun? Şaraptan bir parça rahatsız olmasının yanı sıra, her şeyi önceden bilme suçunu ele verecek rasgele bir kelime söylemekten büyük korku duyan RW’yi epey sarstı bu sorular. Ancak bu sahne artık ömrünü tamamladığından uyuklamaya sığındı ancak bunu yapmakla hanımının hışmına uğradı.

“Kızın Bella’nın durumunu bildiğin halde uyuyabiliyor musun?” diye sordu onu hakir görerek.

Kocasını mülayim bir tavırla, “Evet, uyuyabiliyorum canım,” diye cevap verdi.

“O zaman,” dedi Bayan Wilfer vakur bir öfkeyle, “insanlık namına yatağına gitmeni tavsiye ediyorum.”

“Teşekkür ederim, canım,” dedi kocası, “bence de benim için en iyi yer orası.” Karısının hislerini paylaşmayan bu sözlerle memnuniyetle odasına çekildi.

Bu olaydan birkaç hafta sonra, Dilencinin karısı (Dilenciyle kolkola), babası üzerinden yapılmış bir davete icabet ederek çaya geldi. Dilencinin karısının, Bayan Lavvy’nin büyük bir düşüncelilikle muhafaza ettiği dokunulmazlığa

saldırıp, bir anda ortalığı hallaç pamuğu gibi atması takdire şayandı.

“Anneciğim,” diye bağırdı Bella, yüzünde güller açarak, “nasılsın anneciğim?” Sonra sevinçle ona sarıldı. “Lavvy’ciğim, sen nasılsın, George Sampson nasıl, işleri nasıl gidiyor, ne zaman evleneceksiniz, çok mu zengin olacaksınız? Hemen her şeyi anlat bana. John, annemle Lavvy’yi öp de, şöyle rahatça oturalım.”

Bayan Wilfer ters ters bakıyordu ama çaresizdi. Bayan Lavinia ters ters bakıyordu ama çaresizdi. Görünüşe göre en ufak bir pişmanlık hissetmeyen, son derece de teklifsiz davranan Bella bonesini çıkarıp çayları koydu.

“Anneciğim, Lavvy, ikinize de şeker koyuyorum. Baba (canım babacığim) sen süt istemezsin. John ister. Evlenmeden önce ben de sütsüz içerdim ama artık John sütlü içtiği ben de sütlü içiyorum. Annemle Lavvy’yi öptün mü John’cuğum? Öptün demek! Kusura bakma görmedim de onun için sordum. Ekmeği ve yağı keser misin, John; çok tatlısın. Annem iki kat sever. Şimdi, anneciğim, Lavvy’ciğim, lütfen bana şerefınız üzerine doğruyu söyleyin! Evlenmek için kaçtığımı haber veren mektubu okuduğunuzda bir an—sadece bir an— için olsun başımı yaktığımı düşünmediniz mi?”

Daha Bayan Wilfer eldivenlerini sallayamadan, Dilenci-nin karısı en neşeli ve şefkatli tavrıyla devam etti.

“Herhalde bana bozulmuşsunuzdur ama bunu hak ettim doğrusu. Ama öyle umursamaz ve kalpsiz bir mahlûktum, sizi para için evleneceğime, aşk için evlenmenin elimden gelmediğine öyle ikna etmiştim ki, bana inanamayacağını-zı düşündüm. Çünkü John’dan ne kadar İyi, İyi, İyi şeyler

öğrendiğimi bilmiyordunuz. Neyse! Ben de sakladım, benim olduğumu düşündüğünüz insan olmaktan utandım ve birbirimizi anlayamayacağımızdan, kavga edeceğimizden korktum, sonradan çok üzüleceğimizi düşündüm, bu yüzden de John'a fazla tantana olmadan beni almak istiyorsa alabileceğini söyledim. O istedi ben de razı oldum. Greenwich Kilisesi'nde hiç kimsenin huzurunda evlendik – sadece tanımadığımız bir adam vardı,” bu noktada gözleri daha da ışıldadı, “yarım gazi. Birbirimize sonradan üzüleceğimiz şeyler söylemediğimiz daha iyi olmadı mı anne, Lavvy, dostane duygularla bu güzel çayı birlikte içmek iyi olmadı mı?”

Ayağa kalkıp onları tekrar öptükten sonra sandalyesine geri döndü (yolda bir kavis çizip kocasının da boynuna sarılmıştı) ve kaldığı yerden devam etti.

“Tabii şimdi doğal olarak, nasıl yaşadığımızı, neyle geçindiğimizi bilmek istersiniz. Anlatayım! Blackheath'te oturuyoruz, şirin mi şirin bir bebek evinde, cici mi cici döşenmiş, güzel mi güzel, akıllı, küçük bir hizmetçimiz var, çok tutumluyuz, düzenliyiz, her şeyi saati saatine yapıyoruz, senede yüz elli pound gelirimiz var, ihtiyacımız olan her şeye, hatta fazlasına sahibiz. Son olarak belki, biz bizeyken, kocam hakkındaki fikrimi öğrenmek isteyebilirsiniz –fikrim şu– ona neredeyse âşığım diyebilirim!”

“Biz bizeyken, belki, benim de,” dedi kocası, belli etmeden yanına yaklaşmış gülümsüyordu, “karım hakkındaki fikrimi öğrenmek istiyor olabilirsiniz, karım hakkındaki fikrim...” Ama Bella ona dönüp elini dudaklarına koydu.

“Durun bayım! Hayır, John! Cidden! Lütfen bir süre daha söyleme! Bebek evindeki bebekten daha kıymetli bir şey olmak istiyorum önce.”

“Canım, değil misin ki?”

“Olmak istediğimin yarısı kadar, hatta çeyreği kadar değilim! Önce beni bir dene, zor bir şeyde dene, sonra onlara benim hakkımda ne düşündüğünü anlatırsın.”

“Peki, hayatım,” dedi John. “Söz.”

“Canımsın. Şimdi tek kelime bile etmeyeceğine söz ver.”

“Söz,” dedi John, bakışlarında büyük bir hayranlıkla, “tek kelime etmeyeceğim şimdi!”

Bella ona teşekkür etmek için gülen yanağını göğsüne dayadı ve ışıldayan gözlerle ailesine bakarak: “Daha da ileri gideceğim, baba, anne ve Lavvy. John bu kadarını hiç tahmin etmiyor – ama ona bayağı âşığıyım!”

Bayan Wilfer bile evli kızının etkisiyle biraz gevşemişti ve azametli bir tavırla, RW böyle şeylere layık olsa, kendisinin de tahtından inip onu hoş tutmaya tenezzül edebileceğini ima eder gibi oldu. Öte yandan Bayan Lavinia’nın bu durumda nasıl bir taktik izleneceği konusunda kuvvetli şüpheleri vardı, bu tür bir muamele George Sampson üzerinde denense onu şımartmaz mıydı acaba? RW dünyanın en harika kızlarından birinin babası olduğuna iyice kanaat getirmişti, Rokesmith de dünyanın en şanslı erkeklerinden biriydi; bu fikrini Rokesmith’e söyleyecek olsa muhtemelen ona itiraz etmezdi.

Yeni evli çift, Londra’dan Greenwich’e kadar rahat rahat yürümek için erken kalktılar. İlk başta çok neşeliydiler ve durmadan konuşuyorlardı; ama bir süre sonra Bella’ya kocası biraz düşünceliymiş gibi geldi. Sormadan duramadı:

“John sevgilim, neyin var?”

“Nasıl yani, canım!”

“Bana ne düşündüğünü söylemeyecek misin?” dedi Bella, gözlerinin içine bakarak.

“Ahım şahım bir şey düşündüğüm yok, ruhum. Zengin olmamı istemez miydin, onu düşünüyordum.”

“Zengin!” diye tekrarladı Bella, ondan biraz uzaklaşarak

“Yani çok zengin. Mesela Bay Boffin kadar. Hoşuna gider miydi?”

“Bunu denemek beni korkuturdu, John. Zenginlik ona çok mu iyi geldi sanki? Bir zamanlar o zenginlik içinde bir yerim varken ben daha mı iyiydim?”

“Ama zenginlik bütün herkesi bozmaz, canım.”

“Çoğu insanı bozmaz mı peki?” diye sordu Bella kaşlarını kaldırarak.

“Bozmuyordur umarım. Mesela sen zengin olsan, başkalarına iyilik edecek gücün olurdu.”

“Evet, bayım, mesela,” dedi Bella oyuncul bir havayla, “peki o gücü kullanır mıydım? Yine bayım, mesela, kendi kendime zarar verecek büyük bir gücüm de olmaz mıydı?”

Gülüp kolunu sıkarak cevap verdi kocası: “İyi de mesela, o gücü kullanır mıydın?”

“Bilmiyorum,” dedi Bella, düşünceli düşünceli başını sallayarak. “Kullanmayacağımı umuyorum. Zannediyorum. Ama ummak ve zannetmek kolay, insan zengin olmayınca.”

“Neden bu ifade yerine, insan fakir olunca demiyorsun canım?” diye sordu dikkatle yüzüne bakarak.

“Neden fakir olunca demiyorum? Çünkü fakir değilim. Fakir olduğumuzu düşündüğümü zannediyor olamazsın değil mi John?”

“Zannediyorum, canım.”

“Ah, John!”

“Lütfen beni anla sevgilim. Sana sahip olduğum için dünyadaki herkesten daha zengin olduğumu biliyorum; ama

seni düşünüyorum ve senin için düşünüyorum. Beni ilk büyülediğinde üzerinde böyle bir elbise vardı ve bana sorarsan başka hiçbir elbise seni bundan daha zarif, daha güzel gösteremez. Ama bugün bile bir sürü güzel elbise beğendin; sana bunları verebilmeyi istemem doğal değil mi?”

“İstemen çok hoş, John. Bunu böyle şefkatle söylediğini duymak, sevinçten, minnettarlıktan gözlerimi yaşıyor. Ama onları istemiyorum.”

“Tamam ama,” diye devam etti kocası, “şu anda çamurlu sokaklarda yürüyoruz. O güzel ayaklarını o kadar seviyorum ki, çamurun ayakkabının topuğuna bile bulaşmasına tahammül edemiyorum. Binecek bir araban olmasını istemem doğal değil mi?”

“Ayaklarımı bu kadar beğendiğini bilmek çok hoş, John,” dedi Bella, bakışlarını ayaklarına indirerek, “maalesef bu ayakkabılar biraz fazla büyük. Ama araba filan istemiyorum, inan bana.”

“Peki sahip olacağını bilsen ister miydin Bella?”

“Arabanın kendisi beni, senin bu isteğin kadar memnun etmezdi. Sevgili John, senin dileklerin, masallarda perilerin söylenir söylenmez gerçekleştirdiği dilekler kadar gerçek benim için. Çok sevdiğin bu kadın için dileyebildiğin her şeyi dile, hepsi benim olur, John. Gerçekten sahip olmuşum gibi.”

Bu konuşma onları hiç de mutsuz etmemişti, evleri de kıymetinden hiçbir şey kaybetmemişti. Bella ev hususunda, hızla mükemmel bir dehaya dönüşüyordu. Bütün ilham perileri (kocasına göre) onun emrine girmiş, evi daha da cazip hale getirmesine yardım ediyorlardı.

Evlilik hayatı büyük bir mutluluk içinde akıp gidiyordu. Erkenden kahvaltı eden kocası her sabah çalışmak için

Şehre indiğinden ve akşam yemeğine kadar dönmediğinden gün boyu evde yalnızdı. Bella'ya bir 'Çin firmasında' çalıştığını söylemişti; o da çay, pirinç, tuhaf kokulu ipekler, oymalı kutular ve şeffaf porselene boyanmış, çekik gözlü, yüksek ayakkabılı, sıkı sıkı atkuyruklu insan resimlerini gözlerinin önüne getirmiş, ayrıntısını sormamıştı. Kocasını daima istasyona kadar geçirir, dönüşte de karşılardı; eski uçan halleri biraz durulmuştu (fazla değil) ve elbisesi pırıl pırıldı. Ama John işe gidip de eve döndüğünde, elbisesini çıkarır, üzerine bir önlük giyer, saçlarını arkada toplar, çok büyük dikkat isteyen bir işe hazırlanır gibi gündelik işlere koyulurdu. Ölçmeler, karıştırmalar, kesmeler, kızartmalar, toz almalar, yıkamalar, parlatmalar, kurumuş çiçekleri kesmeler, yabani otları yolmalar, yamamalar, katlamalar, havalandırmalar, böyle çeşitli, böyle zorlu işler! Genç kızlığında Bayan BW olarak pek bir şeye elini sürmeyen Bayan JR, daimi danışma ve destek ihtiyacını, *Britanyalı Ev Kadınının Kılavuzu* başlıklı bilgi kitaptan karşılıyordu. Dirseklerini masaya, ellerini şakaklarına koyar, Kara Büyü üzerine kafa patlatan kafası karışık bir büyücü gibi dikkat kesilirdi. Bunun sebebi, *Britanyalı Ev Kadınının Kılavuzu*'nun, kalben tam bir Britanyalı olsa da, kendini kendi dilinde açıkça ifade edecek kadar uzman bir Britanyalı olmamasıydı; talimatlarını Kamçatkaca verse de zaman zaman aynı hükümde olurdu. Bu tür bir kriz patlak verdiğinde Bella aniden bağırırdı: "Yahu sen ne demeye çalışıyorsun? Sarhoş musun nesin?" Bu ani çıkışı yaptıktan sonra, bütün gamzeleri derin bir araştırma ifadesiyle büzülmüş vaziyette, Ev Kadınına tekrar dönerdi.

Britanyalı Ev Kadınının, Bayan John Rokesmith'in hayli sinir bozucu bulduğu bir soğukluğu vardı. Bir generalin

erine bir Kazak yakalamasını emretmesi gibi “Bir semender alın” emrini veriyordu. Yahut da kesinlikle bulunamayacak bir şeyden “bir avuç atın” deyiveriyordu. Ev Kadınının bu en mantıksız anlarında Bella kitabı kapatıp masanın üzerine fırlatır, “Seni ihtiyar merkep seni! Nerden bulacağım ki ben onu?” diye azarlardı.

Bayan Rokesmith’in dikkatini her gün belli bir süre meşgul eden bir çalışma daha vardı. John eve geldiğinde genel konularda onunla sohbet edebilmek için gazeteyi didik didik ediyordu. Her alanda ona eşlik etme arzusu öyle kuvvetliydi ki, John cebire ya da geometriye gönül vermiş olsa onları da aynı azimle hatmetmeye çalışırdı. Şehir havadislerini depolayıp akşam boyu neşeyle John’un üzerine saçması harikaydı; piyasaya satışa çıkarılmış mallardan bahsederdi lafın gelişi söyler gibi, bankaya ne kadar altın götürüldüğünden, çok bilgili ve ciddi görünmeye çalışırdı ama sonra kendi kendine, şirin şirin güler ve kocasını öperek: “Hep sevgiden, John,” derdi.

Şehirde çalışan bir adam olarak John’un neyin değerinin arttığıyla, bankaya götürülen altınla hiç alakası yoktu. Ama dünyanın en kıymetli, en tatlı şeyi olan, değeri sürekli daha da artan, dünyadaki bütün altına bedel karısına tarifsiz alakası vardı. Bella, duyduğu sevgiyle, zekâsıyla ve yeteneğiyle, ev işlerinde hayret verici bir ilerleme kaydetmiş olsa da, sevimli bir mahlûk olarak hiçbir ilerleme kaydetmemişti. Kocasının hükmü buydu ve gerekçesini de şöyle açıklamıştı: evlilik hayatına dünyanın en sevimli mahlûku olarak başlamış olması.

“Öyle şen bir yapın var ki!” dedi şefkatle. “Evin içinde parlak bir ışıık gibisin.”

* Yemeklere kahverengi bir renk vermek için ısıtılarak yemeğin üzerine kapatılan, daire şeklinde, demir tabak. —çn

“Cidden öyle miyim, John?”

“Cidden öyle misin? Evet, cidden öylesin. Hatta bunun çok daha fevkindesin.”

“Biliyor musun sevgili John,” dedi Bella, onu ceketinin düğmesinden çekerek, “zaman zaman – ama lütfen gülme.”

Onun istemediği bir şeyi hiçbir şey yaptıramazdı John’a. “Zaman zaman bana biraz fazla ciddiymişim gibi geliyor.”

“Çok mu yalnız kalıyorsun canım?”

“Hayır, John! Zaman çok kısa, bütün hafta hiç boş zamanım olmuyor.”

“Peki neden ciddisin, hayatım? Ne zaman ciddisin?”

“Sanırım güldüğümde,” dedi Bella, gülerek başını kocasının omzuna dayadı. “Şu anda kendimi çok ciddi hissettiğime inanmıyor musunuz bayım? Ama durum böyle.” Tekrar güldü ve gözlerinde bir şey parladı.

“Zengin mi olmak isterdin, yavrum?” diye sordu şımar-tan bir sesle.

“Ne zengini, John! Nasıl böyle aptal sorular sorabiliyorsun?”

“Bir üzüntün mü var, aşkım?”

“Hiç üzüntüm yok!” dedi Bella kendinden emin. Ama sonra birden fikir değiştirerek, gülme ağlama arası: “Evet, bir şey var! Bayan Boffin!” dedi.

“Ben de bu ayrılığa çok üzülüyorum. Belki de geçici bir şeydir. Belki ileride zaman zaman onu görebilirsin – yani görebiliriz.” Bella bu konuda çok meraklı davranabilirdi ama o anda pek öyle görünmüyordu. Dalgın dalgın kocasının düğmesini inceliyordu ki babası akşam oturmasına geldi.

Babasının özel bir sandalyesi ve onun için ayrılmış özel bir köşesi vardı ve –kendi evinde yaşadığı mutluluk müstesna– burada dünyanın her yerinde olduğundan çok daha

mutluydu. Bella'yla babasını bir arada görmek daima çok güzeldi ama bu latif akşamda, kocası onun babasına karşı her zamankinden daha muhteşem olduğunu düşündü.

"Aferin benim oğluma," dedi Bella, "okuldan çıkar çıkmaz, hiç haber vermeden kalkıp gelmiş. Bugün okulda neler oldu anlat bakalım, canım?"

"Bildğin gibi, güzelim," dedi kerubi, kızı onu koltuğuna oturturken gülümseyerek ellerini oğuşturuyordu, "iki okula gidiyorum. Birisi Mincing Sokağı'ndaki müessese, diğeri de annenin akademisi. Hangisini kastediyorsun, canım?"

"İkisi de," dedi Bella.

"İkisi çok ha? Doğrusunu istersen bugün ikisi de biraz ömür törpüsüydü canım ama beklenmeyecek bir şey değil. Eğitim almak kolay iş değil; hem hayat öğrenmek değildir de nedir?"

"Peki ya her şeyi iyice öğrendiğinde ne yapacaksın, seni sersem çocuk?"

"O zaman, canım," dedi kerubi biraz düşündükten sonra, "öleceğim herhalde."

"Ne fena çocuksun sen böyle," diye çıkıştı Bella, "böyle kasvetli şeylerden bahsediyorsun, gamlı gamlı oturuyorsun."

"Bella'cığım," dedi babası, "gamlı değilim. Bir tarla kuşu kadar neşeliyim." Yüzü de bunu doğruluyordu.

"Madem sen değilsin, gamlı olan benim herhalde," dedi Bella; "hemen kendimi toparlayayım. John, bu ufaklığa yemeğini vermek lazım."

"Tabii ki, canım."

"Okulda her şeyi ellemiş durmuş," dedi Bella, babasının eline bakıp hafifçe üzerine vurarak, "insan içine çıkacak hali kalmamış. Pis çocuk!"

“Gerçekten de öyle, canım,” dedi babası, “ben de ellerimi yıkamak için izin isteyecektim ama sen önce davrandın.”

“Gelin, bayım!” diye bağırdı Bella, onu ceketinden çekerek, “hemen gelin ve ellerinizi yıkayın! Size güven olmaz şimdi, tek başına bırakılmazsınız. Gelin bayım!”

Kerubi büyük bir keyifle, küçük banyoya sevk edildi; orada Bella yüzünü sabunlayıp ovaladı, ellerini sabunlayıp ovaladı, su vurup duruladı ve iyice kuruladı, kulaklarına kadar pancar gibi kızarttı. “Şimdi de iyice taranmanız lazım, bayım,” dedi Bella hamarat hamarat. “Işığı tut, John. Gözlerinizi kapayın, bayım, çenenizi uzatın. Uslu uslu size söylenen yapı!”

Bu emirlere seve seve uyan babasının saçlarına çok gösterişli bir şekil verdi; önce yukarı yukarı taradı, ortadan ayırdı, parmaklarına dolayıp kıvırdı, tepeye tepeye dikti, bu arada sürekli John’a doğru geri çekilerek eserine bakıyordu. John da boştaki koluyla onu karşılıyor ve sabırlı kerubi, saç tuvaletinin bitmesini beklerken, bir müddet orada alıkoyuyordu.

“Tamam!” dedi Bella son dokunuşları da tamamladıktan sonra. “Şimdi terbiyeli bir çocuğa benzedin! Ceketini giy de yemeğe gel.”

Ceketini kuşanan kerubi köşesine geri götürüldü –yumuşak tabiatında en ufak bir bencillik olmadığından, çocuk şarkısındaki o neşeli ama kendine yeten çocuğa, Jack Horner’a benziyordu– Bella kendi elleriyle kucağına bir örtü koyup yemeğini tepside getirdi. “Dur bir dakika,” dedi, “kıyafetçiklerini temiz tutmak lazım,” ve hızlı hareketlerle çenesinin altına bir peçete bağladı.

O yemeğini yerken Bella yanına oturmuş, bazen kibar bir

çocuk olup çatalını sapından tutması için onu paylıyor, bazen etini kesiyor, bazen de bardağına içki koyuyordu. Bütün bunlar pek acayip olsa da, mülayim babasıyla oyuncak gibi oynamaya alışık olsa da, onun buna hiç ses çıkarmamasından büyük keyif duysa da, Bella'nın üzerinde bu akşam bir başkalık vardı. Her zamankinden daha az oyuncu, kaprisli ya da doğal olduğu söylenemezdi ama kocasına, karısının az önce söylediği şeylerin altında daha ciddi bir sebep varmış ve bütün bu oyunların altında bir ciddiyet yatıyormuş gibi gelmişti.

Bella'nın, babasının piposunu yaktıktan ve bardağına içkisini koyduktan sonra, kocasıyla ikisi arasındaki tabureye oturması, kocasına yaslanarak sessiz kalması da bu kanaati doğrular gibiydi. Öyle ki babası eve gitmek üzere ayağa kalktığı anda, orada olduğunu unutmuş gibi irkilerek ona dönmüştü.

“Babama biraz eşlik edebilir misin, John?”

“Evet, canım. Sen gelmeyecek misin?”

“Gerçek bir sevgilim olduğumu yazdığımdan beri Lizzie Hexam’a başka mektup yazmadım. Korların içinde, sevgilim için kendimi ateşe, hatta suya atacağımı söylediğinde ne kadar haklı olduğunu ona anlatmak istiyorum. Bu gece içimden geldi, John, evde kalıp yazayım şu mektubu.”

“Yorgunsun.”

“Hiç yorgun değilim, canım, Lizzie’ye yazma havasındayım. İyi geceler babacığım. İyi geceler, biricik, tatlı babacığım!”

Tek başına kaldığında kağıdı kalemi eline alıp Lizzie’ye uzun bir mektup yazdı. Tam bitirmiş ve üzerinden bir kez daha okumuştur ki kocası döndü. “Tam zamanında geldiniz bayım,” dedi Bella; “şimdi size ilk perde nutkunuzu verece-

* Kadınların kocalarına yatakta serzenişte bulunmasına perde nutku denirdi, çünkü bu esnada yatağın perdeleri kapatılmış olurdu. —fn

ğim. Ama benimki salon-perde nutku olacak. Şu mektubu bir katlayayım da bu sandalyeye oturursun, ben tabureyi alacağım (gerçi bu tabure nedamet taburesi olsa, üzerine sizin oturmanız gerekirdi bayım) birazdan sıkı bir sorgudan geçeceksin.”

Mektubu katlayıp mühürledikten, üzerine adresini yazıp kalemmini ve orta parmağını şildikten, yazı kutusunu kilitleyip kaldırdıktan, bütün bunları Britanyalı Ev Hanımı ciddiyetiyle yaptıktan sonra her zamanki ahenkli kahkahalarından birini atmadan, kocasını sandalyeye oturttu, kendi de tabureye geçti.

“Evet bayım! Baştan başlayayım. Adınız ne?”

Ondan sakladığı sırra bundan daha doğrudan saldıran bir soru John’u bu kadar şaşırtmazdı. Yine de hislerini ve sırrını saklamayı başardı ve ‘John Rokesmith, canım,” diye cevap verdi.

“Aferin! Sana bu ismi kim vermiş?”

Bir şeylerin ona sırrını açık ettiği şüphesiyle, adeta soru sorarcasına cevap verdi, “Vaftiz babamla, vaftiz annem, canım?”

“Çok iyi!” dedi Bella. “Ama yıldızlı pekiyi değil çünkü cevap vermeden önce tereddüt ettin. Ama buraya kadarki soruları bildiğin için ötekileri sormayacağım. Şimdi seni ezberden sınav yapacağım. John, hayatım, bu akşam neden bana daha önce sorduğun o soruyu tekrar sordun – zengin olmak ister miyim diye?”

Yine sır! Ellerini dizine koymuş oturan karısının gözlerinin içine baktı ve sırrını ona açmasına ramak kaldı.

Hazırda cevabı olmadığı için ona sarılmaktan başka yapacak bir şey bulamadı.

“Kısacası sevgili John,” dedi Bella, “nutkumun konusu

bu: Hiçbir eksikim yok ve buna inanmanı istiyorum.”

“Hepsi bu kadarsa nutuk bitmiş sayılır çünkü inanıyorum.”

“Daha bitmedi, John,” dedi Bella duraksayarak “Bu birincisiydi. Bir de korkunç bir ikinci ve korkunç bir üçüncü var – kilisede mini minicik bir günahkârken kendime böyle söyledim vaaz sırasında.”

“Gelsinler öyleyse, canım.”

“John emin misin; yani yüreğinin derinliklerinde...?”

“Yüreğim bana ait değil ki,” diye cevap verdi.

“Hayır, John ama anahtarı sende. Ben sana kendi yüreğimi verdiğimde senin de bana verdiğin yüreğinin derinliklerinde, eskiden çok paragöz olduğuma dair bir anı olmadığını emin misin?”

“Olmaz mı, sözünü ettiğin zamanları hatırlamasam,” dedi dudağını dudaklarına dayayarak, yumuşak bir sesle, “seni bu kadar sevebilir miydim? Hayatımın takviminde o en parlak günler silinmez miydi? Ne zaman güzel yüzüne baksam, güzel sesini duysam, asil savunucumu görebilir miydim? Seni ciddileştiren bu olamaz, değil mi bir tanem?”

“Hayır John, bu değildi, onu çok sevdiğim halde Bayan Boffin de değildi. Dur bir dakika, nutkuma devam edeceğim. Önce bana biraz zaman ver çünkü sevinçten ağlayacağım. İnsanın sevinçten ağlaması harika bir şey, John.”

Boynuna sarılıp bir müddet ağladı, sonra gülererek, “Sanırım artık üçüncüye hazırım, John,” dedi.

“Her ne ise ben de üçüncüye hazırım,” dedi John.

“İnanıyorum ki John,” diye devam etti Bella, “inandığıma inandığını. ..”

“Yavrucuğum,” diye bağırdı kocası neşeyle, “ne çok inanmak bu böyle!”

“Hakikaten öyle değil mi?” dedi Bella tekrar gülerek “Hiç bu kadar çok inanmak olduğunu bilmezdim! Gramer-de fiil çeker gibi. Ama bundan daha azı da beni kesmezdi. Tekrar deneyeyim. İhtiyacımız olduğu kadar paraya sahip olduğumuza, hiçbir eksliğimiz olmadığına inandığıma, inandığına inanıyorum, John.”

“Kesinlikle doğru, Bella.”

“Ama paramız herhangi bir sebeple bu kadar çok olmasa –şu anda alabildiğimiz bazı şeylerden kısmak zorunda kalsak– yine de benim halimden memnun olduğuma inanır mıydın John?”

“Kesinlikle, ruhum.”

“Teşekkür ederim, canım, binlerce kere. Senin de benim kadar memnun olacağına,” dedi biraz kekeleyerek, “emin olabilirim değil mi John? Ama eminim zaten. Çünkü ben memnun olursam senin de olacağını biliyorum; çünkü sen benden çok daha güçlü, çok daha sağlam, çok daha mantıklı ve cömertsin!”

“Şşş!” dedi kocası, “böyle şeyler söyleme. Her konuda haklı olsan da bu konuda yanılıyorsun. Sana küçük bir haberim var, bir tanem, aslında daha önce söylemem gerekirdi. Gelirimizin kesinlikle şu anki gelirimizden az olmayacağını düşünmek için kuvvetli sebeplerim var.”

Normalde bu habere çok daha fazla ilgi gösterirdi; ama birkaç saat önce dikkatini verdiği düğmeye dikmiş gözlerini yine ve kocasının söylediğini adeta duymamış gibi görünüyordu.

“Eee, üçünü de bitirdik artık,” diye bağırdı kocası onu teşvik ederek, “seni ciddiyeştiren bu muydu?”

“Hayır, canım,” dedi Bella, düğmeyi çevirip başını iki yana sallayarak, “bu değildi.”

“Madem öyle, mübarek kadın, demek bir de dördüncü var!” diye bağırdı John.

“Bu biraz canımı sıkıyordu, ikinci de,” dedi Bella, düğmeden gözlerini ayırmadan, “ama bu başka bir tür ciddiyet – çok daha derin ve sakın bir ciddiyet.”

Kocası yüzünü ona doğru eğdiğinde o da yüzünü ona doğru kaldırdı ve küçük sağ eliyle kocasının gözlerini kapadı.

“Evlendiğimiz gün babam bize bilinmedik denizlerden gelen gemilerden bahsetmişti hatırlıyor musun?”

“Gayet iyi hatırlıyorum, canım!”

“Sanırım... onların arasında... okyanusta bir gemi... seninle bana... küçük bir bebek getiriyor, John.”

VI

Yardım ığlığı

Gece olmuş kâğıt değirmeni durmuştu, etrafındaki yollar ve patikalar, yorgun argın evine dönen insanlarla doluydu. Grup grup erkekler, kadınlar ve çocuklar vardı, yumuşak akşam esintisinde salınıp duran canlı renkler. Çeşitli sesler ve kahkahalar birbirine karışıyor, kulakta, canlı renklerin gözde bıraktığı şen hissi bırakıyordu. Bu canlı tablonun önünde, gökyüzünün pembeliğini yansıtan durgun suya, bir avuç velet taş atıyor, büyüyen halkaları seyrediyordu. Gül rengi akşamda güzel manzara sonsuzca genişliyordu – evine dönen, değirmenden yeni çıkmış işçilerin ardında – gümüşü nehrin ardında – içlerindeki dar patikalarda yürüyenleri göğüslerine kadar suya batmış gibi gösteren, gür, koyu yeşil buğday tarlalarının ardında – sıra sıra çalıların ve ağaç kümelerinin ardında – tepe üzerindeki yeldeğirmenlerinin ardında – gökyüzünün adeta yerle kavuştuğı yere uzanıyordu, insanoğluyla sema arasında devasa bir boşluk yokmuş gibi.

Cumartesi akşamıydı, köy köpeklerinin kendi türlerinin meselelerinden ziyade, insanoğlunun yapıp ettikleriyle ilgilendiğı ve aşırı hareketli olduğı saatler. Bakkalda, kasapta, meyhanede, bitmek bilmez bir merak sergilemekteydiler.

Hele meyhaneye gösterdikleri özel ilgi, köpek tabiatında sefih hayatına bir meyil olduğunu ima ediyordu sanki; zira orada pek fazla bir şey yenmezdi, köpeklerin birayla tütüne de merakları olmadığından (şarkıda Bayan Hubbard'ın köpeğinin tütün içtiği söylenir gerçi ama kanıtlanmış değildi) geriye tek bir açıklama kalıyordu, cümbüş onlara cazip geliyordu. Dahası içeride akortsuz bir keman çalardı; öyle berbat bir sesi vardı ki kemanın, ötekilerden daha iyi kulağı olan, uzun gövdeli bir av köpeği, ara sıra köşeyi dönüp ulumadan edemezdi. Yine de, o bile tescilli ayyaşların azmiyle meyhaneye dönerdi.

Anlatmaya korkuyorum ama köyde küçük panayırımsı bir şey de vardı. Kendini beyhude yere bütün ülkede sergilemiş, uğradığı hezimet yüzünden üzeri toz toplamış, umutsuz zencefilli çörek, dingildek bir kulübeden yine kendini halka sunuyordu. Barcelano'dan sürüleli uzun zaman olmuş yine de kendilerine yüz dirhem diyecek kadar İngiliz ölçülerinden bihaber, bir küme fındık da öyle. Waterloo Savaşı zamanında kurulmuş ve o gün bu gündür, her yeni savaşa Wellington Dükü'nün burnunu değiştirerek uyum sağlayan bir peep-show, tarih öğrencileri için bir cazibe merkeziydi. Belki de kısmen domuz etiyle beslenen, ortağı Eğitimli Domuz olan, şişman bir kadın saraya gittiğinde giydiği dekolte bir elbiseyle yapılmış, birkaç arşınlık tam boy resmini koymuştu. Pek gaddar bir manzaraydı bu, İngiltere'nin bu köşesinde yaşayan, odun kesenler ve su çekenlerin' eğlenceden yana bulup bulacağı buydu. Romatizmanın yerine eğlenceyi koymamalılardı. Romatizmanın yerine ateş ve sıtma koyabilirlerdi ya da eklemlerinin sayısı kadar farklı çeşitte romatizmayı; ama gönüllerine göre eğlenceyi değil.

Bu yoksunluk manzarasından yükselen ve durgun akşam havasına yayılan çeşitli sesler, mesafenin etkisiyle boğuklaşarak, dalga dalga ulaştıkları yerlerde, oluşturdukları tezatla akşama daha da durgun bir hava veriyorlardı. Elleri arkasında nehir kıyısında yürürken, akşamın durgunluğu böylesine kesifti Eugene Wrayburn için.

Bekleyen birinin küçük adımları ve dalgın havasıyla ağır ağır yürüyordu. Bodur söğütlerle su zambakları arasında gidip geliyor, her seferinde durup beklentiyle aynı yöne bakıyordu. “Çok sakın,” dedi.

Çok sakindi. Nehir kıyısında koyunlar otluyordu; otları yolarken çıkardıkları koparma sesini daha önce hiç duymadığını düşündü. Aylak aylak durup onlara baktı.

“Bayağı aptalsınız herhalde. Ama hayatınızı sizi tatmin edecek şekilde sürdürebilecek kadar zekiyseniz benden üstünsünüz demektir, ben insan, siz koyun olduğunuz halde!”

Çalılıarın arkasındaki tarladan gelen hışırtı dikkatini çekti. “Burada insan ne yapar?” diye sordu kendi kendine, ağır ağır kapıya gidip üzerinden bakarak. “Kıskanç bir kâğıt değirmencisi olacak değil ya! Ülkenin bu kesimi av keyfinden nasibini almamış. Anca balık tutulur burada!”

Tarla daha yeni biçilmişti, sarı-yeşil zeminde tırpan izleri vardı, samanın taşındığı yerde de tekerlek izleri. Tekerlek izlerini gözleriyle, manzarayı kapatan, köşedeki saman yığınının kadar takip etti.

Saman yığınının kadar gidip arkasına dolansa? Bir şey olmadan olacak mı diye sormak ne manasız! Hem oraya gidip de, yüzüstü yatan bir mavnacıyı telaşlandırmaya lüzum var mıydı?

“Çalılara doğru bir kuş geliyor,” diye düşündü ve geri dönüp volta atmaya devam etti.

“Sözünün eri olduğuna inanmasam,” dedi Eugene, altı yedi kere gidip geldikten sonra, “beni ikinciye ektiğini düşüneneğim. Ama söz verdi, sözünde durur.”

Tekrar su zambaklarına döndüğünde karşıdan geldiğini gördü ve karşılamak için ona doğru ilerledi.

“Geciktin ama içimden mutlaka gelir diyordum, Lizzie.”

“Hiçbir maksadım yokmuş gibi köyde oyalanmak zorunda kaldım, bu arada mecburen bir sürü insanla lafladım, Bay Wrayburn.”

“Köyün delikanlıları –ve hanımları– dedikoduya bu kadar mı meraklı?” diye sordu, elini tutup kolunun üzerine koyarak.

Lizzie gözleri yerde, yanında ağır ağır yürümeye razı oldu. Ama Eugene elini dudaklarına götürdüğünde, usulca geri çekti.

“Bana dokunmadan sadece yanımda yürüseniz olmaz mı Bay Wrayburn?” Çünkü Eugene’in kolu belinin etrafına dolanmaya başlamıştı bile.

Durdu ve bu ricasını gerçekleştirmesi için yüzüne ciddi ciddi baktı. “Peki, Lizzie, tamam!” dedi Eugene rahat bir tavırla ama içi hiç de rahat değildi, “hemen mutsuz olma, hemen sitem etme.”

“Mutsuz olmamak elimde değil ama sitem etmek istemem. Bay Wrayburn, hemen yarın buradan ayrılmanızı rica ediyorum.”

“Lizzie, Lizzie, Lizzie!” diye karşı çıktı. “Sitemkâr olmanı bu kadar mantıksız olmana tercih ederim. Gidemem.”

“Neden?”

“Sadakatten!” dedi Eugene, uçan ama samimi tavrıyla. “Çünkü bana izin vermezsin. Ben de sitem etmek istemi-

yorum. Beni burada tutmak için birtakım numaralar çevirdiğinden şikâyet etmiyorum. Ama yapıyorsun, yapıyorsun.”

“Rica ederim yanımda yürüyün ve bana dokunmayın,” –çünkü kolu yine uzanmaya başlamıştı– “sizinle ciddi bir şey konuşmaya çalışıyorum Bay Wrayburn.”

“Senin için imkan dâhilindeki her şeyi yaparım, Lizzie,” diye cevap verdi, hoş bir neşeyle kollarını kavuşturarak. “Bak! Napolyon Bonapart, St. Helena’da.”

“Dün değil evveli gece değirmen çıkışı benimle konuştuğunuzda,” dedi Lizzie, vicdanını rahatsız eden ricacı gözlerle, “beni gördüğünüze şaşırdığınızı söylemiştiniz, buraya balık tutmaya geldiğinizi. Doğru muydu?”

“Hayır,” dedi Eugene sakın bir tavırla, “kesinlikle doğru değildi. Buraya geldim çünkü seni burada bulabileceğimi duydum birinden.”

“Londra’dan neden ayrıldığımı tahmin edebiliyor musunuz Bay Wrayburn?”

“Korkarım, Lizzie,” diye cevap verdi açıklıkla, “benden kurtulmak için ayrıldın. Kendime duyduğum sevgiye olumlu bir etkisi olduğunu söyleyemeyeceğim”

“Evet doğru.”

“Nasıl bu kadar zalim olabilirsin?”

“Ah Bay Wrayburn!” diye cevap verdi aniden gözyaşlarına boğularak, “ben mi zalimim? Ah Bay Wrayburn, Bay Wrayburn! Bu gece burada olmanız zalimlik değil mi?”

“Dünyadaki bütün iyilik adına –hem kendi adıma bir şey istediğim de söylenemez çünkü ben iyi değilim– böyle kendini üzme!”

“Aramızdaki mesafeyi, farkı düşününce kendimi üzme-yip de ne yapayım? Buraya beni rezil etmek için geldiğinizi

söylemişken, kendimi üzmeyp de ne yapayım?” dedi Lizzie yüzünü kapatarak.

Ona hakiki bir nedamet, şefkat ve merhametle baktı. Kendini feda etmesini ve onu kurtarmasını sağlamaya yetecek kadar güçlü bir duygu olmasa da güçlüydü.

“Lizzie! Dünyada bu kadar az şey söyleyerek beni bu kadar etkileyebilecek bir kadın olduğunu bilmezdim. Ama kafanda beni canlandırırken bu kadar katı olma. Senin için neler düşündüğümü bilmiyorsun. Bana nasıl musallat olduğunu, beni nasıl sersemlettiğini bilmiyorsun. Hayatımın başka her alanında aşırı bir hamaratlıkla bana yardım eden lanetli kayıtsızlığımın, burada hiç yardımcı olmadığını bilmiyorsun. Onu öldürdün galiba, bazen onunla birlikte keşke beni de öldürseydin diyorum.”

Bu kadar tutkulu ifadelere hazırlıklı değildi Lizzie; içinde kadınsı bir gurur ve sevinç kıvılcımları uyandırmıştı bu sözler. Hatalı olsa da Eugene’in kendisini bu kadar önemsemediğini ve onu bu kadar etkilediğini bilmek!

“Üzüldüğümü görmek canınızı sıkıyor, Bay Wrayburn; sizin üzüldüğünüzü görmek de benim canımı sıkıyor. Size sitem etmiyorum. Gerçekten etmiyorum. Benden çok farklı olduğunuz ve bambaşka bir bakış açısından baktığınız için benim gibi hissetmiyorsunuz. Hiç düşünmemişsiniz. Ama sizden rica ediyorum şimdi düşünün, şimdi düşünün.”

“Ne düşüneyim?” diye sordu Eugene sızlanarak.

“Beni.”

“Bana seni düşünmemenin bir yolunu gösterirsen, her şeyimi baştan aşağı değiştirirsin, Lizzie.”

“Öyle demiyorum. Beni başka sınıfa ait biri olarak düşünün, aile onurunuz açısından bakınca görürsünüz, size

uzağım. Unutmayın yanımda koruyucum yok, yegane koruyucum asil kalbiniz. Namusuma saygı gösterin. Belli bir konuda bana karşı, bir hanımefendiye karşı hissedebileceğiniz şeyleri hissediyorsanız, bana karşı davranışlarınızda da bir hanımefendiye karşı sergileyeceğiniz cömertliği gösterin. Ben çalışan bir kızım, size ve ailenize layık değilim. Bir kraliçe olduğum için aramızda mesafe olsa bir beyefendi olarak nasıl düşünceli davranırdınız, şimdi de öyle yapın!”

Bu ricadan etkilenmemek için çok adi olmak gerekirdi. Yüzünde pişmanlık ve kararsızlıkla sordu:

“Sana bu kadar çok mu zarar verdim Lizzie?”

“Hayır, hayır. Bana çok büyük iyilik de edebilirsiniz. Geçmişten bahsetmiyorum Bay Wrayburn, şimdiden ve gelecekte bahsediyorum. İki gündür sizi görebilecek bir sürü gözün önünde beni yakından takip ettiğiniz için burada değil miyiz? Bu randevuya tek kurtuluş umudum olduğu için razı olmadım mı?”

“Yine kendime duyduğum sevgi açısından pek olumlu değil,” dedi Eugene dertli dertli; “ama evet. Evet, evet.”

“Öyleyse size yalvarıyorum, Bay Wrayburn, lütfen buradan gidin. Gitmezseniz beni neye mecbur edeceğinizi düşünün.”

Bir iki dakika düşündükten sonra itiraz etti, “Mecbur etmek mi! Seni neye mecbur edecekmişim Lizzie?”

“Beni buradan süreceksiniz. Burada huzurlu bir hayat sürüyorum, saygı görüyorum ve işim iyi. Londra’yı terk ettiğim gibi burayı da terk etmeye zorlayacaksınız beni ve –tekrar peşimden gelerseniz– bundan sonra sığınacağım yeri de terk etmeye zorlayacaksınız.”

“Aşığından –kusura bakma bu kelimeyi hakikatin ken-

disi olduğu için kullanıyorum– kaçmaya bu kadar kararlı mısın Lizzie?”

“Bu kadar kararlıyım,” diye cevap verdi kendinden emin ama titriyordu, “böylesi bir aşıktan kaçmaya bu kadar kararlıyım. Bir süre önce burada fakir bir kadın öldü, benden onlarca yaş büyüktü, onu ıslak toprağın üzerinde yatarken buldum tesadüfen. Onunla ilgili bir şeyler duydunuz mu?”

“Sanırım,” dedi Eugene, “adı Higden ise.”

“Adı Higden’di. Çok zayıf ve yaşlı olduğu halde son âna kadar amacına sadık kalmıştı. Son ânında bile, o öldükten sonra amacına uygun davranılması için benden söz aldı, o kadar kararlıydı. Onun yaptığını ben de yapabilirim. Bay Wrayburn, beni usandırmak için oradan oraya sürecek kadar zalim olabileceğinize inansam –ki inanmıyorum– ölümüm olursunuz, yapmayın derdim.”

Eugene onun güzel yüzüne baktı, kendi yakışıklı yüzünde hayranlık, öfke ve sitem karışımı bir duygu vardı, bunun karşısında –ona gizliden gizliye deli gibi aşık olan, yüreği nicedir onun yüzünden dolup dolup taşan– Lizzie dağıldı. Katılığını korumaya çalıştı ama Eugene bu katılığın gözleri önünde eridiğini görebiliyordu. Tam bu çözölme gerçekleştiğinde ve Eugene onun üzerindeki etkisini tam olarak anladığında, düşecek gibi olan Lizzie’yi tuttu.

“Lizzie! Biraz burada dinlen. Sana sorduğum soruya cevap ver. Beni kendine bu kadar uzak, bu kadar ayrı görmesen, yine seni bırakmamı ister miydin?”

“Bilmiyorum, bilmiyorum. Bana sormayın, Bay Wrayburn. Bırakın döneyim artık.”

“Söz veriyorum, Lizzie, hemen geri döneceksin. Söz veriyorum tek başına döneceksin. Bana cevap verirsen sana eşlik etmeyeceğim, peşinden gelmeyeceğim.”

“Nasıl cevap vereyim, Bay Wrayburn? Siz bu olduğunuz kişi olmasanız ne yapacağımı nasıl söyleyebilirim?”

“Senin zannettiğin, büyüttüğün kişi olmasam,” diye ustaca araya girip kelimeleri değiştirdi, “yine nefret eder miydin benden?”

“Ah, Bay Wrayburn,” diye cevap verdi yalvarırcasına, hıçkırarak, “beni biraz tanıyorsanız sizden nefret etmediğimi de bilirsiniz!”

“Senin zannettiğin kişi olmasaydım, Lizzie, bana karşı yine kayıtsız kalır mıydın?”

“Ah, Bay Wrayburn,” diye cevap verdi yine önceki gibi, “beni biraz tanıyorsanız bunun doğru olmadığını da bilirdiniz!”

Kızın, Eugene’in koluyla desteklediği vücudunun duruşunda bir şey vardı; Eugene’den merhametli olmasını ve kalbini açmaya zorlamamasını rica eder gibi başını önüne eğdi. Ama Eugene merhamet göstermedi ve onu zorladı.

“Benden nefret ettiğine, hatta bana karşı tümüyle kayıtsız olduğuna inanmayacak kadar iyi tanıyorsam seni (bahtsız köpeğin teki olsam da!) ayrılmadan önce izin ver bunu da senin ağzından duyayım. Sana göre eşit olsak bana nasıl davranırdın söyle.”

“İmkânsız, Bay Wrayburn. Sizi nasıl eşitim gibi görürüm? Zihnim sizi eşitim gibi görse de siz eşitim olmazsınız. O zaman sizi ilk gördüğüm geceyi, bana çok dikkatli baktığınız için odadan çıktığım geceyi nasıl hatırlayabilirim? Ya da gece sabaha kavuşurken bana babamın ölüm haberini getirişinizi? Ya da sonra çıktığım evde beni görmeye geldiğiniz akşamları? Ya da eğitimsizliğimi bildiğiniz için eğitim görmeme önayak oluşunuzu? Ya da size takdirle bakışımı, hayret edişimi, ilk başta benimle ilgilenen çok iyi biri olduğunuzu düşünmemi?”

“Sadece ‘ilk başta’ mı iyi biri olduğumu düşündün, Lizzie? Sonra ne düşündün? Çok kötü olduğumu mu?”

“Onu demiyorum. Öyle bir şey demek istemedim. Ama daha önce benimle konuşmuş herkesten bu kadar farklı biri tarafından fark edilmenin ilk şaşkınlığı ve keyfi geçtikten sonra, sizi bir daha asla görmememin daha iyi olacağını hissetmeye başladım.”

“Neden?”

“Çünkü çok farklıdınız,” diye cevap verdi alçak sesle. “Çünkü sonu yoktu, umut yoktu. Acıyın bana!”

“Peki beni hiç düşündün mü Lizzie?” diye sordu canı yanmış gibi. “Pek değil, Bay Wrayburn. Bu akşama kadar pek düşünmedim.”

“Nedenini söyler misin?”

“Bu akşama kadar sizin de düşünölmeye ihtiyacınız olduğunu fark etmemiştim. Ama gerçekten buna ihtiyacınız varsa; bu akşam kendiniz için sarf ettiğiniz o sıfatı yüreğinizin derinliklerinde hissediyorsanız ve bu hayatta ayrılmaktan başka çaremiz olmadığını biliyorsanız, o zaman Allah yardımcınız olsun!”

Kendi aşkını ve çektiğı ızdırabı biraz olsun anlatan bu sözlerin öyle büyük bir saflığı vardı ki Eugene üzerinde derin bir etki bıraktı. Ölmüş de mukaddes bir varlığa dönüşmüş gibi tuttu onu kollarında ve adeta bir ölüyü öper gibi tek bir kez öptü.

“Sana eşlik etmeyeceğime ve peşinden gelmeyeceğime söz verdim. Uzaktan da olsa gözkulak olmayayım mı? Asabın bozuk, hava da kararıyor.”

“Bu saatlerde yalnız başına gezmeye alışığım, rica ederim böyle bir şey yapmayın.”

“Söz veriyorum. Bu gece başka bir söz veremiyorum Lizzie, sadece elimden geleni yapacağımı söyleyebilirim.”

“Hem kendinizi hem de beni kurtarmanın tek bir yolu var Bay Wrayburn. Yarın sabah buradan gidin.”

“Denerim.”

Eugene ciddi bir şekilde bu sözü söylerken, Lizzie elini bir an onun eline bıraktı, sonra arkasını dönüp nehir kıyısında ilerlemeye başladı.

“Şimdi Mortimer buna nasıl inanacak?” diye mırıldandı Eugene, hâlâ aynı yerde duruyordu. “Ben kendim inanabiliyor muyum sanki?”

Gözlerine kapattığı ellerinde gözyaşları olmasından bahsediyordu. “Beni bu kadar gülünç bir durumda gören olmaz inşallah!” diye düşündü sonra. Bir sonraki düşüncesiye, gözyaşlarının sebebine karşı artan bir güceniklikten kök sürdü.

“Ben de onun üzerinde müthiş bir güç kazandım, istediği kadar ciddi olsun!”

Kızın, onu bakışları altında çözülen yüzünün ve vücudunun teslimiyetini hatırlattı bu düşünce. Sahneyi ikinciye gözünde canlandırdığında, zaafın itirafında ve cazibesinde, hafif bir korku görür gibi oldu.

“Hem o da beni seviyor. Bu kadar ciddi biri, tutkusunu da çok ciddiye alıyor olmalı. Bir konuda güçlü, bir konuda kararsız, bir konuda zayıf olmak gibi bir tercihi olamaz. Ben nasıl kendi tabiatıma göre davranıyorsam, o da kendi tabiatına uymak zorunda. Benim tabiatım nasıl bana zorluk ve cezalar veriyorsa, onunki de ona veriyor olmalı.”

Bu fikri takip ederek kendi tabiatına döndü. “Ya onunla evlenseydim. Muhterem Babamla aramızdaki saçma du-

ruma meydan okumayı göze alıp, Lizzie'yle evlendiğini MB'ye haber vererek onun muhterem hayretlere mucip olmasına sebebiyet verseydim, kendisi acaba hukukçuya karşı nasıl bir sav öne sürerdi? 'Sıkılacağını düşündüğün için biraz para ve mevki sahibi biriyle evlenmedin. Parası ve mevki olmayan biriyle evlenince sıkılmayacak mısın? Kendinden emin misin?' Hukukçu da bunun karşısında, adli itirazda bulunmasına rağmen, içten içe, 'MB bu savında haklı. Kendimden emin değilim,' diye itiraf etmek zorunda kalırdı."

Bu hafif tonu yardıma çağırması olmanın bile edepsiz ve değersiz bir şey olduğunu hissetti ve karşısına Lizzie'yi koydu.

"Yine de," dedi Eugene, "bu hissimin sahici olmadığını, kendime rağmen onun güzelliği ve değeri sayesinde içimde uyanmadığını ve ona sadık kalmayacağımı söyleyen biri çıksa alnını karışlardım (Mortimer hariç). Bu gece karşına, bana böyle bir şey söyleyecek ya da onun aleyhinde bir şey söyleyecek birisi çıksın hele; çünkü şu acınacak haldeki Wrayburn'le didişip durmaktan öyle bıktım ki başkasıyla didişmeyi tercih ederim. 'Eugene, Eugene, Eugene, bu iş fena!' Hıh! Mortimer Lightwood çanları çalıyor yine, bu gece kuşağa çok melankolik geliyorlar."

Yürürken kendine meşgul olacak başka bir konu buldu. "Seni hıyarağası," dedi sabırsızca, "babanın kafasına göre sana bulduğu bir kadınla, senin kendi kendine bulduğun, ilk gördüğün andan itibaren gittikçe artan bir ilgiyle peşine takıldığın bir kadın arasında ne gibi bir benzerlik olabilir ki? Öküz! O kadar da mı kafan çalışmıyor?"

Ama tekrar, az önce öğrenmiş olduğu gücüne ve Lizzie'nin kalbini ona ilk olarak açmış olmasına geri dön-

dü. Gitmeye filan kalkışmamak, onu bir kere daha denemek gibi fütursuz bir neticeye ulaştı. Bir kez daha duyar gibi oldu o sesi, “Eugene, Eugene, Eugene, bu iş fena!” Sonra kendi kendine söylendi, “Keşke Lightwood’un sesini susturabilsem, kulağa matem çanı gibi geliyor.”

Başını kaldırdığında yeni ayın yükseldiğini gördü, yıldızlar da san ve kızıl tonlarında kırışılmaya başlamışlardı, yaz gecesinin sakin laciverdine renk katarak. Hâlâ nehir kıyısındaydı. Aniden arkasına döndüğünde adamın biriyle burun buruna geldi ve çarpmamak için bir adım geri atmak zorunda kaldı. Adam omzunda kırık bir kürek ya da direk gibi bir şey taşıyordu, Eugene’e hiç aldırış etmeden yanından geçip gitti.

“Hey, birader!” diye arkasından bağırdı Eugene, “kör müsün?”

Adam hiç cevap vermeden yoluna devam etti.

Eugene Wrayburn, elleri arkasında, düşünceleri maksadında, aksi istikamete devam etti. Koyunları ve kapıyı geçti, köy seslerini duymaya başladı, köprüye geldi. Köy ve değirmen gibi, kaldığı han da nehrin karşı tarafında değil, yürüdüğü yakasındaydı. Ama öteki yakadaki sazlıkların ve su birikintisinin daha sakin bir yer olduğunu bildiğinden ve gü-rültüyü de kalabalığı da kaldıracak halde olmadığından karşıya geçip yoluna oradan devam etti: Gökyüzünde birer birer tutuşturuluyormuş gibi görünen yıldızlara ve aynı yıldızların derinliklerinde yakılıyormuş gibi görüldüğü nehre bakarak yürüdü. Bir söğüdün gölgelediği bir iskele ve orada bağlı duran bir tekne, yanından geçerken gözüne çarptı. Teknenin durduğu yer öyle karanlıktı ki orada ne olduğunu anlamak için durmak zorunda kalmıştı, sonra yoluna devam etti.

Nehrin çalkantısı, huzursuz düşüncelerinde de benzer bir kıpırtı oluşturunuyordu sanki. Elinden gelse düşüncelerini uykuya yatırmak isterdi ama onlar da nehir gibi hareket halindeydi ve güçlü bir akıntıyla tek bir yöne akın ediyorlardı. Ayın altında çalkantının beklenmedik bir biçimde kesilmesi, sonra başka bir şekilde, başka bir sesle devam etmesi gibi düşüncelerinin de bazıları diğerlerinden dizginsizce kopup, kötülüklerini gözler önüne seriyordu. “Evlenmek imkânsız,” dedi Eugene, “bırakmak da imkânsız! Açmaz!”

Yeterince uzaklaşmıştı. Geriye dönmeden önce, sudan yansıyan geceyi seyretmek için kıyıda durdu. Bir anda korkunç bir çatırtıyla sudan yansıyan gece buruştu, gökyüzünde alevler uçtu, ay ve yıldızlar gökyüzünden düştü.

Yıldırım mı çarpmıştı? Kafasında tam oluşmamış böyle belirsiz bir düşünceyle, gözlerini kör eden, canını ezen darbeler altında arkasını döndü ve kaili kırmızı boyun bağından yakaladı –tabii üzerine fişkırان kanından bu rengi almamışsa.

Eugene çevik, hareketli ve uzmandı; ama ya kolları kırılmış ya da felç olmuştu, arkaya sarkmış kafasıyla adama tutunmaktan başka bir şey yapamıyor, inip kalkan gökyüzünden başka bir şey göremiyordu. Saldırganı da kendisiyle çekerek kıyıdan aşağı yuvarlandı, sonra bir büyük darbe sesi daha geldi, bir şapırtı ve her şey bitti.

Lizzie Hexam da gürültüden, sokaktaki Cumartesi kargaşasından kaçmış, gözyaşları kuruyana kadar nehir kıyısında tek başına yürümeyi tercih etmişti, böylece biraz toparlanacak, eve döndüğünde hasta ya da keyifsiz görüldüğünü duymaktan kendini kurtaracaktı. Kalbinde en ufak bir kırgınlık ya da kötü niyet olmadığından, bu saatin ve yerin

huzurlu durgunluğu, iyileştirici bir etkiyle ruhuna işlemiştir. Kafasını boşaltmış, rahatlamıştır. Tuhaf bir ses duyduğunda o da tam eve dönmek üzereydi.

Sesi duyduğunda irkilmıştı çünkü darbe sesine benziyordu. Kıpırdamadan durup dinledi. Gecenin sessizliğinde darbeler öyle ağır, öyle zalim iniyordu ki içi bulandı. Ne yapacağını bilmeden dinlerken bir sessizlik oldu. Tekrar kulak kabarttığında hafif bir inilti ve nehre düşen birinin çıkardığı sesi duydu.

Eski cesur hayatı ve alışkanlıkları onu hemen harekete geçirdi. Etrafta onu işitecek kimse olmadığından nefesini yardım çağırmaya harcamadı ve derhal seslerin geldiği yöne koştu. Kendisiyle köprü arasında bir yerdeydi ama zannettiğinden daha uzaktaydı; gece çok sessiz olduğundan su, sesleri uzaklara taşımıştı.

Nihayet yeşil kıyının fazlaca çiğnenmiş bir yerine ulaştı, yerde tahta ve giysi parçaları vardı. Eğildiğinde otların kanlı olduğunu gördü. İzleri takip ettiğinde kıyının kan içinde olduğunu gördü. Gözleriyle akıntıyı takip ettiğinde, aya dönmüş, akıntıyla sürüklenen kanlı bir yüz gördü.

Şükürler olsun yüce rabbime, o eski kötü günler nihayet bir hayra vesile olacak! İster kadın olsun ister erkek, o sürüklenen yüz her kime aitse, Allahım bu zavallı ellerime kuvvet ver de onu ölümden kurtarayım, sevdiklerine kavuşturayım!

Bu dua bütün ateşliliğine rağmen onu bir an olsun durdurmamıştı. Daha bu düşünce kafasında peydahlanır peydahlanmaz harekete geçmişti bile, hızla, maharetle, metanetle –çünkü metanet olmasa hiçbir şey yapamazdı– hemen söğüdün altında, kazıklara bağlı duran kayığa koştu.

Eski talimli elinin bir dokunuşuyla, eski talimli ayağının

bir adımıyla, hafif vücudunun talimli dengesiyle kayığa bini-vermişti. Yoğun karanlık gölgeye rağmen bir bakışta, kırmızı tuğladan bahçe duvarının üzerindeki kürekleri seçti. Onları alır almaz fırladı (ipi peşinden sürükleyerek) ve kayık mermi gibi ayışığına açıldı. İngiliz sularında daha önce bir kadının böyle kürek çektiği görülmemiştir.

Hızını azaltmadan omzunun üzerinden dikkatle süzülen yüzü aradı. Boğuşma yerini geçmişti –solunda kayığın kışındaydı– sağında köy yolunun bittiği noktayı, neredeyse dosdoğru nehre inen bayırı geçmişti; köyün sesleri yine azalıyordu, yavaşladı; kayık ilerlerken çepeçevre her yerde yüzü arıyordu.

Artık sadece kayığı akıntıya bırakmış, kürekleri kaldırmış bekliyordu. Yüz kısa sürede görünmezse dibe battığını ve üzerinden geçebileceğini biliyordu. Onunki gibi talimli olmayan gözler, birkaç kulaç ötede gördüğü şeyi asla göremezdi. Boğulan adamın yüzeye çıktığını, belli belirsiz çırpındığını ve adeta içgüdüyle yüzeyde kalmak için sırtüstü döndüğünü gördü. Daha önce belli belirsiz gördüğü yüzü yine belli belirsiz gördü.

Kararlı bakışlarla, doğru ânı kollayarak, iyice yaklaşmasını bekledi; sonra tek bir hareketle kürekleri çıkardı, kayığın kışına gidip çömeldi. Birincide neresinden tutacağını bilemediği için bedeni kaçırıldı. İkincide kanlı saçlarından yakaladı.

Ölmemişse bile kendinde değildi; tanınmaz hale gelmişti ve suda koyu kırmızı izler bırakıyordu. Hareket edemediğinden onu kayığa çekmesi imkânsızdı. Onu sıkıca bağlamak için arkaya eğilmesiyle bütün nehir kıyılan korkunç cıglığıyla inledi.

Ama doğaüstü bir ruhun ve gücün etkisine girmiş gibi onu sıkıca bağladı, yerine oturdu ve kayığı çekebileceği en yakın sığılığı bulmak için canhıraş küreklere asıldı. Canhıraş ama deli gibi değil çünkü bir an olsun ne yapacağını şaşırırsa kaybedeceğini biliyordu.

Kayığı kıyıya çekti, suya atladı, ipi çözdü, katıksız bir kuvvetle onu kaldırıp kayığın zeminine yatırdı. Her tarafında korkunç yaralar vardı, elbisesinden kopardığı parçalarla bunları sardı. Yoksa, hâlâ hayattaysa, onu en yakın yardım yeri olan hanına götürene kadar kan kaybından ölebilirdi.

Bütün bunları büyük bir hızla yaptıktan sonra, şekli bozulmuş alnını öptü, ızdırapla yıldızlara baktı ve hakkını helal etti ve “affedilecek bir şey yapmışsa” onu affetti. Sadece o an kendisini düşünmüştü, o zaman da onun uğruna.

O eski günlere şükürler olsun, bir dakika bile kaybetmeden kayığı tekrar yüzdürebiliyorum, akıntıya karşı kürek çekebiliyorum! Yüce Rabbim, yalvarırım benim sayemde ölümden kurtulsun ve günün birinde onu çok sevecek birine kavuşsun, ama kimse onu benden daha fazla sevemez!

Küreklere asıldı –kuvvetli çekiyordu ama savruk değil– gözlerini de nadiren onun üzerinden kaldırıyordu. Yaralanmış yüzünü görecektir şekilde yatırmıştı onu; öyle şekilsizleşmişti ki bu yüz, öz annesi görse üzerini kapatırdı ama onun gözlerinde her türlü bozulmanın üzerindeydi.

Kayık, hanın tatlı bir meyille suya inen çimenliğine dokundu. Pencereelerde ışıklar yanıyordu ama dışarıda kimse yoktu. Kayığı bağladı ve bir kez daha katıksız bir kuvvetle onu sırtladı, içeri girene kadar da bırakmadı.

Cerrahlar çağırıldı. Kafasını kucağına almıştı. Eskiden hep duyardı, doktorlar kendinde olmayan yaralıların elle-

rini kaldırırmış, ölmüşse bırakırmış. Doktorların, kırılmış, yaralanmış elini kaldırıp bırakacağı korkunç ânı beklemeye koyuldu.

İlk cerrah geldi ve muayeneye başlamadan önce sordu, “Kim getirdi?”

“Ben getirdim, efendim,” dedi Lizzie ve bütün bakışlar ona çevrildi.

“Sen mi canım? Bu ağırlığı değil taşımak kaldıramazsın bile.”

“Başka zaman olsa kaldıramam belki ama bu sefer kaldırdım.”

Cerrah ona büyük bir ilgi ve biraz da merhametle baktı. Ciddi bir yüzle baştaki yaralara ve kırık kollara dokunduktan sonra, eli tuttu.

Ah! Bırakacak mı?

Kararsız kalmış gibiydi. Eli tutmadı ama usulca bıraktı, bir mum aldı, baştaki yaralara ve gözbebeklerine daha yakından baktı. Sonra mumu bırakıp eli tekrar tuttu. O sırada diğer cerrah da içeri girdi. Aralarında fısıldaşılar ve bu sefer eli ikinci tuttu. O da hemen bırakmak yerine bir müddet tutmaya devam etti ve sonra usulca yerine koydu.

“Zavallı kızla ilgilenin,” dedi birinci cerrah. “Kendinde değil. Ne görüyor ne de işitiyor. Kendisi için daha iyi. Kendine getirmeye uğraşmayın; sadece buradan götürün. Zavallılık! Çok yürekli bir kız ama kalbini bir ölüye kaptırmış. İhtimam gösterin.”

VII

Kabil Olmaktansa Habil Olmak Yeğdir

Plashwater Weir – Değirmeni Savağı'nda gün ağarıyordu. Yıldızlar hâlâ görülebiliyordu ama doğuda gece ışığına benzemeyen donuk bir aydınlık vardı. Ay batmış, nehir kıyılan arasına sis çökmüştü; sisin arasında ağaçlar ağaç hayaletleri, su su hayaleti gibi görünüyordu. Toprağın da soluk yıldızların da hortlağımsı bir hali vardı; doğudaki, sıcaklık ya da renkten yoksun, soğuk aydınlık bir ölünün gözleri gibi fersizdi.

Belki de savağın kıyısında duran Mavnacıya böyle gelmişti. Zira serin bir esinti çıkıp, hayalet ağaçlarla suyu titreten ya da tehdit eden bir şeyler fısıldayarak geçtiğinde, Bradley Headstone o yöne bakmaktaydı.

Arkasını dönüp bekçi kulübesinin kapısını yokladı. İçeriden kilitlenmişti.

“Benden mi korkuyor?” diye mırıldandı kapıyı çalarken.

Haydut Riderhood çok geçmeden kalktı ve sürgüyü açıp onu içeri aldı.

“Vay, Ötöteki, ben de seni kayboldun sanıyordum! İki gecedir yoksun! Neredeyse beni atlattığını düşünmeye başlayacaktım, gazetelere ilan verecektim.”

Bradley'in yüzü bu ima karşısında öyle karardı ki Riderhood sözlerini yumuşatarak iltifata çevirmekte fayda gördü.

"Yok ama sen öyle bir adam değilsin," diye devam etti, başını duygusuzca iki yana sallayarak. "Öyle oyun oynar gibi kendi kendimi bu komik fikirle eğledikten sonra kendi kendime ne dedim bil? Dedim ki 'Şerefli bir adamdır o.' Aynen böyle dedim. 'iki kat şerefli dir.'"

İlginçtir Riderhood ona hiç soru sormadı. Kapıyı açarken yüzüne bakmıştı, şimdi (çaktırmadan) tekrar baktı ve bu bakmalar sonucu soru sormamaya karar verdi.

"Kahvaltıdan önce biraz kestirmek istermişsin gibi göründün bana," dedi Riderhood. Misafiri oturmuş, çenesini ellerine dayamış, gözlerini yere dikmişti. Yine ilginçtir, Riderhood konuşurken ona bakınama bahanesi bulmak için odadaki kıt mobilyayı düzeltmeye koyuldu.

"Evet. Uyusam iyi olacak," dedi Bradley duruşunu değiştirmeden.

"Ben de bunu tavsiye ederdim, efendi," diye onayladı Riderhood. "Boğazın filan kurudu mu?"

"Evet. Bir içki fena olmaz," dedi Bradley; ama aklı pek burada değil gibiydi.

Bay Riderhood şişesini çıkardı, bir sürahi su getirdi ve içkiyi hazırladı. Sonra battaniyesini silkip güzelce yaydı ve Bradley üzerindeki kileri çıkarmadan yatağa uzandı. Bay Riderhood, şiirsel bir edayla tahta iskemlesinde, geceki uykunun kemiklerini sıyracağını söyleyerek pencere kenarındaki yerini aldı; ama yine önceki gibi derin uykuya dalana kadar dikkatle misafirini gözledi. Sonra ayağa kalkıp yanına gitti ve gün ışığında her yerini iyice inceledi. Gördüklerini özetlemek için dışarı çıktı.

“Kollarından biri dirseğın altından yırtılmış, öteki omzundan sökülmiş. Birisi üzerine fena asılmış, gömleğı yakasından olduğı gibi yırtılmış. Çimde yuvarlanmış, suya düşmüş. Her yeri leke içinde, ne lekesi olduğunu biliyorum, kimden geldiğini de. Peh!”

Bradley uzun uzun uyudu. Öğleden sonra aşağı geçmek isteyen bir mavna geldi. Ondan önce iki yöne de mavnalar geçmişti ama savak bekçisi haber sormak için sadece bu mavnaya seslendi, hassas bir zaman ölçümü yapmıştı sanki. Mavnadaki adamlar ona haberi verdiler, hatta iyice ayrıntısına girmek için biraz oyalandılar.

Bradley’in yatmasıyla kalkması arasında on iki saat geçmişti. Bradley’in evden çıktığını gören Riderhood, gözlerini kısıp savağa bakarak, “Az uyumadın sen de!” dedi.

Bradley gelip ahşap manivelanın üzerine oturdu ve saati sordu. Riderhood, ikiye üç arası olduğunu söyledi.

“Ne zaman ayrılabilirsin buradan?” diye sordu Bradley.

“Yarın değil öbürsü gün.”

“Daha önce olmaz mı?”

“Olmaz.”

İki taraf da bu ayrılma meselesine büyük önem atfeder gibiydi. Riderhood olumsuzluğu vurgulamak için başını uzata uzata sallayarak, “O-o-o-olmaz, efendi,” diye cevabını vurguladı.

“Bu gece gideceğimi söyledim mi sana?” diye sordu Bradley.

“Hayır,” dedi Riderhood neşeli, uysal, muhabbetçi bir tavırla, “söylemedin. Diyecektin de unuttun herhalde. Yoksa hiç şüpheye düşer miydin?”

“Güneş batarken gideyim diyorum,” dedi Bradley.

“Madem öyle iki lokma bir şeyler atıştır,” dedi Riderhood. “Gel içeri.”

Bay Riderhood’un müessesesinde masa örtüsü yayma gibi bir formaliteye uyulmadığından, ‘iki lokma’ bir dakikada ikram ediliverdi; kocaman bir tepside, devasa bir böreğin dörtte üçünün, iki çakının, bir toprak testinin ve büyük, kahverengi şişede biranın çıkarılmasından ibaretti.

İkisi de yeyip içtiler ama Riderhood çok daha bol yedi. Dürüst adam tabak kullanmak yerine, börekten kestiği iki iri, üçgen parçayı doğrudan masanın üzerine koymuştu; birini kendi önüne ötekini misafirin önüne. Alttaki kalın kısmı tabak yerine kullanıp, dökülmüş içleri bol bulamaç onun üzerine boşalttı, böylece her ikisi de hem bol miktarda içi hem de kalın ktır kısmı yedikten sonra, masanın üzerine dökülen salçayı bıçağıyla sıyırıp sıyırıp, damlatmamaya çalışarak ağzına götürmeye başladı.

Bradley Headstone bu faaliyetleri öyle beceriksizce sürdürüyordu ki Haydut uyarmadan edemedi.

“Dikkat et! Elini keseceksin!”

Ama bu uyarı çok geç gelmişti çünkü Bradley tam o anda elini kesiverdi. Yine büyük talihsizlik eseri, Riderhood’dan parmağını bağlamasını istemek üzere iyice yanına sokulduğunda, acıdan elini silkeleyerek, Riderhood’un kıyafetlerini kan içinde bıraktı.

Yemek bittiğinde, böreklerden ve donmuş sostan kalanlar, tepsiye geri konulduğunda, böylelikle tam bir tutumluluk sergilendiğinde, Riderhood kupasını birayla doldurup kana kana içti. Sonra Bradley’e baktı ama kötü kötü.

“Ötöteki!” dedi boğuk bir sesle. Eğilip kolunu dürteledi. “Haberin nehirde senden önce geldi.”

“Ne haberi?”

“Bil bakalım,” dedi Riderhood, yüzüne gelen bir yumruğu savuşturmak için başını geri çekermiş gibi yaparak, “bil bakalım cesedi kim bulmuş? Tahmin et.”

“Ben tahminden yana pek iyi değilimdir.”

“Kız bulmuş. Yaaa! Seni yine mat etti. Kız bulmuş.” Bradley Headstone’un yüzünün aniden burulması ve üzerinde aniden patlayan sıcak öfke, bu haberin içine nasıl işlediğini gösteriyordu. Ama iyi ya da kötü tek kelime etmedi. Sadece karanlık karanlık gülümsedi ve ayağa kalkıp pencereye yaslanarak dışarı bakmaya başladı. Riderhood onu gözleriyle takip ediyordu. Sonra bakışlarını kendi kanlı kıyafetine indirdi. Riderhood, tahminden yana Bradley’den daha iyiydi.

“O kadar uykusuz kaldım ki,” dedi öğretmen, “izinle biraz daha yatayım.”

“Paşa gönlün bilir, Ötöteki!” diye cevap verdi ev sahibi, tek mil misafirperverlikle. Misafir onun cevabını beklemeden uzanmıştı bile, güneş batana kadar da yatakta kaldı. Yoluçuluğuna devam etmek üzere kalktığı anda, ev sahibini çekek yerinin yanındaki çimlerin üzerine onu bekler buldu.

“Yeniden konuşmamız icap ederse,” dedi Bradley, “geri gelirim. İyi geceler!”

“Bundan iyisi can sağlığı,” dedi Riderhood arkasına dönerek, “iyi geceler!” Ama öteki yola koyulduğunda, tekrar arkasına dönüp gözlerini kısıtı ve fısıltıyla ekledi: “İzinli olsam da olmasam da öyle elini kolunu sallaya sallaya gitmene izin veremem. Bir kilometre sonra yakalarım seni.”

Aslında o gün akşam vakti izinliydi, yedeği on beş dakika sonra geldi. Görev süresinin bitmesini beklemeden,

nöbeti yedeğinden devralmaya geldiğinde geri ödemek üzere ondan bir saat borç alan Riderhood, hemen Bradley Headstone'un peşine düştü.

Bradley'den daha iyiydi iz sürme konusunda. Pusuya yatmak, beklemek, gözlemek, kollamakla geçmişti ömrü, işini de iyi bilirdi. Bekçi kulübesinden çıktuktan sonra öyle hızlı yürüdü ki bir dahaki savağa gelene kadar Bradley'e iyice yaklaştı – kendi uygun gördüğü kadar yakına. Adamı sık sık arkasına bakıyordu ama takip edildiğinin farkında bile değildi. Araziden nasıl faydalanacağını, ne zaman çalıları, ne zaman duvarı araya alacağını, kafasını ne zaman eğeceğini biliyordu ve bahtsız Bradley'in ağır algısına sığmayacak binbir türlü hilesi vardı.

Ama Bradley'in bir hareketi karşısında o da hileleri de kalakaldı. Nehir kıyısında yeşil bir yola sapmıştı Bradley –iç içe geçmiş dikenler, fundalar ve böğürtlenlerle kaplı, küçük bir korunun kıyısında, devrilmiş bir sıra ağacın soyulmuş gövdelerinin sıra sıra dizili durduğu ıssız bir yerdı burası– ve küçük bir çocuk gibi ağaçların üzerine çıkıp çıkıp inmeye başlamıştı ama belli ki bir çocukla aynı maksatla ya da hiç maksatsız yapmıyordu bu hareketi.

"Ne iş peşindesin?" diye mırıldandı Riderhood, içine sindiği hendeğin içinde çalıları eliyle biraz aralayarak Çok geçmeden ilginç bir cevap geldi öğretmenin hareketlerinden. "Bir yaşıma daha girdim!" diye bağırdı Riderhood, "suya girecek!"

Bradley ağaç gövdeleri üzerinden geri dönmüş, su kenarına inmiş, çimlerin üzerinde soyunmaya başlamıştı. Bir an kaza süsü verilmeye çalışılan bir intihar gibi göründü bu yaptığı. "Ama öyle olsa o kütüklerin arasından o bohçayı

almazdın!” dedi Riderhood. Yine de suya giren adam şöyle bir dalıp, iki üç kulaç attıktan sonra geri dönünce rahatladı. “Senden biraz daha para sızdırmadan bu kadar çabuk kaybetmek istemezdim,” dedi hisli hisli.

Başka bir hendekten (adam konumunu değiştirdiğinde o da hendeği değiştirmişti) çalılarının arasında, kendine en keskin gözlerin bile göremeyeceği kadar küçük bir gedik aralayarak, giyinen adamı seyretti. Giyinmesi bitip de ayağa kalktığına, o eski Mavnacı değil bambaşka bir adam olduğunu görerek hayret etti.

“Aha!” dedi Riderhood. “O geceki kıyafetler. Anladım. Şimdi çok iyi anladım. Seni kurnaz. Ama ben senden daha kurnazım.”

Adam giyindikten sonra otların arasına çömelip bir şeyler yapmaya başladı ve yine koltuğunun altında bir bohçayla ayağa kalktı. Büyük bir dikkatle etrafına baktıktan sonra nehir kıyısına gidip, olabildiğince az ses çıkararak bohçayı olabildiğince uzağa attı. O nehrin dönemecinde gözden kaybolana kadar saklandığı hendekten çıkmadı Riderhood.

“Şimdi,” diye kendi kendisiyle müzakere etmeye başladı, “seni mi takip edeyim yoksa şimdilik seni bırakıp balığa mı çıkayım?” Bu esnada tedbir olarak onu göz önünde bulundurmak için peşinden gidiyordu. “Seni şimdilik bıraksam,” dedi Riderhood takibi bırakmadan, “bana tekrar gelmeni sağlayabilirim ya da ne yapıp edip seni bulabilirim. Balığa çıkmazsam başkaları çıkabilir. Şimdilik seni bırakıp balığa çıkacağım!” Bunu söyledikten sonra takibi aniden bırakıp arkasını döndü.

Pek uzun süreliğine olmasa da şimdilik bıraktığı sefil adam Londra’ya doğru yoluna devam etti. Bradley duyduğu

her sestten, gördüğü her yüzden şüpheleniyordu ama kan dökenlerin çoğunda olduğu gibi bir büyüye kapılmış, hayatında pusuya yatmış asıl tehlikeyi görmüyordu ama onun da zamanı gelecekti. Riderhood'u sürekli düşünüyordu – ilk buluştukları gecedен beri düşüncelerinden çıkmamıştı ama Riderhood düşüncelerindeki bir takipçi olarak yoktu ve Bradley onu kafasındaki yere oturtmak için binbir zahmetle öyle yöntemler bulmuş, onu oraya yerleştirmek için öyle gayret sarf etmişti ki başka bir yerde olabileceğini aklı almıyordu. Kan dökenin boşu boşuna mücadele ettiği bir başka büyü de budur. Elli türlü kapıdan yakalanabilir. Büyük zahmetler ve kurnazlıkla bu kapıların kırk dokuzuna kilit vurur ama ellincinin ardına kadar açık durduğunu göremez.

Pişmanlıktan daha yorucu ve yıpratıcı bir ruh halindeydi şimdi. Pişmanlık duymuyordu hiç, ama bu intikam meleşğini kendinden uzak tutmayı başaran caniler bile işledikleri cinayeti tekrar tekrar düşünmekten ve daha mükemmel bir şekilde gerçekleştirdiklerini hayal etmekten kendilerini alamaz. Katillerin savunmalarında ve itiraflarında, söyledikleri her yalanda bu işkencenin izi sürülebilir. Bu suçu isnat edildiği şekilde işleseydim, falanca hatayı yapar mıydım? Bana isnat edildiği şekilde işleseydim, bu yalancı, hain şahidin ifadesinde yer alan savunmasız bölgeyi açıkta bırakır mıydım? Sürekli kendi suçundaki zayıf noktaları bulan ve iş işten geçtiği halde onları güçlendirmeye çabalayan sefilin cinayeti, bir kere değil binlerce kere işlene işlene iyice ağırlaşır, öte yandan karanlık ve pişmanlık bilmeyen tabiattaki biri için en büyük ceza budur.

Nefretine ve intikamına sıkı sıkı zincirlenmiş olan Bradley yükünü sırtlanmış, her iki duyguyu da nasıl bu yaptığıın-

dan çok daha iyi tatmin edebileceğini düşünüp duruyordu. Daha iyi bir alet kullanabilirdi, yeri ve zamanı daha iyi seçebilirdi. Karanlıkta nehir kıyısında bir adama sırtından vurmak gayet iyiydi ama anında etkisiz hale getirmek gerekirdi, halbuki o dönüp saldırganının yakasına yapışmıştı; bu yüzden de yardım gelmeden önce işi bitirip ondan kurtulmak için canını tam almadan alelacele nehre atması gerekmişti. Tekrar yapacak olsa böyle yapmamak gerekirdi. Mesela kafası bir müddet suyun altında tutulabilirdi. Mesela ilk darbe daha sert indirilebilirdi. Mesela vurulabilirdi. Mesela boğazlanabilirdi. Mesela, mesela, mesela. Zincirlenmiş olduğu bu fıkirden kurtulmak dışında her şey mümkündü.

Okul ertesi gün tekrar açıldı. Öğrenciler, öğretmenlerinin yüzünde neredeyse hiçbir değişiklik görmüyorlardı çünkü eskiden de o zahmetle düşünme ifadesi olurdu bu yüzde. Ama o derslerini verirken suçunu yeniden ve daha iyi işliyordu sürekli. Elinde bir parça tebeşirle karatahtanın önünde durakladığında yeri düşünüyordu, su daha derin olamaz mıydı, düşüş daha sert olamaz mıydı, biraz daha yüksekte ya da alçaktan. Tahtaya bir iki çizgi çizip kafasından geçeni göstermek geçiyordu içinden. Tekrar tekrar cinayeti işliyor, her seferinde daha geliştiriyordu, dualarda, ezberden aritmetik yaparken, sözlülerde, gün boyu.

Charley Hexam artık başka bir okulda, başka bir müdürün yanında öğretmendi. Akşamleyin Bradley bahçesinde yürürken, küçük, tatlı Bayan Peecher onu perdesinin arkasından seyrediyor, baş ağrısına iyi gelen tuzlarından ödünç vermeyi düşünüyordu ki sadık eşlikçisi Mary Anne elini kaldırdı.

“Evet Mary Anne?”

“Genç Bay Hexam, Bay Headstone’u görmeye geliyor, öğretmenim.”

“Çok güzel, Mary Anne.”

Mary Anne yine kolunu kaldırdı.

“Konuşabilirsin, Mary Anne.”

“Bay Headstone, genç Bay Hexam’ı evine buyur etti, öğretmenim ama kendisi onu beklemeden içeri girdi, şimdi genç Bay Hexam da girdi ve kapıyı kapattı.”

“Aferin Mary Anne.”

Mary Anne’in, eski zamanların hareketli telgraf direklerini andıran kolu tekrar kalktı.

“Daha ne var Mary Anne?”

“Herhalde karanlıkta oturuyorlar, Bayan Peecher, çünkü salonun perdesi çekili ve ikisi de açmıyor.”

“Zevkler ve renkler tartışılmaz,” dedi iyi yürekli Bayan Peecher, derli toplu, metodik yeleğine koyduğu eliyle bastırıldığı hüznü bir iç çekişle, “zevkler ve renkler tartışılmaz, Mary Anne.”

Karanlık odaya giren Charley, eski dostunu sarı gölgede görünce bir an durakladı.

“Gel içeri Hexam, gel.”

Charley kendisine uzatılan eli sıkmak için ilerledi ama yine durakladı. Öğretmenin büyük bir gayretle yüzüne kaldırdığı kan çanağı gözleri, meraklı bakışlarıyla karşılaştı.

“Bay Headstone neyiniz var?”

“Neyim mi var? Nasıl?”

“Bay Headstone, haberleri duymadınız mı? Bay Eugene Wrayburn denen şu adam hakkında. Öldüğünü duymadınız mı?”

“Ölmüş öyle mi?” diye bağırdı Bradley.

Genç Hexam durduğu yerden ona baktığı için, önce dudaklarını ıslattı, gözlerini odada gezdirdi, sonra eski öğrencisine baktı ve gözlerini aşağı indirdi. “Saldırıya uğradığınızı duymuştum,” dedi Bradley, kımıldanan ağzını zaptetmeye çalışarak, “ama sonunu duymamıştım.”

“Bu iş olduğunda,” dedi oğlan sesini alçaltıp bir adım daha yaklaşarak, “siz neredeydiniz? Yok! Bunu sormuyorum. Bana söylemeyin. Eğer bana itirafta bulunmaya kalkarsanız, tek kelimesini bile saklamam, Bay Headstone. Haberinizi olsun! Her şeyi anlatırım. Her şeyi.”

Sefil mahlûk bu şekilde terk edilmenin etkisiyle sarsıldı. Üzerine gözle görülür bir gölge gibi tam ve mutlak bir yalnızlık, kimsesizlik çöktü.

“Konuşacak biri varsa o da benim,” dedi oğlan. “Siz konuşmaya kalkarsanız kendi aleyhinize olur. Bundan böyle sizinle neden görüşmeyeceğimi anlamanız için bencilliğinizi gözlerinizin önüne sermek istiyorum, Bay Headstone – aşırı, dizginsiz, zaptedilmez bencilliğinizi.”

Öğrencilerinden birinin, kendisinin ezbere bildiği ve artık bıkkınlık getirdiği bir dersi anlatmasını bekler gibi baktı genç Hexam’a. Ama ona son sözünü etmişti.

“Bu saldırıda –ne olduğunu bilmiyorum– ama en ufak bir payınız varsa,” diye devam etti oğlan, “ya da hakkında herhangi bir şey biliyorsanız –ne kadar bilmiyorum– ya da kimin yaptığını biliyorsanız –bundan daha ileri gitmeyeceğim– bilin ki bana asla affedemeyeceğim bir zarar verdiniz. Ona, onun hakkındaki fikrimi söylemeye gittiğimde, bildiğiniz gibi sizi yanımda Temple’a ben götürmüştüm ve sizin hakkınızdaki fikirlerimin sorumluluğunu almıştım. Ablamı kurtarmak ve kendine getirmek amacıyla bu adamı izlerken

sizi yanımda ben götürmüştüm; ablamla evlenme isteğinizi destekleyerek bütün bu meselede sizinle ben içli dışlı olmuştum. Kendi şiddet dolu mizacınızın ihtiyaçlarını yerine getirmekle beni şüphe altında bırakmadığınız ne malum? Bana karşı minnettarlığınızı böyle mi gösteriyorsunuz Bay Headstone?”

Bradley boş boş önüne bakarak kıpırdamadan oturuyordu. Hexam durdukça, derse devam etmesini bekler gibi gözlerini ona çeviriyor, nitekim o da devam ediyordu. Oğlan konuşurken de o sabit yüzle oturuyordu.

“Sizinle açık konuşacağım Bay Headstone,” dedi genç Hexam, yarı tehditkar bir tavırla başını sallayarak, “çünkü bildiğim şeyleri bilmiyormuş gibi yapacak zaman değil – kendi emniyetiniz açısından sizin hiç sözünü etmemeniz gereken şeyler hariç. Demek istediğim şu: Siz iyi bir öğretmenseniz ben de iyi bir öğrenciydim. Size çok itibar kazandırdım, kendi şanımı yürütmekle sizin de şanınızı yürüttüm. Demek ki bu açıdan eşitlenmiş durumdayız. Ablamla ilgili emellerinizi gerçekleştirmeniz için yaptığım onca şeye minnettarlığınızı nasıl gösterdiğinizizi gözlerinizin önüne sermek istiyorum. Söz konusu Bay Eugene Wrayburn’ü etkisiz hale getirmeye çalışırken benimle görülerek beni zan altında bıraktınız. İlk yaptığınız buydu. Karakterim ve sizinle ilişkiyi kesmem bu konuda beni kurtarırsa Bay Headstone, bunu sadece kendime borçlu olacağım, size değil. Bunun için size teşekkür etmeyeceğim!”

Oğlan tekrar susunca gözlerini tekrar kımıldattı.

“Korkmayın devam edeceğim, Bay Headstone. Sonuna kadar devam edeceğim ve size sonun ne olacağını baştan söyledim. Hikâyemi biliyorsunuz. Hayatta pek çok olum-

suzluğu arkamda bırakmak için büyük gayret gösterdiğimi gayet iyi biliyorsunuz. Size babamı anlatmıştım ve kaçtığımı söyleyebileceğim baba evinin pek de itibarlı bir yer olmadığını biliyorsunuz. Babam öldüğünde, saygınlığımın önündeki bir engel kalkmış gibiydi. Ama hayır. Sonra ablam çıktı.”

Tam bir güvenle konuşuyordu ve yanaklarında en ufak bir renklenme yoktu, yüreğini yumuşatacak bir mazi yokmuş gibi. Bunda şaşacak bir şey yok çünkü bomboş, kof kalbinde hiçbir şey yoktu. Bencillikten başka hiçbir şey.

“Ablamdan söz açılmışken, keşke onu hiç görmemiş olsaydınız Bay Headstone. Ama gördünüz ve artık böyle bir dilekte bulunmanın anlamı yok. Sizinle onun hakkında dertleşmiştim. Size onun karakterini anlatmıştım, benim ikimiz için hedeflediğim saygınlığa ulaşmanın önüne, nasıl bazı gülünç, hayalci fikirleri koyduğunu söylemiştim. Ona aşık oldunuz, ben de bütün gücümle size destek oldum. O sizden hoşlanmadı, bunun üzerine Bay Eugene Wrayburn denen adamla çatışmaya girdik. Peki siz ne yaptınız? Ablamın baştan beri size karşı olmakla ne kadar haklı olduğunu kanıtlayıp, beni de hatalı çıkardınız bir kez daha! Peki bunu neden yaptınız? Çünkü Bay Headstone bütün arzularınızda öyle bencil, öyle kendinize odaklanmışsınız ki, beni bir kez olsun düşünmediniz bile.”

Oğlanın bu konumu benimsemesinde ve savunmasında öyle serinkanlı bir inanç vardı ki bunu ancak insan mizacındaki, kendi anlattığı o kusurdan almış olabilirdi.

“Ne tuhaftır ki,” diye devam etti gözünde yaşlarla, “hayatta tam bir saygınlığa ulaşmak yolundaki bütün gayretlerim başkalar tarafından ketleniyor, benim hiç suçum olmadığı halde! Size kazandırdıklarımın tatmin olmak yerine,

ablamın adını kötüye çıkararak –şüphelerim temelsiz değilse bunu yapacağınız kesin– benim de adımlı kötüye çıkaracaksınız ve siz ne kadar beter görünürseniz, benim de insanları zihinlerinde kendimi sizden ayırmam o kadar zorlaşacak.”

Gözlerini kurulayıp yaralarını bir hıçkırıkla mühürledikten sonra kapıya yöneldi.

“Yine de toplumda saygın bir yer sahibi olmaya ahdettim ve kimsenin beni aşağı çekmesine izin vermeyeceğim. Ablam gibi sizi de hayatımdan çıkardım. Madem ki o beni saygınlığımı lekelemeyecek kadar kaale almıyor, o kendi yoluna gider ben kendi yoluma. İstikbalim çok parlak ve bu yolda tek başıma yürümeye kararlıyım. Bay Headstone, vicdanınız üzerinde nasıl bir yük olduğunu söyleyemem çünkü bilmiyorum. Her neyse umanın adil davranıp onu benden uzak tutarsınız ve kendinizi kendi başınıza temize çıkarmanın bir yolunu bulursunuz. Birkaç seneye kadar şimdiki okulumda öğretmeninin yerini almayı ve benden birkaç yaş büyük de olsa bekar olan bayan öğretmenle evlenmeyi planlıyorum. Kendime toplum içinde saygın bir yer edinmek için yaptığım bu planlar belki sizi biraz olsun teselli eder. Son olarak, eğer bana zarar verdiğinizizi hissediyorsanız ve bunu az da olsa telafi etmek istiyorsanız, size ne kadar saygın olabileceğinizi ve varlığınıza nasıl zarar verdiğinizizi düşünmenizi tavsiye ederim.”

Bu sözlerin sefil adamın içine oturması tuhaf mıydı? Belki de o uzun ve meşakkatli yıllar boyunca bir tek bu çocuğa kanı ısınmıştı; belki zekâsı ve idrakı kendisinden daha üstün biriyle iletişim halinde olmak üzerindeki yükü hafifletmişti; belki ablayla kardeşin yüzlerindeki ve seslerindeki benzerlik bu aşağılık konumunun kasvetinde onu iyice yerle

bir etmişti. Her ne sebeple olursa olsun, oğlan gittikten sonra başı öne düştü, sonra kendisi de yere kapandı ve avuçlarını sıkı sıkı yanan şakaklarına bastırıp, tek bir gözyaşından bile medet ummadan, anlatılmayacak bir sefaletle kıvranmaya başladı.

Haydut Riderhood o gün nehirle uğraşıp durmuştu. Bir akşam önce nehirde ava çıkmış ama hava karardığından başarısız olmuştu. Ertesi gün şansı yaver gitti ve yakaladıklarını, bohça halinde Plashwater Weir – Değirmeni Savağında ki evine götürdü.

VIII

Biraz Karabiber

Bebek terzisi, tesadüfen Bay Riah'ın merhametsiz ve ikiyüzlü karakterini öğrendiğinden (öğrendiğini sandığından) beri St. Mary Axe'teki Pubsey and Co. müessesesine gitmiyordu. Çalışırken sık sık bu muhterem düzenbazın numaraları üzerine ahkam kesiyor ama küçük alışverişini başka yerden yapıyor ve münzevi hayatı yaşıyordu. Kendi kendine epey düşünüp taşındıktan sonra, Lizzie Hexam'ı ihtiyar adama karşı uyarmamaya karar vermişti çünkü çok geçmeden bu keşfi yapıp kendi kendine hayal kırıklığına uğrayacağına inanıyordu. Bu yüzden de arkadaşıyla mektuplaşıırken bu konuda sessiz kalıyor ve gün be gün kötüleşen yaramaz çocuğundan şikayet etmekle yetiniyordu.

“Seni yaramaz koca oğlan,” diyordu Bayan Wren tehditkar işaret parmağını sallayarak, “senin yüzünden burarlardan kaçıp gideceğim; o zaman titreye titreye dağılır gidersin, parçalarını toplayacak kimse de olmaz!”

Yapayalnız öleceği imasıyla inim inim inleyen, yaramaz koca oğlan, titreye titreye kasvetin dibine batır, kendini evden dışarı titretip, üç penilikten bir kadeh daha titretmeye kuvvet bulana kadar öylece otururdu. Ama ister ölümüne

sarhoş, ister ölümüne ayık olsun (bu ikinci durumda kendini daha az hayatta hissedecek hale gelmişti), bu titrek korkuluğun vicdanında, altmış tek üç-penilik rom için zeki anasına ihanet ettiği düşüncesi sürekli ağırlık yapıyordu, hem artık para bitmişti ve bu zekâyla anası er ya da geç ne yaptığını anlayacaktı. Bu yüzden de bütün her şey hesaba katıldığında ve vücudunun durumu kafasının durumuyla toplandığında, Bay Bebek güllerle kaplı bir yatakta yatıyordu ama çiçekleri ve yaprakları dökülmüş, sadece dikenleriyle sapları kalmış güllerle.

Günün birinde Bayan Wren, serinlemek için sokak kapısını açık bırakmış, tek başına çalışıyor ve alçak tatlı bir sesle, adeta giydirmekte olduğu bebeğin ağzından çıkan, kederli bir şarkı, mazinin kırılğanlığına yanan bir şarkı söylüyordu ki kaldırımında durmuş ona bakan Bay Fledgeby'yi gördü.

“Sen olduğunu anlamıştım!” dedi Fledgeby iki basamağı çıkarak.

“Öyle mi?” dedi Bayan Wren aksi bir sesle. “Ben de sen olduğunu anladım, genç adam. Ne tesadüf. Sen yanılmadın, ben yanılmadın. Amma da akıllıyız.”

“Eee nasılsın?” dedi Fledgeby.

“Her zamanki gibiyim, bayım,” dedi Bayan Wren. “Yarın çocuğu yüzünden ömrü çürüyen, talihsiz bir anayım.”

Etrafta söz konusu ufaklığı ararken Fledgeby'nin küçük gözleri öyle açıldı ki adeta ortalama insan gözü büyüklüğüne geldi.

“Ama senin çocuğun yok,” dedi Bayan Wren, “bu yüzden de sana aile meselelerinden bahsetmenin manası yok. Bu şerefi neye borçluyum?”

“Ahbablığımızı ilerletme isteğine,” dedi Bay Fledgeby.

İpliği koparmak için duran Bayan Wren, ben bunları biliririm gibilerinden ona baktı.

“Artık pek karşılaşmıyoruz değil mi?” dedi Fledgeby.

“Evet,” dedi Bayan Wren, kelimeyi ağzında doğrayarak.

“Ben de buraya geleyim de,” diye devam etti Fledgeby, “düzenbaz dostumuzdan konuşalım dedim, hani şu İsrail evladından.”

“Sana adresimi o mu verdi?” diye sordu Bayan Wren.

“Ağzından aldım,” dedi Fledgeby kekeleyerek.

“Onu bol bol görüyorsun anlaşılan,” dedi Bayan Wren şirret bir güvensizlikle. “Aslına bakarsan biraz fazla bol.”

“Evet öyle,” dedi Fledgeby. “Aslına bakarsan.”

“Başkaları için araya girmekten vazgeçmedin mi daha?” diye sordu terzi, sanatını icra ettiği bebeğin üzerine eğilerek

“Hayır,” dedi Fledgeby başını iki yana sallayarak.

“Ya! Hem bunca zamandır araya giriyorsun, hem de hâlâ onunla görüşmeye devam ediyorsun öyle mi?” dedi Bayan Wren işinden başını kaldırmadan.

“Devam ediyorum,” dedi Fledgeby.

Bayan Wren büyük bir dikkatle bir süre sessizce işini yaptıktan sonra sordu:

“Orduda mısın?”

“Hayır,” dedi Fledgeby, bu soru onu gururlandırmıştı.

“Bahriyede misin?”

“Ha-hayır,” dedi Fledgeby. Bu iki olumsuz cevabı, sanki tam manasıyla bu iki kurumdan birinde değilmiş, adeta ikisinde birdenmiş gibi söylemişti.

“Madem öyle nesen?” diye sordu Bayan Wren.

“Beyefendiyim ben,” dedi Fledgeby.

“Ya!” diye onayladı Jenny, görünüşe göre ona inanmış

gibi ağzını büzerek. “Öyledir tabii! Bu da aracı olmak için nasıl bu kadar vakit bulduğunu açıklıyor. Ne iyi yürekli, ne dost canlısı bir beyefendiymişsin!”

Bay Fledgeby, üstünde Tehlikeli yazan bir tabelanın etrafında paten yaptığını anladı ve kendine yeni bir yol çizmeye çalıştı. “Biz iyisi mi şu düzenbazlar düzenbazına dönelim,” dedi. “Şu senin güzel arkadaşın konusunda ne işler peşinde? Bir amacı olmalı. Amacı ne?”

“Bunu söylemek bana düşmez, bayım!” dedi Bayan Wren gözü içinde.

“Kızın nereye gittiğini söylemiyor,” dedi Fledgeby; “ben de onu bir kere daha görsem diyorum. Nerede olduğunu bildiğini biliyorum.”

“Bunu söylemek bana düşmez bayım!” dedi Bayan Wren tekrar.

“Nereye gittiğini sen de biliyorsun,” dedi Fledgeby cüretle.

“Bunu söylemek bana düşmez bayım, hakikaten,” dedi Bayan Wren.

Çarpık küçük çene, Bay Fledgeby’nin bakışını öyle şaşırtıcı bir hareketle karşıladı ki sevimli beyefendi, diyalogdaki muhteşem katkısını nasıl sürdüreceğini bilemedi. Nihayet konuştu:

“Bayan Jenny! – İsmi buydu, yanılmıyorum değil mi?”

“Muhtemelen yanılmıyorsun,” dedi Bayan Wren serinkanlılıkla; “ne de olsa en yetkili kişinin ağzından öğrenmiş-tin. Benim.”

“Bayan Jenny! Kavga edip zıtlışacağımıza, konuşup anlaşalım. Sen kârlı çıkarsın,” dedi Fledgeby, terziyi kandırmak için ona çapkın çapkın bakarak. “İnan bana sen kârlı çıkarsın.”

“Belki,” dedi Bayan Jenny, bebeğini bir kol boyu mesafeye uzattı. Konuşmadan ziyade onunla ilgileniyormuş gibi, başını arkaya atıp makası dudaklarına bastırarak, eleştirel bir gözle sanatının yarattığı etkiyi inceledi.

“Belki bana ne demek istediğini anlatsan iyi olacak, genç adam, çünkü bu söylediklerin Çince gibi geliyor. – Sana birazcık daha mavi lazım canım.” Bu son cümleyi narin müşterisine söyleyen Bayan Wren, önündeki rengarenk kumaş parçaları arasından mavi olanları ayırdı ve mavi makaradan iğnesine iplik geçirdi.

“Baksana,” dedi Fledgeby. “Sen beni dinliyor musun?”

“Dinliyorum, bayım,” dedi Bayan Wren hiç oralı değilmiş gibi. “Bir parça mavi çok iyi gidecek, canım.”

“Peki madem öyle,” dedi Fledgeby, konuşmayı sürdürmeye çalışırken kendini içinde bulduğu koşullar biraz cesaretini kaçırmıştı. “Eğer dinliyorsan...”

“(Açık mavi, tatlı, genç hanım,” dedi Bayan Wren neşeli bir sesle, “açık tenine ve mısır püskülü saçlarına harika gidecek.”)

“Dedim ki, beni dinliyorsan,” diye devam etti Fledgeby, “böyle daha kârlı çıkarsın. Dolaylı olarak Pubsey and Co.’nun artık kumaşlarını indirimli fiyata, hatta bedavaya alabilirsin.”

“Aha!” diye düşündü terzi. “Ama sen o kadar dolaylı değilsin Küçük Göz, Pubsey and Co. adına konuştuğunu fark etmedim sanma! Küçük Göz, Küçük Göz, o kadar da kurnaz değilmişsin.”

“Eminim,” diye devam etti Fledgeby, “malzemenin çoğunu bedavaya almak senin için yeterli olur değil mi Bayan Jenny?”

“Emin ol,” diye cevap verdi terzi, başını bilmiş bilmiş sallayarak, “para kazanmak daima benim için yeterli olmuştur.”

“İşte şimdi,” dedi Fledgeby takdirle, “makul bir cevap verdin. Şimdi konuşup anlaşılabiriz artık! Ben de bu durumda bir şey söylemeden edemeyeceğim, sen Yahuda’yla biraz fazla sıkı fıkıydın, çok sürmezdi zaten. Yahuda gibi saman altından su yürüten bir tipi iyice tanımadan onunla samimi olmamak lazım,” dedi Fledgeby gözünü kırparak.

“Doğrusu artık iyi arkadaş olduğumuzu söyleyemem,” dedi terzi, gözünü işinden ayırmadan.

“Artık iyi arkadaş olmadığınızı biliyorum,” dedi Fledgeby. “Her şeyi biliyorum. Her konuda sinsilik yapmasına izin vermeyerek Yahuda’ya haddini bildiriyorum. Çoğu şeyi allem edip kallem edip hallediyor ama –neyse!– her şeyde sinsilik yapmasına izin vermeyeceksin. Biraz fazla oluyor.” Bay Fledgeby, Fazilet davasına baş koymuş gibi, hararetli bir öfke gösterisiyle söylemişti bu sözleri.

“Onun bunları yapmasına...” diye başladı terzi.

“Sinsilik demiştin,” dedi Fledgeby.

“Böyle sinsilik yapmasına nasıl engel olabilirim?”

“Söyleyeyim,” dedi Fledgeby. “Sorman hoşuma gitti çünkü konuşup anlaşıyoruz. Senin gibi ferasetli birisinden de bunu beklerdim. Şimdi, samimiyetle.”

“Hı?” diye bağırdı Bayan Jenny.

“Şimdi samimiyetle, demiştin,” dedi Bay Fledgeby biraz tereddütle. “Haa!”

“Senin arkadaşın olan şu güzel kız konusunda onu engellemeyi çok isterdim. O işte onun bir şeyi var. İnan bana Yahuda’nın o işte bir şeyi var. Onu harekete geçiren bir şey var, tabii karanlık bir şey. Onu harekete geçiren her neyse,”

–Bay Fledgeby’nin kompozisyon kudreti bir miktar tekrarı engellemeye yetmiyordu– “kızın nerede olduğunu benden saklamak da onu harekete geçiren şeyle ilgili. Ben de bu işleri bildiğin için sana soruyorum: Onu ne yaptı? Başka bir şey sormuyorum. Bu işten sen de kârlı çıktuktan sonra bu soruyu sormuşum çok mu?”

Bayan Jenny Wren son söylediği sözden beri elinde iğnesi, gözlerini tezgaha dikmiş, çalışmadan oturuyordu birkaç dakikadır. Sonra Bay Fledgeby’ye gözleri ve çenesiyle yan yan bakarak hızlı hızlı çalışmaya devam etti. “Nerde oturuyorsun?”

“Piccadily, Albany.”

“Saat kaçta evde olursun?”

“Sen ne zaman istersen.”

“Kahvaltı zamanı olur mu?” dedi Jenny lafı hiç uzatmadan.

“Çok iyi olur,” dedi Fledgeby.

“Yarın sana uğrarım, genç adam. Şu iki hanımın,” bebekleri işaret etti, “Bond Sokağı’nda saat tam onda randevuları var. Onları oraya bıraktığımda sana gelirim.” Bayan Jenny tuhaf, küçük bir kahkahayla koltuk değneğini gösterdi.

“Gerçekten de iyi anlaştık!” diye bağırdı Fledgeby kalkarken.

“Dikkat! Sana hiçbir söz vermedim,” dedi bebek terzisi, havada iğneyi gözüne gözüne iki kere batırdı.

“Tabii, tabii anlıyorum,” dedi Fledgeby. “Önce artık kumaş meselesi karara bağlanır. Önce sen faydanı görürsün; merak etme. İyi günler Bayan Jenny.”

“İyi günler, genç adam.”

Bay Fledgeby’nin kendinden emin figürü çekildi; küçük

terzi kesip biçerek, dikip sökerek son sürat çalışmaya koyuldu; bu arada dalgın dalgın düşünerek mırıldanıyordu.

“Muğlak, muğlak, muğlak. Anlayamıyorum. Küçük Gözle kurt ortak mı çalışıyor? Yoksa birbirine karşı mı? Anlayamıyorum. Zavallı Lizzie’ciğim, öyle ya da böyle her ikisinin de seninle ilgili planları mı var acaba? Anlayamıyorum. Acaba Küçük Göz Pubsey, kurt da Co. mu? Anlayamıyorum. Pubsey Co.’ya, Co. Pubsey’e sadık mı? Pubsey Co.’ya, Co. Pubsey’e gıcık mı? Anlayamıyorum. Küçük göz ne dedi? ‘Samimiyetle.’ Pöh! Öteki işleri bilmem ama besbelli yalancının teki. Şu anda tek anlayabildiğim bu; Piccadily, Albany’de şunu yastık yapıp uyuyabilirsin genç adam!” Bunun üzerine küçük terzi iğnesini yine onun gözlerine batırdı havada ve ipi kement gibi kıvrıp beceriyle düğüm atarak adeta onu kısıkvrak bağladı.

O akşam küçük anası düşünceli düşünceli işini yaparken, ne zaman duruşunu değiştirse ya da gözlerini ona çevirse Bay Bebek’in kapıldığı korkuları tarif edecek kelime yok. Üstüne üstlük terzinin, o sefil koca oğlanı her gördüğünde başını sallamak gibi bir âdeti vardı ki adamı tir tir titretiyordu. Halk arasında ‘titreklik’ denen şey o akşam bütün kuvvetiyle üzerine abanmıştı, ‘tırsıntı’ da ve gerçekten çok sıkıntı çekiyordu; sık sık “altmış üç-penilik” diye inleyecek kadar büyük bir pişmanlık içinde olması da durumu düzeltmiyordu. İtiraftan ziyade, Gargantua’nın içki siparişine benzeyen bu yarım yamalak cümle, anasının her zamankinden daha da sert bir tavırla onu azarlamasına, tenkitlere boğmasına neden oluyordu.

Bay Bebek ne kadar kötü durumda olursa, bebek terzinin de o kadar kötü durumda olması kaçınılmazdı. Ancak

ertesı sabah harekete geçip Bond Sokağı'na gitti ve tam zamanında iki hanımefendiyi teslim etti, sonra da koltuk değneğini Albany'ye çevirdi. Bay Fledgeby'nin dairesinin bulunduğu apartmana geldiğinde kapıda seyahat kıyafetleri giymiş, elinde bir erkek şapkası tutan bir hanımefendi gördü.

“Birine mi baktın?” diye sordu hanımefendi haşın bir tavırla.

“Bay Fledgeby'ye çıkacaktım.”

“şu anda çıkamazsın. Yanında bir bey var. Ben de onu bekliyorum. Bay Fledgeby'yle işi birazdan bitecek, o zaman çıkabilirsin. Beyefendi inene kadar burada beklemelisin.”

Hanımefendi, zorla çıkmaya çalışması halinde ona engel olmak ister gibi dikkatle bir Jenny'ye bir merdivene bakıyordu. Onu tek eliyle durdurabilecek bir csseye sahip olduğu ve muazzam kararlı göründüğü için terzi olduğu yerde kaldı.

“Neden kulak kabartıyorsun?” diye sordu kadın.

“Kulak kabartmıyorum,” dedi terzi.

“Ne duydun?” diye soruyu değiştirdi.

“Birisi yüksek sesle bir şeyler mi söylüyor acaba?” dedi terzi soran bakışlarla.

“Bay Fledgeby yıkanıyordur belki,” dedi hanım gülümseyerek. “Birisi de halı dövüyor galiba!”

“Bay Fledgeby'nin halısı olsa gerek,” dedi gülümseyen hanım.

Bayan Wren genç arkadaşlarından alışık olduğu için (gerçi onlarınki çoğunlukla daha kısa bir gülüş oluyordu), hangi glşn ne manaya geldiğini iyi bilirdi. Ama hiç bu kadının yüzündeki glşe benzer bir şey görmemişti. Burun deliklerini açıp, dudaklarıyla kaşlarını biraz bzştren bir

gölüştü. İçinde bir miktar keyif de vardı ama Bayan Wren böyle gülmektense hiç keyif almamayı tercih edeceğini düşündü.

“Ee!” dedi hanımefendi gözlerini ona dikerek. “Ya şimdi?”

“Umarım kötü bir durum yoktur!” dedi terzi.

“Nerede?” diye sordu hanım.

“Nerede olduğunu bilmiyorum,” dedi Bayan Wren etrafına bakarak. “Ama hiç böyle tuhaf sesler duymamıştım. Birilerini çağırırsam iyi olmaz mı sizce?”

“Bence olmaz,” dedi hanım manidar bir tavırla kaşlarını çatıp ona yaklaşarak.

Bu ipucunu değerlendiren terzi fikrinden vazgeçti ve hanımın bakışlarına aynı sertlikte cevap vererek olduğu yerde kaldı. Bu arada terzi halen devam eden tuhaf sesleri şaşkınlıkla dinliyordu, hanımefendi de dinliyordu ama içinde en ufak şaşkınlık olmayan bir serinkanlılıkla.

Çok geçmeden kapıların çarptığı duyuldu ve aşağıya koşarak uzun favorili bir adam indi, soluksuz kalmış, kıpkırmızı kesilmişti.

“İşin bitti mi Alfred?” diye sordu hanım.

“Tamamen bitti,” diye cevap verdi beyefendi şapkasını ondan alarak.

“İstediğin zaman Bay Fledgeby’nin yanına çıkabilirsin,” dedi hanım, kibirle arkasını dönerek.

“Ha! Şu üç baston parçasını da yanında götürebilirsin,” diye ekledi beyefendi kibarca, “istersen, Bay Lammle’in İngiltere’den ayrılma hediyesi olarak gönderdiğini de söyleyebilirsin. Bay Alfred Lammle. Rica ederim unutma.”

Üç baston parçası, ince, sağlam bir sopanın kırık, dağılmış parçalarıydı. Bayan Jenny parçaları hayretle eline aldı-

ğında beyefendi tekrar etti, “Bay Alfred Lammle diyeceksin unutma. İngiltere’den ayrılma hediyesi,” hanımefendiyle beyefendi sakın adımlarla uzaklaştılar, Bayan Jenny’yle koltuk değneği de yukarı çıktılar. “Lammle, Lammle, Lammle!” diye tekrar ediyordu Bayan Jenny soluk soluğa basamakları çıkarken, “nerede duydum bu ismi? Lammle, Lammle! Buldum! St. Mary Axe’te!”

Zeki yüzünde bu yeni malumatın aydınlığıyla, bebek terzisi Fledgeby’nin zilini çaldı. Kimse kapıyı açmadı; ama dairenin içinden tuhaf ve anlaşılmaz sesler geliyordu sürekli.

“Aman Allahım! Küçük Göz boğuluyor mu yoksa?” diye bağırdı Bayan Jenny.

Zili tekrar çalıp hiç cevap almayınca kapıyı itti ve kapı ardına kadar açıldı. İçeride kimseyi göremedi ama sesler devam ediyordu. Bunun üzerine içerideki kapılardan birini açmaya cesaret etti ve içeride çok tuhaf bir manzara gördü. Üzerinde gömlek, Türk işi şalvar ve Türk işi takke olan Bay Fledgeby halısının üzerinde yuvarlanıp duruyor, bir taraftan da anlaşılmaz şeyler söylüyordu.

“Allahım!” dedi Bay Fledgeby nefesini bırakarak. “Gözüm! Hırsız! Boğuluyorum. Ateş! Gözüm! Bir bardak su. Bana bir bardak su ver. Kapıyı kapa. Cinayet’ Allahım!” Sonra yuvarlanıp tuhaf sesler çıkarmaya devam etti.

Çabucak öteki odaya geçen Bayan Jenny bir bardak su doldurup Bay Fledgeby’nin imdadına yetiştirdi; zorla nefes alan, abuk sabuk konuşan, gırtlığından hırıltılar çıkaran Fledgeby biraz su içtikten sonra başını takatsizce onun koluna dayadı.

“Gözüm!” diye bağırdı Fledgeby yine kıvranmaya başlayarak. “Tuz ve enfiye. Burnuma, gırtlığıma, nefes boruma girdi. Ah! Oy! Aman! Aah!” Sonra ölümcül bir kümes hay-

vanı illetine kapılmış horoz gibi, gözlerini pörtleterek can-hıraş öttü.

“Ah gözüm, çok canım yanıyor!” diye bağırdı Fledgeby. Sırtüstü yatıp debelenmeye başlayınca terzi duvarın kenarına çekildi. “Ay, çok canım yanıyor! Sırtıma, kollarıma, bacaklarıma, omuzlarıma bir şeyler koy! Öhh! Gırtlığımdan içeri girdi çıkmıyor. Ay’ Ay! Ay! A-h-h-h! Nasıl canım yanıyor!” Bay Fledgeby iki büklüm oldu, açıldı, tekrar tekrar yerde yuvarlandı.

Bebek terzisi, onun Türk terlikleri havada bir köşeye yuvarlanışını seyrettikten sonra, ilk olarak tuzlu enfiye meselesine müdahale etmeye karar verdi ve ona biraz daha su içirip sırtına eliyle vurdu. Ancak bu son hamle hiçbir başarı getirmediği gibi Bay Fledgeby’nin çığlık çığlığa bağırmasına neden oldu, “Ah gözüm! Vurma! Her yerim şişti, çok canım yanıyor!”

Ancak yavaş yavaş tıkanmaları ve horoz gibi ötmeleri azaldı ve Bayan Jenny onu bir koltuğa oturttu; kıpkırmızı, sulanmış gözleri, şişmiş suratı, yüzünde yarım düzine morlukla pek perişan bir hali vardı.

“Enfiyene tuz koymak da nerden aklına geldi genç adam?” diye sordu Bayan Jenny.

“Ben çekmedim enfiyeyi,” diye cevap verdi perişan genç. “Gırtlığıma tıkıldı.”

“Kim tıktı?” diye sordu Bayan Jenny.

“O,” dedi Fledgeby. “Cani. Lammle. Ağzıma, burnuma, gırtlığıma tıktı. Ay! Ay! Ay! A-h-h-h! Öh! Bağırma-yım diye yaptı. Sonra da acımasızca saldırdı bana.”

“Bununla mı?” diye sordu Bayan Jenny, baston parçalarını göstererek.

“Silah buydu,” dedi Fledgeby, ona bir tanıdık gibi bakarak. “Üzerimde kırdı. Ah, çok canım yanıyor! Sen nerden buldun?”

“Aşağı koşarak inip, şapkasını tutan hanımın yanına geldiğinde...”

“Ah!” diye inledi Bay Fledgeby kıvrınarak, “şapkasını tutuyordu öyle mi? Bu işte onun parmağı olduğunu tahmin etmeliydim!”

“Aşağı inip, beni yukarı bırakmayan hanımın yanına geldiğinde, sana vereyim diye bu parçaları bana verdi, ‘Bay Alfred Lammle’ın İngiltere’den ayrılma hediyesi,’ dememi istedi bir de.” Bayan Jenny bu sözleri gazezli bir memnuniyetle ve çenesiyle gözlerinin keyifli bir hareketiyle söylemişti; öyle ki Bay Fledgeby çektiği acıdan ellerini yüzüne kapatmamış ve bunu görmüş olsa ızdırabı daha da artardı.

“Polis çağırayım mı?” diye sordu Bayan Jenny kapıya doğru hamle ederek.

“Dur! Çağırma!” diye bağırdı Fledgeby. “Lütfen çağırma! Bunu kimse bilmesee daha iyi. Kapıyı kapatır mısın lütfen? Ay, nasıl canım yanıyor!”

Bay Fledgeby ne kadar canının yandığının kanıtı olarak koltuktan kalkıp halıda bir kere daha yuvarlandı.

“Kapı kapandığına göre,” dedi Bay Fledgeby, yüzündeki bereler biraz daha morarmış, külahı kafasından kaymış bir halde ızdırapla oturdu, “rica etsem sırtıma ve omuzlarıma bir bakar mısın? O canavar içeri daldığında üzerimde ropdöşambırım yoktu, sırtım berbat halde olmalı. Gömleğimi yaka-sından kes, masanın üzerinde makas var. Ah!” diye inledi Bay Fledgeby, elini yine başına kaldırarak. “Nasıl canım yanıyor!”

“Burası mı?” diye sordu Bayan Jenny, sırtı ve omuzları kastederek

“Ah, Allahım, evet!” diye inledi Fledgeby, sallanarak “Her yeri! Baştan aşağı!”

Hamarat, küçük terzi gömleği çabucak çıkardı ve Bay Fledgeby'nin pekâlâ hak ettiği sağlam ve amansız bir köteliğin izlerini gözler önüne serdi. "Canının yandığına şaşmamak lazım, genç adam!" diye bağırdı Bayan Jenny. Adamın arkasında çaktırmadan ellerini oğuşturdu ve işaret parmaklarıyla kafasının tepesini şöyle bir iki yokladı.

"Sirkeli kesekâğıdına ne dersin?" diye sordu acılar içindeki Fledgeby, sallanıp inlemeye devam ederek. "Sirkeli kesekâğıdı iyi gelecek gibi duruyor mu?"

"Evet," dedi Bayan Jenny içten içe kıkırdayarak. "Turşusunu kurmak lazım gibi görünüyor."

Bay Fledgeby 'turşu' kelimesinin etkisiyle çökerek inledi. "Mutfak bu katta," dedi; "dolabın çekmecesinde kesekâğıdı var, rafta da sirke. Rica etsem birkaç parça hazırlayıp sırtıma koyar mısın? Aman kimseler duymasın."

"Bir, iki -hım- beş, altı. Altı tane lazım," dedi terzi.

"Altmış tane gibi acıyor," diye sızlandı Bay Fledgeby kıvrınarak.

Bayan Jenny makasla mutfağa gitti, kesekâğıdını ve sirkeyi buldu, maharetle altı parça kesip sirkeyle ıslattı. Hepsini hazırlayıp dolabın üzerine koyduğunda aklına bir fikir geldi.

"Bence," dedi Bayan Jenny sessiz bir kahkahayla, "biraz karabiber iyi olacak. Bir tutam. Bence genç adamın numaraları, dostlarının ona biraz karabiber ekmesini icap ettiriyor."

Bay Fledgeby'nin kem talihi, şömine rafı üzerinde duran karabiberi gösterdi Bayan Wren'e. Sandalyeye tırmanıp kavanozu aldı ve hazırladığı bütün yakıların üzerine ayarınca karabiber serpeledi. Sonra Fledgeby'nin yanına dönüp hepsini üzerine yapıştırdı; her biri yerine konurken keskin keskin uluyordu Bay Fledgeby.

“İşte oldu, genç adam!” dedi bebek terzisi. “Şimdi biraz rahatladın mı bari?”

Görünüşe göre rahatlamamıştı çünkü “Ay, ay nasıl canım yanıyor!” diye bağırdı cevaben.

Bayan Jenny, üzerine İran sabahlığını verdi, gözlerini İran takkesiyle kapattı ve onu yatağına yatırdı. “Bugün iş yapacak halde değilsin, genç adam, benim de zamanım kıymetli,” dedi Bayan Jenny, “ben en iyisi kaçayım. Nasıl şimdi daha rahat mısın?”

“Ah, gözüm!” diye bağırdı Bay Fledgeby. “Hayır, değilim. Ay! Nasıl canım yanıyor!”

Oda kapısını kapatmadan önce Bayan Jenny’nin son gördüğü, Bay Fledgeby’nin sudaki bir yunus gibi yatağına üzerine taklalar attığıydı. Sonra yatak odasının ve diğer bütün odaların kapısını kapatıp aşağıya indi ve Albany’den daha kalabalık sokaklara çıkarak St. Mary Axe’e giden tramvaya bindi: Yolda pencereden görebildiği bütün şık giyimli hanımları yakalıyor, kafasında patronlarını çıkarıyor ve bebekleri için manken olarak kullanıyordu.

IX

İki Boş Yer

Tramvaydan St. Mary Axe'ın köşesinde inen ve bu havalide ayaklarıyla koltuk değneğine güvenen bebek terzisi, Pubsey and Co.'ya yöneldi. Dışarısı güneşli ve sakın, içerisiyse loş ve sakindi. Girişte, cam kapının arkasına saklanarak, bu gözetleme noktasından, gözlüğünü takmış masada bir şeyler yazan ihtiyar adamı seyretti.

“Hu!” diye bağırdı terzi, başını cam kapıdan uzatarak. “Bay Kurt evde mi?”

İhtiyar adam gözlüğünü çıkarıp yavaşça yanına koydu. “Jenny, sen misin? Beni terk ettin sanıyordum.”

“Terk etmiştim zaten, hain kurt ama bana öyle geliyor ki iyilik perisi olarak geri dönüyorsun. Gerçi pek emin değilim çünkü bir kurt oluyorsun, bir peri. Sana bir iki soru sorup gerçekten peri misin yoksa kurt mu anlamak istiyorum. Olur mu?”

“Olur, Jenny.” Ama Riah'ın gözleri, müdürün beklenmedik bir şekilde gelmesinden korkar gibi kapıya çevrilmişti.

“Tilkiden korkuyorsan,” dedi Bayan Jenny, “kısa vadede o hayvanı görmeyi bekleme. Daha birkaç gün ortalıkta görülemeyecek.”

“Ne demek istiyorsun yavrum?”

“Şunu demek istiyorum, iyilik perisi,” dedi Bayan Wren, Yahudi’nin yanına oturarak, “tilki epey bir sopa yedi, derisiyle kemikleri şu anda sızım sızım sızlamıyorsa bir daha hiç sızlamaz.” Bayan Jenny, son bir tutam karabiberi işin içine katmadan Albany’de olup bitenleri anlattı.

“Şimdi, iyilik perisi,” diye devam etti, “kurdu burada bıraktığımdan beri neler olduğunu sormak istiyorum. Kafamda dolanıp duran bilye büyüklüğünde bir fikrim var. Öncelikle, sen Pubsey and Co. musun ya da bunların ikisinden biri misin? Şerefın üzerine söyle.”

İhtiyar adam başını iki yana salladı.

“İkincisi, Fledgeby hem Pubsey hem Co. değil mi?”

İhtiyar adam çekine çekine başını indirip kaldırdı.

“Fikrim,” diye bağırdı Bayan Wren, “şimdi portakal büyüklüğüne ulaştı. Ama daha da büyümeden geri dönüşünü kutlamak istiyorum sevgili iyilik perisi!”

Küçük mahlûk, büyük bir içtenlikle kollarını ihtiyar adamın boynuna doladı ve onu öptü. “Senden özür diliyorum iyilik perisi. Gerçekten çok üzgünüm. Sana daha fazla inanmam gerekirdi. Ama sen hiçbir şey anlatmayınca yanlış düşüncelere kapılmaktan başka ne yapabiliyordum? Kendimi temize çıkarmak için söylemiyorum ama sen her dediğini sessizce onaylayınca ne düşünebiliyordum? Dışarıdan bakınca çok kötü görünüyordu, haksız mıyım?”

“Haklısın, Jenny,” dedi ihtiyar adam kederle, “sana benim üzerimde bıraktığı izlenimi anlatayım istersen. Kendi kendimden nefret ettim. Borçlu karşısında ve senin karşısında bu kadar iğrenç davrandığım için kendimden nefret ettim. Ama daha beteri, kendimi bir kenara bırakırsam – o akşam

çatıdaki bahçemde tek başına otururken, kadim inancıma ve ırkıma ihanet ettiğimi hissettim. Kafamı bu boyunduruğa gönüllü olarak sokmakla, bütün Yahudi halkının başlarını gönülsüz olarak boyunduruğa soktuğumu düşündüm ilk olarak. Çünkü Hristiyan ülkelerinde Yahudiler başkalarıyla aynı muameleyi görmüyor. İnsanlar ‘Bu Yunanlı kötü biri, ama iyi Yunanlılar da var. Bu Türk kötü biri, ama iyi Türkler de var,’ diyor. Fakat aynı şeyi Yahudiler için söylemiyor. Herkes bizim aramızdaki kötülerini hemen bulup buluşturuyor –halbuki hangi halkın kötüsünü bulmak zor ki?– ama bizim en kötülerimizi en iyilerimiz sayıyorlar; en aşağılık olanlarımızı en yücelerimiz sayıyorlar ve ‘Bütün Yahudiler bir,’ deyiveriyorlar. Geçmişe minnet duyduğum ve paraya fazla ihtiyaç duymadığım için burada iyi kötü sürdürdüğüm bu işi bir Hristiyan olarak yapsam sadece kendime halel getirirdim. Ama bir Yahudi olarak yapınca bütün ülkelerdeki, bütün mevkilerdeki Yahudiler’e halel getiriyorum. Bize yapılan bir haksızlık bu ama gerçek. Keşke bütün halkımız bunu hatırlasa! Gerçi benim bunu söylemeye hakkım yok çünkü çok geç farkına vardım.”

Bebek tarzisi ihtiyar adamın elini tutmuş, düşünceli düşünceli yüzüne bakarak oturuyordu.

“Çatıdaki bahçemde otururken bunları düşündüm işte. O günkü acı verici sahneyi gözümün önünden defalarca geçirdim ve her seferinde, zavallı beyefendinin hikâyeye bu kadar kolay inanma sebebinin benim Yahudiliğim olduğunu gördüm –senin inanma sebebin de benim Yahudi olmamdı, sevgili çocuğum– bu işin mucidinin aklına bu hikâyenin ilk başta gelmesinin sebebi de benim Yahudi olmamdı. Seni karşımda görmenin ve bütün her şeyin bir tiyatro oyunu gibi

sahnelenmesini görmenin bende yarattığı etki bu oldu. Bu işi bırakmanın boynumun borcu olduğunu anladım. Ama sevgili Jenny,” dedi Riah sözüne ara vererek, “sana soru sorabileceğini söylemiştim, halbuki böyle konuşarak engel oluyorum.”

“Hiç de değil iyilik perisi, fikrim şimdi bal kabağı kadar oldu – balkabağı ne demeye gelir bilirsin değil mi? Bir istifa mektubu mu yazdın? Sırada bu mu var?” diye sordu Bayan Jenny ona dikkatle bakarak.

“Efendime böyle bir mektup yazdım. Evet. Bu manaya gelen bir şey.”

“Eee, Kıvranan-Bağırان-Ağrılı-Sızılı-Taklacı ne dedi?” diye sordu Bayan Wren, bu saygıdeğer sıfatları büyük bir keyifle birbiri ardına sıralarken, bir taraftan karabiberi de mutlulukla hatırlayarak.

“Yasal istifa süresi dolana kadar birkaç ay beni köle olarak tuttu. Süre yarın doluyor. Bittiğinde –ama daha önce değil– Sindirella’mı aramı düzeltmeye karar vermiştim.”

“Fikrim artık öyle büyüdü ki,” diye bağırdı Bayan Wren şakaklarını tutarak, “kafama sığmayacak! Şimdi iyi dinle, sana da anlatacağım iyilik perisi. Küçük Göz (Bağırان-Tırmalayan-Sızılı) gittiğin için sana gazez besliyor. Küçük Göz senden nasıl intikam alacağını düşünüyor. Küçük Göz’ün aklına Lizzie geliyor. Kendi kendine diyor ki, ‘O kızı nereye gönderdiğini bulacağım ve sırrını açık edeceğim çünkü bu sır onun için çok kıymetli.’ Belki Küçük Göz şöyle de düşünüyor, ‘Hem kıza kendim de kur yaparım,’ ama buna çok emin değilim – gerisine eminim. Bunun üzerine Küçük Göz bana geliyor, ben de ona gidiyorum. Olaylar böyle gelişiyor. Şimdi neyin ne olduğu anlaşıldı,” diye ekledi bebek tarzı,

yumruğunu gözünün önünde sallarken üzerine gelen enerjiyle tepeden tırnağa gerilerek, “keşke Cayenne karabiberi ve acı biber turşusu doğrayaydım!”

Bu pişmanlık ifadesini tam manasıyla anlayamayan Bay Riah, Fledgeby’nin durumunu sordu ve bir an önce gidip ona yardımcı olmasının iyi olacağını söyledi.

“İyilik perisi, iyilik perisi!” diye bağırdı Bayan Wren öfkeyle, “valla sabrımı tüketiyorsun. İyi Samiriyeli efsanesine inanıyorsun galiba sen. Nasıl bu kadar tutarsız olabilirsin?”

‘Jenny’ciğim,” dedi ihtiyar tatlı bir sesle, “bizim halkımız yardımsever...”

“Of! Bırak şimdi halkını!” diye lafını kesti Bayan Wren kafasını sallayarak. “Senin halkın gidip Küçük Göz’e yardım edecek kadar şuursuzsa Mısır’dan hiç çıkmasalar daha iyiymiş. Hem sen istesen bile yardımını kabul etmez. Çok utanıyor. Kimseler bilsin istemiyor, hele senin bilmeni hiç istemez.”

Tam bu konuyu tartışıyorlardı ki girişi bir gölge kararttı ve cam kapı açılarak içeri bir ulak girdi. Elindeki zarfın üzerinde teklifsizce “Riah” yazıyordu. Ulak cevabı bekleyeceğini söyledi.

Kurşun kalemle, eğri büğrü yazılmış mektup şöyleydi:

İhtiyar Riah – Bütün hesabın kapatılmıştır, git. Dükkânı kilitle, hemen terk et ve anahtarı ulakla bana gönder. Git. Nankör Yahudi köpek. Defol.

Bebek terzisi, bu mektubun bozuk yazısında, Küçük Göz’ün iniltilerinin ve ızdıraplarının izini büyük bir keyifle sürdü. Münasip bir köşede (ulağın hayretli bakışları altında) kahkahalarla güldü. Bu arada’ ihtiyar, siyah bir çantaya üç beş parça eşyasını topluyordu. Bu işi bitirince üst katların

panjurlarını kapattı, ofisin perdesini indirdi ve yanlarındaki ulakla basamaklara çıktılar. Orada Bayan Jenny çantayı tutarken, ihtiyar kapıyı kilitledi ve anahtarı ulağa uzattı. Ulak anahtarı alır almaz hemen yola koyuldu.

“Ee, iyilik perisi,” dedi Bayan Wren, birlikte basamaklarda durmuş birbirlerine bakarlarken. “Kendini sokakta buldun!”

“Öyle görünüyor Jenny, biraz da ani oldu hani.”

“Kismetini nerede arayacaksın?” diye sordu Bayan Wren.

İhtiyar adam gülümsedi ama üzerinde, hayatta yolunu izini kaybetmiş gibi bir hal vardı ki terzinin gözünden kaçmadı.

“Çok yerinde bir soru, Jenny, sorması cevaplamasından kolay. Ama Lizzie’ye iş veren dostlarımdan çok yardım, çok iyilik gördüm. Herhalde kendim için de onlara başvuracağım.”

“Yayan mı?” diye sordu Bayan Wren, çenesini tak diye kapatarak.

“Hıı!” dedi ihtiyar. “Bastonum yok mu?”

Tam da bastonuyla kuvvetsiz görüldüğü için bu yolculuğu yapabileceğine güvenememişti Jenny.

“Şu anda yapılacak en iyi iş, benimle birlikte eve gelmen, iyilik perisi. Yaramaz çocuğumdan başka kimse yok orada, Lizzie’nin odası da boş duruyor.” İhtiyar adam, bu teklifi kabul etmekle kimseyi rahatsız etmeyeceğine iyice ikna olduktan sonra rıza gösterdi ve bu tuhaf çift bir kez daha sokaklarda birlikte yürümeye başladı.

Annesi yokken evde oturması sıkı sıkı tembihlenen yaramaz çocuk tabii ki dışarı çıkmıştı; beyni artık iyiden iyiye bulandığından iki amacı vardı, birincisi dünyada ona beda-

vaya üç-penilik rom verecek bir meyhaneci bulmaktı; ikincisiyse Bay Eugene Wrayburn'ün karşısında hisli hisli nedamet getirip bundan bir fayda elde edebilecek mi görmektir. Sendeleyme sendeleyme ikisi de rom manasına gelen –zaten başka bir mana bulması da mümkün değildi– bu planları gerçekleştirmek üzere ilerlerken, sefil mahlûk Covent Garden Pazarı'na girdi ve orada açık havada üzerine önce bir titreklik, sonra da bir tırsıntı nöbeti geldi.

Covent Garden'daki bu pazar mahlûkun yoluna çok uzaktı ama ayyaş kabilesinin yalnız üyelerinin en beterlerini çeken bir özelliği vardı. Belki gece kalabalığındaki canlılık, belki arabacıların birbirine ikram ettiği cin ve bira, belki de giysilerine çok benzediği için onlara bütün pazarın devasa bir gardrop olduğunu düşündüren ezilmiş sebze artıkları; sebebi her neyse, hiçbir yerde kapı ağızlarına sokulmuş bu kadar ayyaş görülmezdi. Londra'nın başka yerlerinde ne kadar arasan bulamayacağın kadın ayyaşı burada güpegündüz sızmış vaziyette bulmak mümkündü. Bu kadar kirli, bu kadar bakımsız, çürük lahana yaprağı gibi elbiseler, böyle ezik-portakal suratlar, böyle püreye dönmüş insan küspesi başka hiçbir yerde gün ışığında açıkta görülmez. Pazarın cazibesi Bay Bebek'i de kendine çekmiş, bir iki saat önce bir kadının sızdığı kapı ağzında, önce titreklik, sonra tırsıntı nöbetlerini geçirmişti.

Yine aynı mahalde, daima koşuşturup duran küçük baldırıçıplaklar olurdu. Portakal sandığı parçalar ve çürük artıklar taşırlardı; kimbilir nereye, çünkü evleri yoktu. Onları arayan polislerden kaçarken çıplak ayaklar yumuşak bir ses çıkarırdı kaldırımlarda. Belki de bu yüzden duymazdı onları Muktedirler, halbuki ayaklarında sağlam botlar olsa

kulakları sağır edici bir gürültü çıkarırlardı. Bay Bebek'in titreklikleri ve tırsıntılılarıyla eğlenen bu veletler, oyun seyrederek gibi etrafını çevirmişler, onu dürtüklüyor, üzerine atlıyor, tepesinde geziniyorlardı. Bu yüzden de baygınlıktan ayılıp da kendine geldiğinde epey hırpalanmış, her zamankinden daha kötü bir haldeydi. Ama en beter halinde değil: Zira bir meyhaneye girip de iş telaşesi içinde önüne konan romu içtikten sonra para vermeden sıvışmaya çalışırken yakalandı, üzeri arandı, tek kuruşu olmadığı görüldü ve bir daha böyle bir şeye kalkışmaması için üzerine bir kova bulaşık suyu döküldü. Bu uygulama yeni bir titreklik nöbetine sebebiyet verdi; bunu müteakip artık meslek sahibi dostunu aramanın zamanı geldiğini düşünen Bay Bebek Temple'a doğru yola koyuldu.

Ofiste genç Blight dışında kimse yoktu. Günün birinde açılacak olan işlerle böylesi bir müşterinin ilintilendirilmesini pek münasip görmeyen bu aklı başında genç, büyük bir iyi niyetle Bebek'i uzaklaştırmak istedi ve kendisine araba parası olarak bir şilin verdi. Şilini alan Bay Bebek, hemen iki üç-penilik kendi hayatına kast ve iki üç-penilik feci nedamete yatırdı. Bu yükü avukatın bürosuna geri dönerken, pencereden dışarıyı seyreden bezgin Blight tarafından görüldü; delikanlı hemen dış kapıyı kapattı ve sefil adamı, öfkesini kapıdan almaya terk etti.

Kapı direndikçe, kendisine karşı yapılacak kanlı suikast çok daha tehlikeli ve yakın görünmeye başladı. Olay yerine gelen polisleri suikastçı zannetti ve çılgınca, gözleri dönerek, vücudu kasılarak, köpükler saçarak onlara saldırdı. Suikastçıların sıkça kullandıkları, sedye diye bilinen mütevazı bir aygıt getirildi ve Bebek bunun üzerine sıkı sıkı bağlanarak

zararsız bir paçavraya dönüştü, sesi ve bilinci gitmişti, hayatı da hızla gidiyordu. Aygıt dört adam tarafından Temple kapısından çıkarılırken, zavallı küçük bebek terzisi ve Yahudi dostu sokaktan geçiyorlardı.

“Bakalım neymiş,” diye bağırdı terzi. “Hemen gidip bakalım, iyilik perisi.”

Küçük koltuk değneği pek hızlı hareket ediyordu.

“Aman beyler, beyler, o benim!”

“Senin mi!” dedi ekibin başı, herkesi durdurarak

“Evet, sevgili beyler, o benim çocuğum, izinsiz çıkmış! Zavallı, yaramaz oğlum! Beni tanımıyor, beni tanımıyor! Ah! Ne yapacağım ben,” diye bağırdı küçük mahlûk, ellerini birbirine çarparak, “kendi çocuğum beni tanımazsa ne yaparım?”

Ekibin başı, bir açıklama bekler gibi ihtiyara baktı. O da fısıltıyla: “Sarhoş babası,” diye durumu açıkladı. Bebek terzisi tükenmiş bedenin üzerine eğilmiş, boşu boşuna ondan bir tanıma emaresi bekliyordu.

Yük yere bırakıldığında, Riah ekibin başını bir kenara çekip, adamın galiba ölmekte olduğunu fısıldadı. “Yok canım, ölür mü?” dedi beriki. Ama baktığında o kadar da emin olamadı ve taşıyıcılara onu en yakın ‘doktor dükkânına’ götürmelerini emretti.

Emredilen yere götürüldü; yuvarlak kırmızı, yeşil, mavi ve başka renklerde cam şişeler yüzünden şekilden şekle giren kafalardan oluşmuş bir duvara dönüşmüştü vitrin. Üzerine hiç de ihtiyaç duymadığı soluk bir ışık çevrilmişti, birkaç dakika önce esip gürleyen hayvan şimdi çok sakindi, büyük şişelerden birinden yansıyan yüzünde, tuhaf, gizemli bir yazı vardı sanki, ölüm üzerine damgasını vurmuştu: “Benim!”

Tıbbi hüküm zaman zaman Adli hükümden çok daha kesin ve yerinde olur. “Üzerini örtmek için bir şey getirseniz iyi olur. Kaybettik.”

Bunun üzerine polis üzerini örtmek için bir şey getirdi ve üzeri örtülüp sokaklarda taşınmaya başlandı, iki yana çekilen insanlar arasından. Peşinden bebek terzisi gidiyordu, yüzünü Yahudi eteklere gömmüş, bir eliyle onlara tutunmuş, öbür elinde koltuk değneği. Eve götürüldü ve merdiven çok dar olduğu için salona kondu –yer açmak için küçük tezgah bir kenara çekildi– gözlerinde hiçbir ifade olmayan bebeklerin arasına yatırıldı gözlerinde hiçbir ifade olmayan Bay Bebek.

Bay Bebek’in ardından matem elbiseleri almak için terzinin cebine yeterince para girene kadar epey bir bebeğin şen kıyafetlerle kuşatılması gerekecekti. İhtiyar Riah, ufak tefek yardımlarda bulunarak yanında otururken, terzi ölen kişinin babası olduğunu gerçekten biliyor mu, emin olamadı.

“Zavallı evladım,” dedi kız, “daha iyi yetiştirilse daha iyi olabilirdi. Kendimi suçlamıyorum gerçi. Bunda bir suçum olmadığını düşünüyorum.”

“Hem de hiç yok, Jenny.”

“Teşekkür ederim, iyilik perisi. Bu sözlerin beni ferahlatıyor. Ama insan bütün gün çalışınca çocuğunu doğru düzgün yetiştiremiyor. İşsiz kaldığı zamanlarda onu her zaman gözümün önünde tutamıyordum. Huzursuz ve sinirli oluyordum, ben de dışarı çıkmasına izin vermek zorunda kalıyordum. Sokak ona yaramazdı hiç, biri ona mukayyet olmadı mı hayır gelmezdi. Çocuklara çok olur böyle şeyler!”

“Çok olur, bu hazin anlamıyla bile!” diye düşündü ihtiyar.

“Sırtım böyle kötü olmasa, bacaklarım bu kadar zayıf olmasa kimbilir ben nasıl olurum?” diye devam etti terzi. “Çalışmaktan başka yapabileceğim bir şey yoktu, ben de çalıştım. Oynayamazdım. Ama zavallı bahtsız yavrum oynayabiliyordu ama bu onun için daha kötü oldu.”

“Sadece onun için değil, Jenny.”

“Bilmem ki iyilik perisi. Çok çekti benim bahtsız oğlum. Bazen çok hasta olurdu. Ben de ona demediğimi bırakmazdım,” dedi işinin üzerinde başını sallayıp gözyaşlar dökerek. “Onun böyle olmasının bana da zararı olmuş mudur bilmem. Olmuşsa bile unutamam gitsin.”

“Çok iyi bir kızsın sen, çok sabırlı bir kızsın.”

“Bende sabır ne gezer iyilik perisi,” diye cevap verdi kız omuzlarını silkerek. Sabırlı olsam ona o kadar laf eder miydim? Ama onun iyiliği için yaptım. Hem bir anne olarak çok sorumluluğum vardı. Mantık yürütmeyi denedim, işe yaramadı. Tatlılıkla kandırmaya çalıştım, işe yaramadı. Azarladım, işe yaramadı. Ama insanın üzerinde böyle bir sorumluluk olunca her şeyi denemek zorunda. Her şeyi denemesem, zavallı yolunu şaşırmış oğluma karşı görevlerimi yapmış olur muydum?”

Küçük, çalışkan mahlûkun çoğunlukla hoş bir tonda yaptığı bu konuşmalarla gece gündüz çalışma sürdü gitti, ta ki yeterince şık bebek evden gidip şimdi tezgahın kurulu olduğu mutfağa durumun gerektirdiği kasvetli malzemeleri ve eve kasvetli hazırlıkları getirene kadar. “Şimdi,” dedi Bayan Jenny, “pembe yanaklı genç dostlarımı giydirdiğime göre, beyaz yanaklı kendimi de giydirebilirim artık.” Sona bıraktığı kendi elbisesini dikmekten bahsediyordu. “İnsanın kendine elbise dikmesinin kötü tarafı,” dedi Bayan Jenny bir

iskemlenin üstüne çıkıp aynaya bakarak, “bu iş için kimse-den para alamıyorsun, iyi tarafı prova etmek için dışarı çık-man gerekmiyor. Hı hı! Gayet iyi! Benimki (artık her kimse) beni şimdi görse hiç pişman olmazdı!”

Küçük ayarlamaları da kendi başına yapmış ve Riah’a şu şekilde bildirmişti: “Tek başıma gitmek istiyorum, iyilik perisi, her zamanki arabamda, rica etsem ben yokken eve göz kulak olur musun? Pek uzak değil. Döndüğümde bir fincan çay içip gelecekte ne yapacağımızı konuşuruz. Zavallı bahtsız oğlumu pek mütevazı bir cenaze evine verebildim; ama hâlâ görebiliyorsa, içimde çok daha iyisinin yattığını anlar herhalde; göremiyorsa,” hıçkırıp gözlerini silerek, “o zaman fark etmez. Dua kitabında bu dünyaya hiçbir şey getirmedığımız yazıyor, giderken de bir şey götüremeyeceğimiz. Zavallı çocuğum için o aptal levazımatçı şeylerinden kiralamadığıma seviniyorum, o şeyleri onunla birlikte bu dünyadan kaçak olarak dışarı çıkarmaya çalışıyormuş gibi olmadım, zaten yapsam bile bir noktada hepsini geri getirmek zorunda kalacaktım. Yani geri getirecek kendimden başka bir şey yok, bu da çok münasip çünkü günün birinde ben de geri dönemeyeceğim!”

Daha önce de sokaklarda taşındığı için, zavallı adam iki kere gömülmüş gibi olmuştu. Yarım düzine taze yüzlü adam onu omuzlarına aldı ve mezarlığa doğru ilerlemeye başladılar. Önlerinde yürüyen bir başka taze yüzlü adam, devriye gezen polisler gibi azametle yürüyor ve başını çektiği alaydaki yakın ahbablarını hiç tanıımıyormuş gibi bir tören havası takınıyordu. Yine de arkada topallaya topallaya yürüyen tek bir küçük cenaze sahibinin olması, insanların ilgiyle başlarını çevirmesine sebebiyet veriyordu.

Nihayet sorunlu müteveffa, bir daha gömülmemek üzere toprağa verildi ve azametli yürüyen adam, sanki yalnız kız, kendi evinin yolunu bilmemekle yükümlüymüş gibi onun önünden evine kadar yürüdü. Formalite denen gazap tanrılarının bu şekilde yatıştırılmasıyla, onu evine bırakıp geri döndü.

“Ebediyen neşelenmeden önce kısacık bir ağlamam lazım, iyilik perisi,” dedi küçük mahlûk içeri girerken. “Ne de olsa insanın evladı.”

Beklenenden biraz daha uzun bir ağlama oldu bu. Zamanla loş bir köşede kendi kendini tüketti. Sonra terzi kalkıp yüzünü yıkadı. Çayı demledi. “Çay içerken bir şeyler kessem bir itirazın olmaz değil mi?” diye sordu Yahudi arkadaşına onu kandırmak ister gibi.

“Sindirella’cığım, evladım,” diye itiraz etti ihtiyar, “sen hiç dinlenmez misin?”

“Yo! Bu çalışmak değil, kalıp kesmek çalışmak değil,” dedi Bayan Jenny, küçük hamarat makası çoktan bir kâğıttan parçalar kesmeye başlamıştı. “Hazır doğrusu kafamdayken kesmek istiyorum.”

“Bugün mü gördün?” diye sordu Riah.

“Evet, iyilik perisi. Biraz önce gördüm. Beyaz keten bir cüppe. Bizim din adamlarının giydiği cüppelerden,” diye açıkladı Bayan Jenny, onun başka bir dine mensup olduğunu dikkate alarak.

“Senin cüppeyle işin ne?”

“Zevki ve buluşlarıyla para kazanan benim gibi uzmanların gözünü daima açık tutması gerekir, iyilik perisi. Şu anda fazladan bir sürü masrafım çıktı malum. Zavallı oğlumun mezarı başında ağlarken, din adamlarıyla ilgili bir şeyler de yapabileceğim geldi aklıma.”

“Ne yapacaksın?” diye sordu ihtiyar.

“Cenaze değil, korkma!” dedi Bayan Jenny, itiraz etmesine fırsat bırakmadan. “İnsanlar kendilerine hüüzün verecek şeylerden hoşlanmıyor, biliyorum. Genç dostlarıma matem elbisesi dikmem nadiren isteniyor benden, hem gerçek matem elbisesi de değil, saray matem elbisesi. Ama iki genç dostumu evlilik bağıyla bağlayan, bir din adamı bebeği – parlak siyah lüleler, favoriler,” dedi Bayan Jenny işaret parmağını sallayarak, “bak o başka. Üç beş güne kadar bu üçlüyü Bond Sokağı’nda vitrinde görmezsen bana da Jenny Wren demesinler!”

Hummalı bir faaliyet halindeki uzman işi hareketleriyle yemek bitmeden bir bebeği, sütlü kahverengi kâğıttan papaz cüppesiyle kuşatmış, Yahudi zihnine ibret olsun diye sergiliyordu ki kapı çalındı. Riah kapıyı açmaya gitti ve az sonra, ona çok yakışan ciddi ve ağırbaşlı bir havayla bir beyefendiyi takdim etti.

Bebek terzisi beyefendiyi tanımıyordu; ama gözlerini üzerine indirmesinde bile ona Bay Eugene Wrayburn’ü hatırlatan bir şey vardı.

“Kusura bakmayın,” dedi beyefendi. “Bebek terzisi siz misiniz?”

“Benim, beyefendi.”

“Lizzie Hexam’ın arkadaşı mısınız?”

“Evet, efendim,” dedi Bayan Jenny hemen savunmaya geçerek. “Lizzie Hexam’ın arkadaşıyım.”

“Bu notu getiren Bay Mortimer Lightwood’un ricasını yerine getirmenizi isteyen bir not getirdim size. Bay Riah benim Mortimer Lightwood olduğumu biliyor, size de söyleyecektir.”

Riah bu sözü onaylamak için başını eğdi.

“Notu okur musunuz?”

“Çok kısa,” dedi Jenny hayretle ve okudu.

“Uzun yazacak zamanı yoktu. Zaman çok kıymetliydi. Sevgili dostum Eugene Wrayburn ölüyor.”

Terzi ellerini kavuşturup bir acıma çılgılığı attı.

“Ölüyor,” diye tekrarladı Lightwood kederle, “uzakta bir yerde. Karanlıkta ona saldıran bir caninin vücudunda açtığı yaralar yüzünden. Yatağının başından doğruca buraya geldim. Neredeyse hiç kendini bilmiyor. Kısacık, huzursuz bir bilinç anında, sizi yatağının yanında istediğini çıkarabildim. Çıkardığı anlaşılmaz sesleri doğru yorumladığıma emin olmadığımından Lizzie’ye de dinlettim. İkimiz de sizi istediğine eminiz.”

Terzi ellerini açmadan korkuyla yanındaki adamların bir birine bir ötekine bakıyordu.

“Oyalanırsanız, isteği –bana emanet ettiği– bu son dileği gerçekleşmeden ölebilir. Uzun zamandır kardeşten de ileriyiz. Bir kelime daha edersem kendime hâkim olamayacağım.”

Bir iki dakika içinde siyah bone ve koltuk değneği görev başı yaptı, iyi yürekli Yahudi eve sahip çıksın diye bırakıldı ve bebek terzisi, iki tekerlekli hızlı bir arabayla, Bay Mortimer Lightwood’un yanında hızla şehirden çıktı.

X

Bebek Terzisi Bir Kelime Keşfediyor

Karartılmış, sessiz bir oda; pencerenin dışında, uçsuz bucaksız okyanusa akan nehir; yatakta her yeri sargılar içinde, kullanamadığı iki kolu tahtalara bağlanmış, çaresizce yatan bir adam. Sadece iki günlük aşinalık küçük terziyi bu sahneye öyle alıştırmıştı ki iki gün önce senelerin alışkanlığının tuttuğu yeri tutuyordu.

Eugene onun gelişinden beri neredeyse hiç kıpırdamamıştı. Gözleri bazen açık bazen kapalıydı. Gözleri açık olduğunda boş bakışlara karşısındaki bir noktaya dikiliyordu. Bazen hafif bir öfke ya da hayret ifadesiyle kaşları çatılıyordu. İşte o zaman Mortimer Lightwood onunla konuşuyor, bazı durumlarda arkadaşının adını söyleyecek kadar ileriye gidiyordu. Ama bir saniyede bilinç tekrar kayboluyor ve Eugene'in parçalanmış kabuğu içinde ruh kalmıyordu.

438 Jenny'ye işini yapması için gerekli malzemeler alınmış, yatağın ayakucuna küçük bir masa yerleştirilmişti. Sandalyenin arkasından aşağı dökülen gür saçlarıyla orada otururken Eugene'in dikkatini çekmesini umut ediyorlardı. Yine aynı maksatla, o gözlerini açtığında fısıldar gibi şarkı söylüyor-

du ya da o belli belirsiz ifadeyle kaşlarını çatığında, ama suya çizilmiş bir şekil gibi uçucuydu bu ifade. Şimdiye kadar Eugene onun farkına varmış değildi. Başında duranlar bir hastabakıcı, bütün boş zamanlarını orada geçiren Lizzie ve yanından hiç ayrılmayan Lightwood'du.

İki gün oldu üç, üç gün oldu dört. Sonunda hiç beklenmedik bir anda bir şey fısıldadı.

“Efendim Eugene?”

“Mortimer acaba...”

“Acaba ne?”

“Onu getirtir misin?”

“Sevgili dostum, burada, geldi.”

Aradaki uzun aranın farkında olmadığından konuşmaya birkaç gün önce kaldığı yerden devam ediyordu.

Küçük terzi yatağın ayak ucunda, şarkısını mırıldanarak ayağa kalktı ve gülerек ona selam verdi. “Elini sıkamıyorum, Jenny,” dedi Eugene biraz olsun eski haline benzemişti; “ama seni gördüğüme çok sevindim.”

Bu sözleri Jenny'ye Mortimer tekrarlardı çünkü ancak hastanın üzerine eğilerek ve konuşma teşebbüslerini dikkatle izleyerek anlaşılabilirdi. Biraz sonra ekledi: “Sor bakalım çocukları görmüş mü?”

Mortimer bunu anlayamadı, hatta Jenny de ama sonra ekledi:

“Sor bakalım çiçek kokularını duymuş mu?”

“Ha anladım!” diye bağırdı Jenny. “Şimdi anladım!” Hızlı hızlı o tarafa geldiğini görünce Mortimer yerini ona bıraktı ve Jenny yüzünde o güzel ifadeyle yatağın üzerine eğilip konuşmaya başladı: “Bana rahat ve huzur getiren, sıra sıra ışıltılı çocukları kastediyorsun değil mi? Beni kaldırıp hafifleten çocukları.”

Eugene gülümsedi, “Evet.”

“Seni gördüğümde beri görmedim onları. Artık hiç görmüyorum ama son zamanlarda pek acı da çekmiyorum.”

“Harika bir hayaldi,” dedi Eugene.

“Ama kuşlarımın öttüğünü duydum,” diye bağırdı küçük mahlûk, “çiçeklerimin kokularını da. Hem de çok! İkisi de çok güzeldi, İlahiydi.”

“Burada kalıp bana bakanlara yardım et,” dedi Eugene sükûnetle. “Ben ölmeden önce burada o hayali bir daha görmeni isterdim.”

Jenny elini onun dudaklarına dokundurdu, sonra işine ve alçak sesle söylediği şarkıya geri dönerken aynı eli kendi yüzüne kapattı. Eugene şarkıyı bariz bir keyifle dinledi, alçala alçala sessizliğe kavuşana kadar.

“Mortimer.”

“Canım Eugene.”

“Beni burada bir iki dakika daha tutacak bir şey verebilirsen...”

“Burada tutmak ne?”

“Bilmediğim yerlere savrulup gitmemi engelleyecek bir şey. Çünkü daha yeni geri gelmişim gibi geliyor ve kendimi tekrar kaybedecekmişim gibi – lütfen dostum!”

Mortimer ona emniyetle verilebilecek bazı uyarıcılar verdi (zaten her an el altında bulunduruluyordu bunlar) ve tekrar üzerine eğilerek onu ikaz etmek üzereydi ki Eugene konuştu:

“Bana sakın konuşma deme çünkü konuşmam lazım. O bilmediğim yerlerde dolanırken beni kemiren bitirici kaygıyı bilirsen – Ucu bucağı olmayan o yerler nereler Mortimer? Çok uzaktalar herhalde!”

Arkadaşının yüzüne bakınca kendini kaybetmek üzere olduğunu anladı; çünkü bir an sonra ekledi: “Merak etme – daha gitmedim. Ne diyordum?”

“Bana bir şey söylemek istemiştin Eugene. Benim zavalı dostum, eski arkadaşına bir şey söylemek istemiştin – seni daima seven, takdir eden, taklit eden, kendini senin üzerine kuran, sen olmasan bir hiç olacak ve Allah biliyor ya, mümkün olsa yerinde olmak isteyen arkadaşına!”

“Cık cık!” dedi Eugene, elini yüzüne kapayan arkadaşına şefkatle bakarak. “Ben buna layık değilim. İtiraf ediyorum hoşuma gidiyor, dostum ama ben buna layık değilim. Bu saldıırı, sevgili Mortimer, bu cinayet...”

Arkadaşı dikkatini toplayarak üzerine eğildi: “İkimizin de şüphe ettiği biri var.”

“Şüpheden öte. Ama Mortimer, ben burada yatarken ve artık yatmaz olduğumda, bu işi yapanın asla adalet karşısına çıkarılmayacağına söz vermeni istiyorum!”

“Eugene!”

“Masumun adına halel gelir, dostum. Lizzie ceza görür, o değil. Ona yeterince zararım dokundu; niyetlerim bile zararınaydı. Nereye giden yol iyi niyet taşlarıyla döşelidir bilirsin. Orası kötü niyet taşlarıyla da döşelidir. Mortimer, ben o yolun üzerinde yatıyorum ve bunun farkındayım.”

“İçin rahat olsun Eugene.”

“Bana söz verdiğinde olacak. Sevgili Mortimer bu adamın asla peşine düşülmemeli. Suçlanacak olursa onu sakın konuşturma, kurtar. Sakın intikamımı almaya kalkma; sadece haberlerin duyulmasını engelle ve Lizzie’yi koru. Bazı şeyleri karıştırabilirsin. Sana dediğimi iyi dinle. Öğretmen Bradley Headstone değildi. Duyuyor musun? İkinciye söy-

luyorum, öğretmen Bradley Headstone değildi. Üç, öğretmen Bradley Headstone değildi.”

Bitkin bir halde sustu. Bu konuşmayı fısıltıyla, kesik kesik yapmıştı ama büyük bir gayretle, hiçbir yanlış anlamaya meydan vermeyecek şekilde konuşmuştu.

“Sevgili dostum ben yine uzaklara savruluyorum. Mümkünse bir dakika daha tut beni.”

Lightwood arkadaşının başını boynundan kaldırıp dudaklarına biraz şarap dokundurdu. Eugene toparlandı.

“Bu iş ne zaman oldu bilmiyorum, haftalar önce mi, günler, saatler önce mi? Fark etmez. Mutlaka soruşturma açılmıştır. Söyle! Açıldı mı?”

“Evet.”

“Durdur! Şaşırt! Lizzie’nin sorguya çekilmesine izin verme. Onu koru. Suçlu adalet önüne getirilirse onun adını lekeler. Bırak suçlu cezasız kalsın. Lizzie ve benim bu tamir çabam her şeyin önünde gelmeli! Söz ver!”

“Eugene, söz veriyorum!”

Gözlerini arkadaşına minnettarlıkla çevirirken yine daldı. Gözleri durgunlaştı ve yine önceki dalgın, anlamsız bakışlara büründü.

Saatler, günler, geceler boyu bu durumda kaldı. Bazen uzun bir bilinç kaybının ardından arkadaşıyla sükûnetle konuşur, daha iyi olduğunu söyler, bir şey isterdi. Ama o şey ona verilemeden yine dalıp giderdi.

Merhametten iyice yumuşamış olan bebek terzisi, onu bir an olsun azalmayan bir muhabbetle izliyordu. Düzenli olarak başındaki buzu ya da ferahlatıcı sıvılar serpilmiş bezi değiştiriyor, arada kulağını yastığa yakın tutuyor, ağzından çıkan en hafif sesi bile dinliyordu. Bazen saatler boyu, eğil-

miş vaziyette, en küçük iniltisini bile kaçırmadan yanında duruşu şaşırtıcıydı. Eugene ellerini kımıldatmadığı için sıkıntısını da belli edemiyordu; küçük mahlûk (eğer gizli bir gücü ya da duygu birliği yoksa) sırf bu yakın takip sayesinde onu Lightwood'dan daha iyi anlamaya başlamıştı. Kendini bilmeyen adamlarla her şeyin bilindiği dünya arasında bir tercümanmış gibi sık sık ona başvuruyordu Mortimer; bazen doğru şeyi yaptığına mutlak bir inançla bir yarasının sargısını değiştirir, bir turnikeyi gevşetir, yüzünü başka tarafa çevirir, üzerindeki yorganın baskısını hafifletirdi. Yaptığı ince işçilik sayesinde iyice rafine olan doğal bir el hafifliği ve hassasiyetinin de bu işte payı vardı kuşkusuz ama algısı da aynı ölçüde hassastı.

Tek bir kelimeyi, Lizzie kelimesini, milyonlarca kere tekrar etmişti. Çevresindekilere en zor gelen ızdırıp anlarında, başını yastıkta bir o yana bir bu yana çevirir; telaşlı ve sabırsız bir tavırla, bunalmış bir zihnin sıkıntısıyla, makine tekdüzeliğiyle bu ismi tekrarlardı. Aynı şekilde, gözlerini bir yere dikip kıpırdamadan yatarken, bu sefer bastırılmış bir dehşetle, uyarır gibi saatlerce hiç durmadan bu ismi tekrarlardı. Lizzie'nin yanında olması, göğsüne ya da yüzüne dokunması genelde onu durdururdu, o zaman bir müddet gözlerini kapatıp sükûnetle uyuyacağını öğrenmişlerdi ve gözlerini bir dahaki açışında bilincinin yerinde olacağını. Fakat odanın rahatlatıcı sessizliğiyle filizlenen umutları, ruhunun geri gelişine sevindikleri anda hemen tekrar kayıp gitmesiyle ağır bir hayal kırıklığına bırakıyordu yerini.

Boğulmakta olan bir adamın böyle ara ara derinlerden çıkıp sonra yeniden batması seyredenler için korkunçtu. Ama zamanla halinde bir değişme oldu ve kendine de kor-

kunç gelmeye başladı. Kafasındaki bir şeyi söyleme arzusu, arkadaşıyla konuşmak için duyduğu anlatılmaz özlem, bilincini kazandığında ona öyle büyük bir gerginlik veriyordu ki aklının başında olduğu süreyi kısaltıyordu. Derinlerden çıkan adam suyla mücadele ettiğinde nasıl daha çabuk batarsa, o da umutsuz gayreti yüzünden daha çabuk batıyordu.

Hiç kımıldamadan yattığı bir ikinci vakti, tanımadığı Lizzie işine dönmek için sessizce odadan çıkmıştı ki Lightwood'un adını mırıldandı.

"Eugene'ciğim, buradayım."

"Bu daha böyle ne kadar sürecek Mortimer?"

Lightwood başını salladı. "Yine de daha kötüye gitmiyorsun, Eugene."

"Ama umut olmadığını biliyorum. Yine de senin bana son bir hizmette bulunmanı sağlayacak kadar dayanmak istiyorum, son bir şey. Beni bir iki dakika burada tut, Mortimer. Lütfen!"

Arkadaşı ona elinden gelen yardımı sağladı ve daha iyi görüldüğüne ikna etmeye çalıştı ama o daha bunu yaparken bile Eugene'in gözleri nadiren edindikleri ifadeyi kaybetmekteydi.

"Mümkünse beni burada tut dostum. Dalmamı engelle. Gidiyorum!"

"Daha değil, daha değil. Söyle Eugene, ne yapmamı istiyorsun?"

"Bir dakika daha burada tut beni. Yine gidiyorum. Gitmeme izin verme. Diyeceğimi diyeyim. Durdur beni – durdur!"

"Eugene'ciğim, sakın olmaya çalış."

"Çalışıyorum. Hem nasıl çalışıyorum! Nasıl çalıştığımı

bilsen! Konuşana kadar gitmeme izin verme. Biraz daha şarap ver bana.”

Lightwood isteğini yerine getirdi. Eugene üzerine kapanan bilinç kaybıyla acıklı bir mücadeleye girerek, yüzünde arkadaşına çok dokunan bir yalvarma ifadesiyle: “Onunla konuşmaya ve ona ricamı iletmeye gittiğinde beni Jenny’yle bırakabilirsin. Uzun bir iş değil. Fazla sürmez.”

“Tabii, tabii! Ama ne yapmamı istediğini söyle, Eugene!”

“Gidiyorum! Beni tutamıyorsun.”

“Tek kelimeyle söyle, Eugene!”

Gözleri tekrar sabitlendi ve dudaklarına gelen tek kelime milyonlarca kere tekrarladığı kelime oldu. Lizzie, Lizzie, Lizzie.

Ama dikkatli küçük terzi onu her zamanki gibi pür dikkat seyretmişti. Umutsuzca arkadaşına bakan Lightwood’un koluna usulca dokundu.

“Şşş!” dedi işaret parmağını dudaklarına götürerek. “Gözleri kapanıyor. Tekrar açtığında bilinci yerinde olacak. Sana ona söylemen için bir ipucu vereyim mi?”

“Ah, Jenny, doğru kelimeyi söyleyebilse daha ne isterim!”

“Söyleyebilirim. Eğil.”

Eğilen Lightwood’un kulağına fısıldadı. Tek heceden oluşan kısacık bir kelime fısıldadı. Lightwood irkilerek ona baktı.

“Bir dene,” dedi küçük mahlûk heyecanlı, coşkulu bir yüzle. Bilinçsiz yatan adamın üzerine eğildi ve ilk olarak yatağını öptü, sonra da en yakınındaki kırık elini. Sonra yatağın ayak ucundaki yerine çekildi.

İki saat kadar sonra Mortimer Lightwood arkadaşının

bilincinin yerine geldiğini gördü ve çabucak ama sükûnetle üzerine eğildi.

“Sakin konuşma Eugene. Sadece bana bak ve dinle. Dediklerimi anlıyor musun?”

Eugene başını salladı.

“Kaldığımız yerden devam edeceğim. Bana söylemeye çalıştığın kelime Eş miydi?”

“Bin yaşa Mortimer!”

“Şşş! Heyecanlanma. Konuşma. Beni dinle, sevgili Eugene. Lizzie’yle evlenirsen, burada yatarken kafan daha rahat olacak. Onunla konuşmamı ve bunları ona anlatmamı, eşin olmasını rica etmemi istiyorsun. Bu yatağın yanına diz çöküp seninle evlenmesini istiyorsun, böylece verdiğin zararı tam manasıyla tamir etmiş olacaksın. Öyle mi?”

“Evet. Bin yaşa! Evet.”

“Hemen yapacağım, Eugene. Bana güven. İsteklerini gerçekleştirmek için birkaç saatliğine gitmem gerekiyor. Buna mecburum, anlıyorsun değil mi?”

“Zaten ben de öyle demiştim, sevgili dostum.”

“Doğru. Ama o zaman ne dediğini anlamamıştım. Sence sonradan nasıl anladım?”

Hevesle etrafına bakan Eugene, yatağın ayak ucunda, dirseklerini yatağa, başını da ellerine dayamış oturan Bayan Jenny’yi gördü. Ona gülümsemeye çalışırken o eski kaprisli havası çalınır gibi oldu üstüne.

“Evet,” dedi Lightwood, “bu keşif ona ait. Dinle, sevgili Eugene; Lizzie’yi burada benim yerimde bir daha ayrılmamak üzere yanında bulduğunda, sana verdiğim sözü yerine getirdiğimi anlayacaksın. Gitmeden önce son bir şey daha. Dürüst bir adamın yapması gerekeni yaptın Eugene. Bütün

kalbimle inanıyorum ki Yaratan seni bize bağışlarsa, hayatını kurtarmış, asil bir karın olacak ve onu bütün kalbinle seveceksin.”

“Amin. Buna eminim. Ama bunu atlatamayacağım, Mortimer.”

“Evlenmekle umudunun ya da gücünün azalacağını da düşünmüyorum, Eugene.”

“Hayır. Yüzünü yüzüme değdir, belki sen dönene kadar dayanamam. Seni seviyorum, Mortimer. Gittiğinde beni düşünüp tedirgin olma. Cancağızım, cesur kızım beni kabul ederse, evlenmeye yetecek kadar yaşayacağıma eminim, dostum.”

Arkadaşlar arasındaki bu veda sahnesini seyrederken kendini hepten bırakan Bayan Jenny, parlak saçlarının köşkünde, sırtını yatağa verip için için, sessiz sessiz ağlamaya başladı. Mortimer Lightwood fazla zaman kaybetmeden çıktı. Akşam ışığı, ağaçların nehirdeki ağır yansımalarını uzatırken, hasta odasına hafif adımlarla bir başkası girdi.

“Bilinci açık mı?” diye sordu küçük terzi, yastığın başındaki mevkii bırakırken. Odaya yeni gelene yer vermek için hemen kalkmıştı ve karanlık odada uzaktan hastanın yüzünü göremiyordu.

“Bilinci açık, Jenny,” diye mırıldandı Eugene. “Karısını tanıyor.”

XI

Bebek Terzisinin Keşfi Uygulamaya Konuyor

Bayan John Rokesmith küçük, şirin odasında oturmuş dikiş dikiyordu. Yanındaki sepette duran küçük, şirin giysiler daha ziyade bebek terzisinin alanına giriyormuş gibi göründüğünden, Bayan Wren'le rekabet etmek üzere bu işe atıldığı düşünülebilirdi. *Britanyalı Ev Kadınının Kılavuzu* bu konuda bilgece bir tavsiyede bulunmuş muydu bilinmez, ama bu gizemli kahin ortalıkta görünmediğine göre muhtemelen tavsiyede de bulunmamıştı. Ancak Bayan John Rokesmith giysileri öyle maharetli ellerle dikiyordu ki besbelli birisinden ders almıştı. Sevgi pek çok konuda mükemmel bir öğretmendir, belki de Bayan John Rokesmith'e (topu topu bir yüksükle) terziliğin bu alanını öğreten sevgiydi.

John'un gelmesi yakındı ama Bayan John yemekten önce becerisinin zaferini tamamen erdirmek istediğinden onu karşılamaya gitmemişti. Huzurlu ama biraz da kendini beğenen bir gülümsemeyle, en iyi ustanın elinden çıkmış gamzeli bir Dresden porseleni saat gibi, düzenli sesler çıkararak oturmuş dikişini dikiyordu.

Kapı tıklatıldı, zil çalındı. Gelen John değildi; o olsa

Bella yerinden fırlamıştı bile. John değilse kimdi peki? Bella kendi kendine bu soruyu soruyordu ki küçük şapşal hizmetçi, “Bay Lightwood!” diyerek telaşla içeri girdi. Allah allah!

Bay Lightwood karşısında selam verdiğinde Bella sepetin üzerini bir mendille örtecek vakti ancak bulabilmişti. Bay Lightwood’un halinde bir gariplik vardı çünkü hem aşırı ciddi görünüyordu hem de hasta gibiydi.

Bayan Rokesmith’i, Bayan Wilfer olarak tanıma ayrıcalığına erdiği o mutlu günleri kısaca andıktan sonra, Bay Lightwood halindeki garipliğin sebebini ve neden geldiğini açıkladı. Lizze Hexam’ın düğün davetini getirmişti.

Bu davet ve Bay Lightwood’un büyük bir üzüntüyle anlattığı kısa hikâye Bella’yı öyle heyecanlandırmıştı ki John’un kapıyı çalması tam zamanında yetişti. “Kocam,” dedi Bella; “izninizle onu da alıp hemen geleyim.”

Ama bu söylediğini yapmak düşündüğü kadar kolay olmamıştı çünkü Bay Lightwood’un adını söyler söylemez, John eli kapının tokmağında kalakaldı.

“Yukarı gelir misin canım?”

Bella kocasının yüzünün kızarmasından ve aniden arkasını dönmesinden hayrete kapıldı. “Bu da ne demek oluyor?” diye düşünüyordu onunla yukarı çıkarken.

“Şimdi bana her şeyi anlat hayatım,” dedi John onu dizine oturtarak.

“Her şeyi anlat,” demesi iyiydi hoştu da John’un kafası hiç oralarda değildi. Bella hikâyeyi anlatırken, zaman zaman dikkatinin dağıldığı çok aşikârdı. Halbuki Lizzie’yle ve istikbaliyle ne kadar ilgilendiğini çok iyi biliyordu. Bu ne demek oluyordu?

“Benimle birlikte bu nikaha gelecek misin John?”

“Hayır canım, gelemem.”

“Gelemez misin John?”

“Hayır canım, mümkün değil.”

“Tek başıma mı gideyim John?”

“Hayır, canım, Bay Lightwood’la gideceksin.”

“Artık Bay Lightwood’un yanına insek iyi olmayacak mı, John?” dedi Bella.

“Hayatım bence sen artık insan iyi olacak ama beni tümüyle bu işin dışında bırakmam rica edeceğim.”

“Onu görmek istemediğini mi söylemeye çalışıyorsun, John? Ama geldiğini biliyor, demin söyledim.”

“Bu biraz talihsiz olmuş ama yapacak bir şey yok. Talih-siz de olsa talihli de olsa onu göremem, canım.”

Bella, kocasının dizinde oturmuş hayretle yüzüne bakar ve biraz da surat asarken, onun bu anlaşılabilir davranışı için kafasında bir sebep bulmaya çalıştı. Cılız bir sebep bulur gibi oldu.

“John, canım, Bay Lightwood’u kıskanıyor olamazsın değil mi?”

“Bu da nerden çıktı yavrum,” dedi kocası gülerek, “neden kıskanayım ki?”

“Çünkü biliyorsun, John,” diye devam etti Bella biraz daha surat asarak, “eskiden beni beğense de bu benim suçum değildi.”

“Benim seni beğenmem senin suçundu,” dedi kocası ondan gururlanarak, “onun beğenmesi neden senin suçun olmasın? Ama bu yüzden neden kıskançlık duyayım? Karımı güzel ve cazibeli bulan herkesi kıskansam aklımı kaçırırım.”

“Sana azıcık kızdım, John,” dedi Bella gülerek, “senden azıcık da memnun oldum, çünkü aptalın tekisin ama güzel

şeyler söylüyorsun, hem de gerçekten inanarak. Bu esrar da ne böyle bayım. Bay Lightwood'un ne zararını gördünüz?"

"Hiç, canım."

"Sana ne yaptı bu adam, John?"

"Bana hiçbir şey yapmadı, canım. Bay Wrayburn'ün aleyhine de bir diyeceğim yok; o da bana bir şey yapmadı. Yine de ikisinden uzak durma sebebim aynı."

"Ah John!" diye söylendi Bella, iflah olmayacağını düşündüğü zamanlarda kendisine kızdığı gibi kızarak "Sfenksten betersin! Evli bir sfenks de hiç – hiç hoş ve sırlarını paylaşan bir koca olmuyor," dedi Bella incinmiş bir sesle.

"Bella, hayatım," dedi John Rokesmith, gözlerini indirip tekrar somurtan karısının yanağını okşayıp, ciddi bir gülüşle yüzüne bakarak; "bak bana. Seninle konuşmak istiyorum."

"Açık açık mı, gizli odalı Mavi Sakal seni?" dedi Bella, güzel yüzü aydınlanarak

"Açık açık Gizli odayı kabul ediyorum. Seni denemeden, senin üstün özelliklerinden bahsetmemi istemediğini söylemiştin, hatırlıyor musun?"

"Evet, John. Bu sözümün arkasındayım."

"Bir an gelecek, canım –kahin değilim ama biliyorum–deneneceksin. Bana sonuna kadar inanmazsan, benim gözümde asla başarıyla geçemeyeceğin bir sınav vereceksin."

"Öyleyse bana güvenebilirsin, John, çünkü sana sonuna kadar inanıyorum ve daima da inanacağım. Beni böyle küçük bir şeyle yargılama, John. Küçük şeylerde ben de küçük bir şeyim – hep böyle oldum. Ama büyük şeylerde öyle değilim; böbürlenmek için demiyorum John, ama öyle olmadığımı umuyorum!"

Bella'nın sevgi dolu kollarını boynunda hissettiğinde,

onun bu söylediğine belki kendisinden bile daha fazla inandı. Altın Çöpçü'nün bütün serveti elinde olsa, Bella'nın iyi günde kötü günde, şefkat ve güven dolu kalbiyle ona sadık kalacağına son kuruşuna kadar bahse girerdi.

“Şimdi aşağı inip Bay Lightwood’la birlikte yola çıkacağım,” dedi Bella ayağa fırlayarak “Bavul toplamakta senin kadar beterini görmedim John, ama uslu durup bu sefer dikkat edeceğine söz verirsen, (ne yapıp da her şeyi bu kadar buruşturduğunu gerçekten anlamıyorum) ben bonemi takana kadar, çantamı hazırlamana izin verebilirim.”

John neşeyle bu emri yerine getirirken Bella bonenin iplerini gamzeli çenesinin altında bağladı, eldivenlerini teker teker parmaklarını yerleştirerek tombul ellerine giydi ve kocasıyla vedalaşarak aşağı indi. Bay Lightwood onu yola hazır görünce sabırsızlığı epey yatıştı.

“Bay Rokesmith de bizimle gelecek mi?” diye sordu, te-reddütle kapıya bakarak

“Unuttum!” dedi Bella. “Size selamlarını yolladı. Yüzü şişmiş, kocaman olmuş, dosdoğru yatağa gitti, doktoru bekliyor.”

“Tuhaf,” dedi Lightwood, “aynı işlerle meşgul olduğumuz halde Bay Rokesmith’i hiç görmedim.”

“Öyle mi?” dedi Bella hiç kızarmadan.

“Onu asla göremeyeceğimi düşünmeye başladım,” dedi Lightwood.

“Bazen böyle acayip şeyler oluyor,” dedi Bella ifadesini hiç bozmadan, “kısmet işte. Ben hazırım ama, Bay Lightwood.”

Lightwood’un unutulmaz-Greenwich’ten tuttuğu küçük arabayla hemen yola koyuldular; oradan dosdoğru Londra’ya

geçtiler ve Mortimer Lightwood'un daha önce konuşup anlaştığı Rahip Frank Milvey'le karısı Margaretta'yı tren istasyonunda beklemeye başladılar.

Muhterem çifti geciktiren cemaatin ihtiyar ve münasebetsiz bir üyesiydi, kadın kısmından, hayatlarına musallat olmuş illetlerden biri olsa da ona örnek bir tahammül ve ilgi gösteriyor, temas ettiği her şeye ve herkese bulaşan gülünçlüğe rağmen ona iyi davranıyorlardı. Rahip Frank'in cemaatine mensuptu ve bu grup içinde, Rahip Frank'in vaaz verirken söylediği her şeye, hüznü olsun olmasın mebzul miktarda ağlamasıyla temayüz etmişti; aynı zamanda Mezmurlar kitabındaki Davut'un çeşitli feryatlarını tatbik ederdi kendine ve büyük zarar görmüş gibi bir tonda, düşmanlarının arkasından kuyu kazdığını, onu demirlerle dağladığını söyleyerek şikâyet ederdi. Bu ihtiyar dul, sabah ve akşam ayinlerinde, mahkeme önünde resmen şikâyetle bulunup, tutuklama emri çıkartılmasını ister gibi davranırdı. Ama en münasebetsiz özelliği bu değildi. Genelde fırtınalı havalarda, sabahın köründe aklına bir şeyler gelir ve aniden Rahip Frank'in gelip kendisini bu düşünceden kurtarmasına ihtiyaç duyardı. İyi huylu rahip kim bilir kaç kere sabahın köründe yatağından kalkmış, bu işten olsa olsa soğukalgınlığı çıkacağını bile bile, kuvvetli görev duygusuyla kadının saçmaladığı fikrini bastırarak Bayan Sprodgkin'in evine gitmişti. Yine de Rahip Frank Milvey ve Bayan Milvey başkalarının yanında, Bayan Sprodgkin'in verdiği zahmete değmediğini asla söylemezlerdi; diğer bütün dertleri gibi onu da iyi tarafından görmeye çalışırlardı.

Sürünün bu aşırı talepkar üyesinin, Rahip Frank Milvey'in onun varlığını ne zaman en az arzuladığını bilmek

konusunda gelişmiş bir altıncı hissi vardı, daima en istenmediği zamanlarda küçük sofada bitiverirdi. Bu yüzden de, Rahip Frank karısıyla birlikte Lightwood'a eşlik etmeyi seve seve kabul ettiğinde, kesin bir kanaatle: "Bir an önce çıkalım Margaretta, yoksa Bayan Sprodgkin'e yakalanırız," demişti. Bayan Milvey hemen hislerini paylaşmıştı, "Evet, her şeye limon sıkıyor, Frank, her şeyi de büyütüyor!" Daha bu kelimeler ağzından çıkmıştı ki, dini bir konuda fikir sormak isteyen temalarının aşağıda sadakatle beklediği haber verilmişti. Bayan Sprodgkin'in aydınlanma talep ettiği konular nadiren aciliyet taşığıdından (kim kimden olmuş, Amoritler neymiş) Bayan Milvey bu sefer, onu çay, şeker, ekmek ve yağ vererek satın alma çaresine başvurmuştu. Bayan Sprodgkin bu hediyeleri kabul ettiği halde sofrada beklemeye devam etmiş ve dışarı çıkmak üzere oraya inen Rahip Frank'e selam vermişti. Tedbirsiz davranıp her zamanki sevecen tavrıyla, "Merhaba, Sally, sen mi geldin!" diyen Rahip Frank, Bayan Sprodgkin'in çayla şekeri mür ve buhur, ekmekle yağı da çekirge ve acı balla bir tuttuğu yolundaki nutkuna maruz kalmıştı. Bu ibretlik malumatı aktaran Bayan Sprodgkin bir yere kımıldamadığı için sofada bırakılmış, Bay ve Bayan Milvey de koşa koşa istasyona gelmişlerdi. Bu iyi kalpli Hristiyan çiftin şerefine anlatıldı bütün bunlar; bir o kadar vicdan sahibi, bir o kadar çalışkan, küçük şeyler yapar gibi görünürken aslında büyük şeyler yapan, bütün o inansız tiplerle aynı seviyeye inmekten gocunmayan daha başka yüzlerce iyi kalpli Hristiyan çifti temsilen.

"Son anda üzerimde hakkı olan birisi beni biraz tuttu," diye özür diledi Rahip Frank, kendini hiç düşünmeden. Bayan Milvey onu düşünerek savundu: "Evet son anda birisi

tuttu! Üzerinde hakkı olmasına gelince, söylemeden edemeyeceğim, bence bazen aşırı düşünceli davranıyorsun ve insanların seni biraz suiistimal etmesine izin veriyorsun.”

Bella kendi adına bir sorun olmasa da, kocasının yokluğunun Milveyler üzerinde olumsuz bir şaşkınlık yaratabileceğini düşündü. Bayan Milvey: “Bay Rokesmith nasıl; o önden mi gitti yoksa arkadan mı gelecek?” diye sorunca kendini pek rahat hissetmedi.

Bu soru üzerine onu yatağa gönderip doktoru bekletmeye mecbur kaldığından, gereğini yaptı. Ama ikinciye yalan söylediğinde kendini pek iyi hissetmedi çünkü beyaz bir yalanı iki kere söyleyince, hele de insan alışık değilse siyah bir yalana dönüşür.

“Tüh!” dedi Bayan Milvey, “Çok üzüldüm! Daha önceki gidişimizde Bay Rokesmith, Lizzie Hexam’la çok alakadar olmuştu. Yüzünün durumundan haberimiz olsa, bu kadar kısa bir iş için şişini indirecek bir şeyler verirdik.”

Beyaz yalanı daha da beyazlatmak için Bella hemen ağrısının olmadığını söyledi. Bayan Milvey bunu duyduğuna çok sevinmişti.

“Bu iş nasıl oluyor bilmiyorum,” dedi Bayan Milvey, “eminim sen de bilmiyorsun Frank, ama din adamlarıyla karıları suratların şişmesine sebep oluyor. Ne zaman okulda bir çocuğa dikkat etsem yüzü anında şişiyor gibime geliyor. Frank ne zaman ihtiyar bir kadınla tanışsa hemen yüzü ağrımaya başlar. Ayrıca zavallı çocukçağızların burunlarını da akıtıyoruz. Nasıl yapıyoruz bilmiyorum ama yapmasak çok memnun olurdum; onlarla ne kadar ilgilensek burunları o kadar akıyor. – Frank bu adam öğretmen. Onu bir yerde görmüştüm.”

Sözünü ettiği kişi, içe kapanık görünen, siyah ceket ve yelek, kumlu pantolon giymiş genç bir adamdı. Lightwood trene bakmaya gider gitmez, huzursuz bir tavırla istasyonun içinden bekleme salonuna çıkmış, hızlı hızlı duvarlardaki ilanları okumaya koyulmuştu. Aşağı yukarı yürürken kendi aralarında konuşan insanlara kulak kabartmıştı. Bayan Milvey, Lizzie Hexam'ın adını andığında daha yakma gelmiş ve orada kalmıştı: Gerçi gözü sürekli Lightwood'un çıktığı kapıdaydı. Eldivenli ellerini arkasında kavuşturmuş, sırtını onlara dönmüş duruyordu. Kendisinden söz edildiğini duyduğunu onlara söyleyip söylememek konusunda bariz bir tereddüt geçirdiğini gören Bay Milvey onunla konuştu.

“İsminizi hatırlayamadım,” dedi, “ama sizi okulunuzda gördüğümü hatırlıyorum.”

“İsmim Bradley Headstone, efendim,” dedi, biraz geriye çekilerek.

“Nasıl unuttum hayret,” dedi Bay Milvey ona elini uzatarak. “Nasılsınız, iyi misiniz? Biraz fazla yoruluyorsunuz galiba.”

“Evet, bu aralar biraz fazla yoruludum.”

“Tatilde dinlenmediniz mi?”

“Hayır, efendim.”

“Hiç dinlenmeden çalışmak, belki sizin durumunuzda kafa durgunluğuna yol açmaz ama dikkat etmezseniz hazzımsızlık yapabilir, Bay Headstone.”

“Dikkat etmeye çalışırım, efendim. Sizinle dışarıda bir dakika konuşabilir miyiz?”

“Elbette.”

Akşam olduğundan bekleme salonu aydınlatılmıştı. Lightwood'un çıktığı kapıdan gözünü hiç ayırmayan öğret-

men, başka bir kapıdan dışarıdaki karanlık bir köşeye çıktı ve eldivenleriyle oynayarak konuşmaya başladı:

“Yanınızdaki hanımlardan biri tanıdığım bir isimden bahsetti; çok iyi tanıdığım. Eski bir öğrencimin ablasından. Uzun müddet benim öğrencimdi, sonra hızla ilerledi. Hexam isminden bahsettiniz. Lizzie Hexam.” Utangaçlığıyla mücadele etmeye çalışan mahcup bir adama benziyor, zar zor konuşuyordu. Son iki cümlenin arasında bıraktığı ara dinleyeni utandırıyordu.

“Evet,” dedi Bay Milvey. “Onu görmeye gidiyoruz.”

“O kadarını ben de anladım, efendim. Eski öğrencimin ablasının bir derdi yoktur umarım? Bir şeye üzülmemiştir? Bir akrabasını kaybetmemiştir?”

Bay Milvey bu adamın çok tuhaf tavırları ve kaçamak, karanlık bakışları olduğunu düşündü ama her zamanki açıklığıyla cevap verdi.

“Ne mutlu ki öğrencinizin ablası böyle bir kayıp yaşamadı. Birilerini gömmeye gittiğimi mi düşündünüz?”

“İnsan din adamı görünce aklına böyle şeyler geliyor ama farkında değildim. Gömmeye gitmiyorsunuz öyleyse?”

Gerçekten de çok tuhaf tavırları ve insanın içini karartan sinsi bakışları olan bir adamdı.

“Hayır. Aslını isterseniz,” dedi Bay Milvey, “madem öğrencinizin ablasıyla bu kadar ilgileniyorsunuz, nikahlanmaya gidiyorum.”

Öğretmen irkilerek baktı.

“Nikâh törenini ben icra edeceğim. Dilim sürçtü, onu nikahlamaya gidiyorum,” dedi Bay Milvey gülerek “Benim karım var zaten.”

Bradley Headstone arkasındaki direğe tutundu. Bay Milvey, hayatında böyle kül rengi bir yüz görmemişti.

“Hastasınız galiba, Bay Headstone!”

“Mühim değil, efendim. Birazdan geçer. Sık sık başım döner. Alışığım. Ben sizi tutmayayım, yardıma ihtiyacım yok, teşekkür ederim. Bana zaman ayırdığınız için minnettarım.”

Ayırarak başka zamanı olmayan Bay Milvey münasip bir cevap vererek bekleme salonuna geri döndüğünde, öğretmenin elinde şapkası direğe dayandığını ve yakasım yırtacakmış gibi gevşetmeye çalıştığını gördü. Görevlilerden birini bu konuda uyardı: “Dışarıda gerçekten çok hasta görünen bir adam var. Yardıma ihtiyacı olmadığını söylese de yardım edilmesi lazım.”

Lightwood bu arada yerlerini ayarlamıştı ve kalkış zili çalmak üzereydi. Tam yerlerine oturmuşlar, ağır ağır istasyondan çıkıyorlardı ki aynı görevli kompartımanlara baka baka koşarak geldi.

“Ah! Demek buradasınız efendim!” dedi basamağa zıplayıp pencereye tutunarak. “Bana gösterdiğiniz adam nöbet geçiriyor.”

“Bana söylediklerinden çıkarttığım kadarıyla, bu tür krizler geçiriyormuş zaten. Açık havada birazdan kendine gelir herhalde.”

Gerçekten de çok kötü bir kriz geçiriyordu (adamin demesi), etrafta ne bulsa hiddetle ısıyor, yumrukluyordu. Beyefendi onu ilk olarak gördüğüne göre acaba bir kartını vermesi mümkün müydü? Beyefendi kartını uzatırken, kriz geçiren adamın sadece saygın meslek sahibi bir adam olduğunu bildiğini, sağlığının bozuk olduğunu onun ağzından duyduğunu, zaten görünüşünden de anlaşıldığını açıkladı. Görevli kartı aldı, bir punduna getirip aşağı atladı ve olay da burada sona erdi.

Sonra tren çatıların arasından, ona yol açmak için bir kısmı yıkılmış evlerin harap duvarları arasından, kalabalık caddelerin üzerinden, bereketli toprağın altından geçtikten sonra nehrin üzerine atıldı; sakın yüzeyin üzerinde bomba gibi patladı ve bir duman, buhar, ateş topu halinde ilerledi. Biraz ilerledikten sonra yine roket gibi nehri geçti; suyun kıvrımlarını müthiş bir küçümsemeyle ezip geçerek, Zaman Babanın kendi sonuna koşması gibi nehrin sonuna koştu. Sular yüksek olmuş alçak olmuş, gökyüzünün aydınlığını ya da karanlığını yansıtmış, sağında solunda otlar, çiçekler yeşertmiş, şuraya dönmüş buraya dönmüş, çağıldamış sessizleşmiş, dalgalanmış durulmuş hiç fark etmez Zaman Baba için, çünkü kaynaklan ve imkânları çok olsa da yollarının tek bir sonu vardır.

Bunu, ağırbaşlı nehrin kıyısında bir araba yolculuğu takip etti. Geceleyin hızla ilerliyorlardı, gece olsun gündüz olsun her şeyin o heybetli Sonsuzluk mıknaatısının çekimine kapılıp hızla ilerlemesi gibi; Eugene'in yattığı odaya yaklaştıkça, dalgınlıklarının bile sonunun gelmiş olduğu korkusu artıyordu. Nihayet soluk ışığı pencerede görüp umutlandılar ama Lightwood'un içi rahat değildi: "Eugene gitmişse bile Lizzie yanında oturuyordur," diye düşündü.

Ama sükûnetle yatıyordu, yarı baygın, yar uykuda. Bella sessizlik telkin etmek için işaret parmağını kaldırarak içeri girip Lizzie'yi öptü ama hiç konuşmadı. Diğerleri de hiç konuşmadan yatağın ayak ucuna oturup sessizce beklemeye başladılar. Nehrin şıkırtısıyla tren seslerinin karıştığı bu gece nöbetinde, Bella'nın zihninde yeniden sorular belirdi: John'un bu gizeminin derinliklerinde ne olabilir? Halen kaçındığı Bay Lightwood onu neden hiç görmemiş? Sevgili kocasına

olan inancı ve bağılılığı ne zaman sınanacak? Zira bu kelimeyi kendisi kullanmıştı. Bütün kalbiyle sevdiği bu adamın onunla iftihar etmesi için geçecekti bu sınavdan. Bella'nın kalbinde iftihar kelimesi bir an olsun gözden kaybolmuyordu.

Gecenin ilerleyen saatlerinde Eugene gözlerini açtı. Bilinci açıktı. "Ne kadar zaman geçti? Mortimer döndü mü?" diye sordu hemen.

Lightwood hemen yanına koşup kendi adına cevap verdi. "Evet, Eugene. Her şey hazır."

"Sevgili dostum!" dedi Eugene gülümseyerek, "İkimiz de sana yürekten teşekkür ediyoruz. Lizzie, onları görmekten ne kadar mutlu olduğumu söyle, konuşabilsem güzel şeyler söylerdim."

"Hiç gerek yok," dedi Bay Milvey. "Biz zaten biliyoruz. Kendinizi daha iyi hissediyor musunuz Bay Wrayburn?"

"Çok daha mutlu hissediyorum," dedi Eugene.

"Umarım daha iyisinizdir de."

Eugene, Lizzie'yi korumak ister gibi gözlerini ona çevirdi ama cevap vermedi.

Sonra hepsi yatağın etrafına dizildiler ve Bay Milvey kitabını açarak töreni başlattı; nadiren ölümün gölgesiyle ilişkilendirilen töreni; zihinlerde hayat coşkusu, neşe, umut, sağlık ve sevinçle hemhal olmuş töreni. Bella bunun kendi küçük, güneşli düğününden ne kadar farklı olduğunu düşünerek ağlıyordu. Merhametle dolup taşan Bayan Milvey de ağlıyordu. Bebek terzisi ellerini yüzüne kapatmış, altın köşkünde ağlıyordu. Alçak, berrak bir sesle, gözlerini ondan ayırmayan Eugene'in üzerine eğilerek gerekli yerleri okuyan Bay Milvey görevini duruma uygun bir sadelikle yerine getirdi. Damat elini kıpırdatmadığı için yüzüğü parmağına

dokundurup gelinin parmağına öyle taktılar. Birbirlerine evlilik yemini ederlerken Lizzie elini onun elinin üzerine koydu, bir daha da çekmedi. Tören bitip de herkes odadan çıktıktan sonra kolunu boynuna dolayıp, başını da yastığa onun başının yanına koydu.

“Perdeyi çek cancağızım,” dedi Eugene bir süre sonra, “düğün günümüzü görelim.”

Güneş doğuyordu, ilk ışıklan odaya dolarken, Lizzie kocasının yanına geri dönüp onu dudaklarından öptü. “Ne mutlu bir gün!” dedi Eugene. “Ne mutlu bir gün!” dedi Lizzie.

“Hiç de iyi bir evlilik yapmadın, tatlı kancığım,” dedi Eugene. “Paramparça olmuş, tipi kaymış, böyle boylu boyunca uzanıp kalmış bir adamla, hem genç bir dul olduğunda sana bırakacak hiçbir şeyi yok.”

“Sırf ümit etmeye cesaret edebilmek için bile dünyaları vereceğim bir evlilik yaptım,” dedi Lizzie.

“Kendini harcadın,” dedi Eugene başını sallayarak. “Ama yüreğindeki hazinenin peşinden gittin. Tek bahanem, o hazineyi daha önce harcamış olman.”

“Hayır. O hazineyi sana verdim.”

“Aynı kapıya çıkar, Lizzie’ciğim!”

“Şşş! Hiç de aynı kapıya çıkmaz.”

Eugene’in gözlerinde yaşlar vardı. Lizzie gözlerini kapamaya çalıştı. “Hayır,” dedi Eugene tekrar başını sallayarak, “bırak sana bakayım, bakabiliyorken bakayım. Cesur, sadık sevgilim! Kahramanım!”

Onun bu övgüleri Lizzie’nin de gözlerini yaşartmıştı. Gücünü toplayıp yaralı başını azıcık kaldırarak Lizzie’nin göğsüne dayadığında birlikte ağlamaya başladılar.

“Lizzie,” dedi Eugene kısa bir sessizlikten sonra, “hiç hak etmediğim bu sığımdan uzaklara gittiğimi, daldığımı görürsen adımı söyle, geri gelirim.”

“Peki, sevgili Eugene.”

“Bak!” diye bağırdı gülümseyerek. “Şimdi bunu söylemeseydin neredeyse gidiyordum!”

Bir müddet sonra, yine bilincini kaybeder gibi gözük-tüğünde, Lizzie sakın, sevgi dolu bir sesle: “Eugene, sevgili kocacığım!” dedi. Hemen cevap aldı: “Bak gördün mü! Beni nasıl geri çağınıyorsun!” Daha sonra konuşamasa da, göğsün-de başının hafif bir hareketiyle cevap verdi.

Lizzie usulca yanından kalkıp, ona gerekli ilaçları ve besinleri verdiğinde güneş gökyüzünde yükselmişti. Onun burada karaya vurmuş enkazındaki kesif çaresizlik bu sefer Lizzie’yi korkuttu ama kendisi biraz daha umutlu görünüyordu.

“Biricik Lizzie’ciğim!” dedi takatsizce. “İyileşirsem sana borcumu nasıl ödeyeceğim?”

“Benden utanma yeter,” dedi Lizzie.

“Bütün borcumu ödemek için bir ömür lazım, Lizzie, hatta bir ömürden daha fazlası.”

“Madem öyle bunun için yaşa; benim için yaşa, Eugene; kendimi geliştirmek için, sana laf getirmemek için nasıl çalışacağımı görmek için yaşa.”

“Canım yavrum!” dedi Eugene, eski haline tavrına ola-bildiğince yaklaşarak. “Aksine, yapabileceğim en iyi şeyin ölmek olduğunu düşünüyorum.”

“Yapabileceğin en iyi şey beni yaralı bir kalple bırakmak mı yani?”

“Onu demek istemiyorum, canım. Onu düşünmüyor-

dum. Başka bir şey düşünüyordum. Bu yaralı, muhtaç halimle bana öyle merhamet duyuyorsun ki gözünde çok büyütüyorsun, haddinden fazla seviyorsun.”

“Allah biliyor ya seni çok seviyorum!”

“Allah biliyor ya bu benim için çok kıymetli! Ama yaşarsam aslında ne menem bir şey olduğumu anlayacaksın.”

“Kocamda bir maksat ve enerji madeni olduğunu ve bunu en iyi şekilde kullandığımı göreceğim.”

“Umanın öyle olur, Lizzie,” dedi Eugene istekle ama biraz da karpisle. “Umarım. Ama bu şekilde düşünecek kadar kendimi beğenemiyorum. Benimki gibi boş geçmiş, harcanmış bir gençliğe bakıp da nasıl düşüneyim? Tevazuyla umut ediyorum ama inanmaya cesaretim yok. Yaşayacak olursam senin ve kendimin iyi niyetlerini boşa çıkaracağımı, ölmemin daha iyi olacağını düşünüyorum, canım!”

XII

Geçen Gölge

Gelgitler ve rüzgârlar defalarca kabarp indi, dünya güneşin çevresini defalarca dolandı, okyanustaki gemi yolculuğunu selametle tamamladı ve eve bir bebek Bella getirdi. Bayan John Rokesmith'ten daha mutlusu yoktu artık, Bay John Rokesmith hariç.

“Zengin olmak ister miydin canım?”

“Bana nasıl böyle bir soru sorabiliyorsun John? Zengin değil miyim zaten?”

Uyuyan bebek Bella'nın yanında konuşulan ilk kelimeler arasındaydı bunlar. Çok geçmeden müthiş zeki bir bebek olduğu ortaya çıktı. Anneannesinin varlığına büyük muhalefet gösteriyor, o vakur hanım onu ilgisiyle şerefleştirdiğinde mide asitleri harekete geçiyordu.

Bella'nın bu bebeği dikkatle incelediğini görmek ve bu minik yansımada, insanın aynada kendine bakarkenki kibri-ne kapılmadan kendi gamzelerini buluşunu seyretmek çok hoştu. Kerubi babası, bebek sahibi olmanın onu daha da gençleştirdiğini söylemişti kocasına, büyük isabetle. Onun bu hallerine bakınca, küçükken oyuncak bebeğiyle konuştuğu zamanları hatırladığını söylemişti. Bella'nın bu bebeğe

söylediği şarkıların, sevimli agucuk gugucukların haddi hesabı yoktu; yirmi dört saat içinde Bella'nın bu bebeğin üzerini değiştirdiği kadar üzeri değişen başka bir bebek yoktu; bu bebek kapıların arkasına saklanıp, babası eve geldiğinde hop diye karşısına çıkarılıveriyordu; neşeli ve gururlu bir annenin yaptırdığı türlü şaklabanlıkların yarısını bile yapabilen, bu kadar yorulmak bilmez bir bebek yoktu dünyada.

Bu yorulmak bilmez bebek iki ya da üç aylık olmuştu ki Bella, kocasının alnını karartan bir bulutun farkına vardı. Dikkatle izlediğinde, kaygısının biriktiğini ve derinleştiğini görerek epey huzursuz oldu. Birkaç kere uykusunda konuşurken uyandırdı; mırıldandığı şey alt tarafı kendi adıydı ama huzursuzluğunun büyük bir kaygı yükünden kaynaklandığı da belliydi. Bu yüzden de Bella sonunda, bu yükü bölüştürmek ve kendi payına düşeni üstlenmek için ağırlığını koydu.

“John, canım,” dedi neşeyle daha önce yaptıkları konuşmaya dönerek, “büyük meselelerde de bana emniyet edilebileceğini umuyorum. Seni bu kadar huzursuz eden, küçük bir şey olmasa gerek. Bir şeylerden rahatsızlık duyduğunu benden saklamaya çalışman çok düşünceli bir hareket ama bunu başarman imkânsız, John.”

“Biraz huzursuz olduğumu kabul ediyorum, biriciğim.”

“Madem öyle bana sebebini söyleyin, bayım.”

Ama John bu hamleyi savuşturmuştu. “Olsun!” diye düşündü Bella kararlılıkla. “John ona sonuna kadar inanmamı bekliyor, onu hayal kırıklığına uğratmayacağı.”

Bir gün birlikte alışveriş yapmak için Londra'ya, John'la buluşmaya gitmişti. Onu durakta beklerken buldu ve birlikte yürümeye başladılar. John neşeli bir ruh hali içindeydi ama hâlâ zengin olmak konusundaki aynı nakaratı söylü-

yordu; Şimdi şu ilerideki araba onların olsa, onları çok güzel bir eve götürseydi; Bella o evde en çok ne bulmak isterdi? Şey! Bella bilmiyordu, istediği her şeye sahip olduğundan ne istesin bilemiyordu. Ama ısrarlar üzerine, yorulmak bilmez bebek için emsali görülmemiş bir çocuk odası yapmak isteyeceğini itiraf etti. Gökkuşağı renklerinde olacaktı çünkü bebeğin renklere dikkat ettiğine emindi; merdivenleri en güzel çiçeklerle süslenecekti, çünkü bebeğin çiçeklere dikkat ettiğine emindi; ayrıca en güzel kuşlarla dolu bir de kuşhane olmalıydı çünkü bebeğin kuşlara dikkat ettiği konusunda en ufak şüphesi yoktu. Başka bir isteği yok muydu? Hayır, sevgili John. Yorulmak bilmez bebeğin içinden geçenler temin edildikten sonra Bella'nın aklına hiçbir şey gelmiyordu.

Bu şekilde konuşa konuşa yürüyorlardı ki John sordu, “Kendin için mücevher filan istemez misin?” Bella gülerek cevap verdi, oldu olacak tuvalet masasının üzerinde fildişi bir mücevher kutusu fena olmazdı; ama bütün bu tablolar bir anda kararıp dağıldı.

Bir köşeyi döndüklerinde Bay Lightwood’la karşılaştılar.

Bella'nın kocasını görünce taş kesilmiş gibi durdu, John'un da rengi değişti.

“Bay Lightwood’la daha önce karşılaşmıştık,” dedi John.

“Nasıl yani?” diye sordu Bella hayretle. “Bay Lightwood bana seni daha önce hiç görmediğini söyledi.”

“Onu söylediğim zaman daha önce görmüş olduğumun farkında değildim,” dedi Lightwood, Bella adına biraz rahatsız olarak. “Sadece adını duyduğumu zannediyordum... Bay Rokesmith’in.” Bu ismi iyice vurgulamıştı.

“Bay Lightwood beni gördüğünde, canım,” dedi kocası gözlerini kaçırmadan, “adım Julius Handford’dı.”

Julius Handford! Bay Boffin'in evinde oturduğu zamanlarda Bella'nın sık sık gazetelerde gördüğü isim! İlanlarla ortaya çıkması istenen, hakkında bilgi vereceklere ödül vaat edilen Julius Handford!

"Sizin yanınızda söylemekten imtina ederdim," dedi Lightwood düşünceli bir tavırla Bella'ya, "ama madem kocanız kendi söyledi, bu tuhaf itirafı onaylamak durumundayım. Onu gördüğümde adı Julius Handford'dı, sonradan da onu bulmak için (kendisinin de gayet iyi bildiği gibi) çok gayret sarf ettim."

"Doğru. Ama bulunmak ne amaçlarıma uygundu ne de çıkarlarıma!" dedi Rokesmith sükûnetle.

Bella bir kocasına bir Lightwood'a bakıyordu şaşkınlıkla.

"Bay Lightwood," diye devam etti kocası, "sonunda tesadüfen karşılaştığımıza göre -buna şaşmamak lazım, asıl şaşılacak şey benim aksi yöndeki bütün çabalarıma rağmen henüz karşılaşmamış olmamız- size sadece evime teşrif ettiğinizi ve adresimi değiştirmedığımı hatırlatacağım."

"Beyefendi," dedi Lightwood, Bella'ya anlamlı bir bakış fırlatarak, "gerçekten müşkül bir durumdayım. Umarım çok karanlık bir işte suç ortaklığına adınız karışmaz ama kendi olağandışı davranışınızın sizi şüphe altında bıraktığını inkâr edemezsiniz."

"Farkındayım." John'un yegane cevabı bu oldu.

"Mesleki vazifem," dedi Lightwood, Bella'ya bir daha bakıp tereddüt ederek, "şahsi tercihimle çelişiyor ama Bay Handford ya da Bay Rokesmith, neden böyle davrandığınızı açıklamadan burada sizi bırakmakla doğru bir şey yapmış olur muyum bilemiyorum."

Bella kocasının elini tuttu.

“Telaşlanma, canım. Bay Lightwood doğru bir şey yaptığını yakında anlayacak. Ayrıca,” diye ekledi Rokesmith, “o beni bırakmasa da ben onu burada bırakıyorum.”

“Beyefendi,” dedi Lightwood, “sözünü ettiğiniz akşam evinize geldiğimde beni görmekten kaçınmanızın belli bir amacı olduğunu inkâr edemezsiniz.”

“Bay Lightwood, bunu inkâr etmek gibi bir niyetim yok, etmiyorum da. Şu anda karşılaşmasaydık, yine aynı amaç doğrultusunda, kısa bir müddet daha sizi görmekten kaçınacaktım. Şu anda doğrudan eve gidiyorum, yarın öğlene kadar da evde olacağım. Bundan böyle birbirimizi daha iyi tanıyacağımızı umuyorum. İyi günler.”

Lightwood ne yapacağını bilmeden kalakalmıştı ama Bella’nın kocası, koluna Bella’yı takıp kararlı adımlarla yanından geçti; başka bir itirazla ya da tacizle karşılaşmadan eve döndüler.

Yemeklerini yeyip tek başına kaldıklarında John Rokesmith neşesini koruyan karısına sordu: “Neden o ismi kullandığımı bana sormayacak mısın canım?”

“Hayır, bitanem. Bilmeyi çok isterim tabii,” (endişeli yüzü de bu sözünü doğruluyordu); “ama kendi özgür iradenle bana söyleyene kadar bekleyeceğim. Sana sonuna kadar inanıp inanamayacağımı sormuştun, ben de evet demiştim, bu sözümün arkasındayım.”

Kocasının yüzündeki iftihar ifadesi Bella’nın gözünden kaçmamıştı. Ona duyduğu güvenin kuvvetlenmesi için fazladan bir şeye ihtiyaç duymuyordu ama duysaydı onun aydınlık yüzünde bulabilirdi.

“Bu gizemli Bay Handford’ın kocanla aynı kişi olduğunu öğrenmeye hazırlıklı değildin herhalde, biriciğim?”

“Hayır, John, elbette değildim. Ama benden sınanmaya hazır olmamı istemiştin, ben de hazırdım.”

Karısını yanına çekti ve ona her şeyin yakında biteceğini, hakikatin ortaya çıkacağını söyledi. “Şimdi,” diye devam etti, “şu söyleyeceklerime özellikle dikkat etmeni istiyorum. Hiçbir tehlike altında değilim ve kimseden zarar görmem mümkün değil.”

“Buna emin misin John?”

“Saçımın bir teline bile zarar gelemes! Dahası yanlış bir şey yapmadım ve kimseye zarar vermedim. Yemin etmemi ister misin?”

“Hayır, John!” diye bağırdı Bella, yüzünde gururlu bir ifadeyle, elini dudaklarına koyarak. “Sakın!”

“Ama birazdan anlatacağım bazı olaylar beni çok tuhaf bir şüphe altında bıraktı. Bay Lightwood’un karanlık bir işten bahsettiğini duydun değil mi?”

“Evet, John.”

“Tam olarak neyi kastettiğini öğrenmeye hazır mısınız?”

“Evet, John.”

“Hayatım, kocan olması planlanan John Harmon’ın öldürülmesinden bahsediyordu.”

Bella, kalbi küt küt atarak kocasının elini tuttu. “Senden şüpheleniyor olamazlar, değil mi John?”

“Olabilirler, canım, hatta şüpheleniyorlar.”

Bella yüzünden ve dudaklarından kan çekilmiş halde kocasının yüzüne baktı ve bir an sessiz kaldılar. “Ne cüret?” diye bağırdı nihayet, samimi bir öfkeyle. “Bitanem, buna nasıl cüret ediyorlar?”

Kollarını açan karısına sıkıca sarılıp, göğsüne bastırdı. “Bunu bildiğin halde bana güvenebiliyor musun Bella?”

“Sana bütün kalbimle güveniyorum, John. Sana güvenemesem, ayaklarının dibine düşüp ölürdüm.”

Ona bakan John’un gözlerinde alevlenen iftihar gerçekten çok parlaktı, kendini tutamayarak, “Bu güzelim, güven dolu mahlûkun kalbini kazanma bahtıyarlığına erecek ne yaptım?” diye bağırdı. Bella yine elini onun dudaklarına koyup, “Şşş!” dedi, sonra o doğal, dokunaklı tavrıyla bütün dünya karşısında olsa bile onun yanında olacağını; bütün dünya onu karalasa bile ona inanacağını; başkalarının nezdinde adı kötüye çıksa bile onun gözünde şerefinden bir şey kaybetmeyeceğini; hiç hak etmediği şüphelere maruz kalsa bile hayatını onu teselli etmeye ve kendi inancını çocuğuna da aşılamaya vakfedeceğini söyledi.

İşıltılı öğleni, mutlu bir akşam alacası takip etti, odada duydukları yabancı bir ses onları yerlerinden sıçratana kadar huzur içinde oturdular. Oda artık iyice kararmış olduğundan yabancı ses, “Hanımefendi korkmayın, ışık yakıyorum,” dedi ve anında bir kibrit hışırdayarak yandı. Kibritin, elin ve sesin Komiser Bey’e ait olduğunu gördü John Rokesmith.

“Uzun zaman önce bizim orada bana adını ve adresini veren Bay Julius Handford’a kendimi hatırlatmak isterim. Konuyu biraz daha aydınlatmak için şömine rafındaki mumları yaksam hanımefendi itiraz eder mi? Hayır mı? Teşekkür ederim, hanımefendi. Böyle daha güzel oldu.”

Önü düğmeli lacivert ceketi ve pantolonuyla Komiser Bey, aktif hizmette olmayan bir ordu mensubuna benziyordu. Burnunu mendiliyle sildikten sonra eğilerek Bella’ya selam verdi.

“Adınızı ve adresinizi yazma inceliğini göstermişsiniz, Bay Handford,” dedi Komiser Bey, “o kâğıdı yanımda getir-

dim. Şimdi şu masanın üzerinde duran, güzel ciltli kitabın ilk sayfasındaki ‘Bayan John Rokesmith’e, kocasından doğum günü hediyesi’ yazısıyla kıyaslıyorum ve birbirleriyle tamı tamına aynı olduğunu görüyorum. Sizinle konuşabilir miyim?”

“Elbette. Burada konuşabilirsiniz,” cevabını aldı.

“Şey,” dedi Komiser Bey yine mendilini kullanarak, “hanımefendinin telaşlanmasını gerektirecek bir şey olmasa da iş konularında hanımlar telaşlanmaya meyyaldir –kendileri narin olduklarından evle ilgili olmayan konulara pek alışık değillerdir– bu yüzden de genelde iş meselelerine girmeden önce hanımların yanından uzaklaşmayı âdet edinmiştir. Belki de,” dedi Bay Komiser, “hanımefendi yukarı çıkıp bir bebeğe bakıverse!”

Kocas, “Bayan Rokesmith...” diye söze başlamıştı ki bu kelimeleri takdim telakki eden Komiser Bey, “Tanıştığımıza memnun oldum,” dedi ve kibarca eğilerek selam verdi.

“... Bayan Rokesmith,” diye devam etti kocası, “iş konusu ne olursa olsun telaşa kapılması için bir sebep olmadığına emin.”

“Ya! Öyle mi?” dedi Komiser Bey. “Gerçi bizim hanımlardan öğrenecek çok şeyimiz var. Bir hanım kafasına koydu mu yapamayacağı şey yok. Benim eşim de böyledir. Şimdi hanımefendi, sağolsun sizin bu eşiniz bizim başımıza epey iş çıkardı, halbuki gelip meramını anlatsaydı bunlar hiç olmayacaktı. Ama gelip meramını anlatmadı. Bu durumda, hazır burada karşılaşmışken benimle gelip meramını anlatmasını istememde telaşlanacak hiçbir şey olmadığını söyleyeceksiniz – çok da doğru söylemiş olacaksınız.”

Komiser Bey “benimle gelip” derken sesinde sevinçli bir kıpırtı ve gözlerinde resmi bir ışıltı vardı.

“Beni gözaltına mı alıyorsunuz?” diye sordu John Roksmith gayet serinkanlı bir halde.

“Tartışmaya ne gerek?” dedi Komiser Bey sesinde sakin bir itirazla. “Benimle gelmenizi rica etmem yetmez mi?”

“Ne sebeple?”

“Bir yaşma daha girdim!” dedi Komiser Bey, “sizin gibi eğitilmiş bir adamın bu soruyu sormasına şaşıtım. Tartışmaya ne gerek?”

“Beni neyle suçluyorsunuz?”

“Hanımefendinin önünde bunu sormanıza şaşıyorum,” dedi Komiser Bey başını sitemle sallayarak: “Sizin gibi yetiştirilmiş bir beyefendinin daha hassas davranmaması hayret! Madem öyle, sizi Harmon Cinayetiyle bir şekilde ilintili olmakla suçluyorum. Öncesinde mi, kendisinde mi, sonrasında mı, bilemiyorum. Ortaya çıkmamış bir bilgiyi saklamakla mı, bilemiyorum.”

“Gelmenizi bekliyordum zaten. Bu ikinci geleceğinizi tahmin etmiştim.”

“Ya!” dedi Komiser Bey. “Tartışmaya ne gerek? Söylediğiniz her şeyin aleyhinize delil olarak kullanılacağını söylemek vazifem.”

“Kullanılacağını sanmıyorum.”

“Ama ben kullanılacağını söylüyorum,” dedi Komiser Bey. “Şimdi bu uyarıya rağmen, bu ikinci geleceğimi tahmin ettiğinizi söylüyor musunuz?”

“Evet. Benimle yan odaya geçerseniz size başka şeyler de söyleyeceğim.”

Korku içindeki Bella’nın dudaklarına onu rahatlatacak bir öpücük kondurarak, mumu alıp Komiser Bey’le öteki odaya geçti kocası. Yarım saat gizli gizli konuştular. Geri döndüklerinde Komiser Bey epey şaşkın görünüyordu.

“Sayın memur beyi, canım,” dedi John, “benimle birlikte kısa bir yürüyüş yapmaya davet ettim, tabii senin eşliğinde. Teklif etmen halinde bir şeyler yiyip içecektir tahmin ediyorum, bu arada sen de boneni takarsın.”

Komiser Bey yemek istemedi ama bir bardak sulu kanyacı kabul etti. İçkisini soğuk ve dalgın dalgın içerken ara sıra kendi kendine konuşuyordu, hayatta böyle bir hamle görmediğini, hiç bu kadar şaşkına dönmediğini, insanın kendini anlamak için böyle bir oyun oynamasını aklının almadığını söylüyordu! Bu yorumlarla birlikte, bir bulmacayı düşünüp düşünüp de çözememiş, en sonunda cevabı kendine söylenmiş bir adamın hem keyiflenmiş hem de şaşırmış haliyle, birkaç kere kahkahalara boğulmuştu. Bella ondan o kadar çekiniyordu ki bütün bunları biraz ürkek, biraz çözmeye çalışarak takip ediyor, John’a karşı tavırlarındaki büyük değişimi de bir kenara yazıyordu. Benimle-merkeze-gelin hali tavrı, yerini John’a ve kendisine uzun, dalgın bakışlara bırakmıştı. Ara sıra, derin düşüncelerin oluşturduğu kırışıklar düzeltmek ister gibi alnını ovalıyordu. Kendisini evin dışında bekleyen, ıslık çalan ya da öksüren birkaç memuru geri göndermişti. John’a, bir kamu hizmetinde bulunmaya çalışmış da zamanından önce yakalanmış gibi bakıyordu. Bella ondan daha az korksa başka şeyler de çıkarabilir miydi bilemiyordu; ama bütün bunlar onun için anlaşılmazdı ve asıl durumun ne olduğuna dair en ufak bir ışık bile kafasında belirmiyordu. Bay Komiser’in ona gittikçe daha fazla dikkat etmeye başlaması, tesadüfen göz göze geldiklerinde her şeyi bilen bir edayla kaşlarını kaldırarak, “Anlamıyor musun?” dercesine bakması hem tedirginliğini hem de şaşkınlığını arttırıyordu. Bu yüzden de Komiser ve John’la birlikte kış gecesi dokuza doğru Londra’ya indiklerinde ve Londra

Köprüsü'nden geçerek ve su kenarındaki alçak iskelelerin, rıhtımların, tuhaf yerlerin arasından gitmeye başladıklarında Bella rüyada gibiydi; orada neden bulunduğunu, biraz sonra ne olacağını, nereye neden gittiğini bilemiyordu; John'a güvendiğini ve John'un yüzündeki iftihar ifadesinin her geçen dakika biraz daha arttığını biliyordu sadece. Ama bunu bilmek de yeterdi zaten!

En nihayet bir avlunun köşesinde durdular, parlak lambalı, demir kapılı bir binanın önünde. Bakımlı hali etrafındaki mahalleye hiç uygun değildi ama kapısındaki POLİS KARAKOLU tabelası bu durumu açıklıyordu.

“İçeri girmiyoruz değil mi John?” dedi Bella ona tutunarak.

“Evet, canım; ama kendi isteğimizle giriyoruz. Girdiğimiz gibi kolayca çıkacağız, sakın korkma.”

Kireç badanalı oda eskisi gibi bembeyazdı, sistemli kayıt tutma faaliyeti eskisi gibi huzur içinde sürmekteydi ve uzaklarda uluyan biri eskisi gibi hücre kapısına vurmaktaydı. Bu sığınak uzun süreli kalınacak bir yer değildi, suç dünyasının Pickford nakliye şirketi şeklinde vazife görüyordu. Adi suçlar ve kabahatler düzenli olarak kayıtlarına geçiriliyor, hücrelerinde depolanıyor, oradan kesilen faturaya göre uygun yerlere gönderiliyor, üzerinde hiç iz bırakmıyordu.

Komiser Bey misafirleri için ateşin başına iki iskemle çekti ve kendi tarikatından (yine aktif hizmette olmayan ordu mensubu görünümündeki) bir biraderiyle alçak sesle bir şeyler konuştu. Biraderi yaptığı iş itibarıyla kitap nüshalarını temize çeken bir manastır katibini andırıyordu. Konuşma bittikten sonra Komiser Bey ateşin başına geri döndü ve Fellowships'i bir kolağan edeceğini söyleyerek çıktı. Çok geç-

meden geri döndü, “En güzel zaman çünkü Bayan Abbey’le barda akşam yemeği yiyorlar,” dedi ve birlikte çıktılar.

Bella yine rüyada gibi eski moda, şirin bir meyhaneye girdi ve kaçırılır gibi barın karşısındaki küçük, üçgen bir odaya sokuldu. Komiser Bey dar koridora önden girerek aniden durmuş, onlara dönüp kollarını açarak, John’la ikisini koyun güder gibi kapısındaki levhada KUYTU yazan bu odaya sokmuştu. Oda onları karşılamak üzere önceden aydınlatılmıştı.

“Şimdi,” dedi Komiser Bey, lambanın fitilini biraz kısararak, “onları rasgele toplayacağım, Teşhis dediğimde siz de kendinizi gösterirsiniz.”

John başını salladı ve Komiser Bey tek başına barın yarım kapısına gitti. Bella’yla kocasının oturduğu Kuytu’nun loş kapısından barda oturmuş sakın sakın yemek yiyen üç kişiyi görebiliyor, konuştuklarını duyabiliyorlardı.

Üç kişi Bayan Abbey ve iki erkek konuşundan müteşekkildi. Komiser Bey bunlara cümleten, havanın da epey keskinleştiğini söyledi.

“Sizin zekânıza ayak uydurmak için onun da keskin olması lazım, beyefendi,” dedi Bayan Abbey. “Bu aralar ne iş peşindesiniz?”

“İltifatınız için teşekkürler Bayan Abbey; her zamanki şeyler işte,” dedi Komiser Bey.

“Kuytu’da kimler var?” diye sordu Bayan Abbey.

“Bir beyefendiyle karısı, hanfendi.”

“Kendileri kim oluyorlar acaba? Tabii söylemek namuslu halkın yararına yaptığınız hassas planları sekteye uğratmayacaksa,” dedi Bayan Abbey, kendi alanında bir dahi olarak gördüğü Komiser Bey’le gurur duyduğu belliydi.

“Şehrin bu taraflarına yabancılar, Bayan Abbey. Beyefendinin bir dakikalığına bir yerde görünmesini istiyorum, onu bekliyorlar.”

“Onlar beklerken,” dedi Bayan Abbey, “siz de bize katılmaz mıydınız?”

Komiser Bey hemen bara girdi ve sırtını koridora, yüzünü iki konuğa vererek yarım kapının yanına oturdu. “Ben akşam yemeğini daha geç yiyorum,” dedi, “şimdi sofranın düzenini hiç bozmayın. Ama şu şöminenin önündeki sürahide gördüğüm şey flip’se, bir bardak alırım.”

“Flip,” dedi Bayan Abbey, “kendim yaptım, siz bile daha iyisini bulamazsınız.” Misafirperver elleriyle ona dumanı tüten bir bardak dolduran Bayan Abbey, sürahiyi tekrar şöminenin önüne koydu; konuklar henüz yemeklerinin flip safhasına gelmemişler, biralarını içiyorlardı.

“Hmmm!” diye bağırdı Komiser Bey. “Nefis! Polis teşkilatında bundan iyisini bulacak tek bir dedektif yoktur, Bayan Abbey.”

“Teşekkür ederim,” dedi Bayan Abbey. “Bu işi bilseniz bilseniz siz bilirsiniz.”

“Bay Job Potterson,” diye devam etti Komiser Bey, “sağlığınıza içiyorum. Bay Jacob Kibble sizin de. İkiniz de seyahatten muvaffakiyetle dönmüşsünüzdür umarım.”

Az konuşan, çok yiyen, sakın, iri kıyım bir adam olan Bay Kibble, birasını dudaklarına götürerek, kısaca, “Aynen,” dedi. Nazık bir görünümü olan, yarı-denizci Bay Job Potterson, “Teşekkür ederim, beyefendi,” diye cevap verdi.

“Şu işe bak!” diye bağırdı Komiser Bey. “Mesleklerden ve insanın üzerinde bıraktıkları izlerden bahsetmişken” (kimse bu konunun yakınından geçtiği yoktu) “kardeşinizin

Kamarot olduğunu bir bakışta anlamayacak kimse var mıdır acaba? Gözlerinde parlak ve hazır bir ışıltı, hareketlerinde bir çeviklik, yapısında bir atıklık, üzerinde bir emniyet havası, leğen istedin mi hemen koşturur, al sana Kamarot! Ya Bay Kibble; ben Yolcuyum demiyor mu? Üzerinde öyle bir tüccar havası var ki insan gözü kapalı çıkarıp beş yüz pound borç verir.”

“Belki size öyle geliyor,” dedi Bayan Abbey, “ama bence öyle değil. Kamarotluğa gelince, kardeşim artık o işleri bırakıp ablası emekli olduğunda burayı devralsa daha iyi olacak. Yoksa burası çürür gider. Benim gibi burada Kanun olmayacak hiç kimseye satmam burayı, isterse dünyanın parasını versin.”

“Çok haklısınız,” dedi Komiser Bey. “Bundan daha iyi yönetilen tek bir yer yok. Ne diyorum ben? Bunun yarısı kadar iyi yönetilen tek bir yer yok. Polis teşkilatında Six Jolly Fellowship Porters’ı istediğinize gösterin, mükemmel olduğunu söyleyecektir, Bay Kibble.”

Hitap edilen beyefendi çok ciddi bir baş hareketiyle onu onayladı.

“Köy panayırlarındaki yağlı domuz gibi Zamanın elinizden kayıp gittiğini söylüyorsunuz,” dedi Komiser Bey (yine kimsenin bu konunun yakınından geçtiği yoktu) “öyledir. Öyledir mutlaka. Zaman nasıl da akıp geçti, Bay Job Potterson, Bay Jacob Kibble ve ben burada ilk olarak bir Teşhis için bir araya geldiğimizden beri ne çok zaman geçti!”

Bella’nın kocası yavaşça barın yarım kapısına gitti ve orada durdu.

“Zaman nasıl da geçip gitti,” diye devam etti Komiser Bey, iki konuğu dikkatle inceleyerek, “biz üçümüz burada bir

Soruşturma için bir araya geldiğimizden beri – Bay Kibble! Ne oldu rahatsızlandınız mı, beyefendi?”

Alt çenesi düşen Bay Kibble, Potterson’u omzundan tutarak apar topar ayağa kalktı ve yarım kapıyı işaret etti. “Potterson! Bak! Şuraya bak!” diye bağırdı. Potterson da başını kaldırdı, irkildi ve bağırdı: “Allah muhafaza, bu ne böyle?” Bella’nın kocası, Bella’nın yanına döndü ve onu kollarına aldı (çünkü iki adamın kapıldığı anlaşılmaz dehşet korkutmuştu onu) ve küçük odanın kapısını kapattı. Bunu telaşlı bir avaza takip etti, içlerinde en meşgulu Komiser Bey’in sesiydi; sonra gürültü dindi ve Komiser Bey yanlarına geldi. “Tam isabet, beyefendi!” dedi, imalı imalı göz kırparak. “Eşinizi hemen buradan çıkaralım.” Bella’yla kocası hemen yıldızların altına çıktılar ve beklettikleri arabayla tek başlarına eve döndüler.

Bütün bunlar çok acayıptı ve Bella olan bitenden sadece John’un temize çıktığını anlamıştı. Nasıl temize çıkmıştı, neden zan altında kalmıştı tahmin edemiyordu. Handford adını aslında hiç kullanmadığı, o gizemli kişiyle kocası arasında büyük bir benzerlik olduğu fikri, aklına gelen açıklamaya yakın tek fikirdi. Ama John’un yüzünde iftihar vardı; hem de çok bariz; geri kalanı öğrenmek için de bekleyebiliirdi.

Ertesi gün John eve, yemeğe geldiğinde, Bella’nın ve bebek Bella’nın yanına oturdu ve “Hayatım, sana verecek bir haberim var. Çin Şirketinden ayrıldım,” dedi.

Ayrılmaktan memnun görüldüğü için Bella bu durumda bir talihsizlik olmadığını düşündü.

“Kısacası canım,” dedi John, “Çin Şirketi iflas etti ve kapandı. Artık öyle bir şey kalmadı.”

“Peki başka bir şirkete mi girdin John?”

“Evet, canım. Başka bir iş koluna geçtim. Durumum da bayağı iyi.”

Yorulmak bilmez bebek hemen babasını tebrik ettirildi ve yumuk koluyla, çilli elceğizi münasip bir biçimde havaya kaldırılarak: “Yaşasın, hanımışkolar ve beyfendişkolar. Yüppi!”

“Korkarım, hayatım,” dedi John, “bu kulübeye çok alıştın, değil mi?”

“Korkar mısın John! Tabii alıştım.”

“Korkarım diyorum çünkü taşınmamız gerekecek.”

“Ah John!”

“Evet canım, taşınmamız gerek. Karargahı Londra’ya aktarmamız lazım artık. Kısacası yeni bulduğum işte bir de lojman veriyorlar, kira ödemek gerekmeyecek. Oraya geçmemiz lazım.”

“Bu bizim çıkarımıza, John.”

“Evet, canım, kesinlike öyle.”

Karısına neşeli ama biraz kaçamak bir bakış fırlattı. Bunun üzerine yorulmak bilmez bebek çilli yumruklarıyla üzerine yürüyüp, tehditkar bir tavırla bu bakışın ne manaya geldiğini sordu.

“Hayatım, bu bizim çıkarınıza dedin, ben de seni onayladım. Çok masum bir sözdü doğrusu.”

Yorulmak bilmez bebek, her kelimeden sonra çilli yumruğuyla babasına yumuşacık bir yumruk indirerek, “Muhterem – annemle – dalga – geçmene – izin – vermeyeceğim,” dedi.

John bu cezai darbeleri almak üzere öne eğilince Bella, hemen mi taşınmak gerektiğini sordu? Evet, tabii, kısa süre

içinde taşınmayı istiyordu John. Mobilyaları da götürecekler miydi? (dedi Bella). Ha, yok (dedi John) ev zaten –iyi kötü– dayalı döşeliydi.

Bunu duyan yorulmak bilmez bebek, hemen savunmaya geçti: “Ama benim için bir bebek odası yoktur, bayım. Siz nasıl taş kalpli bir babasınız böyle?” Bunun üzerine taş kalpli baba –iyi kötü– bebek odası gibi bir şey olduğunu ve pekâlâ “idare edeceğini” söyledi. “İdare etmek mi!” diye çıkıştı Yorulmak bilmez, babasını cezalandırmaya devam ederek; “siz beni ne zannediyorsunuz?” Sonra Bella’nın kucağına yatırılıp öpücüklere boğuldu.

“Ama cidden John,” dedi Bella, bu faaliyetlerden yüzü pembe pembe, “yeni ev bu haliyle bebeğe uygun mu? Asıl mesele bu.”

“Ben de aynı şeyi düşündüm,” dedi John, “bu yüzden de yarın sabah benimle gelip bir bakarsın diye önceden ayarladım.” Bunun üzerine ertesi sabah Bella’nın onunla birlikte gitmesi randevuya bağlandıktan sonra John onu öptü, Bella da pek keyiflendi.

Londra’ya geldiklerinde, küçük planlarını uygulamak üzere bir araba tutup batıya doğru ilerlemeye başladılar. Sadece batıya gitmekle kalmadılar, Bella’nın en son Bay Boffin’in kapısına sırtını döndüğü mahalleye girdiler. Sadece o mahalleye girmekle kalmadılar, o sokağa saptılar. Sadece o sokağa sapmakla kalmadılar o evin önünde durdular.

“John sevgilim!” diye bağırdı Bella, telaşla pencereden bakarak. “Nereye geldiğimizin farkında mısınız?”

“Evet, canım. Arabacı doğru getirdi.”

Evin kapısı hiç çalınmadan açıldı ve John karısının inmesine yardım etti. Kapıyı açmış olan uşak John’a hiç soru

sormadı, yukarı çıkarlarken ne önlerine ne de arkalarına düştü. Kocasının beline sarılmış kolu onu itmese, Bella merdivenin alt basamadığında duracaktı. Çıkarlarken merdivenin en güzel çiçeklerle gayet zevkli bir biçimde süslenmiş olduğunu gördü.

“Ah, John!” dedi Bella sesi kısılarak. “Bu ne manaya geliyor?”

Biraz daha yukarı çıktıklarında, renkleri çiçeklerden bile daha görkemli tropik kuşların uçtuğu bir kuşhaneye geldiler; kuşların yanı sıra küçük bir havuzda altuni ve gümüşü balıklar, türlü yosunlar, nilüferler ve daha nice harikalar vardı.

“Ama John, canım!” dedi Bella. “Bütün bunlar ne manaya geliyor?”

“Hiçbir şey canım, hiçbir şey. Devam edelim.”

Bir kapının önüne gelene kadar ilerlediler. John kapıyı açmak için elini uzattığında Bella tuttu.

“Bunun ne manaya geldiğini bilmiyorum ama benim için biraz fazla. Beni sıkı tut canım!”

John ona sıkıca sarılıp, usulca odaya soktu.

Bay ve Bayan Boffin yüzlerinde güller açarak ona bakıyorlardı! Bayan Boffin heyecanla ellerini çırparak, güzel yüzünden sevinç gözyaşları döke döke yanına koştu ve onu bağrına bastı: “Ah benim biricik, güzel yavrum, Noddy’yle birlikte evlendiğini gördük ama tebrik edemedik, konuşmadık bile! John’un biricik, güzel karısı, küçük yavrusunun tatlı annesi! Canım, cicim, tatlım, biriciğim! Evine, yuvana hoşgeldin, cancağızım!”

XIII

Altın Çöpçü'nün Tozu Nasıl Dağıttığına Dair

Kapıldığı büyük hayretin o ilk şaşkınlığında, Bella için şaşkınlıkların en güzeli Bay Boffin'in aydınlık yüzüydü. Karısının neşeli, açık kalpli, samimi olması, yüzünün her türlü yüksek ve güvenilir özelliği taşıması, hiçbir alçak ve bayağış şeyden eser olmaması Bella'nın beklediği bir şeydi. Ama Bay Boffin'in yüce gönüllü bir ifadeyle ve pembe, tombul bir yüzle orada durması, John'la ikisine şen bir peri gibi bakması harikaydı. Onu bu odada son gördüğünde (ayrılırken hakkında bütün düşündüklerini yüzüne söylediği odaydı bu) bambaşka bir hali vardı. Yüz hatlarını çarpıtan bütün o şüphe, hırs, güvensizlik çizgilerine ne olmuştu?

Bayan Boffin, Bella'yı büyük divana oturttu, kendisi bir tarafına John da öteki tarafına oturdular; Bay Boffin de gördüğü herkese ve her şeye gülücükler saçarak, olağanüstü bir keyifle ayakta kaldı. Bayan Boffin önce ellerini çırpıp dizlerini döverecek gülme nöbetine kapıldı, sonra Bella'ya sarılıp onu ileri geri sallayarak ikinci bir gülme krizine girdi – ikisi de epey sürdü.

“Hanım, hanım,” dedi Bay Boffin nihayet, “sen başlamazsan başkası başlamak zorunda kalacak.”

“Başlıyorum Noddy’ciğim,” dedi Bayan Boffin. “Ama insan bu kadar mutlu olunca nereden başlayacağını bilemiyor. Bella, canım! Söyle bana bu kim?”

“Kim mi?” diye tekrarladı Bella. “Kocam.”

“Tamam ama adını söyle, bitanem!” diye bağırdı Bayan Boffin.

“Rokesmith.”

“Hayır değil!” diye bağırdı Bayan Boffin ellerini çırpıp başını iki yana sallayarak. “Hem de hiç değil.”

“Handford o zaman,” dedi Bella.

“Bu da değil!” diye bağırdı Bayan Boffin yine ellerini çırpıp başını iki yana sallayarak. “Hem de hiç değil.”

“En azından adı John’dur herhalde?” dedi Bella.

“Orası öyle tabii, canım!” diye bağırdı Bayan Boffin. “Neyse ki öyle! Onu adıyla çok çağırmışım, John diye. Peki soyadı ne, asıl soyadı? Hadi bir tahminde bulun, güzelim!”

“Tahmin edemiyorum,” dedi Bella, solgun bir yüzle hepsine tek tek bakarak.

“Ben olsam tahmin edebilirdim,” diye bağırdı Bayan Boffin, “dahası ettim! Bir gece pat diye foyasını meydana çıkardım. Değil mi Noddy?”

“Evet! Bizim hanım tahmin etti!” dedi Bay Boffin büyük bir gururla.

“Dinle canım,” diye devam etti Bayan Boffin, Bella’nın ellerini tutup, zaman zaman sıvazlayarak. “John’un gönül işlerinde sükutu hayale uğradığı –uğradığını düşündüğü– geceden sonraydı. İsmi lazım değil genç bir hanıma teklifte bulunmuş ve reddedilmişti. Kendini biraz kenara fırlatılmış hissediyordu ve kismetini gidip başka yerde aramaya karar

vermişti. İşte o gecedен bir gece sonraydı. Noddy'ciğime sekreterinin odasından bir kâğıt lazım olmuştu, 'Ben kapının o tarafa gidiyorum, geçerken alırım,' dedim ona. John'un kapısını çaldım ama duymadı. İçeri baktığımda onun tek başına ateşin karşısına oturmuş arpacı kumrusu gibi düşündüğünü gördüm. Beni gördüğünde memnuniyetini belirten hoş bir gülüşle başını kaldırdı, o anda onu Köşk'te bir yetişkin olarak gördüğüm günden beri üzerine dağılmış olan barut birden alev aldı! Küçücük bir çocukken zavallının tek başına oturduğunu ne çok görmüştüm, ne acırdım ona! Bir tatlı sözle teselli edilmeyi beklediğini ne çok görmüştüm! Onu yine aynı şekilde gördüğümde hatırlamazlık edemeyeceğim kadar çok. Hayır efendim! Birden bağırdım, 'Kim olduğunu şimdi anladım! John'sun sen!' Düşüp bayılıyordum ki beni tuttu. – Peki sence," dedi Bayan Boffin, konuşmasının telaşı arasında durup ıslıl ıslıl gülererek, "kocanın soyadı ne olabilir, canım?"

"Olamaz," dedi Bella titreyen dudaklarla, "Harmon olamaz değil mi? İmkânsız!"

"Titreme böyle. Hayatta her şey mümkün de bu ne diye mümkün olmasın?" diye sordu Bayan Boffin yatıştırıcı bir ses tonuyla.

"O öldü," dedi Bella zorlukla soluk alarak.

"Öldüğü sanılıyordu," dedi Bayan Boffin. "Ama bu dünyaya John Harmon diye biri gelmişse, bil ki şu an kolunu beline dolamış olan odur, güzelim. John Harmon biriyle evlenmişse o da sensin. John Harmon'la karşı hayatta bir çocuk sahibi olmuşlarsa, o da bu çocuk."

Gizli bir düzenlemenin bitirici hamlesi olarak, yorulmak bilmez bebek o anda kapıda, görünmez eller tarafından

kaldırılmış şekilde belirdi. Hemen koşup onu alan Bayan Boffin, Bella'nın kucagına getirdi ve orada hem Bay hem de Bayan Boffin, Yorulmak bilmezi (hani derler ya) iyice bir 'hırpaladılar'. Bebek tam zamanında ortaya çıkmasa Bella bayılmak üzereydi. Bir de kocasının yaptığı içten açıklamalar; nasıl cinayete kurban gittiğinin zannedildiğini, nasıl kendi ölümünün şüphelisi olarak görüldüğünü, büyük bir inançla ona nasıl oyun oynadığını, bunu açıklama zamanı yaklaştıkça, bu oyuna sebebiyet veren ve sürmesini sağlayan gayeyi anlamayacağı endişesiyle nasıl korkulu rüya gördüğünü anlattı.

"Yok ama güzelim!" diye bağırdı Bayan Boffin, ellerini bir kez daha birbirine çırpıp, John'un sözünü keserek. "Bu oyunu sadece John düşünmedi. Hepimiz bu işin içindeydik."

"Ben," dedi Bella boş boş bakarak, "anlamıyorum."

"Anlamazsın tabii, canım!" diye bağırdı Bayan Boffin. "Biz anlatmadan nasıl anlayasın? İyisi mi sana anlatayım. Getir bakayım ellerini," diye bağırdı rahatlatıcı mahlûk ona sarılarak, "kucagında yatan şu güzellik muskasıyla her şeyi öğreneceksin şimdi. Şimdi anlatacağım. Bir, iki, üç, ateş! O gece, 'Seni şimdi tanıdım, John'sun sen!' diye bağırmıştım. Tamı tamına böyle dediydim, di mi John?"

"Tamı tamına," dedi John, elini tutarak.

"Ah bak bu çok iyi oldu," diye bağırdı Bayan Boffin. "Bırak elin orda kalsın, John. Hepimiz bu işin içindeydik, Noddy gel sen de koy elini, hikâye bitene kadar kuleyi bozmayalım."

Bay Boffin bir iskemle çekip, büyük, esmer sağ elini kulenin üzerine koydu.

"Harika!" dedi Bayan Boffin bu eli öperek. "Tam bir aile

binası, değil mi? Ama demin atışı yapmıştık. Evet! O gece, ‘Seni şimdi tanıdım, John’sun sen!’ diye bağırduğım da John beni yakaladı; ama pek öyle hafifçecik bir şey olmadığımdan, yere bırakmak zorunda kaldı. Noddy de sesi duyup koşmuş, kendime gelir gelmez ona seslendim, ‘Noddy, o gece Köşk’te de söylemiştim, Allah’a şükürler olsun bu bizim John.’ Bunun üzerine onun da yüreği hopladı ve boylu boyunca yazı masasının altına serildi. Bunu görünce ben kendime geldim, biraz sonra o da kendine geldi ve John’la birlikte sevinçten hüngür hüngür ağlamaya başladık.”

“Evet! Sevinçten ağlıyorlardı, canım,” diye araya girdi kocası. “Anlıyor musun? Hayal kırıklığına uğratmak, malsız mülksüz bırakmak üzere hayata döndüğüm bu iki kişi sevinçten ağlıyordu!”

Bella şaşkın bir yüzle ona baktıktan sonra gözlerini tekrar Bayan Boffin’in aydınlık yüzüne çevirdi.

“Doğrudur, canım, ama sen ona kulak asma,” dedi Bayan Boffin, “beni dinle. Nerde kaldık? Sonra oturduk, yavaş yavaş sakinleştik ve başbaşa sohbet etmeye başladık. John bize, ismi lazım değil, güzel bir genç hanım yüzünden nasıl umutsuzluğa kapıldığını anlattı. Onun kim olduğunu anlamasaymışım uzak diyarlara kismetini başka yerde aramaya gidecek, bir daha hayata dönmeyecekmiş, hak etmediğimiz bütün bu malı mülkü sonsuza kadar bize bırakacakmış. Bunu duyduğunda Noddy’nin nasıl korkuya kapıldığını görecektin. Çünkü masumane de olsa hak etmediği bir servete konmak, dahası bunu ölene kadar elinde bulunduracak olmak betini benzini attırmıştı.”

“Senin de,” dedi Bay Boffin.

“Sen ona da kulak asma, canım,” diye devam etti Bayan

Boffin, “beni dinle. İsmi lazım değil o genç hanım hakkında konuşmaya başladığımızda Noddy onun harika bir mahlûk olduğu düşüncesini söyledi. ‘Biraz şımartılmış olabilir, doğal olarak bu yeni durum da onu biraz şımartmış olabilir ama bu sadece yüzeyde böyle, kalıbımı basarım, altın gibi kalbi var,’ dedi.”

“Sen de öyle,” dedi Bay Boffin.

“Sen ona hiç aldırma, canım,” diye devam etti Bayan Boffin, “beni dinle: Sonra John, ah bunu bir kanıtlayabilsem! dedi. İkimiz de o anda ayağa fırlayıp ‘kanıtla’ dedik.”

Bella yerinde sıçradı ve telaşla Bay Boffin’e baktı. Ama o kocaman eline bakıp düşünceli düşünceli gülümseyerek oturuyordu ve kendisine bakıldığını ya görmemişti ya da görmezlikten gelmişti.

“Kanıtla, John, dedik,” diye tekrarladı Bayan Boffin. “Kanıtla, şüphelerinin üstesinden gel ve hayatında ilk olarak ve hayatının sonuna kadar mutlu ol. Bu laf John’u epey heyecanlandırdı. ‘Seni ne tatmin eder? Hakir görüldüğünde seni savunursa, zulüm gördüğünde cömertlikle yanında yer alırsa, beş parasız, eşsiz dostsuz kaldığında sana sadık kalırsa, bütün bunları hiç çıkarı olmadığı halde yaparsa sana yeter mi?’ diye sorduk. ‘Ne yetmesi,’ dedi John, ‘başım göğe erer!’ ‘Madem öyle uçmaya hazır ol, John, çünkü eminim başın göğe erecek!’ dedi Noddy.”

Bella bir an için Bay Boffin’in gözündeki parıltıyı yakaladı; ama hemen kaçıp, kocaman eline geri döndü gözleri.

“Baştan beri Noddy’nin gözbebeğiydın sen,” dedi Bayan Boffin başını sallayarak. “Hem nasıl! Kıskanç bir yapım olsa sana neler yapmazdım bilmem. Ama hiç o taraklarda bezim olmadığından, güzelim,” dedi içten bir kahkahayla ona

sarılarak, “benim de gözbebeğim oldun. Eh artık fazla bir şey kalmadı. Evet! Sonra benim Noddy horoz gibi dikilerek ‘Hakir görülmeye, zulüm görmeye hazır ol, John, bundan böyle gelmiş geçmiş en katı patron olacağım,’ dedi. Dediğini de yaptı!” diye bağırdı Bayan Boffin, coşkulu bir hayranlıkla. “Hem nasıl yaptı! Ne de güzel becerdi!”

Bella biraz korkmuş görünse de güldü.

“Ay aman, siz bunu o zaman görecektiniz,” diye devam etti Bayan Boffin, “geceleri nasıl oturup, kendi kendine kık kık gülerdi! ‘Az aylık etmedim bugün,’ derdi ve yaptığı canavar rolünü düşünüp kendine sarılırdı. Ama her gece şöyle derdi bana: ‘Her geçen gün daha iyiye gidiyor, hanım. Ne dedik biz? Som altın çıkacak, som altın. Yaptığımız en mutlu iş olacak bu.’ Sonra, ‘Yarın daha beter ayılaşıp homurdanacağım,’ deyip katıla katıla gülmeye başladılar, boğulacak diye John’la ikimiz sırtına vururduk, açılış diye su verirdik.”

Yüzünü, okkalı eline eğmiş olan Bay Boffin ses çıkarmıyor, kendisinden böyle bahsedildikçe pek keyiflenerek omuzlarını kısıyordu.

“İşte böyle canım ciğerim,” diye devam etti Bayan Boffin, “evlendin, senin bu kocan bizi orgun yanına sakladı; ilk başta kararlaştırdığımız için o sırada her şeyi sana anlatmamıza izin vermiyordu. ‘Hayır,’ diyordu, ‘kendini o kadar az düşünüyor, halinden o kadar memnun ki bir süre daha zengin olamam. Azıcık daha beklemem lazım.’ Bebek beklemeye başladığında, ‘O kadar şen, harika bir ev kadını ki daha zengin olamam. Azıcık daha beklemem lazım.’ Bebek doğduğunda, ‘Onu hiç böyle muhteşem görmemiştim, daha zengin olamam. Azıcık daha beklemem lazım.’ Artık bu işi öyle uzattı, öyle uzattı ki nihayet dayanamadım, ‘Artık kendi

evine, yuvasına gelmesi için bir zaman tayin etmezsen, bizi de bu oyundan kurtarmazsan, gidip seni ihbar edeceğim,' dedim. Bizim mümkün olabileceğini düşündüğümüzün de ötesinde bir kanıt beklediğini, düşündüğümüzden katbekat daha iyi olduğunu bize göstereceğini söyledi. 'Beni, kendi kendimi öldürme şüphesi altında göreceksin. O zaman bile bana ne kadar güvendiğini, nasıl sadık kaldığını göreceksiniz!' dedi. Evet! Noddy'yle ben de kabul ettik, haklı çıktı, işte buradasın, hikâye de bitti, Allah seni korusun, güzelim, Allah hepimizi korusun!"

El kulesi dağıldı ve Bella'yla Bayan Boffin birbirlerine sımsıkı sarıldılar; Bella'nın kucağındaki yorulmak bilmez bebek biraz tehlike altında gibiydi.

"Hikâye bitti mi peki?" dedi Bella düşünerek. "Devamı yok mu?"

"Daha ne olsun, canım?" dedi Bay Boffin, coşkuyla ona dönerek.

"Hiçbir şey unutmadığınıza emin misiniz?" diye sordu Bella.

"Sanmıyorum," dedi Bayan Boffin cilveli bir edayla.

"John, hayatım," dedi Bella, "iyi bir dadısın, bebeği biraz tutabilir misin?" Yorulmak bilmezi onun kollarına bıraktıktan sonra Bella dik dik Bay Boffin'e bakmaya başladı. Bir masaya oturmuş, elini şakağına dayamış, başka tarafa bakıyordu. Bella yavaşça yanına diz çöküp kolunu omzuna koydu. "Sizden geçen sefer ayrılırken yanlış bir kelime kullandım, özür diliyorum. Hopkins'ten (daha beter değil) daha iyi, Dancer'dan (daha beter değil) daha iyi, Blackberry Jones'tan (daha beter değil) daha iyi, onların hepsinden (daha beter değil) çok daha iyi olduğunuzu düşünüyorum!"

Ayrıca bir diyeceğim daha var!” diye bağırdı Bella, keyifli yüzünü kendisine çevirmek için onunla boğuşarak. “Sözü edilmemiş bir şey buldum. Katı kalpli bir cimri olduğunuza hiç inanmıyorum, bir anlığına bile olsun!”

Bunun üzerine Bayan Boffin coşkunu bir çılgılık koyverdi ve hareketli Çin oyuncakları gibi ayaklarını yere vurmaya, ellerini çırpmaya, bir ileri bir geri sallanmaya başladı.

“Sizi şimdi anladım, beyefendi!” diye bağırdı Bella. “Hikâyenin geri kalanını kimsenin anlatmasına gerek yok. Dinlemek isterseniz ben anlatayım.”

“Anlatabilir misin canım?” dedi Bay Boffin. “Anlat o zaman.”

“Tamam!” diye bağırdı Bella, onu iki eliyle ceketinden tutup esir ederek. “Himaye ettiğiniz kızın ne kadar tamahkar bir mahlûk olduğunu gördüğünüzde, kötüye kullanılmış, haksız kazanılmış servetin insanları nasıl bozduğunu ona göstermek istediniz değil mi? Sizin hakkınızda düşündüklerine aldırmadan (hoş bunun pek önemi yoktu ya!) zenginliğin en iğrenç yönlerini ona kendi üzerinizde gösterdiniz, kendi kendinize diyordunuz ki ‘Bu sığ mahlûk kendi zayıf ruhuyla bu hakikati yüz yıl geçse anlayamaz; ama önüne insanın gözünü tırmalayan bir örnek konursa düşünmeye başlayabilir.’ Kendi kendinize böyle dediniz değil mi, bayım?”

“Hiç öyle bir şey demedim,” diye beyanatta bulundu Bay Boffin muazzam bir keyifle.

“Madem öyle, demeliydiniz,” dedi Bella, şöyle bir sarsıp yanağından öperek, “çünkü bunu düşünmeseniz böyle davranmazdınız. Servetin aptal başımı döndürdüğünü, sersem kalbimi katılaştırdığını görmüştünüz –beni hırslı, hesapçı, küstah, dayanılmaz birine çevirdiğini– ve bana hangi yolun yolcusu olduğumu, sonumun nasıl olacağını göstermek için,

bütün zahmetleri göze alarak dünyanın en tatlı, en düşünceli işaret levhası oldunuz. Derhal itiraf edin!”

“John,” dedi Bay Boffin, tepeden tırnağa yekpare bir gün ışığı gibi, “bana yardım et lütfen.”

“İfadenizi vekil aracılığıyla veremezsiniz, bayım,” dedi Bella. “Kendi adınıza konuşmak zorundasınız. Derhal itiraf edin!”

“Peki canım,” dedi Bay Boffin, “doğrusu, bizim hanımın anlattığı küçük kumpası kurduğumuzda, John’a ilk ben sormuştum, böyle bir şey yapsak nasıl olur diye? Ama hiç böyle senin dediğin gibi söylemedim çünkü aklımın ucundan bile geçmedi. Her konuda aylık ettiğime göre, ona da ben aylık etsem daha iyi olmaz mı diye sordum.”

“Derhal itiraf edin, bayım,” dedi Bella, “bunu beni ıslah etmek ve hizaya sokmak için yaptınız!”

“Tabii ki, sana zarar vermek için yapmadım, evlatçığım,” dedi Bay Boffin, “buna emin olabilirsiniz. Hani öyle tedbir gibi bir şey olsun istediydim. Ama daha diyeceklerim var. Bizim hanım John’u tanıdıktan hemen sonra, John bize Silas Wegg denen nankör adamı bir süredir takip ettiğini söyledi. Kısmen bu Wegg’i cezalandırmak için oynadığı o sevimsiz ve sinsi oyunda ona cesaret verecek şeyler okuttum, hani şu birlikte aldığımız kitaplar var ya (Blackberry değil Blewbury Jones’tu bu arada canım).”

Bay Boffin’in yanında halen dizleri üzerinde duran Bella yavaş yavaş kendini bırakıp yere oturdu ve onun güleç yüzüne bakarak düşüncelere daldı.

“Yine de,” dedi Bella biraz düşündükten sonra, “anlamadığım iki şey kaldı. Bayan Boffin, Bay Boffin’deki değişikliğin gerçek olduğuna inanmamıştı hiç, değil mi? Hiç inanmadınız, değil mi?” diye sordu Bella, ona dönerek.

“Hayır!” dedi Bayan Boffin, gürbüz ve sevinçli bir olumsuzlamayla.

“Yine de sizi çok üzüyordu,” dedi Bella. “Ne kadar huzursuz olduğunuzu hatırlıyorum.”

“Bravo, Bayan John’un çok keskin gözleri var, John!” diye bağırdı Bay Boffin, başını takdirle sallayarak. “Haklısın canım. Bizim hanım bizi neredeyse lime lime edecekti.”

“Neden ki?” diye sordu Bella. “Madem sırrınızı biliyordun, neden?”

“Bizim hanımın zaafi işte,” dedi Bay Boffin, “yine de gerçeği, yalnız gerçeği söyleyecek olursam, bundan gurur duyuyorum. Bizim hanım beni öyle iyi bellemiş ki, ayağa dönüştüğümü görmeye, duymaya dayanamıyordu. Rolünü bile kaldıramıyordu! Bu yüzden de sürekli ondan gelecek tehlikelere açtık”

Bayan Boffin kendi kendine güldü ama dürüst gözlerindeki nemli bir ışıltı, bu tehlikeli eğiliminden kurtulmadığını gösteriyordu.

“İnan bana canım,” dedi Bay Boffin, “şu meşhur gün, önceden kararlaştırdığımız gibi en büyük gösterimi sahneye koyduğumda –‘Bir aslan mıydı dedi, minik fare kükredi. Miyav, hav hav!’– o acımasız ve katı sözler bizim hanımı öyle etkiledi ki, peşinden koşmasın diye onu tutup, rolümü oynadığıma ikna etmem gerekti.”

Bayan Boffin yine canı gönülden güldü ve gözleri yine nemlendi. Sonradan anlaşıldı ki o alaycı belagat patlamasından sonra sadece kumpas-ortakları Bay Boffin’in kendini aştığını düşünmekle kalmamış, kendisi de büyük sükse yaptığını düşünmüştü. “O saniye aklıma geldi, canım!” dedi Bella’ya. “John, senin sevgini kazanma, kalbinin sahibi olma

bahtiyarlığına ermekten bahsettiğinde birden ona dönüp ‘Miyav, hav hav!’ demek geldi aklıma. Nasıl oldu, nerden geldi bilmiyorum ama kulağa öyle törpü gibi geliyordu ki ben de kendime şaştım. Tam kahkahaya boğulacaktım ki John sert sert baktı!”

“Anlayamadığın bir şey daha olduğunu söylemiştin, güzelim,” dedi Bayan Boffin.

“Evet!” diye bağırdı Bella yüzünü elleriyle kapayarak, “ama bunu ömrüm oldukça anlamayacağım. Hiç hak etmediğim halde John beni nasıl bu kadar sevebildi ve siz Bay ve Bayan Boffin, sırf beni biraz daha hizaya sokmak için bu kadar zahmete katlanma fedakârlığını nasıl yaptınız, hem de ona hiç layık olmadığı bir kadınla evlenmesine yardım etmek için. Ama çok minnettarım.”

Şimdi sıra John Harmon’a gelmişti –artık sonsuza kadar John Rokesmith değil John Harmon olacaktı– (hiç gerekmediği halde) karısından bu kandırmaca için defalarca özür diledi ve hayatta yeni konumundaki tatlı mı tatlı halleri yüzünden bu açıklamanın bu kadar uzadığını ona tekrar tekrar anlattı. Bu herkesin büyük bir sevinçle birbirlerine iltifatlar etmesine sebebiyet verdi. Bütün bu şamatanın ortasında, Bayan Boffin’in göğsünde aptal aptal etrafı seyreden Yorulmak bilmez, doğaüstü bir zekâyla bütün olan bitenin farkında olduğu, hanımışkolara ve beyfendişkolara, çilli elin bir hareketiyle ilan edildi, “Muhterem anneme bütün bunları bildiğimi çoktan söylemiştim bile!”

Peki dedi John Harmon, Bayan John Harmon evini gezmek istemez miydi? İtinayla, zevkle döşenmiş pek güzel bir evdi; heyet halinde içinde dolaşmaya başladılar; Yorulmak bilmez, Bayan Boffin’in göğsünde (şaşkın bakışlarla)

heyetin merkezinde yer alıyor, Bay Boffin arkadan geliyordu. Bella'nın şık tuvalet masasında fildişi bir mücevher kutusu, içinde hayalini bile kurmadığı mücevherler vardı, üst katta bebek odası yer alıyordu, gökkuşağı renklerine boyanmış: "Kısa zamanda yetiştireceğiz diye iki ayağımız bir pabuca girdi," dedi John Harmon.

Teftişin bitmesi üzerine gizli ajanlar Yorulmak bilmezi alıp götürdüler ve kısa süre sonra gökkuşakları arasından çığlıkları gelmeye başladı; bunun üzerine Bella beyfendişkoların yanından çekildi, çığlıklar sustu ve gülümseyen Huzur hakim oldu.

"Gel de bir bak Noddy!" dedi Bayan Boffin kocasına.

Parmak ucunda bebek odasının kapısına götürülen Bay Boffin büyük bir memnuniyetle içeri baktı. Bella genç ve güzel kollarında çocuğu, şömine karşısında alçak bir iskemleye oturmuş, dalgın bir saadette ateşe bakıyor, yumuşak kirpikleri gözlerini gölgeliyordu.

"İhtiyar adamın ruhu artık huzura kavuşmuştur değil mi?" dedi Bayan Boffin.

"Evet, hanım."

"Karanlıkta epeydir paslandıktan sonra, parası da artık güneş ışığında parlamaya başladı."

"Evet, hanım."

"Ne güzel ne umutlu bir tablo değil mi?"

"Evet, hanım."

Fırsat bu fırsattır diyen Bay Boffin, tekrar ayı kimliğine bürünerek amansız homurtularını koyverdi. "Ne güzeli ne umudu? Miyav, hav hav!" Sonra omuzları kıpır kıpır, sessizce aşağı indi.

XIV

Dostça Hamleye Şah Mat

Bay ve Bayan John Harmon yasal soyadlarını ve Londra'daki evlerini sahiplenme işini öyle bir güne denk getirmişlerdi ki, Boffin'in Köşkü'nün son tepesinin son tozlarını taşıyan son vagon o gün kapılardan çıkmıştı. Vagon hoplaya zıplaya giderken, Bay Wegg de üzerinden son yükün kalktığını hissetti ve o kara koyun Boffin'in derisinin yüzüleceği hayırlı mevsimi sevinçle karşıladı.

Tepelerin peyderpey taşındığı ağır süreç esnasında, Silas tamahkâr gözlerle çalışmaları yakından takip etmişti. Ama tamahkârlıkta onunkilerden aşağı kalmayan başka gözler geçmiş yıllarda zaten Tepelerin ağır ağır yükselmesini seyretmiş, onları oluşturan tozu eşeleyip durmuştu. Kıymetli bir şey çıkmadı. Nasıl çıksın ki, Harmony Hapishanesi'nin eski, amansız gardiyanı sineğin bile yağını çıkarmışken nasıl olsun?

Bu kısır sonuçtan hayal kırıklığına uğrasa da Bay Wegg işin bitmesiyle öyle rahatlamıştı ki uzun boylu homurdanmadı. Tepeleri satın alan firmayı temsil eden bir ustabaşı, Bay Wegg'in turşusunu çıkartmıştı. Patronlarının gece demeden, gündüz demeden, icabında fener ışığında çöpu ta-

şıma hakkını kullanan bu ustabaşı, işler biraz daha uzasa Silas'ın ölümüne sebep olacaktı. Sargılı kafasına, arkada sırtına kadar inen deri korumalı bu şapka takan, ayağına kadife kısa pantolon giyen, kendisi hiç uykuya ihtiyaç duyuyormuş gibi görünmeyen bu ustabaşı, kötü bir cin gibi en olmadık saatlerde belirirdi. Siste, yağmurda gün boyu süren uzun çalışmaya nezaret etmekten yorulan Silas, kendini yatağa atıp tam uyumaya başladığında yastığının altından gelen feci bir zangırtı, ona Uykusuz Cin tarafından başı çekilen uzun vagon silsilesinin geldiğini ve çalışmanın yeniden başlayacağını haber verirdi. Kimi zaman gecenin köründe derin uykusundan bir gümbürtüyle uyanır, kimi zaman kırk sekiz saat nöbette kalmaya zorlanırdı. Zalimi ondan dışarı çıkmaya zahmet etmemesini istedikçe, kurnaz Wegg bir yerde gizli bir şeyler olduğuna dair emareler bulunduğundan, kendisinin devredışı bırakılmaya çalışıldığından şüphelenirdi. Bu sebeplerle uykusu bölündükçe bölünür, kendini yirmi bin saat boyunca gözcülük etmek için bahse girmiş biri gibi hisseder, hiç uyumadığı halde sürekli uyandığı için kendine acırdı. Artık öyle çökmüş, öyle zayıflamıştı ki tahta bacağı orantısız görünüyor, musibete uğramış vücuduyla kıyaslandığında tombul bir vaziyet arz ediyordu.

Ancak bütün bu müşkülâtın sona erdiğini, bugün yarın servetine kavuşacağını düşünmekten teselli buluyordu. Son zamanlarda Boffin'den ziyade onun burnu sürtülmüştü ama artık sıra Boffin'deydi. Uykusuz ustabaşının dolapları yüzünden, tozlu dostuyla sık sık yemek yeme yolundaki dostane planlarını gerçekleştirememiş, onu biraz fazla rahat bırakmıştı. Kendisi Köşk'te eriyip bitmekteyken, Bay Boffin'i göz altında tutma işini Bay Venüs'e devretmek zorunda kalmıştı.

Tepeler nihayet yerle bir olduğunda Bay Wegg, Bay Venüs'ün müzesine koştu. Akşam olduğundan, söz konusu beyefendiyi beklediği gibi ateşin başında buldu; ama beklediği gibi güçlü beynini, şayda boğmuyordu.

"Burada pek keyifli bir koku var!" dedi Wegg, durup koklayarak.

"Ben de pek keyifliyim, beyefendi!" dedi Venüs.

"Sizin işlerde limon kullanılmıyor, değil mi?" diye sordu Wegg tekrar koklayarak.

"Hayır, Bay Wegg. Ben limonu genelde kaldırımcı pańçı yapmak için kullanırım."

"O da ne öyle?" diye sordu Wegg biraz daha aksi bir sesle.

"Tarifini vermek zor, beyefendi," dedi Venüs, "çünkü malzemelerine ne kadar dikkat ederseniz edin, pańçı yapanın elinin ayarı, içine kattığı his daha önemli. Ama ana malzeme cin."

"Cin ha?" dedi Wegg, sıkıntılı sıkıntılı oturarak. "Hani şu basık şişelerde mi?"

"Çok güzel, çok güzel!" diye bağırdı Venüs. "İçer misiniz?"

"Sorulur mu?" dedi Wegg bozularak "İçerim tabii! Kafası sargılı, gecesi gündüzü olmayan bir ustabaşının işkencesinden feleğini şaşırmış birine içki içer misin diye sorulur mu? Hem nasıl içer!"

"Böyle şeylere kafayı takmayın, Bay Wegg. Her zamanki haliniz yok bugün."

"Ona bakarsanız, sizin de her zamanki haliniz yok bugün," diye homurdandı Wegg. "Bir neşe, bir canlılık."

İçinde bulunduğu ruh halinde, bu vaziyet Bay Wegg'e adeta hakaret gibi gelmişti.

“Saçınızı da kestirmişsiniz!” dedi Wegg, her zamanki tozlu, kabarık saçların yerinde yeller estiğini fark ederek.

“Evet, Bay Wegg. Ama bunu da takmayın kafanıza.”

“Biraz da kilo almamışsanız bana Silas demesinler!” dedi Wegg memnuniyetsizliği iyice artarak. “Şimdi sırada ne var?”

“Valla, Bay Wegg,” dedi Venüs keyifle gülümseyerek, “sırada ne var dünyada tahmin edemezsiniz.”

“Tahmin etmek istemiyorum,” diye terslendi Wegg. “Bu işbölümü en çok size yaradı, bunu bilir bunu söylerim. Bu işte ağır yükü ben yükledim, hafif size kaldı. Siz uykunuzdan olmadınız.”

“Hayatımda bu kadar iyi dinlendiğimi hatırlamıyorum, sayenizde.”

“Ah!” diye homurdandı Wegg, “benim yerimde siz olacaktınız. Benim yerimde siz olsaydınız, yatağınızdan, uykunuzdan, yemeklerinizden kaldırılısaydınız aylar boyu, siz de pek neşeli olmazdınız.”

“Gerçekten de sizi epey hırpaladı bu iş, Bay Wegg,” dedi Venüs onu sanatkâr gözüyle süzerek. “Epey hırpaladı! Teniniz öyle sararmış solmuş, kemiklerinize öyle yapışmış ki beni değil de köşedeki Fransız beyefendiyi ziyarete gelmiş gibi bir haliniz var.”

Büyük bir hiddetle Fransız beyefendinin köşesine bakan Bay Wegg orada yeni bir şeyler seçer gibi oldu, bunun üzerine öteki köşeye baktı, sonra gözlüğünü takıp loş dükkânın köşesine bucağına iyice bir göz gezdirdi.

“Burayı temizlemişsiniz!” diye bağırdı. “Evet, Bay Wegg. Tapılası bir kadının yardımıyla.”

“Madem öyle sırada evlenmek var herhalde?”

“Aynen öyle, beyefendi.”

Silas gözlüğünü tekrar çıkardı –dostu ve ortağının bu yeni, şen görünümü öyle midelerini bulandırmıştı ki onu büyütülmüş olarak görmek istemiyordu sanki– ve sordu: “Eskisiyle mi?”

“Bay Wegg!” dedi Venüs birden sinirlenerek, “söz konusu hanımefendiye eskisi diyemezsiniz.”

“Daha önce olmayan hanımı kastetmiştim,” diye açıkladı Wegg gıcık bir tavırla.

“Bay Wegg,” dedi Venüs, “bu kadar hassas bir konuda ne demek istiyorsanız açık söylemenizi talep etmek zorundayım. Bazı şeylerle oyun olmaz. Hayır efendim! Bazı şeylerden ancak büyük bir saygıyla bahsedilebilir. Mesela Bayan Pleasant Riderhood’dan.”

“Daha önce olmayan hanım öyleyse?” dedi Wegg.

“Beyefendi,” dedi Venüs vakarlı, “bu ifadenin değiştirilmiş halini kabul ediyorum. Daha önce olmayan hanım.”

“Ne zaman?” diye sordu Silas.

“Bay Wegg,” dedi Venüs yine sinirlenerek, “böyle boks maçının zamanını sorar gibi sormanıza izin veremem. Sizden kesinlikle soruyu değiştirmenizi talep ediyorum.”

Ortaklıklarını ve sermayesini hatırlayan Wegg istemeye istemeye soruyu değiştirdi: “Hanımefendi, kalbini verdiği adama nikahını ne zaman verecek?”

“Beyefendi,” dedi Venüs, “değiştirdiğiniz ifadeyi tekrar kabul ediyorum, memnuniyetle. Hanımefendi kalbini verdiği adama nikahını bu pazartesi verecek.”

“Hanımefendinin itirazı ortadan kalktı mı?” dedi Silas.

“Bay Wegg,” dedi Venüs, “daha önce de bir, belki birkaç kere...”

“Birkaç kere,” diye araya girdi Wegg.

“... size hanımefendinin itirazlarından bahsettiğim için,” diye devam etti Venüs, “o zamandan beri hanımefendiyle aramda oluşan mahremiyeti ihlal etmeden, iki iyi dostumun araya girmesiyle itirazların ortadan kalktığını söyleyebilirim; bu dostlarımdan biri hanımefendiyi önceden tanıyordu, diğeri tanımıyordu. (İnce ayarı bu iki arkadaş yaptı, beyefendi, hanımefendiyle benim aramda bir evlilik bağı kurulabilmesi için gidip onunla görüşerek bana büyük bir hizmette bulundular, dediğim gibi ince ayarı onlar yaptı: Evlendikten sonra işimi erkekler, çocuklar ve hayvanlarla sınırlı tutar da kadınlar üzerinde çalışmazsam hanımefendinin içinin rahatlayıp rahatlamayacağını, işime yine de kötü bir gözle bakıp bakmayacağını sordular. Doğru düşünmüşler, böylece mesele halloldu.)”

“Arkadaştan yana şanslısınız galiba, Bay Venüs?” dedi Wegg, güvensiz bir bakışla.

“Hiç fena sayılmaz,” dedi Venüs gizemli bir tavırla. “İdare eder, beyefendi. Hiç fena sayılmaz.”

“Yine de,” dedi Wegg ona yine güvensiz bir bakış fırlatarak, “size mutluluk dilerim. Herkes servetini kendine göre harcar. Siz evleniyorsunuz. Ben de yolculuğa çıkmayı düşünüyorum.”

“Öyle mi Bay Wegg?”

“Hava değişimi, deniz manzarası, tabiatın içinde dinlenmek, kafası sargılı ustabaşının bana çektiydiklerinden sonra çok iyi gelecektir eminim. İşin zor tarafı bitti, Tepeler gitti, artık Boffin’in vadesi doldu. Yarın sabah on, Boffin’in burnunu sürtmek için sana uyar mı ortak?”

Bu harika amaç için yarın sabah on Bay Venüs için gayet uygundu.

“Gözünü üstünden ayırmadın inşallah?” dedi Silas.

Bay Venüs onu her gün gayet iyi gözlem altında bulundurduğunu söyledi.

“Bu gece evine kadar gidip benimle talimatlarımı götürür müsün? Benim diyorum çünkü benimle oyun olmayacağını bilir. Söyle ona belgelerini, hesaplarını, nakdini sabah o saatte hazır etsin,” dedi Wegg. “Birlikte çıkmadan önce (çünkü artık yorgunluktan bacağı tutmasa da seninle yolun birazını geleyim diyorum) senin için sakıncası yoksa, formalite icabı bizim şu sermayeye bir bakalım diyorum.”

Bay Venüs hemen çıkardı, her şeyi yerli yerindeydi; Bay Venüs belgeyi ertesi sabah getirmeyi üstlendi. Ertesi sabah saat onu çaldığında Bay Wegg’le Boffin’in kapısında buluşacaktı. Clerkenwell’le Boffin’in (Bay Wegg, bu ismin başına Bay eklememekte ısrarlıydı) evi arasında bir yerde ayrıldılar.

Pek berbat bir geceydi, onu da berbat bir sabah takip etti. Sabahleyin sokaklar öyle çamurlu, öyle kasvetliydi ki Wegg olay mahalline arabayla gitti; bankaya bolca para çekmeye gidecek bir adamın artık bu kadar masrafı haydi haydi karşılayacağını söyledi kendi kendine.

Venüs tam zamanında gelmişti, kapıyı çalmayı ve konuşmayı idare etmeyi Wegg üstlendi. Kapı çalındı. Kapı açıldı.

“Boffin evde mi?”

Uşak, Bay Boffin’in evde olduğu cevabını verdi.

“O da olur,” dedi Wegg, “hoş ben ona öyle demem.”

Uşak randevuları olup olmadığını sordu.

“Bana bak, genç,” dedi Wegg, “ben böyle şeylere gelemem. Bunlar bana işlemez. Uşaklarla işim yok. Boffin’i istiyorum.”

Bekleme odasına alındılar. Bütün gücü elinde bulunduran Wegg şapkasını çıkarmamış ısıklık çalarak ortada dolaşıyordu. Şömine rafında duran saatin yelkovanını eliyle iterek saati çaldırttı. Bir iki dakika sonra Boffin'in eski çalışma odasına götürüldüler. Odada giriş kapısının dışında, bir de öteki odayla arasında katlanan kapılar vardı. Boffin çalışma masasında oturuyordu. Asilzade havasında uşağa çekilmesini işaret eden Bay Wegg başında şapkasıyla bir iskemle çekip iyice dibine oturdu. Yine aynı masada, Bay Wegg şapkasının bir anda kafasından alınıp, bu iş için açılıp kapanan pencereden dışarı fırlatılması tecrübesine maruz kaldı.

"Bu beyefendinin yanında küstahlık etmeye devam edersen," dedi bu işi yapan elin sahibi, "seni de şapkanın arkasından atarım."

İstemsizce elini çıplak kafasına vuran Wegg, ağzı bir karış açık Sekreter'e baktı. Çünkü sessizce katlanan kapılardan içeri süzülüp şapkasını atan bizzat Sekreter'di.

"Ya!" dedi Wegg, bir an kaybettiği konuşma kudretini yeniden kazanınca. "Çok iyi! Senin kovulman için talimat vermiştim. Gitmedin öyle mi? Ya! Şimdi o işi de hallederiz. Çok iyi!"

"Hayır, ben de gitmedim," dedi bir diğer ses.

Katlanan kapılardan birisi daha sessizce içeri girmişti. Wegg kafasını çevirdiğinde işkencecisini gördü, daima-uyanık ustabaşı, şapkası, kısa kadife pantolonu tastamam. Sargılı kafasını açtığı anda, sağlam bir kafa çıktı altından, Zifos'un kafası.

"Ha, ha, ha, beyler!" diye gürlledi Zifos büyük bir sevinçle kahkahalara boğularak. "Ayakta uyuduğumu nerden bilsin, hep yapardım ben Bayan Higden'a tezgahı çevirir-

ken! Bayan Higden'a polis haberlerini sesimi değiştirerek-
ten okuduğumu ne bilsin! Ama hayatını zindan ettim ona,
vallah billah zindan ettim!" Bunu söyleyen Bay Zifos ağzını
korkutucu ölçüde açıp, gülmek için başını geri attı ve sayısız
kemik çıkıntısını gözleri önüne serdi.

"Ah!" dedi Wegg, içine bir kurt düşmüştü ama tam da
değil; "bir artı bir, demek iki kişi kovulmamış, öyle mi Bof-
fin? Dur sana bir soru sorayım. Tepeler taşınmaya başladı-
ęında bu çocuğu kim bu kılığa soktu? Bu tipi kim işe aldı?"

"Bana bak!" diye diklendi Zifos, başını ileri uzatarak.
"Tip mip istemem, pencereden atıveririm!"

Bay Boffin elinin bir hareketiyle onu yatıştırdı ve "Onu
ben işe aldım, Wegg," dedi.

"Ya! Demek sen işe aldın, Boffin. Aferin. Bay Venüs is-
teyeceğimiz meblağı arttırıyorum, şimdi bir an önce işe ge-
çelim. Boffin! Bu pisliklerin hemen bu odadan çıkarılmasını
istiyorum."

"Öyle bir şey yapılmayacak, Wegg," dedi Bay Boffin,
kendisi yazı masasının bir ucunda, Sekreter diğer ucunda,
ciddi ciddi oturuyorlardı.

"Boffin! Yapılmayacak da ne demek?" dedi Wegg. "Za-
rarına olsa bile mi?"

"Hayır, Wegg," dedi Bay Boffin, halinden memnun başı-
nı sallayarak. "Zararıma da olsa, başka şeyime de olsa, hayır."

Wegg bir an durup düşündükten sonra: "Bay Venüs, rica
etsem bana şu belgeyi uzatır mısınız?" dedi.

"Elbette, beyefendi," dedi Venüs, büyük bir nezaketle
belgeyi uzattı. "Buyurun. Artık bunu elimden çıkardığıma
göre küçük bir gözlemde bulunmak istiyorum: Pek gerekli
değil aslında, yeni bir doktrin ya da keşif de değil, sadece

kafamı rahatlatmak için söyleyeceğim. Silas Wegg, sen namussuz düzenbazın tekisin!”

Bir iltifat beklercesine belgeyle arkadaşı konuşurken tempo tutan Bay Wegg, bu beklenmedik son karşısında aniden durdu.

“Silas Wegg,” dedi Venüs, “şunu bil ki, şirketimizin daha kuruluş aşamasında Bay Boffin’i gizli ortak yaptım.”

“Aynen öyle,” diye katıldı Bay Boffin; “Venüs’e sözüm ona bir iki teklif yaparak onu iyice sınadıktan sonra, gayet dürüst bir adam olduğunu anladım, Wegg.”

“Bay Boffin’e hakkımdaki iyi düşünceleri için teşekkür ederim,” dedi Venüs, “gerçi bu pisliğin başlangıcında, birkaç saatliğine de olsa ellerim pek temiz sayılmazdı. Yine de hızlı tarafından tam bir telafide bulunduğumu düşünüyorum.”

“Bulunmaz olur musun, Venüs,” dedi Bay Boffin. “Kesinlikle, kesinlikle, kesinlikle.”

Venüs, saygı ve minnettarlıkla başını eğdi. “Teşekkür ederim, beyefendi. Size her şey için teşekkür borçluyum. Benim hakkımdaki iyi fikirleriniz için, sizinle ilk temasa geçtiğimde bana karşı tavrınız ve teşvikiniz için, malum hanımefendiye tesir ettiğiniz için, hem size hem de Bay John Harmon’a ne kadar teşekkür etsem az.” Adını söylerken ona da selam vermişti.

Wegg bu ismi kulaklarını dört açarak, hareketi de gözlerini dört açarak takip etmiş, o kabadayı halleri hafiften uflanmaya başlamıştı ki Venüs dikkatini tekrar kendi üzerine çekti.

“Aramızdaki her şey, Bay Wegg,” dedi Venüs, “şimdi açıklığa kavuştu, her şeyi anlamanız için daha fazla söz sarf etmeme gerek yok sanırım. Ama önemli bir konu hususunda

herhangi nahoş bir duruma ya da hataya izin vermemek için, tanışıklığımızın nihayetinde kendi tavrımı bütün açıklığıyla ortaya koymak için, Bay Boffin ve Bay John Harmon'ın da izniyle, gözlemimi tekrarlamak istiyorum. Sen namussuz düzenbazın tekisin!"

"Aptal," dedi Wegg, parmaklarını şaklatarak, "bir yolunu bulsam, şimdiye senden kurtulmuştum. Kaç kere düşündüm. Keyfin bilir. Sen çıkarsan bana daha fazla kalır. Çünkü bildiğiniz gibi," dedi Wegg, bu tespiti Bay Boffin'le Bay Harmon arasında eşit pay ederek, "bedelimi sonuna kadar hak ediyorum, almaya da kararlıyım. Bu ayrılış gayet isabetli oldu, tam bu anatomici zırtapoza göre," dedi Bay Venüs'ü işaret ederek, "ama gerçek bir erkeğe göre değil. Ben buraya satın alınmaya geldim, fiyatım da belli. İster alın ister bırakın."

"Bana kalsa ben seni bırakırım, Wegg," dedi Bay Boffin gülerek,

"Boffin!" dedi Wegg, haşın bir havayla ona dönerek, "sendeki bu yeni türemiş cesareti anlıyorum. Gümüş kaplamanın altından pirinç görünüyor. Bunlar senin boyunu aşar. Kaybedecek bir şeyin olmadığı için böyle atıp tutuyorsun. Ben senin ruhunu okurum! Ama Bay Harmon başka hikâye. Bay Harmon'ın riske atacağı çok daha fazla şey var. Bu Bay Harmon hakkında bir şeyler duydum ben son zamanlarda -gazetede gördüğüm bazı ufak tefek haberleri hatırlıyorum da şimdi-, seni bırakıyorum Boffin, dikkatime layık değilsin. Bay Harmon'a bu belgenin içeriği hakkında bir fikri olup olmadığını soruyorum."

"Rahmetli babamın hazırladığı vasiyetlerden biri, Bay Boffin'in (ona aynı şekilde hitap etmeye devam edersen buruna yumruğu yersin) elindeki vasiyetten daha yeni bir ta-

rihte yazılmış, bütün malını Kraliyet'e bıraktığını söylüyor," dedi John Harmon, üzerindeki muazzam ciddiyetin izin verdiği ölçüde kayıtsız bir tavırla.

"Aynen öyle!" diye bağırdı Wegg. Sonra vücudunun ağırlığını tahta bacağına verip, odun kafasını bir yana eğerek ve gözlerinden birini kısarak "Madem öyle sana sorayım. Bu belgenin değeri nedir?"

"Hiç," dedi John Harmon.

Wegg bu kelimeyi sırtarak tekrar etmiş, alaycı bir cevap vermeye hazırlanıyordu ki fularından tutulup dişleri takırdayana kadar silkелendi, odanın bir köşesine sürüklendi ve oraya mıhllandı.

"Seni alçak!" dedi John Harmon, denizci elleri kısaç gibiydi.

"Başımı duvara çarpıyorsun," diye itiraz etti Silas, cılız bir sesle.

"Başını duvara çarpmayı istiyorum zaten," dedi John Harmon, sözlerini hareketleriyle destekleyerek; "beynini patlatma izni almak için bin pound verirdim. Bana bak alçak, şu basık şişeyi görüyor musun?"

Zifos görsün diye şişeyi kaldırdı.

"O şişenin içinde kendi kendine işkence eden, mutsuz babamın yazdığı onlarca vasiyetten sonuncusu vardı. O vasiyet, bütün her şeyi benim ve senin, asil hamimiz Bay Boffin'e bırakıyor. Beni ve (o sırada üzüntüden ölmüş olan) ablamı tümüyle reddederek dışarıda bırakıyor. O şişe, mirası alan, senin ve benim asil hamimiz tarafından bulundu. O şişe ona büyük üzüntü verdi çünkü ablamla ben artık dünyada olmasak bile, anımızın üzerine, sefil çocukluğumuzda hak edecek hiçbir şey yapmadığımız bir göl-

ge düşürüyordu. Bu yüzden de o şişeyi kendisine ait olan tepeye gömmüştü, sen nankör köpek muhtemelen onun çok yakınlarında eşinip dururken hep aynı yerde gömülü duruyordu. Asıl amacı bu vasiyetin gün yüzüne çıkmamasıydı; yine de onu ortadan kaldırmaya korkuyordu, çünkü cömert bir niyetle bile olsa böylesi bir belgeyi yok etmenin kanunu çiğnemek olacağını düşünüyordu. Bu evde benim kim olduğum ortaya çıktıktan sonra, bu konuda içi rahat etmeyen Bay Boffin, senin gibi bir köpeğin anlayamayacağı bazı şartlarla bana şişenin sırrını açıkladı. Belgeyi çıkarması ve yasal olarak onaylatması için ısrar ettim. Birincisini yaparken gördün, ikincisini görmedin. Neticede, seni böyle silkelerken elinde sallanan belge, o şişenin çürük mantar kadar bile etmez, anladın mı?”

Kafası hayli rahatsız bir biçimde öne geriye savrulan Silas’ın allak bullak olan yüzünden görüldüğü kadarıyla anlamıştı.

“Şimdi, alçak,” dedi John Harmon fularını bir kere daha eline dolayıp, onu kol boyu mesafede iyice köşeye bastırarak, “sana kısaca iki şeyden daha bahsedeceğim çünkü sana ızdırıp vereceklerini düşünüyorum. Keşfettiğin belge gerçekten ilk senin bulduğun bir şeydi çünkü kimsenin aklına oraya bakmak gelmemişti. Venüs, Bay Boffin’le konuşana kadar da varlığından haberimiz yoktu. Halbuki daha buraya ilk geldiğim andan itibaren seni sıkı takip altında tutuyordum, Zifos’un da hayatta en büyük meşgalesi ve keyfi gölge gibi peşinden ayrılmamaktı, bu yüzden de senin ne mal olduğunu gayet iyi biliyorduk ve Bay Boffin’i, seni son âna kadar kandırmaya ikna ettik, hayal kırıklığının daha büyük olsun diye. Bu birincisiydi, anladın mı?”

Burada John Harmon, Silas'ın idrakine yine silkeleyerek yardım etti.

“Şimdi sonuncuyu söylüyorum, alçak. Demin babamın mirasının bana kaldığını zannettin. Doğrudur. Ama babamın isteğiyle ya da kendi hakkımla mı? Hayır! Bay Boffin'in cömertliği sayesinde. Şişenin sırrını bana açıklamadan önce öne sürdüğü şart, benim serveti almam, onun da Tepesini almasıydı. Sahip olduğum her şeyi Bay ve Bayan Boffin'in kendi çıkarlarını gözetmemelerine, dürüstlüklerine, şefkatlerine, iyiliklerine (bu kelimelerin hiçbiri bana yetmiyor) borçluyum. Bütün bunları bile bile, senin gibi bir çamur solucanının onun kendi evinde, asil ruhuna uzandığını gördüğümde,” diye ekledi John Harmon dışlerinin arasından konuşarak, bu arada Wegg'in fularını biraz daha sıkımişti, “kafanı koparıp da pencereden atmadığıma şükret! Bu da söyleyeceğim son şeydi, anladın mı?”

Serbest bırakılan Silas elini boynuna götürdü, boğazını temizledi. Yüzünde, o bölgeye büyük bir kılçık takılmış gibi bir hal vardı. O kendi köşesinde bu hareketi yaptığı anda, Bay Zifos da ilk başta pek anlaşılmayan bir harekette bulundu; un ya da kömür çuvalını kaldırmaya hazırlanan bir hamal gibi geri Wegg'e sokuldu.

“Kusura bakma, Wegg,” dedi Bay Boffin merhametle, “mecburen kapıldığımız o kötü intibadan sonra, bizim hanımla ben senin için pek iyi şeyler düşüneyeceğiz. Ama seni bulduğumdan daha kötü durumda bırakmak istemem yine de. Bu yüzden de ayrılmadan önce tek kelimeyle, yeni bir tezgah kurmak için ne kadar para gerekir söyle.”

“O tezgahı başka bir yere kuracaksın,” diye araya girdi John Harmon. “Bu pencerelerin altında görmeyeceğim seni.”

“Bay Boffin,” dedi Wegg tamahkâr bir yaltaklanmayla, “sizinle tanışma şerefine ilk erdiğimde, elimde olan balad koleksiyonu, bence, paha biçilmezdi.”

“Paha biçilmezse onlar için bir ödeme de yapılamaz,” dedi John Harmon, “bu ayaklara yatmasan iyi edersin bayım.”

“Kusura bakmayın Bay Boffin,” diye devam etti Wegg, kötü kötü John’a bakarak, “ben sizinle konuşuyordum, kulaklarım beni yanıltmıyorsa bana bu teklifi getiren sizdiniz. Seçme bir balad koleksiyonum vardı, teneke kutuda da yeni bir zencefilli çörek stoğum. Dahasını söylemiyorum, size bırakıyorum.”

“Ama neyin hakkaniyetli olduğunu söylemek çok zor,” dedi Bay Boffin huzursuzca, elini cebine sokmuştu. “Gerekli olanın üzerine çıkmak istemiyorum çünkü gerçekten de çok kötü bir adam olduğun ortaya çıktı. Çok dolapçı, çok nankör çıktın Wegg; ben sana ne zarar verdim ki?”

“Ayrıca çok saygı gördüğüm bir getir götür işi bağlantım da vardı,” diye devam etti Bay Wegg dalgın dalgın. “Ama muhteris görünmek istemem, bunu da size bırakıyorum Bay Boffin.”

“Valla, ne fiyat biçsem bilemiyorum,” diye mırıldandı Altın Çöpçü.

“Keza bir çift tezgah ayağı da vardı,” diye devam etti Wegg, “ayaktan iyi anlayan bir İrlandalı onun için beş buçuk pound teklif etmişti ama ben hiç kulak asmadım, çünkü çok üzerinde ederdi. Tabure, şemsiye, askılık ve tepsi de vardı. Ama size bırakıyorum, Bay Boffin.”

Altın Çöpçü karmaşık bir hesapla meşgul görüldüğünden Bay Wegg bazı eklemelerde bulunarak ona yardımcı oldu.

“Ayrıca Bayan Elizabeth, Efendi George, Jane Teyze ve Parker Amca vardı. Ah! Böyle velinimetleri kaybetmek nedir düşünüyordum da, insanın güzelim bahçesini domuzların talan ettiğini görmesi gibi; insanın arkası olmayınca para kazanmak çok zor. Ama bunu da size bırakıyorum, beyefendi.”

Bay Zifos hâlâ o tuhaf ve anlaşılmaz hareketi yapmaya devam ediyordu.

“Kandırmaktan bahsedildi de,” dedi Wegg melankolik bir edayla, “beni, başkalarını cimri olduğunuza kandırmaya çalıştığınız zamanlarda bana okuttuğunuz Cimri hikâyeleri zihnimin yapısına ne kadar zarar verdi söylemek zor, beyefendi. Tek söyleyebileceğim, zihnimin yapısı o sırada epey bozuldu. İnsan zihnine paha biçebilir mi? Demin aşağı atılan şapka da var. Ama bütün bunları size bırakıyorum, Bay Boffin.”

“İyi!” dedi Bay Boffin. “Al sana iki pound.”

“Bunu alırsam kendime haksızlık etmiş olurum.”

Bu kelimeler ağzından çıkmıştı ki John Harmon parmağını kaldırdı ve artık Wegg’e iyice yaklaşmış olan Zifos, arkadan yakasına yapıştığı gibi onu un ya da kömür çuvalıymış gibi sırtına atıverdi. Bu konumda kemik çıkıntıları neredeyse Zifos’unkiler kadar meydana çıkan ve tahta bacağı pek rahatsız bir vaziyette havaya dikilen Bay Wegg’in yüzündeki hayret ve memnuniyetsizlik görmeye değerdi. Ama odada yüzünü fazla uzun süre görmek mümkün olmadı; çünkü Zifos onu çabucak dışarı çıkarıp merdivenlerden indirdi. Bay Venüs de ona eşlik ederek sokak kapısını açmıştı. Zifos’a verilen talimat, yükünü sokağa atması yolundaydı; ama köşede sahipsiz, merdiveni indirilmiş bir çöp arabası görünce Bay Z. yükünü arabanın içine atma arzusuna engel olamadı. Bu zor görevi büyük bir maharet ve gürültüyle ifa etti.

XV

Kurulan Tuzaklara Neler Yakalandı

O dingin akşam vakti nehrin kıyısında, tabiri caizse, Mavnacının küllerinden doğduğundan beri Bradley Headstone'un zihninde esen fırtınalar bir kendisi bilir. Kendisi bile bilmez, öylesi bir sefalet ancak hissedilir.

İlk başta, yaptığı şeyi bilmenin, daha iyi yapamadığı için pişman olmanın ve yakalanma korkusunun müşterek ağırlığını taşımak zorunda kalmıştı. Gece gündüz taşıdığı bu yük bile onu ezmeye yeterliydi. Kan çanağı olmuş gözlerle uyanık geçirdiği saatler kadar, kıt uykusunda da ağırlığını hissediyordu. İçinde en ufak bir farklılığın olmadığı, korkunç, değişmez bir tekdüzelikle bastırıyordu üstüne. Haddinden fazla yüklenmiş bir hayvan ya da bir köle, birkaç saniyeliğine de olsa fiziksel yükün ağırlığını vücudunun başka bir yerine aktarabilir, oradaki kasları, uzuvları sızlatmak pahasına bir anlık rahatlama sağlayabilir. Sefil adam, girmiş olduğu cehennemi atmosferin daimi baskısı altında, böylesine zavallı bir rahatlama taklidinde bulunmaya bile muktedir değildi.

Zaman geçiyor, gözle görülür hiçbir şüphe peşine takılmıyordu; zaman geçiyordu ve yer yer tekrar gündeme

gelen saldırı haberlerinde (mağdurun avukatı olan) Bay Lightwood'un gerçeklerden uzak durduğu, etrafından dolandığı, takibi bıraktığı anlaşıyordu. Yavaş yavaş bunun sebebi Bradley'in gözleri önünde aydınlanmaya başladı. Sonra (suçuna dair taze haberlerin ağızdan ağıza anlatıldığını duymak ya da duvarlara yapıştırılan ilanları görmek için boş zamanlarında sık sık gittiği) tren istasyonunda Bay Milvey'le tesadüfen karşılaştı ve sebep olduğu şeyi açıkça gördü.

O zaman onları sonsuza kadar ayırmak için yaptığı vahşi teşebbüsle, aslında onları birleştirdiğini anladı. Ellerini kana bulayarak, kendini sefil bir aptal, bir alet haline getirdiğini anladı. Eugene Wrayburn, karısı uğruna onu, kendi cehennemi yolunda sürünmeye bırakmıştı. Kaderin, Takdiri ilahinin, her şeyi yöneten Kuvvet her neyse onun, kendisini kandırdığını, kullandığını hissetti ve iktidarsız bir öfkeyle etrafa saldırap nöbetini geçirdi.

Bunu takip eden bir iki gün içinde, yaralı adamın yatağında evlendiğini, kiminle evlendiğini ve durumu hâlâ tehlikeye arzetsen de birazcık daha iyi olduğunu öğrendi. Bu haberi okumaktansa cinayetten tutuklanmayı tercih ederdi çünkü başına bir şey gelmeyeceğini ve neden gelmeyeceğini biliyordu.

Ama daha fazla kandırılmamak ve gafil avlanmamak için (Riderhood tarafından zan altında bırakılıp, başarısızlığının cezasını bir başarıymış gibi çekmemek için) gündüzleri okulun yakınından ayrılmıyor, ancak geceleri dışarı çıkmaya cesaret ediyor, artık tren istasyonuna da gitmiyordu. Riderhood'un üstü örtülü tehdidini gerçekleştirip, ahabp-lıklarını tazeleme çağrısında bulunmak için ilan verip vermediğini görmek için gazeteleri okuyordu ama öyle bir şey

görmemişti. Bekçi kulübesinde kendisini ağırladığı için ona yüklüce bir para vermişti. Çok cahil bir adam olduğunu, okuyup yazamadığını bildiğinden, artık ondan korkmasına gerek kalmadığını, belki de bir daha hiç karşılaşmayacaklarını düşünmeye başlamıştı.

Bütün bu süre zarfında zihni bir an olsun yatışmıyor, o ikisi arasındaki derin uçuruma kendini atarak onları bir araya getirecek köprüyü kurduğu hissi şiddetinden hiçbir şey kaybetmiyordu. Bu korkunç durum başka nöbetlere de davetiye çıkarmıştı. Ne zaman, kaç nöbet geçirdiğini bilemiyordu ama öğrencilerinin yüzüne bakınca, onu o halde gördüklerini ve tekrar nöbete tutulmasından korktuklarını anlıyordu.

Bir kış günü, hafif atıştıran kar, okuldaki pencerelerin pervazlarına konarken, ders anlatmak için elinde tebeşiriyle tahtanın önüne geçmişti ki oğlanların yüzlerinde bir tedirginlik, kendisi namına bir kaygı gördü ve gözlerini, onların baktığı kapıya çevirdi. Kolunun altında bir bohçayla, hımbıl hımbıl okulun ortasında duran, kılıksız bir adam gördü; Riderhood'du bu.

Öğrencilerinden birinin getirdiği tabureye oturdu, düşme tehlikesi altında olduğunu ve yüzünün çarpıldığını sezer gibi oldu bir an. Ama nöbet bu sefer onu pas geçti ve ağzını silerek tekrar ayağa kalktı.

“Kusura bakma, efendi, izninle!” dedi Riderhood, kıs kıs gülererek yumruğunu alnına vurdu. “Bura nere?”

“Okul.”

“Yavrucukların neyin doğru neyin yanlış olduğunu öğrendikleri yer mi yani?” dedi Riderhood, ağır ağır başını sallayarak. “Kusura bakma, efendi! İzinle! Bu okulun öğretmeni kim?”

“Ben.”

“Öğretmen sensin demek, tahsilli efendi?”

“Evet. Benim.”

“Kimbilir ne güzeldir,” dedi Riderhood, “bu gençler için, neyin doğru neyin yanlış olduğunu öğrenmek, senin de o öğrettiklerini yaptığını bilmek. Kusura bakma, tahsilli efendi! İzninle! Bu kara tahta ne için?”

“Yazmak, çizmek için.”

“Öyle mi?” dedi Riderhood. “Bakmayla kim anlar? Rica etsem üzerine adını yazar mısın, tahsilli efendi?” (Yaltaklanan bir sesle söylemişti bunu.)

Bradley bir an tereddüt etti; ama her zamanki imzasını tahtaya attı.

“Ben tahsilli bir şahıs değilim,” dedi Riderhood sınıfa bakarak, “ama tahsil görmüş şahısları çok takdir ederim. Buradaki gençler tahtada yazan ismi okusa ne hoş olurdu.”

Sınıfta hemen parmaklar kalktı. Sefil öğretmenin bir baş hareketiyle tiz bir koro: “Bradley Headstone!” diye bağırıştı.

“Deme!” diye bağırdı Riderhood. “Hadi! Headstone! Mezarlıklarda olur hani, mezar taşları. Hadi bir daha!”

Parmaklar tekrar kalktı, yeniden baş hareketi yapıldı, tiz koro yükseldi: “Bradley Headstone!”

“Şimdi anladım!” dedi Riderhood dikkatle dinledikten sonra. “Bradley. İsmi Bradley, benim ismimin Roger olması gibi. Soyadı Headstone, benim soyadımın Riderhood olması gibi. He mi?”

Tiz koro: “Eveeeeet!”

“Hemen hemen sen boylarda,” dedi Riderhood, “senin kilonda, Ötöteki diye birini tanır mısın acep, tahsilli efendi!”

Çenesini iyice sıkmış olsa da gayet sakin davranmasını

sağlayan bir çaresizlikle, gözleri Riderhood'da, burun deliklerinde hızlanmış nefesinin izleri, bir an duraklayan öğretmen, alçak sesle cevap verdi: "Dediğin adamı tanıyorum galiba."

"Ben de öyle tahmin etmiştim, tahsilli efendi. O adamı istiyorum."

Bradley öğrencilerine şöyle bir baktıktan sonra sordu: "Sence burada mı?"

"Kusura bakma, tahsilli efendi, izninle," dedi Riderhood gülerek, "burada sen, ben, bir de ders verdiğin bu kuzucuklardan başka kimse olmadığına göre, onun burada olduğunu nasıl düşünürüm? Ama muhabbeti çok iyidir vesselam, gelip beni nehirdeki kulübemde ziyaret etse çok memnun olurum."

"Kendisine iletirim."

"Gelir mi sence?" diye sordu Riderhood.

"Bence kesin gelir."

"Senin sözüne güveniyorum," dedi Riderhood. "Rica etsem ona söyler misin, tahsilli efendi, bir an önce gelmezse ben ona gideceğim."

"Söylerim."

"Teşekkürler. Demin de demiştim," diye devam etti Riderhood, haşın ses tonunu değiştirip sınıfa gülerek, "ben tahsilli bir şahıs değilim ama tahsilli şahısları takdir ederim! Burada olduğuma ve senin nazik ilginle karşılandığıma göre, senin şu kuzucuklara bir soru sorabilir miyim, Öğretmenim?"

"Okulla ilgili bir şeyse," dedi Bradley, karanlık bakışlar ve alçak bir sesle, "sorabilirsin."

"Tabii, okulla ilgili!" diye bağırdı Riderhood. "Okula uydururum ben onu. Sular kaçaya ayrılır kuzucuklarım? Dünyada ne tür sular vardır?" Tiz koro: "Denizler, nehirler, göller, göletler."

“Denizler, nehirler, göller, göletler,” dedi Riderhood. “Hepsini biliyorlar, Öğretmenim! Hiç göl görmediğimden, göl demek aklıma bile gelmezdi valla. Denizler, nehirler, göller, göletler. Denizlerde, nehirlerde, göllerde ve göletlerde ne tutulur, kuzucuklar?”

Tiz koro (soruyu biraz basit bularak): “Balık!”

“Aferin!” dedi Riderhood. “Peki başka ne çıkar, ara sıra?”

Koro ne diyeceğini bilemedi. Tek bir tiz ses: “Yosun!”

“Aferin!” diye bağırdı Riderhood. “Ama yosun da değil. Asla tahmin edemezsiniz canlarım. Nehirlerde balıktan başka ne tutulur? Size söyleyeyim. Kıyafet tutulur.”

Bradley’in yüzü değişti.

“En azından, kuzucuklar,” dedi Riderhood, gözünün ucuyla onu süzerek, “ben bazen nehirlerde kıyafet tutuyorum. Koltuğumun altındaki kıyafetleri nehirden tutmadıysam su-ratıma tükürsünler!”

Öğrenciler, bu şekilde tuzak sorularla sınava çekilmekten muaf tutulmak ister gibi öğretmenlerine baktılar. Öğretmen, onu lime lime etmek istiyormuş gibi öğrencileri sınava çeke-ne baktı.

“Kusura bakma, tahsilli efendi,” dedi Riderhood, keyifle gülerken kolunun yeniyle ağzını silerek, “kuzucuklara ayıp oluyor farkındayım. Birazcık eğleneyim dedim işte. Ama ye-min ederim bu bohçayı nehirden çıkardım! Mavnacı kıyafeti. Bunu giyen her kimse suya attı, ben de çıkardım.”

“Giyan adamın suya attığını nereden biliyorsun?” diye sor-du Bradley.

“Çünkü atarken gördüm.”

Birbirlerine baktılar. Bradley yavaş yavaş gözlerini ondan ayırdı, yüzünü tahtaya döndü ve ismini sildi.

“Çok teşekkürler, Öğretmenim,” dedi Riderhood, “dü-

rüst bir adam olması dışında hiçbir özelliği olmayan bir adama hem kendinin hem kuzucukların bu kadar zamanını ayırdın. Hani şu konuştuğumuz, hani şu senin gelir dediğin adamı nehirdeki kulübenizde görme dileğiyle, kuzucukların ve tahsilli efendinin huzurundan ayrılıyorum.”

Bu sözlerin ardından ayaklarını sürüye sürüye okuldan çıktı ve öğretmeni yapabilirse, bezdirici işini yapmaya, fısıldaşan öğrencileri de öğretmenlerinin yüzünü incelemeye bıraktı, ta ki bir süredir fırsatını kollayan nöbet Bradley’in üzerine çullanana kadar.

Ertesi gün cumartesiydi, yani tatil. Bradley erkenden kalkıp Plashwater Weir – Değirmeni Savağı’na doğru yola koyuldu. Öyle erken kalkmıştı ki yolculuğuna başladığında hava daha ağarmamıştı. Giyinirken yaktığı mumu üflemeden önce saygın gümüş saatini ve kordonunu güzel bir paket yapıp, içine: “Bunları size emanet ediyorum,” yazdı. Sonra üzerine Bayan Peecher’in adını yazıp, küçük balkondaki küçük sedirin en korunaklı köşesine bıraktı.

Rüzgârın doğudan estiği, soğuk, sert bir sabahtı. Bahçe kapısını kapatıp arkasını döndü. Perşembe günü okulun pencerelerine serpilen kar hâlâ beyaz beyaz atıştırmaya devam ediyordu, kara kara esen yele karşı. Gecikmiş gün zuhur ettiğinde iki saattir yürümekteydi ve doğudan batıya Londra’nın büyük bölümünü kat etmişti. Riderhood’la birlikte yürüdükleri gece ayrıldıkları çirkin meyhanede etti kahvaltısını. Üstü bulaşıklarla dolu barın üzerinde, ayakta atıştırdı ve o gün sabahın erken saatlerinde Riderhood’un oturduğu yerde oturan adama ters ters baktı.

Kısa günden önce vardı menziline, gece daha inmeden, nehir kıyısındaki çekek yerindeydi, ayaklarına kara sular inmiş halde. Daha savağa üç dört kilometresi kaldığından

adımlarını yavaşlattı ama ara vermeden devam etti. Yerler ince bir tabaka da olsa karla kaplanmıştı, nehrin daha korunaksız yerlerinde buz parçaları yüzüyordu, kıyıların kuytusuna kırık buzlar toplanmıştı. Buzdan, kardan ve yoldan başka bir şeye bakmadan ilerledi ta ki ileride bir ışık görene kadar, bekçi kulübesinin penceresinden süzülen ışığı. Adımları durdu, etrafına bakındı. Buz, kar, kendisi ve o tek ışık kasvetli manzaranın yegane hakimiydiler. İleride, uzaklarda faydasızdan bile daha beter darbeleri indirdiği yer vardı, Lizzie'nin, Eugene'in karısı olarak varlığıyla onu tiye alan yer. Arkasında, uzaklarda kaldırdıkları parmaklara onu ibislere teslim etmek için adını bağırmış çocukların olduğu yer vardı. İçeride, ışığın yandığı yerde, bu her iki yerde de onu mahvedebilecek adam oturuyordu. İşte dünyası küçüle küçüle bu sınırların içine sıkışmıştı.

Hızını onardı, gözlerini nişan alıyormuş gibi tuhaf bir dikkatle ışığa dikti. Ona ışıklara bölünecek kadar yaklaştığında, ışıklar onu yakalayıp çekmeye başladılar adeta. Kapıyı çaldığında, ayakları elini öyle çabuk takip etti ki daha buyur edilmeden kendini odada buldu.

Işık ateşle mumun ortak ürünüydü. İkisi arasında, ayakları şöminenin demir çubuğunda, piposu ağzında, Riderhood oturuyordu.

Misafiri geldiğinde asık suratla başını sallayarak karşıladı onu. Misafiri de ona aynı şekilde cevap verdi. Paltosunu çıkaran misafir de ateşin başına, onun karşısına geçti.

"Pipo içmiyorsun galiba?" dedi Riderhood, şeyeyi masanın üzerinden ona doğru iterek.

"Hayır."

İkisi de gözleri ateşte sessiz kaldılar.

“Burada olduğumu söylememe gerek yok,” dedi Bradley nihayet. “Kim başlayacak?”

“Ben başlarım,” dedi Riderhood, “hele şu pipoyu bitireyim.”

Pipoyu uzata uzata içti, bitirdiğinde küllerini şöminenin yanına silkeledi ve bir kenara koydu.

“Ben başladım,” diye tekrarladı, “Bradley Headstone, istersen Öğretmen bey de diyebilirim.”

“İstersem! Sadece benden ne istediğini öğrenmek istiyorum.”

“Öğreneceksin.” Riderhood, görünüşe göre tedbir mahiyetinde, üzerinde silah var mı diye dikkatli dikkatli ellerini ve ceplerini süzdü. Sonra öne eğilip, parmağıyla yeleğinin yakasını çevirerek sordu, “Saatin nerde?”

“Bıraktım.”

“Onu istiyorum. Sonra getirirsin. Hoşuma gitti.” Bradley alayla güldü.

“İstiyorum,” diye tekrar etti Riderhood daha yüksek sesle, “ve alacağım.”

“Benden istediğin bu mu?”

“Hayır,” dedi Riderhood sesini daha da yükselterek; “isteklerimin sadece bir parçası. Senden para da istiyorum.”

“Başka?”

“Başka!” diye gürledi Riderhood huşunetle. “Bana böyle cevaplar verirken seninle hiç konuşmam.” Bradley ona baktı.

“Bana öyle bakayım deme, yoksa seninle hiç konuşmam,” diye tekrarladı Riderhood. “Konuşmak yerine elimi böyle üstüne indirdiğim gibi,” dedi büyük kuvvetle elini masaya vurarak, “seni yamyassı ederim.”

“Devam et,” dedi Bradley dudaklarını ıslatarak.

“Ya! Edeceğim. Sen merak etme. Söylemene gerek yok, ben diyeceğimi derim. Bana bak Öğretmen Bradley Headstone. Öteki efendiyi parça pinçik etmişsin, hiç umrum olmaz, ara sıra bir bardak içkini içmeye gelirdim olsa olsa. Seninle başka ne işim olurdu? Ama benim kıyafetlerimi giydiğinde, benim boyunbağımdan taktığında, bu numarayı çevirdikten sonra üzerime kan bulaştırdığında, bana para vermeni gerektirecek bir şey yaptın, hem de çok para. İzini bulsalar bu işi hemen benim üzerime atacaktın değil mi? Böyle giyinmiş biri Plashwater Weir – Değirmeni Savağı’ndan başka nerde var? Kayığıyla Plashwater Weir – Değirmeni Savağı’ndan geçerken onunla konuşmuş başka kim var? Plashwater Weir – Değirmeni Savağı’nın bekçisine bakın, aynı kıyafet, aynı boyunbağı, bakın kıyafetleri kanlı mı? Evet, kanlı. Seni sinsî şeytan!”

Kireç gibi olan Bradley sessizce ona bakıyordu.

“Ama bu oyunu iki kişi de oynayabilir,” dedi Riderhood, parmaklarını hızlı hızlı şaklatarak, “ben bu oyunu çok eskiden de oynamıştım; sen beceriksizce şansını denimeden çok önce; sen daha okulunda nutuk atmaya başlamadığın zamanlarda. Bu işi nasıl yaptığını virgülüne kadar biliyorum. Nereye kaçarsan kaç seni takip ederim, senden de daha iyi yaparım. Londra’dan nasıl kendi kıyafetleriyle geldiğini, onları nerede değiştirdiğini, nereye sakladığını biliyorum. Kesilmiş ağaçların arasında sakladığın yerden onları nasıl çıkarttığını kendi gözlerimle gördüm, yoldan geçen olursa neden soyunduğunu merak etmesinler diye nehre girdiğini de gördüm. Mavnacı olarak oturduğun yerden Öğretmen Bradley Headstone olarak kalktığını gördüm. Mavnacı bohçanı nehre attığını gördüm. Mavnacı bohçanı nehirden çıkardım. Boğuşmadan yırılmış, çimen lekesi olmuş ve darbelerden sıçrayan kana bulanmış Mavnacı kıyafetlerin bende. Onlar benim elimde, sen

de. Öteki Efendi ölmüş yaşamış umrumda değil ama kendim umrumda. Bana tuzak kurduğun için, bana sinsi şeytanlık yaptığın için bedelini ödeyeceksin – bedelini ödeyeceksin – bedelini ödeyeceksin – beş kuruşun kalmayana kadar.”

Bradley, zorlukla kontrol ettiği yüz ifadesiyle ateşe baktı ve bir müddet sessiz kaldı. Sonunda, sesinde ve yüzünde söylediği söze uymayan bir rahatlıkla: “Taştan kan çıkmaz, Riderhood,” dedi.

“Öğretmenden para çıkar ama.”

“Bende olmayanı benden alamazsın. Elimde olmayanı zorla benden çıkaramazsın. Benimki çok para getiren bir meslek değil. İki gineden fazla aldın şimdiye kadar benden. O parayı kazanmam ne kadar sürdü biliyor musun?”

“Bilmiyorum, umrumda da değil. Seninki itibarlı bir meslek. İtibarını kurtarmak için bütün kıyafetlerini rehine verebilirsin, evindeki her çöpü satabilirsin, borç alabilirsin, dilenebilirsin. Parayı topladığında seni bırakacağım. Önce değil.”

“Bırakacağım da ne demek?”

“Yani buradan gittiğinde, nereye gidersen git sana eşlik edeceğim. Savak kendi başının çaresine bakar. Seni ele geçirmişken, senin çarene de ben bakacağım.”

Bradley tekrar ateşe baktı. Onu yan yan süzen Riderhood piposunu alıp doldurdu, yaktı ve içmeye koyuldu. Bradley dirseklerini dizlerine, başını da ellerine dayayarak derin düşüncelere daldı.

“Riderhood!” dedi, uzun bir sessizlikten sonra sandalyesinde doğrulup, cüzdanını masanın üzerine koyarak. “Diyelim ki bunu sana verdim, bütün param bu kadar; diyelim ki saatimi sana verdim; diyelim ki üç ayda bir maaşımı aldığımı da belli bir kısmını sana verdim.”

“Hiç deme, hiç deme,” diye diklendi Riderhood ağzında piposu, başını sallayarak. “Bir kere elimden kurtuldun, işi şansa bırakmam bir daha. Seni bulana kadar akla karayı seçtim, bir gece tesadüfen sokakta görüp evine kadar takip etmesem bulamazdım. Paramı bir kerede isterim.”

“Riderhood, ben münzevi hayatı yaşayan bir adamım. Kendimden başka güvenebileceğim kimse yok. Hiç arkadaşım yok.”

“Yalan,” dedi Riderhood. “Benim bildiğim bir arkadaşın var; banka gibi sağlam değilse ben de mavi maymunum!”

Bradley’in yüzü karardı. Eli ağır ağır cüzdanın üzerine kapandı, berikini dinlerken cüzdanı ağır ağır kendine çekti.

“Geçen Perşembe önce yanlış dükkâna girdim,” dedi Riderhood. “Kendimi genç hanımlar arasında buldum! Genç hanımların başında bir bayan gördüm. O bayanın sende gönlü var, Öğretmenim, kendini bile satar seni beladan kurtarmak için. Bırak kurtarsın.”

Bradley aniden ona dönünce Riderhood ne yapacağını bilemedi, piposundan çıkan dumanla meşgulmüş gibi elini sallayarak dumanı dağıttı.

Gözlerini çeviren Bradley, “Öğretmen hanımla mı konuştu?” diye sordu sesinde ve yüzünde yine söylediği söze uymayan bir rahatlıkla.

“Püf! Evet,” dedi Riderhood, dumanla uğraşmayı bırakıp. “Onunla konuştum. Fazla bir şey söylemedim. Ben genç hanımların arasına giriverince telaşlandı (şeytan tüyü yoktur zaten bende), beni hemen dışarı çıkardı, bir sorun mu var diye sordu. ‘Sorun morun yok, Öğretmen bey benim iyi arkadaşımıdır,’ dedim. Ama durumu çakozladım, onun bu işe geleceğini anladım.”

Bradley cüzdanı cebine koydu, sol bileğini sağ eliyle tutarak, gözleri ateşte kaskatı oturdu.

“Kadın avucunun içinde,” dedi Riderhood, “seninle birlikte eve geldiğimde (gelmezlik etmeyeceğim tabii) hiç zaman kaybetmeden ondan alabileceğini almanı tavsiye ederim. Aramızda alacak verecek kalmadıktan sonra onunla evlenebilirsin. Güzelmiş, hem öteki taraftan böyle hayal kırıklığına uğradıktan sonra başkasına da bakmazsın sen.”

Bradley bütün gece tek kelime daha etmedi. Duruşunu değiştirmede. Bileğini bırakmadı. Kaskatı oturdu ateşin önünde. Alevler büyülüydü de onu yaşlandırıyordu sanki. Yüzündeki karanlık çizgiler derinleşe derinleşe, bakışları vahşileşse vahşileşse, teni küllerle kaplanıyormuş gibi aklaşa aklaşa, saçlarının rengi ve dokusu bozula bozula oturdu.

Ancak gecikmeli gün ışığı camı şeffaflaştırdığında bu çöktükçe çöken heykel kıpırdadı. Ağır ağır ayağa kalkıp pencerenin kenarına ilişti ve dışarı baktı.

Riderhood bütün gece sandalyesinde oturmuştu. İlk başlarda bir iki kere havanın feci soğuk olduğundan şikayet etmişti; ya da ateşi canlandırmaya gittiğinde çok hızlı geçtiğinden; ama yanındaki adamdan ne bir ses ne bir nefes geldiğinden sonradan o da sükûnete bürünmüştü. Kahve pişirmek için birtakım dağınık hazırlıklarda bulunuyordu ki Bradley pencereden kalkıp, paltosuyla şapkasını giydi.

“Yola çıkmadan bir lokma kahvaltı etsek daha iyi olmaz mı?” dedi Riderhood. “Boş mideyle soğuğa çıkmak iyi değildir, Öğretmenim.”

Bradley bu sözleri duyduğuna dair en ufak bir işaret vermeden bekçi kulübesinden dışarı çıktı. Masanın üzerinden bir parça ekmek kapan, mavnacı bohçasını da kolunun al-

tına sıkıştıran Riderhood hemen peşinden fırladı. Bradley Londra'ya yöneldi. Riderhood da onu yakalayıp birlikte yürümeye başladı.

İki adam dört kilometre kadar, sessizce yürüdüler. Bradley birden tersin yüz geri döndü. Riderhood da onu takip etti ve birlikte geri dönmeye başladılar.

Bradley tekrar bekçi kulübesine girdi. Riderhood da. Bradley pencerenin kenarına ilişti. Riderhood ateşte ısındı. Bir saat kadar sonra Bradley aniden kalkıp dışarı çıktı ama bu sefer öteki tarafa döndü. Riderhood hemen arkasındaydı, bir iki adım sonra ona yetişti ve yanında yürümeye başladı.

Önceki gibi bu sefer de eşlikçisini üzerinden silkemeyeceğini anlayan Bradley aniden geri döndü. Önceki gibi bu sefer de Riderhood onunla birlikte geri döndü. Ama bu sefer önceki gibi bekçi kulübesine girmediler çünkü Bradley sağağın karla kaplı kıyısında durup nehri incelemeye başladı. Buzlanma yüzünden nehir trafiği durmuştu, manzara sarı beyaz bir çölü andırıyordu.

“Hadi ama Öğretmenim,” dedi Riderhood yanına sokulup. “Manasız bir oyun bu. Ne faydası var? Paramı vermeden benden kurtulamazsın. Nereye gidersen git seninle geleceğim.”

Bradley hiç cevap vermeden, hızla yanından geçip savak kapaklarının üzerindeki tahta köprüye çıktı. “Bu hareket ötekinden de manasız,” dedi Riderhood. “O tarafta çit var, geri dönmen gerekecek.”

Bradley onu hiç kaale almadan sırtını bir direğe dayadı ve gözlerini indirerek orada dinlenme pozu aldı. “Hazır buraya gelmişken,” dedi Riderhood ters ters, “bari kapakları değişti-reyim.” Aşağıdaki kapakları açmadan önce, yukarıkileri gıcır-tıyla indirdi. Böylece iki taraftaki kapaklar da kapanmış oldu.

“Aklını başına devşirsen iyi olur, Öğretmen Bradley Headstone,” dedi Riderhood yanından geçerek, “yoksa seni daha beter söğüşlerim. – Bu ne şimdi?”

Bradley ona sarılmıştı. Demirden bir kelepçeyle kısıtılmış gibiydi. Savaşın kıyısında, iki kapının ortasında duruyorlardı.

“Bırak!” dedi Riderhood. “Yoksa bıçağını çıkarıp seni delik deşik ederim. Bırak!”

Bradley savaşın kenarına doğru giderken, Riderhood uzaklaşmaya çalışıyordu. İkili arasında muazzam bir mücadele vardı, göze göz, diş diş. Bradley onun sırtını savağa çevirmiş çekmeye devam ediyordu.

“Bırak!” dedi Riderhood. “Dur! Ne yapmaya çalışıyorsun? Beni boğamazsın. İnsan bir kere boğulmaktan kurtuldu mu bir daha boğulmaz, demedim mi sana? Beni boğamazsın.”

“Ben boğulabilirim!” dedi Bradley, umutsuz, kapanmış bir sesle. “Ben boğulmak niyetindeyim. Ölsem de seni bırakmayacağım. Gel!”

Riderhood, üzerinde Bradley Headstone’la arkadaki boşluğa yuvarlandı. Paslı kapılardan birinin arkasında, nehrin sürüklediği çürük arasında bulunduklarında düşmenin etkisiyle kolları gevşemiş olan Riderhood’un gözleri yukarı bakıyordu. Ama Bradley’in demir kelepçesi hâlâ sımsıkı üzerindeydi.

XVI

Genel İtibariyle İnsanlar ve Şeyler

Bay ve Bayan John Harmon'ın, ilk keyifli meşgaleleri soyadları askıdayken yanlış gitmiş ya da gidebilecek olan her şeyi yoluna sokmak oldu. John'un düzmece ölümünün herhangi bir şekilde sorumlu olabileceği meseleleri takip ederken gayet geniş davrandılar; mesela Bayan Eugene Wrayburn'le alakası olduğu için bebek terzisinin de kendi üzerlerinde bir hakkı olduğunu düşündüler, çünkü Bayan Eugene Wrayburn de hikâyenin karanlık tarafıyla alakalıydı. Bunun üzerine her ikisinin de iyi ve sadık dostu Bay Riah'ın işin dışında bırakılamayacağı anlaşıldı. Hatta yanlış iz üzerinde çalışırken büyük emek harcayan Komiser Bey bile hesaba katıldı. Kısa süre sonra söz konusu kıymetli memur hakkında polis kuvvetleri içinde bir dedikodu yayılmıştı: Sözüm ona bir gece Six Jolly Fellowship Porters'ın barında flip sürahisinin başına kurulduğunda Bayan Abbey Potterson'a, John Harmon'ın hayata dönmesiyle "tek kuruş kaybetmediğini," hatta kendisi hunharca katledilmiş, Komiser Bey de hükümetin verdiği ödülü cebine indirmiş olsa ancak bu kadar memnun olacağını itiraf etmişti.

Yaptıkları bütün bu ayarlamalar sırasında Bay ve Bayan John Harmon, muteber avukatları Bay Mortimer Lightwood'dan büyük yardım görmüşlerdi; mesleğinde eşine zor rastlanır bir ivedilik ve azim gösteriyor, kendisine bir vazife verildiği anda hemen yerine getiriyordu; bu yüzden de genç Blight, okyanus ötesinde şairane bir biçimde Göz-açan tabir edilen içkiden içmişçesine dirilmiş, pencereden bakmak yerine kendini gerçek müşterilere bakar bulmuştu. Bay Riah'ın mevcudiyeti, Eugene'in sorunlarını çözmek için verdiği ipuçlarıyla büyük fayda arzetmiş, Lightwood büyük bir şevkle kendini Bay Fledgeby'ye saldırma ve onu taciz etme işine vermişti. Bulaştığı birtakım tehlikeli işlerin elinde patlayıp onu havaya uçuracağını gören, yediği dayaktan da yeterince ders çıkarmış olan Bay Fledgeby anlamaya razı olmuş, aman dilemişti. Mülayim Twemlow, kendisi bilmese de bu durumdan faydalanmıştı. Anlaşılmaz bir biçimde yumuşayan Bay Riah, St. James's, Duke Caddesi'ndeki kiralık araba avlusuna bakan evinde onu bizzat ziyarete gitmiş, bu sefer amansız değil sakın bir tavırla ona, bundan böyle borcunun sadece faizini ödemesinin ve ödemeyi Bay Lightwood'un bürosunda yapmasının Yahudi hıncını bastırmaya yeteceğini bildirmişti; ancak Twemlow'un borcunu Bay Harmon'ın ödediği ve artık ona borçlu olduğu sırrını kendine saklamıştı. Böylelikle yüce Singsworth'ün gazabı savuşturulmuş, şöminenin üzerindeki taş basması resminde önünde duran Korint sütununa kendi (ve Britanya) kanunlarının izin verdiği kadar fazla miktarda ahlaki ihtişam püskürtmesine gerek kalmamıştı.

Bayan Wilfer'ın, Dilencinin karısını yeni dilencilik mekânında ziyareti önemli bir hadiseydi. Zaten daha

mekâna yerleşildiği gün baba Şehirden çağırılmış, hayretten ağzı açık kalmış, tek kulağından tutularak bütün hazinelerini görmesi için evde oda oda dolaştırılmış, coşmuş, kendinden geçmişti. Baba aynı zamanda Sekreter tayin edilmiş, bir an önce Chicksey, Veneering ve Stobbles'tan sonsuza kadar istifa etmesi talep edilmişti. Ama anne sonra geldi ve şanına yaraşacak devletle geldi.

Kendisine gönderilen arabaya, annesinin ihtişamını tanımayan Bayan Lavinia'nın yardımıyla değil, eşliğinde tekmil afra tafrayla bindi. Bay George Sampson da uysalca peşlerinden geliyordu. Bayan Wilfer onu arabada, aileden birinin cenezesine katkıda bulunma onurunu bahşediyormuş gibi karşıladı, sonra da Dilencinin uşağına "İleri!" komutunu verdi.

Kollarını kavuşturarak kendini yastıklara bırakan Lavvy, "Keşke şöyle biraz yayılabilsen anne," dedi.

"Ne!" dedi Bayan Wilfer, "Yayılmak mı!"

"Evet, anne."

"Ne mutlu ki," dedi o etkileyici hanım, "böyle bir şey elimden gelmiyor."

"Belli oluyor, anne. Ama insan kızının ya da ablasının evine yemeğe giderken neden kombinezonu tahtadan yapmış gibi otursun anlamıyorum."

"Ben de," diye onu azarladı Bayan Wilfer, "genç bir hanımın senin sözünü ettiğin giysinin adını ağzına alabilmesini anlamıyorum. Senin yerine yüzüm kızardı."

"Teşekkür ederim, anne," dedi Lavvy esneyerek, "ama icap ederse kendi kendime kızarabilirim."

Bu noktada Bay Sampson daha önce hiç başarılı olmadığı halde, barışı tesis etme amacıyla, sevimli bir gülüşle: "Hanımefendi, o söylemese de biz onun orada olduğunu biliyoruz," dedi. Der demez de pot kırdığını anladı.

“Orada olduğunu biliyoruz, öyle mi!” dedi Bayan Wilfer gazapla ona bakarak.

“Doğrusu George,” diye çıkıştı Bayan Lavinia, “neyi ima ettiğini hiç anlamıyorum, biraz daha düşünceli olsan, şahsi meselelere pek girmesen daha iyi olacak.”

“Dökül!” diye bağırdı Bay Sampson, bir anda umutsuzluğa kapılarak. “Buyur! Dökül, Bayan Lavinia Wilfer!”

“Bu tramvay şoförü ağızlarıyla ne demek istiyorsun hayal bile edemiyorum. Ayrıca etmek de istemiyorum. Ancak şunu bütün kalbimle biliyorum ki ben asla...” boş bulunup cümleye önceden bir çıkış yolu düşünmeden giren Bayan Lavinia lafını, “dökülmem” diye bitirmek durumunda kaldı. Biraz zayıf bir son olmakla birlikte, aşağılamadan güç alıyordu.

“Evet tabii!” diye bağırdı Bay Sampson acı acı. “Hep böyle oluyor. Ben hiç...”

“Hiç küçük bir ceylan yetiştirmedliğini söyleyeceksen” diye lafını kesti Bayan Lavvy, “boşuna zahmet etme çünkü bu arabada bulunanlardan hiçbiri yetiştirdiğini düşünmüyor. Biz seni iyi tanırız.” (Taşı gedigine koyar gibi söylemişti bunu.)

“Lavinia,” dedi Bay Sampson kederli bir sesle, “ben onu demek istemedim. Bu ailenin başına talih kuşu konduğundan beri o eski itibarlı konumumu muhafaza etmeyi beklemediğimi söylemeye çalışıyordum. Neden beni de götürüyorsun,” dedi Bay Sampson, “asla rekabet edemeyeceğim o ısıtılı salonlara, sonra da mütevazı maaşımı neden başıma kakıyorsun? İnsaflı mı bu? Adil mi?”

Tahtından birkaç kelam sarf etme fırsat çıktığını fark

* Thomas Moore’un Lallah Rookh kitabından, parodisi çok yapılan, meşhur “Ateşe Tapanlar” şiirine gönderme. —çn

eden, görkemli Bayan Wilfer da bu noktada tartışmaya katıldı.

“Bay Sampson bir evladımın meramını yanlış anlamana izin veremem.”

“Bırak, anne,” diye araya girdi Bayan Lavvy burnu havada. “Ne demiş ne yapmış hiç umrumda değil.”

“Hayır, Lavinia,” dedi Bayan Wilfer, “bu işin ucu soyumuza dokunuyor. Bay George Sampson, en küçük kızımın bile...”

(“Neden ‘bile’ kelimesini kullandığımı anlamıyorum, anne,” diye lafını kesti Bayan Lavvy, “çünkü ben de diğerleri kadar önemliyim.”)

“Sus!” dedi Bayan Wilfer vakarla. “Tekrar ediyorum, Bay Sampson en küçük kıza dalkavukça güdüler yakıştırıyorsa, bunları aynı şekilde en küçük kızımın annesine de yakıştırıyor demektir. O anne bunları kesinlikle kabul etmiyor ve Bay George Sampson’dan, şerefli bir genç olarak, kendisinin ne yapacağını söylemesini istiyor. Belki yanılıyor olabilirim –kuvvetle muhtemel– ama Bay George Sampson,” diye devam etti Bayan Wilfer ihtişamla eldivenlerini savurarak, “bana birinci sınıf bir arabaya kurulmuş gibi görünüyor. Bay George Sampson kendi isteğiyle, Saray Yavrusu denebilecek bir malikâneye gidiyormuş gibi görünüyor. Bay George Sampson, ne desem, içine Karışmak için can attığı bu ailenin başına gelen –ne desem– Terfiye katılmaya davet edilmiş gibi görünüyor. Madem öyle Bay Sampson’ın bu üslubu nerden geliyor?”

“Şuradan geliyor, hanımefendi,” diye açıkladı Bay Sampson büyük bir moralsizlikle, “mali açıdan kıymetsizliğimi büyük bir ızdırapla hissediyorum. Lavinia’nın artık

zengin akrabaları var. Yine eski Lavinia olarak kalmasını bekleyebilir miyim? Beni küçümseme eğiliminde olduğunu gördüğümde hassasiyet göstermem anlaşılır değil mi?”

“Konumunuzdan memnun değilseniz, bayım,” dedi Bayan Lavinia büyük nezaketle, “ablaman arabacısı sizi istediğiniz yerde indirebilir.”

“Sevgili Lavinia,” dedi Bay Sampson acıklı acıklı, “sana tapıyorum.”

“Bu işi daha hoş bir şekilde yapamıyorsan hiç yapma daha iyi,” dedi genç hanım.

“Aynı zamanda,” diye devam etti Bay Sampson, “size büyük saygı duyuyorum. Eminim hak ettiğiniz saygıyı gösteremiyordum ama yine de büyük saygı duyuyorum. Bu zavallı adama tahammül et, Lavinia, bu zavallı adama tahammül edin, hanımefendi çünkü sizin onun için yaptığınız asil fedakârlıklar bilmekle beraber, zengin ve nüfuzlu insanlarla rekabet etmek zorunda kalmak onu adeta delirtiyor,” dedi Bay Sampson alnına vurarak.

“Zengin ve nüfuzlu insanlarla rekabet etmen gerekirse,” dedi Bayan Lavvy, “muhtemelen önceden sana söylenir. En azından ben söylerim.”

Bay Sampson hararetle bunun “insan üstü” olduğunu söyleyerek Bayan Lavinia’nın ayaklarına kapandı.

Bay Sampson’ı minnettar bir tutsak olarak, kendi sözünü ettiği ışıltılı salonlara götürmek ve hem ihtişamlarının canlı bir tanığı hem de tenezzüllerinin parlak bir örneği olarak o salonlarda dolaştırmak, anneyle kızın keyfini taçlandıran bir ilave olmuştu. Merdiveni çıkarken onun yanında yürümesine izin veren Bayan Lavinia, adeta şöyle diyordu: “Bütün bu ortama rağmen hâlâ seninim George. Ne kadar

sürer bilmem ama hâlâ seninim.” Aynı zamanda alışık olmadığı nesnelere baktığında onu alicenaplıkla aydınlatıyordu: “Egzotik bitkiler, George” veya “Kuşhane, George” veya “Yaldızlı saat, George.” Bu arada Bayan Wilfer, en ufak bir hayret ya da takdir ifadesi gösterse kendinden ödün vermiş gibi olacak bir Vahşi Kabile Şefi havasında, bütün bu dekorasyon içinde önden gidiyordu.

Gerçekten de bu etkileyici hanımın gün boyu sergilediği tavır, benzer koşullar altındaki bütün etkileyici kadınlara örnek olacak şekildeydi. Bay ve Bayan Boffin’le ilişkisini, sanki onlar için söylediği şeyleri onlar kendisi için söylemiş ve kırgınlığını ancak Zaman tamir edebilirmiş gibi yenilemişti. Kendisine yaklaşan her hizmetkâra, ona yiyeceklerle saldıran, içeceklerle maneviyatını çökerten can düşmanları gibi muamele etmişti. Masada damadının sağ tarafında, yiyeceklere zehir karıştırılmış olmasını bekler gibi ve karakter gücüyle başka her türlü ölümcül pusuyu savuşturmaya hazır, dimdik oturmuştu. Bella’ya, birkaç yıl önce bir toplantıda tanıştığı, iyi konumdaki genç bir hanıma karşı nasıl davranırsa öyle davranıyordu. Köpüklü şampanyanın etkisiyle buzlan biraz erir gibi olsa da damadına kendi babasıyla ilgili bazı hikâyeler anlatmış, aralara baba evinden çıktığı günden beri insanlar tarafından kıymeti anlaşılmamış bir nimet olduğuna dair soğuk imalar sıkıştırmış, kulağa buzdan bir ırkın buzdan bir temsilcisi gibi gelen babasının hikâyeleri, dinleyenleri iliklerine kadar titretmişti. Büyüklerin yanına getirilen Yorulmak bilmez yüzünde gülücüklerle etrafına bakarken birden anneannesini görünce katıla katıla ağlamaya başlamıştı. Nihayet evden ayrıldığında üzerinde ya kendisi darağacına gidiyormuş ya da evdekileri idam edilmek üze-

re ardında bırakıyormuş gibi bir havası vardı. Yine de John Harmon bütün bunlardan büyük keyif almış ve yalnız kaldıklarında karısına, bu foyanın üstüne onun doğal hallerinin her zamankinden daha tatlılıkla doğal göründüğünü ve babasının kızı olduğuna şüphesi olmadığı halde, annesinin kızı olduğuna dair inancının kolayca sarsılabileceğini söylemişti.

Bu ziyaret daha önce de belirtildiği gibi büyük bir hadiseydi. Aynı ölçüde büyük olmayan ama evde özel kabul edilen bir başka hadise de yine o sıralarda vuku buldu; bu da Bay Zifos'la Bayan Wren arasındaki ilk görüşmeydi.

Bebek terzisinin, Yorulmak bilmez için yaptığı, neredeyse onun iki katı büyüklüğünde bir bebeği alma görevine Bay Zifos talip olmuştu.

"İçeri buyrun, bayım," dedi Bayan Wren, tezgahında çalışıyordu. "Kim olduğunuzu sorabilir miyim?"

Bay Zifos adı ve kemik çıkmalarıyla kendini takdim etti.

"Öyle mi!" diye bağırdı Jenny. "Sizinle tanışmayı bekliyordum. Çok iyi işler yaptığınızı duydum."

"Gerçek mi?" dedi Zifos sırtarak. "İyi dediniz ama ne yapmışım ben bilmiyorum."

"Birisini çöp arabasına atmışsınız," dedi Bayan Wren.

"Ha! O mu!" diye bağırdı Zifos. "Evet, bayan." Kafasını geriye atıp güldü.

"Allah muhafaza!" diye bağırdı Bayan Wren yerinde sıçrayarak. "Ağzını o kadar fazla açma, genç adam, yoksa öyle kalır bir daha da kapanmaz."

Bay Zifos ağzını biraz daha açıp, gülmesi geçene kadar öyle tuttu.

"Şu dev gibisin," dedi Bayan Wren, "Fasulye Sırıgı ülkesinde eve döndüğünde Jack'i yemek ister ya hani."

“Dev yakışıklı mı, bayan?” diye sordu Zifos.

“Hayır,” dedi Bayan Wren. “Çirkin.”

Misafir odaya baktı –artık içinde eskiden olmayan pek çok eşya vardı– ve “Güzel ev, bayan,” dedi.

“Beğenmene sevindim,” dedi Bayan Wren. “Ben nasılım sence?”

Bay Zifos’un dürüstlüğü bu soru karşısında zor durumda kaldığından, bir kemik çıkıntısıyla oynayıp sırnı ve bir şey demedi.

“Doğruyu söyle!” dedi Bayan Wren aksi bir bakışla. “Eğri büğrü bir garibe olduğumu düşünmüyor musun?” Bu sorudan sonra kafasını iki yana sallarken saçları açıldı.

“Ah!” diye bağırdı Zifos büyük bir hayranlıkla. “Ne gü, rengi ne güzel!”

Bayan Wren her zamanki gibi çenesini manalı manalı kaldırarak işine devam etti. Ama saçlarını olduğu gibi bıraktı; yarattıkları etkiden pek de rahatsız olmamıştı.

“Burada tek başınıza mı yaşıyorsunuz, bayan?” diye sordu Zifos.

“Hayır,” dedi Bayan Wren çenesini taklatarak. “İyilik perisiyle birlikte yaşıyorum.”

“Kim,” Bay Zifos bunu pek anlayamamıştı, “kim dediniz, bayan?”

“İkinci babamla,” diye cevap verdi Bayan Wren biraz ciddileşerek. “Daha doğrusu ilk babamla.” Başını sallayarak içini çekti. “Zavallı çocuğumu tanısaydın beni anlardın. Ama tanımıyorsun, tanıyamazsın. Daha iyi!”

“Bu kadar muntazam dikiş dikmek için, bu kadar zevkli işler yapmak için çok eğitim görmüşsünüzdür herhalde,” dedi Zifos bebeklere bakarak.

“İğneyi tutmayı bile öğretene olmadı bana, genç adam!” dedi terzi başını kaldırarak. “Debelendim durdum öğreneceğim diye. İlk başta pek berbattı, şimdi biraz düzeldi.”

“Halbuki ben,” dedi Zifos, biraz kendini kınayarak, “ta ne zamandır öğrene öğrene bitiremedim, Bay Boffin de para verdikçe veriyor!”

“Duydum mesleğini,” dedi Bayan Wren, “marangozluk öğreniyormuşsun.”

Bay Zifos başını salladı. “Tepeler bitti ya artık, ondan beridir. Size bir şey yapmak isterdim, bayan.”

“Memnun olurum. Ama ne?”

“Bebekleri koymak için raflar yapabilirim mesela,” dedi Zifos odaya bakarak, “ya da kumaşlarla iplikleri koymak için çekmeceler yapabilirim. Ya da şu koltuk değneği için güzel bir sap yapabilirim, babanızındır belki.”

“Benim,” dedi küçük mahlûk yüzü ve boynu bir anda kızarak, “Topalım.”

Zavallı Zifos da kızardı çünkü kemik çıkıntılarını ardında doğuştan gelme bir hassasiyet vardı. Belki de bu gafı telafi etmek için söylenebilecek en güzel şeyi söyledi. “Sizin olmasına sevindim çünkü başkası için değil sizin için güzelleştirmeyi tercih ederim. Bakabilir miyim acaba?”

Bayan Wren tam ona değneği uzatacağı ki durdu. “Ama önce nasıl kullandığımı görsen daha iyi,” dedi sert bir sesle. “İşte böyle. Hoplaya zıplaya, düşe kalka. Pek hoş değil, di mi?”

“Bana pek ihtiyacınız yokmuş gibi göründü,” dedi Zifos.

Küçük terzi tekrar oturdu ve ona değneği uzatırken, yumuşak bakışı ve gülüşüyle, “Teşekkür ederim,” dedi.

“Raflarla çekmecelere gelince,” dedi Zifos, koltuk değ-

neğinin sapını kolunda ölçüp usulca duvara dayadıktan sonra, “benim için büyük zevk olacak. Çok güzel şarkı söylediğinizi duydum; ücret olarak para yerine şarkıyı tercih ederim, en sevdiğim şeydir, Bayan Higden’la Johnny’ye de komik şarkılar söyledim hep, hani şu içinde konuşma olanlardan. Gerçi onlar pek size uymaz bahse girerim.”

“Sen çok nazik bir genç adamsın,” dedi terzi; “gerçekten çok nazik. Teklifini kabul ediyorum. Herhalde benimki için de sorun olmaz,” diye ekledi omuzlarını silkerek, “olursa da oluversin.”

“Babanızı mı diyorsunuz, bayan?” diye sordu Zifos.

“Hayır, hayır,” dedi Bayan Wren. “Benimki işte, benimki.”

“Benimki, benimki!” diye tekrar etti Zifos etrafına bakınarak,

“Bana kur yapmaya, evlenme teklif etmeye gelecek olan kişi,” dedi Bayan Wren. “Hay Allah, anlayamadın bir türlü!”

“Ha! O!” dedi Zifos. Düşünceli ve sıkıntılı bir hal almıştı. “Ben onu hiç düşünmemiştim. Ne zaman geliyor, bayan?”

“Amma da soru!” diye bağırdı Bayan Wren. “Nereden bileyim?”

“Nereden geliyor, bayan?”

“Töbe töbe, nerden bileyim? Yerler içinde bir yerden, zamanlar içinde bir zaman gelecek, herhalde. Şu anda onun hakkında başka bir şey bilmiyorum.”

Bu laf Bay Zifos’a olağanüstü komik bir şaka gibi görünmüş olacak ki başını arkaya atıp ölçüsüz bir keyifle güldü. Onun böyle saçma sapan güldüğünü gören bebek terzi de kahkahalarla gülmeye başladı. İkisi de bitkin düşene kadar güldüler.

“Ay, ay, ay!” dedi Bayan Wren. “Rica ederim dur Dev, yoksa daha ne olduğumu anlayamadan diri diri yutacaksın beni. Hâlâ neden geldiğini söylemedin hem.”

“Bayan Harmonlar’ın bebeği için geldim,” dedi Zifos.

“O kadarını tahmin ettim,” dedi Bayan Wren, “buyur bakalım, küçük Bayan Harmonlar’ın bebeği. Gıcır gıcır banknotlara sarılmış gibi gümüşü kağıda sardım bak. Aman dikkat et. Gel elini sıkayım. Tekrar teşekkürler.”

“Altından yapılmış olsa bu kadar dikkat etmezdim,” dedi Zifos, “elinizi iki elimle sıkıyorum, bayan, yakında yine gelirim.”

Ama Bay ve Bayan John Harmon’ın yeni hayatlarındaki en büyük hadise Bay ve Bayan Eugene Wrayburn’ün ziyaretiydi. Bir zamanların o yakışıklı Eugene’i maalesef çökmüş, rengi kaçınıştı ve karsının koluyla bir bastondan kuvvet alarak yürüyebiliyordu. Ama günbegün güçleniyor, iyiye gidiyordu. Doktorlar da zamanla üzerinde büyük bir sakatlık kalmayabileceğini söylemişlerdi. Bay ve Bayan Eugene Wrayburn, Bay ve Bayan Harmon’ın evlerine kalmaya geldiğinde büyük hadise olmuştu gerçekten de; bu arada Bay ve Bayan Boffin de aynı evde oturmaktaydı (her gün vitrin gezmeye çıkıyor, mutlu mesut yaşıyorlardı).

Bayan John Harmon, başbaşa konuşurlarken Bay Eugene Wrayburn’e, sorumsuz zamanlarında karısının ona karşı hislerini bildiği kadarıyla anlatmıştı. Bay Eugene Wrayburn de ondan, karısının onu ne kadar değiştirdiğini görmesini rica etmişti, Allah aşkına!

“Hiç şikayet etmiyorum,” dedi Eugene, “karar verdim.”

“İnanır mısın Bella,” diye araya girdi karısı, onsuz yapamayan kocasının yanında hemşiresi olarak yerini alarak,

“dügün günümüzde bana yapabileceğı en iyi şeyin ölmek olduğunu söyledi.”

“O dediğimi yapmadığıma göre, Lizze,” dedi Eugene, “senin önerdiğin şeyi yapacağım – senin için.”

Aynı ikindi, Eugene üst kattaki odasında kanepede yarken Lightwood onunla sohbete gelmiş, Bella da karsını gezmeye çıkarmıştı. “Onu ancak güç kullanarak götürebilirsin,” demişti Eugene; Bella da şakadan güç kullanmıştı.

“Sevgili dostum,” dedi Eugene, Lightwood’a elini uzatarak, “bundan daha iyi zamanda gelemezdin çünkü kafam çok dolu ve boşaltmak istiyorum. Gelecekten bahsetmeden önce şimdiki konuşalım. Ruhu benden çok daha genç olan ve tescilli bir güzellik tutkunu olan Muhterem Pederim geçen gün (iki gün önce bizi otelde ziyarete geldi ve otelde kalmamıza itiraz etti) Lizzie’nin portresinin yapılması gerektiğini söyleme inceliğinde bulundu. MP’nin ağzından çıkınca melodramatik bir kutsamayla aynı etkiyi yaratıyor.”

“İyileşiyorsun,” dedi Mortimer gülümseyerek.

“Ciddi söylüyorum,” dedi Eugene. “MP’nin bunu söyleyip (kendisinin sipariş verdiği benim ödediğim) şarabı ‘Oğlum bu berbat şeyi nasıl içiyorsun?’ diyerek ağzında yuvarlaması, başka bir babanın gözyaşları içinde evliliğimizi onaylamasına denktir. MP’nin soğukluğu bildik standartlarla ölçülemez.”

“Doğrudur,” dedi Lightwood.

“Bu konuda,” diye devam etti Eugene, “MP’den duyup duyacağım son şey budur, dünyayı yana kaykılttığı şapkasıyla arşınlamaya devam edecek. Evliliğim, aile mihrabında böyle vakarla kabul gördüğüne göre artık onlardan yana bir derdim kalmadı. İkinci olarak, mali sorunlarımı hafifletme

konusunda harikalar yarattın Mortimer. Yanımda can kurtaranım gibi bir koruyucu ve kahya olduktan sonra (gördüğün gibi daha gücümü toplayamadım, ondan bahsederken sesimin titremesine engel olacak kadar erkek olamadım, nasıl canımın içi anlatamam Mortimer!) benimdir dediğim o azıcık şey daha da çoğalır. Gerçi onun ne kadar olduğunu gayet iyi bildiğin için çok daha fazlasına ihtiyaç olduğunu da biliyorsun. Hiç.”

“Hiçten de beter sanırım, Eugene. Benim küçük gelirim (keşke büyükbabam bana bırakmak yerine okyanusa atsaymış) olmadık işler yapınama engel oldu en azından. Seninki de öyle sanırım.”

“Hikmet konuşuyor,” dedi Eugene. “İkimiz de toyuz. Şimdi bir aman diledik tam diledik. Neyse önümüzdeki bir iki sene bundan bahsetmeyelim. Kanınla birlikte bir sömürgeye gidip orada kendi işimi yapmak gibi bir fikrim var, Mortimer.”

“Sensiz ne yaparım bilmiyorum, Eugene, ama belki de doğrusu budur.”

“Hayır,” dedi Eugene. “Doğru değil yanlış.”

Bunu söylerken öyle hararetli, hatta öfkeli bir çıkış yapmıştı ki Mortimer şaşırды.

“Şu kırık kafamda bir heyecan var mı sanıyorsun?” diye devam etti Eugene mağrur bir bakışla, “hiç de değil, inan bana. Hamlet kendi nabzının sağlıklı sesi için ne demişse ben de aynıı söyleyebilirim. Düşündüm mü kanım beynime sığıyor. Söyle! Lizzie’den utanıyormuş gibi onunla birlikte uzaklara mı kaçmalıyım ödleğe, ona sırtımı mı dönmeliyim? Lizzie bana hem de çok daha uygun bir durumda sırtını dönmüş olsa, şimdi arkadaşın nerede olurdu Mortimer?”

“Onurlu ve vefalı bir düşünce,” dedi Lightwood. “Yine de Eugene...”

“Yine de ne, Mortimer?”

“Acaba şeyden emin misin, yani (onu düşündüğüm için söylüyorum) ona karşı bir soğukluk hissetmeyeceğine – Sossyete açısından, emin misin?”

“Ah! Bu kelimeye bir bakalım,” dedi Eugene gülerek. “Bizim Tippins’i mi kastediyoruz?”

“Belki,” dedi Mortimer kendisi de gülerek

“Tabii ki onu kastediyoruz!” dedi Eugene büyük bir şevkle. “Kendimizden bile saklayıp, etrafından dolanmaya çalışabiliriz ama onu kastediyoruz! Karım benim kalbime Tippins’ten çok daha yakın, Mortimer, ona Tippins’e borçlu olduğumdan biraz daha fazlasını borçluyum ve onunla Tippins’le duyduğumdan çok daha fazla gurur duyuyorum. Bu yüzden de onunla, onun için burada, açık arazide son nefesime kadar çarpışacağım. Onu saklamaya ya da ödleкке onun için bir delikte, bir kuytuda mücadele etmeye kalkarsam, dünyada en sevdiğim ikinci insan olan sen, sakın çekinme bana şunu söyle – o gece kanlar içinde yatarken beni ayağıyla çevirip aşağılık suratıma tükürse çok daha iyi yapardı.”

Bu kelimeleri söylerken yüzüne yayılan ışıltı, hatlarını öyle bir aydınlattı ki sanki hiç yaralanmamış gibi göründü bir an. Arkadaşı Eugene’e tam onun istediği karşılığı verdi ve Lizzie dönene kadar birlikte gelecekten konuştular. Lizzie onun yanındaki yerini tekrar alıp, ellerine ve başına şefkatle dokunduktan sonra: “Beni zorla dışarı gönderdin ama yanında kalsam daha iyi olacaktı, Eugene. Günlerdir yüzün böyle kızarmamıştı. Ne yaptın?”

“Hiçbir şey,” dedi Eugene, “dört gözle dönmeni bekledim.”

“Bir de Bay Lightwood’la konuştun,” dedi Lizzie yüzünde tebessümle ona dönerek. “Ama eminim o seni rahatsız edecek bir şey söylememiştir.”

“Hiç de değil canım!” diye karşı çıktı Eugene, o eski uçar tavıyla gülüp onu öperek, “öyle bir kelime etti ki sorma!”

O gece Temple’a evine dönerken Mortimer Lightwood’un düşüncelerinde Sosyete kelimesi öyle çok dolaştı ki uzun zamandır görmediği Sosyeteye şöyle bir göz atmaya karar verdi.

SON BÖLÜM

Sosyetenin Sesi

Gereği görüldüğü üzere Mortimer Lightwood, Bay ve Bayan Veneering'den gelen yemek davetini onurlandırma ricasını, kendisinin davet edilmekten onur duyduğunu söyleyerek kabul etti. Veneeringler her zamanki gibi dur durak bilmeden Sosyete'yi yemeğe davet etmeye devam ediyorlardı ve davetlerini kabul etmek gibi bir niyeti olanların elini çabuk tutması gerekiyordu, zira Kaderi İflas Olanların Defterlerine, Veneering'in haftaya topu atacağı yazılmıştı bile. Evet. İnsanların nasıl olup da gelirlerinden fazla harcamaya muvaffak oldukları muammasına dair bir ipucu yakalayan ve Cepçilerin saf seçmenleri tarafından Evrene vekil tayin edildikten sonra suiistimalde ipin ucunu kaçırarak Veneering önümüzdeki hafta Chiltern Hundreds idare memurluğunu* kabul edecek, Britanya'yla sıkı fıkı olan hukukçu beyefendi de onun yerine başka birinin Cepçilerden binliklerini kabul edecek, Veneeringler Calais'e taşınacak ve orada Bayan

* Meclis üyeleri parlamentodan istifa edemiyorlardı. Ancak başka devlet görevini kabul etmeleri halinde vazifelerinden ayrılabiliyorlardı. Chiltern Hundreds da eskiden fazlaca soygun yapılan ıssız bir bölgeydi ve burada düzeni sağlamak için buraya idare memuru atanıyordu. Ancak zamanla bu durum düzelmiş, bu memurlara gerek kalmamıştır. Yani oraya yapılan tayinler sadece parlamentodan ayrılmak isteyenler için bir bahane olmuştur. —77

Veneering'in elmaslarını satarak geçimlerini sağlayacaklardı (ne de olsa Bay Veneering iyi bir eş olarak zaman zaman bu elmaslara yüklüce para yatırmıştı) orada Neptün'e ve diğerlerine, Veneering Parlamento'dan ayrılmadan önce, Avam Kamarası'nın kendisinden ve altı yüz elli yedi sevgili ve eski dostundan oluştuğunu anlatacaklardı. Yine o sıralarda Sosyetenin oldum olası Veneering'den hoşlanmadığı, Veneering'e güvenmediği, Veneering'in yemeklerine giderken içten içe bir şüphe duyduğu ortaya çıkacaktı – tabii sadece kendilerine sakladıkları bir şüpheydi bu.

Ancak bir sonraki haftanın Kaderi İflas Olanların Defterleri henüz açılmadığından, Veneeringler'in evine her zamanki gibi onlarla değil birbirleriyle yemek yemeye giden insanlar akın ediyor. Lady Tippins var. Büyük Podsnap ve Bayan Podsnap var. Twemlow var. Tampon, Boots ve Brewer var. Beş yüz bin adama iş kapısı açan Müteahhit var. Haftada beş bin kilometre yapan Yönetim Kurulu Başkanı var. Hisselerinden küsuratsız üç yüz yetmiş beş bin pound kazanan, parlak dahi var.

Mortimer Lightwood da ekleniyor bunlara, Eugene'den kaptığı, Biyerli Adam hikâyesini anlattığı zamanlardan kalma o eski kayıtsız havasıyla.

Ter-ü taze Tippins vefasız sevgilisini görünce çılgınlık koyuveriyor. Haini yelpazeyle yanına çağırıyor ama yanına gitmemekte kararlı olan hain, Podsnap'la Britanya konuşuyor. Podsnap daima Britanya konuşuyor, bu iş için tutulmuş, Britanya çıkarlarını bütün dünyaya karşı koruyan Özel Bekçi gibi konuşuyor. "Rusya'nın meramını anlıyoruz, beyefendi," diyor Podsnap, "Fransa'nın ne istediğini biliyoruz; Amerika'nın ne işler karıştırdığını görüyoruz, ama İngiltere'nin ne olduğunu da biliyoruz. Bu bize yeter."

Ancak yemeğe oturulup da Lightwood her zamanki gibi Lady Tippins'in karşısındaki yerini aldığında onu daha fazla savuşturmak mümkün olmuyor. "Seni Robinson Crusoe seni," diyor büyüleyici kadın, "nasıl oldu da bıraktın adam?"

"Teşekkürler," diyor Lightwood. "Ben ayrılırken bir şikâyeti yoktu."

"Peki vahşileri nasıl bıraktın?" diye soruyor Lady Tippins.

"Ben Juan Fernandez'den ayrılırken medenileşiyorlardı," diyor Lightwood. "En azından birbirlerini yiyorlardı, bu da bir nevi medenilik."

"İşkenceci!" dedi sevgili genç mahlûk. "Ne demek istediğimi biliyorsun, sabrımı sınıyorsun. Çabuk bana şu evli çiftle ilgili bir şeyler anlat. Dügündeydin sen."

"Öyle miydi sahi?" Mortimer uzun uzun düşünme nuyarasına yattıyor. "Öyle ya!"

"Gelin ne giymişti? Kürekçi kıyafeti mi?"

Mortimer sıkılmış görünüyor ve cevap vermiyor.

"Herhalde kendisi düğüne dümenleyerek, yelkenleyerek, kürekleyerek, iskeleleyerek, sancaklayarak, artık teknik terim neyse onu yaparak gelmiştir, hı?" diye devam ediyor oyuncul Tippins.

"Nasıl gelirse gelsin, varlığıyla zarafet kattı," diyor Mortimer.

Lady Tippins tiz bir çığlıkla herkesin dikkatini kendi üzerine topluyor. "Zarafet ha! Tut beni bayılmayayım, Veneering. O korkunç dişi kayıkçının zarif olduğunu anlatıyor bize!"

"Kusura bakmayın. Size hiçbir şey anlatmıyorum, Lady Tippins," diye cevap veriyor Lightwood. Yemeğini tam bir kayıtsızlıkla yemeğe koyularak sözünü de tutuyor.

"Bu şekilde benden kurtulamazsın, seni huysuz orman

kaçkını,” diye onu azarlıyor Lady Tippins. “Kendini böyle rezil eden arkadaşın Eugene’i korumak için bu soruyu savuşturamazsın. Böylesi komik bir maceranın Sosyetenin sesi tarafından lanetlendiğini er ya da geç göreceksin. Sevgili Bayan Veneering, gelin bu konuda bütün mevcut bulunanlarla bir Komite oluşturalım.”

Bu şakrak hava perisinin daimi hayranlarından olan Bayan Veneering bağıyor: “Evet! Bütün mevcut bulunanlarla bir Komite oluşturalım! Ne harika!” Veneering araya giriyor: “Bu fikirde olanlar Evet desin –karşıtlar, Hayır– Evet diyenler kazandı.” Ama kimse bu espirinin farkına bile varmıyor.

“Şimdi, Komitenin başkanı benim!” diye bağıyor Lady Tippins. (“Ne karakterli kadın!” diye bağıyor Bayan Veneering; kocası gibi onu da dinleyen yok.)

“Bu,” diye devam ediyor o şakrak ses, “bütün mevcutlardan oluşan Komite, burada Sosyetenin sesi –ne demeli– namına toplanmıştır. Komitenin gündemindeki mesele, iyi aileden gelme, yakışıklı ve yetenekli bir delikanlının, sonradan fabrika işçisi olan dişi bir kayıkçıyla evlenmekle iyi mi ettiğini yoksa kendini aptal durumuna mı düşürdüğünü araştırmaktır.”

“Bana pek öyle gelmiyor,” diye araya girdi inatçı Mortimer. “Bence mesele, sizin tarif ettiğiniz türden bir adamın, Lady Tippins, inanılmaz bir kuvvet ve azimle hayatını kurtaran, faziletlerini ve üstün niteliklerini bildiği, uzun zamandır hayran olduğu ve kendisine çok bağlı, (güzelliği bir yana) cesur bir kadınla evlenmesinin doğru olup olmadığıdır.”

“Ama kusura bakmayın!” diyor Podsnap, hem yakası hem sinirleri ayaklanmış vaziyette, “bu genç hanım gerçekten kayıkcılık yapmış mı?”

“Asla. Ama bildiğim kadarıyla zaman zaman babasıyla birlikte kürekle gezdiği olmuş.”

Genç kadına karşı genel bir hoşnutsuzluk. Brewer başını sallıyor. Boots başını sallıyor. Tampon başını sallıyor.

“Peki, Bay Lightwood,” diye devam ediyor Podsnap, öfkesi fırça kaşlarına doğru yükselerek, “bu hanım fabrikada çalışmış mı?”

“Asla. Ama bildiğim kadarıyla bir kâğıt değirmeninde çalışmış.”

Genel hoşnutsuzluk tekrarlanıyor. Brewer, “İnanamıyorum!” diyor. Boots, “İnanamıyorum!” diyor. Tampon, “İnanamıyorum!” diyor. Hepsi itiraz homurtusuyla.

“Madem öyle tek söyleyebileceğim,” diyor Podsnap, sağ kolunun bir hareketiyle meseleyi defederek, “böylesi bir evlilik beni tiksindiriyor –sinirimi bozuyor ve midemi bulandırıyor, beni hasta ediyor– bu konuda başka bir şey duymak istemiyorum.”

(“Acaba Sosyetenin sesi sen misin?” diye düşünüyor Mortimer içinden gülererek.)

“Bravo!” diye bağırıyor Lady Tippins. “Az önce oturan sayın üyemizin sayın meslektaşları siz bu *mesálliance* hakkında ne düşünüyorsunuz?”

Bayan Podsnap bu işlerde, “mevki ve maddiyat açısından denklik olması gerektiğini, Sosyeteye alışık bir adamın kendisi gibi bir kadın bulması gerektiğini, bu kadının da Sosyetedeki rolünü büyük bir rahatlık ve zarafetle oynaması gerektiğini,” söyleyerek susuyor ve alttan alta, böylesi bir erkeğin, kendisine olabildiğince benzeyen seçkin bir hanım araması gerektiğini ima ediyor.

(“Acaba o Ses sen misin?” diye düşünüyor Mortimer.)

Lady Tippins daha sonra beş yüz bin gücündeki Müteahhiti köşeye sıkıştırıyor. Bu kalantora göre söz konusu adamın yapabileceği en iyi iş, genç kadına bir kayık alıp, küçük de bir aylık bağlayarak kendi ayakları üzerinde durmasını sağlamak olurmuş. Bütün bunlar bir biftek ve şarap meselesidir. Genç kadına kayığı alırsın. Mükemmel. Aynı zamanda küçük bir aylık da alırsın. Belki bu paranın birimi pound ya da sterlindir ama aslında şu kadar kilo biftek, bu kadar litre şaraptır. Bir taraftan genç kadın kayığı alır. Öte taraftan, kadın da şu kadar biftek bu kadar şarap tüketir. O biftekler ve şaraptan kürek çekecek enerjiyi alır; o enerji daha fazla para üretir; bu küçük aylığa eklersen, genç kadının geliri ortaya çıkar. Bu olaya (Müteahhite göre) böyle bakmak gerekir.

Bu son açıklamalar esnasında, insanı kendine köle eden o hoş kadın, hafif uykularından birine dalmış olduğundan kimse onu uyandırmak istemiyor. Neyse ki kendiliğinden uyanıp meseleyi Gezgin Yönetim Kurulu Başkanının önüne koyuyor. Gezgin sadece kendi başına gelse ne yapardı onu söyleyebilir. Bu tarif edilen genç hanım gibi bir genç hanım onun hayatını kurtarsa, kendini çok borçlu hissederdi ama onunla evlenmez, onu Elektrikli Telgraf Şirketinde işe sokardı. Tam genç hanımlara göre bir iş.

Hiç küsuratsız üç yüz yetmiş beş bin poundun sahibi olan Deha ne düşünüyor? Ne düşündüğünü söylemesi için önce bir soru sorması gerekiyor: Genç kadının hiç parası var mıymış?

“Hayır,” diyor Lightwood uzlaşmaz bir sesle, “hiç parası yok.”

“Bu delilik,” diye sıkıştırılmış bir hükümde bulunuyor

bunun üzerine Deha. “İnsan para için her türlü yasal işi yapabilir. Ama hiç para yoksa! – İıh!”

Boots ne diyor?

Yirmi bin pounddan aşağı yapmazmış. Brewer ne diyor?

Boots’la aynı şeyi söylüyor. Tampon ne diyor?

Tampon, bir tanıdığıının plaj işleten bir kadınla evlendiğini ama sonra ayrıldığını söylüyor.

Lady Tippins bütün Komitenin oylarını topladığına kanaat getirmişken (kimse Veneeringler’e fikirlerini sormayı aklından bile geçirmiyor) gözlüğüyle masayı tarayarak, elini alnına dayamış Bay Twemlow’u görüyor.

Aman Allahım! Twemlow’cuğum unutulmuş! Canım! Onun oyu nedir?

Twemlow elini alnından çekip cevap verirken biraz huzursuz görünüyor.

“Bana öyle geliyor ki,” diyor, “bu mesele bir beyefendinin duygularıyla ilgili.”

“Böyle bir evlilik yapan bir beyefendinin duygusu duygusu olamaz,” diye kestirip atıyor Podsnap.

“Kusura bakmayın, beyefendi,” diyor Twemlow, her zamankinden biraz daha az mülayim, “size katılmıyorum. Bu beyefendinin minnettarlık, saygı, hayranlık ve şefkat gibi duyguları varsa ve onu bu hanımefendiyle evlenmeye...”

“Hanımefendi mi!” diye tekrarlıyor Podsnap.

“Beyefendi,” diyor Twemlow manşetlerini biraz hışırdatarak, “madem kelimeyi tekrar ettiniz, ben de ediyorum. Hanımefendi. Beyefendi burada bulunsaydı ona başka ne derdiniz?”

Podsnap kendisi için biraz şaşırtıcı olan bu soruyu elinin bir hareketiyle kendinden uzaklaştırıyor.

“Diyorum ki,” diye devam ediyor Twemlow, “bu beyefendi, bu hanımefendiyle böylesi duygular yüzünden evlenmişse, onun beyefendiliği, hanımının da hanımefendiliği eksilmez artar. Beyefendi kelimesini, her adamın elde edebileceği bir mertebe olarak kullandığımı belirtmek isterim. Bir beyefendinin duyguları benim için kutsaldır ve eğlence ya da genel tartışma konusu haline getirilmesi beni rahatsız eder.”

“Acaba soylu akrabanız da sizinle aynı fikri paylaşır mıydı?” diye babalanıyor Podsnap.

“Bay Podsnap,” diye çıkışıyor Twemlow, “rica ederim. Paylaşır ya da paylaşmaz. Bunu bilemem. Ama bende çok derin bir yeri olan böylesi bir konuda, onun bile bana bir şeyler dayatmasına izin vermem.”

Bir şekilde bütün herkesin üzerine ıslak bir battaniye örtülmüş gibi oluyor ve Lady Tippins hiç görülmemiş şekilde hırslı ve aksi bir hal alıyor. Sadece Mortimer Lightwood’un yüzünde güller açıyor. Komitenin bütün üyelerine sorduğu gibi kendisine de, “Acaba o Ses sen misin?” diye sormuş. Ama Twemlow konuştuğundan sonra bir daha aynı soruyu sormuyor ve sadece ona minnettarlıkla bakıyor. Topluluk dağıldığında –Bay ve Bayan Veneering’le, misafirler karşılıklı onur değiş tokuşunda bulunmayı bitirdiğinde– Mortimer, Twemlow’u evine bırakıyor, ayrılırken içtenlikle elini sıkıyor ve Temple’a mutlu dönüyor.

SONSÖZ: Önsöz Yerine

Bu hikâyeyi ilk düşündüğümde, bazı okurların ve yorumcuların, benim anlaşılması için çok uğraştığım bir şeyi saklamak için çok uğraştığımı zannedeceklerini tahmin etmişim: Yani John Harmon'ın ölmediğini, Bay John Rokesmith'in ta kendisi olduğunu. Bu tahmin beni korkutmuyordu, zira bu zannın, kısmen hikâye etmedeki maharetten kaynaklanabileceğini düşünerek memnun oluyordum. Ayrıca sanat adına, okurlara (hangi sanat dalında olursa olsun) bir sanatçının mesleğini icra ederken tam olarak ne yapmak istediğini bildiğine güvenmek gerektiğini, bunun için de tek gerekenin biraz sabır olduğunu ima etmenin yeteceğini düşünüyordum.

Sürekli üzerinde durduğum halde, o birincil olaydan çıkan bir başka maksadı uzun müddet gizli tutmak ve sonunda hoş ve faydalı bir iş yaratmak, planının en ilginç ve zor parçasıydı. Yayınlanma şekli de bu zorluğu arttırıyordu; çünkü bir hikâyeyi kısım kısım, on dokuz ay boyunca takip eden çoğu okurun, o hikâye tamamına ermeden, hikâyeyi dokuyan dokumacının tezgâhında sürekli önünde duran ince ipliklerin bütün desenle ilişkisini çözmesini beklemek

hiç de makul olmayacaktı. Yine de bu yayınlanma şeklinin faydalarının sakıncalarına ağır bastığım düşündüğüme, *Pickwick Papers*'tan başlayarak uzun zamandır kullanılmayan bu yöntemi tekrar canlandırmamdan da anlayabilirsiniz.

Bu ülkede bazen, gerçek hayatta sıkça yaşanan tecrübeleri kurguda imkânsız ilan etmek gibi tuhaf bir eğilim oluyor. Bu yüzden de, hiç gereği olmadığı halde, bu kitapta bahsedilen Vasiyet Davasından çok daha ilginç yüzlerce vaka olduğunu belirtmek istiyorum; Veraset Müdürlüğü'nün depolar, yaptıkları vasiyeti değiştirmiş, saklamış, unutmuş, iptal etmiş, geri almış yüzlerce vasiyetname sahibiyle doludur. Bunlar Harmony Hapishanesi'nin Bay Harmon'ını gölgede bırakır.

Bayan Betty Higden sahneye çıkıp da sahneyi terk ettiğinden beri, Yoksulluk Yasası konusundaki fikirlerime pek sıcak bakmayan dolambaçlı söz üstadlarıyla karşılaştım. Dostum Bay Bounderby, Coketown 'tiplerini' oldukları gibi bırakmakla, onlara altın kaşıkla kaplumbağa çorbası ve geyik eti beslemek arasında bir fark görmüyor. Buna benzer salakça önermeler, kabul etmem için şuursuzca önüme sunuldu, Yoksulluk Yasası kimi rahatlatıyorsa buyursun alsın. Bu saçmalığı bir kenara bırakırsak, yasayı savunanlar arasında bir hizipleşme eğilimi gördüm: Bir grup, Düşkünler Evine ve orada çalışan memurların eline düşmektense açlıktan ve soğuktan ölmeyi tercih eden, muteber Yoksullar olmadığı kanaatinde; ikinci grup böyle Yoksullar olduğunu kabul etmekle birlikte böyle davranmaları için sebep olmadığını düşünmekte. Gazetelerimizdeki haberler, *The Lancet*'te yeni yayımlanan yazı dizisi ve sıradan insanların sağduyusu, bu savunmaların her ikisine karşı da yeterince kanıt sunuyor.

Ama benim Yoksulluk Yasası'yla ilgili görüşlerim yanlış anlaşılmasın ya da yanlış sunulmasın diye tekrar ediyorum. Stuart hanedanından beri İngiltere'de bu kadar kötü uygulanan, bu kadar açıktan açığa çiğnenen, bu kadar yetersiz denetlenen bir yasa daha olmamıştır. Halkı sarsan, ülkeyi rezil eden, utanç verici bakımsızlık, hastalık ve ölüm vakalarında, yasadışı insanlıkdışılıkla denktir – bu durumun adaletsizliği hakkında bildiğimiz dille söylenecek başka bir şey yoktur.

Bu yılın Dokuz Haziran Cuma günü, Bay ve Bayan Boffin (metinde Bay ve Bayan Lammle'ı kahvaltıda ağır-larken) benimle birlikte Güney-Doğu Demiryolu hattında korkunç bir kazaya maruz kaldılar. Yardım edebildiklerime yardım ettikten sonra –bir köprünün üzerinde yan yatmış, dengede duran– vagonuma geri dönerek, bu kıymetli çifti dışarı çıkardım. Epey toza bulanmışlardı ama zarar görmemişlerdi. Bayan Bella Wilfer'ın nikâhı ve Bay Riderhood'un, uykudaki Bradley Headstone'un boyunbağını incelemesi de aynı şekilde şanslıydı. Okurlarından sonsuza kadar ayrılmama ramak kalmıştı, şayet bu durum gerçekleşse şu an hayatımın sonuna benim bu romanın sonuna yazdığım tek kelime yazılmış olacaktı: SON

2 Eylül 1865

"*Müşterek Dostumuz*, hem buluş hem de üslup olarak gerçek bir başyapıt."

—ITALO CALVINO

Müşterek Dostumuz'da Dickens, dönemin kapitalizminin başkenti Londra'daki hayata dair muhteşem bir panorama sunar. En alt tabakalardan en üst tabakalara kadar mekik dokuyarak varlığın ve yokluğun portresini çizer.

Thames Nehri'ne düşen cesetleri toplamakla uğraşan ailenin rutin turlarından birinin tekinsiz betimlenişiyile başlayan hikâye hemen ardından yeni zengin Veneeringler'in hayatının alaycı ve olağanüstü absürt bir biçimde anlatılmasıyla devam eder.

Müthiş bir dil ve üslup çeşitliliğine sahip olan roman, eleştirel ve insani yönden de derinlikli bir eser.

İTHAKİ DÜNYA KLASİKLERİ

ithaki

Instagram: /ithakiyayinlari

Facebook: /ithakiyayinlari

Twitter: /ithakiyayinlari

İki Cilt Fiyatı

49 TL

İnternet Satış:

www.ilknokta.com

www.ithaki.com.tr

9 786053 756880